anayasa mahkemesi

Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi

50/6
2013

ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLAR DERGİSİ

Sayı: 50
6. Cilt

2013

Anayasa Mahkemesi Yayınları
ISSN 1300-9729
ISBN 978-975-7427-57-5

2013 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararlarının özgün şekliyle yer aldığı bu dergide, sınıflandırma "karar numarasına" göre yapılmıştır.

Kütüphane ve Yayın Komisyonu
Engin YILDIRIM (Üye)
Bahadır KILINÇ (Genel Sekreter Yardımcısı)
Musa SAĞLAM (AR-İÇ Başraportörü)

Kitabı Yayıma Hazırlayan
Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

İletişim ve İsteme Adresi
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı
Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Ahlatlıbel Mahallesi İncek Yolu Serpmeleri No:4
06805 Çankaya/Ankara
Telefon: (312) 463 73 00 Faks: (312) 463 74 00
www.anayasa.gov.tr

Baskı ve Cilt
Kalkan Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
(312) 341 92 34 www.kalkanofset.com

Baskı Tarihi
Ağustos 2014

Dizinler

I - Alfabetik İndeks 4409
II - Yasa Numarasına Göre İptal ve İtiraz Davaları Dizini 4415
III - Karar-Esas-Resmi Gazete Tarihi-Karar Tarihine Göre Dizinler 4423
IV - Anayasa Maddeleri Dizini 4425

Esas Sayısı : 2012/128
Karar Sayısı : 2013/1 (Yürürlüğü Durdurma)
Karar Günü : 10.1.2013

İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNDE BULUNANLAR :

1- Ankara 7. İdare Mahkemesi (Esas : 2012/128)
2- Ankara 5. İdare Mahkemesi (Esas : 2012/145)
3- Ankara 13. İdare Mahkemesi (Esas : 2012/12)

İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN KONUSU: 18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun;

A) 1- 38. maddesinin beşinci fıkrasının,

2- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının *"…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler."* bölümünün,

Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

B) 1- 16. maddesinin beşinci fıkrasının,

2- 40. maddesinin üçüncü fıkrasının,

Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemidir.

YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASINA İLİŞKİN İNCELEME

Yürürlüğün durdurulması istemini de içeren başvuru kararları ve ekleri, bu konudaki yürürlüğü durdurma ve esas inceleme raporu ile ekleri, iptali istenilen kurallar, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun;

1- 16. maddesinin beşinci fıkrası,

2- 18. maddesinin üçüncü fıkrası,

3- 38. maddesinin beşinci fıkrası,

4- 40. maddesinin üçüncü fıkrası,

5- 63. maddesinin altıncı fıkrası,

6- 65. maddesinin yedinci fıkrası,

7- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının *"…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler*." bölümü,

10.1.2013 günlü, E.2012/128, K.2013/7 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu fıkraların ve bölümün, uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA, Nuri NECİPOĞLU ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY YAZISI

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun itiraz konusu kuralları, oda ve borsalarda üst üste iki dönem meclis başkanlığı ve yönetim kurulu başkanlığı görevini yapanların aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemeyeceklerini düzenlemektedir. Bu kuralların Anayasa'ya aykırılık teşkil etmediğini düşündüğümüzden, çoğunluğun iptal kararına katılmadık. Ayrıca, 5174 sayılı Kanun'da üst üste iki dönem başkanlık görevini yapanların oda ve borsalarda meclis üyeliği veya yönetim kurulu üyeliği gibi diğer görevlere seçilmelerini engelleyen herhangi bir kural da bulunmamaktadır.

İtiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olmadığı ve bu kuralların uygulamasından doğacak sonradan telafisi imkansız durum ve zararların bulunmadığı gerekçesiyle yürürlüğün durdurulmasına yönelik çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Zühtü ARSLAN

Esas Sayısı : 2012/128
Karar Sayısı : 2013/7
Karar Günü : 10.1.2013

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR :

1- Ankara 13. İdare Mahkemesi (E. 2012/12)
2- Ankara 7. İdare Mahkemesi (E. 2012/128)
3- Ankara 5. İdare Mahkemesi (E. 2012/145)

İTİRAZLARIN KONUSU : 18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun;

1- 16. maddesinin "*Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler.*" biçimindeki beşinci fıkrasının,

2- 38. maddesinin "*Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler.*" biçimindeki beşinci fıkrasının,

3- 40. maddesinin "*Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler.*" biçimindeki üçüncü fıkrasının,

4- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının "*…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler*" bölümünün,

Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan davalarda, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptalleri için başvurmuşlardır.

II- İTİRAZLARIN VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇELERİ

İtiraz yoluna başvuran Mahkemelerin başvuru kararlarında özetle; oda ve borsaların yönetim organlarında üst üste iki dönem başkanlık yapan davacıların, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun itiraz konusu kuralları uyarınca, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilmelerinin olanaklı olmadığı, oysa Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülen düzenleme ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, kuruluş ve işleyişlerinin demokratik esaslara uygun olmasının amaçlandığı, demokratik devlet ilkesinin olmazsa olmaz koşulunun hiç kuşkusuz seçimler olduğu, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu organlarının kendi üyeleri tarafından seçilmelerinin öngörülmesinin, üyeler yönünden seçme, adaylar yönünden ise seçilme hakkının kullanılması sonucunu doğurduğu; hukuk devletinde kanun koyucunun, yalnız kanunların Anayasa'ya değil, evrensel hukuk ilkelerine uygun olmasını sağlamakla da yükümlü olduğu, Anayasa'da sınırlama nedenleri gösterilmemiş demokratik hakların kullanılmasını engelleyecek düzenlemeler yapmasının olanaklı olmadığı, hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerektiği; itiraz konusu kurallarla, seçme ve seçilme hakkının demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaşmayacak ve hakkın özüne dokunacak biçimde kısıtlandığı, adil ve ölçülü bir düzenleme yapılmadığı, kanun koyucunun iki kere üst üste seçilemez demekle sonraki dönemler için seçilebilirlik yorumundaki düzenlemede keyfîlik bulunduğu, ayrıca, seçenlerin kanaatinin serbestçe oluşmasının önüne geçildiği ve böylece anayasal dayanaktan da yoksun olan sınırlamanın demokratik hukuk devleti işleyişine müdahale oluşturduğu belirtilerek, kuralların Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine

aykırı olduğu ve sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız durum ve zararların doğmaması için yürürlüklerinin durdurulması gerektiği ileri sürülmüştür.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun itiraz konusu kuralları da içeren maddeleri şöyledir:

1- "Oda Meclisi

Madde 16- Oda meclisi, meslek gruplarınca dört yıl için seçilecek üyelerden oluşur. Meslek komiteleri beş kişiden oluşan gruplarda ikişer, yedi kişiden oluşan gruplarda üçer, dokuz kişiden oluşan gruplarda dörder, onbir kişiden oluşan gruplarda beşer meclis üyesi seçilir. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Meclis, kendi üyeleri arasından dört yıl için başkan ile bir veya iki başkan yardımcısı seçer.

Meclis üyeliğine seçilen gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri, aynı faaliyet alanında bulunan odalar ve borsaların meclisleri ile 17.7.1964 tarihli ve 507 sayılı Kanuna göre kurulmuş odaların ancak birinde görev alabilirler.

Meclis başkanı ve yardımcıları yönetim kurulu ve disiplin kurulu başkan ve üyeliğine seçilemezler.

Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."

2- "Borsa Meclisi

Madde 38- Borsa meclisi, meslek gruplarınca dört yıl için seçilecek üyelerden oluşur. Meslek komiteleri beş kişiden oluşan gruplarda ikişer, yedi kişiden oluşan gruplarda üçer, dokuz kişiden oluşan gruplarda dörder, onbir kişiden oluşan gruplarda beşer meclis üyesi seçilir. Ayrıca aynı sayıda yedek

üye seçilir. En az yedi meslek grubu kurulamayan borsalarda meclisler borsaya kayıtlı olanların kendi aralarından seçecekleri ondört üye ile kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir. Bu takdirde meslek komitelerinin görevleri meclislerce seçilecek ihtisas komisyonları tarafından yerine getirilir.

Meclis, kendi üyeleri arasından dört yıl için bir başkan, bir veya iki başkan yardımcısı seçer.

Meclis üyeliğine seçilen gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri, aynı faaliyet alanında bulunan odalar ve borsaların meclisleri ile 17.7.1964 tarihli ve 507 sayılı Kanuna göre kurulmuş odaların ancak birinde görev alabilirler.

Meclis başkan ve yardımcıları, yönetim ve disiplin kurulu başkanlığına ve üyeliğine seçilemezler.

Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."

3- "Borsa Yönetim Kurulu

Madde 40- Borsa yönetim kurulu, dört yıl için seçilen, meclis üye sayısı yirmiden az olan borsalarda beş; yirmi ile yirmidokuz arasında olanlarda yedi; otuz ile otuzdokuz arasında olanlarda dokuz; kırk ve daha fazla olanlarda onbir kişiden oluşur.

Meclis kendi üyeleri arasından yönetim kurulunun başkanını, asıl ve yedek üyelerini tek liste halinde seçer. Yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından dört yıl için bir veya iki başkan yardımcısı ve bir sayman üye seçer.

Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler.

Bir borsanın yönetim kurulu başkan veya üyeleri, aynı zamanda başka bir borsa veya odanın meclisinde görev alamaz.

Toplantı gündemi başkan veya yokluğunda yetkilendirdiği başkan yardımcısı tarafından belirlenir. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin en az üçte

birinin başvurusu ile en geç toplantının başlamasından önce, gündeme yeni madde eklenir."

4- "Geçici Madde 10- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk seçimlerden itibaren **üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler."**

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararlarında, Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

1- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca E.2012/12 sayılı dosyanın 9.2.2012; E.2012/128 sayılı dosyanın 15.11.2012; E.2012/145 sayılı dosyanın ise 27.12.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

2- E.2012/128 sayılı dosyanın 15.11.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, yürürlüğü durdurma isteminin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARLARI

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun yukarıda belirtilen kurallarının iptali istemiyle açılan E.2012/12, 2012/128 ve 2012/145 sayılı dosyaların aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2012/128 sayılı dosya ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esaslarının kapatılmasına, esas incelemesinin E.2012/128 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, Raportör Özcan ÖZBEY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa

kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararlarında, dava konusu kurallarda öngörülen *"Üst üste iki dönem … başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."* biçimindeki sınırlamanın hukuk devleti ve demokrasi kavramları ile demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaşmadığı, kurallardaki düzenlemenin hakkın özüne dokunması nedeniyle ölçülülük ilkesine aykırılık oluşturduğu, Anayasa'da yöneticilere seçilme yönünden getirilmiş bir sınırlamanın bulunmadığı belirtilerek, kuralların Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kurallarda, oda ve borsalarda üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanların aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemeyecekleri hüküm altına alınmıştır.

İtiraz konusu kurallara ilişkin gerekçeden, öngörülen düzenlemenin belirtilen görevlere seçilmede fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla yasalaştırıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Tüzelkişilikleri olan bu tür meslek kuruluşlarının yönetsel vesayet ağırlığı, yönetim ve mali konularda denetim yoğunluğunu getirmekle birlikte, organlarını kendi üyeleri arasından kanunda belirlenen yöntemlere göre seçmeleri ilkesi benimsenmiştir. Böylece Anayasa, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olması kuralını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır. Kuşkusuz demokratik düzenin en belirgin niteliği de seçimlerdir. Seçimlerin adaletli bir katılım ile serbest, eşit ve genel-oy ilkelerine dayalı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülen düzenleme uyarınca, oda ve borsa organlarında başkanlık yapacakların, kanunda gösterilen usullere göre seçilecekleri açıktır. Ancak bu yetki, seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı

olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemektedir. Kanunla seçim konusunda yapılacak düzenlemelerin demokratik hukuk devletiyle bağdaşır olması gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış olup, hukuk devleti; hak ve özgürlükleri güvenceye alan devlettir. Kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması ve keyfi davranmaması gerekir.

Demokratik hukuk devletinde temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alınması esastır. Demokratik hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez unsurlarından birisi de özgür, genel, eşit ve gizli oya dayalı, hoşgörü, açık fikirlilik ve çoğulculuk anlayışı içerisinde ilgililerin birbirleriyle rekabet edebildiği dürüst ve düzenli seçimlerin varlığıdır. Bu şekildeki bir devlette yönetime gelmede ve ayrılmada tek yol seçimler olup, buna ilişkin yasaklar "*demokratik hukuk devleti ilkesi*"yle bağdaşmaz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile odalar ve borsaların meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı gibi görevlere "*seçilme hakkı*" demokratik bir haktır. İptali istenen kurallarla, Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülmeyen belli süre başkanlık yapanların aradan sekiz yıl geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı mümkün değildir. Bu yasak seçime katılan üyelerin kanaatinin serbestçe oluşmasını engellediğinden üyeler yönünden "seçme" adaylar yönünden "seçilme" hakkına müdahale oluşturmuştur. Kamu kurumu niteliğinde olsa da sivil toplum örgütlerine bu tür seçilememe yasakları getirilmesi demokratik hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmayacağından Anayasa'ya aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN ve Erdal TERCAN bu sonuca farklı gerekçelerle katılmışlardır.

Nuri NECİPOĞLU ve Zühtü ARSLAN bu görüşlere katılmamışlardır.

Kurallar, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı bulunarak iptal edildiğinden Anayasa'nın 67. maddesi yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 13. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

VII- İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, Anayasa Mahkemesine yapılacak başvurular, itiraz yoluna başvuran Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralları ile sınırlıdır. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında da, kanunun belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

Davaya konu kurallar "*Oda Meclis Başkanlığı*", "*Borsa Meclis Başkanlığı*" ve ''*Borsa Yönetim Kurulu Başkanlığı*" ile ilgili olup ''*Oda Yönetim Kurulu Başkanlığı*", ''*Oda ve Borsa Konseyleri Başkanlığı*" ''*Birlik Yönetim Kurulu Başkanlığı*" ile ilgili Kanun'un aynı nitelikteki kuralları dava konusu edilmemiştir.

Ancak, iptali istenilen geçici 10. maddenin birinci fıkrasının itiraza konu bölümü yukarıda belirtilen ve itiraz konusu edilmeyen kurallarda yer alan organlar açısından da ortak kural niteliğindedir. Geçici 10. maddenin birinci fıkrasının itiraz konusu bölümünün Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmesi nedeniyle itiraz konusu edilmeyen kuralların da bundan etkilenmesi kaçınılmazdır. Zira aynı Kanun'da düzenlenen ve itiraz konusu kurallarda yer alan organların seçiminde herhangi bir kısıtlama olmaksızın seçim yapılacak iken itiraz konusu edilmeyen kurallarda yer alan organların seçiminde ise kısıtlama devam edecektir. Böyle bir durumun hukuk devleti ilkesiyle çelişeceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle 5174 sayılı Kanun'un;

1- 18. maddesinin üçüncü fıkrasının,

2- 63. maddesinin altıncı fıkrasının,

3- 65. maddesinin yedinci fıkrasının,

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptallerine karar verilmiştir.

Nuri NECİPOĞLU ve Zühtü ARSLAN bu görüşlere katılmamışlardır.

VIII- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun;

1- 16. maddesinin beşinci fıkrası,

2- 18. maddesinin üçüncü fıkrası,

3- 38. maddesinin beşinci fıkrası,

4- 40. maddesinin üçüncü fıkrası,

5- 63. maddesinin altıncı fıkrası,

6- 65. maddesinin yedinci fıkrası,

7- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının *"…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler."* bölümü,

10.1.2013 günlü, E.2012/128, K.2013/7 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu fıkraların ve bölümün, uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar yürürlüklerinin durdurulmasına, Nuri NECİPOĞLU ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.1.2013 gününde karar verilmiştir.

IX- SONUÇ

18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun;

1- 16. maddesinin *"Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."* biçimindeki beşinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

2- 38. maddesinin *"Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."* biçimindeki beşinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

3- 40. maddesinin *"Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."* biçimindeki üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

4- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının *"…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler."* bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

5- a- 18. maddesinin üçüncü,

b- 63. maddesinin altıncı,

c- 65. maddesinin yedinci,

fıkralarının, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

Nuri NECİPOĞLU ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

FARKLI GEREKÇE

18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 16/5, 38/5 ve geçici 10. maddeleri uyarınca, iki dönem üst üste belli görevlere seçilenlerin yeniden aday olmalarını engelleyen kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilerek Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

5174 sayılı Kanun'un amacı, ticaret ve sanayi odaları, ticaret odaları, sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları ile bunların üst kuruluşu niteliğinde olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin kuruluş ve işleyişini düzenlemektir. Bu Kanuna göre odalar, borsalar ve üst kuruluş olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Kanunun farklı maddelerinde, oda, borsa ve TOBB organları arasında yer alan meclis, konsey ve yönetim kurulu başkanlıklarında üst üste iki dönem başkanlığını yapanların iki dönem geçmedikçe yeniden başkan olamayacaklarına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesinin önüne gelen uyuşmazlıkta iptali istenilen kurallar ise, *"Oda Meclisi"*ni düzenleyen 5174 sayılı Kanun'un 16. maddesinin beşinci fıkrası, *"Borsa Meclisi"* başlıklı 38. maddesinin beşinci fıkrası ile genel bir düzenleme getiren

geçici 10. maddesinde yer alan *"Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler"* kuralıdır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir. Yasaların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasakoyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir. Buna göre, yasaların adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasa koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

5174 sayılı Kanun'un 16. ve 38. maddelerinin gerekçelerinde, üst üste iki dönem başkanlık yapanlar için getirilen sınırlamanın *"fırsat eşitliğini sağlamaya"* yönelik olduğu belirtilmiştir. Anayasa'ya aykırılık itirazında çözümlenmesi gereken sorun düzenlemenin amacı ile bireye getirilen yükümlülük ve sınırlama arasında adil bir denge ve ölçünün bulunup bulunmadığının belirlenmesidir.

Anayasa'nın 135. maddesi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim organlarının seçim usullerinin belirlenmesi yetkisini yasa koyucuya bırakmıştır. Bu nedenle, demokratik ilkeler çerçevesinde seçimlerde uyulacak kuralların belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir. Kamu yararı veya anayasal başka bir gerekçe ile bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu organında bir veya iki dönem başkanlık yapanın, makul bir süre ile seçilemeyeceği hususunda yasa koyucu düzenleme yapma yetkisine sahiptir.

Ancak eldeki işte olduğu gibi, belli bir gerekçeyle görev ve seçilme açısından süreli bir sınırlama getirilmişse, Anayasa Mahkemesi konulan gerekçenin anayasallık denetimini yapacak ve yasa koyucunun takdir yetkisini Anayasa'da belirtilen ilkeler çerçevesinde kullanıp kullanmadığını denetleyecektir. Hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, kamu yararı amacıyla

da olsa, bireyler aleyhine yapılacak düzenlemelerde, adalet ve hakkaniyet ölçütleri göz önünde tutulmalıdır. İtiraz konusu kurallarda, üst üste iki dönem aynı görevi yapanların iki seçim dönemi geçmedikçe, bir başka ifadeyle 8 yıl gibi uzun bir süre geçmedikçe, yeniden aynı görevlere seçilemeyecekleri hükme bağlanmaktadır. Seçilme hakkına *"fırsat eşitliğini sağlama"* gerekçesiyle konulmuş olan 8 yıllık sınırlama, öngörülen amaç ile bireye getirilen sınırlama arasındaki dengeyi, hakkında sınırlama getirilen kişi aleyhine olacak şekilde bozmuş ve bu niteliğiyle getirilen düzenleme ile adalet ilkesinden uzaklaşılmıştır.

Bu gerekçelerle, 18.5.2004 günlü, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 16. maddesinin (5) numaralı ve 38. maddesinin (5) numaralı fıkralarında yer alan *"Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler"* ve aynı Kanun'un geçici 10. maddesinde belirtilen *"…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler"* şeklindeki düzenlemelerin, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "hukuk devleti" ilkesine aykırı olduğundan bu nedenle iptaline karar verilmelidir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptali yönündeki çoğunluk kararına açıklanan bu gerekçelerle katılıyoruz.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Alparslan ALTAN	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Hicabi DURSUN	Üye Erdal TERCAN	

KARŞIOY GEREKÇESİ

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun itiraz konusu hükümleri, oda ve borsalarda üst üste iki dönem meclis başkanlığı ve yönetim kurulu başkanlığı yapanların aradan iki seçim dönemi geçmeden aynı göreve yeniden seçilemeyeceklerini düzenlemektedir.

Mahkememiz çoğunluğu, itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülmeyen bir yasak getirdiği, seçme ve seçilme hakkına müdahale niteliğinde olan bu yasağın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, dolayısıyla Anayasa'nın 2. ve 135. maddesine aykırılık teşkil ettiği görüşündedir. Bu sonuca farklı gerekçeyle katılan üyelerimize göre ise kurallar seçilme hakkına ölçüsüz bir sınırlama getirdiği için Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir.

Bu iki gerekçeye de aşağıdaki nedenlerle katılamıyoruz.

1. Meslek kuruluşlarının organlarının oluşumuna dair esaslar Anayasa'nın 135. maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Bu maddeye göre "*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları... kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir*." Bu durumda söz konusu kuruluş ve üst kuruluşların organları, (a) kendi üyeleri tarafından, (b) kanunda gösterilen usullere göre, (c) yargı gözetimi altında ve (d) gizli oyla seçilir. Ayrıca, siyasi partiler bu kuruluşların seçimlerinde aday gösteremezler. Bunların dışında, meslek kuruluşlarının seçimlerine ilişkin başka bir anayasal hüküm bulunmamakta, diğer hususlar kanun koyucuya bırakılmaktadır.

Kanun koyucunun, Anayasa'da belirtilen esaslara aykırı olmamak kaydıyla, bu kuruluş ve üst kuruluşların seçimine ilişkin düzenleme yaparken, meclis ve yönetim kurulu gibi organların görev ve yetkilerine, organların kimlerden ve kaç kişiden oluşacağına, başkan ve üyelerin diğer organlarda görev alıp alamayacaklarına dair kurallar koyabileceği ve dahası koyması gerektiği hususu izahtan varestedir. Benzer şekilde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında yöneticilik yapacakların görev süreleri ile seçilme yeterlilikleri gibi Anayasa'da yer almayan konularda düzenleme yapma yetkisi kanun koyucuya aittir. Yasamanın asliliği ve genelliği ilkesi, anayasada açıkça düzenlenmeyen alanlarda parlamentonun serbestçe kural koyabilmesini gerektirir. Ayrıca, Anayasa'nın 135. maddesinde yer alan "*kanunda gösterilen usullere göre*" ibaresi, meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının seçimlerini düzenleme yetkisinin kanun koyucuya bırakıldığını göstermektedir.

Mahkeme çoğunluğu, Anayasa'nın 135. maddesiyle kanun koyucuya verilen düzenleme yetkisinin "seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemekte" olduğu, bu nedenle maddede "öngörülmeyen belli süre başkanlık yapanların

aradan sekiz yıl geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı"nın mümkün olmadığı görüşündedir. Bu görüş, meslek kuruluşlarının organlarına yönelik seçme ve seçilme faaliyetini adeta mutlak hale getirmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bir meslek kuruluşunda, yöneticilerin aynı mesleğe mensup kişilerin oluşturduğu organlar tarafından seçilmesi, Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenen ve tipik anlamda siyasi haklardan olan seçilme hakkının kullanımı kapsamında değerlendirilemez. Burada bazı yönlerden kamu gücü kullanan bir meslek örgütünün organlarının sınırlı bir katılımla oluşturulması söz konusudur. Kaldı ki, bir an için Anayasa'nın 67. maddesinin geniş yorumlanması sonucunda meslek kuruluşlarındaki başkanlık seçiminde aday olma, seçilme hakkının tezahürü olarak kabul edilse bile, bu hakkın sınırsız olmadığı açıktır. Nitekim, 67. madde uyarınca vatandaşlar seçme, seçilme ve halkoylamasına katılma haklarına "kanunda gösterilen şartlara uygun olarak" sahip olup, bu "hakların kullanılması kanunla düzenlenir".

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin seçme ve seçilme hakkını düzenleyen Birinci Ek Protokolünün 3. maddesine göre "Yüksek Sözleşmeci Taraflar, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını sağlayacak şartlar içinde, makul aralıklarla, gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler." Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre, oy verme veya seçme hakkı bu maddenin "aktif" boyutunu, seçimde aday olma veya seçilme hakkı ise "pasif" boyutunu teşkil etmektedir. Taraf devletler seçilme hakkına yönelik çok daha ağır sınırlandırmalar koyabilmekte ve bu hakkı sınırlandırırken seçme hakkına nazaran, çok daha geniş takdir yetkisi kullanabilmektedir. AİHM bu sınırlamaların Sözleşme'ye uygunluğunu denetlerken seçme hakkına yönelik sınırlamalarda katı bir ölçülülük testine başvurduğu halde, seçilme şartlarına ilişkin denetiminde genellikle keyfiliğin bulunup bulunmadığına bakmakla kendisini sınırlamaktadır. (Büyük Daire, Ždanoka/Letonya, B.N.58278/00, K.T. 16 Mart 2006, paragraf 115 (e)).

2. Meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarında üst üste iki dönem yöneticilik yapanların belli bir süre geçmeden aynı göreve yeniden seçilemeyeceklerine dair kuralların, fırsat eşitliğinin sağlanması, uzun süre görevde kalmanın sonucu ortaya çıkabilecek güç zehirlenmesinin ve idari yozlaşmanın önlenmesi ve nesillere bağlı zihniyet değişiminin yönetime yansıması gibi amaçları olduğu açıktır.

Bu tür mülahazalarla, hukuk düzenimizde seçimle gelinen bazı görevlerde benzer süre sınırlamaları bulunmaktadır. Yakın zamana kadar Cumhurbaşkanlığına yedi yıllığına ve bir kez, 2007 yılında yapılan değişiklikle de beş yıllığına ve en fazla iki dönem seçilinebilmesi bunun tipik örneğidir. Demokratik ülkelerin tamamına yakınında benzer süre sınırlamaları bulunmaktadır. Bu sınırlamaların temel amacı, devlet başkanlığı görevine gelen kişilerin bulundukları görevde çok uzun süre kalmaları sonucu, iktidarın sağladığı imkanlardan yararlanmak suretiyle konumlarını pekiştirmelerini ve muhtemel yozlaşmaları önlemektir. Başka bir ifadeyle, bu tür sınırlamalar demokratik rejimlerde "seçilmiş krallar"ın ortaya çıkmasını engellemeye dönük tedbirlerdir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına benzer şekilde, kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip olan ve organları belli ölçüde kendi mensupları tarafından belirlenen üniversitelerde de rektörlük için sınırlı bir süre öngörülmüştür. Anayasa'da sınırlayıcı bir hüküm olmadığı halde, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 13. maddesi üniversite öğretim üyelerinin oylarıyla başlayan süreçte Cumhurbaşkanı tarafından seçilen rektörlerin görev süresini dört yıl ve en fazla iki dönem olarak sınırlandırmıştır.

Esasen Mahkememiz de bir süre öncesine kadar, meslek kuruluşlarının seçimlerini düzenleme ve sınırlamalar getirme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisine sahip olduğu görüşündeydi. Mahkemenin 18/5/2011 günlü, 2008/80 esas ve 2011/81 karar sayılı kararında şu sonuca ulaşılmıştır: "*Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunla gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileri olduğu belirtilmiştir. Bu düzenleme uyarınca, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'nin yönetim organlarının seçim usullerinin kanunla belirleneceği açıktır. Demokratik ilkeler çerçevesinde seçimlerde uyulacak kuralların belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir.* ***Üst üste iki dönem başkanlık yapanların iki dönem yönetim kurulu üyesi seçilmesinin yasaklanmasında Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.***"

Bu görüşün somut dava bakımından da geçerli olduğunu, değiştirilmesini gerektiren kabul edilebilir bir gerekçenin bulunmadığını düşünüyoruz.

3. İtiraz konusu kurallarda altı ya da sekiz yıl gibi belirli bir sürenin değil, görev döneminin esas alınması ve görevde kalınan süre kadar yeniden

seçilememe esasının getirilmesi de sınırlamanın kendi içinde tutarlı ve ölçülü olduğunu göstermektedir. Kaldı ki, kanuni sınırlama olmadığı halde, bazı kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının statülerinde yeniden seçilmeyi sınırlandıran çok daha katı kurallara yer verilmektedir. Sözgelimi, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği Statüsü'nün 16. maddesine göre, "Yönetim kurulu üyelerinin görev süresi 2 yıldır. Süresi dolan üyeler tekrar seçilebilirler, *ancak her üye üst üste en fazla iki dönem görev yapabilir*." Bu süre sınırlaması, yönetim kurulu üyeleri arasından yönetim kurulunca seçilen ve aynı zamanda Birliğin başkanı olan yönetim kurulu başkanı için de geçerlidir. Aynı düzenleme Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği Statüsü'nün 16. maddesinin dördüncü fıkrasında da bulunmaktadır.

Burada esas olan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının meclis başkanlığı ve yönetim kurulu başkanlığı gibi görevler için önceden belli bir görev süresinin öngörülmesidir. Bu süre kısıtlaması başkanlığa seçilecek ve onları seçecek olanlar tarafından önceden bilinmektedir. Ayrıca, itiraz konusu kurallar **aynı göreve** yeniden seçilmeyi sınırlandırmaktadır. Oda ve borsalarda üst üste iki dönem meclis başkanlığı veya yönetim kurulu başkanlığı yapanların, meclis üyeliği, yönetim kurulu üyeliği, komite başkanlığı gibi başka görevlere seçilmelerine bir engel bulunmamaktadır. Dahası, üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanı seçilenlerin meclis başkanlığına, üst üste iki dönem meclis başkanı seçilenlerin de yönetim kurulu başkanlığına seçilebilmeleri de mümkündür.

Bu nedenlerle, itiraz konusu kurallarla getirilen sınırlama ölçülülük ilkesine aykırı değildir.

4. Öte yandan, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 43. maddesi dördüncü fıkrası uygulanarak, 5174 sayılı Kanun'un dava konusu yapılmayan 18. maddesinin üçüncü fıkrasının, 63. maddesinin altıncı fıkrasının ve 65. maddesinin yedinci fıkrasının da iptal edilmesinin isabetli olmadığını düşünüyoruz. 6216 sayılı Kanunun 43. maddesinin dördüncü fıkrası şu şekildedir: "*Başvuru, kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün sadece belirli madde veya hükümleri aleyhine yapılmış olup da, bu madde veya hükümlerin iptali kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün* ***diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa****, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla Mahkeme,* ***uygulama kabiliyeti kalmayan***

kanunun, kanun hükmünde kararnamenin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün bahis konusu öteki hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir."

Buna göre, Mahkemenin bir kanunun dava konusu yapılmayan hükmünü ya da tamamını iptal edebilmesi için gerekli şart, dava konusu kuralın iptal sonucunda kanunun diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaz hale gelmesi, başka bir ifadeyle "uygulama kabiliyetinin kalmaması"dır. Somut olayda, itiraz konusu kurallar iptal edildiğinde, Kanun'un 18., 63. ve 65. maddelerindeki hükümleri uygulama kabiliyetini kaybetmemektedir. Mahkeme'nin taleple bağlı kalma zorunluluğu, uygulanamaz hale gelmeyen kuralların resen iptalini mümkün kılmamaktadır.

Mahkememiz çoğunluğu, iptal sonucu bazı organlarda kısıtlama olmaksızın seçimler yapılabilecekken, aynı Kanun'un itiraz konusu yapılmayan kurallarında yer alan organların seçiminde kısıtlamanın devam edeceği, böyle bir durumun da hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacağı gerekçesiyle bu sonuca ulaşmıştır. Ancak, uygulama kabiliyeti bulunan hükümlerin iptal edilmediğinde aynı durumda bulunan kişiler arasında farklı uygulamalara ve haksızlıklara yol açacağı düşüncesi de 43. maddenin bu kadar geniş yorumlanmasını haklı kılmaya yetmez. Şayet, iptal kararı sonucunda bir haksızlık söz konusu olacaksa, bu durum dava konusu yapılmayan kanunlarda bulunan hükümler gereğince aynı durumdaki meslek kuruluşlarının yöneticileri için de geçerlidir.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin dördüncü fıkrası, iptal sonucu uygulandığında hukuk devleti ilkesiyle çelişecek kuralların hukuk düzeninden tasfiyesini amaçlayan bir düzenleme değildir. Bu kural iptal sonucu tek başına anlam ifade etmeyen ve uygulama kabiliyeti kalmayan kuralların hukuk düzeninden ayıklanması amacına matuftur. Bu nedenle, iptal kararı sonucunda ortaya çıkabilecek muhtemel haksızlıkları giderme görevi, 43. maddeyi maksadını aşacak şekilde yorumlayarak uygulama kabiliyeti bulunan kuralları da iptal eden Anayasa Mahkemesine değil, yasama organına aittir.

Açıklanan gerekçelerle, çoğunluğun iptal yönündeki görüşlerine katılmıyoruz.

Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Zühtü ARSLAN

Esas Sayısı : 2012/93
Karar Sayısı : 2013/8
Karar Günü : 10.1.2013

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : İstanbul 7. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 3.5.1985 günlü, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9.12.2009 günlü, 5940 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 42. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"…yapının sahibine,"* ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Malik olunan taşınmazda ruhsat ve eklerine aykırı değişiklik yapıldığından bahisle 3194 sayılı Kanun'un 42. maddesi uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"İtiraz yolu ile Sayın Mahkemeniz huzuruna getirilen ve iptali istenilen 3194 sayılı Yasa'nın 42/2.maddesinde yer verilmiş olan "...yapının sahibine..." ibaresi uygulamada idareleri gerekli inceleme yapmadan, ruhsata veya projeye aykırı yapıyı inşa eden ile mülk sahibini ayırt etmeden işlem tesisinde keyfi tutuma sevk etmektedir.

İdareler "yapının sahibi" tespitini yaparken hem mülk sahibi hem de mülk sahibinden ayrı olarak inşai faaliyeti yapan kişiye ceza verilmesi yoluna gitmektedir.

Böylesi durumlarda suçlu olan da suçlu olmayan da cezalandırılmaktadır.

Bu tablo, imar para cezaları tesis olunurken yasanın belirsizliği sebebiyle suç ve cezada şahsilik ilkesinin ihlali sonucunu doğurmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "Hukuk Devleti"nin temel ilkesinden biri de "belirliliktir."

Bu ilke uyarınca yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması gerekmektedir.

Ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de oldukça önemlidir.

Yasa kuralı, ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlemelidir.

"Öngörülebilirlik şartı" olarak nitelendirilen bu ilkeye göre yasanın uygulamasında takdirin kapsamı ve uygulama yöntemi ile suçlunun doğru tespit edilip cezalandırılması keyfi ve öngöremeyecekleri müdahalelerden koruyacak düzeyde açıklıkla yazılmalıdır.

Belirlilik, kişilerin hukuk güvenliğini korumakla birlikte, idareye güven duygusunu da pekiştirecektir.

Yasa koyucu, kamu düzeninin korunması amacıyla ceza hukuku alanında hangi eylemlerin suç sayılacağı ve suç sayılan bu eylemlerin kimler tarafından işlenmiş olduğunun tespitinde takdir yetkisine sahip değildirler.

Cezaların şahsiliği ile yasallığı ve hukuksal güvenlik ilkelerinin gereği olarak farklı ve keyfi uygulamalara neden olmamak için imar hukukuna uygun

geçerli tespit yapılıp bu tespit ile fiili işleyenin ayırt edilmesi ile cezalandırılması yasada çok açık ve net olarak belirtilmesi gerekmektedir.

Hukuk kuralları, yargının yorumuna ihtiyaç göstermeyecek ve uygulayıcılar tarafından anlaşılabilecek şekilde açık ve belirgin olmak, uygulayıcılara güvence vermek zorundadır.

Davacının sahibi olduğu yapıda bulunan dükkanı 01.04.2011 tarihinde pasta-fırın imalat işi için kira sözleşmesiyle kiraya verdikten sonra davalı idareye yapılan ihbar sonucunda söz konusu taşınmazda 20.06.2011 tarihinde yapılan kontrollerde ruhsat ve eklerine aykırı olarak pasta-fırın imalat işi için gerekli olan kırmızı tuğladan fırın imali ile fırın için metal borudan yapılan havalandırmanın yani ruhsat ve projeye aykırılık fiilinin diğer bir deyişle suçun mülk sahibi olan davacı tarafından değil de davacının kiracısı tarafından inşa edildiği (yani suçun işlenildiği) tartışmasız ise de, davalı idarece 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42/2. maddesindeki " (...) ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere(...) idari para cezaları uygulanır" hükmü uyarınca mülk sahibi olan davacıya, yapı sahibi olarak değerlendirilerek suç isnadıyla idari para cezası verildiği anlaşıldığından; 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5940 sayılı Yasa ile değişik 42. maddesinin 2. fıkrasındaki "yapının sahibine,..." ibaresi uygulamada mülk sahibi ile ruhsat veya projeye aykırı inşai faaliyette bulunanın yani suçu işleyenin tespit edilmesinde karışıklık yaratmakta olduğundan, idare teknik elemanlarınca, yapı sahibi ibaresinin ruhsat veya projeye aykırı inşai faaliyeti yapmayan mülk sahiplerini de suçlu tespiti ile idari para cezası verilmesi yoluna gidildiği bu durumun da Anayasanın 38. maddesindeki "Ceza sorumluluğu şahsidir" hükmüne aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

5- SONUÇ

Yukarıda yer verilen gerekçeler veri alındığında uyuşmazlıkta uygulanacak Kanun maddesi olan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42/2. maddesindeki "... yapının sahibine," ibaresinin Anayasanın 38. maddesine aykırı olduğu kanaatine varılarak konunun incelenmesi için dosyadaki belgelerin onaylı örneklerinin yer aldığı dosyanın bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine 26.04.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

3194 sayılı İmar Kanunu'nun itiraz konusu ibareyi de içeren 42. maddesi şöyledir:

"Madde 42- (Değişik: 9/12/2009-5940/2 md.)

Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ***yapının sahibine****, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:*

a) Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;

1) I. sınıf A grubu yapılara üç, B grubu yapılara beş Türk Lirası,

2) II. sınıf A grubu yapılara sekiz, B grubu yapılara onbir Türk Lirası,

3) III. sınıf A grubu yapılara onsekiz, B grubu yapılara yirmi Türk Lirası,

4) IV. sınıf A grubu yapılara yirmiüç, B grubu yapılara yirmibeş, C grubu yapılara otuzbir Türk Lirası,

5) V. sınıf A grubu yapılara otuzsekiz, B grubu yapılara kırkaltı, C grubu yapılara elliiki, D grubu yapılara altmışüç Türk Lirası,

idari para cezası verilir. Bu miktarlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında bir Türk Lirasının küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

b) Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir.

c) (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;

1) Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın % 30'u,

2) Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın % 40'ı,

3) Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın % 60'ı,

4) Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın % 100'ü,

5) Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın % 20'si,

6) Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın % 80'i,

7) Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın % 50'si,

8) Ruhsatsız ise cezanın % 180'i,

9) Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın % 50'si,

10) Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşaî faaliyete konu ise cezanın % 100'ü,

11) İnşaî faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın % 10'u,

12) İnşaî faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın % 20'si,

13) Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın % 20'si,

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunur. Para cezalarına konu olan alanın hesaplanmasında, aykırılıktan etkilenen alan dikkate alınır.

18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine onbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

27 nci maddeye göre il özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zatî maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi halinde yapı sahibine üçyüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, üçyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.

Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.

Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere, üyesi bulundukları meslek odasına ve Bakanlığa ilgili idarece bildirilir. Bu kişiler, verilen ceza süresi içinde yeni bir iş üstlenemez.

Yapı müteahhidinin yetki belgesi;

a) Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl,

b) Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,

c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde bir yıl,

süreyle Bakanlıkça iptal edilir. Yapı müteahhidinin, yapım işlerinden doğan vergi ve sigorta primi borçlarını ödememesi ve diğer sorumluluklarını yerine getirmemesi hallerinde yetki belgesi bir yıldan az olmamak üzere Bakanlıkça iptal edilir ve bunlara sorumluluklarını yerine getirinceye kadar yeni yetki belgesi düzenlenmez. Yetki belgesi iptal edilen yapı müteahhidi yeni yetki belgesi düzenleninceye kadar yeni iş üstlenemez, ancak mevcut işlerini tamamlar. Yetki belgeli yapı müteahhidi olmaksızın başlanılan yapının ruhsatı iptal edilir ve yapı mühürlenir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ,

Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 20.9.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin Raportör Erhan TUTAL tarafından hazırlanan rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu ibarenin uygulamada idareleri gerekli inceleme yapmadan, ruhsata veya projeye aykırı yapıyı inşa eden ile mülk sahibini ayırt etmeden işlem tesisinde keyfi tutuma sevk ettiği, idarelerin yapının sahibi tespitini yaparken hem mülk sahibine hem de inşai faaliyeti yapan kişiye para cezası verdikleri, bu durumun suçlu olmayanın da cezalandırılmasına sebebiyet verdiği, itiraz konusu ibarenin bu yönüyle hukuk devletinin ilkelerinden olan belirlilik ilkesine aykırı olduğu, öte yandan suçlu olmayanın da cezalandırılmasının Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan "*Ceza sorumluluğu şahsidir.*" hükmüne aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu "*yapının sahibine,*" ibaresi, ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapma eyleminin karşılığı olarak cezai müeyyide uygulanacak kişileri ifade etmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden birisi de "*belirlilik*"tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gerekir. Belirlilik ilkesi, bireylerin hukuksal güvenliğinin sağlanması bakımından da önem arz etmektedir.

Anayasa'nın *"Suç ve cezalara ilişkin esaslar"* kenar başlıklı 38. maddesinin yedinci fıkrasında, *"Ceza sorumluluğu şahsidir."* hükmü yer almaktadır. Ceza sorumluluğunun şahsiliği ceza hukukunun temel kurallarındandır. Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Başka bir anlatımla bir kimsenin başkasının fiilinden sorumlu tutulmamasıdır. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayrım yapılmadığından idari para cezaları da bu maddede öngörülen ilkelere tabidir.

Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrası hükmü, ruhsat alınmadan, ruhsat veya eklerine veya imar mevzuatına aykırı olarak yapının yapıldığı yönündeki idarenin tespiti üzerine fıkrada belirtilen kıstaslar çerçevesinde yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığını altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere para cezası verilmesini öngörmektedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5. maddesinde yapı, karada ve suda, sürekli ya da geçici, resmi ve özel, yerüstü ve yeraltı inşaatı ile bunların eklerini, değişikliklerini, onarımlarını, sabit ve hareketli tesislerini içine alan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Görüldüğü üzere, ister sabit olsun, ister hareketli olsun sadece ana yapı değil, ana yapıya ek olarak yapılan yapılar (ilaveler), ana yapı üzerinde yapılan değişiklikler; onarımlar (tamirler) da yapı olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla "*yapının sahibi*" ibaresiyle, yukarıda sayılan inşai faaliyetleri gerçekleştiren kişiler ifade edilmektedir. Başka bir deyişle "*yapının sahibi*" ibaresinden ister yapının mülkiyetine sahip kişiler isterse kiracı, yapı malikinin yakını, intifa hakkı sahibi gibi üçüncü kişiler olsun inşai faaliyeti yapan kişiler anlaşılmaktadır.

Danıştay'ın istikrar kazanan içtihatlarında da yapının sahibi ibaresinden, mevzuata aykırı yapıyı inşa eden kişinin anlaşılacağı belirtilmiş olup, uygulamada idarelerce gerekli araştırma yapılarak mevzuata aykırı inşai faaliyeti yapan kişi tespit edilmeksizin doğrudan yapının mülkiyet sahibine para cezası verilmesi, yasanın amacı ve anlamı ile bağdaşmayan bir sonuç doğurur.

Öte yandan, idarelerce gerekli araştırma yapılarak mevzuata aykırı inşai faaliyeti yapan kişi tespit edilerek idari yaptırımın bu kişiye uygulanması gerektiğinden bu anlamda söz konusu ibare Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan "*Ceza sorumluluğu şahsidir.*" hükmüne aykırı değildir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu ibare Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

3.5.1985 günlü, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9.12.2009 günlü, 5940 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 42. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"…yapının sahibine,"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 10.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY

3194 sayılı İmar Kanunu'nun iptali istenen 42. maddesinin "Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beş yüz Türk Lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:" şeklindeki ikinci fıkrasında yer alan "YAPININ SAHİBİNE" ibaresinin itiraz yolu ile iptali istenmiştir.

Maddenin, imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve halleri tespit edilen sorumluları hakkında idari müeyyide uygulanmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

"Yapının sahibi" ibaresinin Türkçede mülkiyet hak sahipliğini gösterdiği ya da anlaşılması gerektiğinde bir tartışma bulunmadığı düşünülmektedir.

İdari yaptırım uygulanabilmesi için –ruhsat almayan veya ruhsat eki projeye veya imar mevzuatına aykırılık varlığının tespitinde, muhatap sayılan diğer sorumlulardan fenni mesul ya da müteahid dışında kalan ve kuralda yer alan YAPI SAHİBİ denen kişinin mülkiyet hak sahibi olmayan ya da kolaylıkla başkaca bir kişi olduğunu anlamaya da olanak yoktur.

Nitekim, Danıştay 6. Daire 2003/2761 E., 2004/3361 K. Sayılı kararında durum açıklanmaya çalışmış; Bu tür eylemlerde "yapı sahibi" kavramından yapı malikinin değil mevzuata aykırı yapıyı inşa eden kişi anlaşılması gerektiği ifade edilmeye çalışılmış ise de, uygulamada yapı sahibi kavramı ile tapu kaydında kolayca ulaşılan mülkiyet hak sahiplerinin yapı sahibi olduğu karinesi ile idari müeyyidelerin muhatap alındığının kabul gördüğü anlaşılmaktadır.

Kuralda yer alan "yapı sahibi" ibaresi 42. maddenin tatbikatı yönünden görüldüğü üzere sorunludur.

İhtilaf üzerine bir mahkemenin oluşturacağı yargı kararı ile muhtemel belirsizliğin kaldırılacağı dolayısı ile "yapı sahibi" sujesinde sorun olmayacağı bakışı anayasal denetim ilkelerine aykırı olacaktır. Yaptırım için yöneldiği, suçu işleyeni, sorumluyu arayan idare yönünden sorumlu yapı sahibinin kim olduğu

gerçeğini bulmayı gereksiz bırakan ve bireyi hak etmediği durum ve olaylarda mahkeme önünde hak aramaya götüren bu uygulama hukuk devletinin haklara saygı gösterme, her alanda adaletli düzen kurma, bunu geliştirme, hukuku tüm devlet organlarınca egemen kılma ilkeleri ile bağdaşmayacaktır.

Hukuk devletinde yasadan doğan sorumluluğunun eylem ve olgu, hukuksal sonuç, hak sujesi yönlerinden açık, belli, anlaşılabilir olması en temel ilkedir. Bu nedenlerledir ki hukuksal güvenliğinin var olduğunun algılandığı otoritenin keyfilikten uzak olduğunun düşünüldüğü ortamda bireyde davranışlarını hukuka uyarlayabilecek ve kendine düşen ödevi yerine sorunsuz getirebilecek kamu düzeni ve hukuk devleti ilkesinin yerleşmesine katkı ile gereksiz uyuşmazlıkların oluşmasının önüne geçilmiş olabilecektir.

Anayasa'nın 38. maddesinin yedinci fıkrasında "ceza sorumluluğunun şahsi" olduğu söylenmektedir. Yani kişi işlemediği suç nedeni ile cezalandırılmamalıdır ya da başkasının fiilinden sorumlu tutulmamalıdır. Adli-idari ceza ayrımı yapılamayacağı cihetle iptali istenen kuralın getirdiği cezada da cezanın kişisel ve kanuniliği ilkesinin uygulanacağı açıktır.

İmar mevzuatına aykırı bir eylemin varlığının tespiti halinde uygulanacak yaptırımın sorumlusuna yönelmek amaca ulaşmada gerekli olduğu tartışmasızdır. Ancak, kuralda yer alan yorum ve anlam tartışması yaratan "yapı sahibi" ibaresi idarenin keyfi uygulamasına sebep olabilecek hak ihlali yaratabilecek, devlet sorumluluğunda hassasiyeti ortadan kaldırabilecek nitelik taşıdığı, idarenin sorumlu olmayan mülk sahibine de doğrudan yönelmesini önleyecek açıklık içermediğinden Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırıdır.

Mahkememiz kararında yer aldığı biçimiyle "yapı sahibinden" mevzuata aykırı inşai faliyette bulunan kişi ifade edildiğinin anlaşılması gerektiği şeklindeki yorumu, red kararının gerekçesinden ziyade yasa koyucunun iradesine müdahale niteliği taşır.

Kaldı ki, yargı kararlarının her an değişebilir niteliği ve anayasal denetimde ölçü norm olamayacağı gerçeği gözden uzak tutulamaz.

Anılan nedenler ile çoğunluk görüşüne katılınmamıştır.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY GEREKÇESİ

İtirazın konusu, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "*İdari Müeyyideler*" başlıklı 42. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan **"…yapının sahibine…"** ibaresidir.

Kanun'un 42. maddesinin ibarenin de yer aldığı ikinci fıkrasına göre, ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapılması halinde **yapının sahibine** idari para cezası uygulanacaktır.

Kuralda yer alan **"…yapının sahibine…"** sözcükleriyle ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının malikinin kastedildiği, yoruma ihtiyaç duyulmayacak şekilde açık ve duraksamasız olarak anlaşılmaktadır. Dolayısıyla yasa koyucunun, bu açık iradesinin yorum yoluyla başkalaştırılması hukuken mümkün değildir. Esasen yasak bir fiile yaptırım öngören yasa kurallarının yoruma ihtiyaç duyulmayacak şekilde açık ve anlaşılır olması hukuki belirlilik ilkesinin bir gereğidir. Yaptırım içeren bir kuralda, yorum ihtiyacının duyulması o kuralın belirsiz olduğunun açık bir göstergesidir. Bu hal bile o kuralın Anayasa'ya aykırı olduğunun kabulü ve iptali için yeterlidir.

Kural, ruhsat alınmama veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı davranma fiillerine bilerek ve isteyerek katılmayı aramaksızın salt yapı maliki olmayı yaptırım uygulanması için yeterli görmektedir. Başka bir ifadeyle yapı müteahhidinin ya da yapıda zilyet bulunan kişinin kuralda belirtilen yasak fiilleri işlemesi halinde yapı malikinin (yapının sahibinin) bu fiillerin işlenmesine iştiraki olmasa bile salt yapı maliki olmasını idari yaptırım uygulanması için yeterli saymaktadır.

Anayasa'nın "Suç ve cezalara ilişkin esaslar" kenar başlıklı 38. maddesinin yedinci fıkrasında, "Ceza sorumluluğu şahsidir" hükmü yer almaktadır. Anayasa'nın bu hükmü gereğince bir kişi, sadece kendisine ait kusurlu fiilinden sorumlu tutulabilir. Bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmaması, diğer bir ifadeyle başkasının fiilinden sorumlu tutulmaması Anayasa'nın 38. maddesinin yedinci fıkrası gereğidir. Bu ilkeye göre, asli ve feri failden başka kişilerin bir suç sebebiyle cezalandırılmaları olanaklı değildir.

İtiraz konusu ibarenin, kusurlu davranışını aramaksızın yapı sahibini salt yapının malik olması nedeniyle cezalandırılmasını öngörmesi, ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle ibare Anayasa'nın 38. maddesine aykırıdır.

İptali gerekir.

Başkanvekili	Üye	Üye
Alparslan ALTAN	Mehmet ERTEN	Muammer TOPAL

KARŞIOY GEREKÇESİ

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesinin ikinci fıkrasında, ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının, sahibine idari para cezası uygulanması öngörülmüştür. Bu kurala dayanılarak, sorumluların yaptırıma bağlı tutulabilmeleri için öncelikle suç ve cezaların şahsiliği ilkesi uyarınca "yapının sahibi" deyiminin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bu husus, hukuka aykırı fiili işleyen kişinin bulunarak eyleminden sorumlu tutulması bakımından önem taşımaktadır. Ancak, belirtilen deyimle mülk sahibinin mi; yoksa inşaatı yapan kişinin mi kastedildiği anlaşılamamaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel ilkelerinden biri de belirlilik ilkesidir. Buna göre, hukuk devletinde kişilerin kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı korunabilmeleri ve hukuk güvenliğinin sağlanabilmesi için yasaların hiçbir kuşku ve duraksamaya olanak vermeyecek biçimde açık, net, anlaşılabilir ve uygulanabilir olması gerekir. Böylece, hukuk devletinde kişilerin, davranışlarının hukuki sonuçlarını öngörebilmeleri de sağlanmış olur.

İtiraz konusu "yapının sahibi" ibaresinin, yapının malikiyle eş anlamlı olmasına karşın uygulamada, Danıştay İçtihatları ile inşaatı yapan kişi olarak değerlendirilmesi kuralın, belirsizliğini ortadan kaldırmaya yetmemektedir. İçtihatların değişmesi halinde buna bağlı olarak kuralın anlamı da

değişebileceğinden mahkeme içtihatlarının, yasaların sağladığı güvenceyi içermesi olanaklı değildir.

Açıklanan nedenlerle belirsizlik içeren itiraz konusu kuralın, hukuk güvenliği ile suç ve cezaların şahsiliği ilkesini ihlâl ettiği sonucuna varıldığından, Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

3.5.1985 günlü, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9.12.2009 günlü, 5940 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile değişik 42. maddesinin ikinci fıkrasında "Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan **yapının sahibine**, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır." hükmü yer almıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Buna göre Devletin tüm organları Anayasa ve hukukun üstün kuralları ile bağlı olup, görev ve yetkilerinin bu çerçevede konulan yasalarla belirlenmesi ve yürütme organına bırakılan yetkilerin sınırlarının açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Öte yandan "hukuk devleti" ilkesi yürütme organının faaliyetlerinin "belirlilik" dolayısıyla "hukuki güvenlik" ilkesi sonucunda "öngörülebilir olmasını" gerektirmektedir.

Anayasa'nın 38. maddesinin yedinci fıkrasında; "Ceza sorumluluğu şahsidir." denilmektedir. Buna göre, ceza hukukunda, eylemle sonuç arasında bulunması gereken illiyet bağı, suçun oluşması için aranan unsurlardan biridir.

İtiraza konu **"yapının sahibine"** ibaresinin yer aldığı düzenlemede taşınmazda ruhsat ve eklerine aykırı değişiklik yapılması halinde **"yapının**

sahibi" sıfatıyla para cezası verileceği öngörülmekte olup, mülkiyet hakkı ile suç arasında illiyet bağının ne suretle oluştuğu belirtilmemiştir. Bu durumda, yapının sahibi ile yapıda ruhsata aykırı değişiklik yapanın aynı kişi olmayabileceği gözetildiğinde, eylemle yapı sahibi arasında bir illiyet bağı kurulmadan sadece **"yapının sahibi"** olmak nedeniyle idari para cezası uygulanması cezaların şahsiliği ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenle 3.5.1985 günlü, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun, 9.12.2009 günlü, 5940 sayılı Kanun'la değişen 42. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan **"... yapının sahibine …"** ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle verilen karara katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Esas Sayısı : 2012/95
Karar Sayısı : 2013/9
Karar Günü : 10.1.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Levent GÖK ile birlikte 117 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 7.6.2012 günlü, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun;

1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna,…"* ibaresinin,

2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (b) bendinde Birlik tanımında geçen, *"Turist rehberleri odaları birliklerini,"* ibaresinin,

b- (f) bendinde yer alan *"…ve birliklerini…"* ibaresinin,

3- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (c) bendinde yer alan *"…birliklerin…"* ve *"…birlikler tarafından…"* ibarelerinin,

b- (ç) bendinde yer alan *"Birliklerin…"* sözcüğünün,

c- (d) bendinde yer alan *"Birlikler…"* sözcüğünün,

4- 4. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ilgili birliğin…"* ibaresinin,

5- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…birlikler…"* sözcüğünün,

6- 8. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasının *"Birden fazla meslek birliği kurulabilir."* biçimindeki ikinci cümlesinin,

b- (8) numaralı fıkrasında yer alan *"Birlikler,…"* sözcüğünün,

7- 10. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…birliklerin organları…"* ibaresinin,

b- (14) numaralı fıkrasında yer alan *"…birliklerin ise…"* ibaresinin,

8- 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…"* ibaresinin,

Anayasa'nın 10., 123., 124. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"1) 6326 Sayılı Kanunun 12 nci Maddesindeki "…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın 135 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları "belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir".

Hükümde sayılan görevlerin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, rehberlik mesleği bakımından ise rehber odaları ve birlikleri tarafından yerine getirileceği ve bu görevlere ilişkin yetkilerin de yine bunlar tarafından kullanılması gerektiği açıktır.

Anayasanın 124 üncü maddesinin birinci fıkrasıyla da kamu tüzelkişilerine, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelik çıkarma yetkisi verilmiştir.

6326 sayılı kanunda aşağıdaki hususların yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür:

- Mesleğe kabulde kurs ve sınavlara ilişkin usul ve esaslar (Md. 3/1/c),

- Mesleğe kabulde sahip olunması gereken yabancı dil yeterlik belgeleri (Md. 3/1/ç),

- Meslek etik ilkeleri (Md. 4/5),

- Turist rehberleri reklam ve tanıtım usul ve esasları (Md. 4/6),

- Disiplin soruşturmasına ilişkin olarak kanunda düzenlenmemiş usul ve esaslar (Md.5/3),

- Taban ücret altında çalışılabilecek sosyal ve kamusal nitelikli turist rehberliği hizmetleri (Md. 6/2),

- Turist rehberliği hizmetleriyle ilgili her türlü denetime ilişkin usul ve esaslar (Md.7/7),

- Birlik kuruluşu kurulmasına ilişkin başvuru usul ve esasları (Md. 8/1),

- Meslek kuruluşlarının genel kurullarının çalışma usul ve esasları (Md. 10/5),

- Meslek kuruluşlarının yönetim kurullarının çalışma usul ve esasları (Md. 10/8),

- Meslek kuruluşlarının denetim kurullarının çalışma usul ve esasları (Md. 10/9/b),

- Birlik disiplin kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları (Md. 10/10),

- Meslek kuruluşlarının organ seçimlerine ilişkin olarak kanunda düzenlenmemiş usul ve esaslar (Md. 10/12/e),

- Meslek kuruluşu organlarının üyelerine yapılacak ödemeler (Md. 10/13),

- Turist rehberliği niteliğindeki hizmet veya faaliyetler (Md. 12),

- Meslekte uzmanlık ve ilgili sertifika programlarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar (Md. 12),

- Turist rehberliği hizmetine yönelik sözleşmelerde bulunması gerekli asgari hususlar (Md. 12),

- Sicil, ruhsatname ve çalışma kartlarına ilişkin hususlar (Md. 12),

- Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar (Md. 12).

20 özel konuda yönetmelikle düzenleme yapılması öngörülmüştür. Hem yönetmelikle düzenlenmeye bırakılmış olan bu özel konuların, hem de 1 inci maddesindeki "turist rehberliği mesleğine kabule, mesleğin icrasına ve turist rehberliği meslek kuruluşlarının kuruluş ve işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemek" amacı ile "turist rehberliği mesleğine kabule, meslek içi eğitime ve mesleğin icrasına, turist rehberleri odaları ile turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna, organlarının niteliklerine ve seçimlerine, organlık niteliğini yitirme hâl ve usullerine, görev ve yetkilerine, çalışma usullerine, üyeleri ile olan karşılıklı hak ve yükümlülüklerine, gelir ve giderleri ile bütçelerine, Kültür ve Turizm Bakanlığının mesleğe ilişkin görev ve yetkilerine, meslek kuruluşlarıyla iş birliğine ve turist rehberliği meslek kuruluşlarının Bakanlıkça denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar" şeklindeki kapsamı gözetildiğinde Kanunun tamamının, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ve üst kuruluşlarına Anayasayla verilmiş olan mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak görevleri kapsamında olduğu açıktır.

Anayasanın 135 inci maddesinin beşinci fıkrasındaki "Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin idari ve mali denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir." hükmü gözetildiğinde, merkezi idarenin meslek kuruluşları üzerindeki idari vesayet yetkisinin "idari ve mali denetim"le sınırlı olduğu ve bunu aşan bir yetkinin anılan Anayasa hükmüne aykırı olacağı açıktır.

Anayasanın 135 inci maddesinin birinci fıkrasında sayılan yetki ve görevler gözetildiğinde, meslek kuruluşlarının yönetmelikle düzenleme yapma yetkisinin sınırlandırılmasının Anayasanın hem 135 inci maddesinin birinci fıkrasına hem de 124 üncü maddesinin birinci fıkrasına aykırı olacağı açıktır.

Anayasal düzenleme ve durum böyle olmasına rağmen, 6326 sayılı Kanunun "Turist rehberliği niteliğindeki hizmet veya faaliyetler, meslekte uzmanlık ve ilgili sertifika programlarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, turist rehberliği hizmetine yönelik sözleşmelerde bulunması gerekli asgari hususlar, disiplin, sicil, ruhsatname ve çalışma kartlarına ilişkin hususlar ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan yönetmelik ile düzenlenir." şeklindeki 12 nci maddesiyle, yönetmelikle düzenleme yapma yetkisi tümüyle Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bırakılmıştır.

Ayrıca, Anayasanın 123 üncü maddesinin ikinci fıkrasında "İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır." denmek suretiyle yerinden yönetim esası getirilmiş, 126 ncı maddesinde merkezi idarenin tanımlanması ve 127nci, 130 uncu, 131 inci, 133 üncü ve 135 inci maddelerinde kamu tüzel kişiliği olarak kurulmasının öngörülmesi suretiyle de yerinden yönetimler belirlenmiştir. Kanuna dayalı temel düzenlemelerin tek elden merkezi idare tarafından yapılması, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına 135 inci maddesinin birinci fıkrasında verilen görev ve yetkiler gözetildiğinde Anayasanın 123 üncü maddesinin ikinci fıkrasına da aykırıdır.

İptali istenen kanun hükmüyle, turist rehberleri birliğinin bir meslek birliği gibi değil de Bakanlığa bağlı bir kurum hâline getirilmek istendiği açıkça görülmektedir. Kurulacak olan meslek birliğinin tamamen Bakanlık tekelinde faaliyet göstermesinin hedeflendiği, dolayısıyla yetkisiz bir meslek birliğinin kurulmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Meslek odaları kamu tüzel kişiliğine sahip, merkezî otoritenin hiyerarşi anlayışı içinde olmadan, merkezî otoritenin idari vesayetinde olan kuruluşlardır. Bu kuruluşların merkezî otoritenin emir komuta zincirine sokulmaya çalışılması hukuk devleti

anlayışıyla bağdaşmadığı gibi doğru ve etik bir yaklaşım tarzı da değildir. Bununla birlikte, meslek kuruluşlarının işleyişi ve yönetim tarzı Anayasanın 135inci maddesinde açıkça düzenlenmiştir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi birçok kararında genel olarak kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının da kamu hizmeti yaptığını, idarenin bir parçası olduğunu ve yerinden yönetim esaslarına göre oluşturulduğunu kabul etmiştir. Bu kapsamda meslek odalarının mahiyetine, ruhuna ve işleyişine ters olan, ileride birçok sorunlar getirecek maddeler içeren bu kanun Anayasaya da aykırılıklar taşımaktadır.

Kanun geneline baktığımızda göze çarpan en büyük sorun, Bakanlığa verilen yetkilerin çok fazla olmasıdır. Her konuda Bakanlık onayı aranmakta, her türlü belgenin Bakanlık tarafından verilmesi öngörülmektedir. Bu da tüzel kişiliğe sahip olmanın özüne ters olmakla birlikte kurulacak odaların da tamamen siyasallaşmasına neden olacaktır. Diğer kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kanun ve yönetmeliklerini incelediğinizde, örneğin Avukatlık Kanunu'nun 9uncu maddesi incelendiğinde avukatlık mesleğini kabul ruhsatının ilgili baro tarafından verildiği görülmektedir. Diğer mesleklerde de ilgili oda ya da birlik tarafından verilmekte olan meslek ruhsatının, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından verilmesi doğru değildir. Bu nedenle, mesleğe kabul koşullarını taşıyan turist rehberlerine verilen ruhsatnamenin ilgili meslek kuruluşu tarafından verilmesi, Anayasanın 135incimaddesinde yer alan "meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak" ibaresindeki amaçla bağdaşması açısından önemlidir.

Ayrıca mesleğe kabul başvurusunun da doğrudan meslek kuruluşlarına yapılması gerekirken, başvurunun Bakanlığa yapılması, Bakanlığın denetim yetkisinden çok karar alma yetkisine sahip olmasına neden olacaktır. Bu da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları yetki çerçevesinin ruhuna ters olup ayrıca bürokratik işlemleri de arttıracaktır. Diğer taraftan odaların yetki alanları da daraltılacaktır.

Sonuç olarak; 6326 sayılı Kanunun 12 nci maddesindeki "…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…" ibaresi Anayasanın 124 üncü maddesinin birinci fıkrasına, 123 üncü maddesinin ikinci fıkrasına, 135 inci maddesinin birinci ve beşinci fıkralarına aykırıdır.

2) 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile Birden Çok Meslek Üst Kuruluşunun Kurulmasına İmkan Tanınmasının Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın 135 inci maddesinin birinci fıkrasında öngörülen "belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek

mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak" görevleri gözetildiğinde, meslek kuruluşlarının, mesleğin icra edildiği veya edilebildiği her yerde kurulması gerektiği açıktır. Ancak, özellikle mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak ve meslek disiplini ve ahlâkını korumak görevleri dikkate alındığında, meslek kuruluşlarının uygulamalarında yeknesaklığın sağlanması gereklidir. Aksine bir yaklaşım, hem anılan hükmün amacına, hem Anayasanın 10 uncu maddesinin "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." şeklindeki birinci fıkrasında dile getirilen kanun önünde eşitlik ilkesine, hem de Anayasanın 10 uncu maddesinin "Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." şeklindeki üçüncü fıkrasında dile getirilen eşit davranma yükümlülüğüne aykırı düşecektir.

Eklemek gerekir ki, Anayasanın 123 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür" ve 123 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca "İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.". Anayasanın 135 inci maddesinin birinci fıkrasıyla meslek kuruluşlarına verilen yetki ve görevler ile anılan hükmün amacı gözetildiğinde, bütünlüğün yerinden yönetim kuruluşları bakımından da sağlanması gerektiği açıktır. Anayasa bu bütünlüğün sağlanması bakımından, 130 uncu ve 131 inci maddeler ile 135 inci maddede "üst kuruluş" şeklinde özellikli yapılanmalar öngörmüştür.

Aynı mesleğe ilişkin olarak, aynı yetki ve görevlere sahip birden çok meslek üst kuruluşunun bulunması, farklı uygulamalara yol açacağından, Anayasanın 135 inci maddesinin birinci fıkrasıyla güdülen amaçlara, kanun önünde eşitlik ilkesine, idarenin eşit davranma yükümlülüğüne ve idarenin bütünlüğü ilkesine aykırıdır.

Nitekim, yasalarımızda ve öğretimizde benimsenen, meslek kuruluşlarının faaliyetlerin ülkesel yaygınlığını sağlayacak şekilde oluşturulması, yeknesaklık ile yukarıda zikredilen anayasa hükümleriyle gözetilen amaçlara ve getirilen ilkelere uygunluğun sağlanması için de "tek bir meslek üst kuruluşu"nun oluşturulmasıdır.

Ancak, 6326 sayılı Kanunun;

- 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında "…turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna…",

- 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde "b) Birlik: Turist rehberleri odaları birliklerini",

- 2 nci maddesinin (f) bendinde "… ve birliklerini",

- 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde "…birliklerin…" ve "… birlikler tarafından…",

- 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde "…birliklerin…",

- 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde "Birlikler…",

- 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında "…ilgili birliğin…",

- 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında "…birlikler…",

- 8 inci maddesinin birinci fıkrasında "…kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu niteliğinde birlikler, Türkiye genelinde kayıtlı toplam meslek mensubu sayısının yüzde otuzüçüne sahip odaların Bakanlığa yapacakları başvuru üzerine kurulabilir. Birden fazla meslek birliği kurulabilir.",

- 8 inci maddesinin sekizinci fıkrasında "Birlikler…",

- 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında "…birliklerin organları…",

- 10 uncu maddesinin ondördüncü fıkrasında "…birliklerin ise…",

…denmek suretiyle üst kuruluş niteliğinde birden çok birlik öngörülerek kurulmasına olanak tanınmıştır. Bu durum da Anayasanın 10 uncu maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına, 123 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına, 135 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

07.06.2012 tarihli, 6326 No'lu Turist Rehberliği Meslek Kanununu ile,Kamu kurumu ve meslek kuruluşları niteliğinde birden fazla meslek birliğinin kurulabilmesine olanak sağlanmıştır. Kanunun uygulanması halinde, öncelikle, birliklerin uygulamalarda farklılıkların ortaya çıkması ve bunu takiben meslek ihtiyaç ve çözüm önerilerinde gerekli olan birlik olabilme yeteneğinin kaybedilmesi tehlikesi doğabilecektir. Tüm rehberleri temsil etmeyen, sadece bir kısım rehberlerin parça parça, farklı birliklerce temsil edildiği bir meslek birliğinin faaliyetini aktif ve verimli şekilde devam ettiremeyeceği ortadadır.

Ülke genelinde birden fazla odalar birliğinin oluşması sürekli bir mutabakat arayışına neden olacağından kurumları hantallaştıracaktır.

Meslek odalarının kuruluş amacı, mesleği icra edenlerin bir araya gelerek mesleki sorunlara çözüm getirmek, mesleki faaliyetin meslek ehline sahip kişilerce en iyi biçimde yürütülmesini sağlamaktır. Bir ilde birden fazla kamu kurumu niteliğinde meslek odasının kurulmasına müsaade etmek bu mesleği icra edenleri bir araya getirme amacına aykırı olacaktır. Birlik hâline gelemeyen rehberlerin de meslek sorunlarını sağlıklı bir şekilde tartışma ve çözüm bulabilme yetkisi de ortadan kalkacaktır.

Her ilde bir oda, Türkiye genelinde de bir meslek odasının olması gerekirken, farklı meslek odalarının ihdasının iptali istenen kanun hükümleriyle sağlanmış olmasının da meslek odalarının zamanla farklı uygulamalar içerisine girmesi üyeler arasında bilgi karmaşasına neden olacak ve bu durumun meslek odalarının tüm enerjisini mesleki sorunlar ve bunların çözümüne harcamasına engel olacaktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

7.6.2012 günlü, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun iptali istenen sözcük ve ibarelerin yer aldığı;

1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanun; turist rehberliği mesleğine kabule, meslek içi eğitime ve mesleğin icrasına, turist rehberleri odaları ile ***turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna,*** *organlarının niteliklerine ve seçimlerine, organlık niteliğini yitirme hâl*

ve usullerine, görev ve yetkilerine, çalışma usullerine, üyeleri ile olan karşılıklı hak ve yükümlülüklerine, gelir ve giderleri ile bütçelerine, Kültür ve Turizm Bakanlığının mesleğe ilişkin görev ve yetkilerine, meslek kuruluşlarıyla iş birliğine ve turist rehberliği meslek kuruluşlarının Bakanlıkça denetlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsar."

2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,

b) Birlik: ***Turist rehberleri odaları birliklerini,***

c) Çalışma kartı: Eylemli turist rehberlerine, kayıtlı oldukları oda tarafından bir yıl süreyle geçerli olmak üzere mesleği fiilen icra edebileceklerine ilişkin olarak verilen izin belgesini,

ç) Eylemli turist rehberi: Çalışma kartı sahibi olup fiilen turist rehberliği hizmeti sunma hak ve yetkisine sahip turist rehberini,

d) Eylemsiz turist rehberi: Ruhsatname sahibi olup çalışma kartı olmayan turist rehberini,

e) Meslek: Turist rehberliği mesleğini,

f) Meslek kuruluşları: Turist rehberleri odaları ***ve birliklerini,***

g) Oda: Turist rehberleri odalarını,

ğ) Ruhsatname: Mesleğe kabul koşullarını taşıyan turist rehberlerine Bakanlık tarafından verilen belgeyi,

h) Turist rehberi: Bu Kanun hükümleri uyarınca mesleğe kabul edilerek turist rehberliği hizmetini sunma hak ve yetkisine sahip olan gerçek kişiyi,

ı) Turist rehberliği hizmeti: Seyahat acentalığıfaaliyeti niteliğinde olmamak kaydıyla kişi veya grup hâlindeki yerli veya yabancı turistlerin gezi öncesinde seçmiş oldukları dil kullanılarak ülkenin kültür, turizm, tarih, çevre, doğa, sosyal veya benzeri

değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtılarak gezdirilmesini veya seyahat acentaları tarafından düzenlenen turların gezi programının seyahat acentasının yazılı belgelerinde tanımladığı ve tüketiciye satıldığı şekilde yürütülüp acenta adına yönetilmesini,

ifade eder."

3- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Turist rehberi unvanı mesleğe kabulle kazanılır ve mesleğe kabul için aşağıdaki koşullar aranır:

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak.

b) Başvuru tarihi itibarıyla onsekiz yaşını doldurmuş olmak.

c) Üniversitelerin turist rehberliği bölümlerinin önlisans, lisans veya yüksek lisans programlarından mezun olmak veya üniversitelerin turist rehberliği bölümü dışındaki diğer bölümlerinden en az lisans düzeyinde mezun olduktan sonra, ***birliklerin*** *ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliğinin ortak önerileri ve Bakanlığın onayıyla turizm sektörünün ihtiyaçları da dikkate alınarak belirlenen dillerde, gerektiği hâllerde belirlenen bölgelerde, yönetmelikle kurs ve sınavlara ilişkin belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında* ***birlikler tarafından*** *düzenlenen ülkesel veya bölgesel turist rehberliği sertifika programını başarıyla tamamlamak.*

ç) ***Birliklerin*** *ve Türkiye Seyahat AcentalarıBirliğinin ortak önerileri ve Bakanlığın onayı ile belirlenen yabancı dillerden birinde, Bakanlığın gözetim ve denetimi altında yapacağı veya konusunda uzmanlaşmış kamu kurum veya kuruluşlarına yaptıracağı yabancı dil sınavında başarılı olmak veya yönetmelikle belirlenen yabancı dil yeterlik belgelerinden birine sahip olmak.*

d) ***Birlikler*** *tarafından Bakanlığın gözetim ve denetimi altında düzenlenen uygulama gezisini tamamlamak ve gezi sonunda yapılan sınavda başarılı olmak.*

e) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı

suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından; bu Kanuna veya 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa muhalefetten mahkûm olmamak.

f) Daha önce meslekten çıkarılmamış olmak."

4- 4. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"Eylemli ve eylemsiz turist rehberlerinin ad, soyad ve sicil numaraları ***ilgili birliğin*** *resmî internet sitesinde yayınlanır. Meslek sadece eylemli turist rehberleri tarafından icra edilebilir. Eylemli turist rehberi olabilmek için bir yıl süreyle geçerli olan çalışma kartının alınması zorunludur. Odaya üyelik koşullarını kaybetmiş veya odaya karşı yükümlülüklerini yerine getirmemiş olanlara çalışma kartı verilmez. Çalışma kartı almayan veya eylemsiz turist rehberi olarak kalmak üzere yazılı beyanda bulunan turist rehberleri eylemsiz turist rehberi olarak sicile işlenir. Eylemsiz turist rehberleri, meslek kuruluşları organlarının seçimlerinde oy kullanamaz ve bu organlarda görev alamazlar. Aralıksız sekiz yıl süreyle eylemsiz turist rehberi olarak kalanların eylemli turist rehberi olabilmeleri için, Bakanlık tarafından yapılan sınava katılarak başarılı olmaları gerekir."*

5- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Taban ücret tarifesi, ***birlikler*** *ile Türkiye Seyahat Acentaları Birliğinin görüşleri alınarak Bakanlık tarafından net ücret üzerinden belirlenir ve her yıl 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranından az olmamak kaydıyla artırılarak en geç aralık ayında, izleyen takvim yılının başından itibaren yürürlüğe girmek üzere Bakanlık tarafından ilan edilir."*

6- 8. maddesinin (1) ve (8) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak ve odaların üst kuruluşu olmak üzere tüzel kişiliğe sahip ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu niteliğinde birlikler, Türkiye genelinde kayıtlı toplam meslek mensubu sayısının yüzde otuzüçüne sahip odaların Bakanlığa yapacakları başvuru üzerine kurulabilir. ***Birden fazla meslek birliği kurulabilir.*** *Başvuru ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.*

…

(8) ***Birlikler,*** *faaliyet alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olabilir."*

7- 10. maddesinin (1) ve (14) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Odaların organları genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu; ***birliklerin organları*** *genel kurul, yönetim kurulu, denetim kurulu ve disiplin kuruludur.*

…

(14) Turist rehberleri, odaların yönetim ve denetim, ***birliklerin ise*** *yönetim, denetim ve disiplin kurullarından sadece birinde görev alabilirler."*

8- 12. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Turist rehberliği niteliğindeki hizmet veya faaliyetler, meslekte uzmanlık ve ilgili sertifika programlarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, turist rehberliği hizmetine yönelik sözleşmelerde bulunması gerekli asgari hususlar, disiplin, sicil, ruhsatname ve çalışma kartlarına ilişkin hususlar ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar ***meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan*** *yönetmelik ile düzenlenir. "*

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 10., 123., 124. ve 135. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

2- Yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına,

20.9.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Berrak YILMAZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun'un 1. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna,…*" İbaresinin, 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (b) Bendinde Birlik Tanımında Geçen "*Turist rehberleri odaları birliklerini,*" İbaresi ile (f) Bendinde Yer Alan "*…ve birliklerini…*" İbaresinin, 3. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (c) Bendinde Yer Alan "*…birliklerin…*" ve "*…birlikler tarafından…*" İbarelerinin, (ç) Bendinde Yer Alan "*Birliklerin…*" Sözcüğü ile (d) Bendinde Yer Alan "*Birlikler…*" Sözcüğünün, 4. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*…ilgili birliğin…*" İbaresinin, 6. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…birlikler…*" Sözcüğünün, 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının "*Birden fazla meslek birliği kurulabilir.*" Biçimindeki İkinci Cümlesinin ve (8) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*Birlikler…*" Sözcüğünün, 10. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…birliklerin organları…*" İbaresi ile (14) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…birliklerin ise…*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak ve meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla meslek kuruluşlarının uygulamalarında yeknesaklığın sağlanması gerektiği, ancak aynı mesleğe ilişkin olarak aynı yetki ve görevlere sahip birden çok meslek üst kuruluşunun bulunmasının farklı uygulamalara yol açacağı bu nedenle üst kuruluş niteliğinde birden çok birlik kurulmasını öngören kuralların, Anayasa'nın 10., 123. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurallarla, turist rehberliği ile ilgili olarak birlik şeklinde birden çok meslek üst kuruluşunun kurulması öngörülmektedir.

Anayasanın 135. maddesinin birinci fıkrasında, *"Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir."* hükmü yer almaktadır.

Turist rehberliği meslek birlikleri, Anayasa'nın 135. maddesi anlamında kamu kurumu niteliğinde meslek üst kuruluşları olup, Anayasa'da meslek üst kuruluşlarının birden fazla olamayacağı yönünde getirilmiş anayasal bir sınırlama bulunmamaktadır. Ayrıca, turist rehberliği meslek birliklerinin birden fazla olmasının, Anayasa'da belirtilen, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak şeklindeki görevlerin yerine getirilmesi bakımından bir engel olduğu düşünülemez. Dolayısıyla, birden fazla turist rehberliği meslek birliği kurulmasını öngören iptal konusu kurallar kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 135. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 10. ve 123. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B- Kanun'un 12. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun'da yer alan hususlarda yönetmelikle düzenleme yetkisini Kültür ve Turizm Bakanlığına veren kuralın, Anayasa'nın 123., 124. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralla, Kanun'da yer alan, turist rehberliği niteliğindeki hizmet veya faaliyetler, meslekte uzmanlık ve ilgili sertifika programlarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, turist rehberliği hizmetine yönelik sözleşmelerde bulunması gerekli asgari hususlar, disiplin, sicil, ruhsatname ve çalışma kartlarına ilişkin hususlar ile bu Kanun'un uygulanmasına ilişkin diğer hususların meslek kuruluşlarının görüşü alınmak suretiyle Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenleneceği öngörülmektedir.

Anayasanın 135. maddesinin beşinci fıkrasında, *"Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin idarî ve malî denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir."* hükmü yer almaktadır.

Genel olarak kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerindeki devlet denetiminin bir vesayet yetkisi olduğu kabul edilmektedir. Ancak, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında uygulanması gereken vesayet, Anayasa'nın 127. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen vesayet yetkisinden farklıdır. Bu maddede vesayet yetkisinin hangi koşullarda kullanılabileceği açıklanmakta olup, bu koşullar, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması olarak sayılmaktadır. Buna karşın, Anayasa'nın 135. maddesinin beşinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerinde devletin "*idari ve mali denetiminden*" söz edilmektedir. Dolayısıyla, merkezî idarenin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerindeki denetimi idari ve mali denetimin ötesine geçmemelidir.

Turist rehberleri odaları birlikleri, Kanun'da belirtilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak ve odaların üst kuruluşu olmak üzere kurulan tüzel kişiliğe sahip ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olup, merkezî idarenin bu birlikler üzerindeki denetimi idari ve mali denetimle sınırlı olmalıdır. Dava konusu kural, idari ve mali denetim kapsamına girmeyen turist rehberliği niteliğindeki hizmet veya faaliyetler, meslekte uzmanlık ve ilgili sertifika programlarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, turist rehberliği hizmetine yönelik sözleşmelerde bulunması gerekli asgari hususlar, disiplin, sicil, ruhsatname ve çalışma kartları ile Kanun'un uygulanmasına ilişkin diğer tüm hususlar hakkında yönetmelikle düzenleme yapma yetkisini Kültür ve Turizm Bakanlığına vermektedir. Bu durum, idari ve mali denetimin

ötesinde, merkezî idarenin vesayet denetimi yetkisini aşacak biçimde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan turist rehberleri odaları birlikleri yerine geçerek faaliyet göstermesi anlamına gelmektedir. Bir başka ifadeyle, Kanun'un uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri düzenleme yetkisinin idari ve mali denetim yetkisiyle bağdaşmayacağı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, Kanun'un uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri düzenleme yetkisini idari ve mali denetim yetkisini aşacak biçimde merkezî idare içerisinde yer alan Kültür ve Turizm Bakanlığına veren dava konusu kural Anayasa'nın 135. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 123. ve 124. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

7.6.2012 günlü, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun:

A) 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…"* ibaresinin yürürlüğünün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B) 1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna,…"* ibaresine,

2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (b) bendinde Birlik tanımında geçen, *"Turist rehberleri odaları birliklerini,"*

ibaresine,

b- (f) bendinde yer alan *"…ve birliklerini…"* ibaresine,

3- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (c) bendinde yer *alan "…birliklerin …"* ve *"…birlikler tarafından…"*

ibarelerine,

b- (ç) bendinde yer alan *"Birliklerin…"* sözcüğüne,

c- (d) bendinde yer alan *"Birlikler…"* sözcüğüne,

4- 4. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"… ilgili birliğin…"* ibaresine,

5- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…birlikler…"* sözcüğüne,

6- 8. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasının *"Birden fazla meslek birliği kurulabilir."* biçimindeki ikinci cümlesine,

b- (8) numaralı fıkrasında yer alan *"Birlikler, …"* sözcüğüne,

7- 10. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…birliklerin organları…"* ibaresine,

b- (14) numaralı fıkrasında yer alan *"…birliklerin ise…"* ibaresine,

yönelik iptal istemleri, 10.1.2013 günlü, E. 2012/95, K. 2013/9 sayılı kararla reddedildiğinden, bu cümleye, ibarelere ve sözcüklere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

10.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

7.6.2012 günlü, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun:

A) 1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna,…"* ibaresinin,

2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (b) bendinde Birlik tanımında geçen, *"Turist rehberleri odaları birliklerini,"* ibaresinin,

b- (f) bendinde yer alan *"…ve birliklerini…"* ibaresinin,

3- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (c) bendinde yer alan *"…birliklerin …" ve "…birlikler tarafından…"* ibarelerinin,

b- (ç) bendinde yer alan *"Birliklerin…"* sözcüğünün,

c- (d) bendinde yer alan *"Birlikler…"* sözcüğünün,

4- 4. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"… ilgili birliğin…"* ibaresinin,

5- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…birlikler…"* sözcüğünün,

6- 8. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasının *"Birden fazla meslek birliği kurulabilir."* biçimindeki ikinci cümlesinin,

b- (8) numaralı fıkrasında yer alan *"Birlikler, …"* sözcüğünün,

7- 10. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…birliklerin organları…"* ibaresinin,

b- (14) numaralı fıkrasında yer alan *"…birliklerin ise…"* ibaresinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE,

B) 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

10.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

Esas Sayısı : 2011/141
Karar Sayısı : 2013/10
Karar Günü : 10.1.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 116 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 11.10.2011 günlü, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

B- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki cetvel ve listelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına,

C- 1- 3. maddesinin,

2- 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar,…"* ibaresinin,

3- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve…"* ibaresinin,

4- 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendindeki yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresinin,

5- 9. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

6- 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresinin,

7- 11. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresinin,

8- 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresinin,

9- 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

10- 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

11- 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"… değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin…"* ibaresinin,

12- 22. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

13- 24. maddesinin;

a- (2) numaralı fıkrasının *"Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır."* biçimindeki birinci cümlesinin,

b- (3) numaralı fıkrasının,

14- 27. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasında yer alan *"… Bakanlar Kurulunun teklifi ve …"* ibaresinin,

b- (2) numaralı fıkrasının,

15- Geçici 1. maddesinin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 11., 36., 70., 91., 104., 112., 123., 124., 128. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına,

karar verilmesi istemidir.

I- HÂKİMİN REDDİ, İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"I- HAKİMİN REDDİ TALEBİ

Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36 ncı maddesinde, "adil yargılanma hakkı" düzenlenmiş; 138 inci maddesinde ise, "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler." denilmiştir.

Yargıçların bağımsızlığına gerekçe oluşturan, Anayasa, yasa ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesine ilişkin bu kuraldan yargıçların tarafsızlığı anlaşılmalıdır. Yargıçlara yönelik "meslek ahlakı standartlarını" oluşturmak amacıyla belirlenen ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 27.06.2006 gün ve 315 sayılı kararıyla benimsenen, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul ettiği 2003/43 sayılı "Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkeleri" de yargıcın bağımsızlığı ile tarafsızlığına ilişkin bağlayıcı hükümler içermektedir.

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri şöyledir:

"Değer 1: BAĞIMSIZLIK

İlke: Yargı bağımsızlığı, hukuk devletinin ön koşulu ve âdil yargılanmanın temel garantisidir. Bundan dolayı hâkim, hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını temsil ve muhâfaza etmelidir.

Uygulama:

1.1 Hâkim, doğrudan ya da dolayısıyla her hangi bir sebeple ya da her hangi bir yerden gelen müdâhale, tehdit, baskı, teşvik ve tüm hâricî etkilerden uzak, hâkimin olayları değerlendirmesi temelinde, vicdânî hukuk anlayışı ile uyum içerisinde bağımsız olarak yargısal işlevini yerine getirmelidir.

1.2 Hâkim, genelde toplumdan, özelde ise karar vermek zorunda olduğu ihtilâfın taraflarından bağımsızdır.

1.3 Hâkim, yasama ve yürütme organlarının etkisi ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fîilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmelidir de.

1.4 Hâkim, yargısal görevlerini yerine getirirken, tek başına karar vermek zorunda olduğu hususlarda diğer yargıçlardan da bağımsızdır.

1.5 Hâkim, yargının kurumsal ve eylemsel bağımsızlığını sürdürmek ve arttırmak için, yargısal görevlerinin ifasına yönelik koruma tedbirlerini almalı ve bunları artırmalıdır.

1.6 Hâkim, yargı bağımsızlığını sürdürmede esas olan yargıya yönelik kamusal güveni güçlendirmek amacıyla, yargı etiği ile ilgili yüksek standartlar sergilemeli ve bunları ilerletmelidir.

Değer 2: TARAFSIZLIK

İlke: Tarafsızlık, yargı görevinin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinin esasıdır. Bu prensip, sadece bizâtihî karar için değil aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerlidir.

Uygulama:

1. Hâkim, yargısal görevlerini tarafsız, önyargısız ve iltimassız olarak yerine getirmelidir.

2. Hâkim, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde olmalıdır.

3. Hâkim, duruşma ve karar aşamalarında, kendisini yargılamadan zorunlu olarak el çektirecek olasılıkları makul ölçüler içerisinde asgariye indirecek şekilde hareket etmelidir.

4. Hâkim, önündeki bir dava veya önüne gelme ihtimâli olan bir konu hakkında, bilerek ve isteyerek; yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça âdilânelik

vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak hiçbir yorumda bulunmamalıdır. Ayrıca hâkim, her hangi bir şahsın ya da meselenin âdil yargılanmasını etkileyebilecek alenî olsun veya olmasın her hangi bir yorum da yapmamalıdır.

5. Hâkim, tarafsız olarak karar veremeyeceği durumda veya makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide tarafsız olarak karar veremeyeceği izlenimi yaratması halinde, yargılamanın her hangi bir aşamasına katılmaktan çekinmelidir. Sınırlı sayıda sayılmamakla birlikte bu durum aşağıdaki ihtimâllerde söz konusu olur:

6. Hâkimin, yargılama aşamasında delil kâbilinden tartışılan olaylarla ilgili kişisel bir bilgiye sahip olması veya davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olması veya,

7. Hâkimin ihtilâf konusu davada, olaya ilişkin bir tanıklığının olması ya da daha önceden bu konuda avukat olarak hizmet vermiş olması veya,

8. Hâkim ya da hâkimin ailesinden birisinin ihtilâf konusu dava sonuçlarıyla ilgili ekonomik bir çıkarının olması. Davaya bakmaya devam edecek yeni bir mahkemenin kurulamaması halinde veya hiçbir şeyin yapılmamasının durumun aciliyeti nedeniyle ciddi şekilde adaletsizliğe yol açacağı halde hâkime, görevden el çektirmek gerekmez."

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin yukarıda aynen yer verilen "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri hiçbir yoruma ve ek açıklamaya ihtiyaç göstermeyecek derecede açıktır.

Kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde (http://www.wikileaks.ch/origin/186 18.html) yer alan 03 ANKARA 4862 kodlu yazıda, "4. (C) Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan tüm reformları -- kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Parti Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir." ifadeleri yer almaktadır.

Kamuoyuna yansıyan ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç tarafından da yalanlanmayan belgeye dayalı bilgilere göre, Sayın Başkanın Cumhuriyet

Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyükelçiliği yetkililerine olumsuz değer yargılarında bulunduğu anlaşılmış, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile de Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğmuştur.

Yasama ve yürütme organlarının siyasi söylemlerinden ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fiilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmesi de gereken bir yüksek yargıcın, hem de yabancı bir ülkenin Büyükelçiliğine iç siyasete ilişkin değerlendirmelerde bulunmasındaki tuhaf ötesi gariplik bir yana, yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü, Anayasaya şekil ve esas bakımından; Anayasa değişikliklerini ise şekil bakımından denetlemek ve bireysel başvuruları karara bağlamakla Anayasal olarak görevli Anayasa Mahkemesinin bir üyesinin, TBMM'nin çıkardığı yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü ve Anayasa değişikliklerini gerek gördüğü durumlarda Anayasa Mahkemesine taşımakla Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet Partisi hakkında şikayetvari olumsuz görüş beyan etmenin de ötesinde, hiç kimseyi yüceltmeyecek sözler söylemesi; yargıcın bireysel bağımsızlığını koruyamadığını, karar vermek zorunda olduğu ihtilafın taraflarından bağımsız kalamadığını, sadece bizatihi karar için değil, aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerli olan tarafsızlık ilkesiyle bağdaşmayan eylemler içinde bulunduğunu, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde bulunmadığını; önüne gelme ihtimâli olan davalar hakkında, yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça adilanelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak yorumlarda bulunduğunu, hiçbir yoruma ihtiyaç göstermeyecek açıklıkta ortaya koymaktadır.

Somut olayda, ekte yer alan belgeler ve bu belgeler çerçevesinde kamuoyu önünde yapılan aleni tartışma ve değerlendirmeler karşısında, Sayın Başkan Haşim Kılıç'ın derin bir sessizliğe bürünerek, usulen yalanlama yoluna dahi gitmemiş olması, kamuoyunda ABD Ankara Büyükelçiliğine Cumhuriyet Halk Partisini şikayet eder mahiyetteki sözleri söylediği ve olumsuz değerlendirmelerde bulunduğu ve dolayısıyla davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olduğu şeklinde anlaşılmış ve Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu işbu davada bir yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin ciddi kuşkuların yerleşmesine yol açmıştır.

25 Nisan 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde yapılan açılış konuşmasındaki şu sözler de Sayın Haşim Kılıç'a aittir:

"Anayasanın 175 inci maddesinde Anayasa değişikliği için öngörülen nitelikli çoğunluk anlayışının içinde, uzlaşmaya dönük örtülü bir yaklaşım olduğu düşünülebilirse de, bu, çoğunluğu elde edenlerin azınlıkta kalan diğer görüşleri ve farklılıkları yok sayma, dışlama ya da dayatma yolunu haklı kılamaz. Ancak, nitelikli çoğunluk dışındaki görüş sahiplerinin de bu gücü bloke etme, etkisizleştirme gibi davranış sergilemelerine de izin verilemez. Doğal hukukla örtüşen evrensel değerler üzerinde geniş katılımlı bir iradeyi oluşturmak zor değildir. Yeter ki demokrasinin müzakere imkânlarından faydalanarak çözüm bulma iradesi samimiyetle ortaya konulabilsin. Toplumun tanıklığında ortaya konulan bu samimi duruşlar, çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" noktasındaki düşünce sahiplerinin haksızlığını açıkça ortaya koyacaktır. Siyaset kurumları, geçmişte yaşanan fahiş hatalarla hesaplaşarak, sorunlara çözüm önerilerini cesaretle sunabilmelidirler. Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesi'ne dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı Haşim Kılıç'a göre, Anayasanın 175 inci maddesinde aranan nitelikli çoğunluk, uzlaşmaya dönük açık bir kural değil, sadece örtülü bir yaklaşım olarak düşünülebilir ve Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet partisinin, siyasal iktidarın çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" anlayışıyla çıkardığı yasal düzenlemeleri, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine götürmesi, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı"dır.

CHP'nin Anayasa Mahkemesine dava açmasına ilişkin olarak kamuoyunda kahve sohbeti düzeyinde sürdürülen güncel siyasi tartışmalar esnasında, sadece Anayasa Mahkemesine iptal davası açma yetkisi bulunan Anamuhalefet Partisini aşağılamayı ve toplum nezdinde itibarsızlaştırmayı değil, aynı zamanda Başkanı olduğu Yüksek Mahkemenin demokratik sistem içindeki işlevi ile Anayasal varlık nedenini de sorgulayan bu sözleri, herhangi bir siyaset insanı değil, Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı söyleyebilmiştir. Dahası bu sözler, günümüz Türkiye'sinin kâbusu olduğu üzere, dostlar arasında yapılan özel bir sohbetin ortam veya telefon dinlemesi suretiyle elde edilmesi ve medyaya servisi yoluyla kamuoyuna yansımamış; yazılı ve görsel tüm medyanın takip ettiği Yüksek Mahkemenin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde -6223 sayılı Yetki Yasasının siyasal iktidarın sayısal çoğunluğuna dayalı olarak kabul edildiği 06.04.2011 tarihinden 20 gün sonra 25.04.2011 tarihinde- yapılmıştır.

Demokratik siyasal sistemlerde bir siyasi partinin muhatabı, diğer siyasi partilerdir. Bu bağlamda, herhangi bir siyasi parti hakkında siyasi değerlendirme, eleştiri ve suçlamaları yapacak olanların da halkın oylarına talip olan diğer siyasi partiler olacağında kuşku yoktur. Anayasasında demokratik hukuk devleti ile kuvvetler

ayrılığı ilkelerini benimsemiş ve yargıç bağımsızlığı ile tarafsızlığına yer vermiş bir ülkede, Anayasa Mahkemesi Başkanının herhangi bir siyasi partiyi bırakınız suçlamayı, eleştirmesi dahi hiçbir şekilde mümkün olamaz. Hele bu suçlamanın, Başkanı olduğu Mahkemenin demokrasilerdeki işlevi ile varlık nedenini de yok sayarak Anayasa Mahkemesine dava açmak gibi Anayasal bir hakkın kullanımı, muhalefet görevinin bir parçası ve temel hak ve özgürlükler ile halkın çıkarlarını korumanın gereği ile ilgili olması, açıklanabilir olmanın uzağındadır.

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanının amacı ve hedefi, "kör kör parmağım gözüne" kadar açık ve herhangi bir yoruma ihtiyaç duymayacak kadar belirgin bir şekilde Anamuhalefet Partisini, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı" ile suçlaması; hukuksal konumu ve statüsü ile mesleki deneyimi göz önüne alındığında, ancak, Anamuhalefet Partisine karşı alt benliğe yerleşmiş katı önyargının, üst benliğin kontrol işlevini parçalayarak açığa çıkacak derecede güçlü olmasıyla mümkün olabilir ve bu durum tarafsızlığın yitirildiğinin en belirgin göstergesidir.

Öte yandan, Sayın Haşim Kılıç Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçildiği 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali başvurularına üye ve başkan sıfatıyla katılmıştır.

Bu Yetki Yasaları ve Anayasa Mahkemesi kararları ile Sayın Haşim Kılıç'ın kullandığı oylar şöyledir:

1) 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin açtığı davada, AYM 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı Kararı ile 3755 sayılı Yetki Yasasını, Anayasanın 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, karşıoy kullanmıştır.

2) 24.06.1993 günlü 3911 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı Kararı ile 3911 sayılı Yetki Yasası, "verilen yetkinin belirsiz olduğu", "yetki yasasında bulunması gereken öğeleri içermediği", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu olup olmadığının tespitinin olanaksız olduğu", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

3)18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı Kararı ile 3990

sayılı Yetki Yasası, "verilen KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olmadığı", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu", "öngörülen amaç, konu ve kapsamın somut ve belirgin nitelikte olmadığı" gerekçeleriyle Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile İptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, iptali yönünde oy kullanmakla beraber, KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olması gerektiği görüşüne katılmamıştır.

4) 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı Yetki Kanununun iptali için TBMM Üyeleri Hasan KORKMAZCAN, Bülent ECEVİT ve 113 Milletvekilinin açtığı davada, AYM 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı Kararı ile 4109 sayılı Yetki Yasasını, "erkler ayrılığı", "demokratik hukuk devleti" "yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkelerine aykırı olduğu, "nerelerin il, nerelerin ilçe olacağı konusunda belirsizlik yarattığı", "kapsam ve ilkelerinin belirsiz olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

5) 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı Kararı ile 4113 sayılı Yetki Yasasını, "yetki yasasında, çıkarılacak KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkelerinin belirgin ve somut biçimde gösterilmemesi", "yasama yetkisinin devrini doğurması" gerekçeleriyle Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

6) 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açtığı davada, AYM 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı Kararı ile 4183 sayılı Yetki Yasasını, "amaç, kapsam ve ilkelerin belirsiz olduğu", "Bakanlar Kurulu'na geniş kapsamlı KHK çıkarma yetkisi verildiği", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanındığı" gerekçeleriyle, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

7) 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararı ile 4588 sayılı Yetki Yasasını, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmesi", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçeleriyle Anayasanın

Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

8) 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 20.03.2001 tarihli ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı Kararı ile 4615 sayılı Yasanın 1 inci ve 2 nci maddelerinde yer alan "idari" ibaresini, "idarî hak kavramının, memurların ve diğer kamu görevlilerinin malî ve sosyal hakları dışında kalan tüm haklarını ifade etmesi nedeniyle belirsizlik içermesi", "idari haklara ilişkin düzenlemelerin Anayasanın 91 inci maddesindeki yasak alan içinde olması" "Malî ve sosyal haklar dışındaki idarî hak kavramı içinde nitelenebilecek konuların önemli, zorunlu ve ivedi durumlar kapsamında düşünülemeyeceği" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak oyçokluğu ile iptal etmiş; Sayın Haşim Kılıç iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

9) 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanununun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı davada, AYM'nin 27.10.2011 tarihli ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oyun üstün sayılmasından dolayı iptal istemi reddedilmiştir.

Her dosyanın kendi içinde değerlendirilmesi gerekeceği kural olmakla birlikte, Sayın Haşim Kılıç'ın Yetki Yasaları konusunda 1993 yılından bu yana istikrar kazanmış görüşünden ve bu görüşlerindeki, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanınması" "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçelerinden dönerek iptal isteminin reddi yönünde oy kullanması, kamuoyunda AKP'yi Anayasa Mahkemesi Başkanının kurtarması şeklinde değerlendirilmiş ve bu değerlendirme Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin yerleşen ciddi kuşkuları pekiştirmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 59 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan, Başkan ve üyelerin istişari görüş ve düşüncesini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacaklarına ilişkin kural ile 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "Başkan ve üyeler tarafsız hareket

edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabilirler." hükmüne dayanarak Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç hakkında reddi hakim talebinde bulunuyoruz."

"…

GEREKÇELER

1) 11.10.2011 Tarihli ve 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki Cetvel ve Listelerin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim; 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan, sonuncusu olan 6223 sayılı Yetki Yasası hariç, 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı, 24.06.1993 günlü ve 3911 sayılı, 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı, 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı, 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı, 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı, 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Yasaları; Anayasa Mahkemesinin sırasıyla 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı; 16.09.1993 tarihli ve

E.1993/6, K.1993/28 sayılı; 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı; 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı; 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı; 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı; 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27, 20.03.2001 günlü ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı kararları ile iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkemenin anılan 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

denilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra; (1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına;

(b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilerek adeta teşkilatlanmaya ilişkin tüm yasa ve yasa gücünde kararnameler kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla geçiştirilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Tüm bunlara ve kanun hükmünde kararnamenin, 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesinden sonra 20.09.1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle Anayasanın 64 üncü maddesine girdiğinden bu güne kadarki Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına rağmen; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu"nun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı iptal davası sonucunda

6223 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle, bu güne kadar istikrar kazanmış görüşünün aksine iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan ve bu Dava Dilekçesinin "Hakimin Reddi Talebi" bölümünde belirtilen nedenlerle reddi hakim talebinde bulunulan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oydan dolayı iptal istemi OY ÇOKLUĞU ile reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre;

"… 6223 sayılı Kanunun iki konuda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verdiği görülmektedir:

Bunlardan birincisi özetle "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi"dir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

İkincisi ise "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler" yapılması için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yetki kanunu, çıkarılacak KHK'lerin konusunu ve kapsamını bu şekilde belirleyip sınırlandırmıştır. Yetki yasalarında, çıkarılması için izin verilen KHK'lerin konusunun belirlenmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte belirlenen bu konunun mutlaka dar kapsamlı olması gerektiği yönünde Anayasada herhangi bir kural bulunmamaktadır. Kaldı ki, yetki kanunlarında KHK'lerle düzenlenmesi için yetki verilen konunun kapsamının sınırlı mı yoksa geniş mi olduğu şeklindeki bir irdelemenin, sübjektif değerlendirmeleri ortaya çıkaracağı hususu, izahı gerektirmeyecek derecede açıktır. Ayrıca, konu ve kapsamın belirlenmiş olduğunun söylenebilmesi için, hangi yasalarda değişiklik yapılacağının yetki kanununda mutlaka sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir. Bu nedenle, dava konusu yasa kurallarında, bir kısım kanunların isimleri sıralandıktan sonra belirlenen bu iki konuyla ilgili "diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler"de de değişiklik yapılabileceğinin ifade edilmiş olması, konunun belirli olmadığı iddiasına dayanak teşkil edebilecek bir husus değildir. Zira konu ve kapsamın belirtilmiş olması kaydıyla, belirlenen bu konu ve kapsamın sınırları içine hangi yasa ya da KHK'lerin girdiğinin yetki yasasında sayma yoluyla gösterilmesi şart değildir. Bu husus

1961 ve 1982 Anayasalarının konuyla ilgili düzenlemelerinin karşılaştırılmasından da açıkça anlaşılmaktadır. Şöyle ki, 1961 Anayasasının konuyla ilgili 64 üncü maddesinde "Yetki veren kanunda … yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin açıkça gösterilmesi" şartı aranmışken, 1982 Anayasasının 91 inci maddesinde böyle bir şarta yer verilmemiştir. Yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin yetki yasasında açıkça gösterilmesi şart olmadığına göre, hangi kanunlarda ya da KHK'lerde değişiklik yapılacağının yetki kanununda sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir.

(…)

Bir başka anayasaya aykırılık iddiası ise, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK'ler çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun bulunmadığına ilişkindir. Dava konusu yetki yasasıyla çıkarılması için izin verilen KHK'ler olağan kanun hükmünde kararnamelerdir. Bu tür KHK'lerin çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu itibarla, yetki kanunlarının ve KHK'lerin anayasaya uygunluğunun incelenmesinde Anayasada öngörülmeyen yeni şartlar ihdas edilmesi mümkün olmadığı gibi, neyin "önemli", "ivedi" ve "zorunlu" olduğuna anayasaya uygunluk denetimi yapan yargı organının karar vermesi de bu organın işlevine uygun değildir. Ayrıca bu kavramların sübjektif nitelik taşıdığı ve göreceli olduğu da açıktır. Bu nedenle, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olup olmadığının incelenmesi, Anayasada öngörülen çerçevenin dışına taşacak ölçüde bir denetim yapılması anlamına gelebilecektir. Oysa yetki yasaları üzerindeki denetimin, Anayasada öngörülen çerçevenin sınırları içinde kalması gerekir. Bu nedenle, KHK çıkarılması için yetki verilen konunun acil, ivedi, önemli ve zorunlu olup olmadığının incelenmesine gerek görülmemiştir."

Bu dava dilekçesinde Yüksek Mahkemenin iki farklı kararından uzun alıntı yapılmıştır. Bunlardan birincisi 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararı, diğeri ise 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararıdır.

İki karar arasındaki farklılıklar üzerine çok şey söylenebilir; söylenecektir. Özeti, Anayasa Mahkemesinin geçmişini inkâr ettiği ve çağdaş demokrasiyi yüceltmenin erdemine artık nefesinin yetmediğidir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüşe göre;

6223 sayılı Yasanın kapsamına;

Birincisi, "'Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi' ve bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi" için Yetki Yasasında tek tek sayılan 19 adet kanun ve kanun hükmünde kararname ile bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

İkincisi ise, 'Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler' yapılması için" Yetki Yasasında sayılan 6 adet kanun ve kanun hükmünde kararnamelerle bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

girmektedir.

Başka bir anlatımla, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımını ve dolayısıyla teşkilat yasalarını konu alan bütün yasa ve yasa gücünde kararnameler ile kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarını konu alan tüm personel kanunları ile kanun hükmünde kararnameler, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamındadır ve dolayısıyla teşkilat ve personeli konu alan tüm yasa ve yasa gücünde kararnamelerin Yetki Kanununun kapsamında olması, Anayasanın 87 nci maddesine göre "Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek" anlamına geldiği gibi kapsamı da belirli olduğu için Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırılık oluşturmamaktadır.

Bu yorum, "Kamu hizmetlerinin kapsamı ile kamu hizmetlerini yürütecek her türlü kamu kurum ve kuruluşunun teşkilatı ile görev ve yetkilerini; bağlılık, ilgililik ve ilişkililik ilişkilerini; hizmet üretme süreçlerini; memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ve diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esasları ile mali, sosyal ve diğer her türlü özlük hakları ile sorumluluklarını; kamu hizmetlerinin finansman biçimleri ile harcama usul ve esaslarını yeniden belirlemek amacıyla yürürlükte bulunan tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik ve yeni düzenlemeler yapmak üzere Bakanlar Kuruluna yetki vermektir." şeklindeki bir yetki yasasının da konusu ve kapsamı

-6223 sayılı Yetki Yasasından daha da- belirgin, kısa, öz ve anlaşılabilir olduğundan, Anayasaya daha da uygun olacağı anlamına gelmektedir.

Bu yoruma, Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesi nedeninin, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanması ile Anayasa Komisyonu Başkanının da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." biçiminde görüş bildirmesini de görmezden gelip, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarını da yok sayarak, "KHK çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada her hangi bir düzenleme yer almamaktadır." saptamasını da eklersek;

Seçimler yapıldıktan sonra Bakanlar Kurulunun hazırladığı yetki yasası tasarısına TBMM'nin yetki vermesini sağladıktan sonra -75'şer günlük bütçe süreci hariç- bir sonraki genel seçimler sonuçlanıp TBMM açılana kadar TBMM'yi kapatmak; acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durum olmadığı sürece de TBMM'yi toplantıya çağırmamak gerekecektir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüş, net bir biçimde bunu söylemektedir.

Bu görüş, Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetini değil, bambaşka bir devleti tanımlamakta; tanımlanana ne dendiği de herkes tarafından bilinmektedir.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak 35 adet KHK çıkarılmış; bir tanesi yürürlükten kaldırıldığı için geriye yürürlükte 34 adet KHK kalmıştır.

Öyle ki, söz konusu KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını hiç kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlamak için geliştirilen

oyunlardır. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Kamu hizmeti yürütmekle görevli kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapıları, kamu hizmeti üretme usul ve esasları, personel sistemi ve hizmet üretme süreçleri altüst edilmiştir. Yapılan düzenlemelerde 3046 sayılı Kanuna dahi uyulmamaktadır. Bakanlar Kurulu uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini de değiştirmektedir. Hatta bu değişiklikleri 657 ve 662 sayılı KHK'lerde örneğine yer verildiği üzere aynı gün görevlerini düzenlediği kurumu, aynı gün kapatmaya vardırabilmektedir. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak hukuk devleti ilkesine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçları ve çözüm yollarını tespitten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşleri alınıp üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır. Demokratik devletin ve çağdaş demokrasinin özü budur.

Varlığını Anayasaya borçlu olan Anayasa Mahkemesinin bu yalın gerçeği görmezden gelerek tüm teşkilat ve personel yasalarının parlamenter süreç dışında yapılmasını, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 87 nci ve 91 inci maddelerine rağmen teşvik etmesinin, hukuksal hiçbir gerekçesi yoktur; olamaz.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasa Mahkemesinin 91 inci maddeye ilişkin Danışma Meclisinde ileri sürülen görüşler ile Anayasanın Başlangıcı ve Birinci Kısmında kurulan demokratik parlamenter sistemin niteliğinden hareketle öngördüğü ve içtihat haline getirdiği "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsız ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bunun en açık, bariz ve doğrudan örneklerine Yüce Mahkemeye açılan iptal davalarında yer verilmişti. 664 sayılı KHK de bunlardan birini oluşturmaktadır.

11.10.2011 tarihli ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 11.08.1983 tarihli ve 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanununun, 666 sayılı KHK'nin 28 inci maddesinin birinci fıkrası ile değiştirilen 97 nci maddesi, 101 inci maddesinin birinci fıkrası ile 103 üncü ve 104 üncü maddeleri dışındaki hükümleri yürürlükten kaldırılmakta ve Anayasadaki bağlayıcı kurallarla bağdaşmayan bambaşka bir Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu kurulmaktadır.

Bilindiği üzere yasaların lafzi yorumunda dahi kısım, bölüm, madde, fıkra, bent, alt bent silsilesi ve bütünlüğü büyük bir önem taşımaktadır. Bir alt bendin ilgili olduğu bent, bendin ilgili olduğu fıkra, fıkranın ilgili olduğu madde, maddenin ilgili olduğu bölüm, bölümün ilgili olduğu kısım bağlamında değerlendirilmesi genel kuraldır.

6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı, 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler; (a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak; (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (19) 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, (20) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilişkilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve

düzenlemeleri kapsar." şeklinde hüküm altına alınmış; (b) bendinde ise, "Kamu Kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak; (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (7) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde, yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilmiştir.

Yasanın 1 inci maddesinin gerekçesinde de aynen, "Kanunun amacını ve kapsamını belirleyen bu maddede, kamu hizmetlerinin düzenli, hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi ve kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmektedir." ifadelerine yer verilmiştir.

Oysa, 664 sayılı KHK ile değişiklik ve ek düzenlemeler yapılarak yürürlükten kaldırılan 11.08.1983 tarihli ve 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında sayılmamıştır.

Öte yandan, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararname arasında sayılmayan 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin (20) numaralı alt bendinde yer alan, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ifadesi ile (b) bendinin (7) numaralı alt bendinde yer alan "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," ifadesi kapsamı içinde oldukları da ileri sürülemez. Çünkü, (20) ve (7) numaralı alt bentler içinde değerlendirilebileceği ileri sürülür ise bu

durum, (20) numaralı alt bentten önce sayılan 19 alt bendin ve (7) numaralı alt betten önce sayılan (6) alt bendin boşu boşuna sayıldıkları anlamına gelir ki, yasakoyucuyu boş işlerle uğraşan bir angarya merkezi değildir. Yasakoyucunun kapsamı geniş tutmak için bu yolu seçtiği ileri sürülüyor ise, 25 yasayı sayan yasakoyucunun, eğer kapsama almak istiyor ise örneğin 2500 yasayı da sayabileceğini ve saymasının önünde de hiçbir engelin bulunmadığını kabul etmek gerekir. Diğer yandan, bu değerlendirme kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin olsun olmasın -2919 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 26.04.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 05.05.1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu vb. dahil- tüm teşkilat ve usul kanunları ile KHK'lerin, (20) numaralı alt bendin; personele ilişkin hükümler taşıyan tüm kanun ve KHK'lerin ise (7) numaralı alt bendin kapsamı içinde olduğu gibi Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetinin temel nitelik ve özellikleriyle bağdaşmayan bir iddia olmaktan öteye geçemez.

Çünkü, bu durumda yasakoyucunun (1)'den (19)'a kadar 19 adet ve (1)'den (6)'ya kadar 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameyi saymak yerine, doğrudan, "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ile "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," demesi ve böylece söz konusu müneccimliği de içeren iddiaya hukuki bir taban oluşturması gerekirdi.

6223 sayılı Yetki Yasasının yürürlüğe girişinden sonra yürürlüğe girecek kanun ve KHK'ler de dahil tüm yasa ve yasa gücünde kararnameleri kapsamına alan bir düzenleme nasıl ki, Anayasanın 91 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki, yetki kanununun çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını ve ilkelerini göstereceği kuralı ile Başlangıcının dördüncü fıkrası, 2 nci maddesi ve yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve devredilemeyeceğine ilişkin 7 nci maddesi karşısında Anayasal koruma göremeyecek ise, aynı anlama gelen bir yorumun da aynı gerekçelerle koruma göremeyeceği açıktır.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, Yetki Yasası'nın Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması, verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirlemesi ve dolayısı ile söz konusu istisnai yetki ile Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olan yasama yetkisi kapsamında Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır.

Yürürlüğe girecek olanlar da dahil tüm teşkilat, personel ve usul yasalarına ilişkin düzenleme yetkisinin Bakanlar Kuruluna verilmesi, hiç tartışma yoktur ki yasama yetkisinin devridir. Aksine bir düşünce, TBMM'nin ve dolayısıyla kuvvetler ayrılığına dayalı demokratik rejimin varlığının ve gerekliliğinin tartışmaya açılarak inkarı kadar, Anayasa Mahkemesinin varlığının ve gerekliliğinin de tartışmaya açılarak inkarı anlamına gelir.

Kaldı ki, Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararında;

"… 6223 sayılı Kanunun iki konuda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verdiği görülmektedir:

Bunlardan birincisi özetle "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi"dir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

İkincisi ise "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler" yapılması için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yetki kanunu, çıkarılacak KHK'lerin konusunu ve kapsamını bu şekilde belirleyip sınırlandırmıştır." denildiğine;

2876 sayılı Kanun, bakanlık teşkilat kanunu olmadığı gibi, 664 sayılı KHK ile 2876 sayılı Kanunda yapılan değişiklik ve yeni düzenlemeler de "kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine", "yeni bakanlık kurulmasına", "var olan bakanlıkların birleştirilmesine", "bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesine" ilişkin olmadığına göre;

664 sayılı KHK ile yapılan düzenlemeler, Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre de, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında değildir.

Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, 2876 sayılı Kanun 1983 yılından bu yana yürürlüktedir. Yürürlüğe girdiği tarihten, bu yana 24.06.1993 tarihli ve 3911 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılan 26.08.1993 tarihli ve 519 sayılı KHK ile yapılan değişiklikler dışında bir değişikliğe de uğramamıştır. 519 sayılı KHK ile yapılan değişiklikler de, 3911 sayılı Yetki Yasasının Anayasa Mahkemesinin 16.09.1993 gün ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı Kararıyla iptal edilmesi sonrasında açılan iptal davası sonucu Anayasa Mahkemesinin 25.11.1993 gün ve E.1993/51, K.1993/53 sayılı Kararı ile iptal edildiğinden yürürlükten kalkmıştır. Bu bağlamda, 1993 yılında iptal edilen düzenlemeler için dahi 1993 yılından bu yana 9 yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı dahil 18 yıl yasal düzenleme yapılmaz iken; 664 sayılı KHK'nin Bakanlar Kurulunca kabul edildiği 11.10.2011 tarihinde, o gün, hemen ve aniden değiştirilmezler ise kamu hizmeti ve faaliyetlerin, bundan şu ya da bu şekilde olumsuz etkileneceği, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" durumunun söz konusu olduğu ileri sürülemez. Bu bağlamda iptali istenen 664 sayılı KHK'nin iptali istenen tüm madde ve ekleri, Anayasanın 91 inci maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, 11.10.2011 tarihli ve 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listeler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

2) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 3 üncü Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın;

Başlangıcında, "Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu,

ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;

(…)

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk Milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında koruma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılamayacağı;

(…)

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılmak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanmak üzere,

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye âşık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur." denilmiş;

Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzurunu, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." ilkelerine yer verilmiş;

134 üncü maddesi ise, "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetimin ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip 'Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu' kurulur.

Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen malî menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edilir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun; kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkileri kanunla düzenlenir." şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen Anayasal kurallar çerçevesinde hazırlanan ve 1983 yılından bu yana yürürlükte bulunan 2876 sayılı Kanunu yürürlükten kaldıran 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinde, Anayasanın 134 üncü maddesindeki hükme aynen yer verilirken; "Görevler" başlıklı 3 üncü maddesi ise, Anayasanın 134 üncü maddesi ile KHK'nin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesindeki amaçlardan yalıtılmış bir şekilde düzenlenmiş; Kuruma amaçlarını hayata geçirecek görevlerle ilgisi olmayan bambaşka görevler verilmiştir.

Anayasanın 134 üncü maddesinde belirtildiği üzere, "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" AMACIYLA, "Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetimin ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip" Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu kurulacak ise, kurulan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun görevlerinin, Anayasa yer alan söz konusu amacı hayata geçirecek görevler olması ya da söz konusu amaçlara ulaşmayı hedeflemesi gerekir.

Çünkü, kuruluşun amacı, kuruluşun görevleri doğrultusunda yürüteceği faaliyetlerle ulaşmayı hedeflediği sonuçların kavramsal ifadesidir. Bu bağlamda, amaçlarla görevler arasında doğrusal bir ilişki vardır ve görevler ulaşılması hedeflenen sonuçlara ulaşmayı mümkün kılacak şekilde olmak zorundadır. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun amacı, yani faaliyetleri sonucunda ulaşmayı hedeflediği sonuçlar, "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" şeklinde ifade edilmiş ise, görevlerinin de bu amaca ulaşmayı mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi; en azından amacıyla görevleri arasında bir tutarlılık bulunması gerekir.

AMACI, "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" olan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna; herhangi bir üniversitenin Tarih Bölümünün müfredat programı hazırlanırcasına;

a) Türk dili, tarihi, kültürü ve bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum, konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, yayınlar yapmak ve bu alandaki çalışmaları desteklemek.

b) Sosyal ve beşerî bilimler alanında özgün bilgi üretimi için ortamlar hazırlamak, bu çerçevede bütünleşik bilgi sistemi kurmak, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek, eşgüdüm sağlamak, izlemek.

c) Milletimizin sosyal ve kültürel gelişmesine katkı sağlayacak alanlarda bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu alanda yapılan çalışmalara destek vermek.

ç) Milli kültürümüzün ve diğer kültürlerin klasikleşmiş bilim ve düşünce eserlerinin günümüz Türkçesine çevrilmesini, basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak.

d) Görev alanı kapsamında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların bilimsel çalışmalarını ve bu alandaki gelişmelerle ilgili yayınlarını takip etmek, gerekli görülenleri tercüme ettirerek basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak.

e) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek."

Görevlerinin verilmesi; "yasak savma"nın da ötesinde tam anlamıyla bir çarpıtma ve dolayısıyla yetki saptırmasıdır.

Bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum, konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, yayınlar yapmak ve bu alandaki çalışmaları desteklemek faaliyetleri, Türkiye'de bulunan bütün üniversitelerin tarih bölümleri yanında, yabancı ülkelerdeki üniversitelerin Türkoloji bölüm ve enstitülerinde ve üniversitelerimizin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde zaten yapılmaktadır.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun görevleri ise, "bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum, konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, yayınlar yapmak ve bu alandaki çalışmaları desteklemek" ile sınırlı, sıradan bir görev değil; Anayasanın 135 inci maddesinde belirtildiği üzere, "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" amacını gerçekleştirecek somut görevler olmak zorundadır. Aksine düzenleme, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 135 inci maddelerindeki kurallarla bağdaşmaz.

Bakanlar Kurulunun, Anayasanın 135 inci maddesindeki amacı, 664 sayılı KHK'nin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesine aynen alarak; amacı Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" olan Kuruma, üniversitelerin Tarih Bölümleri ile Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde zaten daha da kapsamlı bir şekilde yapılan, "bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak," ile sınırlı görev vermesi ve böylece amaç ile görevler arasındaki tutarlılığı ortadan kaldırıp, amaçla görevler arasındaki doğrusal ve birebir ilişkiyi koparması; bir yandan, verilen görevler yoluyla amacın gerçekleşmemesini hukuksal olarak güvence altına almayı; diğer yandan da, çalıştığı disipline özgün veya sıradan hiçbir kuramsal katkıda bulunamamanın ve yeni bakış açıları kazandıramamanın ezikliğe dayalı fütursuzluğuyla, ilgisi ve bilgisi dışında bulunan Tarih alanında ve Atatürkçülük ve Atatürk Milliyetçiliği konularında, "Atatürkçülüğün bir tür; cehaleti, kifayetsizliği, ilme ve fikre uzaklığı ve bağnazlığı gizlemek için icat edilmiş bir maske olduğunu uzun yıllar boyu tecrübe ederek öğrendim. (…) Bu sığ ve ilkel ideoloji, bütünüyle geçekliğin çarpıtılmasına dayandığı için ülkemizin ilmen ve fikren gelişmesine engel oldu. (…) 'Yeni anayasada ideoloji olmasın' talebi, 'Anayasada Atatürkçülük yer almasın' anlamına geliyor." "Mevcut Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan 'Atatürk Milliyetçiliği' ifadesi, yeni yapılacak Anayasadan çıkarılmalıdır. Çünkü bunun ne olduğunu bilen bir Allah'ın kulu yok Türkiye'de. Tanımını kimsenin bilmediği böyle bir kavram, Anayasa metninde yer almamalı." gibi bilimsellikten uzak ve derinlikten yoksun spekülatif söz ve "Öcalan'ı paşa yapalım." gibi sansasyonel öneriler temelinde gündem oluşturmaya çalışanları, Kurum üyeliğine atamaya hukuksal zemin oluşturmayı ve bu yolla da Anayasadaki "Atatürkçü düşünce", "Atatürk ilke ve inkılâpları" ve "Atatürk milliyetçiliği" kavramlarını sulandırarak içlerini boşaltmayı amaçlamaktadır.

Oysa, "Atatürk Milliyetçiliği"nin, bırakınız siyaset bilimindeki anlam ve tanımını, Anayasa Mahkemesinin 10.07.1992 gün ve E.1991/1, K.1992/2 sayılı Kararında hukuksal tanımı yapılmış ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi bağlamında hukuksal işlevi ortaya konmuştur. Öğrenmek isteyenler, bakıp öğrenebilir.

Öte yandan, Atatürk ilkeleri (cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, laiklik, devletçilik ve inkılâpçılık), 1924 Teşkilat-ı Esasiye Kanunun 2 nci maddesine 10 Kanunuevvel 1937 tarihli ve 3115 sayılı Kanunla girmiştir. 1982 Anayasasında tek tek sayılmak yerine ise, Başlangıcı ile 42 nci, 58 nci, 81 inci ve 134 üncü maddelerinde kavramsal olarak söz edilmiş; 1 inci ve 2 nci maddelerinde ise cumhuriyetçilik, laiklik ve milliyetçilik ilkelerine yer verilmiştir. Atatürk inkılâpları bağlamındaki yasalar ise, Anayasanın 174 üncü maddesinde sayılmıştır.

Tüm bunlara rağmen, "Atatürkçü düşünce", "Atatürk ilke ve ınkılâpları" ve "Atatürk milliyetçiliği" gibi kavramların Anayasada yer alıp almayacağı; Devletin kurucu iradeye dayalı kuruluş felsefesi olup olmayacağı konularında bilimsel tartışmalar yapılabilir. Ancak, Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten ve Anayasanın 176 ncı maddesinin birinci fıkrasına göre, Anayasa metnine dahil olan Başlangıç kısmındaki açık hükme göre Anayasa,

"Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;

(…)

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk Milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında koruma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılamayacağı;

(…)

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılmak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulan(acak);

Ve 134 üncü maddesine göre de, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" AMACIYLA, "Atatürk'ün manevi himayelerinde" kurulacak ise;

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun görevleri, üniversitelerin tarih bölümlerinin genel geçer görevleri değil, söz konusu amaçları gerçekleştirecek nitelikteki "Atatürkçülük", "Atatürk ilke ve inkılâpları", "Atatürk Milliyetçiliği" ile ilgili alanlarda olmalı ve ayrıca bunları araştırma yanında tanıtma, yayma ve topluma benimsetmeyi de içermelidir.

Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerindeki açık kurallara rağmen, Bakanlar Kurulunun 664 sayılı KHK'nin 3 üncü maddesiyle Atatürk Kültür,

Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na, amaçlarıyla bağdaşmayan, amaçlarını gerçekleştirmeyi hedeflemeyen, amaçlarıyla ulaşmayı hedeflediği sonuçlara ulaşılmasını mümkün kılmayan üniversitelerin tarih bölümlerinin müfredat programlarına ilişkin görevler vermesi, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, yasama erkinin kamu yararı amacına veya yasada belirtilen amaca yönelik olarak kullanılmaması halinde, yasama yetkisinin saptırılması olayı ortaya çıkar. Anayasada belirtilen amacı ya da kamu yararını gerçekleştirmek için kanunla yapılacak olan düzenleme, kanun koyucunun yapacağı tercihlere göre şekillenecektir. Burada takdir yetkisi kanun koyucuya aittir.

Ancak kanun koyucunun, Anayasanın gösterdiği amacın veya kamu yararının dışında kişisel, siyasal ya da saklı amaç güttüğü; bir başka amaca ulaşmak için bir konuyu kanunla düzenlediği durumlarda, 'yetki saptırması' adı verilen durum ortaya çıkar ve bu durum, kuşkusuz, Anayasa Mahkemesi'nin denetim alanına girer. Anayasa Mahkemesi, denetlediği kanunun, gerçekten Anayasanın koyduğu amacı veya kamu yararını gerçekleştirmek için yapılıp yapılmadığını denetleyebilir.

Bakanlar Kurulunun, 664 sayılı KHK'nin 3 üncü maddesiyle Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna, Anayasanın 134 üncü maddesinde herkesin anlayabileceği açıklıkta belirtilen amacı gerçekleştirmek yerine, tam tersine söz konusu amacı gerçekleştirmeyeceği açık olan görevler vermesi, tam anlamıyla bir yetki saptırmasıdır. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun amaçlarına ulaşılmasını mümkün kılmayan görevler verilerek yasama yetkisinin saptırılması, Anayasanın 2 nci maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesi, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

3) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 5 inci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasındaki "… Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar, …" İbaresi ile 6 ncı Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasındaki, "… Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı KHK'nin 5 inci maddesinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun Yüksek Danışma Kurulu düzenlenmiş ve (1) numaralı fıkrasında, Başbakanın veya ilgili Bakanın başkanlığında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Dışişleri Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı, Milli Eğitim Bakanı sayıldıktan sonra "Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar," ibaresine yer verilmiştir.

Anayasanın 123 üncü maddesinde, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve yasayla düzenleneceği belirtilirken; 134 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun, kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkilerin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmış; 7 nci maddesinde ise, yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği kuralına yer verilmiştir. Anayasanın yasayla düzenlemeyi öngördüğü durumlarda, idarenin ve organlarının hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde yasayla düzenlenmesi ve bu bağlamda, Yüksek Danışma Kurulunda hangi bakanların yer alacağının açıkça belirtilmesi ve bakanları belirleme yetkisinin idareye bırakılmaması gerekir.

Yüksek Danışma Kurulunda yer alacak bakanların, "Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar," ifadesiyle, Başbakan tarafından belirlenecek bakan sayısının ve bakanların kimler olduğunun bütünüyle idareye bırakılması, Anayasanın 7 nci maddesindeki kuralla bağdaşmaz.

Kaldı ki, kişi ve kuruluşların devlete güven duymaları, maddi ve manevi varlıklarını korkusuzca geliştirebilmeleri, temel hak ve özgürlüklerden yararlanabilmeleri ancak hukuk güvenliği ve üstünlüğünün sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde gerçekleşebilir. Hukuk güvenliği ise kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Kaç bakanın ve hangi bakanların Yüksek Kurulda görev alacağının belirsizliği, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturur.

Öte yandan, Anayasanın 134 üncü maddesinin birinci fıkrasında, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun, Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı, kamu tüzel kişiliğine sahip olarak kurulacağı belirtilmiştir.

Anayasanın 104 üncü maddesine göre, Devletin başı olan ve bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil edip; Anayasanın uygulanmasını ve Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözeten Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde kurulacak Kurula katılacak bakanların, Başbakan tarafından belirlenmesi

ve Yönetim Kuruluna da Başbakan ve ilgili bakan tarafından üye seçilecek olması, Anayasanın 104 üncü maddesiyle bağdaşmadığı gibi 134 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre, özerk ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan Yüksek Kurulun siyasallaşmasına yol açacağından Anayasal yapısı ve konumuna da uygun olmaz.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki "… Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar, …" ibaresi, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 104 üncü ve 134 üncü maddelerine; 6 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "… Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve …" ibaresi ise Anayasanın 104 üncü ve 134 üncü maddelerine aykırı olduklarından iptalleri gerekir.

4) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 9 uncu Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasında Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığının görevleri, Anayasanın 134 üncü maddesinde belirtilen, "tanıtmak ve yaymak" görevlerinden ayrık bir şekilde "incelemek ve yayıma hazırlamak veya hazırlatmak" ile sınırlı olarak düzenlenmiştir.

644 sayılı KHK'nin 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasında, Anayasanın 134 üncü maddesindeki amaçlardan kopuk ve sırırlı bir şekilde Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığına verilen görevler, üniversitelerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkez (ATAMER)'lerinin çok daha gerisinde düzenlenmiştir. Hangi üniversiteye ait olursa olsun üniversitelerin ATAMER'lerine ilişkin yönetmelikler incelendiğinde bu husus bütün çıplaklığı içinde görülecektir.

Anayasanın 134 üncü maddesinin birinci fıkrası gözetildiğinde, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığına verilecek görevlerin, "incelemek ve yayıma hazırlamak veya hazırlatmak" ile sınırlı bir şekilde değil; "tanıtmak ve yaymak" amacına ulaşılmasını da kapsayacak bir şekilde düzenlenmesi gerekeceği her türlü tartışmanın dışındadır.

"Gerekçeler"in 1 inci maddesinde belirtildiği üzere, Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten ve Anayasanın 176 ncı maddesinin birinci fıkrasına göre, Anayasa metnine dahil olan Başlangıç kısmındaki açık hükme göre Anayasa,

"Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;

(…)

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk Milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında koruma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılamayacağı;

(…)

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılmak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulan(acak);

Ve 134 üncü maddesine göre de, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" AMACIYLA, "Atatürk'ün manevi himayelerinde" kurulacak ise;

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun görevleri yanında, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna bağlı, özel bütçeli, ve kamu tüzelkişiliğine sahip Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'nın görevleri de, söz konusu amaçları gerçekleştirecek nitelikteki "Atatürkçülük", "Atatürk ilke ve inkılâpları", "Atatürk Milliyetçiliği" ile ilgili alanlarda olmalı ve ayrıca bunları "incelemek ve yayıma hazırlamak veya hazırlatmak" yanında, tanıtmak, yaymak ve topluma benimsetmek faaliyetlerini de içermelidir.

Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerindeki açık kurallara rağmen, Bakanlar Kurulunun 664 sayılı KHK'nin 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığına, amaçlarının gerçekleştirilmesinde yetersiz olan, amacın gerçekleştirilmesine katkı sağlamayan ve üniversitelerin ATAMER'lerinin görevlerinin gerisinde kalan, üniversitelerin tarih bölümlerinin müfredat programlarına ilişkin görevler vermesi, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, yasama erkinin kamu yararı amacına veya yasada belirtilen amaca yönelik olarak kullanılmaması halinde, yasama yetkisinin saptırılması olayı ortaya çıkar. Anayasada belirtilen amacı ya da kamu yararını gerçekleştirmek için kanunla yapılacak olan düzenleme, kanun koyucunun yapacağı tercihlere göre şekillenecektir. Burada takdir yetkisi kanun koyucuya aittir.

Ancak kanun koyucunun, Anayasanın gösterdiği amacın veya kamu yararının dışında kişisel, siyasal ya da saklı amaç güttüğü; bir başka amaca ulaşmak için bir konuyu kanunla düzenlediği durumlarda, 'yetki saptırması' adı verilen durum ortaya çıkar ve bu durum, kuşkusuz, Anayasa Mahkemesi'nin denetim alanına girer. Anayasa Mahkemesi, denetlediği kanunun, gerçekten Anayasanın koyduğu amacı veya kamu yararını gerçekleştirmek için yapılıp yapılmadığını denetleyebilir.

Bakanlar Kurulunun, 664 sayılı KHK'nin 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığına, Anayasanın 134 üncü maddesinde herkesin anlayabileceği açıklıkta belirtilen amacı gerçekleştirmeye yeterli olmayan sınırlı görevler verilmesi, yetki saptırmasıdır. Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığına, amaçlarına ulaşmayı mümkün kılmayan, amacın gerçekleşmesine katkı sağlamayan görevler verilerek yasama yetkisinin saptırılması, Anayasanın 2 nci maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrası, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

5) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 7 nci Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının (ğ) Bendindeki, "Başbakan veya ilgli Bakan ve …", 10 uncu Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (o) Bendindeki, "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 11 inci Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (k) Bendindeki "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 12 nci Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (h) Bendindeki "Başbakan veya ilgili Bakan ve …" İbarelerinin Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasında Yüksek Kurum Başkanlığının görevleri düzenlenmekte ve (ğ) bendinde Başbakan

veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek görevi Yüksek Kurum Başkanlığına; 10 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasında Türk Dil Kurumu Başkanlığının görevleri düzenlenmekte ve (o) bendinde, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek görevi Türk Dil Kurumu Başkanlığına; 11 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında Türk Tarih Kurumu başkanlığının görevleri düzenlenmekte ve (k) bendinde, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek görevi Türk Tarih Kurumu Başkanlığına; 12 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının görevleri düzenlenmekte ve (h) bendinde, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek görevi Atatürk Kültür Merkezi başkanlığına görev olarak verilmektedir.

Anayasanın 134 üncü ve 664 sayılı KHK'nin 1 inci maddesine göre, Yüksek Kurum kamu tüzelkişiliğine sahiptir. 664 sayılı KHK'nin 10 uncu, 11 inci ve 12 nci maddelerinin (1) numaralı fıkralarına göre, Yüksek Kurum Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığına bağlı, özel bütçeli, Devlet tüzel kişiliği ile Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığından ayrı tüzel kişiliğe sahip, görev alanlarında bilimsel hizmet ve faaliyetlerde bulunan ve Başkan, bir Başkan yardımcısı ve bilim kurullarından oluşan kamu kurumlarıdır. Başbakanlık veya ilgili Bakanlık teşkilatları içinde yer almamakta ve Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığından da ayrı teşkilatları bulunmaktadır.

Anayasanın 112 nci maddesinin birinci fıkrasında, Başbakanın Bakanlar Kurulunun başkanı olarak Bakanlıklar arasında işbirliğini sağlayacağı, hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözeteceği ve Bakanlar Kurulunun bu siyasetin yürütülmesinden birlikte sorumlu olacağı; ikinci fıkrasında, her bakanın Başbakana karşı sorumlu olup ayrıca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumlu olacağı; üçüncü fıkrasında, Başbakanın bakanların görevlerini Anayasaya ve kanunlara uygun olarak yerine getirilmesini gözetmek ve düzeltici önlemleri almakla yükümlü olduğu belirtilmiş; 134 üncü maddesinde de Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile kuruluşuna dahil kurumlar düzenlenmiştir.

Öte yandan, 10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde Başbakanlığın görevleri, 3 üncü maddesinde Başbakanlık teşkilatı ve 4 üncü maddesinde ise Başbakanın görevleri düzenlenmiştir.

Anayasada veya 3056 sayılı Kanunda Başbakanın ya da ilgili Bakanların, Başbakanlık veya Bakanlıklar teşkilatından ayrı teşkilatı ve ayrı tüzel kişilikleri bulunan özerk ve bağımsız kamu kurumlarının teşkilatına yönetsel görevler verebileceğine yönelik herhangi bir hukuki düzenleme bulunmamaktadır.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olduğu, Türk Milletinin egemenliğini Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 11 inci maddesinde ise, Anayasa hükümlerinin, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu kurallarına yer verilmiştir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı ile Yüksek Kurulun kuruluşuna dahil Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığına Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek görevlerinin verilmesi, Anayasanın 6 ncı, 11 inci ve 134 üncü maddelerindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendindeki, "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 10 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendindeki, "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 11 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendindeki "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 12 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendindeki "Başbakan veya ilgili Bakan ve …" ibareleri, Anayasanın 6 ncı, 11 inci ve 134 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

6) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 13 üncü Maddesinin (3) Numaralı Fıkrası ile 14 üncü Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasında, kurumların (Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı) bilim kurullarının oluşumu, üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usul ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususların; 14 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci

cümlesinde ise, kurumların asli, şeref ve haberleşme üyelikleri için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usulü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Milletin olduğu; Türk Milletinin, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı; egemenliğin kullanılmasının, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde; yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 123 üncü maddesinde, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği; 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği kurallarına yer verilmiş ve 134 üncü maddesinin son fıkrasında ise, Atatürk Kültür, Dil ve tarih Yüksek Kurumunun, kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkilerinin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Nitekim, bu Anayasal kurallar gözetilerek, 2876 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde Atatürk Araştırma Merkezinin kuruluşu; 18 inci maddesinde amacı, 19 uncu maddesinde görevleri, 20 nci maddesinde üyeleri, 21 inci maddesinde asli üyelerinin nitelikleri ve seçimi, 22 nci maddesinde şeref üyelerinin nitelikleri ve seçimi, 23 üncü maddesinde, haberleşme üyelerinin nitelikleri ve seçimi, 24 üncü maddesinde organları, 26 ncı maddesinde Bilim Kurulu, 27 nci maddesinde Bilim Kurulunun görevleri, 28 inci maddesinde Bilim Kurulunun çalışma esasları, 29 uncu maddesinde Yürütme Kurulu, 30 uncu maddesinde Yürütme Kurulunun görevleri, 31 inci maddesinde Yürütme Kurulunun çalışma esasları, 32 nci maddesinde Başkanın görevleri, 33 üncü maddesinde sekreterin görevleri; 38 inci maddesinde Türk Dil Kurumunun üyeleri, 39 uncu maddesinde asli üyelerin nitelikleri ve seçimi, 40 ıncı maddesinde şeref üyelerinin nitelikleri ve seçimi, 41 inci maddesinde haberleşme üyelerinin nitelikleri ve seçimi, 42 nci maddesinde organları, 44 üncü maddesinde Başkanın görevleri, 54 üncü maddesinde Bilim Kurulu, 46 ncı maddesinde Bilim Kurulunun görevleri, 47 nci maddesinde Bilim Kurulunun çalışma esasları, 48 inci maddesinde, Yürütme Kurulu, 49 uncu maddesinde Yürütme Kurulunun görevleri, 50 nci maddesinde Yürütme Kurulunun çalışma esasları, 51 inci maddesinde Sekreterin görevleri; aynı şekilde 53 üncü ile 71 inci maddelerinde Türk Tarih Kurumunun ve 72 nci ile 89 uncu maddelerinde ise Atatürk Kültür Merkezinin yukarıda sıralanan özellikleri düzenlenmiştir.

Anayasanın çeşitli maddelerinde yer alan kanunla düzenlemeden neyin anlaşılması gerektiği Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında açıklanmıştır. Anayasa Mahkemesinin 11.6.2003 gün ve E.2001/346, K.2003/63 sayılı Kararında da belirtildiği üzere, yasa ile düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Anayasanın 7 nci maddesine aykırı düşer. Ancak, yasada temel esasların ve çerçevenin belirlenmesi koşuluyla, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmeye bırakılması Anayasaya aykırılık oluşturmaz. Esasen Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan, "yürütme yetkisi ve görevi anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" hükmünün anlamı da budur.

Anayasanın 123 üncü, 128 inci ve 134 üncü maddelerindeki açık hükümlere göre yasayla düzenlenmesi gereken, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı bilim kurullarının oluşumu, üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usul ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususların ve ayrıca, kurumların asli, şeref ve haberleşme üyelikleri için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usulü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususların, yönetmelikle idare tarafından düzenlenecek olması, yasama yetkisinin devri anlamına geldiğinden Anayasanın 7 nci maddesi ile 123 üncü, 128 inci ve 134 üncü maddesindeki kurallarla bağdaşmaz.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrası ile 14 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi, Anayasanın 7 nci, 123 üncü, 128 inci ve 134 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

7) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 16 ncı Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan "… değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin …" İfadelerinin Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesinde Yüksek Kurumun hizmet birimleri sıralanmış; 16 ncı maddesinde hizmet birimlerinden Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığının görevleri düzenlenmiş ve (1) numaralı fıkrasının

(a) bendinde araştırma ve inceleme faaliyetlerine ilişkin önerileri incelemek ve projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerini Kurumlarla işbirliği içinde koordine etmek yanında, ayrıca araştırma faaliyetlerine ilişkin önerileri değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin projelerin hazırlık uygulama süreçlerini Kurumlarla işbirliği içinde koordine etmek görevleri Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığına verilmektedir.

Araştırma faaliyetlerine ilişkin olarak yapılacak tekliflerin değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve yararlı olacağı düşünülenlerin belirlenmesi gibi Yüksek Kurulun asli faaliyetlerine ilişkin olan ve akademik düzeyde uzmanlık bilgisi gerektiren görevlerin, akademisyenlerden veya konunun uzmanlarından oluşturulmuş bilim kurulları tarafından yerine getirilmesi gerekeceğinde şüphe yoktur. Çünkü, bunlar Yüksek Kurulun idari teşkilatı tarafından hiyerarşik kademeler içinde yürütülecek idari görevler değildir. İdari personelin adı "Yüksek Kurum Uzmanlığı" dahi olsa bilgi ve kapasitesini aşan, aşması gereken görevlerdir. Araştırma faaliyeti önerilerinin değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve yararlı olacakların belirlenmesi gibi görevler, idari hiyerarşi içinde yürütülecek türden görevler de değildir.

Anayasanın 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında sayılan "Hukuk Devleti"nin öğeleri içinde "yasaların kamu yararına dayanması" ilkesi de vardır. Bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara da egemen olması, Yasakoyucunun bu esası göz ardı etmemesi gerekir.

Yasama erkinin kamu yararı amacına veya yasada belirtilen amaca yönelik olarak kullanılmaması halinde, yasama yetkisinin saptırılması olayı ortaya çıkar. Anayasada belirtilen amacı ya da kamu yararını gerçekleştirmek için kanunla yapılacak olan düzenleme, kanun koyucunun yapacağı tercihlere göre şekillenecektir. Burada takdir yetkisi kanun koyucuya aittir.

Ancak kanun koyucunun, Anayasanın gösterdiği amacın veya kamu yararının dışında kişisel, siyasal ya da saklı amaç güttüğü; bir başka amaca ulaşmak için bir konuyu kanunla düzenlediği durumlarda, 'yetki saptırması' adı verilen durum ortaya çıkar ve bu durum, kuşkusuz, Anayasa Mahkemesi'nin denetim alanına girer. Anayasa Mahkemesi, denetlediği kanunun, gerçekten Anayasanın koyduğu amacı veya kamu yararını gerçekleştirmek için yapılıp yapılmadığını denetleyebilir.

Bakanlar Kurulunun, 664 sayılı KHK'nin 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde, konunun uzmanı akademisyenlerden oluşacak bir kurul tarafından yerine getirilmesi gereken, araştırma faaliyetlerine ilişkin önerilerin değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve yararlı olacağı düşünülenlerin belirlenmesi görevlerinin, yönetsel görevlermiş gibi idari hiyerarşi içinde görülmesinin öngörülmesinde kamu yararı bulunmamaktadır. Bakanlar Kurulu söz konusu düzenlemeyle, kamu yararını gerçekleştirmeyi değil; aksine, bağımsız bilim kurulları tarafından yapılması gereken araştırma önerilerinin değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve yararlı olacağı düşünenlerin belirlenmesi görevlerinin idari hiyerarşi içinde çalışan ve konuyla ilgili akademik uzmanlıkları bulunmayan kamu görevlileri eliyle yapılmasını sağlayarak, söz konusu süreci her türlü müdahaleye açık hale getirmekte ve böylece idarenin istediği önerilere onay verilmesini, istemediklerinin ise dışta kalmasını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Bakanlar Kurulunun yetki saptırmasına giderek, kamu yararına aykırı düzenleme yapması Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "… değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin …" ifadeleri, Anayasanın 2 nci maddesine aykırı olduğundan iptali gerekir.

8) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 22 nci Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 22 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Yüksek Kurum ve Kurumların, görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş bulunan konularda idari düzenlemeler yapabilecekleri belirtilirken; (2) numaralı fıkrasında ise, idari düzenlemelerin Başbakan veya ilgili Bakanın onayıyla yürürlüğe konulacağı kuralına yer verilmiştir.

Anayasanın 134 üncü maddesinin birinci fıkrasında, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kamu tüzelkişiliğine sahip olduğu belirtilmiş; 664 sayılı KHK de ise Yüksek Kurum ile bağlı Kurumlar kamu tüzelkişiliğine sahip olarak kurulmuşlardır.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olduğu, Türk Milletinin egemenliğini Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanacağı, hiçbir kimse veya organın kaynağını anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı kurallarına yer verilmiş; 124 üncü maddesinde ise, Başbakanlık, bakanlık ve kamu tüzelkişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelik çıkarabileceği belirtilmiştir.

Anayasanın 134 üncü maddesine göre kamu tüzelkişiliğine haiz olarak kurulan Yüksek Kurul ile Kurul'lar, görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş bulunan konularda idari düzenleme yapma yetkisini Anayasanın 124 üncü maddesinden almakta olup; hazırladıkları idari düzenlemelerin, Başbakan veya ilgili Bakanın onayıyla yürürlüğe girecek olması, Başbakan veya ilgili Bakana kaynağını Anayasan almayan bir yetki vermekte ve bu yetki Anayasanın 7 nci maddesi yanında 124 üncü ve 134 üncü maddelerindeki açık düzenlemelere de aykırılık oluşturmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 22 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası, Anayasanın 7 nci, 124 üncü ve 134 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

9) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 24 üncü Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasındaki "Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır." Cümlesi ile (3) Numaralı Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 24 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasında, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı ile Kurum (Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi) Başkanlarının müşterek kararla atanacağı; (3) numaralı fıkrasında ise, Yüksek Kurum ve Kurumlarda 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurların atamalarının ise Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yapılacağı belirtilmektedir.

12 Eylül Cunta Yönetimi tarafından çıkarılan 11.08.1983 tarihli ve 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve tarih Yüksek Kurumu Kanununda (R.G. 17.08.1983/18138) dahi Yüksek Kurul Başkanının 8 inci maddesinde, Yüksek Kurulun görüşü alınarak

Başbakan tarafından gösterilecek üç aday arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanacağı; 25 inci maddesinde, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanının, tutum ve davranışları ile Atatürk'çü düşünceyi, Atatürk ilke ve İnkılaplarını benimsediğini, eserleriyle veya eğitim ve öğretim veya diğer hizmet alanlarındaki çalışmaları ile kanıtlamış, yükseköğrenim görmüş Devlet memuru olabilmek için gerekli niteliklere sahip adaylar arasından, Yüksek Kurulun görüşü alınarak Başbakanın önerisi üzerine müşterek kararla atanacağı; 43 üncü maddesinde, Türk Dil Kurumu Başkanının, asli üyelerde bulunması gereken niteliklere sahip adaylar arasından Yüksek Kurulun görüşü alınarak, Başbakanın önerisi üzerine müşterek kararla atanacağı; 61 inci maddesinde, Türk Tarih Kurumu Başkanının, asil üyelerde bulunması gereken niteliklere sahip adaylar arasından Yüksek Kurulun görüşü alınarak Başbakanın önerisi üzerine müşterek kararla atanacağı; 80 inci maddesinde, Atatürk Kültür Merkezi Başkanının, asli üyelerde bulunması gereken niteliklere sahip adaylar arasından Yüksek Kurulun görüşü alınarak Başbakanın önerisi üzerine müşterek kararla atanacağı hüküm altına alınmışken; "İleri Demokrasi"ye geçildiği ileri sürülen AKP İktidarında, söz konusu Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanlarının, hiçbir nitelik aranmadan ve Yüksek Kuruldan görüş alınmadan doğrudan müşterek kararla atanacak olması, AKP'nin "İleri Demokrasi" anlayışının, 12 Eylül Cuntasının "Güdümlü Demokrasi" anlayışından da geri olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu siyasal trajedi, aynı zamanda hukukla bağdaşmamaktadır. Anayasanın 134 üncü maddesinin birinci fıkrasında, Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan kamu tüzel kişiliğine sahip Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kurulacağı hüküm altına alındığına; 664 sayılı KHK'nin 5 inci maddesinde Yüksek Danışma Kuruluna ve 6 ncı maddesinde de Yönetim Kuruluna yer verildiğine göre, Atatürk'ün manevi himayelerinde ve Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde Anayasal görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzelkişiliğine sahip olarak kurulmuş Yüksek Kurumun Başkanı ile Kurum Başkanlarının atanmalarında, Yüksek Danışma Kurulunun görüşlerinin alınması, söz konusu Kurumların bilimsel ve yönetsel özerklikleri ile Anayasal görev ve tüzel kişiliklerinin gereğidir. Aksine düzenleme, Anayasanın 134 üncü maddesindeki kurallarla bağdaşmaz.

Öte yandan AKP İktidarına, Yüksek Kurum ile Kurumları Anayasal görevlerinden koparmak, üst düzey kadrolarına egemen olmak yetmemekte; Yardımcı Hizmetler Sınıfında istihdam edilenler dahil tüm personelini siyaseten kendileri atamak istemektedirler.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Milletin olduğu; Türk Milletinin, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı; egemenliğin kullanılmasının, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 134 üncü maddesinin birinci fıkrasında, Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan kamu tüzel kişiliğine sahip Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kurulacağı; ikinci fıkrasında, Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali hakların kendilerine tahsis edileceği kurallarına yer verilmiştir.

Yüksek Kurum ve Kurumlar, Anayasada düzenlenmiş, Anayasal görevler verilmiş, kamu tüzel kişilikleri Anayasadan kaynaklanan özerk kurumlardır. Başbakanlıkla ilişkileri bağlılık ilişkisidir ve Başbakanlık teşkilatı içinde düzenlenmemişlerdir. Bağlı ve ilgili kuruluşların personel atamalarının kendi yetkili organları tarafından yapılması gerekeceği tüzel kişiliğe sahip olmalarının hukuksal bir sonucudur.

Nitekim, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrasında, Başbakanlık personelinin atanmasının 23.04.1981 tarihli ve 2451 sayılı Kanuna göre yapılacağı ve 2451 sayılı Kanunda belirtilmeyen görevlerden Başkanlıklara ortak kararla diğer görevlere Başbakanın onayı ile atama yapılacağı ile Başbakanın bu yetkisini gerekli gördüğü alt kademelere devredebileceği hüküm altına alınırken; ikinci fıkrasında, "Başbakanlık bağlı ve ilgili kuruluşlarının kanunlarındaki atamaya ilişkin hükümler saklıdır." denilmiştir.

Devlet tüzelkişiliğinden ayrı tüzel kişilikleri bulunan Yüksek Kurul ile Kurumların, 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurlarının atama işlemlerinin, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yapılacak olması, yetki saptırmasıdır ve Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 6 ncı ve 134 üncü maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 24 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasındaki "Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır." Cümlesi, Anayasanın 134 üncü maddesine; (3) numaralı

fıkrası ise Anayasanın 2 nci, 6 ncı ve 134 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

10) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 27 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasındaki, "… Bakanlar Kurulunun teklifi ve …" İbaresi ile (2) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 27 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Atatürk Uluslararası Barış Ödülünün Bakanlar Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanının onayıyla verileceği belirtilirken; (2) numaralı fıkrasında, Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilmesine ilişkin usul ve esasların Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenleneceği kuralına yer verilmektedir.

Kurtuluş Savaşının lideri ve Cumhuriyetin kurucusu olan Atatürk, Anayasaya giren Atatürk Milliyetçiliği ve Atatürk ilke ve inkılâpları ilkeleriyle, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş felsefesini belirleyen siyaset üstü bir kişiliktir. "Yurtta barış, Dünyada barış" ilkesi bağlamında Adına verilecek "Atatürk Uluslararası Barış Ödülü"nün siyasete malzeme yapılmaması, ödül yoluyla hatırasının kirletilmemesi için kime verileceğinin siyasal bir organ tarafından değil, siyaset üstü bir kurul tarafından belirlenmesi gerekeceği her türlü tartışmanın dışındadır. Hatırası bunu hak etmektedir.

Bakanlar Kurulu siyasal bir organdır. Tercihleri de doğal olarak siyasal olacak ve dolayısıyla Bakanlar Kurulu, "Atatürk Uluslararası Barış Ödülü"nü iç ve dış siyaseti siyasal tercihleri ve çıkarları doğrultusunda yönlendirmesinde bir araç olarak kullanacaktır. Bu durum, Bakanlar Kurulunun tercihlerinin dışında, siyaset alanının doğasından ve işleyişinden kaynaklanan olağan bir sonuçtur.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Milletin olduğu; Türk Milletinin, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı; egemenliğin kullanılmasının, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı belirtilmiş; 112 nci maddesinde de Bakanlar Kurulunun görev ve siyasi sorumluluklarına yer verilmiştir.

Atatürk Uluslar arası Barış Ödülünün Bakanlar Kurulunu teklifi üzerine verilmesi, Anayasanın 6 ncı ve 112 nci maddeleriyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, Anayasanın 124 üncü maddesinde yönetmeliklerin, kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla çıkarılabileceği kuralına yer verilmiştir.

Kurtuluş Savaşının önderi ve Cumhuriyetin kurucusu Atatürk adına verilecek ödül ile ilgili esaslar, aday tespitine ve belirlenmesine ilişkin süreçler, aday tespitinde görev alacaklar ile bunların görevleri ve çalışma esasları belirlenmeden; başka bir anlatımla, Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilmesine ilişkin kurallar konulup çerçeve çizilmeden, "Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir." ifadesi temelinde süreçle ilgili her şeyin yürütme organının takdirine bırakılması, yasama yetkisinin devrine yol açmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 27 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "… Bakanlar Kurulunun teklifi ve …" ibaresi, Anayasanın 6 ncı ve 112 nci maddelerine; (2) numaralı fıkrası ise, 7 nci maddesine aykırı olduğundan iptalleri gerekir.

11) 664 Sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Geçici 1 inci Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Yüksek Kurum ve Kurumların başkan yardımcıları ile anılan kurumların daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, genel sekreter, merkez ve kurum sekreterleri ile bilim kurulları üyelerinin görevlerinin, 664 sayılı KHK'nin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği; Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı ile Kurumların başkan yardımcılarının anılan görevlere atama yapılıncaya kadar görevlerine devam edecekleri;

(2) numaralı fıkrasında (1) numaralı fıkrada belirtilenlerden, Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı, bağlı kuruluşların başkan yardımcıları, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, daire başkanları ve genel sekreter ile merkez ve kurum sekreterlerinin ekli (3) sayılı listede ihdas edilen Başkanlık Müşaviri kadrolarına; özel kalem müdürleri ile şube müdürlerinin ise aynı listede ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle birlikte hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacakları;

(3) numaralı fıkrasında, (1) ve (2) numaralı fıkralarda sayılanlardan 2547 sayılı Kanunun 38 inci maddesine göre Yüksek Kurum ve Kurumlarda görevlendirilenlerin, ilgili yükseköğretim kurumundaki görevlerine ilgili mevzuatı çerçevesinde geri dönecekleri;

(4) numaralı fıkrasında, 664 sayılı KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Yönetim Kurulunun Cumhurbaşkanınca seçilen üyelerinin görevlerinin, 664 sayılı KHK'nin yayımı tarihinde sona ereceği; bu üyelerin, 664 sayılı KHK'nin ilgili hükümlerine göre Yönetim Kurulu üyeliklerine ilişkin seçimler yapılıncaya kadar görevlerine devam edecekleri;

(5) numaralı fıkrasında, Yönetim Kurulu üyelikleri ile Yüksek Danışma Kurulu üyeliklerine 664 sayılı KHK'nin ilgili hükümlerine göre yetkili makamlar tarafından yapılacak seçimlerin, 664 sayılı KHK'nin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde yapılacağı;

(6) numaralı fıkrasında, Kurumların 664 sayılı KHK'nin yayımı tarihinde görevde bulunan aslî üyelerinin üyeliklerinin, 664 sayılı KHK'nin yayımı tarihinde sona ereceği; bunların 664 sayılı KHK hükümlerine göre aslî üyeliklere yeni seçimler yapılıncaya kadar görevlerine devam edecekleri;

hüküm altına alınmakta;

(7) numaralı fıkrasında ise, ikinci fıkra uyarınca görevlerinden alınarak Başkanlık Müşaviri ve Araştırmacı kadrolarına atanmış sayılanların mali haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

664 sayılı KHK'nin iptali istenen geçici 1 inci maddesiyle, Bakanlar Kurulu Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile bağlı Kurumlarında çalışanları adeta kazımaktadır.

12 Eylül Cunta Yönetimi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumunu kapatarak Atatürk'ün vasiyetini çiğnemekle beraber; 2876 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesiyle, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumunda çalışanların kazanılmış haklarını korumanın da ötesine geçerek, bunları memur kadrolarına alıp intibaklarının yapılmasını sağlamıştır. 12 Eylül Cuntasının bu örneği ortada iken; Baklanlar Kurulunun 664 sayılı KHK'nin geçici 1 inci maddesiyle, Yüksek Kurum ve Kurum çalışanlarını atamalarındaki ve seçilmelerindeki usulün aksine yasayla görevlerinden

alarak kazanılmış haklarını gasp etmesinin savunulabilecek hiçbir haklı gerekçesi ve hukuksal dayanağı yoktur.

Yüksek Kurumun Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri ile genel sekreteri Yüksek Kurum ve Kurumların başkan yardımcıları, daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, merkez ve kurum sekreterleri, söz konusu görevlere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde ve yasal koşulları taşıdıkları gerekçesiyle atanmışlardır.

Dahası, 30.06.2001 tarihli ve 24448 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atama ve Görevde Yüksel me Yönetmeliğinin 6 ncı maddesine göre, Yüksek Kurum ve Kurumlarda daire başkanı ve şube müdürlüğü kadroları görevde yükselme sınavına tabiidir. Görevde yükselme sınavını kazanarak daire başkanı ve şube müdürü kadrolarına atananların, yasayla görevlerinden alınması, söz konusu kamu görevlilerinin hukuk güvenliklerinin ortadan kaldırılarak Devlet eliyle terörize edilmesidir.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasakoyucu, yasaların yalnız Anayasaya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Evrensel hukuk ilkeleri ya da hukukun genel ilkeleri denildiğinde, hakkın kötüye kullanılmaması, iyi niyet, sözleşmeye bağlılık, ayrımcılık yapılmaması, ölçülülük, kazanılmış hakları saygı, haklı beklentilerin korunması, yasaların geriye yürümezliği, hukuk güvenliği, adalet, eşitlik, yasallık, belirlilik ve öngörülebilirlik gibi evrensel düzeyde kabul gören hukukun üstün kuralları anlaşılmaktadır.

Devlet memurluğu, statü hukuku esasına dayanan nesnel ve genel kuralların olduğu alandır. Yüksek Kurum ve Kurumlarda kariyer ve liyakat ilkeleri ile görevde yükselme sınavı sonuçlarına göre söz konusu kadrolara atananlar için söz konusu kadro görev unvanları kendileri açısından kazanılmış haktır.

Doğmuş hakkı tanımak kazanılmış hakka saygı göstermektir. Sadece iç hukukta değil, uluslararası hukukta da benimsenen "kazanılmış hakların korunması", mevcut hukuksal durumun, benimsenmiş yapının, edinilmiş statünün geçerliliğini sürdürmesini zorunlu kılar. Kazanılmış bir hakkı ortadan kaldırmak, üstelik tek yanlı hukuki düzenlemelerle kaldırmak hukuka güveni yıkar. Hukuk Devletinin en önemli unsuru olan hukuk güvenliği, hukuk düzeni yanında, bütün devlet faaliyetlerinin az çok öngörülebilir olmasını gerektirir. Hukuki güvenlik, sadece kişilerin devlet faaliyetlerine güvenini değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuata göre edinilmiş statünün süreceğine duyulan güveni de içerir. Halkın devlete olan güveninin korunması, ancak hukuk güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür.

Kazanılmış hak, yalnızca geçmişe ilişkin edinmeyi değil, geleceği de bu geçmişe bağlı olarak aynı durumda korumayı öngörür.

Hukuk devletinin temel unsurları arasında "kazanılmış haklara saygı" yer almaktadır. Bu nedenle Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yapılacak tüm düzenlemelerin, memurların ve kamu görevlilerinin kazanılmış haklarını koruması gerekir. Hukukta kazanılmış hak, kamu kesiminde olsun, özel kesimde olsun güvenirliğin kanıtı, uygunluğun ölçüsüdür. Olmadık bir nedenle çiğnenmesi, Anayasal düzeyde haklı bulunamaz.

Öte yandan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine, "hukuk güvenliği ilkesi" açısından da aykırılık oluşturmaktadır. Hukuk güvenliği ilkesi kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Hukuk güvenliği, herkesin bağlı olacağı hukuk kurallarını önceden bilmesini, tutum ve davranışlarını buna göre düzene sokabilmesini zorunlu kılar. Hukuk devletinde, hukuk normları öngörülebilir olmalı, bireyler tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmeli, devlet de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmalıdır. Hukuki istikrar bunu gerektirir. Anayasasında "hukuk devleti" ilkesine yer vermiş ve buna değiştirilemezlik atfetmiş bir ülkede, Bakanlar Kurulunun günün birinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanununu baştan aşağı değiştireceğini ve idari kadrolar ile Kurum üyeliklerinde siyasi bir kadrolaşmaya gitmek için tüm görevlileri yasayla görevden alacağını kişilerden öngörmeleri beklenemez. Beklenir ise, bu durum Anayasal siyasal sistemin hukuk devleti niteliğinin tartışmaya açılması anlamına gelir.

Özü ve niteliği itibariyle idari bir işlem olan ve idari işlemle yapılması gereken "atama" işleminin, yasa gücünde kararname ile yapılmasıyla; bir yandan yürütmenin "atama" ve "görevden alma" yetkisine Anayasanın 8 inci maddesine aykırı bir şekilde

yasama organı tarafından yetkisiz olarak el atılırken; diğer yandan kişilerin Anayasanın 125 inci maddesinde güvence altına alınan idari işleme karşı yetkili merciler nezdinde hak arama özgürlükleri, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı bir şekilde ellerinden alınmakta; ve ayrıca kişilerin hak arama özgürlüklerinin yasa gücünde kararname ile düzenlenmesi Anayasanın 91 inci maddesiyle de bağdaşmamaktadır.

Başka bir anlatımla "atama", "görevden alma", "nakil", "geçici görev" vb. idari işlemlerdir. Devlet memurlarının atanmalarındaki usule göre görevden alınmaları da kamu hukukunun temel ilkelerinden biridir. 2451 sayılı Bakanlıklarda ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki, "Bunların nakilleri ve görevden alınmaları da aynı usule göre olur." şeklindeki hüküm sadece 2451 sayılı Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı Cetvelde sayılanları değil, ilkesel olarak tüm kamu personelini kapsayan temel bir hükümdür.

664 sayılı KHK'de Denetleme Kuruluna yer verilmediği ve dolayısıyla Denetleme Kurulu başkan ve üyelerinin görevlerinden alınmasının zorunlu olduğu ileri sürülebilir. Ancak, 3046 sayılı Kanunda bağlı kuruluşlarda da Teftiş Kurulu kurulabileceği belirtilmiş ve 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılan tüm KHK'lerde değişik adlar altında Denetim ve Rehberlik Başkanlıkları kurulmuştur. Yasakoyucunun kendi eksikliğinin sorumluluğunu, kamu görevlilerinin üstlenmesi hukuk devleti ilkesiyle bağdaşamaz.

Yasakoyucunun, kamu yararından başka bir amaca, kişilerin Anayasal hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırma amacına ulaşmak için, yürütmenin/idarenin yetkisinde olan idari atama ve görevden alma işlemini yasayla düzenlemesi ve kurulması gereken birimi, salt o birimde çalışanları görevden almak için kurmaması bir "yetki saptırması"dır ve bu yetki saptırması amaç öğesi bakımından yasanın sakatlığına yol açarak, yasayı Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırı hale getirir.

Görevden almanın ve atamanın yasa gücünde kararnameyle yapılması, kişilerin Anayasanın 36 ncı maddesinde güvence altına alınan yetkili yargı mercilerinde davacı olarak hak arama özgürlüklerini kullanmalarını engellediğinden iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 36 ncı maddesine aykırıdır. Anayasanın 36 ncı maddesindeki hak arama özgürlüğünün yasa gücünde kararname ile engellenmesi ise, Anayasanın 91 inci maddesindeki yasak alana girdiğinden düzenleme Anayasanın 91 inci maddesine de aykırıdır.

Anayasanın dördüncü bölümünün siyasi haklar ve ödevler kapsamındaki 70 inci maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı, söz konusu hizmete girenlerin görevlerinde kalma hakkına da güvence oluşturmakta ve siyasi haklar ve ödevler, Anayasanın 91 inci maddesine göre kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde bulunmaktadır.

Kişilerin statü hukukuna göre elde ettikleri kadro görev unvanlarının ve seçimle geldikleri Kurul üyesi statülerinin yasayla ellerinden alınması ve görevlerini mesleki statülerinde ve mesleki unvanlarıyla sürdürmelerinin engellenmesi, Anayasanın 70 inci maddesine aykırı olmanın yanında bunun kanun hükmünde kararname ile yapılması, ayrıca 91 inci maddesindeki kuralla da bağdaşmamaktadır.

Öte yandan geçici 1 inci maddenin (7) numaralı fıkrasında, "Başkanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" unvanlı görevlere atananların mali hakları korunuyor gibi bir izlenim yaratılmıştır. Ancak, söz konusu fıkrada, "toplam net tutarının" ibaresinden sonra parantez içinde "(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)" ifadesine yer verilerek, Yüksek Kurum ve Kurumların başkan yardımcıları ile anılan kurumların daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, genel sekreter, merkez ve kurum sekreterlerinin aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin Başkan Yardımcısının en son aldığı net maaşı 100 TL ve Başkanlık Müşavirinin maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay Başkan Yardımcısı maaşı 111 TL, Başkanlık Müşaviri maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, Başkan Yardımcısı iken Yasayla Başkanlık Müşaviri görevlerine atanan kişilere herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişilerin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bu açıdan da bağdaşmamaktadır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 1 inci maddesi, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III- YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

1) 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılarak yürürlükten kaldırılan 2876 sayılı Kanunun, bakanlık teşkilat kanunu olmadığı gibi, 664 sayılı

KHK ile 2876 sayılı Kanunda yapılan değişiklik ve yeni düzenlemelerin de "kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine", "yeni bakanlık kurulmasına", "var olan bakanlıkların birleştirilmesine", "bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesine" ilişkin olmaması gerçeği karşısında; 664 sayılı KHK ile yapılan düzenlemelerin, Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre de, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmadığı açıktır. Öte yandan, 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin, Yetki Yasasının amaç ve ilkeleriyle bağdaşmaması yanında Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" şartlarını taşımaması nedenleriyle, 664 sayılı KHK'nin tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listelerin yürürlüğünün durdurularak tüm yurttaşların ileride telafisi mümkün olmayan zarar ve ziyanlardan korunması gerekeceği değerlendirilmektedir.

2) Bakanlar Kurulunun, Anayasanın 135 inci maddesindeki amacı, 664 sayılı KHK'nin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesine aynen alarak; amacı Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak" olan Kuruma, üniversitelerin Tarih Bölümleri ile Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde zaten daha da kapsamlı bir şekilde yapılan, "bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak," ile sınırlı bir görev vermesi ve böylece amaç ile görevler arasındaki tutarlılığı ortadan kaldırıp, amaçla görevler arasındaki doğrusal ve birebir ilişkiyi koparması; bir yandan, verilen görevler yoluyla amacın gerçekleşmemesini hukuksal olarak güvence altına almayı; diğer yandan da, çalıştığı disipline özgün veya sıradan hiçbir kuramsal katkıda bulunamayanları Yüksek Kurum üyeliklerine atamaya zemin oluşturarak, Atatürkçülük, Atatürk Milliyetçiliği ve Atatürk ilke ve inkılâplarını, sulandırıp içini boşaltmayı amaçladığından, amacın gerçekleşmesi Türkiye Cumhuriyetinin geleceğine ileride telafisi olmayan zararlar verecektir.

3) Yüksek Danışma Kurulunda yer alacak bakanların, "Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar," ifadesiyle, Başbakan tarafından belirlenecek bakan sayısının ve bakanların kimler olduğunun bütünüyle idareye bırakılması, hukuki belirsizlik yarattığı ve söz konusu ifade "… Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve …" ibaresi ile birlikte değerlendirildiğinde ise Yüksek Kurumun siyasallaşmasına yol açacağı için, Yüksek Kurum ve Kurulların görevlerini amacın gerektirdiği şekilde bağımsız yapmasını engelleyerek Devlet ve Millet açısından ileride telafisi olmayan zarar ve ziyanlara neden olacaktır.

4) Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığına, üniversitelerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkez (ATAMER)'lerinin çok daha gerisinde kalan görevler verilerek Anayasal amacın gerçekleşmemesinin güvence altına alınması, Anayasal amaçtan beklenen yararların gerçekleşmemesi yoluyla ülkemizin geleceğinde ciddi zarar ve ziyanlara yol açacaktır.

5) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı ile Yüksek Kurulun kuruluşuna dahil Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığına, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından görev verilecek olması, söz konusu Yüksek Kurum ve Kurumların tüzel kişiliğe sahip olmaktan kaynaklanan bağımsızlığıyla bağdaşmayan ve onları siyasallaştırmayı amaçlayan düzenlemelerdir. Yüksek Kurum ve Kurumlar üzerinden Atatürkçülük, Atatürk Milliyetçiliği, Atatürk ilke ve inkılâpları gibi Anayasal kavramların siyasallaştırılması, ortak Anayasal değerlerin sorgulanması yoluyla ülkemizin geleceği üzerinde ciddi belirsizliklere neden olacaktır.

6) Yasayla düzenlenmesi gereken, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı bilim kurullarının oluşumu, üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usul ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususların ve ayrıca, kurumların asli, şeref ve haberleşme üyelikleri için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usulü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususların, yönetmelikle idare tarafından düzenlenecek olması, yasama yetkisinin devrini doğurmakta ve söz konusu Kurumlardan beklenen Anayasal amacın gerçekleşmesini riske sokmaktadır. Anayasal amacın gerçekleşmemesi, ülkemiz açısından ciddi zarar ve ziyanlarla sonuçlanacaktır.

7) Alanın uzmanı akademisyenlerden oluşacak bir kurul tarafından yerine getirilmesi gereken, araştırma faaliyetlerine ilişkin önerilerin değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve yararlı olacağı düşünülenlerin belirlenmesi görevlerinin, yönetsel görevlermiş gibi idari hiyerarşi içinde gördürülmesinin öngörülmesi, söz konusu süreci her türlü müdahaleye açık hale getirmekte ve böylece idarenin istediği önerilere onay verilmesini, istemediklerinin ise dışta kalmasını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Bakanlar Kurulunun yetki saptırmasına giderek, kamu yararına aykırı düzenleme yapması, Yüksek Kurumun Anayasal amaçlarının gerçekleşmesini sıkıntıya sokarak ülkemizin geleceği açısından ciddi zarar ve ziyanların doğmasına yol açacaktır.

8) Yüksek Kurum ve Kurumların, görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş bulunan konularda yapacakları idari düzenlemelerin Başbakan veya ilgili Bakanın onayıyla yürürlüğe konulacak olması, Yüksek Kurum ve Kurumların Anayasayla kazandıkları tüzelkişilikleriyle bağdaşmamakta ve görevlerini bağımsız yapmalarıyla örtüşmemektedir. Görevlerin bağımsız yapılmasının engellenerek Anayasal amaçlara ulaşılmasının sekteye uğratılması, ülkemizin geleceğinde ciddi zarar ve ziyanlara neden olacaktır.

9) Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanlarının, müşterek kararla diğerlerinin ise Başbakan veya ilgili Bakan tarafından atanacak olması, Yüksek Kurum ile Kurumların Anayasadan kaynaklanan tüzel kişilikleri ile bağdaşmamakta ve Yüksek Kurum ve Kurumlarda siyasal kadrolaşma yoluyla Anayasal amaçların gerçekleşmemesini sağlamayı amaçlamaktadır. Anayasal amaçların gerçekleşmemesi, Devletimiz ve Milletimizin geleceğinde ciddi zarar ve ziyanlara yol açacaktır.

10) Kurtuluş Savaşının lideri ve Cumhuriyetin kurucusu olan Atatürk, Anayasaya giren Atatürk Milliyetçiliği ve Atatürk ilke ve inkılâpları ilkeleriyle, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş felsefesini belirleyen siyaset üstü bir kişiliktir. "Yurtta barış, Dünyada barış" ilkesi bağlamında Adına verilecek "Atatürk Uluslararası Barış Ödülü"nün siyasete malzeme yapılmaması, ödül yoluyla hatırasının kirletilmemesi için kime verileceğinin siyasal bir organ tarafından değil, siyaset üstü bir kurul tarafından belirlenmesi gerekeceği her türlü tartışmanın dışındadır. Bakanlar Kurulu ise siyasal bir organdır. "Atatürk Uluslararası Barış Ödülü"nün kime verileceğinin siyasal bir organ tarafından belirlenmesi, Atatürk'ün hatırasına zarar verebilecek bir durumdur.

11) Yüksek Kurumun Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri ile genel sekreteri, Yüksek Kurum ve Kurumların başkan yardımcıları, daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, merkez ve kurum sekreterlerinin görevlerinden yasayla alınarak ilgisine göre "Başkanlık Müşaviri" ve "Araştırmacı" görevlerine atanması, Kurum üyelerinin seçimle geldikleri görevlerine yasayla son verilmesi ve geçici görevlilerin yasayla görev yerlerine dönmelerinin sağlanması ve böylece kişilerin kazanılmış haklarının ellerinden alınması, söz konusu kamu görevlilerinin zarar ve ziyanlarına sebep olmuştur.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

V. SONUÇ VE İSTEM

02.11.2011 tarihli ve 28103 (1. Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 11.10.2011 tarihli ve 664 sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin;

I) İptal davasıyla ilgili ilk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Kanunun 59 uncu ve 60 ıncı maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'ın reddine,

II) 1) Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listeler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 nci maddelerine;

2) 3 üncü maddesi, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerine;

3) 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki "… Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar, …" ibaresi, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 104 üncü ve 134 üncü maddelerine; 6 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "… Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve …" ibaresi ise Anayasanın 104 üncü ve 134 üncü maddelerine;

4) 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrası, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 134 üncü maddelerine;

5) 7 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendindeki, "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 10 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendindeki, "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 11 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendindeki "Başbakan veya ilgili Bakan ve …", 12 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve …" ibareleri, Anayasanın 6 ncı, 11 inci ve 134 üncü maddelerine;

6) 13 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrası ile 14 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi, Anayasanın 7 nci, 123 üncü, 128 inci ve 134 üncü maddelerine;

7) 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "… değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin …" ifadeleri, Anayasanın 2 nci maddesine;

8) 22 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası, Anayasanın 7 nci, 124 üncü ve 134 üncü maddelerine;

9) 24 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasındaki "Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır." cümlesi, Anayasanın 134 üncü maddesine; (3) numaralı fıkrası, Anayasanın 2 nci, 6 ncı ve 134 üncü maddelerine;

10) 27 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "… Bakanlar Kurulunun teklifi ve …" ibaresi, Anayasanın 6 ncı ve 112 nci maddelerine; (2) numaralı fıkrası, 7 nci maddesine;

11) Geçici 1 inci maddesi, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine;

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

11.10.2011 günlü, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin maddeleri, eki cetvel ve listeler şöyledir:

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Görevler

Amaç ve kapsam

MADDE 1*- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak, yaymak ve yayımlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevî himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumundan oluşan, kamu tüzel kişiliğine sahip, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek*

Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.

(2) Başbakan, Yüksek Kurum ile ilgili yetkilerini bir Bakan aracılığı ile kullanabilir.

(3) Yüksek Kurumun merkezi Ankara'dadır.

Tanımlar

MADDE 2- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasında;*

a) Yüksek Kurum: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunu,

b) İlgili Bakan: Başbakanın Yüksek Kurum ile ilgili yetkilerini devrettiği Bakanı,

c) Kurum: İlgisine göre Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıklarını,

ifade eder.

Görevler

MADDE 3- *(1) Yüksek Kurumun görevleri şunlardır:*

a) Türk dili, tarihi, kültürü ve bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum, konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, yayınlar yapmak ve bu alandaki çalışmaları desteklemek.

b) Sosyal ve beşerî bilimler alanında özgün bilgi üretimi için ortamlar hazırlamak, bu çerçevede bütünleşik bilgi sistemi kurmak, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek, eşgüdüm sağlamak, izlemek.

c) Milletimizin sosyal ve kültürel gelişmesine katkı sağlayacak alanlarda bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu alanda yapılan çalışmalara destek vermek.

ç) Milli kültürümüzün ve diğer kültürlerin klasikleşmiş bilim ve düşünce eserlerinin günümüz Türkçesine çevrilmesini, basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak.

d) Görev alanı kapsamında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların bilimsel çalışmalarını ve bu alandaki gelişmelerle ilgili yayınlarını takip etmek, gerekli görülenleri tercüme ettirerek basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak.

e) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

İKİNCİ BÖLÜM
Teşkilat ve Görevler

Teşkilat

MADDE 4- *(1) Yüksek Kurumun teşkilatı, Yüksek Danışma Kurulu, Yönetim Kurulu, Başkanlık, Kurumlar ve hizmet birimlerinden oluşur.*

(2) Yüksek Kurumun teşkilatı, ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Yüksek Danışma Kurulu

MADDE 5- *(1) Yüksek Danışma Kurulu, Başbakanın veya ilgili Bakanın başkanlığında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Dışişleri Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı, Milli Eğitim Bakanı ile Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar, Yükseköğretim Kurulu Başkanı, Cumhurbaşkanınca Yüksek Kurumun görev alanına giren konularda özgün bilimsel araştırmalarıyla tanınan bilim adamları arasından üç yıllığına seçilen üç üye ile Yüksek Kurum Başkanı ve Kurum Başkanlarından oluşur. Cumhurbaşkanı ve Başbakan gerekli gördükleri hâllerde, Yüksek Danışma Kuruluna başkanlık eder.*

(2) Yüksek Danışma Kurulu, Yüksek Kurumun ve Kurumların bilim ve kültür alanındaki çalışmalarını ve etkinliklerini değerlendirir ve gerekli tavsiye kararlarını alarak, görüşlerini Yüksek Kuruma ve Kurumlara bildirir. Bu kararlar Yüksek Kurum ve Kurumlar tarafından öncelikle dikkate alınır.

(3) Yüksek Danışma Kurulu yılda bir defa toplanır; Başbakanın veya ilgili Bakanın çağrısı üzerine her zaman olağanüstü toplantı yapılabilir. Gerektiğinde ilgili diğer kurum ve kuruluş temsilcileri de ilgili Bakan tarafından toplantılara davet edilebilir.

(4) Toplantı gündemi, Yüksek Kurum Başkanı tarafından hazırlanır ve Başbakanın veya ilgili Bakanın onayından sonra toplantıdan en az bir ay önce üyelere dağıtılır. Olağanüstü toplantı hâllerinde bu süre aranmaz.

(5) Yüksek Danışma Kurulunun sekretarya işleri, Yüksek Kurum Başkanlığınca yerine getirilir.

(6) Yüksek Danışma Kurulunca gerekli görülen kararlar, Resmî Gazete'de yayımlanır.

(7) Yüksek Danışma Kurulunun çalışma usûl ve esasları yönetmelikle belirlenir.

Yönetim Kurulu

MADDE 6- *(1) Yönetim Kurulu, Yüksek Kurum Başkanının başkanlığında, Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek iki üye ile Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve Kurum Başkanlarından oluşur.*

(2) Cumhurbaşkanı, Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek üyelerin görev süresi üç yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Bu üyeliklerde görev süresi dolmadan herhangi bir nedenle boşalma olması hâlinde, boşalan üyelik için üç ay içinde aynı usûlle yeni seçim yapılır; bu şekilde seçilen üyelerin görev süresi de üç yıldır.

(3) Yönetim Kurulu, en az beş üyenin katılımıyla toplanır ve katılan üyelerin çoğunluğuyla karar alır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz. Eşitlik hâlinde Başkanın oyu doğrultusunda karar alınır.

(4) Yönetim Kurulu, en az ayda bir kez olağan toplantısını yapar. Gerekli hâllerde Başbakan veya ilgili Bakan, Yönetim Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

(5) Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanlarının bulunmadığı hâllerde, kendilerine vekâlet eden yardımcıları oy hakları da bulunmak üzere toplantıya katılır.

(6) Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Bu Kanun Hükmünde Kararnameyle Yüksek Kuruma ve Kurumlara verilen görevlerin etkin ve verimli biçimde yerine getirilmesine yönelik temel politika ve stratejileri belirlemek.

b) Yüksek Kurumun ve Kurumların faaliyetlerine esas alınacak ilkeleri belirlemek.

c) Yüksek Kurumun ve Kurumların faaliyet etkinliğini değerlendirmek, tespit edilen sorunlara karşı gerekli görülen tedbirlere karar vermek.

ç) Yüksek Kurum Başkanlığınca sunulan, Yüksek Kurumun ve Kurumların kısa ve uzun vadeli çalışma programları ile bu programlarda yapılması öngörülen değişiklikleri, Yüksek Kurum ve Kurumların amaç ve hedeflerine uygunluğu ve yeterliği açısından inceleyerek karara bağlamak.

d) Yüksek Kurumun ve Kurumların politika ve stratejilerinin uyum ve tamamlayıcılığını sağlayacak çözüm ve tedbirleri karara bağlamak.

e) Yüksek Kurumun ve Kurumların güçlü bir uyum ve etkin bir koordinasyon içinde faaliyet yürütmelerini sağlayacak çözüm ve tedbirleri karara bağlamak.

f) Yüksek Kurum Başkanlığınca sunulan, Yüksek Kurum ve Kurumların yıllık çalışma raporlarını inceleyerek karara bağlamak.

g) Yüksek Kurumun ve Kurumların bütçelerini görüşmek.

ğ) Yüksek Kurum ve Kurumlarca hazırlanan idarî düzenlemeleri görüşerek Başbakan veya ilgili Bakanın onayına sunmak.

h) Yüksek Kurum ve Kurumların taşınmazların alınması, yaptırılması, satılması, kiralanması, rehin ve ipotek tesis edilmesi, hizmet satın alınması ve bağışların kabul edilmesi hususlarındaki önerilerini karara bağlamak.

ı) Yüksek Kurum ve Kurumlar tarafından verilecek hizmetlere ilişkin ücret tarifelerini belirlemek.

i) Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(7) Yönetim Kurulunun sekretarya işleri Yüksek Kurum Başkanlığınca yerine getirilir.

(8) Yönetim Kurulunun çalışma usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Başkanlık

MADDE 7- *(1) Başkanlık, Yüksek Kurum Başkanı, iki Başkan yardımcısı ile hizmet birimlerinden oluşur.*

(2) Yüksek Kurum Başkanı, Yüksek Kurumun en üst düzey yöneticisi olup Yüksek Kurum hizmetlerini, mevzuata, Yönetim Kurulunca belirlenen ilkeler ile politika ve stratejilere, Yüksek Kurumun stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenler ve yürütür. Yüksek Kurum Başkanı, Yüksek Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur.

(3) Yüksek Kurum Başkanının görevleri şunlardır:

a) Yönetim Kuruluna sunulacak tüzük ve yönetmelik taslakları, bütçe taslakları, kısa ve uzun vadeli çalışma programları ile çalışma raporlarını hazırlamak.

b) Yönetim Kurulunun Yüksek Kurum faaliyetlerine ilişkin konulardaki kararlarına yönelik önerileri hazırlamak.

c) Yönetim Kurulunun Yüksek Kurum faaliyetlerine ilişkin kararlarını uygulamak.

ç) Kurumlar ve hizmet birimleri arasında koordinasyonu sağlamak.

d) Yüksek Kurumun stratejik planını, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak.

e) Yüksek Kurumun belirlenen politika ve stratejilere uygun olarak etkin ve verimli çalışmasına yönelik gerekli tedbirleri uygulamak.

f) Yüksek Kurumun yönetim ve işleyişine ilişkin diğer görevleri yerine getirmek.

g) Yüksek Kurum ve Kurumların her türlü faaliyet ve işlemleri ile ilgili inceleme ve araştırma yaptırmak.

ğ) Başbakan veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulu tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(4) Yüksek Kurum Başkanı, görev ve yetkilerini, sınırlarını açıkça belirlemek ve yazılı olmak kaydıyla Başkan yardımcılarına devredebilir.

Kurumlar

MADDE 8- *(1) Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıkları, Yüksek Kurumun kuruluşuna dâhil olan Kurumlardır. Kurumlar ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip olup, hizmet ve görevlerini mevzuat hükümleri ile Yönetim Kurulunca belirlenen ilke, politika ve stratejiler doğrultusunda Yüksek Kurum Başkanlığının gözetim, denetim ve eşgüdümünde yerine getirir.*

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı

MADDE 9- *(1) Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurum olup, Başkan, bir Başkan yardımcısı ve bilim kurulundan oluşur. Başkanlığın merkezi Ankara'dadır.*

(2) Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Atatürk'ün kişiliği, düşüncesi, ilkeleri ve inkılâpları ile Türkiye Cumhuriyeti tarihini ilgilendiren kaynakları ve Cumhuriyet döneminde üretilen temel bilim ve kültür eserlerini incelemek ve yayıma hazırlamak veya hazırlatmak.

b) Atatürk, millî mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi ile ilgili Türkçe ve yabancı dillerde yazılmış kitap, broşür, dergi ve benzeri materyali toplamak, bilimsel yöntemlerle düzenlemek, yürütülen faaliyetler kapsamında değerlendirmek, araştırmacıların ve kamuoyunun hizmetine sunmak.

c) Görevi ile ilgili konularda bilimsel nitelikli kongreler, konferanslar, seminerler, kurslar, her türlü bilimsel toplantılar, geziler, sergiler düzenlemek; bu alanda yurtiçinde ve yurt dışında düzenlenen bilimsel etkinliklere katılmak.

ç) Görevi ile ilgili konularda süreli ve süresiz yayınlar yapmak, aynı mahiyetteki yayınları Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre desteklemek, yaptığı araştırma, inceleme, kongre, konferans ve seminerlerin sonuçlarını yayımlamak.

d) Görevi ile ilgili konularda inceleme ve araştırma yapacaklara ve lisansüstü çalışmalarda bulunacaklara Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre her türlü destek ve yardımlarda bulunmak.

e) Yurtiçinde ve yurtdışında Atatürkçü düşünce, Atatürk ilke ve inkılâpları konuları ile Cumhuriyetimizin kuruluşunu hazırlayan ve Cumhuriyet dönemindeki olayların sebepleri ve gelişmeleri konularında üstün başarılı eserler veren yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişileri Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre desteklemek.

f) Görevleri ile ilgili olarak, yurtiçinde ve yurtdışında yerli ve yabancı, resmî ve özel eğitim, bilim, kültür, sanat kurum ve kuruluşları ile araştırma merkezleri, arşivleri ve benzeri yerlerde ve çeşitli dallardaki araştırmacı, yazar ve sanatkârlarla Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre işbirliğinde bulunmak.

g) Görev alanına giren konularda, yurtiçi ve yurtdışındaki yayınları izlemek, incelemek, değerlendirmek.

ğ) Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, arşiv ve dokümantasyon merkezi, bilgi bankaları ve veri tabanları oluşturmak, özgün telif eserler yazmak veya yazdırmak, bunları yayınlamak, tanıtmak, yaymak ve basılan eserleri kütüphanelere göndermek.

h) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, belirlenen öncelikli konularda projeler hazırlamak ya da hazırlatmak; bu projelere katılacak yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yurtiçi ve yurtdışı burslar vermek, üstün başarı gösterenleri ödüllendirmek.

ı) Başbakan veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Türk Dil Kurumu Başkanlığı

MADDE 10- *(1) Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurum olup, Başkan, bir Başkan yardımcısı ve bilim kurulundan oluşur. Başkanlığın merkezi Ankara'dadır.*

(2) Türk Dil Kurumu Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Türk dilinin kaynak eserlerini tespit ederek incelemek ve yayına hazırlamak, Türkçe ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırmaları takip etmek; Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, arşiv ve dokümantasyon merkezi, bilgi bankaları ve veri tabanları oluşturmak.

b) Türkçenin ticarî hayatta, kitle iletişim araçlarında, eğitim ve öğretim kurumlarında ve sosyal hayatın diğer alanlarında doğru ve güzel kullanılması hususunda öncü görevi üstlenerek gerekli uyarıları yapmak, girişimlerde bulunmak, kamuoyunu, kurum ve kuruluşları bilgilendirmek, Türkçenin yozlaştırılmasına, yabancı sözcüklerin ve yazım biçimlerinin yayılmasına karşı dil bilincini güçlendirmek.

c) Türkçenin söz ve anlam yapısını korumak ve geliştirmek, yazılı ve sözlü kaynaklardan Türk dili ile ilgili derleme ve taramalar yapmak.

ç) Türk dilinin zenginleşmesine yönelik inceleme ve araştırmalar yapmak, yazım kılavuzları ve sözlükler hazırlamak, bilim, sanat, spor terimleri ile teknik terim ve kavramları karşılayacak Türkçe terim ve kavramların bulunmasına yönelik araştırma ve incelemelerde bulunmak.

d) Türkçe dil bilgisi üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunmak, buna dayalı olarak Türk dilinin yapısına ilişkin dil bilgileri ile Türkçenin tarihi ve karşılaştırmalı dil bilgilerini hazırlamak ve bunları yayımlamak.

e) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, Türkçeyi dünya milletlerine tanıtacak ve kullanımını yaygınlaştıracak uluslararası etkinlikler düzenlemek.

f) Türk dili ve Türkçe dil bilgisi konularında kongreler, sempozyumlar, konferanslar, toplantılar, sergiler, geziler düzenlemek; yurtiçi ve yurtdışında yapılan aynı konu ve mahiyetteki toplantılara katılmak, Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre bu tür etkinlikleri desteklemek.

g) Görevleri ile ilgili olarak, yurtiçinde ve yurt dışında yerli veya yabancı, gerçek ve tüzel kişiler, eğitim, bilim, kültür, sanat kurum ve kuruluşları, araştırma merkezleri, araştırmacı, yazar ve sanatkârlarla Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre işbirliğinde bulunmak.

ğ) Görevleri ile ilgili konularda yurtiçi ve yurtdışındaki yayımları izlemek, incelemek, değerlendirmek.

h) Yabancıların Türkçeyi öğrenmesini kolaylaştırıcı bilimsel çalışmalar yapmak.

ı) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türkçenin tanıtılması ve öğretilmesine yönelik olarak yurtiçinde ve yurt dışında çalışmalar yürütmek, bu alanda yurtiçinde ve yurtdışında yürütülen çalışmaları desteklemek.

i) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türk dili ve kültürüyle ilgili yerli ve yabancı temel eserler ile bu konulardaki tarihî, ilmî ve edebî değeri bulunan eserlerle ilgili çeviri, sadeleştirme ve tıpkıbasım çalışmaları ile içerik incelemelerini yürütmek, desteklemek ve bu çalışmaların sonuçlarını yayımlamak.

j) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türk dili ile ilgili olarak üniversiteler, eğitim ve araştırma kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yürütülen eğitim ve araştırma faaliyetlerini desteklemek.

k) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, görev alanına giren konularda akademisyenlerin ve araştırmacıların yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için imkânlar sağlamak; bu amaçla ödüller ve burslar vermek, yurtiçinde ve yurtdışında lisansüstü eğitim ve araştırma faaliyetlerini desteklemek.

l) Diğer birimlerle koordinasyon içinde tespit edeceği ölü ya da yaşayan dünya dillerindeki klasikleşmiş bilim ve düşünce eserlerinin, Kurum bünyesinde veya üniversitelerde ya da kamu veya özel diğer araştırma kurumlarında, tercüme grupları oluşturmak veya hizmet satın almak suretiyle Türkçeye çevrilmesini sağlamak; bunun için yapay zekâya dayalı otomatik dil araçları geliştirmek veya geliştirilmesini desteklemek ve elde edilen sonuçları yayımlamak; basılan eserleri kütüphanelere göndermek.

m) Yüksek Kurum bünyesinde ya da diğer araştırma kurumlarında üretilen özgün eserlerden gerekli olanları, diğer birimlerle koordinasyon içinde tespit ederek süreli ve süresiz yayınlar yoluyla yabancı dillere aktarmak.

n) Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, kendi çalışma alanlarıyla ilgili ve öncelikli konularda projeler hazırlamak ya da hazırlatmak; Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, bu projelere katılacak yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yurtiçi ve yurtdışı burslar vermek, üstün başarı gösterenleri ödüllendirmek.

o) Başbakan veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Türk Tarih Kurumu Başkanlığı

MADDE 11- *(1) Türk Tarih Kurumu Başkanlığı, Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurum olup, Başkan, bir Başkan yardımcısı ve bilim kurulundan oluşur. Başkanlığın merkezi Ankara'dadır.*

(2) Türk Tarih Kurumu Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Türk tarihi ve Türkiye tarihini tüm yönleriyle hakikatlere uygun biçimde ortaya koyacak çalışmalar yapmak, tarihimizle ilgili karalama ve çarpıtmalara karşı ulusal ve uluslararası kamuoyunu aydınlatmak.

b) Türk tarihi ve Türkiye tarihinin kaynak eserlerini tespit etmek, incelemek ve yayına hazırlamak, bu alanda yurtiçi ve yurtdışındaki araştırmaları takip etmek.

c) Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, arşiv ve dokümantasyon merkezi, bilgi bankaları ve veri tabanları oluşturmak; görev alanıyla ilgili özgün bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve elde edilen sonuçları yayımlamak; basılan eserleri kütüphanelere göndermek.

ç) Türk tarihi ve Türkiye tarihine ilişkin kaynakları toplamak, incelemek, gerekli görülenleri Türkçeye çevirmek, yaymak ve yayımlamak.

d) Türk tarihi ve Türkiye tarihini aydınlatmaya yarayacak belge ve malzemeyi toplamak, arşiv ve dokümantasyon merkezleri kurmak, niteliği belirlenen belge ve malzemeyi elde etmek için gerekli araştırmaları, incelemeleri, kazıları yapmak ve yaptırmak.

e) Türk tarihi ve Türkiye tarihiyle ilgili yeni buluşları ve bilimsel konuları yaymak ve tanıtmak üzere bilimsel toplantılar yapmak, kongreler, sergiler ve geziler düzenlemek.

f) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, tarih sevgisini ve bilincini kökleştirecek, geliştirecek ve yaygın hâle getirecek, tarih araştırmalarını ve çalışmalarını özendirecek, destekleyecek her türlü tedbiri almak, gerekli çalışma plan ve programlarını yapmak.

g) Görevleriyle ilgili olarak, yurtiçinde ve yurtdışında Türk tarihi veya Türkiye tarihi üzerinde çalışan, araştırma ve yayın yapan kurum, kuruluş ve araştırma merkezleriyle, arşivlerle Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre işbirliğinde bulunmak, kitap, yayın ve orijinallerinden çoğaltılmış belge mübadele etmek.

ğ) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türk tarihi, Türkiye tarihi ve Türk kültürüyle ilgili yerli ve yabancı temel eserler ile bu konulardaki tarihî, ilmî ve

edebî değeri bulunan eserlerle ilgili çeviri, sadeleştirme ve tıpkıbasım çalışmaları ile içerik incelemelerini yürütmek, desteklemek ve bu çalışmaların sonuçlarını yayımlamak.

h) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre Türk tarihi ve Türkiye tarihi ile ilgili olarak üniversiteler, eğitim ve araştırma kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yürütülen eğitim ve araştırma faaliyetlerini desteklemek.

ı) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, görev alanına giren konularda akademisyenlerin ve araştırmacıların yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri için imkânlar sağlamak; bu amaçla ödüller ve burslar vermek, yurtiçinde ve yurtdışında lisansüstü eğitim ve araştırma faaliyetlerini desteklemek.

i) Türk tarihi ve Türkiye tarihini sevdirmek amacıyla tarih müzeleri ve benzeri halka açık her türlü bilgilendirme platformlarını kurmak, kurdurmak, Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından oluşturulan benzeri tesisleri desteklemek.

j) Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, kendi çalışma alanlarıyla ilgili ve öncelikli konularda projeler hazırlamak ya da hazırlatmak; Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, tez konularını bu projeler çerçevesinde belirleyen ve böylece bu çalışmalara katılan yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yurtiçi ve yurtdışı burslar vermek, üstün başarı gösterenleri ödüllendirmek.

k) Başbakan veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı

MADDE 12- *(1) Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurum olup, Başkan, bir Başkan yardımcısı ve bilim kurulundan oluşur. Başkanlığın merkezi Ankara'dadır.*

(2) Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Dil ve tarih dışında, düşünce, sanat, edebiyat, folklor ve bilim başta olmak üzere millî kültürümüzün diğer alanlarının kaynak eserlerini tespit etmek, incelemek ve yayına

hazırlamak; bu alanlarla ilgili olarak yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırmaları takip etmek.

b) Yurtiçinde ve yurtdışında Türk kültürü üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunan, Türk kültürünün yayılmasına hizmet eden, gelişmesi yolunda faaliyetler gösteren, kurum, kuruluş, araştırma merkezleri, gerçek ve tüzel kişilerle Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre işbirliğinde bulunmak.

c) Türk kültürünün çeşitli alanlarında hizmet veren kamu kurum ve kuruluşlarının, özel kurumların çalışmalarına katılmak, onlarla işbirliğinde bulunmak, gerekli görülen talepleri karşılamak.

ç) Görev alanıyla ilgili konularda süreli ve süresiz yayınlar yapmak, kongre, konferans, toplantı, gösteri, gezi ve sergiler düzenlemek ve benzeri faaliyet ve hizmetlerde bulunmak.

d) Yurtiçinde ve yurtdışında Türk kültürünün, töre ve geleneklerinin tanıtılması için gerekli her türlü hizmet ve faaliyetleri Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre yerine getirmek, tanıtma kurum ve kuruluşları ile ortak çalışmalar yapmak, işbirliğini gerçekleştirmek.

e) Kültür ve sanat alanında toplumsal gelişmeye katkı sağlayan nitelikte eserler üretmek, çalışmalar yapmak, bu nitelikteki eser ve çalışmaları Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre desteklemek.

f) Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, arşiv ve dokümantasyon merkezi, bilgi bankaları ve veri tabanları oluşturmak; belirtilen alanlarda bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak; görev alanıyla ilgili özgün bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve elde edilen sonuçları yayımlamak; tanıtmak, yaymak ve basılan eserleri kütüphanelere göndermek.

g) Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, kendi çalışma alanlarıyla ilgili ve öncelikli konularda projeler hazırlamak ya da hazırlatmak; bu projelere katılacak yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yurtiçi ve yurtdışı burslar vermek, üstün başarı gösterenleri ödüllendirmek.

ğ) Yurt dışındaki kültür varlığımızın araştırılmasını ve korunmasını desteklemek; Türkiye ile diğer Türk dilli devlet ve topluluklar arasındaki kültürel ve sosyal ilişkilerin bilimsel zeminde gelişmesine dönük faaliyetler yapmak.

h) Başbakan veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Bilim kurulları

MADDE 13- *(1) Kurumların bünyesinde bilim kurulları kurulur.*

(2) Bilim kurulları, Kurum Başkanı, Başkan yardımcısı ve aslî üyelerden oluşur.

(3) Bilim kurullarının oluşumu, üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usûl ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Kurum üyeleri

MADDE 14- *(1) Kurumların aslî, şeref ve haberleşme olmak üzere üç türlü üyesi vardır. Üyelikler için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usûlü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.*

Hizmet birimleri

MADDE 15- *(1) Yüksek Kurumun hizmet birimleri şunlardır:*

a) Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığı.

b) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

c) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.

ç) Hukuk Müşavirliği.

Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

MADDE 16- *(1) Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Araştırma ve inceleme faaliyetlerine ilişkin önerileri incelemek, değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerini Kurumlarla işbirliği içinde koordine etmek.

b) Kurumların kütüphane, arşiv ve dokümantasyon merkezlerini, bilgi bankaları ve veri tabanlarını, bilimsel araştırmalarını ve diğer faaliyetlerini Bütünleşik Bilgi Sistemi çerçevesinde elektronik ortamda birleştirmek ve bu sisteme ilişkin çalışmaları Kurumlar ile işbirliği içinde yürütmek.

c) Sosyal ve beşerî bilimler alanında ülke için öncelikli konularda uygulanacak projelere katılacak lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre yurtiçi ve yurtdışı burs verilmesi ve bunların başarı derecelerine göre ödüllendirilmesi çalışmalarını Kurumlar ile işbirliği içinde yürütmek.

ç) Kurumlarca düzenlenecek projelere ilişkin teknik çalışmaları yürütmek.

d) Kurumlarca düzenlenecek etkinliklere ilişkin hazırlık ve organizasyon çalışmalarını yapmak veya yaptırmak.

e) Ulusal ve uluslararası alanda yapılan organizasyonları izlemek ve ortaya çıkan sonuçları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşmak.

f) Kurumların faaliyetlerinde kullanılacak bilişim sistemlerini geliştirmek ve buna ilişkin çalışmaları Kurumlarla işbirliği içinde yürütmek.

g) Yüksek Kurum Başkanı tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

MADDE 17- *(1) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Yüksek Kurum ve Kurumlara ilişkin olarak 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevleri Kurumların strateji ve malî hizmetler müdürlükleriyle işbirliği içinde yapmak.

b) Yüksek Kurum Başkanı tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

MADDE 18- *(1) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Yüksek Kurumun ve Kurumların insan gücü politikası ve planlaması ile insan kaynakları sisteminin geliştirilmesi ve performans ölçütlerinin oluşturulması konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak.

b) Yüksek Kurumun ve Kurumların personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.

c) Yüksek Kurumun ve Kurumların eğitim planını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek.

ç) Eğitim faaliyetleri ile ilgili dokümantasyon, yayım ve arşiv hizmetlerini yürütmek.

d) Yüksek Kurumun ve Kurumların ortak ihtiyacı olan her türlü yapım, satın alma, kiralama, basım, bakım ve onarım, arşiv ve benzeri idarî hizmetleri yürütmek.

e) Fiziki çalışma ortamlarını uygun ve standart hâle getirmek.

f) Kaynak ihtiyaçlarını etkin, verimli ve zamanında karşılamak.

g) Taşınır ve taşınmaz kayıtlarını tutmak.

ğ) Yüksek Kurumun ve Kurumların sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini planlamak ve yürütmek.

h) Yüksek Kurum Başkanı tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Hukuk Müşavirliği

MADDE 19- *(1) Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:*

a) Yüksek Kurum ve Kurumlara yönelik olarak, 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapmak.

b) Yüksek Kurum Başkanı tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Yöneticilerin Sorumlulukları, İşbirliği ve Düzenleme Yetkisi

Yöneticilerin sorumlulukları

MADDE 20- *(1) Yüksek Kurumun ve Kurumların her kademedeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.*

İşbirliği

MADDE 21- *(1) Yüksek Kurum ve Kurumlar, görevleri çerçevesinde yükseköğretim kurumları, araştırma merkezleri ve uluslararası kurumlar dâhil tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre işbirliği yapabilir, ortak projeler hazırlayıp uygulayabilir.*

(2) Yüksek Kurum ve Kurumlar, millî savunma ve millî güvenliğe ilişkin hususlar saklı kalmak kaydıyla, görev alanıyla ilgili olarak gerekli gördüğü bilgileri bütün kamu kurum ve kuruluşlarından ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden Başbakan veya ilgili Bakan aracılığıyla istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, bu bilgileri zamanında ve noksansız vermekle yükümlüdür. Bu şekilde elde edilen bilgilerden ticarî sır niteliğinde olanların gizliliği korunur.

Düzenleme yetkisi

MADDE 22- *(1) Yüksek Kurum ve Kurumlar; görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idarî düzenlemeler yapabilir.*

(2) İdarî düzenlemeler Başbakan veya ilgili Bakanın onayıyla yürürlüğe konulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Personele İlişkin Hükümler

Kadrolar

MADDE 23- *(1) Yüksek Kurumun ve Kurumların kadrolarının tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.*

Atama

MADDE 24- *(1) Yüksek Kurumun ve Kurumların personeli, 657 sayılı Kanun hükümlerine tâbidir.*

(2) Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır. Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanlarının görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolanlar yeniden atanabilir.

(3) 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurların atamaları Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yapılır.

Yüksek Kurum Uzmanlığı

MADDE 25- *(1) Yüksek Kurumda ve Kurumlarda, Yüksek Kurum Uzmanı ve Uzman Yardımcısı istihdam edilir.*

(2) Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığına atanabilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartları taşımak.

b) En az dört yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakülteleri, üniversitelerin Türk dili, edebiyatı ve tarihiyle ilgili fakülte ve bölümleri ile Yüksek Kurumun görev alanıyla ilgili konularda eğitim veren ve yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçindeki veya yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak.

c) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

(3) Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl fiilen çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezinin oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilâve süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların Yüksek Kurum Uzmanı kadrolarına

atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı unvanını kaybeder ve Yüksek Kurumda ve Kurumlarda durumlarına uygun başka kadrolara atanırlar.

(4) Yüksek Kurum Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Yüksek Kurum ve Kurumların gelirleri

MADDE 26- *(1) Yüksek Kurum, Atatürk Araştırma Merkezi ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıklarının gelirleri şunlardır:*

a) Genel bütçeden yapılacak yardımlar.

b) Her türlü bağış, yardım ve vasiyetler.

c) Yüksek Kurumun ve merkez başkanlıklarının gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler.

ç) Diğer gelirler.

(2) Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu başkanlıklarının gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden yapılacak yardımlar.

b) Atatürk'ün vasiyetine dayalı gelirler.

c) Her türlü bağış, yardım ve vasiyetler.

ç) Kurum Başkanlıklarının gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler.

d) Diğer gelirler.

Atatürk Uluslararası Barış Ödülü

MADDE 27- *(1) Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesi doğrultusunda, dünya barışına, uluslararası dostluk ve iyi niyetin geliştirilmesine hizmet eden gerçek ve tüzel kişilere Bakanlar Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanının onayıyla, Devlet ödülü niteliğinde Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilir.*

(2) Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilmesine ilişkin usûl ve esaslar Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Atıflar, değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 28- *(1) 11/8/1983 tarihli ve 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanununun; 97 nci maddesinin (a) ve (b) fıkralarında yer alan "Başbakanlıkça" ibaresi "Bakanlar Kurulunca" şeklinde değiştirilmiş, (b) fıkrasında yer alan "ve yürütme kurullarına atanacak üyelere ödenecek ücretlerle," ve ", Atatürk Uluslararası Barış Ödülü Kurulu ve" ibareleri yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan "Yüksek Kurul" ibaresi "ve Yüksek Danışma Kuruluna seçilen üyelere ödenecek ücretler ile" şeklinde değiştirilmiş, (c) fıkrasında yer alan "genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri," ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan "ve şube müdürü" ibaresi "ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı" şeklinde değiştirilmiştir.*

(2) 2876 sayılı Kanunun, birinci fıkra ile değiştirilen 97 nci maddesi, 101 inci maddesinin birinci fıkrası, 103 üncü ve 104 üncü maddeleri dışındaki hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(3) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) 36 ncı maddesinin "ORTAK HÜKÜMLER" başlıklı bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendine "Basın ve Enformasyon Uzman Yardımcıları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Yüksek Kurum Uzman Yardımcıları," ibaresi; "Basın ve Enformasyon Uzmanlığına," ibaresinden sonra gelmek üzere "Yüksek Kurum Uzmanlığına," ibaresi,

b) 152 nci maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "A-ÖZEL HİZMET TAZMİNATI" başlıklı bölümünün (i) bendine "Basın ve Enformasyon Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Yüksek Kurum Uzmanları," ibaresi,

c) Eki (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "I-GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI" bölümünün (h) bendine "Basın ve Enformasyon Uzmanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Yüksek Kurum Uzmanları," ibaresi,

eklenmiştir.

(4) Ekli (1) sayılı listedeki kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin ilgili bölümlerinden çıkarılmış, ekli (2) sayılı listedeki kadrolar ihdas edilerek anılan cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmiştir.

Personel kadroları ve üyelikler

GEÇİCİ MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde görevde bulunan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu başkan yardımcıları ile anılan kurumların daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, genel sekreter, merkez ve kurum sekreterleri ile bilim kurulları üyelerinin görevleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı ile Kurumların başkan yardımcıları anılan görevlere atama yapılıncaya kadar görevlerine devam eder.*

(2) Birinci fıkrada belirtilenlerden, Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı, bağlı kuruluşların başkan yardımcıları, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, daire başkanları ile genel sekreter, merkez ve kurum sekreterleri ekli (3) sayılı listede ihdas edilen Başkanlık Müşaviri kadrolarına, özel kalem müdürleri ile şube müdürleri aynı listede ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle birlikte hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılırlar. Başkanlık Müşaviri ve Araştırmacı kadroları, herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda sayılanlardan 2547 sayılı Kanunun 38 inci maddesine göre Yüksek Kurum ve Kurumlarda görevlendirilenler, ilgili yükseköğretim kurumundaki görevlerine ilgili mevzuatı çerçevesinde geri dönerler.

(4) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Yönetim Kurulunun Cumhurbaşkanınca seçilen üyelerinin görevleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde sona erer. Bu üyeler, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili hükümlerine göre Yönetim Kurulu üyeliklerine ilişkin seçimler yapılıncaya kadar görevlerine devam eder.

(5) Yönetim Kurulu üyelikleri ile Yüksek Danışma Kurulu üyeliklerine bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili hükümlerine göre yetkili makamlar tarafından yapılacak seçimler, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde yapılır.

(6) Kurumların bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde görevde bulunan aslî üyelerinin üyelikleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde sona erer. Bunlar bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre aslî üyeliklere yeni seçimler yapılıncaya kadar görevlerine devam eder.

(7) İkinci fıkra uyarınca atanmış sayılanlara yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı ve temsil tazminatı, ek ödeme, sözleşme ücretleri ile benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı alınan ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutar), her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı ve temsil tazminatı, ek ödeme, sözleşme ücretleri ile benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı alınan ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(8) Yüksek Kurum ve Kurumlara ait Uzman Yardımcısı ve Uzman unvanlı kadrolardan boş olanlar bu maddenin yayımı tarihinde iptal edilmiş sayılır. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Uzman Yardımcısı kadrolarına yeni atama yapılmaz, Uzman unvanlı kadroların herhangi bir nedenle boşalması hâlinde, bu kadrolar hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Kadro değişiklikleri

GEÇİCİ MADDE 2*- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl süreyle 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinde yer alan sınırlama ile bağlı olmaksızın boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece, dolu kadrolarda derece değişikliği yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.*

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl süreyle Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı kadrolarına yapılacak açıktan atamalar, yılı merkezî yönetim bütçe kanunlarında yer alan açıktan atama sayı sınırlamasına tâbi değildir.

Düzenleyici işlemler

GEÇİCİ MADDE 3- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasına ilişkin düzenlemeler, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yürürlüğe konulur. Anılan düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.*

Sorunların giderilmesi

GEÇİCİ MADDE 4*- (1) Yüksek Kurumun bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre yeniden yapılandırılması sebebiyle gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Başbakan veya ilgili Bakan yetkilidir.*

Şeref üyeleri

GEÇİCİ MADDE 5- *(1) 2876 sayılı Kanunun eki listelerde yer alanların şeref üyelikleri ve buna bağlı hakları korunur.*

Yürürlük

MADDE 29- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

Yürütme

MADDE 30- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür."*

(I) SAYILI CETVEL

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU TEŞKİLATI

Yüksek Danışma Kurulu

Yönetim Kurulu *Yönetim Kurulu*	***Yüksek Kurum Başkanı*** *Yüksek Kurum Başkanı*	***Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı*** *Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı*	***Kurum Başkanı*** *1) Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı 2) Atatürk Kültür Merkezi Başkanı 3) Türk Dil Kurumu Başkanı 4) Türk Tarih Kurumu Başkanı*	***Kurum Başkan Yardımcısı*** *Atatürk Araştırma Merkezi Başkan Yardımcısı Atatürk Kültür Merkezi Başkan Yardımcısı Türk Dil Kurumu Başkan Yardımcısı Türk Tarih Kurumu Başkan Yardımcısı*	***Hizmet Birimleri*** *1) Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığı 2)Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı 3) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı 4)Hukuk Müşavirliği*

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : *ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Denetleme Kurulu Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Denetleme Kurulu Üyesi*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Genel Sekreter*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yurt İçi ve Yurt Dışı İlişkiler Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari ve Malî İşler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Strateji Geliştirme Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Özel Kalem Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*4*	*4*
	TOPLAM		***13***	***13***

KURUMU : *ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Merkez Sekreteri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***2***	***2***

KURUMU *: ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Merkez Sekreteri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***2***	***2***

KURUMU *: TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Kurum Sekreteri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***2***	***2***

KURUMU *: TÜRK TARİH KURUMU BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Kurum Sekreteri*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***2***	***2***

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU *: ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yüksek Kurum Uzmanı*	*5*	*5*	*5*
GİH	*Yüksek Kurum Uzmanı*	*7*	*5*	*5*
GİH	*Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı*	*9*	*15*	*15*
GİH	*İdari İşler Müdürü*	*1*	*4*	*4*
	TOPLAM		***33***	***33***

KURUMU *: ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Yüksek Kurum Uzmanı*	*7*	*5*	*5*
GİH	*Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Strateji Geliştirme Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari İşler Müdürü*	*1*	*2*	*2*
	TOPLAM		***18***	***18***

KURUMU *: ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Yüksek Kurum Uzmanı*	*7*	*5*	*5*
GİH	*Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı*	*9*	*10*	*10*
GİH	*Strateji Geliştirme Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari İşler Müdürü*	*1*	*2*	*2*
	TOPLAM		***18***	***18***

KURUMU *: TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI : *MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Yüksek Kurum Uzmanı*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı*	*9*	*20*	*20*
GİH	*Malî Hizmetler Uzmanı*	*6*	*3*	*3*
GİH	*Malî Hizmetler Uzman Yardımcısı*	*9*	*2*	*2*
GİH	*Strateji Geliştirme Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari İşler Müdürü*	*1*	*2*	*2*
	TOPLAM		***38***	***38***

KURUMU *: TÜRK TARİH KURUMU BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Yüksek Kurum Uzmanı*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı*	*9*	*20*	*20*
GİH	*Malî Hizmetler Uzmanı*	*6*	*3*	*3*
GİH	*Malî Hizmetler Uzman Yardımcısı*	*9*	*2*	*2*
GİH	*Strateji Geliştirme Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari İşler Müdürü*	*1*	*2*	*2*
	TOPLAM		***38***	***38***

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU *: ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Başkanlık Müşaviri*	*1*	*15*	*15*
GİH	*Araştırmacı*	*1*	*30*	*30*
	TOPLAM		***45***	***45***

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 11., 36., 70., 87., 91., 104., 112., 123., 124., 128. ve 134. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

A- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür:

Dava dilekçesinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın, kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde yer alan bilgilere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu, 25.4.2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49. Kuruluş Yıldönümü'nde yaptığı açılış konuşmasında *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."* ifadelerine yer verdiği, ayrıca 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali istemiyle açılan davada verilen kararda açıklanan görüşünün daha önceki kararlarda yer alan görüşlerinden farklı olduğu, bu nedenlerle Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda tarafsız olarak karar veremeyeceği ileri sürülerek 6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca reddi talep edilmiştir.

Hâkimin reddi kurumu, hâkimin tarafsız kalamayacağı şüphesi bulunan bir davaya bakmamasını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir. Nitekim adil yargılanma hakkı tarafsız bir mahkeme önünde yargılanma hakkını da içerir. Bu nedenle hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda ya davaya bakması yasaklanmış ya da taraflarca reddedilebileceği kabul edilmiştir.

6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin, istişarî görüş ve düşüncelerini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacakları; 60. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabileceği; (2) numaralı fıkrasında, bu takdirde, Genel Kurul ya da bölümlerde ilgili üye katılmaksızın ret konusu hakkında kesin karar verileceği; (5) numaralı fıkrasında ise ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verileceği kurala bağlanmıştır.

Dava dilekçesinde hâkimin reddi talebi yönünden dayanılan hususlardan biri Wikileaks belgeleri olarak bilinen belgelerde yer aldığı ileri sürülen bilgilerdir. Ancak, bu belgelerin gerçekte var olup olmadığı kanıtlanamadığı gibi, içerdiği bilgilerin doğru olup olmadığı da ortaya konulabilmiş değildir. Aksine, belgelerde ismi geçen birçok kişi gibi Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ tarafından da kamuoyunun bilgisine sunuldukları ilk andan itibaren anılan belgelerde var olduğu ileri sürülen bilgiler açıkça yalanlanmıştır. Ret talebi yönünden dayanılan hususlardan biri olan açılış konuşmasındaki sözler, Türk siyasal yaşamındaki uzlaşma kültürü eksikliğine ve temel siyasal sorunların siyasi arenada çözümü yerine yargı kurumlarına havale edilmesi eğilimine yönelik genel ve kişisel nitelikte bir eleştiri olup somut bir davaya ilişkin herhangi bir görüş veya düşünce içermemektedir. Ret talebine dayanak yapılan hususlardan sonuncusu olan Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın geçmişte kimi dava dosyalarında kullandığı oylar, tamamen hâkimin yargısal görevine ilişkindir. Hâkimin geçmişte verdiği kararlar ve kullandığı oyların ret sebebi olarak kabul edilemeyeceği açıktır. Dolayısıyla dava dilekçesinde hâkimin reddi nedeni olarak ileri sürülen hususlar, Kanun'da düzenlenen davaya bakılması yasak bir hâl veya ret sebebi olarak kabul edilemez.

Öte yandan, her hak gibi hâkimin reddini talep etme hakkının da amacına uygun olarak kullanılması gerekir. Aksi halde hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur. Somut dava dosyasında, varlığı ve içerdiği bilgilerin doğruluğu kanıtlanmamış aksine yalanlanmış olan hukuken delil değeri bulunmadığı açık bir takım bilgi ve belgelere, yine ret sebebi olmadığı açık olan hâkimin önceki dava dosyalarında kullandığı oylara dayanılarak ret talebinde bulunulmuş olması, hâkimin reddini talep etme hakkının iyi niyetle ve amacına uygun

olarak kullanılmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince ret talebinde bulunanlara takdiren 500 TL disiplin para cezası uygulanmasına karar verilmesi gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle:

1- Hâkimin reddi talebinin esastan REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- Talebin kötü niyetle yapıldığının KABULÜNE VE 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- Disiplin para cezasının talepte bulunan davacıya verilmesine, Serruh KALELİ, Burhan ÜSTÜN ile Nuri NECİPOĞLU'nun "*Para cezasının talepte bulunanların her birine verilmesi gerektiği*" yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Para cezası miktarının 500 Türk Lirası olarak esas alınmasına, OYBİRLİĞİYLE,

karar verilmiştir.

B- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Evren ALTAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu Kanun Hükmünde Kararname kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden kanun hükmünde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında

"*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tümünün, Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki Cetvel ve Listelerin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali istemiyle açılan davanın reddi yolunda Anayasa Mahkemesince verilen 27.10.2011 günlü, E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararın Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 11., 87. ve 91. maddelerine rağmen tüm teşkilat ve personel kanunlarının parlamenter süreç dışında yapılmasını teşvik ettiği, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Kanun'un kapsamının belirlendiği ve hangi kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik ve yeni düzenlemeler yapılabileceğinin belirtildiği, 664 sayılı KHK ile değişiklik ve ek düzenlemeler yapılarak yürürlükten kaldırılan 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nun 6223 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet kanun ve KHK ile (b) bendinde sayılan 6 adet kanun ve KHK arasında yer almadığı gibi, anılan bentlerin (2) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen diğer kanun ve KHK'lar arasında yer aldığının da kabul edilemeyeceği, 6223 sayılı Yetki Kanunu ile tüm teşkilat, personel ve usul kanunlarına ilişkin düzenleme yapma yetkisinin Bakanlar Kuruluna verildiğinin kabulünün yasama yetkisinin devri anlamını taşıdığı, 6223 sayılı Yetki Kanunu ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesince verilen 27.10.2011 günlü, E:2011/60, K:2011/147 sayılı kararda "*kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi*" ile "*kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden*

alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler" ile sınırlı olarak KHK çıkarma yetkisinin verildiğinin belirtildiği, 2876 sayılı Kanun'un ise bakanlık teşkilat kanunu olmadığı gibi 664 sayılı Kanun ile 2876 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerin ve yeni düzenlemelerin "*kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine*", "*yeni bakanlık kurulmasına*", "*var olan bakanlıkların birleştirilmesine*" ve "*bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesine*" ilişkin de bulunmadığı, bu nedenle 664 sayılı KHK ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesinin K.2011/147 sayılı kararına göre de 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında bulunmadığı, 2876 sayılı Kanun'da değişiklikler yapan 519 sayılı KHK'nin Anayasa Mahkemesince iptal edildiği tarihten 18 yıl sonra çıkarılan 664 sayılı KHK ile yapılan düzenlemelerin "*ivedilik, zorunluluk ve önemlilik*" ölçütlerini de içermediği, belirtilen nedenlerle KHK'nin tümünün, ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listelerin Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 28. Maddesinin;

a- (1) Numaralı Fıkrasının *",(c) fıkrasında yer alan "genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri," ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan "ve şube müdürü" ibaresi "ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı" şeklinde değiştirilmiş"* Bölümü,

2.11.2011 günlü, 28103 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren KHK'nin 28. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 2876 sayılı Kanun'un 97. maddesinin (c) fıkrasında değişiklikler yapılmış ve bu kapsamda, (c) fıkrasında yer alan "*genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri,*" ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan "*ve şube müdürü*" ibaresi "*ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı*" şeklinde değiştirilmiş ise de aynı günlü Resmî Gazetede yayımlanan 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle 375 sayılı KHK'ye eklenen ek 12. maddenin (3) numaralı fıkrasının (ç) bendi ile "*11/8/1983 tarihli ve 2876 sayılı Kanunun 97 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendinin birinci, ikinci ve üçüncü paragrafları*", 14.1.2012 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır.

2876 sayılı Kanun'un 97. maddesinin yürürlükten kaldırılan kurallarında değişiklikler içeren 664 sayılı KHK'nin 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının

",(c) fıkrasında yer alan "genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri," ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan "ve şube müdürü" ibaresi "ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı" şeklinde değiştirilmiş" bölümünün konusu kalmadığından, konusu kalmayan bu bölüme yönelik iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

b- (2) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…ve 104 üncü*" İbaresi

KHK'nin 28. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, 2876 sayılı Kanun'un 97., 101., 103. ve 104. maddeleri dışındaki hükümlerinin yürürlükten kaldırıldığı belirtilmiştir. 2876 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılmayan 104. maddesi ise 31.5.2012 günlü Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un 22. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, KHK'nin 28. maddesinin konusu kalmayan (2) numaralı fıkrasında yer alan "*…ve 104 üncü*" ibaresi yönünden iptal isteminin konusunun kalmadığı, bu nedenle iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

c- (3) Numaralı Fıkrasının (b) ve (c) Bentleri

664 sayılı KHK'nin 28. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (b) bendiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 152. maddesinin "*II- Tazminatlar*" kısmının "A- ÖZEL HİZMET TAZMİNATI" başlıklı bölümünün (i) bendine "*Yüksek Kurum Uzmanları*" ibaresi, (c) bendiyle ise 657 sayılı Kanun'un eki (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "I- GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI" bölümünün (h) bendine "*Basın ve Enformasyon Uzmanları,*" ibaresinden sonra gelmek üzere "*Yüksek Kurum Uzmanları*" ibaresi eklenmiş ise de söz konusu ibareler, 666 sayılı KHK'nin 5. maddesinin (ç) fıkrası ile yürürlükten kaldırılan 657 sayılı Kanun hükümleri arasında yer aldığından, 664 sayılı KHK'nin 28. maddesinin (3) numaralı fıkrasının konusu kalmayan (b) ve (c) bentleri yönünden iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2- KHK'nin Diğer Kuralları

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun (Yüksek Kurum) kuruluş ve görevlerini düzenleyen 2876 sayılı Kanun'un bir maddesini değiştiren ve dört maddesi dışındaki hükümlerini yürürlükten kaldıran KHK ile Yüksek Kurum'un kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları bir bütün olarak yeniden düzenlenmiştir.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

664 sayılı KHK ile yapılan düzenlemelerin "*ivedilik, zorunluluk ve önemlilik*" ölçütlerini içermediği ve bu yönüyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü, E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararında da belirtildiği üzere, olağan kanun hükmünde kararnamelerin çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasa'da herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu itibarla, yetki kanunlarının ve KHK'lerin Anayasaya uygunluğunun incelenmesinde Anayasa'da öngörülmeyen yeni şartlar ihdas

edilmesi mümkün olmadığı gibi, neyin "*önemli*", "*ivedi*" ve "*zorunlu*" olduğuna anayasaya uygunluk denetimi yapan yargı organının karar vermesi de bu organın işlevine uygun değildir. Ayrıca, bu kavramların sübjektif nitelik taşıdığı ve göreceli olduğu da açıktır. Bu nedenle, yetki kanunu ve buna bağlı olarak KHK çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olup olmadığının incelenmesi, Anayasa'da öngörülen çerçevenin dışına taşacak ölçüde bir denetim yapılması anlamına gelebilecektir. Bu nedenle, KHK ile düzenlenen konunun acil, ivedi, önemli ve zorunlu olup olmadığının incelenmesine gerek görülmemiştir.

Bu açıklamalar çerçevesinde, Başbakanlığa bağlı, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumundan oluşan, kamu tüzel kişiliğine sahip Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen KHK'nin, hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kuralları 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında bulunduğundan, Anayasa'nın 91. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki Cetvel ve Listelerin Anayasa'nın 91. ve 163. Maddeleri Yönünden İncelenmesi

KHK'nin ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki cetvel ve listeler, Anayasa'nın 91. ve 163. maddelerinde kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin düzenleme içerip içermediği yönünden incelenmiştir.

1- KHK'nin 21. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…*" İbaresi ile İkinci Cümlesinde Yer Alan "*…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…*" İbaresi

KHK'nin "*İşbirliği*" başlıklı 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Yüksek Kurum) ve Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıklarının (Kurumlar), görevleri çerçevesinde yükseköğretim

kurumları, araştırma merkezleri ve uluslararası kurumlar dâhil tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre işbirliği yapabileceği, ortak projeler hazırlayıp uygulayabileceği belirtilmiş, (2) numaralı fıkrasında da Yüksek Kurum ve Kurumların, millî savunma ve millî güvenliğe ilişkin hususlar saklı kalmak kaydıyla, görev alanıyla ilgili olarak gerekli gördüğü bilgileri bütün kamu kurum ve kuruluşlarından ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden Başbakan veya ilgili Bakan aracılığıyla istemeye yetkili olduğu, kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin, bu bilgileri zamanında ve noksansız vermekle yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın *"Özel Hayatın Gizliliği"* başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında, *"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."* hükmüne yer verilmiş, üçüncü fıkrasında ise *"Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."* denilmiştir. Buna göre, Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen ve *"Kişinin Hakları ve Ödevleri"* başlıklı ikinci bölümünde yer alan özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, Yüksek Kurum ve Kurumların görev alanıyla ilgili olarak gerek gördüğü bilgileri kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra diğer gerçek ve tüzel kişilerden Başbakan veya ilgili Bakan aracılığıyla istemeye yetkili kılınması ve kendilerinden bilgi istenen söz konusu gerçek ve tüzel kişilerin bu bilgileri zamanında ve noksansız vermekle yükümlü kılınması, özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğindedir.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2- KHK'nin 25. Maddesinin (2), (3) ve (4) Numaralı Fıkraları

KHK'nın "*Yüksek Kurum Uzmanlığı*" başlıklı 25. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığına atanabilmek için aranan şartlar, (3) numaralı fıkrasında Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığına atananların Yüksek Kurum Uzmanı olarak atanma şartları ve Uzmanlığa atanamayanların atanacakları kadrolar belirtilmiş, (4) numaralı fıkrasında da Yüksek Kurum Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın *"Kamu hizmetlerine girme hakkı"* başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında ise hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Anayasa'nın İkinci Kısmının *"Siyasi Haklar ve Ödevler"* başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkı ile ilgili olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması, Anayasa'nın 91. maddesi uyarınca mümkün değildir.

Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığı ve Yüksek Kurum Uzmanlığı kadrolarına atanma şartlarının belirlenmesi, Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan KHK'nin 25. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları, Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ile Burhan ÜSTÜN bu görüşe değişik gerekçeyle katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

3- KHK'nin Geçici 2. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrası

KHK'nin geçici 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, bu KHK'nin yayımı tarihinden itibaren bir yıl süreyle Yüksek Kurum Uzman yardımcısı kadrolarına yapılacak atamaların, yılı merkezi yönetim bütçe kanunlarında yer alan açıktan atama sayı sınırlamasına tâbi olmadığı hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 161. maddesinde,Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamalarının*"yıllık bütçelerle"* yapılacağı ve bütçenin*"kanunla"*düzenleneceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 163. maddesinde bütçelerde değişiklik yapılmasının esasları düzenlenmiş, maddenin üçüncü cümlesinde ise*"Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez."*hükmüne yer verilmiştir.

KHK'nin geçici 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla bir yıl süreyle, yılı merkezi yönetim bütçe kanunlarında yer alan açıktan atama sayı sınırlamasına tâbi olmaksızın Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı kadrolarına atama yapılabilmesinin olanaklı kılınması,bütçe kanununda değişiklik yapılması anlamı taşımaktadır.

Açıklanan nedenlekural, Anayasa'nın 163. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

4- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…"* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…"* ibaresi, 25. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları ve geçici 2. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallarında Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ile 163. maddesi uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşıldığından bu maddelere, fıkralara, bölümlere, cetvel ve listelere ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

D- Kanun Hükmünde Kararnamenin İçerik Yönünden İncelenmesi

1- KHK'nin 3. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Yüksek Kurum'un kuruluş amacının Anayasa'nın 134. maddesinde belirtildiği, bu nedenle Yüksek Kurum'un görevlerinin KHK ile düzenlenirken Anayasa'da öngörülen amaçların esas alınması gerektiği, bu çerçevede Anayasa'da belirtilen "*Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak*" amacına ulaşmayı mümkün kılacak şekilde düzenleme yapılması gerekirken yapılmadığı ve Yüksek Kurumun görevlerinin herhangi bir üniversitenin tarih bölümünün müfredat programı hazırlanırcasına belirlendiği, bu suretle Anayasa'daki "*Atatürkçü düşünce*", "*Atatürk ilke ve inkılâpları*" ve "*Atatürk milliyetçiliği*" kavramlarının sulandırılarak içlerinin boşaltılmasının amaçlandığı, Yüksek Kurumun görevlerinin "*Atatürkçülük*", "*Atatürk ilke ve inkılâpları*", "*Atatürk Milliyetçiliği*" ile ilgili alanlarda araştırma yapma, tanıtma, yayma ve topluma benimsetme faaliyetleri olması gerekirken Yüksek Kuruma söz konusu amacı gerçekleştiremeyeceği açık olan görevler verilmesinin tam anlamıyla bir yetki saptırması olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 3. maddesinde, Yüksek Kurumun görevleri şu şekilde belirlenmiştir:

a- Türk dili, tarihi, kültürü ve bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum, konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, yayınlar yapmak ve bu alandaki çalışmaları desteklemek.

b- Sosyal ve beşerî bilimler alanında özgün bilgi üretimi için ortamlar hazırlamak, bu çerçevede bütünleşik bilgi sistemi kurmak, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek, eşgüdüm sağlamak, izlemek.

c- Milletimizin sosyal ve kültürel gelişmesine katkı sağlayacak alanlarda bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu alanda yapılan çalışmalara destek vermek.

ç- Milli kültürümüzün ve diğer kültürlerin klasikleşmiş bilim ve düşünce eserlerinin günümüz Türkçesine çevrilmesini, basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak.

d- Görev alanı kapsamında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların bilimsel çalışmalarını ve bu alandaki gelişmelerle ilgili yayınlarını takip etmek, gerekli görülenleri tercüme ettirerek basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak.

e- Mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Anayasa'nın "*Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*" başlıklı 134. maddesinde, *"Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevî himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulur. Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen malî menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edilir. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun; kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkileri kanunla düzenlenir."* denilmiştir.

Anayasa'nın 134. maddesinde "*Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak"* olarak belirtilen Yüksek Kurumun kuruluş amacı, KHK'nin "*Amaç ve kapsam*" başlıklı 1. maddesinde de aynen yer almış ve *"Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak, yaymak ve yayımlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevî himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumundan oluşan, kamu tüzel kişiliğine sahip, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir."* ifadesine yer verilmiştir.

Dava konusu kuralda, "*Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak, yaymak ve yayımlar yapmak"* görevi açıkça Yüksek Kurumun görevleri arasında sayılmamakla birlikte, Yüksek Kuruma verilen *"bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü*

içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum, konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, yayınlar yapmak ve bu alandaki çalışmaları desteklemek" görevinin, Yüksek Kurumun kuruluş amacı olarak Anayasa'nın 134. maddesi ile KHK'nin 1. maddesinde belirtilen "*Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak, yaymak ve yayımlar yapmak amacı*" doğrultusunda yerine getirileceği kuşkusuz olduğundan, "*Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak, yaymak ve yayımlar yapmak*" görevinin dava konusu kuralda açıkça yer almaması, Anayasa'nın 134. maddesine aykırılık oluşturmamaktadır.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 134. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ve 2. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

2- KHK'nin 5. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*… Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar,…*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 123. maddesinde idarenin kanunla düzenleneceğinin belirtildiği, 134. maddesinde de Yüksek Kurumun kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkilerinin kanunla düzenleneceğinin ifade edildiği, dava konusu kuralda Yüksek Danışma Kurulunun kimlerden oluşacağının belirlenirken Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Dışişleri Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı ve Milli Eğitim Bakanı'nın yanı sıra "*Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar*" ibaresine yer verilmek suretiyle Kurulda hangi bakanların yer alacağının ve sayılarının belirlenmesinin bütünüyle idareye bırakılmasının yasama yetkisinin devredilemezliği kuralına ve idarenin kanuniliği ilkesine aykırı olduğu, bu durumun aynı zamanda bir yasa kuralının belirli ve öngörülebilir olmasını gerektiren hukuk devleti ilkesine de aykırılık oluşturduğu, Devletin başı olan ve bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil edip Anayasa'nın uygulanmasını ve Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözeten Cumhurbaşkanı'nın gözetim ve desteğinde kurulacak Yüksek Kurumun Yüksek Danışma Kuruluna katılacak bakanların Başbakan

tarafından belirlenmesinin Anayasa'nın 104. maddesiyle bağdaşmadığı gibi Anayasa'nın 134. maddesi uyarınca özerk ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan Yüksek Kurumun siyasallaşmasına da yol açacak nitelikte bulunduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 7., 104. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin dava konusu ibarenin yer aldığı 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Yüksek Kurumun ve Kurumların bilim ve kültür alanındaki çalışmalarını ve etkinliklerini değerlendiren ve gerekli tavsiye kararlarını alarak görüşlerini Yüksek Kurum ve Kurumlara bildiren Yüksek Danışma Kurulunun oluşumu düzenlenmiştir. Buna göre, Yüksek Danışma Kurulu, Başbakan'ın veya ilgili Bakanın başkanlığında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Dışişleri Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı, Milli Eğitim Bakanı ile Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar, Yükseköğretim Kurulu Başkanı, Cumhurbaşkanınca Yüksek Kurumun görev alanına giren konularda özgün bilimsel araştırmalarıyla tanınan bilim adamları arasından üç yıllığına seçilen üç üye ile Yüksek Kurum Başkanı ve Kurum Başkanlarından oluşacak ve Cumhurbaşkanı ile Başbakan gerekli gördükleri hâllerde, Yüksek Danışma Kuruluna başkanlık edecektir. Başbakan tarafından belirlenecek bakanların Yüksek Danışma Kurulunun üyeleri arasında yer alacak olması, dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri olan belirlilik ilkesine göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Hukuk güvenliği ise normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Anayasa'nın 7. maddesinde, "*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez*." hükmüne yer verilmiştir. Buna göre, Anayasa'da kanun ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir.

Anayasa'nın 123. maddesinde,"*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.*", 134. maddesinde de *"Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun; kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkileri kanunla düzenlenir."* denilmiştir.

Dava konusu ibarenin yer aldığı kuralda Yüksek Kurumun teşkilat yapısında yer alan Yüksek Danışma Kurulunun, Başbakan veya ilgili Bakanın başkanlığında bakanlar, bilim adamları, Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum başkanlarından oluşacağı öngörülmüştür. Kurulda yer alacak bakanlar ise Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Dışişleri Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı, Milli Eğitim Bakanı ile Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar olarak ifade edilmiştir. Anılan düzenleme ile Yüksek Kurulun oluşumu temel olarak belirlenmiş, Kurulun üye yapısının çerçevesi çizilmiştir. Buna göre, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Dışişleri Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanı ile Milli Eğitim Bakanının yanı sıra Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanların da Yüksek Danışma Kuruluna katılmalarının öngörülmesi, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir yetki verilmesi anlamını taşımamakta, bu nedenle yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.

Yüksek Danışma Kurulunun oluşumu KHK ile belirlendiğinden, Başbakanca belirlenecek bakanların da Kurula katılacak olmaları, idarenin kanuniliği ilkesine de aykırılık oluşturmaz ve kuralın belirsizliği ve öngörülemezliğinden söz edilemez.

Yüksek Kurum'un ve Kurumların bilim ve kültür alanındaki çalışmalarını ve etkinliklerini değerlendiren ve gerekli tavsiye kararlarını alarak görüşlerini Yüksek Kuruma ve Kurumlara bildiren Yüksek Danışma Kurulunun üyeleri arasında bakanların bulunmasının, Başbakanlığa bağlı bir kurum olan Yüksek Kurumun siyasallaşmasına yol açacağının ya da anayasal konumuna aykırı olduğunun söylenebilmesi de olanaklı değildir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 7. ve 134. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 104. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

3- KHK'nin 6. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "… ***Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve…"*** **İbaresinin İncelenmesi**

Dava dilekçesinde, Devletin başı olan ve bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eden, Anayasa'nın uygulanmasını ve Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözeten Cumhurbaşkanı'nın gözetim ve desteğinde kurulacak Yüksek Kurumun Yönetim Kuruluna Başbakan ve ilgili bakan tarafından birer üye seçilecek olmasının Anayasa'nın 104. maddesiyle bağdaşmadığı, özerk ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan Yüksek Kurumun siyasallaşmasına yol açacağı ve Yüksek Kurumun Anayasal yapısı ve konumuna da uygun olmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 104. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Yönetim Kurulunun, Yüksek Kurum Başkanı'nın başkanlığında, Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek iki üye ile Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve Kurum Başkanlarından oluşacağı ifade edilmiştir. Yönetim Kuruluna Başbakan ve ilgili Bakan tarafından birer üye seçilmesi, dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

KHK'nin 1. maddesinde Başbakan'ın Yüksek Kurum ile ilgili yetkilerini bir Bakan aracılığıyla kullanabileceği belirtilmiş, 2. maddesinde ise Başbakanın Yüksek Kurum ile ilgili yetkilerini devrettiği Bakan, "*ilgili Bakan*" olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla, Yönetim Kurulu üyelerinin biri Başbakan, bir diğeri ise Başbakan'ın Yüksek Kurum ile ilgili yetkilerini devrettiği Bakan tarafından seçilmesi söz konusudur.

Anayasa'nın 134. maddesinde belirtildiği üzere Başbakanlığa bağlı ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan Yüksek Kurum, bir hizmet yerinden yönetim kuruluşudur. Belirtilen hukuki konumu dolayısıyla Yüksek Kurum ile Başbakanlık arasındaki ilişki, bir idari vesayet ilişkisidir. Bu ilişki çerçevesinde, aksi yönde bir anayasal düzenleme bulunmadıkça, Yüksek Kurumun Yönetim Kurulu üyelerinin bir bölümünün siyasal organlar tarafından seçilmesinin Yüksek Kurumun özerkliğiyle bağdaşmayacağı söylenemez.

Bu çerçevede, Başbakanlığa bağlı bir yerinden yönetim kuruluşu olan Yüksek Kurumun dokuz üyeli Yönetim Kurulunun iki üyesinin Başbakan ile ilgili Bakan tarafından seçilmesinde Anayasa'nın 134. maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, kural Anayasa'nın 134. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 104. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

4- KHK'nin;

a) 7. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının (ğ) Bendinde,
b) 10. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (o) Bendinde,
c) 11. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (k) Bendinde,
ç) 12. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının (h) Bendinde,
Yer Alan "*Başbakan veya ilgili Bakan ve…*" İbarelerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendinde Yüksek Kurum Başkanlığının görevleri arasında, 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendinde Türk Dil Kurumu Başkanlığının görevleri arasında, 11. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendinde Türk Tarih Kurumu Başkanlığının görevleri arasında, 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendinde ise Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının görevleri arasında "*Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek*" görevinin sayıldığı, Anayasa'nın 134. maddesine göre Yüksek Kurumun kamu tüzelkişiliğine sahip olduğu, KHK'nin 10., 11. ve 12. maddelerinin (1) numaralı fıkralarına göre, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığının, Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve Yüksek Kurum Başkanlığı'ndan ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumları olduklarının belirtildiği, bu Kurumların Başbakanlık veya ilgili Bakanlık teşkilatları içinde yer almadığı gibi Yüksek Kurum Başkanlığı'ndan da ayrı teşkilatlarının bulunduğu, Anayasa'nın 112. maddesinde Başbakan'ın Bakanlar Kurulunun başkanı olarak Bakanlıklar arasında işbirliğini sağlayacağı, hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözeteceği ve Bakanlar Kurulunun bu siyasetin yürütülmesinden birlikte sorumlu olacağı ve Başbakan'ın bakanların görevlerini Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak yerine getirilmesini gözetmek ve düzeltici önlemleri almakla yükümlü olduğunun belirtildiği, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinde Başbakanlığın görevlerinin, 3. maddesinde Başbakanlık teşkilatının

ve 4. maddesinde de Başbakan'ın görevlerinin düzenlendiği, Anayasa'da veya 3056 sayılı Kanun'da Başbakan'ın ya da ilgili bakanların, Başbakanlık veya bakanlıklar teşkilatından ayrı teşkilatı ve ayrı tüzel kişilikleri bulunan özerk ve bağımsız kamu kurumlarına idari görevler verebileceğine yönelik herhangi bir hukuki düzenleme bulunmadığı, Anayasa'nın 6. maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olduğu, Türk Milletinin egemenliğini Anayasa'nın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 11. maddesinde ise Anayasa hükümlerinin, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu kurallarına yer verildiği, Yüksek Kurum Başkanlığı ile Yüksek Kurumunun kuruluşuna dahil Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığına Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen görevleri yerine getirmek görevinin verilmesinin Anayasa'nın 6., 11. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin iptali istenilen ibarelerin yer aldığı 7. maddesinde Yüksek Kurum Başkanlığı, 10. maddesinde Türk Dil Kurumu Başkanlığı, 11. maddesinde Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve 12. maddesinde Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı düzenlenmiştir. İptali istenilen ibareler, anılan maddelerin Yüksek Kurumun ve anılan Kurumların görevlerinin belirtildiği fıkralarında yer almış ve bu fıkraların son bendinde "*Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak*", 7. maddede Yüksek Kurum Başkanı'nın, 10. maddede Türk Dil Kurumu Başkanlığı'nın, 11. maddede Türk Tarih Kurumu Başkanlığı'nın ve 12. maddede Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı'nın görevleri arasında sayılmıştır. Söz konusu dört maddede yer alan "*Başbakan veya ilgili Bakan ve…*" ibareleri, dava konusu ibareleri oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 134. maddesinde Başbakanlığa bağlı kurulacak Yüksek Kurumun, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumundan oluşacağı ve Yüksek Kurumun kuruluşu, organları ile çalışma usullerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. KHK'nin 10., 11. ve 12. maddelerinde de Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının Yüksek Kuruma bağlı, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan kurumlar oldukları ifade edilmiştir. KHK'nin 8. maddesinde ise ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip olan Kurumların, görevlerini Yüksek Kurum Başkanlığının gözetim, denetim ve eşgüdümünde yerine getirecekleri belirtilmiştir.

Anayasa'nın 123. maddesinde, idarenin, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı ifade edilmiştir. İdarenin bütünlüğü, tekil devlet modelinin yönetim alanındaki temel ilkesidir. İdarenin bütünlüğü ilkesiyle, idari görevleri yerine getiren kurumlar arasında birliğin sağlanması ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içerisinde çalışması öngörülmüştür.

Yüksek Kurum ve Kurumlar, kamu tüzel kişiliğini haiz, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarıdır. İdarenin bütünlüğü ilkesinin bir gereği olarak, Başbakanlık ile kendisine bağlı olan Yüksek Kurum ve Yüksek Kurumu oluşturan Kurumlar arasında idari vesayet ilişkisi bulunmaktadır.

Dava konusu kurallar ile Yüksek Kurum ve Kurumlar için öngörülen "*Başbakan veya ilgili Bakan tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek*" görevinin, anılan kurumların yürütmekle yükümlü oldukları hizmet alanına ilişkin olacağı açıktır.

Yüksek Kurum Başkanı, Yüksek Kurumun en üst düzey yöneticisi olup Yüksek Kurum hizmetlerini, mevzuata, Yönetim Kurulunca belirlenen ilkeler ile politika ve stratejilere, Yüksek Kurumun stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenlemek ve yürütmekle görevli, Yüksek Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Yüksek Kuruma bağlı Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıkları da, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan kurumlardır.

İdarî vesayet yetkisi, hiyerarşik denetimde olduğu gibi genel bir yetki olmayıp, kanunla çerçevesi çizilen sınırlar içerisinde kullanılması gereken istisnaî bir yetkidir. İstisnaîlik ve kanunîlik, idarî vesayetin en belirgin iki temel özelliğidir. Anayasa'da belirtilen amaç ve çerçeve içinde kalmak koşuluyla bu yetkinin kapsam ve sınırını belirleme yetkisi kanun koyucuya aittir.

Söz konusu yetki kapsamında, Yüksek Kurum Başkanı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının görevleri belirlenirken, idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde Başbakanlığa bağlı olan Yüksek Kurum ile Yüksek Kurum bünyesinde yer alan Kurumların başkanlıklarına Başbakan veya ilgili Bakan tarafından bu kurumların yürütmekle yükümlü oldukları hizmet alanına ilişkin görev verilmesine olanak sağlayan düzenlemede Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, kural Anayasa'nın 134. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 6. ve 11. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

5- KHK'nin 9. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'nın görevlerinin de Yüksek Kurumun Anayasa'nın 134. maddesinde belirtilen Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacını gerçekleştirecek şekilde "*Atatürkçülük*", "*Atatürk ilke ve inkılâpları*", "*Atatürk milliyetçiliği*" ile ilgili alanlarda olması ve ayrıca bunları "*incelemek ve yayıma hazırlamak veya hazırlatmak*" yanında, tanıtmak, yaymak ve topluma benimsetmek faaliyetlerini de içermesi gerekirken dava konusu kuralla Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'na Anayasa'nın 134. maddesinde belirtilen amaçların gerçekleştirilmesinde yetersiz olan ve bu amaçların gerçekleştirilmesine katkı sağlamayan, üniversitelerin tarih bölümlerinin müfredat programlarına ilişkin görevler verilmek suretiyle yasama yetkisinin saptırıldığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kural, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'nın görevlerini düzenlemiştir. Buna göre, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a- Atatürk'ün kişiliği, düşüncesi, ilkeleri ve inkılâpları ile Türkiye Cumhuriyeti tarihini ilgilendiren kaynakları ve Cumhuriyet döneminde üretilen temel bilim ve kültür eserlerini incelemek ve yayıma hazırlamak veya hazırlatmak.

b- Atatürk, millî mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi ile ilgili Türkçe ve yabancı dillerde yazılmış kitap, broşür, dergi ve benzeri materyali toplamak, bilimsel yöntemlerle düzenlemek, yürütülen faaliyetler kapsamında değerlendirmek, araştırmacıların ve kamuoyunun hizmetine sunmak.

c- Görevi ile ilgili konularda bilimsel nitelikli kongreler, konferanslar, seminerler, kurslar, her türlü bilimsel toplantılar, geziler, sergiler düzenlemek; bu alanda yurtiçinde ve yurt dışında düzenlenen bilimsel etkinliklere katılmak.

ç- Görevi ile ilgili konularda süreli ve süresiz yayınlar yapmak, aynı mahiyetteki yayınları Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre desteklemek, yaptığı araştırma, inceleme, kongre, konferans ve seminerlerin sonuçlarını yayımlamak.

d- Görevi ile ilgili konularda inceleme ve araştırma yapacaklara ve lisansüstü çalışmalarda bulunacaklara Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre her türlü destek ve yardımlarda bulunmak.

e- Yurtiçinde ve yurtdışında Atatürkçü düşünce, Atatürk ilke ve inkılâpları konuları ile Cumhuriyetimizin kuruluşunu hazırlayan ve Cumhuriyet dönemindeki olayların sebepleri ve gelişmeleri konularında üstün başarılı eserler veren yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişileri Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre desteklemek.

f- Görevleri ile ilgili olarak, yurtiçinde ve yurtdışında yerli ve yabancı, resmî ve özel eğitim, bilim, kültür, sanat kurum ve kuruluşları ile araştırma merkezleri, arşivleri ve benzeri yerlerde ve çeşitli dallardaki araştırmacı, yazar ve sanatkârlarla Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre işbirliğinde bulunmak.

g- Görev alanına giren konularda, yurtiçi ve yurtdışındaki yayınları izlemek, incelemek, değerlendirmek.

ğ- Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, arşiv ve dokümantasyon merkezi, bilgi bankaları ve veri tabanları oluşturmak, özgün telif eserler yazmak veya yazdırmak, bunları yayınlamak, tanıtmak, yaymak ve basılan eserleri kütüphanelere göndermek.

h- Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, belirlenen öncelikli konularda projeler hazırlamak ya da hazırlatmak; bu projelere katılacak yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yurtiçi ve yurtdışı burslar vermek, üstün başarı gösterenleri ödüllendirmek.

1- Başbakan veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Anayasa'nın 134. maddesinde, Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu kurulacağı belirtilmiştir.

Kuralın, Anayasa'ya aykırılığı savının temelini, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'na verilen görevler ile Anayasa'nın 134. maddesinde belirtilen amaçlara ulaşılmasının mümkün olmadığı hususu oluşturmaktadır.

Dava dilekçesinde, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'na verilen görevlerin "*Atatürkçülük*", "*Atatürk ilke ve inkılâpları*", "*Atatürk milliyetçiliği*" ile ilgili alanlarda olması ve bunları "*tanıtmak, yaymak ve topluma benimsetmek*" faaliyetlerini içermesi gerekirken dava konusu kuralın bu niteliği taşımadığı ileri sürülmüş ise de fıkranın (a) bendinde Atatürk'ün, kişiliği, düşüncesi, ilkeleri ve inkılâplarının incelenmesi, yayıma hazırlanması veya hazırlatılması görevinin Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'na verildiği ve (c) bendinde de görevi ile ilgili konularda süreli ve süresiz yayın yapmak, yapılan yayınları desteklemek ve görevi ile ilgili konularda yaptığı araştırma, inceleme, kongre, konferans ve seminerlerin sonuçlarını yayınlamakla görevlendirildiği hususları gözetildiğinde, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'nca bu görevlerin Anayasa'nın 134. maddesinde belirtilen Yüksek Kurum'un kuruluş amaçlarına uygun olarak yerine getirileceği kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 134. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ve 2. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

6- KHK'nin 13. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasında Kurumların bünyesinde kurulacak bilim kurullarının oluşumu, üyelerinin

seçimi, görevleri, çalışma usul ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususların yönetmelikle düzenleneceğinin hüküm altına alındığı, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı bilim kurullarının Anayasa'nın 123., 128. ve 134. maddeleri uyarınca kanunla düzenlenmesi gerekirken bu kurulların oluşumu, üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usul ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususların yönetmelikle idare tarafından düzenlenecek olmasının yasama yetkisinin devri anlamına geldiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 7., 123., 128. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 13. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıkları bünyesinde Kurum Başkanı, Başkan yardımcısı ve aslî üyelerden oluşan bilim kurullarının kurulması öngörülmüş, dava konusu (3) numaralı fıkrasında da bilim kurullarının oluşumu, üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usûl ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Dava konusu kuralı da içeren KHK'nin 13. maddesinin bir bütün olarak incelenmesinden, söz konusu bilim kurullarının, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıklarına verilen görevlerin yerine getirilmesinde anılan Kurumlara yardımcı olmak üzere faaliyette bulunacakları ve görev alanlarının, Kurumların görev alanına giren konularla sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bilim kurullarının, Kurumların bünyesinde kurulacağının ve Kurum Başkanı, Başkan yardımcısı ve aslî üyelerden oluşacağının KHK ile belirlenmesinden sonra, oluşumu, üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usul ve esasları ile bilim kurullarına ilişkin diğer hususların düzenlenmesi gibi uzmanlık ve yönetim tekniğine ilişkin konuların yürütmeye bırakılması, yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemez.

Açıklanan nedenle, kural Anayasa'nın 7. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 123., 128. ve 134. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

7- KHK'nin 14. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde kurumların asli, şeref ve haberleşme üyelikleri için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usulü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususların yönetmelikle düzenleneceğinin hüküm altına alındığı, Anayasa'nın 7., 123., 128. ve 134. maddelerindeki açık hükümlere göre kanunla düzenlenmesi gereken Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının aslî, şeref ve haberleşme üyelikleri için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usulü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususların yönetmelikle idare tarafından düzenlenecek olmasının yasama yetkisinin devri anlamına geldiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 7., 123., 128. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde Kurumların aslî, şeref ve haberleşme olmak üzere üç türlü üyesinin bulunduğu belirtildikten sonra dava konusu ikinci cümlesinde bu üyelikler için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usûlü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının aslî, şeref ve haberleşme üyeleri, Kurumların görev alanına ilişkin konularda faaliyet gösterecek olup bu üyelikler için gereken nitelikler, yapılacak seçim ve görevlendirmelerin usûlü, üyeliklerin sayısı ve görev süresi, üyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üyelikle ilgili diğer hususlar, Kurumların görev alanına ilişkin uzmanlık ve yönetim tekniğine ilişkin konular olduğundan bu hususların düzenlenmesinin yürütmeye bırakılması, yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemez.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 7. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 123., 128. ve 134. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

8- KHK'nin 16. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan "*…değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin…*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'nın görevleri arasında sayılan araştırma faaliyetlerine ilişkin olarak yapılacak önerilerin değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve yararlı olacağı düşünülenlerin belirlenmesi gibi Yüksek Kurulun asli faaliyetlerine ilişkin olan ve akademik düzeyde uzmanlık bilgisi gerektiren görevlerin akademisyenlerden veya konunun uzmanlarından oluşturulmuş bilim kurulları tarafından yerine getirilmesi gerekirken bu görevlerin Bilimsel Çalışmalar Dairesi Başkanlığı'nın görevleri arasında sayıldığı, bu görevlerin Yüksek Kurulun idari teşkilatı tarafından hiyerarşik kademeler içinde yürütülecek idari görevler olmadığı ve bu görevlerin yönetsel görevlermiş gibi idari hiyerarşi içinde görülmesinde kamu yararı bulunmadığı, idari personelin adının "*Yüksek Kurum Uzmanlığı*" dahi olsa bu görevlerin bu kişilerin bilgi ve kapasitesini aşan bir niteliği bulunduğu, bağımsız bilim kurulları tarafından yapılması gereken araştırma önerilerinin değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve yararlı olacağı düşünülenlerin belirlenmesinin konuyla ilgili akademik uzmanlıkları bulunmayan kamu görevlileri eliyle yapılmasının söz konusu süreci her türlü müdahaleye açık hale getirdiği ve böylece idarenin istediği önerilere onay verilmesi, istemediklerinin ise dışta kalmasının güvence altına alınmasının amaçlandığı, yetki saptırmasına gidilerek kamu yararına aykırı düzenleme yapmasının hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'nın görevleri düzenlenmiş ve fıkranın (a) bendinde de araştırma ve inceleme faaliyetlerine ilişkin önerileri incelemek, değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerini Kurumlarla işbirliği içinde koordine etmek görevi adı geçen Başkanlığın görevleri arasında sayılmıştır. Araştırmaların Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'nca

değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetler için koordinasyon görevi verilmesi, dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devleti ilkesinin bir başka gereği ise, yasaların kişisel yarar gözetilerek değil, kamu yararı amacını gerçekleştirmek üzere çıkarılmasıdır.

Kamu yararı kavramı, genel bir ifadeyle, bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken "*kamu yararı*" konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme yalnızca kuralın kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Bunun ötesinde yapılan somut düzenlemenin bu amaçları etkin bir şekilde gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığı yönündeki bir değerlendirme anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

Yüksek Kurum'un hizmet birimlerinden biri olarak öngörülen Bilimsel Çalışmalar Koordinasyon Dairesi Başkanlığına dava konusu ibare ile verilen araştırmaların değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin projelerin hazırlık ve uygulama süreçlerini Kurumlarla işbirliği içinde koordine etmek görevinin, kamu yararı dışında bir amaçla adı geçen Başkanlığa verildiği söylenemeyeceği gibi söz konusu kuralın, Yüksek Kurum ile Kurumlar arasında olması gereken işbirliğinin sağlanmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

9- KHK'nin 22. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 134. maddesinde Yüksek Kurumun kamu tüzelkişiliğine sahip olduğunun belirtildiği, KHK'de de Yüksek Kurum ile

Kurumların kamu tüzelkişiliğine sahip olduğunun ifade edildiği, Anayasa'nın 124. maddesinde Başbakanlık, bakanlık ve kamu tüzelkişilerinin kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelik çıkarabileceğinin belirtildiği, kamu tüzelkişiliğini haiz olarak kurulan Yüksek Kurum ile Kurumların görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş bulunan konularda idari düzenleme yapma yetkilerinin bulunduğu, Yüksek Kurum ve Kurumların hazırladıkları idari düzenlemelerin yürürlüğe girmesinin Başbakan veya ilgili Bakanın onayı şartına bağlanmasının Başbakan veya ilgili Bakana kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetki verilmesi sonucuna yol açtığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 7., 124. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 22. maddesinde Yüksek Kurum ve Kurumların, görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idari düzenlemeler yapabilecekleri belirtildikten sonra dava konusu fıkrada bu idari düzenlemelerin Başbakan veya ilgili Bakanın onayıyla yürürlüğe konulacağı hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 134. maddesinde Yüksek Kurumun, KHK'de de Yüksek Kurum ile Kurumların kamu tüzel kişiliğine sahip bulundukları belirtilmiştir.

Türk Medeni Kanunu'nda ifade edildiği üzere tüzel kişiler, yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün hak ve borçlar yönünden hak ehliyetine ve fiil ehliyetine sahip bulunmaktadırlar. Dava konusu kuralda yer alan "*idari düzenlemeler*", Yüksek Kurum ile Kurumların sahip oldukları kamu tüzel kişilikleri dolayısıyla tesis ettikleri işlemler kapsamında yer almaktadır. İdari düzenlemelerin bir kısmı mevzuatın uygulanmasına yönelik açıklama ve talimatlar içermekte, bir kısmı da idarenin iç işleyişine yönelik bulunmaktadır. Genel, soyut ve objektif hukuk kuralları içeren idare hukukuna özgü bu düzenlemelerin başında yönetmelikler gelmektedir.

Anayasa'nın 124. maddesinde, "*Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler*." denilmiştir.

Yüksek Kurum ve Kurumlar kamu tüzel kişiliğine sahip olduklarından, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını

sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelik çıkarabilecekleri kuşkusuzdur.

Dava konusu kural, yönetmeliklerin Yüksek Kurum ve Kurumlarca çıkarılmalarına engel oluşturmamakta ancak, bunların yürürlüğe girmesini Başbakanın veya ilgili Bakanın onayı koşuluna bağlamaktadır.

Başbakanlık ile Yüksek Kurum ve Kurumlar arasındaki ilişki, yukarıda da ifade edildiği üzere idari vesayet ilişkisidir ve bu anlamda Başbakanlık idari vesayet yetkisine sahiptir.

Vesayet yetkisinin kapsamı, işlemler yönünden iptal, onama, düzeltme, erteleme, yeniden görüşülmesini isteme, yargıya başvurma şeklinde ortaya çıkmakta ve kural olarak vesayet makamının, yerinden yönetim kuruluşunun yerine geçerek işlem tesis etme yetkisi bulunmamaktadır.

Vesayet yetkisinin istisnai bir yetki olması nedeniyle, bu yetkinin kullanımının mutlaka kanunla veya KHK ile düzenlenmesi gerekliliğine uyulmak suretiyle, Yüksek Kurum ve Kurumların çıkardıkları yönetmeliklerin yürürlüğe girmesinin, aralarındaki idari vesayet ilişkisi gözetilerek Başbakan'ın veya ilgili Bakan'ın onayına bağlanması, Anayasa'ya aykırılık oluşturmamaktadır.

Aynı husus, kamu tüzel kişiliğini haiz olan Yüksek Kurumun ve Kurumların, genelge, yönerge, tebliğ ve benzeri adlar altında yaptığı diğer idari düzenlemelerin yürürlüğe konulması bakımından da geçerlidir.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 124. ve 134. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 7. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

10- KHK'nin 24. Maddesinin;

a) (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 11.8.1983 günlü, 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nun mülga maddelerinde Yüksek Kurul

Başkanı'nın Yüksek Kurulun görüşü alınarak Başbakan tarafından gösterilecek üç aday arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanması, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı'nın tutum ve davranışları ile Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsediğini, eserleriyle veya eğitim ve öğretim veya diğer hizmet alanlarındaki çalışmaları ile kanıtlamış, yükseköğrenim görmüş Devlet memuru olabilmek için gerekli niteliklere sahip adaylar arasından Yüksek Kurulun görüşünün alınarak Başbakan'ın önerisi üzerine müşterek kararla atanması, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlarının ise asli üyelerde bulunması gereken niteliklere sahip adaylar arasından Yüksek Kurulun görüşünün alınarak, Başbakan'ın önerisi üzerine müşterek kararla atanması öngörülmüş iken iptali istenilen kural uyarınca Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum başkanlarının hiçbir nitelik aranmadan ve Yüksek Kuruldan görüş alınmadan doğrudan müşterek kararla atanacak olmasının demokrasi ve hukukla bağdaşmadığı, Yüksek Kurumun Başkanı ile Kurum başkanlarının atanmalarında Yüksek Danışma Kurulunun görüşlerinin alınmasının söz konusu Kurumların bilimsel ve yönetsel özerklikleri ile anayasal görev ve tüzel kişiliklerinin gereği olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 134. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 24. maddesinin (2) numaralı fıkrasının dava konusu birinci cümlesinde, Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum başkanlarının müşterek kararla atanacakları hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 8. maddesinde"*Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir*." denilmiş, 104. maddesinde de "*kararnameleri imzalamak*" Cumhurbaşkanı'nın yürütme alanındaki görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Anayasa'nın 104. maddesinde sözü edilen"*kararnameler*", kanun hükmünde kararnameler ile Bakanlar Kurulunun çeşitli kararnamelerinin yanında üst düzey yöneticilerin atanması ile ilgili müşterek kararnameleri de kapsamaktadır.

Kamu politikasının tayinine katılan, etkin bir otoriteye sahip olan, kuruluşların amacının gerçekleşmesinde önemli yetki ve sorumluluklarla donatılan, planlama, örgütlenme, personel ve kadrolarını yöneten, denetim ve temsil gibi işlevleri yerine getiren kamu görevlilerinin, üst düzey yönetici konumunda olmaları nedeniyle bunların atamaları müşterek kararname ile yapılmaktadır.

Yüksek Kurum Başkanı, Yüksek Kurum hizmetlerini, mevzuata, Yönetim Kurulunca belirlenen ilkeler ile politika ve stratejilere, Yüksek Kurumun stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenleyen ve yürüten, yönetiminden ve temsilinden sorumlu olan en üst düzey yöneticidir.

Kurumların başkanları da Yüksek Kurumdan ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip Kurumların yönetimi ve temsilinden sorumlu, Kurumların görevlerinin yerine getirilmesinde taşıdıkları sorumluluk ve yetkileri itibariyle Kurumların en üst düzey yöneticileridir.

Müşterek kararname ile atanmaları öngörülen Yüksek Kurum ve Kurumların başkanlarının atanmalarından önce herhangi bir makamın görüşü veya önerisinin alınmasını zorunlu kılan anayasal bir düzenleme bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 134. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

b) (3) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Yüksek Kurum ile Kurumların kamu tüzel kişiliklerinin Anayasa'dan kaynaklandığı ve özerk oldukları, Başbakanlıkla ilişkilerinin bağlılık ilişkisi olduğu, bağlı ve ilgili kuruluşların tüzel kişiliğe sahip olmalarının hukuksal bir sonucu olarak personel atamalarının kendi yetkili organları tarafından yapılması gerektiği, Yüksek Kurum ile Kurumların yardımcı hizmetler sınıfında istihdam edilenler dâhil tüm personelinin atamasının iktidar tarafından yapılmak istenildiği, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'da Başbakanlık personelinin atanmasının 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun'a göre yapılacağının ve 2451 sayılı Kanun'da belirtilmeyen görevlerden başkanlıklara ortak kararla, diğer görevlere ise Başbakan'ın onayı ile atama yapılacağının, Başbakan'ın bu yetkisini gerekli gördüğü alt kademelere devredebileceğinin ve Başbakanlık bağlı ve ilgili kuruluşlarının kanunlarındaki atamaya ilişkin hükümlerin saklı olduğunun

belirtildiği, Devlet tüzelkişiliğinden ayrı tüzel kişilikleri bulunan Yüksek Kurum ile Kurumların 2451 sayılı Kanun'un eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurlarının atama işlemlerinin Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yapılacak olmasının yetki saptırması olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 6. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 24. maddesinin dava konusu (3) numaralı fıkrasında, 2451 sayılı Kanun'un eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurların atamalarının Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yapılacağı hükme bağlanmıştır.

2451 sayılı Kanun'un 2. maddesinde, bu Kanun'a ekli (1) sayılı cetvelde gösterilen unvanları taşıyan görevlere Bakanlar Kurulu kararıyla, (2) sayılı cetvelde gösterilen unvanları taşıyan görevlere ise müşterek kararla atama yapılacağı belirtilmiştir.

2451 sayılı Kanun'un 2. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu kararıyla ya da müşterek kararla atanması öngörülmeyen, Yüksek Kurum ve Kurumlarda görev alan memurların atamalarının Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yapılacağının öngörülmesi, 6223 sayılı Yetki Kanunu ile Bakanlar Kuruluna verilen yetki kapsamında kullanılan takdiri yansıtmakta olup, Başbakanlığa bağlı bir kuruluş olan Yüksek Kurumun memurları ile Kurumların memurlarının atamalarının Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yapılmasında Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle kural, Anayasanın 134. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2. ve 6. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

11- KHK'nin 27. Maddesinin;

a) (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*…Bakanlar Kurulunun teklifi ve…*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Atatürk Uluslararası Barış Ödülünün Bakanlar Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanının onayıyla verileceğinin ve bu ödülün

verilmesine ilişkin usul ve esasların Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenleneceğinin belirtildiği, Kurtuluş Savaşı'nın lideri ve Cumhuriyetin kurucusu olan Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş felsefesini belirleyen siyaset üstü bir kişilik olduğu, adına verilecek "*Atatürk Uluslararası Barış Ödülü*"nün siyasete malzeme yapılmaması ve ödül yoluyla hatırasının kirletilmemesi için kime verileceğinin siyaset üstü bir kurul tarafından belirlenmesi gerektiği, siyasal bir organ olan Bakanlar Kurulunun tercihlerinin de doğal olarak siyasal olacağı ve dolayısıyla Bakanlar Kurulunun Atatürk Uluslararası Barış Ödülünü iç ve dış siyaseti siyasal tercihleri ve çıkarları doğrultusunda yönlendirmesinde bir araç olarak kullanacağı, bu durumun siyaset alanının doğasından ve işleyişinden kaynaklanan olağan bir sonuç olduğu, Atatürk Uluslararası Barış Ödülünün Bakanlar Kurulunu teklifi üzerine verilmesinin Anayasa'nın egemenliğin yetkili organlar eliyle kullanılmasını öngören 6. maddesi ile Bakanlar Kurulunun görev ve siyasi sorumluluklarını düzenleyen 112. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Atatürk'ün "*Yurtta sulh, cihanda sulh*" ilkesi doğrultusunda, dünya barışına, uluslararası dostluk ve iyi niyetin geliştirilmesine hizmet eden gerçek ve tüzel kişilere Bakanlar Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanının onayıyla, Devlet ödülü niteliğinde Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilmesi öngörülmüştür. Bu ödülün "*Bakanlar Kurulunun teklifi ile*" verilmesi hususu, dava konusu ibareyi oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 6. maddesinde Türk Milletinin, egemenliğini Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 112. maddesinde de, Başbakan'ın, Bakanlar Kurulunun başkanı olarak Bakanlıklar arasında işbirliğini sağlayacağı ve hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözeteceği belirtildikten sonra Bakanlar Kurulunun bu siyasetin yürütülmesinden birlikte sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Atatürk'ün adını taşıyan ve dünya barışına, uluslararası dostluk ve iyi niyetin geliştirilmesine hizmet edenlere verilmesi öngörülen Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nün niteliği ve önemi gözetilerek, bu Ödül'ün verilmesinde yürütme organı görevli ve yetkili kılınmıştır. Buna göre, hükümetin genel siyasetini yürütmekle görevli Bakanlar

Kurulunun teklifi üzerine, Devletin başı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eden Cumhurbaşkanı tarafından Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilecektir.

Atatürk'ün "*yurtta sulh, cihanda sulh*" ilkesi doğrultusunda, dünya barışına, uluslararası dostluk ve iyi niyetin geliştirilmesine hizmet eden gerçek ve tüzel kişilere verilmesi öngörülen Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nün verileceği kişinin belirlenmesi konusunda Bakanlar Kurulunca Cumhurbaşkanı'na teklifte bulunulması, Bakanlar Kurulunun anayasal konumuna aykırı bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 6. ve 112. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

b) (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kurtuluş Savaşı'nın önderi ve Cumhuriyetin kurucusu Atatürk adına verilecek ödül ile ilgili esasların, aday tespitine ve belirlenmesine ilişkin süreçlerin, aday tespitinde görev alacaklar ile bunların görevleri ve çalışma esaslarının belirlenmeksizin ve Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilmesine ilişkin kuralların konulup çerçevesinin çizilmeksizin bu Ödül'ün verilmesine ilişkin usûl ve esasların Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenleneceğinin öngörülmesinin yasama yetkisinin devrine yol açacağı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 7. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 27. maddesinin dava konusu (2) numaralı fıkrasında, Atatürk Uluslararası Barış Ödülü verilmesine ilişkin usûl ve esasların, Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 7. maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği kurala bağlanmıştır.

Yasayla düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Bu niteliği

taşıyan bir yasal düzenleme ile ayrıntıların belirlenmesi konusunda yürütme organına yetki verilmesi, yasal düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.

KHK'nin 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Atatürk Uluslararası Barış Ödülünün "*yurtta sulh, cihanda sulh*" ilkesi doğrultusunda, dünya barışına, uluslararası dostluk ve iyi niyetin geliştirilmesine hizmet eden kişilere verileceğinin belirtilmesi suretiyle ödül verilecek kişinin taşıması gereken niteliklerin belirlendiği, gerçek kişilerin yanı sıra tüzel kişilere de ödül verilebilmesine imkân sağlandığı, Bakanlar Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanının onayıyla ödül verileceği ifade edilmek suretiyle de ödülün verilmesine ilişkin karar sürecinin belirlendiği anlaşılmaktadır.

Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nün verileceği kişinin nitelikleri ve ödül verilecek kişinin belirlenme sürecine ilişkin temel ilkeler KHK ile belirlendiğinden, bu konuya ilişkin ayrıntıların düzenlenmesi bakımından Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi, yasal düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.

Açıklanan nedenle kural, Anayasanın 7. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

12- KHK'nin Geçici 1. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Yüksek Kurum'un Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri ile Genel Sekreteri, Yüksek Kurum ve Kurumların başkan yardımcıları, daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, merkez ve kurum sekreterlerinin söz konusu görevlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde atandıkları, daire başkanı ve şube müdürlerinin ise yönetmelikte öngörülen görevde yükselme sınavında başarı elde ederek atandıkları, söz konusu kadrolarda bulunanların kanunla görevlerinden alınmasının hukuki güvenlik ilkesine aykırı olduğu, hukuk devletinde kanunların yalnız Anayasa'ya değil evrensel hukuk ilkelerine de uygun olması gerektiği, Yüksek Kurum ve Kurumlarda kariyer ve liyakat ilkeleri ile görevde yükselme sınavı sonuçlarına göre söz konusu kadrolara atananlar için söz konusu kadro görev unvanları kendileri açısından kazanılmış hak olduğu, kazanılmış bir hakkı ortadan kaldırmanın "*hukuk güvenliği ilkesi*"

açısından aykırılık oluşturduğu, niteliği itibariyle idari bir işlem olan "*atama*" işleminin KHK ile yapılmasıyla bir yandan yürütmenin "*atama*" ve "*görevden alma*" yetkisine Anayasa'nın 8. maddesine aykırı bir şekilde el atılırken diğer yandan kişilerin Anayasa'nın 125. maddesinde güvence altına alınan idari işleme karşı yetkili merciler nezdinde hak arama özgürlüklerinin Anayasa'nın 36. maddesine aykırı bir şekilde ellerinden alındığı, ayrıca kişilerin hak arama özgürlüklerinin KHK ile düzenlenmesinin Anayasa'nın 91. maddesiyle bağdaşmadığı, Denetim Kurulu yerine Teftiş Kurulu ya Denetim ve Rehberlik Başkanlıkları kurulabilecekken kurulmadığı, kamu yararına aykırı olarak salt görevden almak amacıyla getirilen kuralın "*yetki saptırması*" olduğu ve Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu, "*Başkanlık Müşaviri*" ve "*Araştırmacı*" unvanlı görevlere atanan Yüksek Kurum ve Kurumların başkan yardımcıları ile anılan kurumların daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, genel sekreter, merkez ve kurum sekreterlerinin aylık net hak edişlerinin sabitlendiği, bu düzenleme nedeniyle bu kişilerin maaşlarının reel olarak gerileyeceği, kazanılmış mali hak kaybının ise hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2.,, 7., 36., 70. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin geçici 1. maddesinde, KHK'nin yayımı tarihinde görevde bulunan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu başkan yardımcıları ile anılan kurumların daire başkanları, özel kalem müdürleri, şube müdürleri, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, genel sekreter, merkez ve kurum sekreterleri ile bilim kurulları üyelerinin görevlerinin bu KHK'nin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği, görevine son verilen kişilerden Yüksek Kurum Başkan Yardımcısı, bağlı kuruluşların başkan yardımcıları, Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, daire başkanları ile genel sekreter, merkez ve kurum sekreterlerinin bu amaçla ihdas edilen Başkanlık Müşaviri kadrolarına, özel kalem müdürleri ile şube müdürlerinin ise ihdas edilen Araştırmacı kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle birlikte hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacakları, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38. maddesine göre Yüksek Kurumda ve Kurumlarda görevlendirilenlerin, yükseköğretim kurumundaki görevlerine geri dönecekleri, KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Yönetim Kurulunun Cumhurbaşkanınca seçilen üyeleri ile Kurumlarda bulunan asli üyelerin üyeliklerinin sona ereceği, Başkanlık müşavirliği ile araştırmacı

kadrosuna atanmış sayılanlara eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda, aylık, ek gösterge, ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı ve temsil tazminatı, ek ödeme, sözleşme ücretleri ile benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin toplam net tutarının, atanmış sayıldıkları kadrolara ilişkin olarak aylık, ek gösterge, ikramiye, her türlü zam ve tazminatlar, makam tazminatı, görev tazminatı ve temsil tazminatı, ek ödeme, sözleşme ücretleri ile benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödeneceği, Yüksek Kurum ve Kurumlara ait Uzman Yardımcısı ve Uzman kadrolarından boş olanların, bu maddenin yayımı tarihinde iptal edilmiş sayılacağı, bu kadroların daha sonra boşalması halinde de iptal edilecekleri hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesindeki "*hukuk devleti*" ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken "*kamu yararı*" konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme yalnızca kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Kanun ile kamu yararının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini denetlemenin anayasa yargısıyla bağdaşmayacağı, bunun kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır.

KHK'nin genel gerekçesinde, 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nun onsekiz maddesinde değişiklik yapan 519 sayılı KHK'nin 1993 yılında Anayasa Mahkemesince iptalinden sonra 2876 sayılı Kanun'da oluşan boşluklar nedeniyle kurulların, komisyonların ve çalışma gruplarının oluşturulamaması ve Cumhurbaşkanınca atanması öngörülen üyelerin atanamaması nedeniyle Yüksek Kurum ve Kurumlarda başkanlar dışında hiçbir bilim adamı ve araştırmacının kalmadığı, bu durumun Yüksek Kurum'un daha önce de yürütemediği bilimsel araştırma işlevine ilişkin kurumsal kabiliyetini tamamen yitirmesine yol açtığı, 2876 sayılı Kanun'un onarılması yerine değişen şartlar ve ihtiyaçlarla uyumlu, Yüksek Kurumu gerçek işlevine kavuşturan ve ahenk içinde çalışmasını sağlayacak bir kanun tasarısının hazırlandığı, bürokratik yönü ağır basan bir kurum haline dönüşen Yüksek Kurumun teşkilat yapısının kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak bir yapıya kavuşturulmasının amaçlandığı ifade edildiğinden, kanun koyucunun amacının kamu yararını sağlamaya dönük olduğu anlaşılmaktadır. Somut düzenlemenin bu amaçları etkin bir şekilde gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığı yönündeki bir değerlendirme, anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden biri kazanılmış haklara saygı gösterilmesidir. Kazanılmış haklara saygı, hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucudur. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Dava konusu kuralda kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara yönelik bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahale söz konusu değildir.

Teşkilat yapısı değiştirilen Yüksek Kurum ve Kurumların bazı kadrolarında görev yapan kamu görevlilerinin görevlerinin sona erdirilerek Başkanlık müşaviri veya araştırmacı kadrolarına atanmış sayılmalarının öngörülmesi, yeniden teşkilatlanma sonucu ortaya çıkan hukuki ve fiilî zorunluluklar nedeniyledir. Buna göre, söz konusu işlemin sebep unsuru, Yüksek Kurum ve Kurumların yeniden teşkilatlandırılması olup yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden tamamen farklıdır. Söz konusu hukuki ve fiilî zorunluluklar nedeniyle kazanılmış haklar korunarak başka kadrolara atama yapılması, kanun koyucunun takdir alanı içindedir.

Öte yandan, dava konusu kuralla tek bir kişi hakkında bireysel nitelikte bir yürütme işlemi tesis edilmeyip, aksine genel ve soyut bir kural getirilmektedir. Soyut bir kuralın gerçekte tek bir kişiyi ya da sınırlı sayıda kişiyi ilgilendiriyor olması onun bu niteliğini ortadan kaldırmaz. Bireysel nitelikte bir işlemden söz edilebilmesi için somut olarak bir kişinin hukuki durumunda değişiklik yapan bir irade açıklamasının bulunması gerekir. Dava konusu kuralla doğrudan somut bazı kişilerin hukuki durumunda değişiklik yapılmasına yönelik bir irade açıklamasında bulunulmadığından bireysel işlemin varlığından söz edilemez. Kuralda belirtilen kadrolarda görev yapan kişilerin hukuki durumlarının düzenlemenin sonucundan etkilenmiş olması, bu neticeyi değiştirmez.

Memuriyet kadro derecesine bağlanan mali haklar ise o dereceye ulaşan kişi yönündentahakkuk etmiş ve kesinleşmiş alacak niteliğine dönüştüğünden kazanılmış hak teşkil eder. Kadro derecesine bağlanan mali haklar unvandan bağımsız olduğundan, unvan değişse bile bunların hukuken korunması gerekmektedir. Buna karşılık bir görevin fiilen yapılması karşılığında ödenen mali haklar ise kazanılmış hak oluşturmaz. Bu gibi mali haklar, ilgilinin o görevi fiilen yerine getirdiği süreyle sınırlı olarak ödenir.

Dava konusu kuralda, Başkanlık müşaviri ve araştırmacı kadrolarına atanan kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş mali haklarının (ücret ve özel hizmet tazminatı toplamının), mevcut kadrolarındakine göre daha düşük olması halinde yeni kadrolarındaki gelirlerine eşitleninceye kadar aradaki farkın ödenmesi öngörülmek suretiyle kazanılmış hakları korunmuştur.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 7., 36., 70. ve 91. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

11.10.2011 günlü, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 1- 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"(c) fıkrasında yer alan "genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri,"* ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan *"ve şube müdürü"* ibaresi *"ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı"* şeklinde değiştirilmiş" bölümü,

2- 28. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…ve 104 üncü…"* ibaresi,

3- 28. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri,

hakkında, 10.1.2013 günlü, E. 2011/141, K. 2013/10 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu bentlere, bölüme ve ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

B) Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19. ve 20. maddeleri, 21. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının iptal

edilen ibareler dışında kalan bölümünün, 22., 23., 24. maddeleri, 25. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 26., 27. maddeleri, 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"(c) fıkrasında yer alan "genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri,"* ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan *"ve şube müdürü"* ibaresi *"ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı"* şeklinde değiştirilmiş" bölümü dışında kalan bölümü, (2) numaralı fıkrasının *"…ve 104 üncü…"* ibaresi dışında kalan bölümü, (3) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri dışında kalan bölümü, geçici 1. maddesi, geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 3., geçici 4., geçici 5., 29., 30. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel, (1), (2) ve (3) sayılı listeleri, 10.1.2013 günlü, E. 2011/141, K. 2013/10 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bölümlere, ibareye, cetvele ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

2- a- 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, birinci cümlesinde yer alan *"…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…"* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…"* ibaresine,

b- 25. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarına,

c- Geçici 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu fıkraların ve ibarelerin YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

C) Kapsam yönünden 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20. maddeleri, 21. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…"* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…"* ibaresi dışında kalan bölümü, 22., 23., 24. maddeleri, 25. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 26., 27. maddeleri, 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "(c) fıkrasında yer alan *"genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri,"* ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan "ve şube müdürü" ibaresi *"ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı"* şeklinde değiştirilmiş" bölümü dışında kalan bölümü, (2) numaralı fıkrasının *"…ve 104 üncü…"* ibaresi dışında kalan bölümü, (3) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri dışında kalan bölümü, geçici 1. maddesi, geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 3., geçici 4., geçici 5., 29., 30. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel, (1), (2) ve (3) sayılı listeleri, 10.1.2013 günlü, E. 2011/141, K. 2013/10 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara,

bölümlere, cetvele ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

D) İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 3. maddesine,

2- 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar,…"* ibaresine,

3- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve…"* ibaresine,

4- 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve …"* ibaresine,

5- 9. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

6- 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresine,

7- 11. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve …"* ibaresine,

8- 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresine,

9- 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasına,

10- 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine,

11- 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"… değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin …"* ibaresine,

12- 22. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

13- 24. maddesinin;

a- (2) numaralı fıkrasının *"Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır."* biçimindeki birinci cümlesine,

b- (3) numaralı fıkrasına,

14- 27. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasında yer alan *"… Bakanlar Kurulunun teklifi ve…"* ibaresine,

b- (2) numaralı fıkrasına,

15- Geçici 1. maddesine,

yönelik iptal istemleri, 10.1.2013 günlü, E.2011/141, K.2013/10 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, cümlelere ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

10.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

11.10.2011 günlü, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…" ve ikinci cümlesinde yer alan "…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…" ibareleri ile 25. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının ve geçici 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı

fıkrası gereğince bu ibarelere ve fıkralara ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII- SONUÇ

11.10.2011 günlü, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 1- 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "(c) fıkrasında yer alan *"genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri,"* ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan *"ve şube müdürü"* ibaresi *"ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı" şeklinde değiştirilmiş"* bölümüne yönelik iptal istemi, 10.11.2011 günlü, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle 11.8.1983 günlü, 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nun 97. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendinin birinci, ikinci ve üçüncü paragraflarının yürürlükten kaldırılması nedeniyle konusuz kaldığından,

2- 28. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan *"…ve 104 üncü…"* ibaresine yönelik iptal istemi, 16.5.2012 günlü, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un 22. maddesiyle, 2876 sayılı Kanun'un 104. maddesinin yürürlükten kaldırılması nedeniyle konusuz kaldığından,

3- 28. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentlerine yönelik iptal istemi,14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanun'un 152. maddesinin "II- Tazminatlar" kısmının *"A- Özel Hizmet Tazminatı"* başlıklı bölümünün (i) bendinde yer alan *"Yüksek Kurum Uzmanları"* ibaresi ile aynı Kanun'un Eki (I) sayılı ek gösterge cetvelinin *"I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı"* bölümünün (h) bendinde yer alan *"Yüksek Kurum Uzmanları"* ibaresinin 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinin (ç) fıkrasıyla yürürlükten kaldırılması nedeniyle konusuz kaldığından,

bu bentlere, bölüme ve ibareye ilişkin iptal istemleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

B) 1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 22., 23., 24., 26., 27. maddeleri, 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının "(c)

fıkrasında yer alan *"genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri,"* ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan *"ve şube müdürü"* ibaresi *"ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı"* şeklinde değiştirilmiş" bölümü dışında kalan bölümü, (2) numaralı fıkrasının *"…ve 104 üncü…"* ibaresi dışında kalan bölümü, (3) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri dışında kalan bölümü, geçici 1., geçici 3., geçici 4., geçici 5., 29., 30. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel, (1), (2) ve (3) sayılı listelerin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, bölümlere, cetvele ve listelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 21. maddesinin;

a- (2) numaralı fıkrasının, birinci cümlesinde yer alan *"…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…"* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…"* ibaresinin Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının iptal edilen ibareler dışında kalan bölümünün Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu fıkra ve bölüme ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

c- (2) numaralı fıkrasının, birinci cümlesinde yer alan *"…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…"* ve ikinci cümlesinde yer alan *"…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…"* ibarelerinin, iptal edilmeleri nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu ibarelere ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- 25. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

c- (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının iptal edilmeleri nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkralara ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4- Geçici 2. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- (2) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

c- (2) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkraya ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C) 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20. maddeleri, 21. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden…"* ibaresi ile ikinci cümlesinde yer alan *"…ile diğer gerçek ve tüzel kişiler…"* ibaresi dışında kalan bölümü, 22., 23., 24. maddeleri, 25. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 26., 27. maddeleri, 28. maddesinin (1) numaralı fıkrasının *"(c) fıkrasında yer alan "genel sekreter, kurum ve merkez sekreteri,"* ibaresi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkrada yer alan *"ve şube müdürü"* ibaresi *"ve Yüksek Kurum Uzmanı ile Yüksek Kurum Uzman Yardımcısı"* şeklinde değiştirilmiş" bölümü dışında kalan bölümü, (2) numaralı fıkrasının *"…ve 104 üncü…"* ibaresi dışında kalan bölümü, (3) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri dışında kalan bölümü, geçici 1. maddesi, geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 3., geçici 4., geçici 5., 29., 30. maddeleri

ile eki (I) Sayılı Cetvel, (1), (2) ve (3) sayılı listeleri, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, bölümlere, cetvele ve listelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

D) İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 3. maddesinin,

2- 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar,…"* ibaresinin,

3- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan *"…Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve…"* ibaresinin,

4- 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve …"* ibaresinin,

5- 9. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

6- 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresinin,

7- 11. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve …"* ibaresinin,

8- 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan *"Başbakan veya ilgili Bakan ve…"* ibaresinin,

9- 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının,

10- 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

11- 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan *"… değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin…"* ibaresinin,

12- 22. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

13- 24. maddesinin;

a- (2) numaralı fıkrasının *"Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır."* biçimindeki birinci cümlesinin,

b- (3) numaralı fıkrasının,

14- 27. maddesinin;

a- (1) numaralı fıkrasında yer alan *"… Bakanlar Kurulunun teklifi ve…"* ibaresinin,

b- (2) numaralı fıkrasının,

15- Geçici 1. maddesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, cümlelere ve ibarelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

10.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY YAZISI

11.10.2011 günlü, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 25. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

664 sayılı KHK'nin "*Yüksek Kurum Uzmanlığı*" başlıklı 25. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığına atanabilmek için aranan şartlar, (3) numaralı fıkrasında Yüksek Kurum Uzman Yardımcılığına atananların Yüksek Kurum Uzmanı olarak atanma şartları ve Uzmanlığa atanamayanların atanacakları kadrolar belirtilmiş, (4) numaralı fıkrasında da Yüksek Kurum Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, Kanun'un amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin Bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut Bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan Bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un ikinci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

664 sayılı KHK'nin iptali istenen kurallarıyla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunda uzman ve uzman yardımcılığına atanma koşullarının düzenlenmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin bir husus olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı

hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, *"her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez"*. Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece *"kamu hizmetlerine girme hakkı"* siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasa'nın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözkonusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı *"233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına*

*Dair Kanun Hükmünde Kararname"*nin Genel Müdür olarak atanabilmek için, *"yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak"* şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini reddetmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91. maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

İptaline karar verilen kurallarda Yetki Kanunu kapsamında Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunda uzman ve uzman yardımcılığı kadroları oluşturulduğundan, zorunlu olarak bu kadrolara girişin koşulları da düzenlenmiştir. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Alparslan ALTAN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

KARŞIOY
(Reddi Hakim)

Mahkememize 2011/141 Esas sayısı ile T.B.M.M. üyesi 116 milletvekili tarafından açılan 11.10.2011 tarih ve 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali davasın da Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddi talebi yer almış ise de, dosyanın 12.1.2012 tarihli ilk incelemesinde hakimin reddi talebi esastan reddedilmiş, talebin kötü niyetle yapıldığı oyçokluğu ile kabul edilmiş ise de, bu gibi hallerde uygulanacak para cezasının talepte bulunanlar dışında cezanın SOYUT bir niteleme ile sadece davacıya verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne aşağıdaki nedenler ile katılınmamıştır.

Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü halinde, bu kasta yaptırım uygulanması hukuk düzenince makul kabul görmeyen bir fiilin cezalandırılması isteminin gereğidir. Nitekim hukukun temel ilkelerinden bakıldığında HMK'nun 42. maddesi hukuksuz eyleme meşruiyet kazandırmamak için ceza öngörüsünde bulunmuş ve başvuruda bulunanlara bunlar arasında nasıl bir hukuksal ilişki olduğuna bakmaksızın talepte bululanlar yönünden her birinin cezalandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Nitekim genel usul hukuku hükümleri yanında özel nitelik taşıyan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında Anayasa Mahkemesinde yapılacak hakimin reddi taleplerinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması halinde BAŞVURUCULARIN HER BİRİNE disiplin para cezası verileceği hükmü çok açıktır.

Davacılar; Anayasa'nın 150. maddesince siyasi parti kimliklerine bakılmaksızın kendilerine iptal davası açma hakkı tanınan meclis üye tamsayısının 1/5 oranındaki asgari 110 milletvekilidir. Açılan davaların kabul görebilmesi için alt sınır 110 olup beklenmeyip üstünde olması haline ilişkin bir sınırlama bulunmamaktadır. Nitekim Türkiye Büyük Milet Meclisi tarafından imzalanarak tasdik edilen belge ile görülen bu davayı açanların Meclis üyeleri oldukları teyit edilmiş ve görülen bu davayı da asgari 116 kişinin bir araya gelerek açtığı anlaşılmıştır.

Bir an için dava açma için bir araya gelen iradenin zorunlu bir birliktelik içinde oldukları kabul edilse bile bu beraberlik açılmış davanın mahkemece

kabulünün ön şartıdır. Örneğin değişik siyasi gruplardan 140 kişinin bir araya gelmesi ile açılan bir davada dava açan belgeye imza atanlardan 40 kişinin diğer talepler yanında reddi hakim talebinde bulunmamış veya bilahare feragat olmaları halinde görülen davada dava, kalan 100 kişi davacı yönünden 110 kişilik dava açma şartını oluşturmadığı için açılmamış mı sayılacaktır? veya dava tüm diğer talepler yönünden düşmüş mü olacaktır?

Dava açanların iradesi açılmış davanın kabul şartından bağımsız nitelikte olup dava açanlar arasında ki hukuksal ilişkiden kaynaklı bir zorunluluk değildir. Reddi hakim talebinden çekilenler yönünden kötü niyet araştırması yapılamayacak ve para cezası verilemeyecek olması – talepte bulunan ve bulunmayanlar arasında nasıl bir hukuki tespit yapmayı gerektiriyorsa da dava açıp hakimin reddi talebinde bulunanların bu yöndeki iradesi dava açma için bir araya gelme zorunluluğunda bağımsız bir fikir –bir irade tezahürüdür.

Dava açanlar, açma yönünden gerekli biçimsel bir zorunluluk, dava konusu talepler yönünden ise ihtiyari bir birliktelik içindedirler. Davacılar arasında şekli bakımından mecburi dava arkadaşlığı vardır.

Mecburi dava arkadaşlığında; dava konusu hukuki ilişkide farklı davranmalarını önleyecek çok sıkı, iştirak halinde bir ortaklık olup, dava arkadaşları aynı şekilde ve birlikte hareket etmek zorundadırlar. İştirak halinde mülkiyet, adi ortaklık, miras şirketi gibi veya ilgililer hakkında tek bir karar verilmesi zorunluluğunu doğuran davalarda davacılar şekli bakımından mecbur dava arkadaşı durumundadırlar ve dava konusu hak ile aralarında zorunlu ilişki vardır.

Özel yasasına tabii olan Anayasa Mahkemesine iptal davası açma şeklinde izah edildiği anlamda dava açan asgari 110 kişinin hukuk usulü nitelemesi ile mecburi dava arkadaşı oldukları söylenemeyecektir. Aralarında şekli bakımından olan bu zorunlu birliktelik nedeniyle dava açma şartı yerine getirildikten sonra dava açanlar yönünden dava açmada asgari sayısal zorunluluk şartının altına düşmedikçe talep konusu haklar yönünden bağımsız ihtiyari davranmalarının önüne geçecek kısıtlayıcı bir hüküm mevzuatta yoktur.

Kaldı ki, davanın konusu, dava açanlar arası şahsa bağlı sıkı bir medeni hukuk ilişkisinden değil Kamu hukukundan doğan ve toplumun tümünü ilgilendiren bir yasa uygulamasının, demokratik toplum öznelerinden

Anayasal denetim talebine ilişkin olup bu yönüyle de mecburi dava arkadaşlığı nitelemesinden ayrıldığı düşünülmektedir.

Aktif süje olan davanın konusu, toplumun tümünü ilgilendiren içerik taşıdığından, pasif süje olan dava açanlar olup, dava açmada birliktelik zorunluluğu içinde iseler de hak, yetki ve taleplerini hukuka uygun sorumluluk bilinci dahilinde kullanmak zorundadırlar, Aksine davranışın cezalandırılacağının öngörüldüğü hallerde ceza vermenin sınırını adaletle şekillendirilmiş toplumsal yarar düşüncesi oluşturur, ve cezaların önleme iyileştirme amaçları da göz önüne alınarak adaletli bir ölçü içinde biçimlenir. Hedef cezanın yaratacağı korkutuculuk ve caydırıcılıktan toplum adına yararlanma ilkesidir.

Ceza önlemi kimi suçlardan, niteliği, işleme biçimi, Devlet için zarar alanı, SUÇTAN ZARAR GÖRENİN KİMLİĞİ vb nedenler ile farklı düzenlemeler içerebilir.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak 11.10.2011 günlü 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Başbakanlığa bağlı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesinin, üçüncü fıkrası uyarınca, yetki kanununda çıkarılacak KHK'nin amacının, kapsamının, ilkelerinin, kullanma süresinin ve süresi içinde birden fazla KHK çıkarılıp çıkarılmayacağının gösterilmesi gerekir. Buna göre Bakanlar Kuruluna ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içinde KHK çıkarma yetkisi verilebileceğinden, bir KHK'nin Anayasa'ya uygun olduğunun kabulü, öncelikle dayandığı yetki yasasının kapsamı içinde kalmasına bağlıdır.

6223 sayılı Yetki Yasası'nın 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bu Yasa'nın amacının, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere; kamu hizmetlerinin

bakanlıklar arasında dağılımının yeniden belirlenmesi suretiyle aynı maddede belirtilen bazı konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermek olduğu ifade edilmiştir. Bu durumda, (1) numaralı fıkranın (a) bendinin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde düzenlenen konularda KHK ile düzenleme yapılabilmesi, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine bağlıdır. Böyle bir belirleme yoksa anılan alt bentlerde yer alan konularda KHK ile düzenleme yapılamaz.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Başbakanlığa bağlı olarak Anayasa'nın 134. maddesi uyarınca kurulmuş olup, bu bağlamda dayanağını Anayasa'dan almaktadır. Anayasa gereği Başbakanlığa bağlı olan Kurum'un yerine getireceği hizmetlerin bakanlıklar arasında dağılımı yeniden belirlenecek kamu hizmetleri kapsamında yer almadığından kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımı konusunda Bakanlar Kuruluna tanınan yetki kapsamında da bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dayandığı Yetki Yasasında Bakanlar Kuruluna yetki verilmeyen bir konuda çıkarılan dava konusu KHK'nin Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında ret talebinin ***"kötü niyetle yapıldığının anlaşılması"*** ve ***"esas yönünden kabul edilmemesi"*** hâlinde, ***"disiplin para cezası"*** verileceği öngörülmekte, (6) numaralı fıkrasında da ret talebinin ***"açıkça"*** kötüye kullanıldığının tespiti aranmaktadır.

Söz konusu kurallar uyarınca disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için, ret talebinin kötü niyetle yapılması ve ret talebi olarak gösterilen sebeplerin esastan kabul edilmemesi şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Bu şartlardan birinin gerçekleşmesi disiplin para cezası verilebilmesi için yeterli olamayacağı gibi ret talebinin açıkça kötüye kullanıldığının da tespit edilmesi gerekmektedir.

Davacı ret sebeplerini,

- Kamuoyunda *"WikiLeaks Belgeleri"* olarak bilinen belgelere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu iddiası,

- *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır"* biçimindeki 25 Nisan 2011 tarihli konuşma metninden yapılan alıntı,

ve bunları pekiştiren

- 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali başvurusunda istikrar kazanmış görüşünden vazgeçerek iptal isteminin reddi yönünde kullandığı oy,

olarak gösterdikten sonra, bu sebeplerin Cumhuriyet Halk Partisi'nin tarafı olduğu davalarda, reddedilenin tarafsız davranamayacağına ilişkin kuşkulara neden olduğunu ileri sürmüştür.

İleri sürülen bu iddia, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde incelenerek, söz konusu sebeplerin tarafsız hareket edemeyeceği kanısını haklı kılan hâl kapsamında olmadığı düşüncesiyle Davacının ret talebi esastan reddedilmiştir.

Ret talebinin esastan reddedilmiş olması, talebin kötü niyetle yapıldığı anlamını taşımayacağı gibi salt reddedilme nedeniyle disiplin para cezası verilemeyeceği de açıktır. Disiplin para cezası verilebilmesi için kanunun tanıdığı bu hakkın açıkça kötüye kullanıldığının (kötü niyetle yapıldığının) tespit edilmesi gerekmektedir.

Ret talebinin, kimi internet sitelerinden elde edilebilmesi mümkün olan ret sebeplerine dayanması, belirtilen ret sebeplerinin içerikleri, ret talebinin sunuluş biçimi, anlatım düzeni ve yargılama sürecindeki ileri sürülüş zamanı, Davacı tarafından açılan ve ret taleplerini de içeren diğer iptal davalarının konuları arasındaki benzerlik ve bu iptal başvurularındaki ret taleplerinin başvuru yönteminin ve ret sebeplerinin ayırımsız aynı olması dikkatle incelendiğinde, **ret talebi başvurusunun, kanunun tanıdığı bir hakkın kanuni sınırlar içinde kullanıldığını ve yargılamanın düzenli biçimde işleyişini önlemek ve kamu**

düzenini bozmak gibi bir amaç taşımadığını, dolayısıyla da bu hakkın açıkça kötüye kullanılmadığını göstermektedir.

Açıklanan nedenle Davacıya disiplin para cezası verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6223 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak kararlaştırılan 664 sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin incelenmesi.

Anayasa'nın 134. maddesinin birinci fıkrasında *"Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevî himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulur*." denilmektedir. Buna göre, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun Başbakanlığa bağlı bir kamu kurumudur.

664 sayılı KHK 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nun bazı maddeler dışındaki hükümlerini yürürlükten kaldırarak kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını yeniden düzenlemiştir.

664 sayılı KHK'nin, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında kabul edilebilmesi, Yetki Kanunu'nda öngörülen ***kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine*** bağlı bulunmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu KHK ile yapılan düzenlemelerin, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesinin bir sonucu olarak yapılması gerekmektedir. Oysa, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Anayasa gereği Başbakanlığa bağlı bir kamu kurumu olup, yerine getirmek için görevlendirildiği "Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak, yaymak ve yayınlar yapmak"

biçimindeki hizmetler, bakanlıklar arasında dağılımı ***yeniden belirlenecek*** bir kamu hizmeti niteliğinde değildir. Bu nedenle, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımının yeniden belirlenmesi yetkisine dayanarak, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarının yeniden düzenlenebilmesine imkân bulunmamaktadır.

6223 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak düzenlenen Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile ilgili 664 sayılı KHK, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi kapsamında bulunmadığından, KHK düzenleme yetkisi veren 6223 sayılı Yasa kapsamında da bulunmamaktadır.

6223 sayılı Yetki Kanunu ile kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına, ilişkin konularda da KHK çıkarma yetkisi verilmiş ise de.664 sayılı KHK'nin amacının Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlenmek olduğu ve buna ilişkin kuralların 6223 sayılı Yetki Kanununun kapsamı dışında kalması nedeniyle iptal edilmesi gerektiği dikkate alındığında, bu kurallara bağlı olarak düzenlenen Yetki Kanunu kapsamında yer alan diğer KHK kurallarının uygulanması imkansız hale geleceğinden, anılan KHK'nin tümünün iptali gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, 664 sayılı KHK, 6223 sayılı Yetki Yasası kapsamında yer almadığı için Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır.

Tamamının iptali gerekir.

Üye
Mehmet ERTEN

DEĞİŞİK GEREKÇE

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "Kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda

düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir. 664 sayılı KHK'nin 25. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Oysa yukarıda ifade edildiği üzere 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle sözkonusu kural Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralların iptaline bu gerekçeyle katılıyoruz.

Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN

KARŞIOY YAZISI

I- Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığı gerekçesiyle DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA yer olmadığına dair KARŞIOY:

İptal davasını açan Parti tarafından Başkan Haşim KILIÇ'ın reddi talebinin kötü niyetle yapıldığına ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince disiplin para cezası uygulanmasına ilişkin çoğunluk kararına aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum:

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında *"Ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi halinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verilir"* denilmiş; (6) numaralı fıkrasında *"Bu Kanun anlamında disiplin para cezasından maksat, bireysel başvuru hakkını veya ret talebini* ***açıkça kötüye kullandığı*** *tespit edilen başvurucular aleyhine verilen … para cezası"* olduğu belirtilmiştir. Buna göre para cezası verilebilmesi için öncelikle talebin esastan reddedilmesi gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Talepte kötü niyet olup olmadığı talebin yerinde olup olmadığı hususundan bağımsız olarak ayrıca incelenecek, varlığı **açıkça** saptanmışsa kötü niyete ilişkin para cezasına hükmedilebilecektir.

Reddi hakim talep etme hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetinin ve adil yargılanma hakkının gereğince kullanılmasını güvence altına alan bir hukuk müessesesidir. Temel hakların kötüye kullanılması gerekçesi, çoğu kez hakkın özüne dokunacak nitelikte kısıtlayıcı düşüncelere yönelebildiğinden, ihtiyatla kullanılmalı ve ancak açık, nesnel koşulların oluşması halinde başvurulmalıdır. Bu nedenle reddi hakim talepleri yönünden de kötü niyetin varlığı açık, somut ve nesnel delillere dayanmalıdır. Talebin gerekçelerinin yetersiz olması, davacının daha önce de benzeri nitelikte, kabul edilmeyen taleplerde bulunması, davacının mahkemeye ve hakime karşı itimatsızlığının bilinmesi, tek başına kötü niyetin kanıtlarını oluşturamazlar.

Olayda davacının reddi hakim talebinde bulunmasının kendi açısından hassasiyet yaratan bazı beyan ve olgulara dayandığı, bu bağlamda:

- Başkan Haşim KILIÇ'ın aleni bir konuşmada kullandığı ifadeler siyaset alanına giren eleştirilerdir. İyi işleyen demokrasilerde yüksek yargı başkanlarının siyaset alanına yönelik, ifade özgürlüğü kapsamında da olsa, yorum veya değerlendirme yapmaları olağan değildir. Öte yandan, Anayasa'nın 150. maddesine göre iptal davası açma hakkı Cumhurbaşkanına, iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis gruplarına ve TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere ait olup, bunlardan Cumhurbaşkanının dava açması uygulamasına uzun süredir rastlanmadığı, iktidar partisinin dava açtığının ise hiç görülmediği bilinmektedir. Bu durumda eleştirinin hedefinin ana muhalefet partisi olduğu açıktır.

- WIKILEAKS belgeleri her ne kadar hukuki bir işleme veya karara esas alınabilecek nitelikte değillerse de bunlarda geçen anlatımların davalı partide menfi yönde sübjektif kanaat veya kuşku uyandırmaya elverişli oldukları anlaşılmaktadır.

Başkan Haşim KILIÇ'ın derdest olan davada tarafsız hareket edemeyeceği yönünde somut bir ret nedeni bulunmamakla birlikte Sayın Başkan'dan kaynaklanan nedenlerle davacıda bir hassasiyet doğmuş olduğu, dosyadaki evraktan anlaşılmaktadır. Bu nedenle olayda açıkça kötü niyet bulunduğu söylenemez. Para cezasına hükmedilmemesi gerekir.

II- Yetki Kanunu Kapsamı Dışında Kalması Yönünden:

KHK ile Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun kuruluş ve görevlerini düzenleyen 2876 sayılı Kanun'un bir maddesi değiştirilmiş, dört maddesi dışındaki hükümleri yürürlükten kaldırılmış ve Yüksek Kurum'un kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir.

6223 sayılı Yetki Kanunu ile:

1. Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2. Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3. Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına

İlişkin kanun hükmünde kararname çıkartmak yetkisi verilmiştir.

Anayasa'nın 134. maddesinde Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında *"Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzel kişiliğine sahip "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu kurulur"* denilmiştir.

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile çeşitli maddelerinde Atatürk'e atıf yapılmaktadır. Cumhuriyetin niteliklerini belirleyen ve değişmez mahiyetteki 2. madde, eğitim ve öğrenim hakkına ilişkin 42. madde, gençliğin korunmasına ilişkin 58. madde, milletvekili andına ilişkin 81. madde, Cumhurbaşkanlığı andına ilişkin 103. madde, Atatürk'ün açıkça zikredildiği maddelerdir. İnkılap kanunlarının korunmasına dair 174. maddede sayılan kanunların ise Atatürk inkılapları olarak bilinen devrim kanunları olduğu açıktır.

Bilindiği gibi anayasa hukukunda "anayasa bloku" olarak tanımlanan ve anayasaların lafzı dışında, anayasa yargısının içtihatları ile birlikte, anayasa teamül ve yorumunda esas alınan bir külliyatın varlığı söz konusudur. Atatürk'ün ve Türk tarih, dil ve kültürüne ilişkin konuların siyasal parti ideoloji ve programlarına göre değil nesnel ve bilimsel olarak incelenmesi, tartışılması ve geliştirilmesi amacıyla anayasa koyucu Atatürk Dil ve tarih Yüksek Kurumu'nu vaz etmiştir. Kurum, Anayasa'nın özel bir amaç ve statü altında doğrudan düzenlediği bir kamu tüzel kişisi olup, Başbakanlığa bağlı oluşu idari ve mali gereklerin karşılanması amacıyladır. Bu nedenle Kurum'un, işlevsel olarak 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında kalan bir bağlı kuruluş olarak kabulüne olanak yoktur. Şekli bakımdan Yetki Kanunu kapsamında görünse bile Anayasal anlam ve içerik yönünden Yetki Kanunu kapsamı dışında kalan anılan kuruluşun KHK ile düzenlenmesinde Anayasanın 91. maddesine uygunluk bulunmamaktadır..

III- Kuralların İçerik Yönünden Anayasa'ya Aykırılığı:

KHK'nin 3., 5., 6., 7., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 16., 22., 24., 27. ve geçici 1. maddeleri ile yapılan düzenlemelerin iptal istemine konu olmasının nedeni, Kurumun Anayasa ile belirlenen özel niteliğinin ve yine Anayasa ile saptanan amaçlarının dışında, yönetimi, işleyişi ve işlevleri Başbakan ve bakanlar kurulu tarafından tespit edilen alelade bir genel idare birimine dönüştürülmüş olmasıdır. İptali istenen kurallar incelendiğinde, Kurum'un Başbakanlığa bağlı, sıradan bir genel idare birimi olarak düzenlendiği görülmektedir. KHK ile getirilen bu düzenlemelerin, Kurumun Anayasa'da "Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak …" şeklinde belirtilen varlık nedenini dikkate almayan ve anayasada belirtilen amaçlara uygun düşmeyen bir nitelik taşıdığı anlaşıldığından Anayasa'nın 134. maddesine esas yönünden de aykırı oldukları sonucuna varmak gerekir.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında red talebinin "kötü niyetle yapıldığının anlaşılması" ve "esas yönünden kabul edilmemesi" halinde talepte bulunanların her birine beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar "disiplin para cezası" verileceği düzenlenmiştir. Aynı maddenin (6) numaralı fıkrasında ise, bu Kanun anlamında disiplin para cezasının bireysel başvuru hakkını veya red talebini "açıkça kötüye kullandığı" tesbit edilen başvurucular aleyhine verilen para cezası olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için red talebinin kötü niyetle yapılması (açıkça kötüye kullanılması) ve talebin esastan kabul edilmemesi koşullarının birlikte bulunması gerekmektedir.

Bu durumda her somut olayda olayın özelliğine göre "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığı" hususu mahkemece takdir edilecektir.

Davada, davacının hakimin reddi talebinin reddedildiği açıktır. Ancak dosyanın incelenmesinden bu talebin kötü niyetle yapıldığı konusunda herhangi bir belge ve bilgi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenle kararın "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü ile talepte bulunanlar hakkında disiplin para cezası uygulanması" yolundaki kısmına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

Dava, 11.10.2011 günlü, 664 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi verme sınırlı bir yetki olup, maddenin ikinci fıkrasında da "Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını gösterir." denilmek suretiyle bu yetkinin kapsamı da gösterilmiştir.

Anayasa'nın 148. maddesinde Anayasa Mahkemesi, kanunların,kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya şekil ve esas bakımından uygunluğunu denetleyeceği hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi içtihatlarına göre, Anayasa Mahkemesi bu denetimi yaparken kanun hükmünde kararnamenin sadece Anayasa hükümlerine uygunluğu değil, aynı zamanda Kararname'nin dayanağı olan yetki kanunu hükümlerine de uygunluğunu incelemektedir.

Dava konusu 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin dayanağı olan 6.4.2011 günlü ve 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda;

Bu Kanunun amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere;

a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;

1) Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3) Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına,

ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektedir.

Anayasa'nın 134. maddesinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Cumhurbaşkanının gözetim ve denetiminde Başbakanlığa bağlı kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurul olduğu belirtilmiştir.

Bu durumda bir Anayasal kurum olan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun kuruluş, yetki ve görevlerini düzenleyen 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi konularında Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi veren 6223 sayılı Yetki Yasası kapsamında yer almamaktadır.

Açıklanan nedenlerle 11.10.2011 günlü, 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen düzenlemelerin, 6223 sayılı Yetki Yasası kapsamında yer almadığı, bu haliyle Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesi ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Esas Sayısı : 2011/146
Karar Sayısı : 2013/11
Karar Günü : 10.1.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 116 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 10.10.2011 günlü, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin:

1- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

2- Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 87., 91., 123. ve 163. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- HÂKİMİN REDDİ, İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"I. HAKİMİN REDDİ TALEBİ

Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36 ncı maddesinde, "adil yargılanma hakkı" düzenlenmiş; 138 inci maddesinde ise, "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler." denilmiştir.

Yargıçların bağımsızlığına gerekçe oluşturan, Anayasa, yasa ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesine ilişkin bu kuraldan yargıçların tarafsızlığı anlaşılmalıdır. Yargıçlara yönelik "meslek ahlakı standartlarını" oluşturmak amacıyla belirlenen ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 27.06.2006 gün ve 315 sayılı kararıyla benimsenen, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul ettiği 2003/43 sayılı "Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkeleri" de yargıcın bağımsızlığı ile tarafsızlığına ilişkin bağlayıcı hükümler içermektedir.

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri şöyledir:

"Değer 1: BAĞIMSIZLIK

İlke: Yargı bağımsızlığı, hukuk devletinin ön koşulu ve âdil yargılanmanın temel garantisidir. Bundan dolayı hâkim, hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını temsil ve muhâfaza etmelidir.

Uygulama:

1.1 Hâkim, doğrudan ya da dolayısıyla her hangi bir sebeple ya da her hangi bir yerden gelen müdâhale, tehdit, baskı, teşvik ve tüm hâricî etkilerden uzak, hâkimin olayları değerlendirmesi temelinde, vicdânî hukuk anlayışı ile uyum içerisinde bağımsız olarak yargısal işlevini yerine getirmelidir.

1.2 Hâkim, genelde toplumdan, özelde ise karar vermek zorunda olduğu ihtilâfın taraflarından bağımsızdır.

1.3 Hâkim, yasama ve yürütme organlarının etkisi ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fîilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmelidir de.

1.4 Hâkim, yargısal görevlerini yerine getirirken, tek başına karar vermek zorunda olduğu hususlarda diğer yargıçlardan da bağımsızdır.

1.5 Hâkim, yargının kurumsal ve eylemsel bağımsızlığını sürdürmek ve arttırmak için, yargısal görevlerinin ifasına yönelik koruma tedbirlerini almalı ve bunları artırmalıdır.

1.6 Hâkim, yargı bağımsızlığını sürdürmede esas olan yargıya yönelik kamusal güveni güçlendirmek amacıyla, yargı etiği ile ilgili yüksek standartlar sergilemeli ve bunları ilerletmelidir.

Değer 2: TARAFSIZLIK

İlke: Tarafsızlık, yargı görevinin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinin esasıdır. Bu prensip, sadece bizâtihî karar için değil aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerlidir.

Uygulama:

1. Hâkim, yargısal görevlerini tarafsız, önyargısız ve iltimassız olarak yerine getirmelidir.

2. Hâkim, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde olmalıdır.

3. Hâkim, duruşma ve karar aşamalarında, kendisini yargılamadan zorunlu olarak el çektirecek olasılıkları makul ölçüler içerisinde asgariye indirecek şekilde hareket etmelidir.

4. Hâkim, önündeki bir dava veya önüne gelme ihtimâli olan bir konu hakkında, bilerek ve isteyerek; yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça âdilânelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak hiçbir yorumda bulunmamalıdır. Ayrıca hâkim, her hangi bir şahsın ya da meselenin âdil yargılanmasını etkileyebilecek alenî olsun veya olmasın her hangi bir yorum da yapmamalıdır.

5. Hâkim, tarafsız olarak karar veremeyeceği durumda veya makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide tarafsız olarak karar veremeyeceği izlenimi yaratması halinde, yargılamanın her hangi bir aşamasına katılmaktan çekinmelidir. Sınırlı sayıda sayılmamakla birlikte bu durum aşağıdaki ihtimâllerde söz konusu olur:

6. Hâkimin, yargılama aşamasında delil kâbilinden tartışılan olaylarla ilgili kişisel bir bilgiye sahip olması veya davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olması veya,

7. Hâkimin ihtilâf konusu davada, olaya ilişkin bir tanıklığının olması ya da daha önceden bu konuda avukat olarak hizmet vermiş olması veya,

8. Hâkim ya da hâkimin ailesinden birisinin ihtilâf konusu dava sonuçlarıyla ilgili ekonomik bir çıkarının olması. Davaya bakmaya devam edecek yeni bir mahkemenin kurulamaması halinde veya hiçbir şeyin yapılmamasının durumun aciliyeti nedeniyle ciddi şekilde adaletsizliğe yol açacağı halde hâkime, görevden el çektirmek gerekmez."

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin yukarıda aynen yer verilen "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri hiçbir yoruma ve ek açıklamaya ihtiyaç göstermeyecek derecede açıktır.

Kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde (http://www.wikileaks.ch/origin/186_18.html) yer alan 03 ANKARA 4862 kodlu yazıda, "4. (C) Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan tüm reformları - kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Parti Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir." ifadeleri yer almaktadır.

Kamuoyuna yansıyan ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç tarafından da yalanlanmayan belgeye dayalı bilgilere göre, Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyükelçiliği yetkililerine olumsuz değer yargılarında bulunduğu anlaşılmış, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile de Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğmuştur.

Yasama ve yürütme organlarının siyasi söylemlerinden ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fiilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmesi de gereken bir yüksek yargıcın, hem de yabancı bir ülkenin Büyükelçiliğine iç siyasete ilişkin değerlendirmelerde bulunmasındaki tuhaf ötesi gariplik bir yana, yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü, Anayasaya şekil ve esas bakımından; Anayasa değişikliklerini ise şekil bakımından denetlemek ve bireysel başvuruları karara bağlamakla Anayasal olarak görevli Anayasa Mahkemesinin bir üyesinin, TBMM'nin çıkardığı yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü ve Anayasa

değişikliklerini gerek gördüğü durumlarda Anayasa Mahkemesine taşımakla Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet Partisi hakkında şikayetvari olumsuz görüş beyan etmenin de ötesinde, hiç kimseyi yüceltmeyecek sözler söylemesi; yargıcın bireysel bağımsızlığını koruyamadığını, kara vermek zorunda olduğu ihtilafın taraflarından bağımsız kalamadığını, sadece bizatihi karar için değil, aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerli olan tarafsızlık ilkesiyle bağdaşmayan eylemler içinde bulunduğunu, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde bulunmadığını; önüne gelme ihtimâli olan davalar hakkında, yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça adilanelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak yorumlarda bulunduğunu, hiçbir yoruma ihtiyaç göstermeyecek açıklıkta ortaya koymaktadır.

Somut olayda, ekte yer alan belgeler ve bu belgeler çerçevesinde kamuoyu önünde yapılan aleni tartışma ve değerlendirmeler karşısında, Sayın Başkan Haşim Kılıç'ın derin bir sessizliğe bürünerek, usulen yalanlama yoluna dahi gitmemiş olması, kamuoyunda ABD Ankara Büyükelçiliğine Cumhuriyet Halk Partisini şikayet eder mahiyetteki sözleri söylediği ve olumsuz değerlendirmelerde bulunduğu ve dolayısıyla davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olduğu şeklinde anlaşılmış ve Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu işbu davada bir yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin ciddi kuşkuların yerleşmesine yol açmıştır.

25 Nisan 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde yapılan açılış konuşmasındaki şu sözler de Sayın Haşim Kılıç'a aittir:

"Anayasanın 175 inci maddesinde Anayasa değişikliği için öngörülen nitelikli çoğunluk anlayışının içinde, uzlaşmaya dönük örtülü bir yaklaşım olduğu düşünülebilirse de, bu, çoğunluğu elde edenlerin azınlıkta kalan diğer görüşleri ve farklılıkları yok sayma, dışlama ya da dayatma yolunu haklı kılamaz. Ancak, nitelikli çoğunluk dışındaki görüş sahiplerinin de bu gücü bloke etme, etkisizleştirme gibi davranış sergilemelerine de izin verilemez. Doğal hukukla örtüşen evrensel değerler üzerinde geniş katılımlı bir iradeyi oluşturmak zor değildir. Yeter ki demokrasinin müzakere imkânlarından faydalanarak çözüm bulma iradesi samimiyetle ortaya konulabilsin. Toplumun tanıklığında ortaya konulan bu samimi duruşlar, çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" noktasındaki düşünce sahiplerinin haksızlığını açıkça ortaya koyacaktır. Siyaset kurumları, geçmişte yaşanan fahiş hatalarla hesaplaşarak, sorunlara çözüm önerilerini cesaretle sunabilmelidirler. Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesi'ne dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı Haşim Kılıç'a göre, Anayasanın 175 inci maddesinde aranan nitelikli çoğunluk, uzlaşmaya dönük açık bir kural değil, sadece örtülü bir yaklaşım olarak düşünülebilir ve Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet partisinin, siyasal iktidarın çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" anlayışıyla çıkardığı yasal düzenlemeleri, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine götürmesi, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı"dır.

CHP'nin Anayasa Mahkemesine dava açmasına ilişkin olarak kamuoyunda kahve sohbeti düzeyinde sürdürülen güncel siyasi tartışmalar esnasında, sadece Anayasa Mahkemesine iptal davası açma yetkisi bulunan Anamuhalefet Partisini aşağılamayı ve toplum nezdinde itibarsızlaştırmayı değil, aynı zamanda Başkanı olduğu Yüksek Mahkemenin demokratik sistem içindeki işlevi ile Anayasal varlık nedenini de sorgulayan bu sözleri, herhangi bir siyaset insanı değil, Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı söyleyebilmiştir. Dahası bu sözler, günümüz Türkiye'sinin kâbusu olduğu üzere, dostlar arasında yapılan özel bir sohbetin ortam veya telefon dinlemesi suretiyle elde edilmesi ve medyaya servisi yoluyla kamuoyuna yansımamış; yazılı ve görsel tüm medyanın takip ettiği Yüksek Mahkemenin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde -6223 sayılı Yetki Yasasının siyasal iktidarın sayısal çoğunluğuna dayalı olarak kabul edildiği 06.04.2011 tarihinden 20 gün sonra 25.04.2011 tarihinde- yapılmıştır.

Demokratik siyasal sistemlerde bir siyasi partinin muhatabı, diğer siyasi partilerdir. Dolayısıyla, herhangi bir siyasi parti hakkında siyasi değerlendirme, eleştiri ve suçlamaları yapacak olanlar da halkın oylarına talip olan diğer siyasi partilerdir. Anayasasında demokratik hukuk devleti ile kuvvetler ayrılığı ilkelerini benimsemiş ve yargıç bağımsızlığı ile tarafsızlığına yer vermiş bir ülkede, Anayasa Mahkemesi Başkanının herhangi bir siyasi partiyi bırakınız suçlamayı, eleştirmesi dahi hiçbir şekilde mümkün olamaz. Hele bu suçlamanın, Başkanı olduğu Mahkemenin demokrasilerdeki işlevi ile varlık nedenini de yok sayarak Anayasa Mahkemesine dava açmak gibi Anayasal bir hakkın kullanımı, muhalefet görevinin bir parçası ve temel hak ve özgürlükler ile halkın çıkarlarını korumanın gereği ile ilgili olması, açıklanabilir olmanın uzağındadır.

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanının amacı ve hedefi, "kör kör parmağım gözüne" kadar açık ve herhangi bir yoruma ihtiyaç duymayacak kadar belirgin bir şekilde Anamuhalefet Partisini, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı" ile suçlaması; hukuksal konumu ve statüsü ile mesleki deneyimi göz önüne alındığında, ancak, Anamuhalefet Partisine karşı alt benliğe yerleşmiş katı önyargının, üst benliğin kontrol işlevini parçalayarak açığa çıkacak derecede güçlü olmasıyla mümkün olabilir ve bu durum tarafsızlığın yitirildiğinin en belirgin göstergesidir.

Öte yandan, Sayın Haşim Kılıç Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçildiği 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 8 adet yetki yasasının iptali başvurularına üye ve başkan sıfatıyla katılmıştır.

Bu Yetki Yasaları ve Anayasa Mahkemesi kararları ile Sayın Haşim Kılıç'ın kullandığı oylar şöyledir:

1- 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin açtığı davada, AYM 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı Kararı ile 3755 sayılı Yetki Yasasını, Anayasanın 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, karşıoy kullanmıştır.

2- 24.06.1993 günlü 3911 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı Kararı ile 3911 sayılı Yetki Yasası, "verilen yetkinin belirsiz olduğu", "yetki yasasında bulunması gereken öğeleri içermediği", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu olup olmadığının tespitinin olanaksız olduğu", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

3- 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı Kararı ile 3990 sayılı Yetki Yasası, "verilen KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olmadığı", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu", "öngörülen amaç, konu ve kapsamın somut ve belirgin nitelikte olmadığı" gerekçeleriyle Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile İptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, iptali yönünde oy kullanmakla beraber, KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olması gerektiği görüşüne katılmamıştır.

4- 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı Yetki Kanununun iptali için TBMM Üyeleri Hasan KORKMAZCAN, Bülent ECEVİT ve 113 Milletvekilinin açtığı davada, AYM 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı Kararı ile 4109 sayılı Yetki Yasasını, "erkler ayrılığı", "demokratik hukuk devleti" "yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkelerine aykırı olduğu, "nerelerin il, nerelerin ilçe olacağı konusunda belirsizlik yarattığı", "kapsam ve ilkelerinin belirsiz olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

5- 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı Kararı ile 4113 sayılı Yetki Yasasını, "yetki yasasında, çıkarılacak KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkelerinin belirgin ve somut biçimde gösterilmemesi", "yasama yetkisinin devrini doğurması" gerekçeleriyle Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

6- 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açtığı davada, AYM 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı Kararı ile 4183 sayılı Yetki Yasasını, "amaç, kapsam ve ilkelerin belirsiz olduğu", "Bakanlar Kurulu'na geniş kapsamlı KHK çıkarma yetkisi verildiği", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanındığı" gerekçeleriyle, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

7- 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararı ile 4588 sayılı Yetki Yasasını, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmesi", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

8- 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanununun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı davada, AYM'nin 27 Ekim 2011 Perşembe günü yapılan oturumunda, 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oyun üstün sayılmasından dolayı iptal istemi reddedilmiştir.

Her dosyanın kendi içinde değerlendirilmesi gerekeceği kural olmakla birlikte, Sayın Haşim Kılıç'ın Yetki Yasaları konusunda 1993 yılından bu yana istikrar kazanmış görüşünden dönerek iptal isteminin reddi yönünde oy kullanması, kamuoyunda AKP'yi Anayasa Mahkemesi Başkanının kurtarması şeklinde değerlendirilmiş ve bu değerlendirme Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin yerleşen ciddi kuşkuları pekiştirmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 59 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan, Başkan ve üyelerin istişari görüş ve düşüncesini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacaklarına ilişkin kural ile 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "Başkan ve üyeler tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabilirler." hükmüne dayanarak Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç hakkında reddi hakim talebinde bulunuyoruz.

…

III. GEREKÇELER

658 Sayılı "Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki (1) Sayılı Listenin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak

biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim; 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 8 adet yetki yasasının iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan, sonuncusu olan 6223 sayılı Yetki Yasası hariç, 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı, 24.06.1993 günlü ve

3911 sayılı, 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı, 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı, 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı, 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Yasaları; Anayasa Mahkemesinin sırasıyla 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı; 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı; 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı; 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı; 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı; 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı; 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararları ile iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkemenin anılan 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik

ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

denilmiştir.

Dava konusu hukuki olayda ise, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 03.03.2011 tarihli 73 ncü Birleşiminde, Genel Seçimin öne alınarak, 12 Haziran 2011 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Bundan 25 gün sonra, Yetki Yasasına ilişkin "Yasa Tasarısı" Başbakanlıkça 28.03.2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Başka bir anlatımla Yetki Yasa Tasarısı, Genel Seçime 2,5 ay kala TBMM'ye sevk edilmiş; siyasal iktidarın TBMM'deki sayısal çoğunluğuna dayalı olarak da 06.04.2011 tarihinde kabul edilmiştir. TBMM'de 06.04.2011 tarihinde kabul edilen Yetki Yasası, 14 gün TBMM'de bekletildikten sonra Cumhurbaşkanlığına 19.04.2011 tarihinde sunulabilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının çıkarılmasındaki öncelikli anayasal sorun, "ivedilik" ile ilgilidir. İvedilik, "önemli ve zorunlu" konunun KHK yoluyla düzenlenmesinin olmazsa olmaz koşuludur ve yasama dahil bütün süreçleri kapsamaktadır. Yasama organı çıkardığı yasanın ivediliğine inanıyorsa, söz konusu yasanın ivedi olarak yürürlüğe girmesi için gereğini yerine getirmek durumundadır. TBMM Genel Kurulunda 06.04.2011 tarihinde kabul edilen 6223 sayılı Yasa, 14 gün TBMM'de bekletilmiş ya da unutulmuş, ancak 19.04.2011 tarihinde Cumhurbaşkanlığına gönderilebilmiştir. Bu nasıl ivediliktir ki, hiçbir yasanın başına gelmeyen durum, ivediliği anayasal ilke olan yetki yasasının başına gelebilmiştir. Burada, yetki yasasının çıkarılmasındaki ilkelerle birlikte, kamu yararı ilkesinin de ihlal edildiği yadsınamaz bir gerçektir.

Ortada, KHK'lerle düzenlemelere gidilmesi yönünde, "önemli, zorunlu ve ivedi durum" yok ve yasama organının ve dolayısıyla yürütme organının yenilenmesine karar verilmiş iken, hem mevcut Bakanlar Kurulunu hem de seçimden sonra kurulacak Bakanlar Kurulunu kapsayacak ve aynı zamanda da gelecek yasama organını ipotek altına alacak şekilde, Bakanlar Kuruluna 6 ay süreyle, KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi yasama yetkisinin devri anlamına da gelmektedir. 6 aylık sürenin uzunca bir bölümü, henüz kurulu olmayan ve ne zaman kurularak göreve başlayacağı belli olmayan bir Bakanlar Kurulunu kapsamaktadır

ki burada da, hukuk devletinin "belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleriyle birlikte, KHK'lere ilişkin "önemli, zorunlu ve ivedi durum" ilkesinin ihlali söz konusudur.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra; (1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına;

(b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilerek adeta teşkilatlanmaya ilişkin tüm yasa ve yasa gücünde kararnameler kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına

ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla geçiştirilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Tüm bunlara ve Anayasa Mahkemesinin içtihat haline gelmiş yerleşik kararlarına rağmen; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu"nun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 6223 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 27 Ekim 2011 Perşembe günü yapılan oturumunda, 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle, bu güne kadar istikrar kazanmış görüşünün aksine iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oydan dolayı iptal istemi OY ÇOKLUĞU ile reddedilmiştir.

Gerekçeli karar yayınlanmadığı için, Yüksek Mahkemenin içtihat haline gelmiş yerleşik kararlarından dönme gerekçelerini bilemiyoruz. Ancak, söz konusu dönmenin, Anayasanın 146 ncı ve 147 nci maddelerinde 12.09.2010 tarihli ve 5982 sayılı Yasanın 16 ncı ve 17 nci maddeleri ile yapılan değişiklikler ve Anayasaya 5982 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle eklenen geçici 18 inci maddesiyle Yüksek Mahkemenin üye yapısının siyasal iktidar tarafından değiştirilmiş olmasıyla uzaktan veya yakından herhangi bir ilgisinin olmamasını da demokrasimizin geleceği ve Anayasamızdaki kuvvetler ayrılığı ile yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri bağlamında temenni ediyoruz.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak 35 adet KHK çıkarılmış; bir tanesi yürürlükten kaldırıldığı için geriye yürürlükte 34 adet KHK kalmıştır.

Öyle ki, söz konusu KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır. Bu durum göz önüne alındığında, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebilmesi için, Anayasa Mahkemesinin içtihat haline gelmiş kararlarına göre, "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç Anayasal koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmesi şöyle dursun, Bakanlar Kurulunun yönetmelikle kurallaştırmanın dahi asgari gerekleri olan araştırma, inceleme, ihtiyaçları tespit etme ve giderme yollarını belirleme gibi ciddi hiçbir hazırlığının olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren yasal düzenlemelerin KHK'lere konu oluşturamayacağının en açık, belirgin ve tartışmasız göstergesidir.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını hiç kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlamak için geliştirilen oyunlardır. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Kamu hizmeti yürütmekle görevli kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapıları, kamu hizmeti üretme usul ve esasları, personel sistemi ve hizmet üretme süreçleri altüst edilmiştir. Yapılan düzenlemelerde 3046 sayılı Kanuna dahi uyulmamaktadır. Bakanlar Kurulu uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural

koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini de değiştirmektedir. Hatta bu değişiklikleri 657 ve 662 sayılı KHK'lerde örneğine yer verildiği üzere aynı gün görevlerini düzenlediği kurumu, aynı gün kapatmaktadır. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak hukuk devleti ilkesine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçları ve çözüm yollarını tespitten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşleri alınıp üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır. Demokratik devletin ve çağdaş demokrasinin özü budur.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsız ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bunun en açık, bariz ve doğrudan örneklerine Yüce Mahkemeye açılan iptal davalarında yer verilmişti. 657 sayılı KHK de bunlardan birini oluşturmaktadır.

02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 10.10.2011 tarihli ve 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun

Hükmünde Kararname ile yeni bir teşkilat kurulmuş ve daha önce kamu hizmeti kapsamında olmayan hizmet ve faaliyetler kamu hizmeti kapsamına alınmıştır.

Bilindiği üzere yasaların lafzi yorumunda kısım, bölüm, madde, fıkra, bent, alt bent silsilesi ve bütünlüğü büyük bir önem taşımaktadır. Bir alt bendin ilgili olduğu bent, bendin ilgili olduğu fıkra, fıkranın ilgili olduğu madde, maddenin ilgili olduğu bölüm bağlamında değerlendirilmesi genel kuraldır.

Bu çerçevede 6223 sayılı Yetki Yasasının amacı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre, "Bu Kanunun amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere; (a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek; (1) Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine, (2) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine, (3) Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına, (…) ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." şeklinde düzenlenmiştir.

Nitekim, Yasanın 1 inci maddesinin gerekçesinde de aynen, "Kanunun amacını ve kapsamını belirleyen bu maddede, kamu hizmetlerinin düzenli, hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi ve kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmektedir." denilmiştir.

Dolayısıyla 6223 sayılı Yasanın amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere; (a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlen(mesine) ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir."

Oysa, 658 sayılı KHK ile yeni bir kamu idaresi kurulduğu ve "Görevler" başlıklı 2 nci maddesi incelendiğinde ise, daha önce kamu hizmeti statüsünde olmayan hizmet ve faaliyetlerin kamu hizmeti kapsamına alındığı görülmektedir.

Bilindiği üzere parlamentolar, savurgan ve keyfi harcamalarda bulunan yürütme makamlarına karşı vergi mükelleflerinin temsilcileri olarak doğmuş ve bu işlevlerini kabul ettirerek var olabilmişlerdir. Günümüzün temsili demokrasilerinin temelinde, halkın temsilcilerinin kamu gelir ve giderlerinin saptanmasında söz ve karar sahibi olabilmek için yürütme makamlarına karşı sürdürdükleri mücadele yatmaktadır. Klasik örneği, 1215 yılında İngiltere Kralı Yurtsuz Jonh ile Papa III. Innocent ve baronlar arasında imzalanan Büyük Özgürlükler Sözleşmesi (Magna Carta Libertatum)'dir. İktidar odağı egemenler arasında imzalanan sözleşmenin temel özelliği, kralın sorgulanamaz kabul edilen yetkilerinin sınırlandırılması ve vergi toplama yetkisinin ise Kilise ile baronların ortak kararına bağlanmasıdır. Bu kararı alacak olan heyet parlamentonun ilk nüvesini oluşturmuştur.

Parlamentonun ortaya çıkmasıyla birlikte İngiltere'de 1628 yılında Petition of Rights ile dolaysız vergilerin, 1688 yılında Bill of Rights ile bütün vergi, harç ve resimlerin ihdası Parlamentonun kabulü şartına bağlanmış; 1665 yılında ise kamu gelirlerinin harcanması Parlamentonun kontrolüne tabi kılınmış ve buradan türetilen "bütçe hakkı" tüm demokratik ülkelere yayılmıştır.

Demokrasi, halkın kendi kendini yönettiği rejimin adıdır. Modern temsili demokrasilerin özünü ise, devletin sosyo-ekonomik işlevleri ile kamusal hizmetlerin kapsam, nitelik ve içeriğinin, nelerin kamu hizmetinden sayılıp, nelerin sayılmayacağının, sayılanların finansman biçimi ve ödenek tahsisleriyle nasıl yürütüleceklerinin, seçmen tercihlerine dayalı olarak halkın temsilcileri tarafından belirlenmesi oluşturmaktadır.

Parlamentonun bütçe hakkı, sadece bütçe yasasına ve dolayısıyla gelirlerin toplanması, harcamaların yapılması ve bütçe sonuçlarının denetlenmesine indirgenemez. Bütçe hakkı, ödeneklerin tahsis edildiği kamu hizmetlerinin belirlenmesini ve dolayısıyla nelerin kamu hizmetinden sayılıp nelerin sayılmayacağının tespitini de içerir. Çünkü her kamu hizmeti, ödenek ve kaynak tahsisini, harcama yapılmasını ve harcamaların finansmanını gerektirir.

Nitekim, Anayasanın 123 üncü maddesinin birinci fıkrasında, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği; 163 üncü maddesinin birinci fıkrasında ise, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik

yapma yetkisi verilemeyeceği ilkelerine yer verilmiştir. Bu bağlamda, kanun hükmünde kararnamelerle bütçe de değişiklik yapılamayacağı gibi, daha önceden kamu hizmeti sayılmayan hizmetlerin kamu hizmeti kapsamına alınması, kamu hizmeti sayılanların kamu hizmeti statülerine son verilmesi gibi bütçede değişiklik yapılmasını gerektirecek düzenlemeler de kanun hükmünde kararnamelere konu oluşturamazlar.

Bu bağlamda, 6223 sayılı Yasanın amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere; kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi olduğundan, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetkilerinin düzenlenmesi görüntüsü altında, yeni bir teşkilat kurulması ve daha önce kamu hizmeti kapsamında olmayan hizmet ve faaliyetlere kamu hizmeti statüsü kazandırılmasının kanun hükmünde kararname ile yapılması, 6223 sayılı Yetki Yasasının amaç maddesiyle bağdaşmadığından Anayasanın 91 inci maddesine aykırı olmanın yanında, 123 üncü maddesi ile 163 üncü maddesindeki ilkelerle de bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı, 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler; (a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak; (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (19) 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, (20) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilişkilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve düzenlemeleri kapsar." şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Oysa, 10.10.2011 tarihli ve 658 sayılı KHK ile yeni bir kamu idaresi kurulmuştur. Kurulan bu kamu idaresi, 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde 19 bent halinde sayılan yasa ve yasa gücünde kararnameler kapsamında olmadığı gibi, (20) numaralı alt bendinde yer alan, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ifadesinin kapsamı içinde olduğu da ileri sürülemez.

Çünkü, (20) numaralı alt bent, her neyi kapsıyor ise, kapsadığı yasa ve yasa gücünde kararnamelerin, 6223 sayılı Yetki Yasasının kabul edildiği veya en azından yürürlüğe girdiği tarihte mevcut ve yürürlükte olması hukuksal anlamda mutlak bir zorunluluktur.

6223 sayılı Yetki Yasasının, Enstitü, Başkanlık, Genel Müdürlük vb. biçimde yeni kurulacak tüzel kişiliğe sahip kamu idarelerini kapsadığı ileri sürülemez. Kapsadığı ileri sürülüyor ise, 6223 sayılı Yasanın (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde (21) numaralı bir alt bendin açılmış olması ve bu alt bentte, "Yeni kamu idareleri kurulmasına" veya aynı anlama gelecek benzer bir ifadeye yer verilmesi gerekirdi.

6223 sayılı Yetki Yasasında bu anlama gelebilecek herhangi bir ifade yer almadığı halde, Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yeni bir kamu idaresi kurması, Anayasanın 91 inci maddesindeki kurallarla bağdaşmamakta; yasama yetkisinin devri sonucunu doğurduğundan Anayasanın 7 nci ve 87 nci maddelerine aykırılık oluşturmakta; Bakanlar Kurulunun, kaynağını Anayasadan almayan bir yetki kullanması ile sonuçlanarak Anayasanın 6 ncı maddesine; yürütme yetkisinin Anayasaya aykırı kullanılmasına yol açarak 8 inci maddesine ve ayrıca hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığından Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, 02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 10.10.2011 tarihli ve 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 87 nci, 91 inci, 123 üncü ve 163 üncü maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

1) 658 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeni bir kamu idaresi kurularak daha önce kamu hizmeti statüsünde olmayan hizmet ve faaliyetlerin kamu hizmeti kapsamına alınması, vergi mükellefleri üzerinde ek mali yükler oluşturacağından, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 87 nci, 91 inci, 123 üncü ve 163 üncü maddelerine aykırı olan 657 sayılı KHK'nin tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile listenin yürürlüğünün durdurularak kamu hizmetlerinden yararlananlar ile vergi mükelleflerinin ileride telafisi mümkün olmayan zarar ve ziyanlardan korunması gerekeceği değerlendirilmektedir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak

ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

10.10.2011 günlü, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali istenen kuralları ile eki (1) Sayılı Liste şöyledir:

Amaç ve kapsam

MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; Türkiye Su Enstitüsünün kuruluş ve teşkilatı ile görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen görevleri gerçekleştirmek amacıyla kamu tüzel kişiliğini haiz Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, özel bütçeli Türkiye Su Enstitüsü kurulmuştur. Enstitünün kısa adı "SUEN"dir. Enstitünün merkezi İstanbul'dadır.

Görevler

MADDE 2- *(1) 5/5/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, SUEN'in görevleri şunlardır:*

a) Su ile ilgili, geleceğe yönelik yapılacak çalışmaların yönlendirilmesi, takip edilmesi, ülkemizin kısa ve uzun dönemli su yönetimi stratejisinin geliştirilmesi, su yönetimi ile ilgili görev yapmakta olan kurum ve kuruluşlar arasında eşgüdüm sağlanmasına yönelik bilgi üretmek.

b) Su ile ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşların çalışma, bilgi üretimi ve istatistik faaliyetleri ile diğer dış gelişmeleri takip etmek.

c) Ulusal ve uluslararası su sektörünün işbirliği içinde çalışması için gerekli faaliyetleri yürütmek, çalışmalarıyla ulusal ve uluslararası su sektöründe temayüz etmiş kurum ve kişiler ile gerektiğinde projelerde beraber çalışmak.

ç) Sürdürülebilir su politikalarının geliştirilmesi ve küresel su meselelerinin çözülmesi yönünde stratejiler üretilmesi için gerekli imkân ve araçların geliştirilmesine katkı sağlamak.

d) Ulusal ve uluslararası su politikaları geliştirmek amacıyla bilimsel araştırmalar yapmak ve bunların yapılmasını desteklemek.

e) Ulusal ve uluslararası forum, konferans, toplantı, seminer, sempozyum ve benzeri faaliyetlere katkıda bulunmak.

f) Ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim programları düzenlemek.

g) Uluslararası su hukukuna ilişkin çalışmalar yapmak.

ğ) Su kaynaklarının sürdürülebilir kalkınma ve yenilenebilir enerji üretimi amacıyla kullanılması ilkelerinin belirlenmesine yönelik bilgi üretmek.

h) Enstitünün görev alanına giren konularda, yabancı kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

Teşkilat

MADDE 3- *(1) Enstitü teşkilatı; Yönlendirme Komitesi, Yönetim Kurulu ve Enstitü Başkanlığından oluşur.*

Yönlendirme Komitesi

MADDE 4- *(1) Yönlendirme Komitesi, Orman ve Su İşleri Bakanının başkanlığında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Çevre ve Şehircilik, Dışişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, İçişleri, Sağlık ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı Müsteşarları, Orman ve Su İşleri Bakanlığından bir Müsteşar Yardımcısı, Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Su Yönetimi Genel Müdürü, Meteoroloji Genel Müdürü, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı, Türkiye Su Enstitüsü Başkanı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığınca belirlenecek iki üniversite öğretim üyesi veya sivil toplum kuruluşu temsilcisinden oluşur.*

(2) Yönlendirme Komitesi, Enstitünün politika, hedef ve stratejileri ile çalışma ilkelerini belirler.

(3) Yönlendirme Komitesi, yılda en az bir defa olmak üzere, Enstitü Başkanlığının hazırladığı gündemle Yönlendirme Komitesi Başkanının daveti üzerine toplanır. Yönlendirme Komitesi, toplantıya katılan üyelerinin salt çoğunluğu ile karar verir.

Yönetim Kurulu

MADDE 5- *(1) Yönetim Kurulu; Orman ve Su İşleri Bakanlığı Müsteşarının Başkanlığında, Enstitüsü Başkanı, Enstitüsü Başkan Yardımcısı, Politika Geliştirme Koordinatörü, Proje Geliştirme ve Uygulama Koordinatörü ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu temsilcilerinden oluşur.*

(2) Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yönlendirme Komitesinin belirlediği politika, hedef, strateji ve ilkelere uygun olarak karar almak.

b) Enstitünün idari, mali ve teknik yönden düzenli, verimli ve etkin faaliyette bulunabilmesi için gerekli tedbirleri almak.

c) Enstitünün, personel değerlendirme kriterlerini, iş tanımlarını, görevlere karşılık gelen pozisyonları görüşerek karara bağlamak.

ç) Enstitünün yıllık programını ve bütçe teklifini onaylamak.

d) Enstitünün yurt içindeki ulusal kuruluşlarla işbirliği yapması ve bu kuruluşlara üye olması için karar almak. Enstitünün; 26/3/1987 tarihli ve 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca yurt dışındaki uluslararası kuruluşlara üye olmasına, bunlarla ve yurt içindeki kuruluşlarla işbirliği yapmasına karar vermek.

e) Enstitü Başkanlığının ve birimlerinin çalışma usul ve esasları, görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemeleri yürürlüğe koymak.

f) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

(3) Yönetim Kurulu, üç ayda bir Enstitü Başkanının daveti üzerine toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Başkanlık

MADDE 6- *(1) Enstitü Başkanlığı, Enstitünün yürütme organı olup, Başkan ve Başkan Yardımcısı ile Politika Geliştirme Koordinatörlüğü, Proje Geliştirme ve Uygulama Koordinatörlüğü, İdari ve Mali İşler Koordinatörlüğü birimlerinden oluşur. Enstitü Başkanı, Enstitünün idari birimlerinin en üst amiridir.*

(2) Enstitü Başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Başkanlık hizmetlerini mevzuata, Enstitünün amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans kriterlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmek ve Enstitü organları ile Başkanlık arasında koordinasyon sağlamak.

b) Enstitüyü temsil etmek.

c) Yönetim Kurulunun aldığı kararları uygulamak.

ç) Enstitü personelinin atama işlemlerini yapmak.

d) Enstitünün yıllık çalışma raporu, araştırma ve iş programı ile bütçesini hazırlamak.

e) Yapılacak bağışları kabul etmek, sponsorluk ile ilgili faaliyetleri yürütmek.

f) Yönetim Kurulu toplantılarının gündemini belirlemek.

g) Yönetim Kurulu ve Yönlendirme Komitesi tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

ğ) Mevzuatla verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

(3) Başkana yardımcı olmak üzere bir Başkan Yardımcısı atanır. Başkan Yardımcısı, Başkan tarafından verilen görevleri yerine getirir ve Başkana karşı sorumludur.

(4) Yönlendirme Komitesinin ve Yönetim Kurulunun sekreterya işleri, Enstitü Başkanlığı tarafından yürütülür.

(5) Enstitü malları Devlet malı hükmündedir.

Geçici ve sürekli kurullar ile çalışma grupları

MADDE 7- *(1) Enstitü; görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, meslek odaları, özel sektör temsilcileri, özel hukuk hükümlerine tabi kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile geçici ve sürekli kurullar ile çalışma grupları oluşturabilir.*

Yöneticilerin sorumlulukları ve yetki devri

MADDE 8- *(1) Enstitü Başkanlığının her kademedeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.*

(2) Başkan, Başkan Yardımcısı ile birimlerin yöneticileri gerektiğinde, sınırlarını yazılı olarak açıkça belirtmek şartıyla yetkilerinin bir kısmını veya tümünü devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

Atama

MADDE 9- *(1) Başkan, müşterek kararname ile diğer personel Orman ve Su İşleri Bakanı tarafından atanır.*

(2) Başkan ve Başkan Yardımcılarının en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş olması ve kamu kurum ve kuruluşlarında, üniversitelerde veya özel sektörde toplam en az on yıl deneyim sahibi olması şarttır. Koordinatörler için bu süre beş yıl olarak uygulanır.

(3) İhtiyaç duyulması halinde, Başkan ve Başkan Yardımcısı pozisyonlarına, emekli olmuş kamu personelinden yetmişiki yaşını doldurmamış kişiler arasından sözleşmeli olarak atama yapılabilir.

Personel ve mali haklara ilişkin hükümler

MADDE 10- *(1) Enstitüde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir.*

(2) Emeklilik, aylık ve diğer mali hakları bakımından, Enstitü Başkanı için Başkanlığın bağlı olduğu Bakanlık Genel Müdürü; Enstitü Başkan Yardımcısı için Bakanlık Genel Müdür Yardımcısı; Koordinatörler için Bakanlık Daire Başkanları hakkında uygulanan hükümler uygulanır.

(3) Enstitü personelinin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartlar ile Enstitünün amaçlarının gerektirdiği nitelikleri taşımaları zorunludur.

(4) Uzman olarak atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak diğer şartlar Enstitü tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(5) Geçici veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki hizmetler Başkanlıkça tespit ve tayin edilir. Bu işlerde çalışacak personel, idari hizmet sözleşmesi ile istihdam edilir.

(6) Enstitü personelinin pozisyon, unvan ve sayıları ekli (l) sayılı listede gösterilmiştir. İkinci fıkrada sayılanlar dışında kalan Enstitü personeline ödenecek ücret, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

(7) Özel bilgi ve ihtisas gerektiren işlerde, Yönetim Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelik hükümlerine göre idari hizmet sözleşmesi ile yabancı uzman istihdam edilebilir. Bunlara ödenecek ücret Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Yönetim Kurulunca belirlenir.

(8) Sosyal güvenlik yönünden; altıncı fıkra kapsamında istihdam edilenler 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, beşinci ve yedinci fıkralar kapsamında istihdam edilenler ise, aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

(9) Enstitüde proje ve araştırma süresi ile sınırlı olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarından proje ve araştırmaların gerektirdiği niteliklere sahip yeterli sayıda personel görevlendirilebilir. Bu şekilde istihdam edilenler kurumlarından ücretli izinli sayılır. İzinli oldukları müddet, terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfi hakkını kazananlar başka bir işleme gerek kalmaksızın terfi ettirilir. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

(10) Sözleşmeli personelin bu maddede belirlenenler dışında kalan görev ve yetkileri çalışma usul ve esasları, sözleşmenin feshi, izinleri Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Gelirler

MADDE 11- *(1) Enstitünün gelirleri şunlardır:*

a) Genel bütçeden yapılacak yardımlar.

b) Enstitü faaliyetlerinden elde edilen gelirler.

c) Yayın ve patent gelirleri.

ç) Her türlü yardım ve bağışlar.

d) Enstitünün sahip olduğu taşınır, taşınmaz ve haklardan elde edilen gelirler.

e) Enstitü gelirlerinin nemalandırılması sonucu elde edilen gelirler ve diğer gelirler.

Eklenen hükümler

MADDE 12- *(1) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi Kanuna ekli (II) sayılı cetvelin "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümüne 42 nci sırasından sonra gelmek üzere "43) Türkiye Su Enstitüsü" sırası eklenmiştir.*

Geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 1- *(1) 15/10/2008 tarihli ve 5804 sayılı 2009 Yılında İstanbul Şehrinde Yapılacak Beşinci Dünya Su Forumunun Organizasyonu ile Katma Değer*

Vergisi Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanuna göre faaliyet gösteren Beşinci Dünya Su Forumu Sekretaryasına verilen görev, hak, yetki ve sorumluluklar ile Forum Sekretaryasının tüm varlıkları, taşınır ve taşınmazları, yapılmış sözleşmelerden doğan hak, alacak ve borçları Enstitüye devredilmiş sayılır.

(2) Beşinci Dünya Su Forumu Sekretaryasında kurulmuş organlar, yeni organlar oluşuncaya kadar görevlerine devam eder.

(3) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen yönetmelikler, Enstitü tarafından üç ay içerisinde yürürlüğe konulur. Söz konusu yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 13- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

Yürütme

MADDE 14- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.*

(1) SAYILI LİSTE

SU ENSTİTÜSÜ BAŞKANLIĞI PERSONELİNİN POZİSYON VE SAYILARI

Başkan	*1*
Başkan Yardımcısı	*1*
Politika Geliştirme Koordinatörü	*1*
Proje Geliştirme ve Uygulama Koordinatörü	*1*
İdari ve Mali İşler Koordinatörü	*1*
Hukuk Müşaviri	*2*
Uzman	*32*
Teknisyen	*1*
Toplam	*40*

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 87., 91., 123. ve 163. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

A- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür.

Dava dilekçesinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın, kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde yer alan bilgilere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu, 25.4.2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49. Kuruluş Yıldönümü'nde yaptığı açılış konuşmasında *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."* ifadelerine yer verdiği, ayrıca 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali istemiyle açılan davada verilen kararda açıklanan görüşünün daha önceki kararlarda yer alan görüşlerinden farklı olduğu, bu nedenlerle Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda tarafsız olarak karar veremeyeceği ileri sürülerek 6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca reddi talep edilmiştir.

Hâkimin reddi kurumu, hâkimin tarafsız kalamayacağı şüphesi bulunan bir davaya bakmamasını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir. Nitekim adil yargılanma hakkı tarafsız bir mahkeme önünde yargılanma hakkını da içerir. Bu nedenle hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda ya davaya bakması yasaklanmış ya da taraflarca reddedilebileceği kabul edilmiştir.

6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin, istişarî görüş ve düşüncelerini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacakları; 60. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hallerin olduğu iddiası ile reddolunabileceği; (2) numaralı fıkrasında, bu takdirde, Genel Kurul ya da bölümlerde ilgili üye katılmaksızın ret konusu hakkında kesin karar verileceği; (5) numaralı fıkrasında ise ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verileceği kurala bağlanmıştır.

Dava dilekçesinde hâkimin reddi talebi yönünden dayanılan hususlardan biri Wikileaks belgeleri olarak bilinen belgelerde yer aldığı ileri sürülen bilgilerdir. Ancak, bu belgelerin gerçekte var olup olmadığı kanıtlanamadığı gibi içerdiği bilgilerin doğru olup olmadığı da ortaya konulabilmiş değildir. Aksine, belgelerde ismi geçen birçok kişi gibi Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ tarafından da kamuoyunun bilgisine sunuldukları ilk andan itibaren anılan belgelerde var olduğu ileri sürülen bilgiler açıkça yalanlanmıştır. Ret talebi yönünden dayanılan hususlardan biri olan açılış konuşmasındaki sözler, Türk siyasal yaşamındaki uzlaşma kültürü eksikliğine ve temel siyasal sorunların siyasi arenada çözümü yerine yargı kurumlarına havale edilmesi eğilimine yönelik genel ve kişisel nitelikte bir eleştiri olup somut bir davaya ilişkin herhangi bir görüş veya düşünce içermemektedir. Ret talebine dayanak yapılan hususlardan sonuncusu olan Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın geçmişte kimi dava dosyalarında kullandığı oylar, tamamen hâkimin yargısal görevine ilişkindir. Hâkimin geçmişte verdiği kararlar ve kullandığı oyların ret sebebi olarak kabul edilemeyeceği açıktır. Dolayısıyla, dava dilekçesinde hâkimin reddi nedeni olarak ileri sürülen hususlar, Kanun'da düzenlenen davaya bakılması yasak bir hâl veya ret sebebi olarak kabul edilemez.

Öte yandan, her hak gibi hâkimin reddini talep etme hakkının da amacına uygun olarak kullanılması gerekir. Aksi halde hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur. Somut dava dosyasında, varlığı ve içerdiği bilgilerin doğruluğu kanıtlanmamış aksine yalanlanmış olan hukuken delil değeri bulunmadığı açık bir takım bilgi ve belgelere, yine ret sebebi olmadığı açık olan hâkimin önceki dava dosyalarında kullandığı oylara dayanılarak ret talebinde bulunulmuş olması, hâkimin reddini talep etme hakkının iyi niyetle ve amacına uygun

olarak kullanılmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince ret talebinde bulunanlara takdiren 500 TL disiplin para cezası uygulanmasına karar verilmesi gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle:

1- Hâkimin reddi talebinin esastan REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- Talebin kötü niyetle yapıldığının KABULÜNE ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- Disiplin para cezasının talepte bulunan davacıya verilmesine, Serruh KALELİ, Burhan ÜSTÜN ile Nuri NECİPOĞLU'nun *"Para cezasının talepte bulunanların her birine verilmesi gerektiği"* yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Para cezası miktarının 500 Türk Lirası olarak esas alınmasına, OYBİRLİĞİYLE,

B- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE,

karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Hakan ATASOY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen kanun hükmünde kararname kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin

yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin kapsamına öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük

Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki (1) Sayılı Listesi'nin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi'nin 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı ve ivedi, önemli ve zorunlu konuları düzenlemediği belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 87., 91., 123. ve 163. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda; KHK'nin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca iptal edilen hükmü dışında kalan diğer kuralları ve eki (1) Sayılı Listesi, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında kaldığı anlaşıldığından, Anayasa'nın 91. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

KHK'nin;

1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 12., geçici 1., 13. ve 14. maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi yönünden Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU ile Mehmet ERTEN,

9. maddesi yönünden Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ,

bu görüşe katılmamışlardır.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki (1) Sayılı Listesi'nin Anayasa'nın 91. ve 163. Maddeleri Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi'nin Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ile 163. maddesinde kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin düzenleme içerdiği, bu nedenle Anayasa'nın 91., 123. ve 163. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 10. Maddesinin (4) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 10. maddesinin (4) numaralı fıkrasıyla, Enstitüye uzman olarak atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak diğer şartların Enstitü tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında *"Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler..."*in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın *"Kamu hizmetlerine girme hakkı"* başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın *"Siyasi Haklar ve Ödevler"* başlıklı dördüncü bölümünde yer alan 70. maddesinde korunan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

Uzman kadrosuna giriş koşullarının belirlenmesi, Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan KHK'nin 10. maddesinin (4) numaralı fıkrası, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

2- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin, 10. maddesinin (4) numaralı fıkrası dışında kalan diğer kurallarında ve eki (1) Sayılı Liste'de, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşıldığından bu kurallara ve Liste'ye ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

KHK'nin;

1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 11., 12., geçici 1., 13. ve 14. maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi yönünden Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU ile Mehmet ERTEN;

9. maddesi yönünden Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ;

10. maddesinin (1), (2), (3), (9) ve (10) numaralı fıkraları yönünden Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU ile Mehmet ERTEN;

10. maddesinin (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkraları yönünden Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN,

bu görüşe katılmamışlardır.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

10.10.2011 günlü, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) Kapsam yönünden 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., geçici 1., 13. ve 14. maddeleri ile eki (1) Sayılı Liste'ye yönelik iptal istemleri, 10.1.2013 günlü, E.2011/146, K.2013/11 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere ve listeye ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

B) Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi yönünden;

1- 10. maddesinin (4) numaralı fıkrasına ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu fıkranın YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

2- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., maddeleri, 10. maddesinin (4) numaralı fıkrası dışında kalan bölümü, 11., 12., geçici 1., 13. ve 14. maddeleri ile eki (1) Sayılı Liste'ye yönelik iptal istemleri, 10.1.2013 günlü, E.2011/146, K.2013/11 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, bölüme ve listeye ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

10.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

10.10.2011 günlü, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesinin (4) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkraya ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII- SONUÇ

10.10.2011 günlü, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 12., geçici 1., 13. ve 14. maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi, 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanun'u kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına, bu maddelere ve listeye ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU ile Mehmet ERTEN'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 9. maddesi, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan, bu maddenin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B) 1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 11., 12., geçici 1., 13. ve 14. maddeleri ile eki (1) Sayılı Liste'si, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere ve listeye ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU ile Mehmet ERTEN'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 9. maddesinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- 10. maddesinin;

a- (4) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- (1), (2), (3), (9) ve (10) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU ile Mehmet ERTEN'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

c- (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

d- (4) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkraya ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

10.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY YAZISI

10.10.2011 günlü, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 10. maddesinin (4) numaralı fıkrası çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

658 sayılı KHK'nin 10. maddesinin (4) numaralı fıkrasıyla, Enstitüye uzman olarak atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak diğer şartların Enstitü tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği kurala bağlanmıştır.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, Kanun'un amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin Bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut Bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan Bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un ikinci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

658 sayılı KHK'nin 10. maddesinin (4) numaralı fıkrasıyla, Enstitüye uzman olarak atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aranacak diğer şartların düzenlenmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin bir husus olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, *"her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez"*. Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece *"kamu hizmetlerine girme hakkı"* siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasanın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözkonusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının

bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı *"233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"*nin Genel Müdür olarak atanabilmek için, *"yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak"* şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini reddetmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91'inci maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

İptaline karar verilen kurallarda Yetki Kanunu kapsamında Türkiye Su Enstitüsü kurumunda sözleşmeli olarak çalışacak uzman kadroları oluşturulduğundan, zorunlu olarak bu kadrolara girişin koşulları da düzenlenmiştir. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Alparslan ALTAN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

KARŞIOY
(Reddi Hakim)

Mahkememize 2011/146 Esas sayısı ile T.B.M.M. üyesi 116 milletvekili tarafından açılan 10.10.2011 tarih ve 658 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali davasın da Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddi talebi yer almış ise de, dosyanın 12.01.2012 tarihli ilk incelemesinde hakimin reddi talebi esastan reddedilmiş, talebin kötü niyetle yapıldığı oyçokluğu ile kabul edilmiş ise de, bu gibi hallerde uygulanacak para cezasının talepte bulunanlar dışında cezanın SOYUT bir niteleme ile sadece davacıya verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne aşağıdaki nedenler ile katılınmamıştır.

Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü halinde, bu kasta yaptırım uygulanması hukuk düzenince makul kabul görmeyen bir fiilin cezalandırılması isteminin gereğidir. Nitekim hukukun temel ilkelerinden bakıldığında HMK'nun 42. maddesi hukuksuz eyleme meşruiyet kazandırmamak için ceza öngörüsünde bulunmuş ve başvuruda bulunanlara bunlar arasında nasıl bir hukuksal ilişki olduğuna bakmaksızın talepte bululanlar yönünden her birinin cezalandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Nitekim genel usul hukuku hükümleri yanında özel nitelik taşıyan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında Anayasa Mahkemesinde yapılacak hakimin reddi taleplerinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması halinde BAŞVURUCULARIN HER BİRİNE disiplin para cezası verileceği hükmü çok açıktır.

Davacılar; Anayasa'nın 150. maddesince siyasi parti kimliklerine bakılmaksızın kendilerine iptal davası açma hakkı tanınan meclis üye tamsayısının 1/5 oranındaki asgari 110 milletvekilidir. Açılan davaların kabul görebilmesi için alt sınır 110 olup beklenmeyip üstünde olması haline ilişkin bir sınırlama bulunmamaktadır. Nitekim Türkiye Büyük Milet Meclisi tarafından imzalanarak tasdik edilen belge ile görülen bu davayı açanların Meclis üyeleri oldukları teyit edilmiş ve görülen bu davayı da asgari 116 kişinin bir araya gelerek açtığı anlaşılmıştır.

Bir an için dava açma için bir araya gelen iradenin zorunlu bir birliktelik içinde oldukları kabul edilse bile bu beraberlik açılmış davanın mahkemece kabulünün ön şartıdır. Örneğin değişik siyasi gruplardan 140 kişinin bir araya gelmesi ile açılan bir davada dava açan belgeye imza atanlardan 40 kişinin diğer talepler yanında reddi hakim talebinde bulunmamış veya bilahare feragat olmaları halinde görülen davada dava, kalan 100 kişi davacı yönünden 110 kişilik dava açma şartını oluşturmadığı için açılmamış mı sayılacaktır? veya dava tüm diğer talepler yönünden düşmüş mü olacaktır?

Dava açanların iradesi açılmış davanın kabul şartından bağımsız nitelikte olup dava açanlar arasında ki hukuksal ilişkiden kaynaklı bir zorunluluk değildir. Reddi hakim talebinden çekilenler yönünden kötü niyet araştırması yapılamayacak ve para cezası verilemeyecek olması – talepte bulunan ve bulunmayanlar arasında nasıl bir hukuki tespit yapmayı gerektiriyorsa da dava açıp hakimin reddi talebinde bulunanların bu yöndeki iradesi dava açma için bir araya gelme zorunluluğunda bağımsız bir fikir –bir irade tezahürüdür.

Dava açanlar, açma yönünden gerekli biçimsel bir zorunluluk, dava konusu talepler yönünden ise ihtiyari bir birliktelik içindedirler. Davacılar arasında şekli bakımından mecburi dava arkadaşlığı vardır.

Mecburi dava arkadaşlığında; dava konusu hukuki ilişkide farklı davranmalarını önleyecek çok sıkı, iştirak halinde bir ortaklık olup, dava arkadaşları aynı şekilde ve birlikte hareket etmek zorundadırlar. İştirak halinde mülkiyet, adi ortaklık, miras şirketi gibi veya ilgililer hakkında tek bir karar verilmesi zorunluluğunu doğuran davalarda davacılar şekli bakımından mecbur dava arkadaşı durumundadırlar ve dava konusu hak ile aralarında zorunlu ilişki vardır.

Özel yasasına tabii olan Anayasa Mahkemesine iptal davası açma şeklinde izah edildiği anlamda dava açan asgari 110 kişinin hukuk usulü nitelemesi ile mecburi dava arkadaşı oldukları söylenemeyecektir. Aralarında şekli bakımından olan bu zorunlu birliktelik nedeniyle dava açma şartı yerine getirildikten sonra dava açanlar yönünden dava açmada asgari sayısal zorunluluk şartının altına düşmedikçe talep konusu haklar yönünden bağımsız ihtiyari davranmalarının önüne geçecek kısıtlayıcı bir hüküm mevzuatta yoktur.

Kaldı ki, davanın konusu, dava açanlar arası şahsa bağlı sıkı bir medeni hukuk ilişkisinden değil Kamu hukukundan doğan ve toplumun tümünü ilgilendiren bir yasa uygulamasının, demokratik toplum öznelerinden Anayasal denetim talebine ilişkin olup bu yönüyle de mecburi dava arkadaşlığı nitelemesinden ayrıldığı düşünülmektedir.

Aktif süje olan davanın konusu, toplumun tümünü ilgilendiren içerik taşıdığından, pasif süje olan dava açanlar olup, dava açmada birliktelik zorunluluğu içinde iseler de hak, yetki ve taleplerini hukuka uygun sorumluluk bilinci dahilinde kullanmak zorundadırlar, Aksine davranışın cezalandırılacağının öngörüldüğü hallerde ceza vermenin sınırını adaletle şekillendirilmiş toplumsal yarar düşüncesi oluşturur, ve cezaların önleme iyileştirme amaçları da göz önüne alınarak adaletli bir ölçü içinde biçimlenir. Hedef cezanın yaratacağı korkutuculuk ve caydırıcılıktan toplum adına yararlanma ilkesidir.

Ceza önlemi kimi suçlardan, niteliği, işleme biçimi, Devlet için zarar alanı, SUÇTAN ZARAR GÖRENİN KİMLİĞİ vb nedenler ile farklı düzenlemeler içerebilir.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY

6223 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanarak 10.10.2011 tarihinde, 658 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Türkiye Su Enstitüsü isminde yeni bir kamu tüzel kişiliğinin kurulduğu görülmektedir.

6223 sayılı Yetki Kanunu, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımının yeniden belirlenmesi amacı ile Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermiş ve yetkinin kapsamının, mevcut bakanlıkların birleştirilmesi, bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşlarıyla ilişkileri, bunların(yani mevcutların) bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesi veya kurulan bakanlığın bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesi ve bunların kadro ve teşkilatlanma esasları ile sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 91. maddesi çıkarılan Yetki Kanunu'nun hukukilik unsurunu oluşturmakta, çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararname'lerde amaç, kapsam gibi ilkelerin belirli olması gereğini vurgulamaktadır. Ancak 658 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kuruluşu ve teşkilat yapısı gerçekleştirilen "Türkiye Su Enstitüsü" kurumu verilen Yetki Kanunu kapsamının hiçbir ölçüsü içinde yer almamaktadır.

Yetki Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut bulunmayan, herhangi mevcut bir bakanlığın ilgilisi, bağlısı, ilişkilisi de sayılması mümkün görülmeyen "Türkiye Su Enstitüsü" kurumunun hukuki alt yapısı Yetki Kanunu kapsamında olmamakla Anayasa'nın 91. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak 10.10.2011 günlü, 658 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kamu tüzelkişiliğini haiz Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, özel bütçeli Türkiye Su Enstitüsü kurulmuştur.

Anayasa'nın 91. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, yetki kanununda çıkarılacak KHK'nin amacının, kapsamının, ilkelerinin, kullanma süresinin ve süresi içinde birden fazla KHK çıkarılıp çıkarılmayacağının gösterilmesi gerekir. Buna göre Bakanlar Kuruluna ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içinde KHK çıkarma yetkisi verildiğinden bir KHK'nin Anayasa'ya uygun olduğunun kabulü, öncelikle dayandığı Yetki Yasasının kapsamı içinde kalmasına bağlıdır.

6223 sayılı Yetki Yasası'nın 1. maddesinin, amacın belirlendiği (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımı yeniden belirlenerek; (1) Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine ilişkin konularda; düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmiş, kapsamın belirlendiği aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında da verilen yetkinin sayılan kanun ve KHK'lerle diğer kanun ve KHK'lerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilâtlanma esasları, kadrolar bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsayacağı belirtilmiştir. Buna göre, KHK'ler ile mevcut bağlı kuruluşları ilgilendiren değişiklik ve yeni düzenleme yapılabilecek, ancak, önceden mevcut olmayan yeni bağlı kuruluş oluşturulamayacaktır.

Dava konusu 658 sayılı KHK ile 6223 sayılı Yetki Yasası'nın amaç ve kapsamı içinde yer almayan, dolayısıyla yetki verilmeyen Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı Türkiye Su Enstitüsü adı altında yeni bir kuruluş oluşturulmuştur. Dayandığı Yetki Yasasına aykırı olan söz konusu KHK'nin Anayasa'ya da aykırı olacağı açıktır.

Belirtilen nedenlerle dava konusu KHK'nin Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında ret talebinin ***"kötü niyetle yapıldığının anlaşılması"*** ve ***"esas yönünden kabul edilmemesi"*** hâlinde, ***"disiplin para cezası"*** verileceği öngörülmekte, (6) numaralı fıkrasında da ret talebinin ***"açıkça"*** kötüye kullanıldığının tespiti aranmaktadır.

Söz konusu kurallar uyarınca disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için, ret talebinin kötü niyetle yapılması ve ret talebi olarak gösterilen sebeplerin esastan kabul edilmemesi şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Bu şartlardan birinin gerçekleşmesi disiplin para cezası verilebilmesi için yeterli olamayacağı gibi ret talebinin açıkça kötüye kullanıldığının da tespit edilmesi gerekmektedir.

Davacı ret sebeplerini,

- Kamuoyunda *"WikiLeaks Belgeleri"* olarak bilinen belgelere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu iddiası,

- *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır"* biçimindeki 25 Nisan 2011 tarihli konuşma metninden yapılan alıntı,

ve bunları pekiştiren

- 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali başvurusunda istikrar kazanmış görüşünden vazgeçerek iptal isteminin reddi yönünde kullandığı oy,

olarak gösterdikten sonra, bu sebeplerin Cumhuriyet Halk Partisi'nin tarafı olduğu davalarda, reddedilenin tarafsız davranamayacağına ilişkin kuşkulara neden olduğunu ileri sürmüştür.

İleri sürülen bu iddia, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde incelenerek, söz konusu sebeplerin tarafsız hareket edemeyeceği kanısını haklı kılan hâl kapsamında olmadığı düşüncesiyle Davacının ret talebi esastan reddedilmiştir.

Ret talebinin esastan reddedilmiş olması, talebin kötü niyetle yapıldığı anlamını taşımayacağı gibi salt reddedilme nedeniyle disiplin para cezası verilemeyeceği de açıktır. Disiplin para cezası verilebilmesi için kanunun tanıdığı bu hakkın açıkça kötüye kullanıldığının (kötü niyetle yapıldığının) tespit edilmesi gerekmektedir.

Ret talebinin, kimi internet sitelerinden elde edilebilmesi mümkün olan ret sebeplerine dayanması, belirtilen ret sebeplerinin içerikleri, ret talebinin sunuluş biçimi, anlatım düzeni ve yargılama sürecindeki ileri sürülüş zamanı, Davacı tarafından açılan ve ret taleplerini de içeren diğer iptal davalarının konuları arasındaki benzerlik ve bu iptal başvurularındaki ret taleplerinin başvuru yönteminin ve ret sebeplerinin ayırımsız aynı olması dikkatle incelendiğinde, **ret talebi başvurusunun, kanunun tanıdığı bir hakkın kanuni sınırlar içinde kullanıldığını ve yargılamanın düzenli biçimde işleyişini önlemek ve kamu düzenini bozmak gibi bir amaç taşımadığını, dolayısıyla da bu hakkın açıkça kötüye kullanılmadığını göstermektedir.**

Açıklanan nedenle Davacıya disiplin para cezası verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6223 sayılı Yetki Kanunu'na dayanılarak kararlaştırılan 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin incelenmesi.

658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kamu tüzel kişiliğini haiz Türkiye Su Enstitüsü isimli bir teşkilat kurularak Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlanmıştır.

6223 sayılı Kanun ile ***kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere; kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden*** *belirlenmesi amacıyla Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.*

Bu yetkinin ise;

1) Mevcut bakanlıkların birleştirilmesi veya kaldırılması, yeni bakanlıklar kurulması, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkileri,

2) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesi veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesi,

3) Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesi, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esasları,

konularında kullanılması öngörülmüştür.

Buna göre, Yetki Yasası, bakanlıkların bağlı ilgili ve ilişkili kuruluşlarının **mevcut olmaları** koşulu ile bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesi veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesi konularında olmak üzere Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermektedir.

658 sayılı KHK'nin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesindeki düzenlemeden, anılan KHK ile kamu tüzel kişiliğini haiz Türkiye Su Enstitüsü isimli **yeni** bir teşkilatın kurulduğu ve bu teşkilatın Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na bağlandığı anlaşılmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetkilerinin yeniden belirlenmesi sırasında çıkartılan, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 6223 sayılı Yetki Yasasının belirlediği **yetki kapsamı aşılarak** kamu tüzel kişiliğini haiz Türkiye Su Enstitüsü isimli **yeni** bir kamu kurumunun oluşturulması, Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır.

Açıklanan nedenle 658 sayılı KHK'nin tümünün iptali gerekir.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "Kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin

çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir. 658 sayılı KHK'nin 10. maddesinin (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkralarında ise memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Oysa yukarıda ifade edildiği üzere 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle, söz konusu kural Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralların iptali gerektiği değerlendirmesiyle, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN

KARŞIOY YAZISI

I- Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığı gerekçesiyle DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA yer olmadığına dair KARŞIOY:

İptal davasını açan Parti tarafından Başkan Haşim KILIÇ'ın reddi talebinin kötü niyetle yapıldığına ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince disiplin para cezası uygulanmasına ilişkin çoğunluk kararına aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum:

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında *"Ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi halinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verilir"* denilmiş; (6) numaralı fıkrasında *"Bu Kanun anlamında disiplin para cezasından maksat, bireysel başvuru hakkını veya ret talebini* ***açıkça kötüye kullandığı*** *tespit edilen başvurucular aleyhine verilen … para cezası"* olduğu belirtilmiştir. Buna göre para cezası verilebilmesi için öncelikle talebin esastan reddedilmesi gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Talepte kötü niyet olup olmadığı talebin yerinde olup olmadığı hususundan bağımsız olarak ayrıca incelenecek, varlığı **açıkça** saptanmışsa kötü niyete ilişkin para cezasına hükmedilebilecektir.

Reddi hakim talep etme hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetinin ve adil yargılanma hakkının gereğince kullanılmasını güvence altına alan bir hukuk müessesesidir. Temel hakların kötüye kullanılması gerekçesi, çoğu kez hakkın özüne dokunacak nitelikte kısıtlayıcı düşüncelere yönelebildiğinden, ihtiyatla kullanılmalı ve ancak açık, nesnel koşulların oluşması halinde başvurulmalıdır. Bu nedenle reddi hakim talepleri yönünden de kötü niyetin varlığı açık, somut ve nesnel delillere dayanmalıdır. Talebin gerekçelerinin yetersiz olması, davacının daha önce de benzeri nitelikte, kabul edilmeyen taleplerde bulunması, davacının mahkemeye ve hakime karşı itimatsızlığının bilinmesi, tek başına kötü niyetin kanıtlarını oluşturamazlar.

Olayda davacının reddi hakim talebinde bulunmasının kendi açısından hassasiyet yaratan bazı beyan ve olgulara dayandığı, bu bağlamda:

- Başkan Haşim KILIÇ'ın aleni bir konuşmada kullandığı ifadeler siyaset alanına giren eleştirilerdir. İyi işleyen demokrasilerde yüksek yargı başkanlarının siyaset alanına yönelik, ifade özgürlüğü kapsamında da olsa, yorum veya değerlendirme yapmaları olağan değildir. Öte yandan, Anayasa'nın 150. maddesine göre iptal davası açma hakkı Cumhurbaşkanına, iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis gruplarına ve TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere ait olup, bunlardan Cumhurbaşkanının dava açması uygulamasına uzun süredir rastlanmadığı, iktidar partisinin dava açtığının ise hiç görülmediği bilinmektedir. Bu durumda eleştirinin hedefinin ana muhalefet olduğu açıktır.

- WIKILEAKS belgeleri her ne kadar hukuki bir işleme veya karara esas alınabilecek nitelikte değillerse de bunlarda geçen anlatımların davalı partide menfi yönde sübjektif kanaat veya kuşku uyandırmaya elverişli oldukları

anlaşılmaktadır.

Başkan Haşim KILIÇ'ın derdest olan davada tarafsız hareket edemeyeceği yönünde somut bir ret nedeni bulunmamakla birlikte Sayın Başkan'dan kaynaklanan nedenlerle davacıda bir hassasiyet doğmuş olduğu, dosyadaki evraktan anlaşılmaktadır. Bu nedenle olayda açıkça kötü niyet bulunduğu söylenemez. Para cezasına hükmedilmemesi gerekir.

II- KHK Kurallarına İlişkin Karşıoy Gerekçeleri:

A) KHK'nin 9. maddesi:

Maddede, Enstitü'nün başkan ve başkan yardımcılarının atanması düzenlenmiştir. Kurallar, daha önce kamu hizmetinde bulunmayan kişilerin atanma suretiyle kamu hizmetine girmelerine olanak vermektedir. 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda kamu hizmetine alınma konusunda bir yetki verilmemiştir. Bu nedenle kural, yetki kanununa aykırılık nedeniyle iptal edilmelidir.

Öte yandan kamu hizmetine girme hakkı Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenmiş olup, 91. maddenin birinci fıkrasına göre KHK ile düzenlenmesi yasak olan alandaki temel haklardandır. Bu nedenle kural, yetki kanunu kapsamı dışında olmasının yanında, yasak alana ilişkin olması nedeniyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

B) KHK'nin 10. maddesinin (5), (6), (7) ve (8) numaralı fıkraları:

Fıkralarda, personelin özlük haklarına ilişkin hükümler yer almaktadır. 6223 sayılı Yetki Kanunu memurlar ve diğer kamu görevlilerinin özlük haklarını kapsamadığından, Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olan kuralların iptali gerekir.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında red talebinin "kötü niyetle yapıldığının anlaşılması" ve "esas yönünden kabul edilmemesi" halinde talepte bulunanların her birine beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar "disiplin para cezası" verileceği düzenlenmiştir. Aynı maddenin (6) numaralı fıkrasında ise, bu Kanun anlamında disiplin para cezasının bireysel başvuru hakkını veya red talebini "açıkça kötüye kullandığı" tesbit edilen başvurucular aleyhine verilen para cezası olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için red talebinin kötü niyetle yapılması (açıkça kötüye kullanılması) ve talebin esastan kabul edilmemesi koşullarının birlikte bulunması gerekmektedir.

Bu durumda her somut olayda olayın özelliğine göre "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığı" hususu mahkemece takdir edilecektir.

Davada, davacının hakimin reddi talebinin reddedildiği açıktır. Ancak dosyanın incelenmesinden bu talebin kötü niyetle yapıldığı konusunda herhangi bir belge ve bilgi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenle kararın "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü ile talepte bulunanlar hakkında disiplin para cezası uygulanması" yolundaki kısmına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

Anayasa'nın 7. maddesinde, "Yasama Yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez." hükmü yer almıştır. Anayasa'nın 87. maddesinde ise, "Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek" Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinde "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." denilmektedir.

Yukarıya aynen alınan madde hükümlerinden yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olup devredilemeyeceği, kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin ise kendine özgü istisnai bir yetki olduğu ve Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen sınırlar içinde kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın "siyasi haklar ve ödevler" başlıklı Dördüncü bölümünde yer alan 70. madde de ise "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayırım gözetilemez." hükmü yer almıştır. Madde hükmü ile kamu hizmetlerine girme hakkı düzenlenirken, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayırım gözetilemeyeceği de belirtilmek suretiyle bu hakkın güvence altına alındığı açıktır.

10.10.2011 günlü, 658 sayılı Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 9. maddesinin ve 10. maddesinin beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci fıkralarında yer alan düzenlemeler ile kamu hizmetine alınmada bazı ölçütlere yer verilerek, Anayasa'nın 91. maddesine göre kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyecek olan "siyasi haklar ve ödevler" başlıklı bölümde yer alan kamu hizmetine girme hakkıyla ilgili 70. madde kapsamında düzenlemeler yapılmıştır. Bu durumda sözü geçen düzenlemeler Anayasa'nın 91. maddesine göre kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi mümkün olmayan yasak alan içindedir.

Açıklanan nedenle 10.10.2011 günlü, 658 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9. maddesi ve 10. maddesinin beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci fıkraları Anayasa'nın 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesi ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Esas Sayısı : 2012/80
Karar Sayısı : 2013/16
Karar Günü : 17.1.2013

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR :

1- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/80)
2- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/81)
3- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/82)
4- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/83)
5- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/84)
6- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/109)
7- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/110)
8- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/111)
9- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/112)
10- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2010/113)
11- KKK 1. Ordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi (E. 2012/114)
12- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/115)
13- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/119)
14- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/120)
15- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2010/121)
16- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/122)
17- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/123)
18- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/124)
19- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/125)
20- Askeri Yargıtay 3. Dairesi (E. 2010/131)
21- Askeri Yargıtay 3. Dairesi (E. 2012/138)
22- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/139)
23- Askeri Yargıtay 3. Dairesi (E. 2012/140)
24- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2012/141)

25- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2010/142)
26- Askeri Yargıtay 3. Dairesi (E. 2012/144)
27- KKK 6. Mknz. P. Tüm. K.lığı Askeri Mahkemesi (E. 2012/148)
28- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/150)
29- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/151)
30- Askeri Yargıtay Daireler Kurulu (E. 2010/152)
31- Askeri Yargıtay 2. Dairesi (E. 2012/153)
32- Askeri Yargıtay 3. Dairesi (E. 2012/154)
33- Askeri Yargıtay 4. Dairesi (E. 2013/3)
34- Askeri Yargıtay 1. Dairesi (E. 2013/8)

İTİRAZLARIN KONUSU : 22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun;

1- 47. maddesinin birinci fıkrasının 22.3.2000 günlü, 4551 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinin,

2- 31.3.2005 günlü, 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının *"Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümünün,

3- 26.2.2008 günlü, 5739 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 10. maddesinin,

Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan davalarda, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptalleri için başvurmuşlardır.

II- İTİRAZLARIN GEREKÇESİ

İtiraz yoluna başvuran Mahkemelerin başvuru kararlarında özetle; 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendiyle anılan Kanun'un üçüncü babının 4. faslında düzenlenen suçlar nedeniyle hükmolunacak cezalara ilişkin erteleme, tedbir ya da para cezasına çevrilme

yasağı ile 3., 5. ve 8. fasıllarda düzenlenen suçlara ilişkin erteleme yasağının, ek 8. maddenin ikinci fıkrası ile sırf askeri suçlar ile anılan Kanun'un üçüncü babının dördüncü faslında düzenlenen suçlar nedeniyle hükmolunacak cezalar hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların uygulanamamasının, ek 10. maddenin ikinci fıkrasıyla da 1632 sayılı Kanun'da düzenlenen tüm suçlarla ilgili olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesinin (5) ila (14) numaralı fıkraları arasında düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair kuralların uygulanamamasının aynı hukuki durumda bulunan kişiler arasında eşitsizlik yarattığı; mahkemelerce suça etki eden faktörlerin yeterince değerlendirilip failin ve fiilin özellikleri dikkate alınarak hükmolunacak cezanın şahsileştirebilmesi imkânını ortadan kaldırdığı ve ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil ettiği belirtilerek, itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun itiraz konusu kuralları da içeren maddeleri şöyledir:

1- "Cezaların tecili ve hürriyeti bağlayıcı cezalar yerine uygulanabilecek ceza ve tedbirler

Madde 47-(Değişik: 13/5/1940 - 3823/1 md.) Türk Ceza Kanununun birinci kitabının müstakil faslında yazılı olan cezaların tecili hakkındaki kaideler aşağıdaki hükümler nazara alınmak şartiyle askeri şahıslar hakkında da tatbik olunur.

A) (Değişik : 22/3/2000 - 4551/12 md.) Askeri mahkemelerden Askeri Ceza Kanununun Üçüncü Babının Dördüncü Fasılında yazılı suçlardan dolayı verilen cezalar tecil edilemez ve para cezasına veya tedbirlerden birine de çevrilemez. Aynı Kanunun Üçüncü Babının Üçüncü Faslı ile 84 üncü maddesi hariç olmak üzere 5 inci ve 130 uncu maddesi hariç olmak üzere sekizinci fasıllarında yazılı suçlardan dolayı verilen cezalar tecil edilemez. Ancak fiili işlediği zaman onsekiz yaşını doldurmamış çocuklarla, hüküm zamanında yetmiş yaşına girmiş olanların mahkum oldukları bir seneden az hapis cezaları tecil olunabilir.

B) Türk Ceza Kanunu mucibince bir kabahat fiilinden dolayı mahkum olan ve cezası tecil edilen kimse bir sene içinde ve yine mezkür kanuna tevfikan hapis cezası ile mahkum olan ve cezası tecil edilen bir kimse beş sene içinde; askeri bir suçtan dolayı hapis veya daha ağır bir cezaya mahkum olur ve bu askeri cürüm Türk Ceza Kanunu mucibince cezayi mucip fiillerden bulunmazsa, ikinci mahkumiyet evvelki cezanın teciline mani olmaz.

C) Evvelki mahkumiyet askeri bir suç için verilmiş bir ceza olur ve bu askeri suç Türk Ceza Kanunu mucibince cezayi mucib bir fiil bulunmazsa ikinci fiilden dolayı Türk Ceza Kanunu mucibince verilecek cezanın teciline birinci fiil mani olamaz."

2- "Ek Madde 8- (Ek: 31/3/2005 – 5329/1 md.) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun genel hükümleri bu Kanunda yer verilen suçlar hakkında da uygulanır. Ancak, bu Kanunun fer'î askerî cezalara ve cezaların ertelenmesine ilişkin hükümleri ile zamanaşımına ilişkin 49 uncu maddesinin (A) bendi hükümleri saklıdır.

Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile ön ödeme hükümleri uygulanmaz.

3- "Ek Madde 10- (Ek: 26/2/2008-5739/1 md.) Bu Kanunda ve diğer ilgili kanunlarda gerekli değişiklikler yapılıncaya kadar, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Birinci Kitabında yer alan düzenlemeler bakımından bu Kanunun ek 8 ve 9 uncu maddeleri ile 16/6/1964 tarihli ve 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanunun 63 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Bu Kanunda yazılı suçlarla ilgili olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesinin beş ila ondördüncü fıkraları uygulanmaz."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararlarında, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

1- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca E.2012/80, 2012/81, 2012/82, 2012/83, 2012/84 sayılı dosyaların 12.9.2012; E.2012/109 sayılı dosyanın 3.10.2012; E.2012/110, 2012/111, 2012/112, 2012/113, 2012/114, 2012/115 sayılı dosyaların 11.10.2012; E.2012/119, 2012/121, 2012/122, 2012/123, 2012/124, 2012/125 sayılı dosyaların 1.11.2012; E.2012/131 sayılı dosyanın 22.11.2012; E.2012/138, 2012/139, 2012/140, 2012/141 sayılı dosyaların 4.12.2012; E.2012/142, 2012/144, 2012/148, 2012/150, 2012/151 sayılı dosyaların 27.12.2012; E.2012/152, 2012/153, 2012/154 sayılı dosyaların 3.1.2013; E.2013/3 ve 2013/8 sayılı dosyaların ise 17.1.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

2- E.2012/120 sayılı dosyanın 1.11.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle davada uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

Başvuru kararında, 1632 sayılı Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinin, ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının *"Sırf askeri suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümünün, ve ek 10. maddesinin ikinci fıkrasının *"silahında dikkatsizlik tedbirsizlik sonucu yaralanmaya sebebiyet vermek suçu"* yönünden iptaline karar verilmesi talep edilmiştir.

İtiraz yoluna başvuran Mahkemece iptali talep olunan 1632 sayılı Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin birinci ve ikinci

cümlelerinde, failin işlediği 1632 sayılı Kanun'un üçüncü babının dördüncü faslında yazılı suçlar (79 ila 81. maddeler) nedeniyle verilen cezaların tecil edilemeyeceği, para cezası ya da tedbire çevrilemeyeceği, ayrıca bu babın üçüncü faslı (63 ila 78. maddeler) ile beşinci (84. madde hariç olmak üzere 82 ila 107. maddeler) sekizinci faslındaki (130. madde hariç olmak üzere 131 ila 133. maddeler) suçlar nedeniyle hükmolunacak cezaların tecil edilemeyeceği; ek 8. maddenin ikinci fıkrasında, sırf askerî suçlar ile bu Kanun'un üçüncü babının dördüncü faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar uygulanmayacağı; ek 10. maddenin ikinci fıkrasında ise 1632 sayılı Kanun'da yazılı suçlarla ilgili olarak 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin beş ila ondördüncü fıkralarının uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin önündeki davanın konusunu oluşturan dikkatsizlik sonucu başkasının yaralanmasına sebebiyet vermek suçu, askeri suçlardan olup 1632 sayılı Kanun'un üçüncü babının onuncu faslının 146. maddesinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu suç nedeniyle hükmolunan hapis cezasının teciline, seçenek yaptırımlara çevrilmesine, Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi ve ek 8. maddesinin ikinci fıkrası engel teşkil etmemektedir. Başka bir ifadeyle anılan suç, ortak hüküm niteliğinde olan Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi ile ek 8. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında değildir. Bu itibarla, Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin birinci ve ikinci cümleleri ve ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının *" Sırf askeri suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümü görülmekte olan davada uygulanacak kural niteliği taşımamaktadır.

Açıklanan nedenlerle;

A- Dosyada eksiklik bulunmadığından, 22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun, 26.2.2008 günlü, 5739 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 10. maddesinin ikinci fıkrasının *"silahında dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu yaralanmaya sebebiyet vermek suçu"* yönünden esasının incelenmesine,

B- 22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun;

1- 47. maddesinin birinci fıkrasının, 22.3.2000 günlü, 4551 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile değiştirilen (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinin,

2- 31.3.2005 günlü, 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının *"Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümünün,

"silahında dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu yaralanmaya sebebiyet vermek suçu" yönünden itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu cümlelere ve bölüme ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARLARI

1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun yukarıda belirtilen maddelerinin iptali istemiyle açılan E.2012/81, 2012/82, 2012/83, 2012/84, 2012/109, 2012/110, 2012/111, 2012/112, 2012/113, 2012/114, 2012/115, 2012/119, 2012/120, 2012/121, 2012/122, 2012/123, 2012/124, 2012/125, 2012/131, 2012/138, 2012/139, 2012/140, 2012/141, 2012/142, 2012/144, 2012/148, 2012/150, 2012/151, 2012/152, 2012/153 ve 2012/154 sayılı dosyalar ile E.2013/3 ve 2013/8 sayılı dosyaların aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2012/80 sayılı dosya ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esaslarının kapatılmasına, esas incelemesinin E.2012/80 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Birleştirme kararları her ne kadar farklı suç tipleri yönünden verilmişse de değerlendirme iptal konusu maddelerin kapsadığı tüm suçlar bakımından yapılmıştır.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Anayasa Mahkemesi Raportörü Mustafa ÇAL tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Uygulanacak Kural Sorunu

E.2012/80 sayılı dosya ile birleştirilmesine karar verilen E.2012/114 sayılı dosyada itiraz yoluna başvuran Mahkeme, 1632 sayılı Kanun'un ek 10.

maddesinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptaline karar verilmesini istemiştir.

İtiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'de, sanığın Kanun'un 144. maddesi delaletiyle 5237 sayılı Kanun'un 257. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince *"ihmal suretiyle memuriyet görevini kötüye kullanmak suçu"*ndan cezalandırılması talebiyle kamu davası açılmıştır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkemece iptali talep olunan Kanun'un ek 10. maddesinin birinci fıkrasında Kanun'da ve diğer ilgili kanunlarda gerekli değişiklikler yapılıncaya kadar, 5237 sayılı Kanun'un birinci kitabında yer alan düzenlemeler bakımından 1632 sayılı Kanun'un ek 8. ve 9. maddeleri ile 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanunun 63. maddesinin ikinci fıkrası hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı; ikinci fıkrasında ise 1632 sayılı Kanun'da yazılı suçlarla ilgili olarak 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin beş ila ondördüncü fıkralarının uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

İtiraz konusu ek 10. maddenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının uygulanma olanağını ortadan kaldıran ikinci fıkrasının görülmekte olan davada uygulanma olanağı bulunmasına karşın, geçiş hükmü niteliğindeki itiraz konusu ek 10. maddenin birinci fıkrası, görülmekte olan davada uygulanacak kural niteliği taşımamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 22.05.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 5739 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 10. maddesinin birinci fıkrasının itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkraya ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- Sınırlama Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yoluyla yapılacak başvurular başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralı ile sınırlıdır.

Başvuran Mahkemelerce iptali talep olunan 1632 sayılı Kanun'un ek 8. maddesinin ikinci fıkrasında sırf askerî suçlar ile Kanunun üçüncü babının

dördüncü faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile ön ödeme hükümlerinin uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır. İtiraz yoluna başvuran mahkemelerin bazıları itiraz konusu kuralın sırf askeri suçlar kısmı yönünden bazıları ise hem sırf askeri suçlar hem de üçüncü babın dördüncü faslında yazılı suçlar yönünden kısa süreli seçenek yaptırımlar bölümünün iptalini talep etmişlerdir. Ancak itiraz başvurularının tamamı kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların uygulanmamasına ilişkin olup ön ödeme hükümlerine ilişkin olarak bir başvuru bulunmamaktadır. Dolayısıyla, kuralda yer alan *"Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar"* ibaresi ön ödeme hükümleri için de geçerli olan ortak bir ibare olduğundan ve ön ödeme ile ilgili bölümün başvuran mahkemelerce uygulanma kabiliyeti olmadığından ek 8. maddenin ikinci fıkrasına yönelik Anayasa'ya aykırılık incelemesinin de *"… kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümüyle sınırlandırılması gerekmektedir.

Bu nedenle, 1632 sayılı Kanun'un 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının *"Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümüne ilişkin esas incelemenin, *"…kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* ibaresiyle sınırlı olarak yapılmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

C- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1- 1632 Sayılı Kanun'un 47. Maddesinin Birinci Fıkrasının, 4551 Sayılı Kanun'un 12. Maddesi İle Değiştirilen (A) Bendinin Birinci ve İkinci Cümlelerinin İncelenmesi

Başvuru kararlarında, itiraz konusu kuralda yer alan Kanun'un üçüncü babının dördüncü faslında düzenlenen suçlar nedeniyle hükmolunacak cezalara ilişkin erteleme, tedbir ya da para cezasına çevrilme yasağı ile 3., 5. ve 8. fasıllarda düzenlenen suçlara ilişkin tecil yasağının aynı hukuki durumda bulunan kişiler arasında eşitsizlik yarattığı; mahkemelerce suça etki eden faktörlerin yeterince değerlendirilip failin ve fiilin özellikleri dikkate alınarak hükmolunacak cezanın kişiselleştirilmesi imkânını ortadan kaldırdığı ve ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 47. maddesinin (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinde, failin işlediği Kanun'un üçüncü babının dördüncü faslında yazılı suçlar (79 ila 81. maddeler) nedeniyle verilecek olan cezaların tecil edilemeyeceği, para cezası ya da tedbire çevrilemeyeceği belirtilmiş, ayrıca bu babın üçüncü faslı (63 ila 78. maddeler) ile beşinci faslı (84. madde hariç olmak üzere 82 ila 107. maddeler), sekizinci faslındaki (130. madde hariç olmak üzere 131 ila 133. maddeler) suçlar nedeniyle hükmolunacak olan cezaların tecil edilemeyeceği kurala bağlanmıştır.

5237 sayılı Kanun'un *"Hapis cezasının ertelenmesi"* başlıklı 51. maddesinde, mahkemelerce hükmolunacak hapis cezalarının ertelenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında, miktar ve tür bakımından hangi cezaların ertelenebileceği ile ertelemenin koşulları düzenlenmektedir. Buna göre, işlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkum edilen kişinin cezası ertelenebilecektir. Erteleme kararının verilebilmesi için kişinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkum edilmemiş olması, suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması gerekmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Ceza hukukunun, toplumun kültür ve uygarlık düzeyi, sosyal ve ekonomik yaşantısıyla ilgili bulunması nedeniyle suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihinde bulunulması Devletin ceza siyaseti ile ilgilidir. Kanun koyucu ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde yetkisini kullanırken kuşkusuz, Anayasa'ya ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunlara uygulanacak yaptırımın türü ve ölçüsü, cezayı ağırlaştırıcı veya hafifletici tutum ve davranışların neler olacağı, hangi cezaların seçenek yaptırımlara çevrilebileceği veya ertelenebileceği ve hangi suçların hükmün açıklanmasının geri bırakılması kapsamında kalacağı gibi konularda takdir yetkisine sahiptir. Bu takdir yetkisinin kullanılmasında suçun askeri suç olup olmamasının da dikkate alınacağı açıktır. Askerlik hizmetinin ulusal güvenliğin

sağlanmasındaki belirleyici yeri ve ağırlığı, sivil yaşamda suç oluşturmayan ya da önemsiz görülebilecek cezaları gerektiren kimi eylemlerin askeri suç olarak kabul edilmelerini ve ağır yaptırımlara bağlanmalarını gerekli kılabilmektedir. Ancak, askeri ceza hukuku alanında da suç ile suça karşılık gelen yaptırımlar ve tedbirler arasında makul, kabul edilebilir, amaçla uyumlu bir orantının sağlanması, hukuk devleti olmanın gereğidir.

Ceza hukukunda, cezanın infaz edilmesiyle güdülen amaç kişiye gerçekleştirdiği haksızlık dolayısıyla etkili bir uyarıda bulunmak ve etkin pişmanlık duymasını sağlamaktır. Cezasının infazıyla hükümlünün gelecekte sosyal sorumluluğa sahip olarak suçsuz bir hayat sürmeye yatkın duruma getirilmesi gerekmektedir. Çağdaş ceza hukukunda ceza yaptırımlarının belirlenmesindeki temel amaç ise suçlunun ıslahı, yeniden suç işlemesinin ve toplum için sürekli bir tehlike olmasının önüne geçme ve dolayısıyla topluma tekrar yararlı bir birey haline getirilmesini sağlamaktır. Bu nedenle günümüzde suçlar için ceza yanında ya da yerine bir kısım tedbirler uygulanması söz konusu olmaktadır. Yine sanık hakkında hükmolunacak olan hapis cezasının ertelenebilmesi ile suçlunun, toplum içinde özgürlüğü kısıtlanmadan, cezaevlerinin olumsuz etkilerinden de kurtarılarak, toplumla sosyal bağları koparılmadan ve her şeyden de önemlisi hayatın normal akışı değişmeden ıslah edilmesi amaçlanmaktadır. Cezaların kişiselleştirilmesine yönelik bu düzenlemeler, kamu yararının da bir gereğidir.

İtiraz konusu kuralın gerekçesinde, maddede belirtilen suçlar nedeniyle hükmolunacak kısa süreli hapis cezalarının para cezası ya da diğer seçenek yaptırımlara çevrilebilmesi yahut ertelenmesinin bu suçların etkili bir şekilde cezalandırılmasını engelleyeceği, kişilerin suç işleme yönündeki eğilimlerini artıracağı ve disiplini bozacağı, bu nedenle söz konusu kısıtlamanın gerekli olduğu belirtilmişse de kanun koyucu, askeri ceza hukukunda erteleme kurumunu düzenlerken hukuk devleti ilkesinin bir gereği ve ceza hukukunun temel prensiplerinden olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise "*elverişlilik*", "*gereklilik*" ve "*orantılılık*" olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. "*Elverişlilik*", başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, "*gereklilik*" başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, "*orantılılık*" ise başvurulan önlem ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

Ölçülülük ilkesiyle devlet, cezalandırmanın sağladığı kamu yararı ile bireyin hak ve özgürlükleri arasında adil bir dengeyi sağlamakla yükümlüdür. Askeri disiplinin tesisinde zafiyeti önlemek amacıyla getirilen kural ve gerekçesi dikkate alındığında, belirli suçlar açısından askeri disiplinin tesisinin suçluların yalnızca hapis cezasıyla cezalandırılmalarıyla sağlanabileceği şeklinde bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Kanun koyucunun, 1632 sayılı Kanun'da erteleme kapsamı dışındaki suçları belirlerken suçların niteliğini, işleniş şekillerini, ağırlığını, askeri disiplin üzerindeki etkisini, öngörülen ceza miktarlarını ve suçla korunan hukuki yarar gibi etkenleri gözeteceği açıktır. Oysa itiraz konusu kuralla erteleme kapsamının dışında tutulan suçlar arasında savaş ve seferberlik halinde işlenen suçlar ile ceza üst sınırı on yıl hatta müebbet hapis cezası olanlarla birlikte cezası çok hafif olan suçlar da bulunmaktadır. Bu durumda, asker kişiler yönünden itiraz konusu kuralla erteleme kapsamı dışındaki suçlar belirlenirken suçların niteliği, işleniş şekilleri, ağırlığı, askeri disiplin üzerindeki etkisi, öngörülen ceza miktarları ve suçla korunan hukuki yarar gibi etkenlerin göz ardı edildiği, bu yönüyle de kuralın kamu yararı ve bireyin hak ve özgürlükleri arasında adil bir denge oluşturmadığından ölçülülük ilkesine ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturduğu açıktır.

Öte yandan, iki yıl veya daha az süreli hapis cezası gerektiren eylemler nedeniyle hükmolunacak olan hapis cezalarının suçlunun kişiliği ve suça etki eden diğer etkenler ve hükmolunacak yaptırımın da göz önünde tutulması suretiyle erteleme imkânının tanınması cezaların kişiselleştirilmesi ve suçlunun yeniden topluma kazandırılması açısından önem taşımaktadır. Failin kişilik yapısı, psikolojik ve ahlaki eğilimleri ile kendisini suç işlemeye sevk eden saikler dikkate alındığında, failin hapis cezasıyla cezalandırılarak cezaevine konulmasına gerek kalmaksızın kanun ve toplumsal kurallara uygun davranması sağlanabilir. İtiraz konusu kural nedeniyle, iki yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkum olan tüm sanıklar yönünden yargılama mercilerine erteleme konusunda hiçbir seçenek bırakılmaması her şeyden önce suçluda gözlenen iyi halin ve bir daha suç işlememeye yönelik oluşan pişmanlığın, failin geçmişinin, ilk kez suç işlemiş olma halinin de değerlendirilememesi sonucunu ortaya çıkarır. Ertelemenin, cezanın kişiselleştirilmesinde hakime takdir hakkı tanıyan bir kurum olduğu da dikkate alındığında, itiraz konusu kuralın hakimin takdir hakkını ortadan kaldırdığı da açıktır. Bu yönüyle de itiraz konusu kuralda, çağdaş ceza hukukundaki ceza ve ceza yerine uygulanabilecek olan alternatif yaptırımların ve cezanın şahsileştirilmesi ilkesinin de göz ardı edildiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesine aykırı görülerek iptal edilen kuralın ayrıca 10. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Mehmet ERTEN, Burhan ÜSTÜN ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

2- 1632 Sayılı Kanun'un 5329 Sayılı Kanun'un 1. Maddesiyle Eklenen Ek 8. Maddesinin İkinci Fıkrasının *"...kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile..."* Bölümünün İncelenmesi

Başvuru kararlarında, itiraz konusu kural nedeniyle sırf askeri suçlar ile 1632 sayılı Kanun'un üçüncü babının dördüncü faslında düzenlenen suçlarla ilgili olarak hükmolunacak cezalar hakkında 5237 sayılı Kanun'un kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar uygulanmamasının asker ve sivil kişiler arasında eşitsizlik yarattığı; askerlik hizmetinin özelliği, askeri disiplin ve askeri yargının kendine mahsus özellikleri gibi soyut gerekçelerin bu ayırımı haklı gösteremeyeceği, bu düzenlemenin mahkemelerce suça etki eden faktörlerin yeterince değerlendirilip failin ve fiilin özelliklerini dikkate alarak hükmolunacak cezanın kişiselleştirilmesi imkânını ortadan kaldırdığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı ek 8. maddesinin ikinci fıkrasında, sırf askeri suçlar ile Kanun'un üçüncü babının dördüncü faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

5237 sayılı Kanun'un 49. maddesinin ikinci fıkrasına göre, hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezası olarak adlandırılmakta; 50. maddenin birinci fıkrasında ise kısa süreli hapis cezası yerine uygulanabilecek seçenek yaptırımlar gösterilerek bu konuda hâkime takdir yetkisi tanınmaktadır. Kanun'un 50. maddesi gereğince kısa süreli hapis cezalarının, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre adli para cezasına, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın tamamen giderilmesine, en az iki yıl süreyle bir eğitim kurumuna devam etmeye, belirli yerlere ya da

belirli etkinliklere katılmaktan yasaklanmaya, ilgili ehliyet ya da ruhsatın geri alınmasına veya belirli meslek ya da sanatı yapmaktan yasaklanmaya yahut kamuya yararlı bir işte çalışmaya çevrilebilmesi imkânı bulunmaktadır.

İtiraz konusu kural, kısa süreli hapis cezasına mahkum olan sanıkların toplum içinde özgürlükleri kısıtlanmadan, cezaevlerinin olumsuz etkilerinden de kurtarılarak, toplumla sosyal bağları koparılmadan ve hayatın normal akışı değişmeden ıslah edilmelerine engel teşkil etmekte ve sanıklarda gözlenen iyi halin ve pişmanlığın değerlendirilememesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Sonuç olarak kısa süreli hapis cezasına mahkum olan sanıklar yönünden seçenek yaptırımlara çevrilme yasağı öngören itiraz konusu kuralın, 1632 sayılı Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerine ilişkin gerekçede belirtilen nedenlerle ceza hukukunun temel prensiplerinden olan cezanın kişiselleştirilmesi ile ölçülülük ilkesine ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesine aykırı görülerek iptal edilen kuralın ayrıca 10. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Mehmet ERTEN, Burhan ÜSTÜN ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

3- 1632 Sayılı Kanun'un 5739 Sayılı Kanun'un 1. Maddesiyle Eklenen Ek 10. Maddesinin İkinci Fıkrasının İncelenmesi

Başvuru kararlarında, itiraz konusu kural nedeniyle 1632 sayılı Kanun'da düzenlenen suçlarla ilgili olarak 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin beş ila ondördüncü fıkraları arasında düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair kuralların uygulanmamasının asker ve sivil kişiler arasında eşitsizlik yarattığı; askerlik hizmetinin özelliği, askeri disiplin ve askeri yargının kendine mahsus özellikleri gibi soyut gerekçelerin bu ayırımı haklı gösteremeyeceği, bu düzenlemenin mahkemelerce suça etki eden faktörlerin yeterince değerlendirilip failin ve fiilin özelliklerini dikkate alarak hükmolunacak cezanın kişiselleştirilebilmesi imkânını ortadan kaldırdığı ve ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un ek 10. maddesinin ikinci fıkrasına göre, 1632 sayılı Kanun'da düzenlenen suçlarla ilgili olarak 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin beş ila ondördüncü fıkralarının uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır. Bu düzenleme nedeniyle diğer bütün koşulları bulunsa dahi 1632 sayılı Kanun'da düzenlenen suçlara ilişkin olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi imkânı bulunmamaktadır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu günümüzde Batı Avrupa ülkelerinin çoğunun ceza mevzuatında yer alan bir kurumdur. Özellikle 1950'li yıllardan sonra Kıta Avrupası ceza hukukuna girmiş olan bu kurum, ilk olarak Anglo-Sakson hukukunda ortaya çıkmıştır. Bu kurum, yargılanması tamamlanmış olan sanığın belli bir süre denetim altında tutulması esasına dayanır. Hâkim, sanığın suçluluk ve kusurluluğunu saptamakla beraber cezaya hükmetmeyi geriye bırakmakta ve onu belirli bir süre içinde denetim altında tutmaktadır. Tabi tutulduğu denetim süresi içinde davranışları olumlu bulunduğu takdirde sanık için bir mahkumiyet kararı verilmemektedir. Böylece deneme süresini başarıyla geçirmiş olan sanık, hükümlü olma süreci dışına çıkarılmaktadır. Sanıkların toplumda suçlu olarak damgalanmaması ve topluma normal bireyler olarak tekrar kazandırılması kurumun temel amaçlarındandır.

5721 sayılı Kanun'un 231. maddesi ile getirilen düzenlemeye göre, mahkeme, sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilecektir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması durumunda, sanık beş yıl denetim süresine tabi tutulacak, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemediği takdirde hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesine karar verilecektir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılabilmesi için, sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkum olmaması, mahkemece sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması, suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi gerekir. Görüldüğü üzere kurum, yalnızca sanığın menfaatleri düşünülerek getirilmiş olmayıp, önemli ölçüde toplumsal yarar ve kamu düzeninin korunması da amaçlanmıştır. Mukayeseli hukukta suç ve suçlulukla mücadele, suç işlenmesinin önlenmesi ve caydırıcılık açısından bu ve buna benzer kurumlara geniş biçimde yer verildiği görülmektedir.

1632 sayılı Kanun'da düzenlenen suçlara ilişkin olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesine engel teşkil eden itiraz konusu kuralın, askeri yargının özellikleri dikkate alınarak askeri yargı sisteminde uygulanan askeri disiplinin tesisi amacıyla getirildiği anlaşılmaktadır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, aynen erteleme ve kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar gibi hükmün ve cezanın kişiselleştirilmesi kurumlarından biridir. İtiraz konusu kuralla, askeri disiplinin tesisi gerekçesiyle suçların işleniş şekli, ağırlığı ve korunan hukuki menfaat gibi hususlarda herhangi bir ayrım gözetilmeksizin 1632 sayılı Kanun'da düzenlenen tüm suçlar yönünden hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının uygulanamaması, ceza adaleti ile güdülen amaca uygun olmadığı gibi cezanın kişiselleştirilmesinde hâkime tanınan takdir hakkını da ortadan kaldırmaktadır.

Sonuç olarak iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılan sanıklar açısından hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının uygulanmasına engel olan itiraz konusu kural, 1632 sayılı Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerine ilişkin gerekçede belirtilen nedenlerle ceza hukukunun temel prensiplerinden olan cezanın kişiselleştirilmesi ile ölçülülük ilkesine ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesine aykırı görülerek iptal edilen kuralın ayrıca 10. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Mehmet ERTEN, Burhan ÜSTÜN ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

VII- SONUÇ

22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun;

A- 47. maddesinin birinci fıkrasının, 4551 sayılı Askerî Ceza Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 12. maddesi ile değiştirilen (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B- 1- 31.3.2005 günlü, 5329 sayılı Askerî Ceza Kanunu ile Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkındaki Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının *"Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümüne ilişkin esas incelemenin, *"…kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına,

2- 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 8. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"…kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

C- 26.2.2008 günlü, 5739 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 10. maddesinin;

1- Birinci fıkrasının, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkraya ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

2- İkinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

Mehmet ERTEN, Burhan ÜSTÜN ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 17.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

İtirazın konusu 22.5.1930 günlü, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun;

1- 47. maddesinin birinci fıkrasının 22.3.2000 günlü, 4551 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinin,

2- 31.3.2005 günlü, 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen Ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının *" Sırf askeri suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…"* bölümünün,

3- 26.2.2008 günlü, 5739 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen Ek 10. maddesinin ikinci fıkrasının,

Askeri Ceza Kanunu'nda öngörülen kimi suçlar yönünden Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptali istemidir.

Anayasa Mahkemesinin **5.7.2012 günlü Esas: 2012/9, Karar: 2012/103 sayılı 21.11.2012 günlü ve 28474 sayılı Resmî Gazete'de** yayımlanan kararının **"Karşıoy Gerekçesi"**nde belirtilen nedenlerle itiraz başvurularının reddi gerekir.

Bu nedenle çoğunluğun iptale ilişkin kararına katılmadık**.**

Üye	Üye	Üye
Mehmet ERTEN	Burhan ÜSTÜN	Muammer TOPAL

Esas Sayısı : 2012/19
Karar Sayısı : 2013/17
Karar Günü : 17.1.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Emine Ülker TARHAN ve M. Akif HAMZAÇEBİ ile birlikte 120 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 17.2.2012 günlü, 6278 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 26. maddesinde yer alan;

1- *"…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…"* ibaresinin,

2- *"…ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla…"* ibaresinin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 7., 8., 10., 88., 112., 123., 128., 137. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- İPTAL ve YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"…

GEREKÇELER

İptali istenen düzenlemenin gerekçelerini belirtmeden önce, Anayasaya aykırı yasal düzenleme yapılma noktasına neden ve nasıl gelindiğini, sürecin ardındaki dinamikleri ve yasal düzenleme yapılması ihtiyacının gerçek mahiyetini ortaya koymak gerekir.

Bazı Mit görevlileri ile ilgili olarak yürütülmekte olan bir soruşturmaya ilişkin yapılan değerlendirmede; Anayasanın Başlangıcı ile 5 inci maddesi kapsamında Anayasa suçu oluşturması ve 01.11.1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri (a)'dan (g)'ye yedi bent halinde tek tek sayıldıktan sonra ikinci fıkrasında, "Milli İstihbarat Teşkilatına bu görevler dışında görev verilemez ve bu teşkilat Devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltilemez." hükmüne yer verilmiş olması karşısında, MİT'e, 2937 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında sıralanan görevlerden başka Başbakan veya bir başkası tarafından hiçbir görev verilemeyeceğinin ortaya çıkmasından sonra, iktidar partisi tarafından iptali istenen yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Yapılan yasal düzenleme ile başbakanca görevlendirilenler hakkında soruşturma ve kovuşturma yürütülmesinin engellenmesi, kovuşturmaların görevlendirenlere uzanmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca yasa, başbakana MİT yasasında sayılan görevler dışında suç teşkil edebilecek görevlendirme yapma yetkisi de tanınması bakımından tehlike yaratmaktadır.

Anayasaya Aykırılık Sorunu

17.02.2012 gün ve 6278 sayılı "Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1 inci maddesi ile 01.11.1983 gün ve 2937 "Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 26 ncı maddesi "başlığı" ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Soruşturma izni

MADDE 26- MİT mensuplarının veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin; görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılması Başbakanın iznine bağlıdır."

Diğer taraftan, iptali istenen 17.02.2012 gün ve 6278 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile de 2937 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

"GEÇİCİ MADDE 4- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hâlen devam eden soruşturma ve kovuşturmalar hakkında da 26 ncı madde hükümleri uygulanır."

Görüldüğü üzere, 6278 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile 2937 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi, başlığı da dahil olmak üzere "tümüyle" değiştirilmiş bulunmaktadır.

Buna göre,

- Önceki maddenin başlığı "Ceza takibat izni" iken, "Soruşturma izni" olarak değiştirilmekte ve önceki madde metninde olmayan:

1) "…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin;"

2) "…ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla" ve

3) "… soruşturma" tümce ve sözcükleri eklenmekte ve böylece yeni madde metninde;

"MİT mensuplarının veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin; görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılması Başbakanın iznine bağlıdır."

denilmektedir.

Buna göre,

Önceki yasal düzenlemede, haklarınca cezai takibat yapılması Başbakanın iznine bağlı olanlar yalnızca "MİT mensupları" iken,

Bu kez,

"Belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenler" de Başbakanın iznine bağlı olarak haklarında soruşturma yapılabilecek olanlar arasına alınmaktadır.

Diğer yandan,

Önceki yasa maddesinde, hükmün konusu olan "MİT mensupları" görevlerini yerine getirirken, yalnızca "görevlerini yerine getirirken, görevlerinin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan ötürü" haklarında cezai takibat yapılması Başbakanın iznine bağlı iken, bu kez, "5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla" haklarında soruşturma yapılması Başbakanın iznine bağlı kılınmak suretiyle,

1) Hem maddenin "öznesi" yönünden,

2) Hem de o özne hakkında "olası bir soruşturmanın kapsamı ve sınırları" yönünden,

Önceki yasal düzenlemenin özü, kapsamı ve sınırları genişletilmiş; önceki yasal düzenlemede yalnızca "MİT mensupları" madde hükmü kapsamı içerisinde iken,

Bu defa,

"Belirli bir görevi ifa etmek üzere Başbakan tarafından görevlendirilen kamu görevlileri" de maddenin -deyim yerinde ise- koruyucu zırhı içerisine alınmış bulunmaktadır.

Ayrıca,

Anayasanın Başlangıç Bölümünün birinci fıkrasında, Anayasanın Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirlediği; 5 inci maddesinde, Devletin temel amaç ve görevlerinin, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak olduğu hükümlerine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde de, egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olduğu belirtildikten sonra,

Türk Milletinin, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanabileceği; egemenliğin kullanılmasının, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı; hiçbir kimsenin veya organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı açıklanmış; 7 nci maddesinde ise, yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük millet Meclisi'ne ait olduğu olgusuna vurgu yapılmıştır.

Bütün bu Anayasa hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye Devleti'nin siyasi sorunlarının tartışılıp, çözüm üretileceği yegâne yetkili organın da Türkiye Büyük Millet Meclisi olduğu sonucuna varılmaktadır.

İdarî tasarruflarla kimi kamu görevlilerinin çerçevesi belirsiz görevlerle görevlendirmesi Anayasanın yukarıda değinilen Başlangıcı ile 5 inci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci ve 112 nci maddelerine aykırıdır.

Diğer yandan,

Anayasanın 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri sayılırken,

- Türkiye Cumhuriyeti'nin, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu,

Vurgulanmıştır.

Anayasanın 8 inci maddesi,

"Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir."

Hükmünü âmirdir.

Anayasanın 10 uncu maddesinde ise,

- Herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu,

- Kadınların ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu; Devletin bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü olup, bu maksatla alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı,

- Çocukların, yaşlıların, özürlülerin, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağı,

- Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı,

- Devlet organları ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları,

Hükme bağlanmıştır.

Anayasanın 112 nci maddesinde ise Başbakanın görev ve siyasi sorumluluğunun sınırları çizilmiştir. Anılan madde hükmüne göre;

"Başbakan, Bakanlar kurulunun başkanı olarak, Bakanlıklar arasında işbirliğini sağlar ve hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözetir. Bakanlar Kurulu, bu siyasetin yürütülmesinden birlikte sorumludur."

Anayasanın "İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği" başlığını taşıyan 123 üncü maddesinde ise,

- İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

- İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

- Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.

denilmektedir.

Keza,

Anayasanın "Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler" başlıklı 128 inci maddesinde de,

- Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği,

- Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği,

Kurala bağlanmıştır.

Diğer yandan, Anayasanın "Kanunsuz emir" başlıklı 137 nci maddesinde,

"Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz.

Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.

Askeri hizmetlerin görülmesi ve acele hallerde kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır."

Anayasanın 138. maddesinin 3. fıkrasında …"görülmekte olan bir dava hakkında yasama meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz ve herhangi bir beyanda bulunulamaz, 4. Fıkrasında ise "…yasama organı ve idare mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez"

Hükmü yer almaktadır.

01.11.1983 gün ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 4 üncü maddesinde Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri belirtilmiş olup, bu görevlerle ilgili konularda Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi zorunludur.

Oysa, Anayasanın 128 inci maddesinin yukarıda açıklanan ikinci fıkrasında memurlar ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin yasayla düzenleneceği belirtilirken, bir görev için yetkilendirilecek kişinin yapılacak göreve uygun niteliklere sahip bulunması ve bunun, tersi uygulamaya neden olmaması için yasada gösterilmesinin amaçlandığı açıktır.

Kaldı ki, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 4 üncü maddesinde Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri "sınırlı" olarak belirtilmiş ve anılan maddede;

"Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri şunlardır;

a) Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bütünlüğüne, varlığına, bağımsızlığına, güvenliğine, Anayasal düzenine ve milli gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı içten ve dıştan yöneltilen mevcut ve muhtemel faaliyetler hakkında milli güvenlik istihbaratını Devlet çapında oluşturmak ve bu istihbaratı Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile gerekli kuruluşlara ulaştırmak.

b) Devletin milli güvenlik siyasetiyle ilgili planların hazırlanması ve yürütülmesinde; Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile ilgili bakanlıkların istihbarat istek ve ihtiyaçlarını karşılamak.

c) Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat faaliyetlerinin yönlendirilmesi için Milli Güvenlik Kurulu ve Başbakana tekliflerde bulunmak.

d) Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat ve istihbarata karşı koyma faaliyetlerine teknik konularda müşavirlik yapmak ve koordinasyonun sağlanmasında yardımcı olmak.

e) Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvetler için lüzum görülecek haber ve istihbaratı, yapılacak protokole göre Genelkurmay Başkanlığına ulaştırmak.

f) Milli Güvenlik Kurulunda belirlenecek diğer görevleri yapmak.

g) İstihbarata karşı koymak.

Milli İstihbarat Teşkilatına bu görevler dışında görev verilemez ve bu teşkilat Devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine

yöneltilemez. Milli İstihbarat Teşkilatı birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları Başbakanca onaylanacak bir yönetmelikte belirtilir."

denilmiştir.

Görüldüğü üzere, 2937 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde Milli İstihbarat Teşkilatı'nın görevleri "tadâdî" biçimde sayılmış ve özellikle anılan maddenin son fıkrasının ilk cümlesinde "Milli İstihbarat Teşkilatına bu görevler dışında görev verilemez ve bu teşkilat devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltilemez."

Hükmü getirilmek suretiyle, Milli İstihbarat Teşkilatının görev sınırları yasal olarak belirlenmiş bulunmaktadır.

İşte, bu görev sınırını aşan her görevlendirme durumunda Anayasanın 137 nci maddesinde ifadesini bulan "Kanunsuz emir" prensibi ile karşılaşılacak ve Devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltildiğinde, yine, aynı Anayasal ilkenin ihlâli söz konusu olacaktır.

Nitekim, Başsavcıvekili Fikret Seçen altı maddelik açıklamasında; "Cumhuriyet Başsavcı Vekilliğimizce KCK terör örgütüne yönelik olarak yapılan bir soruşturma sırasında, bazı devlet görevlilerinin kendilerine yürütme organı tarafından verilen görevin dışına çıkarak hareket ettikleri, bu suretle örgütün eylemlerinin (bazı bombalama ve ölüme sebebiyet veren eylemler dahil) gerçekleşmesine yardım ettikleri şüphesini doğuracak deliller elde edilmesi nedeni ile soruşturma başlatılmıştır." Demektedir.

Diğer yandan, Başbakan tarafından kanunda öngörülen etkinlikleri yerine getirmekle görevlendirilecek kamu görevlilerinin niteliklerine, yine kanunda yer verilmesi zorunludur.

Bu itibarla, Anayasa Mahkemesi'nin 29.01.2009 gün ve 2005/85 Esas-2009/15 Karar sayılı Kararı'nda da vurgulandığı üzere, Anayasanın 128 inci maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki görevleri yürüten bütün personelin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin yasayla düzenlenmesi gerekir.

İptali istenen yasal düzenlemede Devlet istihbarat hizmetleri kapsamındaki görev ve faaliyetlerin ifası ile görevli kılınan Başbakan tarafından görevlendirilecek kamu

görevlilerinin belirli bir görevi ifa etmek yetkisinin gerektirdiği nitelikleri taşıyan kişiler arasından belirlenmesi gerekir.

6278 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinde yer alan "… belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…" biçimindeki ibare, Başbakan tarafından yetkilendirilecek kamu görevlilerinin niteliklerini açık bir şekilde belirlemediğinden, bu yönü itibariyle de Anayasanın 128 inci maddesine aykırıdır.

Öte yandan, Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel unsurlarından birisi de hukuk güvenliğini sağlamasıdır. Hukuksal güvenliğin, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirdiği, yargının yüce doruklarında defalarca tartışılmış ve kabul görmüş bulunan bir düşüncedir.

Yerleşmiş yargısal kararlarda da kabul edildiği gibi, belirlilik ve öngörülebilirlik özellikleri taşımayan ve dolayısı ile hukuki güvenlik sağlamayan kurallar Anayasanın Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğunu ifade eden 2 nci maddesi ile bağdaşmaz. İptali istenen kural takdire bağlı ve belirsiz bir yetki içerdiğinden hukuk devleti ilkesine de aykırıdır.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, "… belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin" ibareleri Anayasanın 2 nci ve 128 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Diğer yandan, iptali istenilen "…belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin" tümcesinde geçen "belirli" ibaresi oldukça "mânidar"dır. Madde metninde yapılan, esasen, bir "sözcük oyunu" olup, "belirli bir görev" sözcüğü ile "özel bir görev" amaçlanmaktadır.

Kanaatimizce, bu sözcük oyununa gidilmesinde asıl etken, daha önce benzer bir uyuşmazlık nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nin 29.1.2009 gün ve 2005/85 Esas-2009/15 Karar sayılı Kararının 23 ncü sahifesinin 6 ncı paragrafında geçen iptal gerekçeleridir. Nitekim, Anayasa Mahkemesi'nin anılan Karardaki iptal gerekçesinde, hukuk güvenliğinin, kurallarda "belirlilik ve öngörülebilirlik" gerektirdiği vurgulanmıştır. İşte, iptali istenen Kanun maddesinde "özel" sözcüğü yerine "belirli" ibaresinin kullanılmış olması, tamamen, herhangi bir iptal başvurusunda Anayasa Mahkemesi'nin olası bir iptal kararının önüne geçebilme çabasıdır.

Dolayısı ile, iptali istenen madde metninde geçen "belirli" sözcüğü, yine "takdire bağlı ve belirsiz bir yetki" içermekte olup, bu da, şüphesiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğunu ifade eden Anayasa'nın 2 nci maddesi ile bağdaşmamaktadır.

Nitekim, AİHM Sunday Times/İngiltere 1979 Kararında bir yasadan sözedilebilmesi için gereken unsurları erişilebilirlik, açıklık, öngörülebilirlik olarak saymıştır. Muller / İsviçre 1988 Kararında ise AİHM şu ifadeyi kullanmaktadır: "Belirli bir eylemin ne sonuçlar doğrucağını yurttaşlar tarafından önceden görülmesine olanak verecek şekilde, yeterli açıklıkla formüle edilmeyen bir norm yasa sayılmaz." Denilmekle görüşlerimizi doğrulamaktadır.

Kaldı ki, Başbakan'a yetki verilmesi yasa-dışı oluşumları özendirecek, ve geçmişte ulus olarak yaşadığımız acı tecrübelerin tekrarına yol açabilecektir. Bu olgunun hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacağı ortadadır. Geçmişte suça bulaşmış ve hakkında yakalama kararı çıkartılmış olan MİT mensupları hakkında da başlatılan soruşturmalar düşebilecektir.

Diğer yandan, Anayasanın "İdarenin esaslarını" düzenleyen 123 üncü maddesinde, "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." Denilmektedir. Hal böyle olunca, idarenin görevlerinin kanunlarda hiçbir tartışmaya mahal bırakmayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Az yukarıda değinildiği üzere Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri 2937 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde açıkça belirtilmiş olup, bu görevler içinde Başbakanın anılan teşkilat mensuplarına veya diğer kamu görevlilerine özel görev vereceğine ilişkin bir hüküm yer almamaktadır.

Kaldı ki, anılan maddenin son fıkrasının ilk cümlesinde ifadesini bulan "Milli İstihbarat Teşkilatına bu görevler dışında görev verilemez ve bu teşkilat Devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltilemez." hükmü karşısında, 6278 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile getirilen "… veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…" ibaresinin yasal hiçbir dayanağı kalmamaktadır. Nitekim, Başbakanın kanunlarla MİT'e veya herhangi bir kamu kurumuna görev olarak tevdi edilmemiş herhangi bir konuda Başbakanın idari bir konuda görevlendirme yapabilecek olması, Anayasanın başta 123 üncü maddesi hükmü olmak üzere, 8 inci ve 112 nci maddelerine de aykırılık teşkil edecek ve anılan Anayasa hükümlerinde değinilen ilkelerle bağdaşmayacaktır.

Ayrıca, Anayasanın 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin "sosyal hukuk devleti" olduğu belirtilmiş; 10 uncu maddesinde ise, kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilerek hiçbir kimseye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bilindiği üzere, sosyal hukuk devleti, fırsat eşitliğine dayanır. Çağdaş demokratik değerlere ve Anayasanın temel yapı ve felsefesine göre, hukuk devletinin amaç edindiği herkesin kanun önünde eşitliği prensibi, başbakan tarafından görevlendirilen kamu personelinin görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılmasının Başbakanın iznine bağlı kılınması, Anayasanın 2 nci maddesindeki "sosyal devlet" ve 10 uncu maddesindeki "yasa önünde eşitlik" ilkeleriyle bağdaşmaz.

Zira, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 250 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ifadesini bulan ve anılan maddenin birinci fıkrasında belirtilen suçları işleyenlerin "sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun" bu Kanunda görevlendirilmiş ağır ceza mahkemelerinde yargılanmasına cevaz veren hükmünün Anayasal dayanağı, şüphesiz, Anayasanın 2 nci ve 10 uncu maddeleridir.

Anayasanın 88. maddesinin ikinci fıkrasında kanun tasarı ve tekliflerinin TBMM'de görüşülme usul ve esaslarının içtüzük ile düzenleneceği belirtilmiştir. TBMM İçtüzüğünün 74. maddesinin 2. fıkrasında, kanun tekliflerinin gerekçesi ile birlikte Başkanlığa verileceği kuralına yer verilmiştir. Oysa Devlet İstihbarat Hizmetleri ve MİT Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifinin genel gerekçesi bulunmamaktadır. Halbuki, yasal düzenlemenin amacı, konusu, sebep ve maksadının genel gerekçede, ortaya konarak, düzenlemeye neden ihtiyaç duyulduğunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Teklifin genel gerekçesinin olmaması içtüzük ihlali yoluyla Anayasanın 88. maddesine aykırıdır.

İptali istenen yasal düzenleme esasen Anayasa'nın 138 nci maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Nitekim, Anayasa'nın 138 nci maddesi,

"Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

Hükmünü âmirdir.

Hiç kuşku yok ki, iptali istenen 6278 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde yer alan ve 2937 sayılı Kanunun 26 ncı maddesini değiştiren "… ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla" ibaresi, soruşturma yapılması engeli yanında, maddenin "öznesi" olan kamu görevlileri hakkında ileride yürütülebilecek olası kovuşturmaların da önüne geçilmesine yol açar mahiyettedir. Bu olgu dahi, anılan ibarenin, Anayasa'nın 138 nci maddesine açıkça aykırılığı anlamına gelmekte ve iptalini gerektirmektedir.

Bu itibarla, yukarıda açıklanmaya çalışılan nedenlerle, 17.02.2012 gün ve 6278 sayılı Kanunun birinci maddesinde yer alan "… veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin …" ibaresi ile "… ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla …" ibaresinin, Anayasanın Başlangıç Bölümüne, 2 nci, 5 inci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 10 uncu, 88 nci, 112 nci, 123 üncü, 128 inci, 137 nci ve 138 nci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Yukarıda da açıklandığı üzere,

2937 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde Milli İstihbarat Teşkilatı'nın görevleri "tadâdî" biçimde sayılmış ve özellikle anılan maddenin son fıkrasının ilk cümlesinde "Milli İstihbarat Teşkilatına bu görevler dışında görev verilemez ve bu teşkilat devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltilemez." hükmü getirilmek suretiyle, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın görev sınırları yasal olarak belirlenmiş bulunmaktadır.

İşte, bu görev sınırını aşan her görevlendirme durumunda Anayasanın 137 nci maddesinde ifadesini bulan "Kanunsuz emir" prensibi ile karşılaşılacak ve Devletin

güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltildiğinde, yine, aynı Anayasal ilkenin ihlâli söz konusu olacaktır.

Diğer yandan, Başbakan tarafından kanunda öngörülen etkinlikleri yerine getirmekle görevlendirilecek kamu görevlilerinin niteliklerine, yine kanunda yer verilmesi zorunludur.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, "… belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin …" ibaresi ile "... ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla …" ibaresi Anayasanın Başlangıç Bölümü ile 2 nci, 5 inci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 10 uncu, 88 inci, 112 nci, 123 üncü, 128 inci, 137 nci ve 138 inci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

18.02.2012 tarihli ve 28208 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 17.02.2012 tarihli ve 6278 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun;

1 inci maddesiyle 01.11.1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 26 ncı maddesini başlığıyla birlikte değiştiren 1 inci maddesindeki "… veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin …" ibaresi ile "… ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla …" ibaresi, Anayasanın Başlangıç Bölümü ile 2 nci, 5 inci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 10 uncu, 88 inci, 112 nci, 123 üncü, 128 inci, 137 nci ve 138 inci maddelerine,

Aykırı olduklarından İPTALLERİNE;

İptali istenen yasal düzenlemelerin uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

17.2.2012 günlü, 6278 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen ve dava konusu kuralları da içeren 26. maddesi şöyledir:

*"**Soruşturma izni***

Madde 26- *MİT mensuplarının* ***veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin****; görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı* ***ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla*** *haklarında soruşturma yapılması Başbakanın iznine bağlıdır."*

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 7., 8., 10., 88., 112., 123., 128., 137. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 30.3.2012 günü yapılan ilk inceleme

toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Metin EFE tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Maddede Yer Alan *"…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, önceki yasal düzenlemede, haklarında cezai takibat yapılması Başbakan'ın iznine bağlı olanların yalnızca *"MİT mensupları"* iken *"belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenler"*in de bu kapsama dâhil edilerek koruma zırhı içerisine alındığı, idari tasarruflarla kimi kamu görevlilerinin çerçevesi belirsiz görevlerle görevlendirilebileceği, görevlendirilecek kamu görevlilerinin bu iş için uygun niteliklere sahip bulunması ve bu durumun tersi uygulamalara neden olunmaması için anılan görevlilerin hangi niteliklere sahip olmaları gerektiğinin Kanun'da açıkça gösterilmesinin gerektiği, Kanun'da MİT'in görevlerinin tadadi biçimde sayılarak MİT'e sayılan görevler dışında başka bir görev verilemeyeceğinin belirtildiği, dolayısıyla görev sınırını aşan her görevlendirme durumunda Anayasa'nın 137. maddesinde yer alan *"kanunsuz emir"* prensibi ile karşılaşılacağı, dava konusu kuralda yer alan *"belirli"* sözcüğünün takdire bağlı ve belirsiz bir yetkiyi içerdiği, bunun da hukuk devleti ilkesi ile çeliştiği, MİT'e Kanunla görev ve yetki olarak verilmemiş bir konuda Başbakan'ın bir kamu görevlisini görevlendirebilecek olmasının *"idarenin görevlerinin kanunla düzenleneceği"* esasını ihlal ettiği, Kanun teklifinin genel gerekçesinin olmamasının da İçtüzük ihlali yoluyla Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 7., 8., 10., 88., 112., 123., 128., 137. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un *"Tanımlar"* başlıklı 2. maddesinde MİT mensubunun, Kanun'un veya Kanun'a göre çıkarılmış yönetmeliklerde yazılı görevleri

yerine getirmekle görevlendirilmiş MİT personeli ile diğer görevlileri; MİT personelinin ise MİT'in kadrosuna dâhil memurları, Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında olup MİT'de görevlendirilenleri ve MİT'de çalıştırılan sözleşmeli personeli ifade ettiği belirtilmiştir.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı *"Soruşturma İzni"* başlıklı 26. maddesinde, MİT mensuplarının veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin; görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı ya da 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılmasının Başbakan'ın iznine bağlı olduğu hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *"belirlilik"*tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ya da kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, kanundan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Kanun'un *"Milli İstihbarat Teşkilatının Görevleri"* başlıklı 4. maddesinde MİT'in görevleri sayılmıştır. Buna göre;

- Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bütünlüğüne, varlığına, bağımsızlığına, güvenliğine, Anayasal düzenine ve milli gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı içten ve dıştan yöneltilen mevcut ve muhtemel faaliyetler hakkında milli güvenlik istihbaratını Devlet çapında oluşturmak ve bu istihbaratı Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile gerekli kuruluşlara ulaştırmak,

- Devletin milli güvenlik siyasetiyle ilgili planların hazırlanması ve yürütülmesinde; Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ile ilgili bakanlıkların istihbarat istek ve ihtiyaçlarını karşılamak,

- Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat faaliyetlerinin yönlendirilmesi için Milli Güvenlik Kurulu ve Başbakan'a tekliflerde bulunmak,

- Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat ve istihbarata karşı koyma faaliyetlerine teknik konularda müşavirlik yapmak ve koordinasyonun sağlanmasında yardımcı olmak,

- Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvetler için lüzum görülecek haber ve istihbaratı, yapılacak protokole göre Genelkurmay Başkanlığına ulaştırmak,

- Milli Güvenlik Kurulunda belirlenecek diğer görevleri yapmak,

- İstihbarata karşı koymak,

MİT'in görevleri arasında yer almaktadır. Ayrıca, aynı maddede MİT'e yukarıda belirtilen görevler dışında görev verilemeyeceği ve MİT'in Devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine de yöneltilemeyeceği belirtilmiştir.

Kanun'un "*Yetkiler*" başlıklı 6. maddesinde ise MİT'in yetkileri sayılmıştır. Buna göre MİT;

- Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşların yöneticileri ve istihbarat hizmetlerinden sorumlu kişileri ile istihbaratın tevcihi, istihsali ve istihbarata karşı koyma konularında doğrudan ilişki kurabilir, uygun koordinasyon yöntemlerini uygulayabilir,

- Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşlara ait arşivlerden, elektronik bilgi işlem merkezlerinden ve iletişim alt yapısından kendi görev sahasına giren konularda yararlanabilmek, bunlarla irtibat kurabilmek, bilgi ve belge almak için gerekçesini de göstermek suretiyle yazılı talepte bulunabilir,

- Kanun'un 4. maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı hâlinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde MİT Müsteşarı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edebilir, dinleyebilir, sinyal bilgilerini değerlendirebilir ve kayda alabilir.

Anlaşılacağı üzere, Kanun'da, MİT'in görev ve yetkileri açık olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla, dava konusu kuralın 2937 sayılı Kanun'da düzenlenmesi karşısında kuralda yer alan *"belirli bir görev"* ibaresinden MİT'in kanunla belirlenen görevlerinin anlaşılması gerektiği ve görevlendirilecek olan kamu görevlisinin de kanunla belirlenmiş olan yetkileri kullanacağı açıktır. Bu nedenle kuralda, belirsizlik bulunduğundan söz edilemez.

Ayrıca, Anayasa'nın "*Kanunsuz Emir*" başlıklı 137. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında, "*Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.*";

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Kanunun Hükmü ve Amirin Emri*" başlıklı 24. maddesinde ise "*(1) Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.*

(2) Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.

(3) Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.

(4) Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hâllerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur." denilmiştir.

Söz konusu kurallar ile dava konusu kuralda yer alan *"belirli bir görev"* ibaresinin birlikte değerlendirilmesinden; MİT mensuplarının ya da belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin kanunla belirlenmiş olan yetkileri kullanacak olması karşısında bu görevlilere konusu suç teşkil eden bir emrin de verilemeyeceği, böyle bir emrin verilmesi durumunda ise bu emri veren ile emri yerine getirenin yukarıda belirtilen kurallar gözetildiğinde sorumlu olacağı ve emrin dava konusu kural kapsamında olmayacağı açıktır.

Diğer taraftan, Anayasa'nın 128. maddesinde, *"Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir."* denilmiştir.

Dava konusu kurala göre, Başbakan tarafından belirli bir görevi ifa etmek üzere görevlendirilecek kişilerin kamu görevlisi olmaları zorunludur. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda ise kamu görevlilerinin, kamu görevlisi olabilmeleri için taşımaları gerekli olan asgari şartlar belirlenmiştir. Bu durumda, görevlendirilecek olan kişilerin niteliklerinin kanunla düzenlenmediği ve niteliklerinin belirli olmadığı da söylenemez. Ayrıca, görevlendirilecek olan kamu görevlisinin, göreve uygun olup olmadığını ve niteliklerini takdir etme yetkisi ise Başbakan'a aittir.

Öte yandan, dava dilekçesinde, Kanun teklifinin gerekçesinin olmaması nedeniyle TBMM İçtüzüğü'nün eylemli ihlali gerekçesine dayalı olarak dava konusu kuralın iptali istenilmektedir.

İçtüzük hükümleri genellikle şekle ait kurallardır. Dolayısıyla bir kanun tasarısının veya teklifinin TBMM'de yasalaşma usulü ve sürecine ilişkin İçtüzük kuralları gereğince yapılan işlemler kanunun şekil unsurunu oluşturmaktadır. Bu nedenle, dava dilekçesindeki iptal istemi, kuralın yapılış şekline yönelik olup "*şekil*" yönünden denetimini gerektirmektedir. Anayasa Mahkemesi

kararlarında da belirtildiği gibi şekil bakımından denetim, mevzuatın Anayasa ve İçtüzük'te öngörülmüş bulunan usul ve şekil kurallarına uygun biçimde yapılıp yapılmadığı hususlarının denetimidir. Zira, herhangi bir hukuk kuralı ancak Anayasa'nın öngördüğü ya da Anayasa'ya uygun hukuk kurallarının müsaade ettiği usullere göre konulabilir. Biçim kuralları, bir tasarı ya da teklifin kanunlaşmasına kadar geçirdiği tüm evrelerde uyulması gereken usul ve şekil kurallarının bütününü ifade eder.

Anayasa'nın 148. maddesinin ikinci fıkrası, "*Kanunların şekil bakımından denetlenmesi, son oylamanın, öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı; ... hususları ile sınırlıdır.*" hükmünü içermektedir. Buna göre, Anayasa'nın 148. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesinin kanunları şekil bakımından denetlemesi, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Dolayısıyla, Anayasa'nın öngördüğü çoğunlukla kabul edilen bir kanunun, teklif gerekçesinin olup olmadığının denetlenmesi hususu Anayasa Mahkemesinin yetkisi kapsamında değildir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 88., 128. ve 137. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 5., 6., 7., 8., 10., 112., 123. ve 138. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Bu görüşe Mehmet ERTEN ile Zehra Ayla PERKTAŞ katılmamıştır.

B- Maddede Yer Alan *"…ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla…"* İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kanun önünde herkesin eşit olduğu ve hiçbir sınıfa imtiyaz tanınamayacağı, dolayısıyla Başbakan tarafından görevlendirilen kamu görevlisinin görevini yerine getirirken görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan ötürü ya da 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiası ile haklarında soruşturma yapılmasının Başbakan'ın iznine bağlı kılınmasının eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı, Kanun teklifinin genel gerekçesinin olmamasının da İçtüzük ihlali yoluyla Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği, dava konusu kural ile öznesi belli

olan kamu görevlileri hakkında soruşturma yapılmasının engellenerek olası kovuşturmaların önüne geçildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 7., 8., 10., 88., 112., 123., 128., 137. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı "*Soruşturma İzni*" başlıklı 26. maddesinde, MİT mensuplarının veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin; görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı ya da 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılmasının Başbakan'ın iznine bağlı olduğu hükme bağlanmıştır.

İptal davasının açılmasından sonra, 2.7.2012 günlü, 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiş ve 105. maddesinin (6) numaralı fıkrası ile 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, anılan Kanun'un geçici 2. maddesinin (7) numaralı fıkrasında, "*Mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerine yapılmış olan atıflar, Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ağır ceza mahkemelerine yapılmış sayılır.*" denilmiştir. Dolayısıyla, dava konusu kuraldaki 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesinin (1) numaralı fıkrasına yapılan atıf, 12.4.1991 günlü, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 10. maddesinde belirtilen ağır ceza mahkemelerine yapılmış sayılacaktır.

3713 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasında ise bu Kanun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davaların, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayabilecek şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek ağır ceza mahkemelerinde görüleceği belirtilmiştir.

Ayrıca, 3713 sayılı Kanun'un 10. maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde, bu Kanun kapsamına giren suçlarla ilgili olarak, 5237 sayılı Kanun'un 302., 309., 311., 312., 313., 314., 315. ve 316. maddelerinde düzenlenen

suçlar hakkında, görev sırasında veya görevinden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılacağı; ancak, 2937 sayılı Kanun'un 26. maddesi hükmünün saklı olduğu belirtilmiştir. Böylece, bu kural ile dava konusu kural arasında bir paralellik oluşturulmuştur.

5271 sayılı Kanun, herkes hakkında geçerli olan ceza soruşturması ve kovuşturması hükümlerini içermektedir. Ancak, kanun koyucu, uluslararası hukuk, antlaşmalar ve iç hukuktan kaynaklanan kimi nedenlere dayanarak bu genel kurallara istisnalar getirmiştir. Buna göre, suç işleyen her kişi hakkında uygulanması gereken genel düzenlemeleri içeren 5271 sayılı Kanun hükümleri bazı suç failleri bakımından uygulanmayacak, bunlara ilişkin ilgili kanunlarındaki özel soruşturma ve kovuşturma usulleri geçerli olacaktır. Bu usullerin tanınması, uygulanacak kişilere bir zümre ya da sınıf olarak imtiyaz tanımak anlamına gelmeyip, yapılan görevin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Böylece, hem yapılan görevin en iyi şekilde ve etkin olarak yerine getirilmesi sağlanacak hem de gereksiz şikâyetlere maruz kalınarak görülen hizmetin kesintiye uğraması engellenecektir.

Hukuk devletinde, ceza soruşturma ve kovuşturmasına ilişkin kurallar, ceza hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak saptanacak ceza siyasetine göre belirlenir. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımı ile karşılanacağı, ne şekilde soruşturulacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edilebileceği konularında takdir yetkisine sahiptir. Dolayısıyla, kanun koyucunun, ceza siyaseti gereği kimlerin özel soruşturma usulüne tabi olacağını belirleme hususunda takdir yetkisi vardır.

Buna göre, MİT mensuplarının veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin, 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işleseler bile haklarında soruşturma yapılmasının Başbakan'ın iznine bağlı tutulması hususu kanun koyucunun takdir yetkisi içinde kaldığı açıktır.

Ayrıca, yasama yetkisinin genelliği ilkesi uyarınca kanun koyucu, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü

düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir. Bu bağlamda, genel, soyut ve objektif niteliği haiz dava konusu kuralın, durumlarına uyan herkese ve her olaya uygulanabilecek olması karşısında yalnızca somut bir soruşturmayı ya da kovuşturmayı engellemek için yasalaştırıldığından söz edilemez. Dolayısıyla kuralda, hukuk devleti ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Kanun teklifinin gerekçesinin olmaması nedeniyle TBMM İçtüzüğü'nün eylemli ihlali gerekçesine dayalı olarak dava konusu kuralın iptali istenilmişse de, *"…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…"* ibaresine ilişkin gerekçede belirtilen nedenler bu kural yönünden de geçerlidir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 88. maddelerine aykırı değildir.

Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 5., 6., 7., 8., 10., 112., 123., 128., 137. ve 138. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Bu görüşe Mehmet ERTEN ile Zehra Ayla PERKTAŞ katılmamıştır.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

17.2.2012 günlü, 6278 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 26. maddesinde yer alan;

1- *"…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…"* ibaresine,

2- *"…ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla…"* ibaresine,

yönelik iptal istemleri, 17.1.2013 günlü, E.2012/19, K.2013/17 sayılı kararla reddedildiğinden, bu ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE, 17.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

17.2.2012 günlü, 6278 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 26. maddesinde yer alan;

1- *"…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…"* ibaresinin,

2- *"…ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla…"* ibaresinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 17.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun "**Soruşturma izni"** kenar başlıklı koyu renkle gösterilen dava konusu kuralların da yer aldığı 26. maddesinde;

"MİT mensuplarının ***veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin****; görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı* ***ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla*** *haklarında soruşturma yapılması Başbakanın iznine bağlıdır."* denilmektedir.

Dava konusu edilen ve *"****veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin", "ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla"*** cümlelerinden oluşan kurallar, 2937 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde 6278 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik ile getirilmiştir. Bu değişiklikler önceki düzenlemeye göre, soruşturulması Başbakanın iznine bağlı olan suç türlerini ve bu suçları işleyecek kişileri kapsam olarak genişletmiştir.

2937 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde değişiklik yapma ihtiyacı duyulmasının temel nedenin, İstanbul Özel Yetkili C.Savcılığınca daha önce kamu görevlisi iken Milli İstihbarat Teşkilatı'na intisap eden müsteşarın her iki görev yerindeki eylemleri nedeniyle ve çalışma arkadaşları da dâhil olmak üzere haklarında başlatılan soruşturmanın yapılabilmesini Başbakanın iznine tabi kılarak bu kişilerin yargı önüne çıkmalarını engellemek suretiyle korunmalarını sağlanmak olduğu, Kanun TBMM görüşülmesi sırasında Adalet Komisyonu raporlarına konan muhalefet şerhlerinden ve tutanaklara yansıyan konuşmalardan anlaşılmaktadır. Bu belirleme, 2937 sayılı Kanun'un Geçici 4. maddesindeki *"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hâlen devam eden soruşturma ve kovuşturmalar hakkında da 26 ncı madde hükümleri uygulanır."* şeklindeki düzenleme ve teklifin süratle Kanun haline getirilmesi ile de doğruluk kazanmaktadır.

Söz konusu 26. maddede yapılan değişiklik kanunların genelliği ilkesine uygun ve kamu yararı gözetilerek yasalaştırıldığı aynı konumda bulunan kişilere uygulanacak nitelikte olduğu görülse de bu değişiklik dikkatle incelendiğinde, MİT müsteşarı ve çalışma arkadaşlarının soruşturulma konusu olan CMK 250. maddesinin değişiklik kapsamına alınarak bu maddede belirtilen eylemlerinden dolayı, yine hakkında soruşturma başlatılan MİT müsteşarının, müsteşar olmadan önce ifa ettiği kamu görevi de bu değişiklik kapsamına alınarak, kamu görevlisi iken CMK. 250 maddesi kapsamında nitelenen eylemlerinden dolayı soruşturma yapılmasını Başbakan'ın iznine tabi tutulması, bu olguların tümünü karşılayacak şekilde yapılan Kanun değişikliğinin asıl amacının, kanunların genelliği ilkesinden yararlanılmak suretiyle onun gölgesinde belli kişiler yararına kanun değişikliği yapmak olduğu ortaya çıkmaktadır. Geçici Madde 4'de yer alan düzenlemede, söz konusu değişikliğin anılan kişilerin değişiklik öncesi soruşturması başlatılıp devam eden eylemleri için de uygulanacağının öngörülmesi bu hususu teyit etmektedir.

Başka bir anlatımla değişiklikle elde edilmek istenen gayenin kamu yararından çok haklarında soruşturma başlatılan kişilerin izin korumasına alınmak olduğu ve bu haliyle de yalnızca belli kişilere yarar sağlamak amacıyla bu değişikliğin yapıldığı açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, kanunlarda yapılan değişikliklerin toplumsal gerçeklerle uyumlu olmasını ve adaletli kurallar içermesini gerekli kılar. Hukuk devletinin unsurları arasında, kanunların kamu yararına dayanması ilkesi de vardır. Bunun anlamı, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli kişiler yararına herhangi bir kanun kuralının konulamayacağıdır.

İptali istenilen kuralların yasalaşma sürecinden ve yukarıda belirtilen olgulardan yapılan değişiklikle güdülen asıl amacın yalnızca belli kişilerin özel çıkarlarının korunmasını sağlamak olduğu ve bu nedenle de kamu yararına dayanmadığı sonucuna varılmaktadır. Yalnızca kişi yararına yapılan kanunlar, kamu yararı kavramı ile bağdaşmadığı gibi hukuk devleti anlayışı ile de ters düşer.

İptali istenilen kurallar bu yönden Anayasa'da öngörülen hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Öte yandan, iptali istenilen "**veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin"** biçimindeki kural ile Başbakanın belli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından görevlendirdiği kişilerin CMK 250. maddesi kapsamındaki eylemlerinden dolayı soruşturma yapılması Başbakanın iznine tabi kılınmıştır.

Anayasa'nın 128. maddesinde *"Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir."* hükmü yer almaktadır.

2937 sayılı Kanun'un 26. maddesinde haklarında cezai takibat yapılması Başbakan'ın iznine bağlı olanların MİT mensupları ile belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilen kamu görevlileri olduğu, görevlerini yerine getirirken yalnızca görevlerinin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunun suçlar ile 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılmasının Başbakan'ın iznine bağlı kılındığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'da yer alan, suç ve suçlularla mücadele kapsamındaki faaliyetlerin, kamu düzeni ve kamu güvenliğini sağlamaya yönelik kamu hizmetleri olduğu, Devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetlerinin asli ve sürekli görevlerden olması nedeniyle memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerektiği açıktır.

Anayasa'nın 128. maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki görevleri yürüten personelin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, haklarının ve yükümlülüklerinin yasayla düzenlenmesi gerekir.

İptali istenilen "**veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin"** şeklindeki kuralda, ne tür görevleri yerine getirmek üzere ve hangi niteliklere sahip kamu görevlilerinin Başbakan tarafından görevlendirileceği konusunda açıklık bulunmamaktadır.

Devlet İstihbarat Hizmetlerinde, Başbakan tarafından görevlendirilecek kişilerin

İstihbaratla ilgili olarak görevlendirilecekleri alanın belirlenmesi ve bu kişilerin istihbaratın gerektirdiği nitelikleri taşıyan kamu görevlileri olmaları gerekir.

Kural, Başbakan tarafından görevlendirilecek kamu görevlilerinin niteliklerini ve görevlendirileceği alanı açık bir şekilde belirlemediği için Anayasa'nın 128. maddesine aykırıdır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel unsurlarından birisi de hukuk güvenliğini sağlamasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Belirlilik ve öngörülebilirlik özellikleri taşımayan ve dolayısı ile hukuki güvenlik sağlamayan kurallar Anayasa'da yer alan hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz.

İptali istenilen kural takdire bağlı ve belirsiz bir yetki içerdiğinden Anayasa'ya bu yönüyle de aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı olan kuralların iptalleri gerekir.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

17.2.2012 günlü, 6278 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun değiştirilen 26. maddesinde yer alan; "…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…" ibaresi ile "…ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla…" ibaresinin iptali istenilmektedir.

İptali istenilen ibarelerin yer aldığı "soruşturma izni" başlıklı 26. maddede; "MİT mensuplarının veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin; görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılması Başbakanın iznine bağlıdır". denilmektedir.

Hukukumuzda kamu görevlilerinin görevleri nedeniyle işledikleri suçların soruşturulması ve kovuşturulması bakımından özel muhakeme kuralları kabul edilmiş olup, bazı kamu görevlilerinin soruşturulmasında izin sistemi esası getirilmiştir. Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun 26. maddesinin değişmeden önceki şeklinde, haklarında cezai takibat yapılması Başbakan'ın iznine bağlı olanlar yalnızca (Milli İstihbarat Teşkilatı) MİT mensupları olarak belirtilmek suretiyle kamu görevlilerinin soruşturma izni bakımından yasanın kapsamı açıkça gösterilmiş idi. Dava konusu ibarelerin yer aldığı yeni düzenlemede ise (MİT) mensupları yanında belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin de Başbakanın iznine bağlı olarak soruşturma yapılabilecek olanlardan sayıldığı, diğer taraftan bu görevlilerin 5271 sayılı Kanun'un 250. maddesinin birinci fıkrasına göre, kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla haklarında soruşturma yapılmasının da Başbakan'ın iznine tabi tutulduğu, böylece "soruşturma izninin" hem kişiler hem de olası suç unsuru yönünden kapsamının belirsiz hale geldiği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti demokratik bir hukuk devleti olup, buna göre Devletin tüm organlarının Anayasa ve hukukun üstün kuralları ile bağlı olması görev ve yetkilerinin bu çerçevede konulan yasalarla belirlenmesi, yürütme organına bırakılan yetkilerin açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Öte yandan "hukuk devleti" ilkesi gereği yürütme organının faaliyetlerinin "belirlilik" dolayısıyla "hukuki güvenlik ilkesi" sonucunda "öngörülebilir olmasını" gerektirmektedir. Bu ilkeye göre yasanın uygulamasında takdirin kapsamı ve uygulama yöntemi bireyleri keyfi ve öngöremeyecekleri müdahalelerden koruyacak düzeyde açıklıkla yazılmalıdır. "Belirlilik" kişilerin hukuki güvenliğini korumakla birlikte idarede istikrarı da sağlar.

Belirlilik ve öngörülebilirlilik özellikleri taşımayan ve dolayısıyla hukuki güvenlik sağlamayan kurallar Anayasa'nın Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğunu ifade eden 2. maddesi ile bağdaşmaz. Bu durumda kuralda yer alan iptali istenilen ibareler, haklarında cezai takibat yapılması Başbakanın iznine bağlı olan kamu görevlileri konusunda takdire bağlı belirsiz bir yetki içerdiğinden hukuk devleti ilkesine ve Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır.

Açıklanan nedenle 17.2.2012 günlü, 6278 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun değiştirilen 26. maddesinde yer alan dava konusu ibarelerin iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Esas Sayısı : 2011/143
Karar Sayısı : 2013/18
Karar Günü : 17.1.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 115 milletvekili

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Yozgat İdare Mahkemesi (E.2012/31)

DAVA VE İTİRAZIN KONUSU : 24.10.2011 günlü, 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- İlk ve esas incelemelerinde 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

B- 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 102. ve 103. maddeleri dışındaki tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin,

C- 1- 9. maddesiyle 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (4) numaralı fıkrasının,

2- 13. maddesiyle 9.6.1930 günlü, 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen "*Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar.*" biçimindeki cümlenin,

3- 16. maddesiyle değiştirilen 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 85. maddesinin,

4- 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının;

a- Birinci cümlesinde yer alan "*…ile diğer niteliklere…*" ibaresinin,

b- İkinci cümlesinin,

5- 19. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'un 55., 82., 84. ve Ek 28. maddelerinde yapılan değişikliklerin,

6- 20. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 22'nin ikinci fıkrasının,

7- 21. maddesiyle 19.6.1976 günlü, 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlenin,

8- 29. maddesiyle değiştirilen 10.10.1984 günlü, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin,

9- 57. maddesinin;

a- (a) bendiyle 4.1.2002 günlü, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasında yapılan değişikliğin,

b- (b) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (g) fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliğin,

c- (c) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (h) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişikliğin,

10- 58. maddesiyle 4734 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 7., 8., 10., 36., 70., 87., 91., 128. ve 167. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- REDDİ HÂKİM, İPTAL DAVASI VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İLE İTİRAZ BAŞVURUSUNUN GEREKÇELERİ

A- Reddi Hâkim, İptal ve Yürürlüğün Durdurulması İstemlerini İçeren Dava Dilekçesinin Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"HAKİMİN REDDİ TALEBİ

Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36 ncı maddesinde, "adil yargılanma hakkı" düzenlenmiş; 138 inci maddesinde ise, "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler." denilmiştir.

Yargıçların bağımsızlığına gerekçe oluşturan, Anayasa, yasa ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesine ilişkin bu kuraldan yargıçların tarafsızlığı anlaşılmalıdır. Yargıçlara yönelik "meslek ahlakı standartlarını" oluşturmak amacıyla belirlenen ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 27.06.2006 gün ve 315 sayılı kararıyla benimsenen, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul ettiği 2003/43 sayılı "Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkeleri"de yargıcın bağımsızlığı ile tarafsızlığına ilişkin bağlayıcı hükümler içermektedir.

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri şöyledir:

"Değer 1: BAĞIMSIZLIK

İlke: Yargı bağımsızlığı, hukuk devletinin ön koşulu ve âdil yargılanmanın temel garantisidir. Bundan dolayı hâkim, hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını temsil ve muhafaza etmelidir.

Uygulama:

1.1 Hâkim, doğrudan ya da dolayısıyla her hangi bir sebeple ya da her hangi bir yerden gelen müdâhale, tehdit, baskı, teşvik ve tüm hâricî etkilerden uzak, hâkimin

olayları değerlendirmesi temelinde, vicdânî hukuk anlayışı ile uyum içerisinde bağımsız olarak yargısal işlevini yerine getirmelidir.

1.2 Hâkim, genelde toplumdan, özelde ise karar vermek zorunda olduğu ihtilâfın taraflarından bağımsızdır.

1.3 Hâkim, yasama ve yürütme organlarının etkisi ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fîilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmelidir de.

1.4 Hâkim, yargısal görevlerini yerine getirirken, tek başına karar vermek zorunda olduğu hususlarda diğer yargıçlardan da bağımsızdır.

1.5 Hâkim, yargının kurumsal ve eylemsel bağımsızlığını sürdürmek ve arttırmak için, yargısal görevlerinin ifasına yönelik koruma tedbirlerini almalı ve bunları artırmalıdır.

1.6 Hâkim, yargı bağımsızlığını sürdürmede esas olan yargıya yönelik kamusal güveni güçlendirmek amacıyla, yargı etiği ile ilgili yüksek standartlar sergilemeli ve bunları ilerletmelidir.

Değer 2: TARAFSIZLIK

İlke: Tarafsızlık, yargı görevinin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinin esasıdır. Bu prensip, sadece bizâtihî karar için değil aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerlidir.

Uygulama:

1. Hâkim, yargısal görevlerini tarafsız, önyargısız ve iltimassız olarak yerine getirmelidir.

2. Hâkim, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde olmalıdır.

3. Hâkim, duruşma ve karar aşamalarında, kendisini yargılamadan zorunlu olarak el çektirecek olasılıkları makul ölçüler içerisinde asgariye indirecek şekilde hareket etmelidir.

4. Hâkim, önündeki bir dava veya önüne gelme ihtimâli olan bir konu hakkında, bilerek ve isteyerek; yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça âdilânelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak hiçbir yorumda bulunmamalıdır. Ayrıca hâkim, her hangi bir şahsın ya da meselenin âdil yargılanmasını etkileyebilecek alenî olsun veya olmasın her hangi bir yorum da yapmamalıdır.

5. Hâkim, tarafsız olarak karar veremeyeceği durumda veya makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide tarafsız olarak karar veremeyeceği izlenimi yaratması halinde, yargılamanın her hangi bir aşamasına katılmaktan çekinmelidir. Sınırlı sayıda sayılmamakla birlikte bu durum aşağıdaki ihtimâllerde söz konusu olur:

6. Hâkimin, yargılama aşamasında delil kâbilinden tartışılan olaylarla ilgili kişisel bir bilgiye sahip olması veya davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olması veya,

7. Hâkimin ihtilâf konusu davada, olaya ilişkin bir tanıklığının olması ya da daha önceden bu konuda avukat olarak hizmet vermiş olması veya,

8. Hâkim ya da hâkimin ailesinden birisinin ihtilâf konusu dava sonuçlarıyla ilgili ekonomik bir çıkarının olması. Davaya bakmaya devam edecek yeni bir mahkemenin kurulamaması halinde veya hiçbir şeyin yapılmamasının durumun aciliyeti nedeniyle ciddi şekilde adaletsizliğe yol açacağı halde hâkime, görevden el çektirmek gerekmez."

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin yukarıda aynen yer verilen "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri hiçbir yoruma ve ek açıklamaya ihtiyaç göstermeyecek derecede açıktır.

Kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde (http://www.wikileaks.ch/origin/186_18.html) yer alan 03 ANKARA 4862 kodlu yazıda, "4. (C) Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan tüm reformları - kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Parti Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir." ifadeleri yer almaktadır.

Kamuoyuna yansıyan ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç tarafından da yalanlanmayan belgeye dayalı bilgilere göre, Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyükelçiliği yetkililerine olumsuz değer yargılarında bulunduğu anlaşılmış, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile de Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğmuştur.

Yasama ve yürütme organlarının siyasi söylemlerinden ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fiilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmesi de gereken bir yüksek yargıcın, hem de yabancı bir ülkenin Büyükelçiliğine iç siyasete ilişkin değerlendirmelerde bulunmasındaki tuhaf ötesi gariplik bir yana, yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü, Anayasaya şekil ve esas bakımından; Anayasa değişikliklerini ise şekil bakımından denetlemek ve bireysel başvuruları karara bağlamakla Anayasal olarak görevli Anayasa Mahkemesinin bir üyesinin, TBMM'nin çıkardığı yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü ve Anayasa değişikliklerini gerek gördüğü durumlarda Anayasa Mahkemesine taşımakla Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet Partisi hakkında şikayetvari olumsuz görüş beyan etmenin de ötesinde, hiç kimseyi yüceltmeyecek sözler söylemesi; yargıcın bireysel bağımsızlığını koruyamadığını, karar vermek zorunda olduğu ihtilafın taraflarından bağımsız kalamadığını, sadece bizatihi karar için değil, aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerli olan tarafsızlık ilkesiyle bağdaşmayan eylemler içinde bulunduğunu, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde bulunmadığını; önüne gelme ihtimâli olan davalar hakkında, yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça adilanelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak yorumlarda bulunduğunu, hiçbir yoruma ihtiyaç göstermeyecek açıklıkta ortaya koymaktadır.

Somut olayda, ekte yer alan belgeler ve bu belgeler çerçevesinde kamuoyu önünde yapılan aleni tartışma ve değerlendirmeler karşısında, Sayın Başkan Haşim Kılıç'ın derin bir sessizliğe bürünerek, usulen yalanlama yoluna dahi gitmemiş olması, kamuoyunda ABD Ankara Büyükelçiliğine Cumhuriyet Halk Partisini şikayet eder mahiyetteki sözleri söylediği ve olumsuz değerlendirmelerde bulunduğu ve dolayısıyla davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olduğu şeklinde anlaşılmış ve Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu işbu davada bir yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin ciddi kuşkuların yerleşmesine yol açmıştır.

25 Nisan 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde yapılan açılış konuşmasındaki şu sözler de Sayın Haşim Kılıç'a aittir:

"Anayasanın 175 inci maddesinde Anayasa değişikliği için öngörülen nitelikli çoğunluk anlayışının içinde, uzlaşmaya dönük örtülü bir yaklaşım olduğu düşünülebilirse de, bu, çoğunluğu elde edenlerin azınlıkta kalan diğer görüşleri ve farklılıkları yok sayma, dışlama ya da dayatma yolunu haklı kılamaz. Ancak, nitelikli çoğunluk dışındaki görüş sahiplerinin de bu gücü bloke etme, etkisizleştirme gibi davranış sergilemelerine de izin verilemez. Doğal hukukla örtüşen evrensel değerler üzerinde geniş katılımlı bir iradeyi oluşturmak zor değildir. Yeter ki demokrasinin müzakere imkânlarından faydalanarak çözüm bulma iradesi samimiyetle ortaya konulabilsin. Toplumun tanıklığında ortaya konulan bu samimi duruşlar, çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" noktasındaki düşünce sahiplerinin haksızlığını açıkça ortaya koyacaktır. Siyaset kurumları, geçmişte yaşanan fahiş hatalarla hesaplaşarak, sorunlara çözüm önerilerini cesaretle sunabilmelidirler. Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesi'ne dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı Haşim Kılıç'a göre, Anayasanın 175 inci maddesinde aranan nitelikli çoğunluk, uzlaşmaya dönük açık bir kural değil, sadece örtülü bir yaklaşım olarak düşünülebilir ve Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet partisinin, siyasal iktidarın çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" anlayışıyla çıkardığı yasal düzenlemeleri, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine götürmesi, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı"dır.

CHP'nin Anayasa Mahkemesine dava açmasına ilişkin olarak kamuoyunda kahve sohbeti düzeyinde sürdürülen güncel siyasi tartışmalar esnasında, sadece Anayasa Mahkemesine iptal davası açma yetkisi bulunan Anamuhalefet Partisini aşağılamayı ve toplum nezdinde itibarsızlaştırmayı değil, aynı zamanda Başkanı olduğu Yüksek Mahkemenin demokratik sistem içindeki işlevi ile Anayasal varlık nedenini de sorgulayan bu sözleri, herhangi bir siyaset insanı değil, Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı söyleyebilmiştir. Dahası bu sözler, günümüz Türkiye'sinin kâbusu olduğu üzere, dostlar arasında yapılan özel bir sohbetin ortam veya telefon dinlemesi suretiyle elde edilmesi ve medyaya servisi yoluyla kamuoyuna yansımamış; yazılı ve görsel tüm medyanın takip ettiği Yüksek Mahkemenin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde -6223 sayılı Yetki Yasasının siyasal iktidarın sayısal çoğunluğuna dayalı olarak kabul edildiği 06.04.2011 tarihinden 20 gün sonra 25.04.2011 tarihinde- yapılmıştır.

Demokratik siyasal sistemlerde bir siyasi partinin muhatabı, diğer siyasi partilerdir. Bu bağlamda, herhangi bir siyasi parti hakkında siyasi değerlendirme, eleştiri ve suçlamaları yapacak olanların da halkın oylarına talip olan diğer siyasi partiler olacağında kuşku yoktur. Anayasasında demokratik hukuk devleti ile kuvvetler

ayrılığı ilkelerini benimsemiş ve yargıç bağımsızlığı ile tarafsızlığına yer vermiş bir ülkede, Anayasa Mahkemesi Başkanının herhangi bir siyasi partiyi bırakınız suçlamayı, eleştirmesi dahi hiçbir şekilde mümkün olamaz. Hele bu suçlamanın, Başkanı olduğu Mahkemenin demokrasilerdeki işlevi ile varlık nedenini de yok sayarak Anayasa Mahkemesine dava açmak gibi Anayasal bir hakkın kullanımı, muhalefet görevinin bir parçası ve temel hak ve özgürlükler ile halkın çıkarlarını korumanın gereği ile ilgili olması, açıklanabilir olmanın uzağındadır.

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanının amacı ve hedefi, "kör kör parmağım gözüne" kadar açık ve herhangi bir yoruma ihtiyaç duymayacak kadar belirgin bir şekilde Anamuhalefet Partisini, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı" ile suçlaması; hukuksal konumu ve statüsü ile mesleki deneyimi göz önüne alındığında, ancak, Anamuhalefet Partisine karşı alt benliğe yerleşmiş katı önyargının, üst benliğin kontrol işlevini parçalayarak açığa çıkacak derecede güçlü olmasıyla mümkün olabilir ve bu durum tarafsızlığın yitirildiğinin en belirgin göstergesidir.

Öte yandan, Sayın Haşim Kılıç Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçildiği 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali başvurularına üye ve başkan sıfatıyla katılmıştır.

Bu Yetki Yasaları ve Anayasa Mahkemesi kararları ile Sayın Haşim Kılıç'ın kullandığı oylar şöyledir:

1) 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin açtığı davada, AYM 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı Kararı ile 3755 sayılı Yetki Yasasını, Anayasanın 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, karşıoy kullanmıştır.

2) 24.06.1993 günlü 3911 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı Kararı ile 3911 sayılı Yetki Yasası, "verilen yetkinin belirsiz olduğu", "yetki yasasında bulunması gereken öğeleri içermediği", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu olup olmadığının tespitinin olanaksız olduğu", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

3)18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı Kararı ile 3990

sayılı Yetki Yasası, "verilen KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olmadığı", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu", "öngörülen amaç, konu ve kapsamın somut ve belirgin nitelikte olmadığı" gerekçeleriyle Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile İptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, iptali yönünde oy kullanmakla beraber, KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olması gerektiği görüşüne katılmamıştır.

4) 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı Yetki Kanununun iptali için TBMM Üyeleri Hasan KORKMAZCAN, Bülent ECEVİT ve 113 Milletvekilinin açtığı davada, AYM 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı Kararı ile 4109 sayılı Yetki Yasasını, "erkler ayrılığı", "demokratik hukuk devleti" "yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkelerine aykırı olduğu, "nerelerin il, nerelerin ilçe olacağı konusunda belirsizlik yarattığı", "kapsam ve ilkelerinin belirsiz olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

5) 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı Kararı ile 4113 sayılı Yetki Yasasını, "yetki yasasında, çıkarılacak KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkelerinin belirgin ve somut biçimde gösterilmemesi", "yasama yetkisinin devrini doğurması" gerekçeleriyle Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

6) 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açtığı davada, AYM 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı Kararı ile 4183 sayılı Yetki Yasasını, "amaç, kapsam ve ilkelerin belirsiz olduğu", "Bakanlar Kurulu'na geniş kapsamlı KHK çıkarma yetkisi verildiği", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanındığı" gerekçeleriyle, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

7) 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararı ile 4588 sayılı Yetki Yasasını, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmesi", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçeleriyle Anayasanın

Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

8) 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 20.03.2001 tarihli ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı Kararı ile 4615 sayılı Yasanın 1 inci ve 2 nci maddelerinde yer alan "idari" ibaresini, "idarî hak kavramının, memurların ve diğer kamu görevlilerinin malî ve sosyal hakları dışında kalan tüm haklarını ifade etmesi nedeniyle belirsizlik içermesi", "idari haklara ilişkin düzenlemelerin Anayasanın 91 inci maddesindeki yasak alan içinde olması" "Malî ve sosyal haklar dışındaki idarî hak kavramı içinde nitelenebilecek konuların önemli, zorunlu ve ivedi durumlar kapsamında düşünülemeyeceği" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak oyçokluğu ile iptal etmiş; Sayın Haşim Kılıç iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

9) 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanununun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı davada, AYM'nin 27.10.2011 tarihli ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oyun üstün sayılmasından dolayı iptal istemi reddedilmiştir.

Her dosyanın kendi içinde değerlendirilmesi gerekeceği kural olmakla birlikte, Sayın Haşim Kılıç'ın Yetki Yasaları konusunda 1993 yılından bu yana istikrar kazanmış görüşünden ve bu görüşlerindeki, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanınması" "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçelerinden dönerek iptal isteminin reddi yönünde oy kullanması, kamuoyunda AKP'yi Anayasa Mahkemesi Başkanının kurtarması şeklinde değerlendirilmiş ve bu değerlendirme Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin yerleşen ciddi kuşkuları pekiştirmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 59 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan, Başkan ve üyelerin istişari görüş ve düşüncesini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacaklarına ilişkin kural ile 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "Başkan ve üyeler tarafsız hareket

edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabilirler." hükmüne dayanarak Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç hakkında reddi hâkim talebinde bulunuyoruz."

"…

III. GEREKÇELER

1) 21.10.2011 Tarihli ve 661 Sayılı "Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin 26 ncı ile 42 nci ve 102 nci ile 103 üncü Maddeleri Hariç Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki Cetvel ve Listelerin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim; 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan, sonuncusu olan 6223 sayılı Yetki Yasası hariç, 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı, 24.06.1993 günlü ve 3911 sayılı, 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı, 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı, 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı, 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı, 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Yasaları; Anayasa Mahkemesinin sırasıyla 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı; 16.09.1993 tarihli ve

E.1993/6, K.1993/28 sayılı; 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı; 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı; 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı; 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı; 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27, 20.03.2001 günlü ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı kararları ile iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkemenin anılan 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

denilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra; (1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına;

(b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilerek adeta teşkilatlanmaya ilişkin tüm yasa ve yasa gücünde kararnameler kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla geçiştirilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Tüm bunlara ve kanun hükmünde kararnamenin, 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesinden sonra 20.09.1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle Anayasanın 64 üncü maddesine girdiğinden bu güne kadarki Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına rağmen; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu"nun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı iptal davası sonucunda

6223 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle, bu güne kadar istikrar kazanmış görüşünün aksine iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan ve bu Dava Dilekçesinin "Hakimin Reddi Talebi" bölümünde belirtilen nedenlerle reddi hakim talebinde bulunulan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oydan dolayı iptal istemi OYÇOKLUĞU ile reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre;

"… 6223 sayılı Kanunun iki konuda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verdiği görülmektedir:

Bunlardan birincisi özetle "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi"dir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

İkincisi ise "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler" yapılması için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yetki kanunu, çıkarılacak KHK'lerin konusunu ve kapsamını bu şekilde belirleyip sınırlandırmıştır. Yetki yasalarında, çıkarılması için izin verilen KHK'lerin konusunun belirlenmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte belirlenen bu konunun mutlaka dar kapsamlı olması gerektiği yönünde Anayasada herhangi bir kural bulunmamaktadır. Kaldı ki, yetki kanunlarında KHK'lerle düzenlenmesi için yetki verilen konunun kapsamının sınırlı mı yoksa geniş mi olduğu şeklindeki bir irdelemenin, sübjektif değerlendirmeleri ortaya çıkaracağı hususu, izahı gerektirmeyecek derecede açıktır. Ayrıca, konu ve kapsamın belirlenmiş olduğunun söylenebilmesi için, hangi yasalarda değişiklik yapılacağının yetki kanununda mutlaka sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir. Bu nedenle, dava konusu yasa kurallarında, bir kısım kanunların isimleri sıralandıktan sonra belirlenen bu iki konuyla ilgili "diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler"de de değişiklik yapılabileceğinin ifade edilmiş olması, konunun belirli olmadığı iddiasına dayanak teşkil edebilecek bir husus değildir. Zira konu ve kapsamın belirtilmiş olması kaydıyla, belirlenen bu konu ve kapsamın sınırları içine hangi yasa ya da

KHK'lerin girdiğinin yetki yasasında sayma yoluyla gösterilmesi şart değildir. Bu husus 1961 ve 1982 Anayasalarının konuyla ilgili düzenlemelerinin karşılaştırılmasından da açıkça anlaşılmaktadır. Şöyle ki, 1961 Anayasasının konuyla ilgili 64 üncü maddesinde "Yetki veren kanunda … yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin açıkça gösterilmesi" şartı aranmışken, 1982 Anayasasının 91 inci maddesinde böyle bir şarta yer verilmemiştir. Yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin yetki yasasında açıkça gösterilmesi şart olmadığına göre, hangi kanunlarda ya da KHK'lerde değişiklik yapılacağının yetki kanununda sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir.

(…)

Bir başka anayasaya aykırılık iddiası ise, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK'ler çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun bulunmadığına ilişkindir. Dava konusu yetki yasasıyla çıkarılması için izin verilen KHK'ler olağan kanun hükmünde kararnamelerdir. Bu tür KHK'lerin çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu itibarla, yetki kanunlarının ve KHK'lerin anayasaya uygunluğunun incelenmesinde Anayasada öngörülmeyen yeni şartlar ihdas edilmesi mümkün olmadığı gibi, neyin "önemli", "ivedi" ve "zorunlu" olduğuna anayasaya uygunluk denetimi yapan yargı organının karar vermesi de bu organın işlevine uygun değildir. Ayrıca bu kavramların sübjektif nitelik taşıdığı ve göreceli olduğu da açıktır. Bu nedenle, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olup olmadığının incelenmesi, Anayasada öngörülen çerçevenin dışına taşacak ölçüde bir denetim yapılması anlamına gelebilecektir. Oysa yetki yasaları üzerindeki denetimin, Anayasada öngörülen çerçevenin sınırları içinde kalması gerekir. Bu nedenle, KHK çıkarılması için yetki verilen konunun acil, ivedi, önemli ve zorunlu olup olmadığının incelenmesine gerek görülmemiştir."

Bu dava dilekçesinde Yüksek Mahkemenin iki farklı kararından uzun alıntı yapılmıştır. Birincisi 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararı, diğeri ise 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararıdır.

İki karar arasındaki farklılıklar üzerine çok şey söylenebilir; söylenecektir. Özeti, Anayasa Mahkemesinin geçmişini inkâr ettiği ve çağdaş demokrasiyi yüceltmenin erdemine artık nefesinin yetmediğidir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüşe göre;

6223 sayılı Yasanın kapsamına;

- Birincisi, "'Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi' ve bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi" için Yetki Yasasında tek tek sayılan 19 adet kanun ve kanun hükmünde kararname ile bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

- İkincisi ise, 'Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler' yapılması için" Yetki Yasasında sayılan 6 adet kanun ve kanun hükmünde kararnamelerle bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

girmektedir.

Başka bir anlatımla, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımını ve dolayısıyla teşkilat yasalarını konu alan bütün yasa ve yasa gücünde kararnameler ile kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarını konu alan tüm personel kanunları ile kanun hükmünde kararnameler, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamındadır ve dolayısıyla teşkilat ve personeli konu alan tüm yasa ve yasa gücünde kararnamelerin Yetki Kanununun kapsamında olması, Anayasanın 87 nci maddesine göre "Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek" anlamına geldiği gibi kapsamı da belirli olduğu için Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırılık oluşturmamaktadır.

Bu yorum, "Kamu hizmetlerinin kapsamı ile kamu hizmetlerini yürütecek her türlü kamu kurum ve kuruluşunun teşkilatı ile görev ve yetkilerini; bağlılık, ilgililik ve ilişkililik ilişkilerini; hizmet üretme süreçlerini; memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ve diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esasları ile mali, sosyal ve diğer her türlü özlük hakları ile sorumluluklarını; kamu hizmetlerinin finansman biçimleri ile harcama usul ve esaslarını yeniden belirlemek amacıyla yürürlükte bulunan tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik ve yeni düzenlemeler yapmak üzere Bakanlar Kuruluna yetki vermektir." şeklindeki bir yetki yasasının da konusu ve kapsamı

-6223 sayılı Yetki Yasasından daha da- belirgin, kısa, öz ve anlaşılabilir olduğundan, Anayasaya daha da uygun olacağı anlamına gelmektedir.

Bu yoruma, Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesi nedeninin, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanması ile Anayasa Komisyonu Başkanının da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." biçiminde görüş bildirmesini de görmezden gelip, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarını da yok sayarak, "KHK çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada her hangi bir düzenleme yer almamaktadır." saptamasını da eklersek;

Seçimler yapıldıktan sonra Bakanlar Kurulunun hazırladığı yetki yasası tasarısına TBMM'nin yetki vermesini sağladıktan sonra -75'şer günlük bütçe süreci hariç- bir sonraki genel seçimler sonuçlanıp TBMM açılana kadar TBMM'yi kapatmak; acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durum olmadığı sürece de TBMM'yi toplantıya çağırmamak gerekecektir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüş, net bir biçimde bunu söylemektedir.

Bu görüş, Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetini değil, bambaşka bir devleti tanımlamakta; tanımlanana ne dendiği de herkes tarafından bilinmektedir.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak 35 adet KHK çıkarılmış; bir tanesi yürürlükten kaldırıldığı için geriye yürürlükte 34 adet KHK kalmıştır.

Öyle ki, söz konusu KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını hiç kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlamak için geliştirilen oyunlardır. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Kamu hizmeti yürütmekle görevli kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapıları, kamu hizmeti üretme usul ve esasları, personel sistemi ve hizmet üretme süreçleri altüst edilmiştir. Yapılan düzenlemelerde 3046 sayılı Kanuna dahi uyulmamaktadır. Bakanlar Kurulu uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini de değiştirmektedir. Hatta bu değişiklikleri 657 ve 662 sayılı KHK'lerde örneğine yer verildiği üzere aynı gün görevlerini düzenlediği kurumu, aynı gün kapatmaya vardırabilmektedir. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak hukuk devleti ilkesine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçları ve çözüm yollarını tespitten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşleri alınıp üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır. Demokratik devletin ve çağdaş demokrasinin özü budur.

Varlığını Anayasaya borçlu olan Anayasa Mahkemesinin bu yalın gerçeği görmezden gelerek tüm teşkilat ve personel yasalarının parlamenter süreç dışında yapılmasını, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 87 nci ve 91 inci maddelerine rağmen teşvik etmesinin, hukuksal hiçbir gerekçesi yoktur; olamaz.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasa Mahkemesinin 91 inci maddeye ilişkin Danışma Meclisinde ileri sürülen görüşler ile Anayasanın Başlangıcı ve Birinci Kısmında kurulan demokratik parlamenter sistemin niteliğinden hareketle öngördüğü ve içtihat haline getirdiği "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsız ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bunun en açık, bariz ve doğrudan örneklerine Yüce Mahkemeye açılan iptal davalarında yer verilmişti. 661 sayılı KHK de bunlardan birini oluşturmaktadır.

21.10.2011 tarihli ve 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile;

- 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununda,

- 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda,

- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda,

- 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Anakara Belediyesine Satılması Hakkında Kanunda,

- 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununda,

- 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununda,

- 2954 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kanununda,

- 2985 sayılı Toplu Konut Kanununda,

- 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilat Hakkında KHK'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunda,

- 3238 sayılı Savunma Sanayii Müsteşarlığı Kurulması Hakkında Kanunda,

- 3796 sayılı İstanbul Kentinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanununda,

- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda,

- 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda,

- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda,

- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda,

- 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda,

- 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanununda,

- 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanunda,

- 6114 sayılı Ölçme, Seçme Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda,

- 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'de,

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,

- 190 sayılı KHK'de,

olmak üzere tam 29 yasa ve yasa gücünde kararnamede değişiklik yapılmış; MİT Müsteşarlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğünün istihbarat ve güvenliğe ilişkin ihtiyaçları için yapılacak harcamaların denetimden kaçırılması amacıyla Savunma Sanayi Destekleme Fonundan yapılması öngörülmüş; Rekabet Kurulu ile Kamu İhale Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığına son verilerek kurul üyelerinin doğrudan Bakanlar Kurulu tarafından seçilmesi yoluyla Siyasal İktidara bağımlı hale getirilmişlerdir.

Bilindiği üzere yasaların lafzi yorumunda dahi kısım, bölüm, madde, fıkra, bent, alt bent silsilesi ve bütünlüğü büyük bir önem taşımaktadır. Bir alt bendin ilgili olduğu bent, bendin ilgili olduğu fıkra, fıkranın ilgili olduğu madde, maddenin ilgili olduğu bölüm, bölümün ilgili olduğu kısım bağlamında değerlendirilmesi genel kuraldır.

6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı, 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler; (a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak; (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (19) 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, (20) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilişkilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve düzenlemeleri kapsar." şeklinde hüküm altına alınmış; (b) bendinde ise, "Kamu Kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak; (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (7) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde, yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilmiştir.

Yasanın 1 inci maddesinin gerekçesinde de aynen, "Kanunun amacını ve kapsamını belirleyen bu maddede, kamu hizmetlerinin düzenli, hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi ve kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmektedir." ifadelerine yer verilmiştir.

Oysa, 661 sayılı KHK ile değişiklik ve ek düzenlemeler yapılan; 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında KHK'nin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 190 sayılı KHK dışındakilerin hiç biri 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında sayılmamıştır.

Yetki Yasasının kapsamında olanlar, 661 sayılı KHK'nin 26 ncı ile 42 nci maddeleri ve 102 nci ile 103 üncü maddeleridir ve bunlar hakkında da iptali isteminde bulunulmamaktadır.

634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılmıştır.

661 sayılı KHK ile ise, Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'lerde değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 16.04.2003 gün ve E.2003/22, K.2003/34 sayılı Kararında, "Olağanüstü Hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasadan (mad. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Bu nedenle, KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

KHK'nin yetki yasası ile olan bağı, KHK'yi aynı ya da değiştirerek kabul eden yasa ile kesilir. KHK'nin Anayasaya uygun bir yetki yasasına dayanması, geçerliliğinin

ön koşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası iptal edilen bir KHK'nin kuralları, içerikleri yönünden Anayasaya aykırılık oluşturmasalar bile Anayasaya uygunluğundan söz edilemez." denilmiştir.

Bu bağlamda, 6223 sayılı Yetki Yasasına dayalı olarak söz konusu KHK'ler çıkarılmış olmakla 6223 sayılı Yasayla alınan yetki kullanıldığı için 634 sayılı, 637 sayılı, 638 sayılı ve 640 sayılı KHK'lerin Yetki Yasasıyla olan bağı kesilmiştir. Dolayısıyla 661 sayılı KHK ile söz konusu KHK'lerde değişiklik yapılamaz.

Öte yandan, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararname arasında sayılmayan Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerin, 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin (20) numaralı alt bendinde yer alan, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ifadesi ile (b) bendinin (7) numaralı alt bendinde yer alan "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," ifadesi kapsamı içinde oldukları da ileri sürülemez. Çünkü, (20) ve (7) numaralı alt bentler içinde değerlendirilebileceği ileri sürülür ise bu durum, (20) numaralı alt bentten önce sayılan 19 alt bendin ve (7) numaralı alt betten önce sayılan (6) alt bendin boşu boşuna sayıldıkları anlamına gelir ki, yasakoyucuyu boş işlerle uğraşan bir angarya merkezi değildir. Yasakoyucunun kapsamı geniş tutmak için bu yolu seçtiği ileri sürülüyor ise, 25 yasayı sayan yasakoyucunun, eğer kapsama almak istiyor ise örneğin 2500 yasayı da sayabileceğini ve saymasının önünde de hiçbir engelin bulunmadığını kabul etmek gerekir. Diğer yandan, bu değerlendirme kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin olsun olmasın -2919 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 26.04.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 05.05.1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu vb. dahil- tüm teşkilat ve usul kanunları ile KHK'lerin, (20) numaralı alt bendin; personele ilişkin hükümler taşıyan tüm kanun ve KHK'lerin ise (7) numaralı alt bendin kapsamı içinde olduğu gibi Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetinin temel nitelik ve özellikleriyle bağdaşmayan bir iddia olmaktan öteye geçemez.

Çünkü, bu durumda yasakoyucunun (1)'den (19)'a kadar 19 adet ve (1)'den (6)'ya kadar 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameyi saymak yerine, doğrudan, "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ile "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," demesi ve böylece söz konusu müneccimliği de içeren iddiaya hukuki bir taban oluşturması gerekirdi.

6223 sayılı Yetki Yasasının yürürlüğe girişinden sonra yürürlüğe girecek kanun ve KHK'ler de dahil tüm yasa ve yasa gücünde kararnameleri kapsamına alan bir düzenleme nasıl ki, Anayasanın 91 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki, yetki kanununun çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını ve ilkelerini göstereceği kuralı ile Başlangıcının dördüncü fıkrası, 2 nci maddesi ve yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve devredilemeyeceğine ilişkin 7 nci maddesi karşısında Anayasal koruma göremeyecek ise, aynı anlama gelen bir yorumun da aynı gerekçelerle koruma göremeyeceği açıktır.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, Yetki Yasası'nın Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması, verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirlemesi ve dolayısı ile söz konusu istisnai yetki ile Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olan yasama yetkisi kapsamında Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır.

Yürürlüğe girecek olanlar da dahil tüm teşkilat, personel ve usul yasalarına ilişkin düzenleme yetkisinin Bakanlar Kuruluna verilmesi, hiç tartışma yoktur ki yasama yetkisinin devridir. Aksine bir düşünce, TBMM'nin ve dolayısıyla kuvvetler ayrılığına dayalı demokratik rejimin varlığının ve gerekliliğinin tartışmaya açılarak inkarı kadar, Anayasa Mahkemesinin varlığının ve gerekliliğinin de tartışmaya açılarak inkarı anlamına gelir.

Kaldı ki,

- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu,

- 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Anakara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun,

- 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu,

- 2954 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kanunu,

- 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu,

- 3796 sayılı İstanbul Kentinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanununda,

- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun,

- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,

- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun,

- 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu,

- 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun,

teşkilat kanunu ya da personel kanunu değil; usul kanunudur. Dolayısıyla, söz konusu yasalar, Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüşe göre dahi, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında değildirler.

Bu bağlamda, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına açıkça yazılı olanlar dışında her neyin girdiği ileri sürülüyorsa, bunların Bakanlıklar ile bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarına ilişkin teşkilat kanunu/kanun hükmünde kararnamesi ya da personeline ilişkin personel kanunu/kanun hükmünde kararnamesi olması gerekeceği her türlü tartışmanın dışındadır.

Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci 87 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'ler hariç diğer yasa ve yasa gücünde kararnameler uzun süredir yürürlüktedir ve yürürlüğe girdikleri tarihten, söz konusu değişikliklerin yapıldıkları tarihe kadar değiştirilmelerini "zorunlu" kılan "ivedi" ve "önemli" bir durum ortaya çıkmamıştır. 661 sayılı KHK'nin Bakanlar Kurulunca kabul edildiği 21.10.2011 tarihinde, o gün, hemen ve aniden değiştirilmezler ise kamu hizmeti ve faaliyetlerin, bundan şu ya da bu şekilde olumsuz etkileneceği, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" durumu da söz konusu değildir. Bu bağlamda iptali istenen 661 sayılı KHK'nin iptali istenen tüm madde ve ekleri, Anayasanın 91 inci maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, 21.10.2011 tarihli ve 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 26 ncı ile 42 nci ve 102 nci ile 103 üncü maddeleri hariç tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listeler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

2) 661 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu Maddesiyle 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 37 nci Maddesinden Sonra Gelmek Üzere Eklenen 37/A Maddesinin (4) Numaralı Fıkrasının Anayasaya Aykırılığı

661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 37 nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 37/A maddesinin (4) numaralı fıkrasında, Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yarışma sınavları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Milletin olduğu; Türk Milletinin, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı; egemenliğin kullanılmasının, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde; yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği kurallarına yer verilmiş ve böylece memuriyete girişten emekliliğe kadar memuriyet statüsünün kanunla düzenlenmesi esası benimsenmiştir.

Anayasanın çeşitli maddelerinde yer alan kanunla düzenlemeden neyin anlaşılması gerektiği Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında açıklanmıştır. Anayasa Mahkemesinin 11.06.2003 gün ve E.2001/346, K.2003/63 sayılı Kararında da belirtildiği üzere, yasa ile düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Anayasanın 7 nci maddesine aykırı düşer. Ancak, yasada temel esasların ve çerçevenin belirlenmesi koşuluyla, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmeye bırakılması Anayasaya aykırılık oluşturmaz. Esasen Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan, "yürütme yetkisi ve görevi anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" hükmünün anlamı da budur.

Öte yandan Anayasanın 128 inci maddesinin birinci fıkrasında, "Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." denilmektedir.

İptali istenen ibarede yer alan Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcılarının, yapacakları denetimlerin, Devletin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerden olması nedeniyle ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yerine getirileceği ve söz konusu denetim elemanlarının da bu kapsamda bulunduğu açıktır.

Bu durumda, Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yarışma sınavları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının yasa ile düzenlenmesi gerekirken, bu hususların Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirleneceğinin öngörülmesi, Anayasanın 7 nci ve 128 inci maddesindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 37 nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 37/A maddesinin (4) numaralı fıkrası, Anayasanın 7 nci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

3) 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü Maddesiyle 1700 Sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 2 nci Maddesinin Birinci Fıkrasının (B) Bendine Eklenen "Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar." Tümcesinin Anayasaya Aykırılığı

661 sayılı KHK'nin 13 üncü maddesiyle 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 2 nci maddesinin, bir yandan (C) bendinde yapılan değişiklikle "Kaymakam Adaylığı" mesleğine girişte yaş sınırı 30'dan 35'e çıkarılırken; diğer yandan (B) bendine eklenen tümce ile Kaymakam Adaylığı mülakatında üç kez başarısız olanların yazılı sınava giremeyeceği hükme bağlanmaktadır.

Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Kaymakam Adaylığına girişte bir yandan yaş sınırı 30'dan 35'e çıkarılırken; diğer yandan üç defa mülakatta elenmiş olanların yazılı sınava giremeyecek olması arasında açık bir çelişki vardır. Çünkü, bir yandan yaşı 30'un üzerinde olanlara avantaj sağlanırken; diğer yandan yeterliğini yazılı sınavın nesnel sonuçlarına göre ortaya koymuş; fakat hiçbir objektifliği olmayan mülakatta üç defa elenmiş kişilerin yazılı sınava girme hakları gasp edilmektedir.

Kanun koyucunun adaletsiz, hakkaniyete aykırı söz konusu düzenlemesi Anayasanın hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Öte yandan 1700 sayılı Kanunun 2/A maddesinin birinci fıkrasına göre, yazılı sınavda, yüz tam puan üzerinden yetmiş puanın altına düşülmemek kaydıyla en yüksek puandan başlamak üzere, sınav ilanında belirtilen kadronun dört katı aday mülakata çağrılmakta ve mülakat ikinci fıkrasında belirtilen hiçbir nesnelliği olmayan kriterlere göre yapılıp; mülakatla ilgili hiçbir kayıt sistemi kullanılmamaktadır.

Bu bağlamda, atanacak kadronun dört katı aday arasında, ölçme ve değerlendirme bağlamında hiç nesnelliği olmayan kriterler temelinde yapılan mülakatın, nesnel yapılmadığını ortaya koyacak hukuksal delillerle ispatının da yasaklanmış olması, dört katı aday arasında yapılan mülakatın yazılı sınavın nesnel sonuçlarını bertaraf etme ve siyasal iktidara uygun olanları seçme amacına matuf olduğunu ortaya koymaktadır.

Ancak; siyasal iktidarlar değişebilir ve şimdiki siyasal iktidara uygun olmayanlar yerine gelecek olan siyasal iktidarın tam da aradığı özelliklerdeki adaylar olabilir. Yaş sınırı 30'dan 35'e çıkarılırken; her türlü kayırmacılığa ve istismara açık olan mülakatta üç defa elenmiş olanların yazılı sınava girme haklarının ellerinden alınması, mevcut siyasal iktidarın beğenmediği adayların, başka bir iktidar döneminde mülakata girmesini önlemeyi amaçlamaktadır.

Oysa, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiç bir ayırımın gözetilmeyeceğini kurala bağlayan Anayasanın 70 inci maddesi uyarınca kamu görevlileri hakkında yasalarda öngörülen kısıtlamaların hizmetin etkin ve verimli bir biçimde yürütülmesi amacına uygun olması; bunun dışında siyasal, güncel vb. bir hedefinin olmaması gerekmektedir.

Başka bir anlatımla, getirilen kısıtlama ile yürütülen hizmet arasında günün koşullarına ve gerçeklerine uyan ve zorunlu bir neden sonuç bağının kurulması gerekmektedir. Hizmete girişte yaş sınırı yükseltilirken; yazılı sınava girişe kısıtlama getirilmesi, siyasal bir amaç taşıdığından, Anayasanın 70 inci maddesiyle bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, Anayasanın İkinci Kısmının "Siyasi Haklar ve Ödevler" başlıklı Dördüncü Bölümünün 70 inci maddesinde, "Her Türk, kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemez." denilmiş; 91 inci maddesinin birinci fıkrasında ise, Anayasanın ikinci kısmının dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği kuralına yer verilmiştir. Dolayısıyla, Anayasanın 70 inci maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması, Anayasanın 91 inci maddesine de aykırıdır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13 üncü maddesiyle 1700 Sayılı Dahiliye memurları Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen "Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar." tümcesinin Anayasanın 2 nci, 70 inci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

4) 661 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı Maddesiyle Değiştirilen 3201 Sayılı Kanunun 85 inci Maddesinin ve 19 uncu Maddesiyle 3201 Sayılı Kanunda Yapılan Değişikliklerin Anayasaya Aykırılığı

*661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesiyle değiştirilen 3201 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasında, Emniyet Genel Müdürlüğünün stratejik plan ve hedefleri doğrultusunda, emniyet teşkilatı çalışanlarının iş başarılarının değerlendirilmesine imkan sağlayacak kurum içi bireysel performans değerlendirme sistemi oluşturulacağı; ikinci fıkrasında, performans değerlendirme sonuçlarının hizmet gerekleri yanında personelin; başarı, yeterlilik ve ehliyetlerinin tespitinde, performansının geliştirilmesinde, kıdem sırasının tespitinde, rütbe terfiinde, görevde yükselmesinde, asli memurluğa atanmasında, branş işlemlerinde, eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitiminde, ödüllendirilmesinde, istihdamında ve görev yeri değişikliğinde kullanılabileceği; üçüncü fıkrasında, performansın iyileştirilmesi için alınması gerekli görülen tedbirleri görüşerek önerilerde bulunmak üzere, merkezde Performans Değerlendirme Kurulu oluşturulacağı; dördüncü fıkrasında, performans değerlendirmesinin yılda en az bir kez yapılacağı ve değerlendirme sisteminin oluşturulması ve uygulanması, yetersizlik, hizmet içi eğitim, değerlendirme amirleri, haklarında performans değerlendirmesi yapılmayacaklar ve yapılamayanlar, Performans Değerlendirme Kurulunun oluşumu ve çalışmasına ilişkin usul ve esaslar ile itiraz başvurusunun yöntemi ve diğer hususların İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği; performans değerlendirme formunda yer alacak performans değerlendirme ölçütleri ile ihtiyaç duyulan bilgilerin ise Emniyet Genel Müdürlüğünce belirleneceği hüküm altına alınırken; 19 uncu maddesi ile 3201 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle ise, 3201 sayılı Yasada personelin "sicil"ine ilişkin hükümler, "performans"ına yönelik olarak değiştirilerek **"sicil"** değerlendirme sisteminden "performans" değerlendirme sistemine geçilmektedir.*

Böylece emniyet teşkilatı çalışanlarının başarı, yeterlilik ve ehliyetleri ile kıdem sırasının tespitinde, rütbe terfiinde, görevde yükselmesinde, asli memurluğa atanmasında, branş işlemlerinde, ödüllendirilmesinde, istihdamında ve görev yeri değişikliğinde personelin sicil dosyası yerine, performans değerlendirme sonuçlarının esas alınması öngörülmektedir.

1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu, personel kanunu olmakla birlikte, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde 6 alt bent halinde sayılan yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında sayılmamıştır. Bu bağlamda, Yetki Yasasının kapsamında değildir ve dolayısıyla Bakanlar Kurulunun Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuksal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddesindeki kurallarla bağdaşmaz.

Öte yandan, Anayasanın İkinci Kısmının "Siyasi Haklar ve Ödevler" başlıklı Dördüncü bölümünün 70 inci maddesinde, "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilmez." kuralına yer verilmiş; 91 inci maddesinin birinci fıkrasında ise, Anayasanın ikinci kısmının dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

Kamu hizmetine girme hakkı ile hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemeyeceğine ilişkin Anayasal kural, hizmete girme yanında asli memurluğa atanma, hizmet içinde ilerleme, yükselme ve görevde kalma ile emeklilik hakkını ve bu hakkın kullanımında görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilmemesinde kamu görevlilerini güvenliğe sahip kılmayı kapsamaktadır.

Oysa, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesiyle 3201 sayılı Kanunun 85 inci maddesinde yapılan değişiklerle, tam da bu hakkın kapsamında olan emniyet teşkilatı çalışanlarının başarı, yeterlilik ve ehliyetleri ile kıdem sırasının tespiti, rütbe terfii, görevde yükselme, asli memurluğa atanma, branş işlemleri, ödüllendirilme, istihdam (dolayısıyla göreve son verme) ve görev yeri değişikliğine ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Bakanlar Kurulunun kanun hükmünde kararname ile düzenleme yasağı içinde bulunan, kamu hizmetine girme hakkı kapsamındaki alanlarda hukuksal tasarruflarda bulunması Anayasanın 91 inci maddesine aykırıdır.

Diğer yandan, Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi kuralı getirilmiştir.

Oysa, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesiyle değiştirilen 3201 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin dördüncü fıkrasında, performans değerlendirme sisteminin oluşturulması ve uygulanması, yetersizlik, hizmet içi eğitim, değerlendirme amirleri, haklarında performans değerlendirmesi yapılmayacaklar ve yapılamayanlar, Performans Değerlendirme Kurulunun oluşumu ve çalışmasına ilişkin usul ve esaslar ile itiraz başvurusunun yöntemi ve diğer hususların İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği; performans değerlendirme formunda yer alacak performans değerlendirme ölçütleri ile ihtiyaç duyulan bilgilerin ise Emniyet Genel Müdürlüğünce belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Emniyet teşkilatında çalışan kamu görevlilerinin; başarı, yeterlilik ve ehliyetlerinin tespitinde, performansının geliştirilmesinde, kıdem sırasının tespitinde, rütbe terfiinde, görevde yükselmesinde, asli memurluğa atanmasında, branş işlemlerinde, eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitiminde, ödüllendirilmesinde, istihdamında ve görev yeri değişikliğinde esas alınacak "performans değerlendirme sistemine" ilişkin olarak temel esaslar belirlenmeden, çerçeve çizilmeden, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir alanı düzenleme yetkisinin bütünüyle idareye bırakılması, yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Anayasanın 7 nci maddesine ve ayrıca zorunlu düzenlemeleri taşımaması nedeniyle 128 inci maddesine aykırı düşer.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesiyle değiştirilen 3201 sayılı Kanunun 85 inci maddesi 19 uncu Maddesiyle 3201 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci, 91 inci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

5) 661 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci Maddesiyle 3201 Sayılı Kanuna Eklenen Ek 29 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesindeki "… ile diğer niteliklere …" İbaresi ile İkinci Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesiyle 3201 sayılı Kanuna eklenen ek 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, Emniyet Hizmetleri Sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin emniyet teşkilatına seçimi ve atanmalarının; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre yapılan merkezi sınava ilave olarak sözlü sınav ve/veya uygulamalı sınav puanı ile diğer niteliklere göre yapılacağı; ikinci cümlesinde ise personelin alımı ve ilk atamaya ilişkin sınav ile sınav komisyonları ve aranacak niteliklerin ve diğer hususların İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Milletin olduğu; Türk Milletinin, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı; egemenliğin kullanılmasının, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde; yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği kurallarına yer verilmiş ve böylece memuriyete girişten emekliliğe kadar memuriyet statüsünün kanunla düzenlenmesi esası benimsenmiştir.

Anayasanın çeşitli maddelerinde yer alan kanunla düzenlemeden neyin anlaşılması gerektiği Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında açıklanmıştır. Anayasa Mahkemesinin 11.06.2003 gün ve E.2001/346, K.2003/63 sayılı Kararında da belirtildiği üzere, yasa ile düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Anayasanın 7 nci maddesine aykırı düşer. Ancak, yasada temel esasların ve çerçevenin belirlenmesi koşuluyla, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmeye bırakılması Anayasaya aykırılık oluşturmaz. Esasen Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan, "yürütme yetkisi ve görevi anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" hükmünün anlamı da budur.

Öte yandan Anayasanın 128 inci maddesinin birinci fıkrasında, "Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." denilmektedir.

Emniyet teşkilatında Emniyet Hizmetleri Sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin yürüteceği hizmetlerin de Devletin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerden olması nedeniyle ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yerine getirileceği ve söz konusu personelin de bu kapsamda bulunduğu açıktır.

Bu durumda, Emniyet teşkilatında Emniyet Hizmetleri Sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin seçimi ve atanmalarında aranacak diğer nitelikler ile personelin alımı ve ilk atamaya ilişkin sınav ile sınav komisyonları ve aranacak niteliklerin ve diğer hususların neler olduğunun yasa ile düzenlenmesi gerekirken, bu hususların Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirleneceğinin öngörülmesi, Anayasanın 7 nci ve 128 inci maddesindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, fıkranın birinci cümlesinde yer alan "ile diğer niteliklere" ibaresi hukuki belirlilik taşımamaktadır.

Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devletinin unsurlarından biri de, vatandaşlarına hukuk güvenliği sağlamasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda "belirlilik" ve öngörülebilirlik gerektirir. Hukuk devletinde yargı denetiminin sağlanabilmesi için yönetimin görev ve yetkilerinin sınırının yasalarda açıkça gösterilmesi bir zorunluluktur. İptali istenen ile diğer niteliklere" ibaresi, belirlilik ve öngörülebilirlik özellikleri taşımaması nedeniyle yasama yetkisinin amacına uygun biçimde kullanılmasına elverişli olmadığı gibi, hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 18 inci maddesiyle 3201 sayılı Kanuna eklenen ek 29 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesindeki "… ile diğer niteliklere …" ibaresi ile ikinci cümlesi, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

6) 661 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 21 inci Maddesi ile 2015 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin İkinci Fıkrasına Eklenen Cümlenin Anayasaya Aykırılığı

24.03.1950 tarihli ve 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında, "Atatürk Orman Çiftliğinin bu kanunun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzelkişilere devir ve temliki ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır." hükmüne yer verilmiş; 19.06.1976 tarihli ve 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde ise, "5659 sayılı Kanun mer'iyete girdiği tarihte Atatürk Orman Çiftliği hudutları dahilinde bulunan araziden kadastronun 2107 ada, 3 parselini teşkil eden 78 500 metrekare ve kadastronun 2107 ada,6 parselinden müfrez A parselini teşkil eden 89 000 metrekare ki cem'an 167 dönüm 500 metrekarelik kısmı, Ankara şehri imar nazım planı gereğince yapılması mukarrer yeni toptancı hali için Ankara Belediyesine, Çiftlik Yönetim Kurulu ile Belediye arasında tespit ve emsalinin satış ve günün rayicine göre Tarım Bakanlığınca tasvip olunacak bedelle ve satış bedeli 5 yılda ve beş eşit taksitte faizsiz olarak ödenmek kaydıyla satılmasına izin verilmiştir.

Adı geçen arazi, Belediyece, hiç bir şekilde maddede belirtilen hal, yapma maksadı dışında kullanılamaz. Belediyece maksat dışı kullanmalara teşebbüs halinde bu arazi aynı bedelle Atatürk Orman Çiftliğine iade edilir." denilmiştir.

661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 21 inci maddesi ile 2015 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlede, "Ancak, adalet hizmetlerinde veya Bakanlar Kurulunca belirlenecek diğer kamu hizmetlerinde kullanılması amacıyla bu arazinin tamamı ya da bir kısmı ilgili kamu idaresine tahsis edilmek üzere bedelsiz olarak Hazineye devredilebilir." denilmektedir.

19.06.1976 tarihli ve 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımının yeniden belirlenmesine konu oluşturabilecek teşkilat kanunu olmadığı gibi, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen personele ilişkin personel kanunu da değil, bir usul kanunudur.

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüşe göre dahi, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı içinde bulunmamaktadır. Bakanlar Kurulunun Yetki Yasasının kapsamı içinde bulunmayan alanlarda hukuksal tasarrufa girişerek yasal düzenlemelerde bulunması Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinde yer alan kurallarla bağdaşmaz.

Öte yandan, Atatürk Orman Çiftliği'nin kuruluşu, Atatürk'ün 5 Mayıs 1925 tarihinde Ankara'da modern bir çiftlik kurulması için verdiği talimatla başlamış; Atatürk özel mülkü olan Çiftliği, Başbakanlığa yazdığı 11.06.1937 tarihli tezkere ile Hazine'ye bağışlamıştır.

13.01.1938 tarihinde yürürlüğe giren 3308 sayılı Kanunla Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumuna devredilen Orman Çiftliği, 24.03.1950 tarihli ve 5659 sayılı Kanunla bu günkü hukuki statüsüne kavuşmuştur.

5659 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre, Tarım Bakanlığına bağlı ve tüzel kişiliğe sahip bir kuruluş olan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü, Kanunun 5 inci maddesine göre ise, özel hukuk esaslarına göre idare olunmaktadır.

Anayasanın "Temel Haklar ve Ödevler" başlıklı ikinci kısmının "Kişinin Hakları ve Ödevleri" başlıklı ikinci bölümünün 35 inci maddesinde, herkesin mülkiyet ve miras hakkına sahip olduğu; bu hakların ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği; mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı belirtilmiş; 91 inci maddesinin birinci fıkrasında ise, Anayasanın ikinci kısmının ikinci bölümünde yer alan kişi hakları ve ödevlerinin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği kuralına yer verilmiştir.

19.06.1976 tarihli ve 2015 sayılı Kanunla, toptancı hali yapılması için Ankara Belediyesine devredilen ve hal yapımı dışında başka bir amaçla kullanılmasına teşebbüs edilmesi halinde ise devir bedeli üzerinden Atatürk Orman Çiftliğine iade edilmesi gereken arazinin; adalet hizmetlerinde veya Bakanlar Kurulunca belirlenecek diğer kamu hizmetlerinde kullanılması amacıyla tamamı ya da bir kısmının ilgili kamu idaresine tahsis edilmek üzere bedelsiz olarak Hazineye devredilmesini öngören düzenlemenin kanun hükmünde kararname ile yapılması, Anayasanın 91 inci maddesindeki kuralla bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 21 inci maddesi ile 2015 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümle, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

7) 661 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 29 uncu Maddesiyle Değiştirilen 3056 Sayılı Kanunun 20 nci Maddesinin İkinci Fıkrasının İkinci Cümlesinin Anayasaya Aykırılığı

661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 29 uncu maddesiyle değiştirilen 3056 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasında Başbakanlık Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları ile Müfettiş Yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ve diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir.

Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Milletin olduğu; Türk Milletinin, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı; egemenliğin kullanılmasının, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı ve hiçbir kimse veya organın kaynağını anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde; yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği kurallarına yer verilmiş ve böylece memuriyete girişten emekliliğe kadar memuriyet statüsünün kanunla düzenlenmesi esası benimsenmiştir.

Anayasanın çeşitli maddelerinde yer alan kanunla düzenlemeden neyin anlaşılması gerektiği Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında açıklanmıştır. Anayasa Mahkemesinin 11.06.2003 gün ve E.2001/346, K.2003/63 sayılı Kararında da belirtildiği üzere, yasa ile düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına geleceğinden Anayasanın 7 nci maddesine aykırı düşer. Ancak, yasada temel esasların ve çerçevenin belirlenmesi koşuluyla, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmeye bırakılması Anayasaya aykırılık oluşturmaz. Esasen Anayasanın 8 inci maddesinde yer alan, "yürütme yetkisi ve görevi anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" hükmünün anlamı da budur.

Öte yandan Anayasanın 128 inci maddesinin birinci fıkrasında, "Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür." denilmektedir.

İptali istenen ibarede yer alan Teftiş Kurulu ile Müfettiş Yardımcılarının, yapacakları denetimlerin, Devletin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerden olması nedeniyle ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yerine getirileceği ve söz konusu denetim elemanlarının da bu kapsamda bulunduğu açıktır.

Bu durumda, Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları ile Müfettiş Yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ve diğer hususların yasa ile düzenlenmesi gerekirken, bu hususların Başbakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceğinin öngörülmesi, Anayasanın 7 nci ve 128 inci maddesindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 29 uncu maddesiyle değiştirilen 3056 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, Anayasanın 7 nci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

8) 661 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 57 nci Maddesinin (a) Bendiyle 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü Maddesinin (c) Fıkrasında, (b) Bendiyle (g) Fıkrasında Yapılan Değişiklikler ile (c) Bendiyle (h) Fıkrasının Birinci Bendinde Yapılan Değişikliklerin Anayasaya Aykırılığı

Düzenlemenin Anayasaya Aykırılık gerekçelerine yer vermeden önce kamu ihalelerinin denetiminin kısa tarihçesine değinmek yararlı olacaktır.

a) Kamu İhalelerinin Denetiminin Kısa Tarihçesi

22.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunuyla kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Kamu İhale Kurumu kurulmuş ve o zamana kadar Maliye Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yürütülen tüzük, şartname, yönetmelik gibi düzenlemelerle tip sözleşme ve şartnameleri hazırlama ve uygulamaya yön verme görevi ile kamu ihalelerinin mevzuata uygunluğu hususunda, Maliye Bakanlığının 1050 sayılı Kanunun 64 üncü maddesi hükmüne göre yürüttüğü vize incelemesi[1], şikayetle sınırlandırılarak Kamu İhale Kurulu'nun yetkisine verilmiştir.

1. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu yürürlükten kaldırılmış; ancak 5018 sayılı Kanunun Geçici 6 ncı maddesiyle, kamu idarelerine mali yönetim ve kontrol yetkilerinin devredilmesine ve mali kontrol yetkilisi atanıncaya kadar, 1050 sayılı Kanunun 64 ncü maddesi uyarınca taahhüt ve sözleşme tasarılarının Maliye Bakanlığınca vize edilmesi işleminin devam edeceği hüküm altına alınmış; 22.12.2005 tarih ve 5436 sayılı Kanunun 10 ncu maddesi (c) fıkrasının (11) numaralı bendi ile de 5018 sayılı Kanunun Geçici 6 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Öte yandan 832 sayılı Sayıştay Kanununun sözleşmelerin tesciline ilişkin maddelerini yürürlükten kaldıran 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 81 inci maddesi (b) bendinin, aynı Kanunun 82 nci maddesi (c) bendiyle 01.01.2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi sağlanarak Sayıştay'ın sözleşmeler üzerinde gerçekleştirdiği tescil şeklindeki öndenetim görevine son verilmiştir. Böylece kamu ihalelerinin denetimi konusunda Kamu İhale Kurumu tek yetkili kurum haline getirilmiştir.

Anayasal hesap mahkemesi ve yüksek denetim kurumu olan Sayıştay'ın, denetimine tabi kamu kurum ve kuruluşlarıyla belediye ve özel idarelerin harcamaya ilişkin olarak yaptıkları sözleşmelerle bağıtlar üzerinde, kamu adına yürüttüğü öndenetim görevinin bütünüyle yürürlükten kaldırılarak, kamu ihalelerinin incelenmesinin, idareler ile ihale komisyonlarının ihale sürecinde yaptıkları işlemlerden dolayı yapım müteahhidi, tedarikçi ve hizmet sunucusuna karşı Kanunla ihdas edilmiş bulunan sorumluluklarının tespiti ihtiyacından doğan ve ihaleye aday ve istekli olmuş gerçek ve tüzel kişilerin itirazen şikayetiyle hayatiyet kazanan itirazen şikayet incelemesine indirgenmiş bir içerikle kamu yararından soyutlandığı ve böylece şikayet konusu edilmeyen tüm kamu ihalelerinin inceleme dışında bırakıldığı bir sistemde; 661 sayılı KHK'nin 57 nci maddesi ile 4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinde yapılan değişikliklerle birlikte kamu ihalelerinin itirazen şikayet yoluyla incelenmesinden dahi söz edilemeyecektir.

b) Düzenlemelerin Anayasaya Aykırılığı

Ülkemizde kurulmuş olan düzenleyici kurullar ya da aynı anlama gelmek üzere bağımsız idari otoriteler içinde bağımsızlığı en fazla hak edeni Kamu İhale Kurumu/ Kurulu olmak gerekir.

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (a) fıkrasında, Kamu İhale Kurumunun kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, Maliye Bakanlığı ile ilişkili ve görevini yaparken bağımsız olduğu kurallarına yer verilmiştir. Çünkü, kaynağını kamu gelirlerinin oluşturduğu kamu ihalelerinin -şikayet üzerine de olsa- incelenmesi ile görevlidir ve bu görev mühendislik/mimarlık, hukuk, maliye ve denetim gibi alanlarda özel bilgi, uzmanlık, deneyim ve teknik yeterlilik gerektiren kompleks bir mahiyet taşımaktadır. Kamu İhale Kurumunda, Maliye, Bayındırlık ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu bakanlık ile Danıştay ve Sayıştay Başkanlıklarına ve taahhüt sektörünün temsilcisi olan TOBB ile TİSK'e kontenjanlar tanınmasının gerekçesi, Kamu İhale Kurumu/Kurulunun görevinin kompleksliği ile görevini yaparken ki idari özerkliği ve bağımsızlığı ile yeterliğine verilen önemin gereği, zorunlu sonucu ve göstergesi olarak anlaşılmak gerekir.

661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 57 nci maddesinin (a) bendiyle 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (c) fıkrasının;

Birinci bendindeki, "Kurumun karar organı biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere on üyeden oluşan Kamu İhale Kuruludur. Kamu İhale Kurulu üyeleri; Maliye Bakanlığınca önerilecek iki kişi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca önerilecek üç kişi, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlık ile Danıştay ve Sayıştay Başkanlıklarınca önerilecek birer kişi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından kamu alımları ile ilgili meslek gruplarından önerilecek birer kişi olmak üzere Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atanan üyelerden birini Başkan olarak görevlendirir. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır. Üyelerden biri Kurul tarafından ikinci başkan olarak seçilir." şeklindeki hüküm; "Kurumun karar organı biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere dokuz üyeden oluşan Kamu İhale Kuruludur. Kamu İhale Kurulu üyeleri Maliye Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atamayla birlikte Kurul Başkanını ve İkinci Başkanı da görevlendirir. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır." biçiminde;

İkinci bendindeki, "Üyelerin en az dört yıllık öğrenim veren hukuk, iktisat, siyasal bilgiler, işletme, iktisadi ve idari bilimler, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları gerekir. Kurul üyeliğine önerilecek kişilerin; kamu kurum ve kuruluşlarında en az oniki yıl hizmetinin bulunması (konunun uzmanı olması dışında, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından önerilecek adayların kuruluşta çalışma şartı aranmaz), kamu ihale mevzuatı ile ilgili yargılama, inceleme, denetleme, uygulama veya danışma konularında fiilen en az dört yıl çalışarak ulusal veya uluslararası ihale mevzuatı açısından kanıtlanmış niteliğe ve deneyime sahip olmaları, geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dahil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından önerilecek adayların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşıması zorunludur." hükmü, "Üyelerin en az dört yıllık öğrenim veren hukuk, iktisat, siyasal bilgiler, işletme, iktisadi ve idari bilimler, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları gerekir. Kurul üyeliğine atanacak kişilerin; kamu kurum ve kuruluşlarında en az oniki yıl hizmetinin bulunması, kamu ihale mevzuatı ile ilgili yargılama, inceleme, denetleme, uygulama veya danışma konularında fiilen en az dört yıl çalışarak ulusal veya uluslararası ihale mevzuatı açısından kanıtlanmış niteliğe ve deneyime sahip

olmaları, geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dâhil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir." şeklinde;

Üçüncü bendindeki, "Kurul üyelerinin görev süresi beş yıldır. Bir üye bir defadan fazla seçilemez." hükmü ise, "Kurul üyelerinin görev süresi dört yıldır. Bir üye bir defadan fazla seçilebilir." şeklinde;

(g) fıkrasının birinci bendindeki "İzin, rapor, görevlendirme veya boşalan üyeliğe henüz atama yapılmaması hallerinde en az yedi üye ile toplanılabilir" ifadesindeki "yedi üye" ibaresi "altı üye" şeklinde;

(h) fıkrasının birinci bendindeki, "Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere Başkanın önerisi üzerine Kurul kararı ile üç başkan yardımcısı atanabilir." ifadesindeki "Kurul kararı ile" ibaresi "Bakan tarafından" şeklinde;

değiştirilmektedir.

Kamu İhale Kurulunun idari özerkliği ile bağımsızlığının göstergesi olan tüm kurumsal ve örgütsel kontenjanların kaldırılarak Maliye Bakanlığı üzerinden Bakanlar Kurulunun doğrudan tek seçici haline getirilmesi, hiç kuşku bulunmamaktadır ki, Kamu İhale Kurumu/Kurulunun özerkliği ile bağımsızlığını ortadan kaldırır ve yeterliğini çökertirken aynı zamanda siyasallaşmasına yol açacaktır.

Bu siyasallaşma, Bakanlar Kurulunun en uç örnek olarak Kurul üyelerinin tamamını Danıştay ve Sayıştay meslek mensupları arasından seçmesi durumunda dahi gerçekleşecek gerçek bir tehlikedir. Çünkü, seçilenler kadar, seçen organın öncelikleri ile seçim kriterleri de önemli olmak gerekir ve siyasal bir kurum olan Bakanlar Kurulu ile bağımsız Anayasal kurumlar olan Danıştay ve Sayıştay Genel Kurullarının öncelik ve seçim kriterlerinin örtüşmeyecek olması yanında, seçenlerin seçilenlerden beklentileri ile seçilenlerin kendilerini seçen makama karşı taşıdıkları sorumluluğun mahiyeti, seçen makamın niteliğine göre farklılık taşıyacaktır.

Bakanlar Kurulu üyesi Bakanların bakanlıklarınca yapılacak ihalelerin, Bakanlar Kurulunca atanacak kurul üyeleri tarafından incelenip karara bağlanacak olması ve 4734 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre de, şikayet ve itirazen şikayet başvurularının, dava açılmadan önce tüketilmesi zorunlu idari başvuru yolu olması hukuksal gerçeği karşısında, kamu ihalelerinin incelenmesi ve denetlenmesinin tamamen ve bütün yön ve sonuçlarıyla bittiğini söylemek bir iddia olmaktan çıkmış; hukuksal bir gerçeklik haline gelmiştir.

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (a) fıkrasında, Kamu İhale Kurumunun kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, Maliye Bakanlığı ile ilişkili ve görevini yaparken bağımsız olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu durumda, kamu ihale kurulunun yapısının ve kurul üyeleri ile başkan ve ikinci başkanın seçimi ile yapısının söz konusu özerklik ile bağımsızlığı sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekeceği tartışılmaz bir gerçektir.

Özerk kurumları diğer kamu kurum ve kuruluşlarından ayıran ve ona hukuk düzeni içinde ayrı bir yer veren en önemli özellik, özerk ve bağımsız statüye sahip olmalarıdır. Özerk kurumların kurulu bulundukları alanda tam bir tarafsızlık içinde iş görebilmeleri ancak bağımsız olmalarıyla mümkündür. Kurumsal yapılanmada ve karar vermede bağımsız olamayan bir kurumun ise özerkliğinden söz edilemez.

Kamu İhale Kurumu ile diğer özerk kurumlara bağımsızlık verilmesinin temelinde, kurulu bulunduğu alanı düzenleme, yönlendirme, inceleme, şikayetleri karara bağlama gibi görevleri yerine getirirken, siyasal iktidarın ve karar alma süreçleri üzerinde etki yapmaya çalışan çeşitli baskı ve çıkar gruplarının herhangi bir dışsal yönlendirme, etkileme ve müdahalesine maruz kalmadan, karar almalarını sağlayabilmektir.

Bağımsızlığın sağlanabilmesi, öncelikle kurul üyelerinin seçimi ve atanması süreçlerinde ortaya çıkar. Kurul üyelerinin atanma ve görevden alınma şekli, görev süresi, göreve tekrar seçilme olanağı sağlanması gibi hususlar, kurumsal ve kişisel bağımsızlık üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Siyaset kurumunun atayıp; siyaset kurumunun görevden aldığı, görev süresinin kısa tutulup, birden fazla seçilme olanağı tanındığı bir yapıda bağımsızlıktan söz edilemez.

Anayasada, bağımsız düzenleyici kurullardan yada aynı anlama gelmek üzere bağımsız idari otoritelerden ve bunların bağımsızlığı ile özerkliğinden doğrudan söz eden herhangi bir hüküm bulunmasa da özerlikten söz edilen bir çok madde vardır.

Anayasanın 127 nci maddesinde, mahalli idarelerin kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri olduklarından; 130 uncu maddesinde, üniversitelerin kamu tüzel kişiliğinden ve bilimsel özerkliğinden; 133 üncü maddesinde, Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kuruluşlarının ve haber ajanslarının özerkliğinden; 135 inci maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının, kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleri olduklarından söz edilmektedir.

Anayasa Mahkemesi 29.06.1992 günlü ve E.1991/21, K.1992/42 sayılı Kararında üniversitelerin bilimsel özerkliği konusunda, "Bilimsel özerklik, kuruluştan işleyişe değin, bilimin gerektirdiği özgürlük ortamının tüm çalışmalarla yönetimde bir yaşam biçimi olarak sağlanmasıdır." derken; yerel yönetimlerin özerkliğine ilişkin olarak ise birçok kararında, "Özerklik kişi ve kuruluşların kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır." görüşüne yer vermiştir.

Bakanlar Kurulu, 661 sayılı KHK'nin 57 nci maddesi ile 4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinde yaptığı değişiklikleri, Sayıştay ve Danıştay Genel Kurulları tarafından seçilenler ile TOBB ve TİSK kontenjanından gelenler ve Maliye, Bayındırlık/Çevre ve Şehircilik, Hazine Müsteşarlığı kontenjanından atananlar görevlerini layıkıyla, bağımsızlık ve tarafsızlık içinde yapamadıkları için değil; tam tersine özellikle Sayıştay ve Danıştay Genel Kurulları ile TOBB ve TİSK'ten seçilenlerin ve diğerlerinin kendilerini seçen makamlara ve bu makamların kendilerinden beklentilerine karşı sorumlu hissetmelerinden ve dolayısıyla siyasal iktidarın beklentilerine yanıt vermemelerinden kaynaklanmaktadır. Siyasal iktidar, tek seçici ben olursam seçilenler, seçilmelerini bana borçlu olurlar ve dolayısıyla benim taleplerime duyarsız kalamazlar ve ikinci kez seçilme hakkı tanırsam, geleceklerini de ipotek altına sokarlar realitesinden hareketle söz konusu değişiklikleri yapmaktadır.

Anayasanın 2 nci maddesinde, hukuk devleti ilkesine Cumhuriyetin temel nitelikleri arasında yer verilmiş; 5 inci maddesinde, kişilerin ve toplumun huzur, refah ve mutluluğunu sağlamak Devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmış; 167 nci maddesinde ise, Devletin mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemesini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alması gereğinden söz edilmiştir.

Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken Anayasa ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Bir hukuk devletinde, devlet erki kullanılarak yapılan tüm kamu işlemlerinin nihaî amacının "kamu yararı" olması gerekir. Bu gereklilik, kamu yararını, yasama organının takdir yetkisi için de bir sınır konumuna getirir.

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (a) fıkrasında, kamu tüzel kişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip ve bağımsız olduğu hüküm altına alınmış Kamu İhale Kurulunun, görevini bağımsız yapmasını güvence altına almak üzere, Sayıştay, Danıştay, TOBB ve TİSK ile Maliye Bakanlığı, Bayındırlık/Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça önerilecek adayların Bakanlar Kurulunca atanması şeklinde oluşturulmuş kurul yapılanmasının ortadan kaldırılarak, Maliye Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca atanır hale getirilmesinin hangi tür kamu yararı amacına yöneldiğini açıklamak imkansızdır. Bakanlıkların yaptığı ihalelerin Bakanlar Kurulunca atanan ve ikinci kez atanma hakkı tanınanlarca denetlenmesinde kamu yararı olduğu ileri sürülemez. Böylesine bir düzenlemenin, kamu kaynaklarını siyasal destekçilere, bazı ayrıcalıklı kesimlere bağımsız ve tarafsız denetim engeliyle karşılaşmadan aktarma amacı dışında başka bir amacının olmadığı ve olamayacağı açıktır. Kamu kaynaklarının talanına yol açacak böylesine bir düzenlemenin Anayasal koruma görmesi beklenemez.

Kamu yararına sonuç doğurmayacak olan, yürütülen kamu hizmetinin nitelikleri ve gerekleriyle bağdaşmayan, adalet anlayışına aykırı ve makul olmayan böyle bir durumun, Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ile bağdaştırılamayacağı açıktır. Çünkü bir hukuk devletinde tüm kamu işlemlerinin nihai amacı, kamu yararıdır. Bir hukuk devleti, adil ve makul olmak durumundadır. Yürütülen Kamu hizmetinin gerekleriyle bağdaşmayan, adil ve makul olmayan bir düzenlemenin, kamu yararına olduğu ve hukuk devleti ilkesi ile bağdaştığı söylenemez.

Kamu ihalelerinde saydamlıkla rekabetin sağlanmasını güvence altına denetim yapılanmasının çok yönlü işlevi vardır. İhalelerde, saydamlık ve rekabetin sağlanması bir yandan, kamusal ihtiyaçların en uygun şartlarda karşılanarak kalite ve maliyet avantajı sağlanması yoluyla kamusal tasarruflara gidilmesini ve dolayısıyla diğer kamusal hizmetlere de kaynak ayrılabilmesini olanaklı kılarken; diğer yandan piyasada rekabete ve yenilenmeye engel olan unsurları ortadan kaldırarak ekonomik etkinliğin gelişmesini sağlayacaktır. Bu da rekabet edebilirliği ve verimliliği artırarak uzun vadeli kalkınmayı güçlendirici bir etki yapacak; ekonomik performansta gerçekleşecek artışlar da kişilerin ve toplumun huzur, refah ve mutluluğunun artmasına yol açacaktır.

Bu bağlamda, saydam ve rekabetçi ihalelere güvence oluşturan, siyasal güç odakları ile baskı ve çıkar gruplarından bağımsızlığı sağlanmış kurul eliyle denetimin ortadan kaldırılarak, siyasal karar organının atadığı ve dolayısıyla bağımsızlığın kaldırıldığı bir kurul yapılanması, Anayasanın 5 inci maddesi ile 167 nci maddesinde Devlete verilen görevlerle de bağdaşmamaktadır.

Öte yandan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımının yeniden belirlenmesine konu oluşturabilecek teşkilat kanunu olmadığı gibi, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen personele ilişkin personel kanunu da değil, kamu ihalelerinin ve bu ihalelerin denetiminin nasıl yapılacağına ilişkin bir usul kanunudur.

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüşe göre dahi, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı içinde bulunmamaktadır. Bakanlar Kurulunun Yetki Yasasının kapsamı içinde bulunmayan alanlarda hukuksal tasarrufa girişerek yasal düzenlemelerde bulunması Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinde yer alan kurallarla bağdaşmaz.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 57 nci maddesinin (a) bendiyle 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (c) fıkrasında, (b) bendiyle (g) fıkrasında yapılan değişiklikler ile (c) bendiyle (h) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişiklikler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 5 inci, 7 nci, 87 nci, 91 inci ve 167 nci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

9) 661 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 58 inci Maddesi ile 4734 Sayılı Kanuna Eklenen Geçici 12 nci Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 58 inci maddesi ile 4734 sayılı Kanuna eklenen geçici 12 nci maddesinin birinci fıkrası ile Kamu İhale Kurumunda Başkan Yardımcısı, Baş Hukuk Danışmanı ve Daire Başkanı unvanlı görevlerde bulunanların görevlerinin sona ereceği; bunların ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen Başkanlık Müşaviri unvanlarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacakları belirtilirken; ikinci fıkrasında, Başkanlık Müşaviri unvanlarına atanmış sayılanlara ödenecek aylık maaş düzenlenmiş ve üçüncü fıkrasında ise, Başkanlık Müşaviri olarak atanmış sayılanların, Başkan tarafından belirlenen birimlerde, Başkan tarafından belirlenen görevleri yürütecekleri hüküm altına alınmıştır.

Başka bir anlatımla, Kamu İhale Kurumu kapatılmadığı, teşkilat yapısı değişmediği, Başkan Yardımcısı, Baş Hukuk Danışmanı ve Daire Başkanlığı kadroları kaldırılmadığı ve dolayısıyla ortada hukuki ve fiili hiçbir gerekçe yok iken; Bakanlar Kurulu keyfe keder bir düzenlemeyle kamu görevlilerini görevlerinden alarak "Başkanlık Müşavirliği" unvanlı görevlere atamaktadır.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğunun bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukukî güvenliğin bir sonucu da kazanılmış haklara saygı gösterilmesi ilkesidir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş olan haktır. Kişilerin hukuk düzenine güvenerek elde ettikleri hakların sonradan çıkarılacak yasal düzenlemelerle ihlal edilmemesi bu ilkenin gereğidir.

657 sayılı Kanunun Temel ilkeler başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde kariyer, Devlet memurlarına yaptıkları hizmetler için gerekli bilgilere ve yetişme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır şeklinde; liyakat ise, Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır şeklinde tanımlanmıştır.

Kamu görevlilerinin atanmalarındaki usule göre görevlerinden alınmaları da idare hukukunun temel ilkelerinden biridir. Ortada hukuki ve fiili hiçbir gerekçe yok iken, söz konusu personelin kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde atandıkları kadro görev unvanlarının yasayla ellerinden alınması ve yasayla görevlerine son verilerek yasayla "Müşavirlik" kadrosuna atanmaları ve böylece Anayasanın 36 ncı maddesinde Anayasal güvence altına alınan hak arama özgürlüklerinin ellerinden alınması, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı olmanın yanında, kişilerin hukuk güvenliğini de ihlal ederek Anayasanın 2 nci maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Doğmuş hakkı tanımak kazanılmış hakka saygı göstermektir. Sadece iç hukukta değil, uluslar arası hukukta da benimsenen "kazanılmış hakların korunması", mevcut hukuksal durumun, benimsenmiş yapının, edinilmiş statünün geçerliliğini sürdürmesini zorunlu kılar. Kazanılmış bir hakkı ortadan kaldırmak, üstelik tek yanlı

hukuki düzenlemelerle kaldırmak hukuka güveni yıkar. Hukuki güvenlik, sadece kişilerin devlet faaliyetlerine güvenini değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuata göre edinilmiş statünün süreceğine duyulan güveni de içerir. Halkın devlete olan güveninin korunması, ancak hukuk güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür. Hukuki istikrar bunu gerektirir. Anayasasında "hukuk devleti" ilkesine yer vermiş ve buna değiştirilemezlik atfetmiş bir ülkede, "başkan yardımcılığı", "Başhukuk müşavirliği" ve "daire başkanlığı" kadro görev unvanını kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde elde eden kamu görevlilerinin günün birinde atanmalarındaki usulün aksine yasal düzenlemeyle "Başkanlık Müşavirliği" unvanlarına atanacaklarını öngörebilmeleri beklenemez. Özü ve niteliği itibariyle idari bir işlem olan ve idari işlemle yapılması gereken "atama" işleminin, yasa gücünde kararname ile yapılmasıyla; bir yandan yürütmenin "atama" yetkisine Anayasanın 8 inci maddesine aykırı bir şekilde yasama organı tarafından yetkisiz olarak el atılırken; diğer yandan "Müşavir" ve "Araştırmacı" kadrolarına atanan kişilerin Anayasanın 125 inci maddesinde güvence altına alınan idari işleme karşı yetkili merciler nezdinde hak arama özgürlükleri, Anayasanın 36 ncı maddesine aykırı bir şekilde ellerinden alınmakta; ve ayrıca kişilerin hak arama özgürlüklerinin ellerinden alınmasının yasa gücünde kararname ile düzenlenmesi Anayasanın 91 inci maddesiyle de bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, Anayasanın dördüncü bölümünün siyasi haklar ve ödevler kapsamındaki 70 inci maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı, söz konusu hizmete girenlerin görevlerinde kalma hakkına da güvence oluşturmakta ve siyasi haklar ve ödevler, Anayasanın 91 inci maddesine göre kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde bulunmaktadır.

Öte yandan geçici 12 nci maddenin ikinci fıkrasında, "Başkanlık Müşaviri" unvanlı görevlere atanan Başkan Yardımcısı, Başhukuk Müşaviri ve Daire Başkanlarının mali hakları korunuyor gibi bir izlenim yaratılmıştır. Ancak, söz konusu fıkralarda, "toplam net tutarının" ibaresinden sonra parantez içinde "(bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır)" ifadesine yer verilerek, Başkan Yardımcısı, Başhukuk Müşaviri ve Daire Başkanlarının kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin daire başkanının en son aldığı net maaşı 100 TL ve Başkanlık Müşavirinin maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay daire başkanı maaşı 111 TL, Müşavir maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, Daire Başkanı iken Yasayla Müşavir görevlerine atanan kişilere herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişilerin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir.

Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bu açıdan da bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 58 inci maddesi ile 4734 sayılı Kanuna eklenen geçici 12 nci maddesi, Anayasanın 2 nci, 8 inci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

1) 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin; 26 ncı ile 42 nci maddeleri ve 102 nci ve 103 üncü maddeleri hariç diğerlerinin, 6223 sayılı Yetki Kanununun kapsamı içinde olmaması, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin, Yetki Yasasının amaç ve ilkeleriyle bağdaşmaması yanında Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" şartlarını taşımaması nedenleriyle, 661 sayılı KHK'nin 26 ncı ile 42 nci maddeleri ve 102 nci ve 103 üncü maddeleri hariç tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listelerin yürürlüğünün durdurularak kamu hizmetlerinden yararlananlar ile vergi mükelleflerinin ileride telafisi mümkün olmayan zarar ve ziyanlardan korunması gerekeceği değerlendirilmektedir.

2) Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yarışma sınavları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının yasa ile düzenlenmesi gerekirken, bu hususların Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirleneceğinin öngörülmesi, denetim, teftiş, soruşturma gibi hizmetlerin bağımsız ve tarafsız yürütülmesini engelleyerek, kamu kaynaklarının verimli, etkili ve tutumlu kullanılması amacından sapmasına yol açacak; bu da hizmetten yararlananlar ile vergi mükelleflerinin telafisi imkansız zarar ve ziyanlarına neden olacaktır.

3) Kaymakam Adaylığı giriş sınavında yaş sınırı 30'dan 35'e çıkarılırken; her türlü kayırmacılığa ve istismara açık olan mülakatta üç defa elenmiş olanların yazılı sınava girme haklarının ellerinden alınması, sınavın açıldığı tarihte 35 yaşının altında olan ve fakat kayırmacılığa ve istismara açık mülakat sisteminden dolayı üç defadan fazla elenmiş bulunan adayların, kamu hizmetine girme hakkını ortadan kaldıran bir düzenleme olduğundan söz konusu adayların ileride telafisi imkansız maddi ve manevi zarar ve ziyanlarına yol açacaktır.

4) Emniyet teşkilatında çalışan kamu görevlilerinin; başarı, yeterlilik ve ehliyetlerinin tespitinde, performansının geliştirilmesinde, kıdem sırasının tespitinde, rütbe terfiinde, görevde yükselmesinde, asli memurluğa atanmasında, branş işlemlerinde, ödüllendirilmesinde, istihdamında ve görev yeri değişikliğinde esas alınacak "performans değerlendirme sistemine" ilişkin olarak temel esaslar belirlenmeden, çerçeve çizilmeden, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir alanı düzenleme yetkisinin bütünüyle idareye bırakılması ve idarenin "performans değerlendirme sistemi"ni kurarken esas alacağı yasal kriterlerin bulunmaması, emniyet teşkilatında çalışan personelin mağduriyetine ve ileride telafisi olmayan zararlarına yol açacaktır.

5) Emniyet teşkilatında Emniyet Hizmetleri Sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin seçimi ve atanmalarında aranacak diğer niteliklerin neler olduğunun hukuksal belirsizlik içermesi ve personelin alımı ve ilk atamaya ilişkin sınav ile sınav komisyonları ve aranacak niteliklerin ve diğer hususların neler olduğunun yasa ile düzenlenmesi gerekirken, bu hususların Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenecek olması, söz konusu kadrolara aday kişilerin hukuk güvenliğini ortadan kaldırma ve kamu hizmetine girme hakkını engelleme işlevi görerek ileride telafisi imkansız zarar ve ziyanlarına neden olacaktır.

6) 19.06.1976 tarihli ve 2015 sayılı Kanunla, toptancı hali yapılması için Ankara Belediyesine devredilen ve hal yapımı dışında başka bir amaçla kullanılmasına teşebbüs edilmesi halinde ise devir bedeli üzerinden Atatürk Orman Çiftliğine iade edilmesi gereken arazinin; adalet hizmetlerinde veya Bakanlar Kurulunca belirlenecek diğer kamu hizmetlerinde kullanılması amacıyla tamamı ya da bir kısmının ilgili kamu idaresine tahsis edilmek üzere bedelsiz olarak Hazineye devredilmesini öngören düzenleme, söz konusu arazinin Atatürk Orman Çiftliğine devredilmesinin yasal şartlarının oluştuğunu ortaya koyduğundan, Atatürk Orman Çiftliğinin malvarlığında hukukun kabul edemeyeceği azalmaya yol açmıştır.

7) Başbakanlık Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları ile Müfettiş Yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ve diğer hususların yönetmelikle düzenlenecek olması, bağımsız ve tarafsız yapılması gereken denetim, teftiş ve soruşturma faaliyetleriyle bağdaşmadığından, bir bütün olarak kamunun ileride telafisi olmayan zarar ve ziyanlarına neden olacaktır.

8) Kamu İhale Kurulunun özerkliğiyle bağdaşmayan ve bağımsızlığını ortadan kaldırmayı ve Kurulu siyasallaştırarak siyasal iktidara bağımlı hale getirmeyi amaçlayan söz konusu düzenlemeler, ihale yolsuzluklarını artırarak kamu kaynaklarının israfıyla

sonuçlanacak ve bir bütün olarak ülke ekonomisini etkinlikten uzaklaştıracaktır. Bu olgu ise kamunun ileride telafisi olmayan zarar ve ziyanlarına yol açacaktır.

9) Kamu İhale Kurumunda Başkan Yardımcısı, Başhukuk Müşaviri ve Daire Başkanı kadrolarında çalışan personelin yasayla görevlerinden alınarak "Başkanlık Müşaviri" unvanlı göreve atanması, kazanılmış haklarını ellerinden almış ve ayrıca mali hak kaybına da yol açarak ileride telafisi imkansız noktalara taşımıştır.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

V. SONUÇ VE İSTEM

02.11.2011 tarihli ve 28103 (1. Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 21.10.2011 tarihli ve 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin;

I) İptal davasıyla ilgili ilk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Kanunun 59 uncu ve 60 ıncı maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'ın reddine,

II) 1) 26 ncı ile 42 nci maddeleri ve 102 nci ve 103 üncü maddeleri hariç tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki Cetvel ve Listeleri, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine;

2) 9 uncu maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 37 nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 37/A maddesinin (4) numaralı fıkrası, Anayasanın 7 nci ve 128 inci maddelerine;

3) 13 üncü maddesiyle 1700 sayılı Dahiliye memurları Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen "Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar." tümcesi, Anayasanın 2 nci, 70 inci ve 91 inci maddelerine;

4) 16 ncı maddesiyle değiştirilen 3201 sayılı Kanunun 85 inci maddesi ile 19 uncu maddesiyle 3201 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci, 91 inci ve 128 inci maddelerine;

5) 18 inci maddesiyle 3201 sayılı Kanuna eklenen ek 29 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesindeki "… ile diğer niteliklere …" ibaresi ile ikinci cümlesi, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 128 inci maddelerine;

6) 21 inci maddesi ile 2015 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümle, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine;

7) 29 uncu maddesiyle değiştirilen 3056 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, Anayasanın 7 nci ve 128 inci maddelerine;

8) 57 nci maddesinin (a) bendiyle 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (c) fıkrasında, (b) bendiyle (g) fıkrasında yapılan değişiklikler ile (c) bendiyle (h) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişiklikler, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 5 inci, 7 nci, 87 nci, 91 inci ve 167 nci maddelerine;

9) 58 inci maddesi ile 4734 sayılı Kanuna eklenen geçici 12 nci maddesi, Anayasanın 2 nci, 8 inci, 36 ncı, 70 inci ve 91 inci maddelerine;

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

B- E.2012/31 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"3201 sayılı Yasaya 661 sayılı KHK ile eklenen itiraz konusu Geçici 22. maddenin 2. fıkrasında; "Bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla ikinci bölge hizmetini yapmamış ikinci Sınıf Emniyet Müdürlerinin Birinci Sınıf Emniyet Müdürü rütbesine

terfi edebilmesi için ikinci bölgedeki en az hizmet süresi kadar fiilen zorunlu ikinci bölge hizmeti yapmış olması şarttır." hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu Yasa maddesi ile 2. sınıf emniyet müdürlerinin 2. bölge hizmetini tamamlamadan 1. sınıf emniyet müdürü olarak değerlendirmeye alınmasının engellendiği ve bekleme süresini doldurmak üzere olan personelin haklı beklentisi ile o tarihe kadar ki kazanılmış haklarını ortadan kaldırdığı, yasanın bu haliyle kısmen geçmişe etkili şekilde uygulanma sonucunu doğurduğu ve 3. sınıf emniyet müdürleri açısından getirilen sistem karşısında kıdem durumunu, 2. sınıf emniyet müdürleri aleyhine ve yine 2. sınıf emniyet müdürleri arasında olumsuz şekilde bozduğu görülmektedir.

Bu nedenle, 3201 sayılı Yasaya 661 sayılı KHK ile eklenen itiraz konusu Geçici 22. maddenin 2. fıkrasının Anayasanın 2. ve l0. maddelerine aykırı olması nedeniyle iptali istenilmektedir.

ANAYASA'YA AYKIRILIK İTİRAZIMIZIN NEDENLERİ

Dayanılan Anayasa Kuralları:

1- "Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "Madde 10- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz."

Anayasa'ya Aykırılık Nedenleri:

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu vurgulanmıştır. Hukuk devleti, tüm işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu bilen, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ile Anayasa'nın bulunduğu bilincinden ayrılmayan devlet olarak tanımlanmıştır.

Hukuk devleti ilkesinin öğeleri arasında, yasa hükümlerinin adaletli bir hukuk düzenini yaratması da vardır. Yasa kuralı görev itibariyle aynı konumda bulunan kamu görevlileri arasında ayırım yaratıyorsa, bu kuralın hukuk devleti ilkesine uygun bir kural olduğundan söz edilemez.

Hukuk güvenliğinin sağlanması, hukuk devletinin ön koşullarındandır. Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin sağlamakla yükümlü olduğu hukuk güvenliği, kural olarak yasaların geriye yürütülmemesini gerekli kılar. Yasaların geriye yürümezliği ilkesi uyarınca, yasalar kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği, kazanılmış hakların korunması, mali haklarda iyileştirme gibi kimi ayrıksı durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılırlar. Bu nedenle, sonradan yürürlüğe giren yasaların geçmişe ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindendir.

Öte yandan kazanılmış hak, özel hukuk ve kamu hukuku alanlarında genel olarak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel yasa kurallarının bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunmasıdır. Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın, yeni yasadan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel niteliğe dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar, kazanılmış hak niteliği taşımamakla birlikte belirli bir süreci öngören statüsel işlemlerde bu sürecin başında ve sonunda olan bireyler açısından haklı beklentinin de hukuk devleti tarafından korunması adaletli bir hukuk düzeni kurmanın gereklerindendir.

Önceden oluşmuş hukuksal durumların sonradan yapılacak işlemlerle değiştirilmesi, hukuktan beklenen güvenlikle bağdaşmaz. Yönetsel işlemin geriye yürümemesi ilkesinden, uygulamada yönetilenlerin kazanılmış haklarının korunmasında yararlanılmaktadır. Gerçekten böylece kurulmuş durumlarla, kazanılmış hakları korumak, hukuksal ilişkilerde istikrar sağlamak gereksinim ve zorunluluğundan doğmuş sosyal bir hukuk normudur.

Hukuk devleti ilkesinin önkoşullarından biri olan hukuk güvenliği ile kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Hukuk devletinde, yasama organı tarafından yasama yetkisinin kullanılması sırasında adaletli bir hukuk düzeni kurulması, yeni mevzuat metni ile getirilen düzenleme uygulanmaya başlayıncaya veya yürürlüğe girinceye kadar geçecek süre içinde yapılacak işlem ve düzenlemeler ya da uyulacak ilke ve kurallar ile daha önceki düzenlemelerden doğan hakların korunmasına ilişkin hususlar ve benzeri geçiş hükümlerinin geçici maddelerle düzenlenmesi ile sağlanmaktadır. Bu yönteminin kullanılması ile hukuki durumları farklı olanların yapılan yeni düzenlemeden mağdur olmalarının önüne geçilmektedir.

Anayasanın 10. maddesinde, hukukun temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik ilkesi düzenlenmiş ve "herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşittir, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz, devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır" denilmiştir.

Yasa önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak Yasa karşısında eşitliğin gözardı edilmesi yasaklanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında vurgulandığı gibi yasa önünde eşitlik ilkesi, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmemekle birlikte, yasaların uygulanmasında birbirinin aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplumların yaratılmasını engellemektedir. Kimi yurttaşların haklı bir nedene dayanılarak değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmamakta, hatta bunların durumu ve konumlarındaki özellikleri, kimi kişi ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerekli kılmakta, özelliklere ve aykırılıklara dayandığı için haklı olan nedenler, ayrı düzenlemeyi aykırı değil, geçerli kılarsa da, aynı durumda olanlar için ayrı düzenleme aykırılık oluşturur. Anayasanın öngördüğü eşitlik ilkesinin çiğnenmemesi için, aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumların ayrı kurallara bağlı tutulması gerekmektedir. Ancak, durumlardaki değişikliğin doğurduğu zorunlulukların kamu yararı ya da başka haklı nedenlere dayanılarak yasalarla farklı uygulamalar getirilmesi durumunda Anayasa'nın eşitlik ilkesinin çiğnendiği sonucu çıkarılamaz.

E: 2011/143, K: 2013/18

İtiraza konu, 3201 sayılı Yasaya 661 sayılı KHK ile eklenen itiraz konusu Geçici 22. maddenin 2. fıkrası ile 2. sınıf emniyet müdürü olan personelin 1. sınıf emniyet müdürü olabilmek amacıyla değerlendirmeye alınabilmesi için Yasanın 55. maddesinde öngörülen kıdem ve liyakat ilkeleri ile bekleme sürelerinin yanında yeni bir kurala daha ver verildiği ve 2. sınıf emniyet müdürlerinin 1. sınıf emniyet müdürü olabilmeleri için en az hizmet süresi kadar (2 yıl) J fiilen 2. bölge hizmeti yapmış olma koşulunun getirildiği görülmektedir. Anılan düzenleme ile kıdemin çok önemli olduğu emniyet teşkilatında 1. sınıf emniyet amirliğine atanabilmek için yeni bir koşulun getirilmesine karşın madde de incelemeye tabi tutulmak için gerekli olan 3 yıllık bekleme süresini doldurmak üzere olan ve bekleme süresi içinde 2. bölge hizmetini yapma olanağı fiilen bulunmayan ve esasen 1. sınıf emniyet müdürlüğü konusunda haklı beklentisi oluşmuş olan personelin durumu gözetilmeksizin ve herhangi bir geçiş dönem ve süreci öngörülmeksizin yasal düzenleme yapıldığı görülmektedir. Aynı maddenin 1. fıkrasında 2. sınıf emniyet müdürü olabilmek için değerlendirmeye alınacak 3. sınıf emniyet müdürlerine yönelik olarakta 2. bölge hizmet zorunluluğunun getirildiği, ancak 3. sınıf emniyet müdürlerine yönelik olarak düzenleme yapılırken bekleme süresini doldurmak üzere olan ve bekleme süresi içinde 2. bölge hizmetini tamamlama olanağı bulunmayan personelin durumu gözetilerek en az bir kez zorunlu ikinci bölge hizmetini yapmamış veya ikinci bölgeye atanmak ile birlikte göreve başlamamış olan 3. sınıf emniyet müdürleri hakkında, Emniyet Genel Müdürlüğü Yüksek Değerlendirme Kurulunca verilecek bir üst rütbeye terfiye ilişkin kararların, bu bölgede fiilen çalışmaya başlanması kaydıyla uygulanacağı kuralına yer verilmiştir. 3. sınıf emniyet müdürleri açısında yapılan düzenlemede bekleme süresi dolmuş ve incelemeye tabi tutularak 2. sınıf emniyet müdürü olmasına karar verilmiş olan personel hakkındaki bu kararın 2. bölge hizmetine "fiilen başlanması" durumunda bu hizmetin tamamlanması beklenmeksizin derhal uygulanmasına karar verilirken, 2. sınıf emniyet müdürleri açısından 2. bölge hizmeti, değerlendirmeye alınmanın önünde bir engel olarak düzenlenmiş ve bu bölge hizmeti "tamamlanmadan" değerlendirmeye alınmayacağı yolunda kural getirilmiştir. Bu haliyle mevcut düzenlemenin 3. sınıf emniyet müdürleri lehine 2. sınıf emniyet müdürleri aleyhine kıdem sırasını alt üst edeceği ve emniyet teşkilatının genel yapısını olumsuz etkileyeceği açıktır. Ayrıca 1. sınıf emniyet müdürü olmak için gerekli olan 3 yıllık zorunlu bekleme süresinin dolmasına kısa süre kalmış olan personelin 2 yıllık 2. bölge hizmetini tamamlama olanağı bulunmadığı için hemen 2. bölge hizmetine atanması durumunda dahi en erken 2 yıl sonra 1. sınıf emniyet müdürlüğü değerlendirmesine alınacağı, ancak 1. sınıf emniyet müdürü olmak için gerekli olan bekleme süresinin dolmasına iki yıl kalan personelin hemen 2. bölge hizmetine atanması durumunda 3 yıllık bekleme süresinin dolması ile değerlendirmeye alınacağı ve kendisinden 2 yıl daha kıdemli olan personelle birlikte 1. sınıf emniyet müdürü olacağı, bu nedenle bu şekilde bir yasal düzenlemenin 2. sınıf emniyet müdürleri arasında da eşitsizlik oluşturacağı görülmektedir.

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na eklenen Geçici 22. maddenin 2. fıkrası ile getirilen sistemin bu haliyle 3 yıllık bekleme süresini doldurmak üzere olan personelin bekleme süresinin sonunda incelemeye tabi tutulacakları yolundaki haklı beklentilerini ortadan kaldıracak olması nedeniyle hukuk güvenliği ilkesine de aykırı olduğu açıktır.

Somut olayda, davacının 1989 yılında polislik mesleğine başladığı, 1992 yılında Havacılık Daire Başkanlığına atandığı, 2002 yılında 2. bölge hizmet görevinin kendisine tebliğ edilmesine karşın idare tarafından hizmetine duyulan ihtiyaç nedeniyle ilişiğinin kesilmediği ve 2011 yılına kadar bu şekilde Havacılık Daire Başkanlığındaki görevine devam ettirildiği, davacının 1999 yılında emniyet amiri, 2003 yılında 4. sınıf emniyet müdürü, 2006 yılında 3. sınıf emniyet müdürü, 2009 yılında da 2. sınıf emniyet müdürü olduğu, 2012 yılı genel atama döneminde (Mayıs) 1. sınıf emniyet müdürü olarak atanmak üzere değerlendirmeye alınacak personel arasında olmasına rağmen, itiraz konusu kural nedeniyle 2. bölge hizmetini tamamlamadığı için değerlendirmeye alınmayacağı, bu kapsamda 2. bölge hizmetine atandığı ve 30.12.2011 tarihinde 2. bölge hizmetine başladığı, bu şekilde en az 30.12.2013 tarihine kadar 2. bölgehizmetinde kalmasının gerekmesi nedeniyle bu tarihten önce 1. sınıf emniyet müdürü olmasına olanak bulunmadığı, bu durumda ise 1,5 yıl kıdem kaybının oluşacağı, kendisinden 1,5 yıl daha kıdemsiz 2. sınıf emniyet müdürleri ile aynı anda 1. sınıf emniyet müdürü olacağı, ayrıca 3. sınıfemniyet müdürleri ile arasındaki kıdem farkının da yasada iki sınıfa yönelik olarak farklı düzenleme yapılmış olması nedeniyle 1,5 yıl azalacağı, davacının mevcut durumu gözetilmeksizin kendisi açısından 1,5 yıl geriye uygulama sonucu doğuracak şekilde yapılan itiraza konu yasa kuralının bu haliyle kazanılmış hak ve haklı beklenti ilkeleri ile hukuk güvenliği ilkesi çerçevesinde Anayasanın 2. maddesi ile güvence altına alınan "Hukuk Devleti" ilkesinin ve Anayasanın l0. maddesi ile güvence altına alınan "Eşitlik" ilkesinin ihlali anlamı taşıması nedeniyle itiraza konu yasa kuralının Anayasanın 2. ve 10. maddelerine aykırılık oluşturduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

İSTEM VE SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 661 sayılı KHK ile 'eklenen Geçici 22. maddenin 2. fıkrasının Anayasa'mızın 2. maddesine ve 10. maddesine aykırı olduğu ve Anayasa Mahkemesi'nce iptali gerekeceği düşüncesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca itiraz yoluyla incelenmek üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, yine başvurumuzun Anayasa Mahkemesi'nce kabul edilmesinden başlayarak anılan 40. madde uyarınca beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki

kararının beklenmesine, kararımıza dava dosyamızın onaylı bir örneğinin eklenmesine, kararımızın bir örneğinin taraflara tebliğine, 29/02/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali istenen kuralları ile eki cetvel ve listeler şöyledir:

MADDE 1- *3/6/2011 tarihli ve 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"a) Bakanlığın doğrudan yürüttüğü projelerde ihale, sözleşme imzalama ve ödemeler dâhil uygulamaya yönelik tüm işlemleri yapmak; valilikler, il özel idareleri, belediyeler, üniversiteler, meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve kalkınma ajanslarınca geliştirilen ve Bakanlıkça uygun görülen projelere teknik destek sağlamak."

MADDE 2- *634 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"a) Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği-Türkiye ilişkileri konularında kamuoyu araştırması yapmak ya da yaptırmak, bu konularda yürütülen akademik araştırmaları takip etmek, bu amaca yönelik çalışmalar yapmak, bunları kamuoyu ile paylaşmak ve kamunun hizmetine sunmak."

MADDE 3- *634 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 27 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "7 ila 19 uncu" ibaresi "7 ila 20 nci" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 4- *634 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 38 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"(4) Mütercim kadrosuna atanacakların merkezi sınava ilave olarak usul ve esasları yönetmelikle belirlenen yarışma sınavında da başarılı olmaları gerekir."

MADDE 5- *3/6/2011 tarihli ve 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesine aşağıdaki fıkra beşinci fıkra olarak eklenmiş ve mevcut beşinci fıkra altıncı fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.*

"(5) Denetim Hizmetleri Başkanlığına tahsisli kadrolarda görev yapan Dış Ticaret Uzmanı ve Dış Ticaret Uzman Yardımcılarının inceleme, denetim ve soruşturma işlerine ilişkin görevlendirmelerinde 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmü uygulanır."

MADDE 6- *3/6/2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.*

"(3) Bakanlığın yurtdışında yürüteceği program, proje ve faaliyetlerin gerektirdiği koordinasyonun sağlanması amacıyla Koordinasyon Ofisleri kurulabilir.

(4) Koordinasyon Ofislerinin kurulacağı yerler ve süresi ile Ofislerin çalışma usul ve esasları; bu Ofislerde, Bakanlık ve bağlı kuruluşların personelinden görevlendirilenler ile bunlara yardımcı olmak üzere mahallinden temin edilen ve Ofis hizmetlerinde çalışan personelin niteliği, sayısı, görev süresi ve bunlara ödenecek ücretlerin belirlenmesi, personele yapılacak ödemeler dışında kalan diğer harcamaların neler olacağı ve harcamaya ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca belirlenir."

MADDE 7- *638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "gençlik kamplarının" ibaresi "gençlik ve izcilik kamplarının" şeklinde, 28 inci maddesinin başlığı "Gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kampları" şeklinde ve aynı maddenin birinci fıkrasında yer alan "gençlik kampları" ibaresi "gençlik ve izcilik kampları" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 8- *3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"f) Gümrüksüz satış mağazaları ile ilgili işlemleri yürütmek."

MADDE 9- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 37 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 37/A maddesi eklenmiştir.*

"Gümrük ve Ticaret Denetmenliği

MADDE 37/A- (1) Bakanlık taşra teşkilatında Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı istihdam edilir.

(2) Gümrük ve Ticaret Denetmenleri; en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmelikle belirlenen fakülte veya yüksekokullar ile bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca onaylanan yabancı fakülte veya yüksekokullardan mezun olanlar arasından yapılan yarışma sınavı sonucuna göre mesleğe Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı olarak atanırlar.

(3) Bunlar en az üç yıl çalışmak kaydıyla yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Yapılacak yeterlik sınavında başarılı olanlar, durumlarına uygun Gümrük ve Ticaret Denetmeni kadrolarına atanırlar.

(4) Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yarışma sınavları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 10- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 38 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.*

(2) Gümrük Muhafaza Memuru kadrosuna atanacakların başvuru tarihinde otuz yaşından gün almamış olmaları şarttır.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 11- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 39 uncu maddesinin birinci fıkrasına "Gümrük Muhafaza Bölge Amiri," ibaresinden sonra gelmek üzere "gümrük muhafaza hizmetlerini yürüten Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı," ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 12- *640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "31/12/2011" ibaresi "31/12/2012" şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.*

Bu şekilde atanan personelin kadroları 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına ait bölümünden çıkarılmış ve aynı cetvelin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ait bölümüne eklenmiş sayılır."

MADDE 13- *9/6/1930 tarihli ve 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine aşağıdaki cümle eklenmiş ve (C) bendinde yer alan "30" ibaresi "35" şeklinde değiştirilmiştir.*

Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar."

MADDE 14- *4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 13 üncü maddesinde belirtilen görev unvanlarına; 1 inci meslek derecesine ", Özel Güvenlik Denetleme Başkanı", 5 inci meslek derecesine ", İlçe Emniyet Müdürü" ve 6 ncı meslek derecesine ", İlçe Emniyet Müdür Yardımcısı" unvanları eklenmiştir.*

MADDE 15- *3201 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendine (a) alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve mevcut (b) ve (c) alt bentleri (c) ve (d) alt bentleri olarak teselsül ettirilmiştir.*

b) Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı,"

MADDE 16- *3201 sayılı Kanunun 85 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

Personelin performansının değerlendirilmesi

MADDE 85-Emniyet Genel Müdürlüğünün stratejik plan ve hedefleri doğrultusunda, emniyet teşkilatı çalışanlarının iş başarılarının değerlendirilmesine imkan sağlayacak kurum içi bireysel performans değerlendirme sistemi oluşturulur.

Performans değerlendirme sonuçları hizmet gerekleri yanında personelin; başarı, yeterlilik ve ehliyetlerinin tespitinde, performansının geliştirilmesinde, kıdem sırasının tespitinde, rütbe terfiinde, görevde yükselmesinde, asli memurluğa atanmasında, branş işlemlerinde, eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitiminde, ödüllendirilmesinde, istihdamında ve görev yeri değişikliğinde kullanılabilir.

Performansın iyileştirilmesi için alınması gerekli görülen tedbirleri görüşerek önerilerde bulunmak üzere, merkezde Performans Değerlendirme Kurulu oluşturulur.

Performans değerlendirmesi yılda en az bir kez yapılır. Değerlendirme sisteminin oluşturulması ve uygulanması, yetersizlik, hizmet içi eğitim, değerlendirme amirleri, haklarında performans değerlendirmesi yapılmayacaklar ve yapılamayanlar, Performans Değerlendirme Kurulunun oluşumu ve çalışmasına ilişkin usul ve esaslar, itiraz başvurusunun yöntemi ve diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir. Performans değerlendirme formunda yer alacak performans değerlendirme ölçütleri ile ihtiyaç duyulan bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir."

MADDE 17- *3201 sayılı Kanunun ek 15 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.*

"Ancak özel harekat temel kursuna katılıp, özel harekat branşına aktarılanlar bu süreye tabi değildir."

MADDE 18- *3201 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.*

"EK MADDE 29-Emniyet Hizmetleri Sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin emniyet teşkilatına seçimi ve atanmaları; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre yapılan merkezi sınava ilave olarak sözlü sınav ve/veya uygulamalı sınav puanı ile diğer niteliklere göre yapılır. Personelin alımı ve ilk atamaya ilişkin sınav, sınav komisyonları ve aranacak nitelikler ile diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile 657 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi gereğince emniyet teşkilatına alınacak personel sayısının hesaplanmasında, Emniyet Hizmetleri Sınıfı dışındaki kadro sayısı esas alınır. 657 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen oran emniyet teşkilatı için %5 olarak uygulanır.

EK MADDE 30- Üçüncü Sınıf Emniyet Müdürü rütbesine terfi etmek için zorunlu ikinci bölge hizmetini en az bir kez yapmış olmak veya halen bu bölge hizmetini ifa ediyor olmak şarttır.

Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen hükmün, 3713 sayılı Kanun veya 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun

kapsamında hayatını kaybeden veya aynı kanunlar kapsamındaki görevler nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunun kararı doğrultusunda, yaşamak için gereken hareketleri yapamayacak ve başkasının yardım ve desteğine muhtaç olacak derecede malul olan emniyet teşkilatı mensuplarının eş ve çocukları hakkında ne şekilde uygulanacağı yönetmelikle düzenlenir.

EK MADDE 31- Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı emrine atanan polis müfettiş ve başmüfettişleri, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanundaki denetimleri İçişleri Bakanlığı adına yapmaya yetkilidir. Bu denetimler sonucunda düzenledikleri raporlar yetkili makamlara intikal ettirilir.

Özel Güvenlik Denetleme Başkanının mali ve diğer özlük hakları hakkında Polis Teftiş Kurulu Başkanına ilişkin hükümler uygulanır.

Birinci fıkrada öngörülen denetim ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkartılan yönetmelik ile belirlenir."

MADDE 19- *(1) 3201 sayılı Kanunun;*

a) 55 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "sicil notu" ibaresi "performans değerlendirme puanı" ve "sicil notlarının" ibaresi "performans değerlendirme puanlarının", aynı maddenin dokuzuncu fıkrasında yer alan "olumlu sicil" ibaresi "iyi veya çok iyi performans değerlendirme puanı" ve onbeşinci fıkrasında yer alan "olumsuz sicil" ibaresi "yetersiz performans değerlendirme puanı",

b) 82 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "sicilden" ibaresi "özlük dosyasından" ve dördüncü fıkrasında yer alan "sicil" ibaresi "performans değerlendirme puanı",

c) 84 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan "sicile" ibaresi "özlük dosyasına",

ç) Ek 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "sicil notu" ibaresi "performans değerlendirme puanı",

şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- *3201 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 22- Ek 30 uncu maddenin yayımı tarihinden itibaren üç yıllık süre içerisinde, bir üst rütbeye yükselmek için en az bekleme süresini tamamlayacak olan Üçüncü Sınıf Emniyet Müdürü rütbesinde bulunan personelden, en az bir kez zorunlu ikinci bölge hizmetini yapmamış veya ikinci bölgeye atanmak ile birlikte göreve başlamamış olanlar hakkında, Emniyet Genel Müdürlüğü Yüksek Değerlendirme Kurulunca verilecek bir üst rütbeye terfie ilişkin kararlar, bu bölgede fiilen çalışmaya başlaması kaydıyla uygulanır.

Bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla ikinci bölge hizmetini yapmamış İkinci Sınıf Emniyet Müdürlerinin Birinci Sınıf Emniyet Müdürü rütbesine terfi edebilmesi için ikinci bölgedeki en az hizmet süresi kadar fiilen zorunlu ikinci bölge hizmeti yapmış olması şarttır.

GEÇİCİ MADDE 23- 1/10/2008 tarihinden önce 3713 sayılı Kanun kapsamında vazife malulü olarak emekli olup meslekten ilişikleri kesilen emniyet teşkilatı personeli, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren bir ay içerisinde yazılı olarak talep etmeleri halinde durumlarına uygun boş kadro bulunmak ve atanmak için gerekli olan diğer şartları taşımak kaydıyla yeniden memuriyete alınarak ayrıldıkları rütbe veya statüye uygun bir göreve atanabilirler.

Bu madde kapsamında yeniden memuriyete alınanların meslekten ilişiklerinin kesildiği tarih ile göreve başladıkları tarih arasında geçen süre rütbe kıdeminde değerlendirilmez."

MADDE 21- *19/6/1976 tarihli ve 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.*

"Ancak, adalet hizmetlerinde veya Bakanlar Kurulunca belirlenecek diğer kamu hizmetlerinde kullanılması amacıyla bu arazinin tamamı ya da bir kısmı ilgili kamu idaresine tahsis edilmek üzere bedelsiz olarak Hazineye devredilebilir."

MADDE 22- *24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yer alan "giriş sınavının yapıldığı yılın Ocak ayının son günü" ibaresi "giriş sınavının yapıldığı tarih" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 23- *14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 143 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Ulaştırma Bakanlığının" ibaresi "Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 24- *11/11/1983 tarihli ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 13- Kurum personelinden 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa göre emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlardan bu maddenin yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde emeklilik başvurusunda bulunanların emekli ikramiyeleri, bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla;

a) Yaş haddinden emekliliğine bir yıldan daha az süre kalanlar hariç olmak üzere, yaş haddinden emekliliğine en fazla üç yıl kalanlar için %25,

b) Yaş haddinden emekliliğine üç yıldan fazla beş yıldan az kalanlar için %30,

c) Yaş haddinden emekliliğine beş yıl ve daha fazla kalanlar için %40,

fazlasıyla ödenir.

5434 sayılı Kanuna göre emekli aylığı bağlanması şartlarını 2011 yılı sonuna kadar haiz olacaklara, bu hakkı kazandıkları tarihten itibaren bir ay içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları halinde emekli ikramiyeleri %40 fazlasıyla ödenir.

Bu madde uyarınca yapılan emeklilik başvurularında emeklilik tarihi olarak daha sonraki bir tarih gösterilemez, başvurular herhangi bir kayda bağlanamaz ve geri alınamaz. Bu kapsamda emekli olan personel, emekli oldukları tarihten itibaren beş yıl içinde Kurumda yeniden istihdam edilemez."

MADDE 25- *2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanununun ek 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Toplu Konut İdaresi Başkanı müşterek kararname ile, Başkanlığın 657 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde sayılan diğer personeli Başkanlığın bağlı bulunduğu Bakan tarafından atanır. Bakan bu yetkisini Başkana devredebilir. Başkanlığın diğer personeli Başkanın onayı ile atanır."

MADDE 29- *3056 sayılı Kanuna 20 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"d) Avrupa Birliğinden sağlanan mali kaynakların kullanımıyla ilgili inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak veya yaptırmak, bu konulara ilişkin inceleme ve soruşturmalarda uluslararası kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak.

Başbakanlık Müfettişliğine Müfettiş Yardımcısı olarak girilir. Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları, Müfettiş Yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 43- *7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii Müsteşarlığının Kurulması ve 11 Temmuz 1939 Tarih ve 3670 Sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanunun İki Maddesi ile 23 Ekim 1984 Tarih ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"g) Fonun, 10 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü hariç, kullanım esaslarını tespit etmek."

MADDE 44- *3238 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının istihbarat ve güvenliğe ilişkin ihtiyaçları ile Emniyet Genel Müdürlüğünün istihbarat ve güvenliğe ilişkin acil ihtiyaçları Müsteşarın teklifi, Milli Savunma Bakanının uygun görüşü ve Başbakanın onayı ile Müsteşarlık tarafından tedarik edilir ve bunlara ilişkin giderler Fondan karşılanır."

MADDE 45- *3238 sayılı Kanunun 17 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 46- *(1) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun;*

a) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına" ibaresi "Milli Eğitim Bakanlığına",

b) 8 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan "spordan sorumlu Bakanın başkanlığında" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanının başkanlığında, Gençlik ve Spor

Bakanlığı Müsteşarı veya Müsteşar Yardımcısı, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürü" ve aynı maddenin yedinci ve sekizinci fıkralarında yer alan "spordan sorumlu Bakan" ibareleri "Gençlik ve Spor Bakanı",

c) 9 uncu maddesinin birinci, 10 uncu maddesinin ikinci, 18 inci maddesinin birinci ve 24 üncü maddesinin birinci fıkralarında yer alan "Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı" ibareleri "Gençlik ve Spor Bakanı",

ç) 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Spordan sorumlu Bakanın" ve "spordan sorumlu Bakanın" ibareleri "Gençlik ve Spor Bakanının",

d) 32 nci maddesinin başlığı "Öğretmenlerin antrenörlük, uzmanlık ve danışmanlık yapabilmeleri" ve aynı maddenin birinci fıkrasında yer alan "Beden eğitimi öğretmenleri" ibaresi "Öğretmenler",

e) 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca" ibaresi "Milli Eğitim Bakanlığınca",

f) Ek 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Başbakanlık" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanlığı",

g) Ek 9 uncu maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "spordan sorumlu Bakanın" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanının",

şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 47- *3289 sayılı Kanunun geçici 6 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 48- *30/4/1992 tarihli ve 3796 sayılı İstanbul Kentinde Yapılacak Olimpiyat Oyunları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.*

"İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu, Gençlik ve Spor Bakanının başkanlığında; Gençlik ve Spor Bakanının görevlendireceği bir üye, Gençlik ve Spor Bakanlığı Müsteşarı, İstanbul Valisi, Dışişleri Bakanlığınca görevlendirilecek bir büyükelçi, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ve görevlendireceği iki üye, Spor Genel Müdürü, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı ve görevlendireceği bir üye,

Türkiye Milli Paralimpik Komitesi Başkanı ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri olmak üzere toplam onüç üyeden oluşur."

"Gençlik ve Spor Bakanının katılmadığı toplantılarda Gençlik ve Spor Bakanlığı Müsteşarı veya Bakan tarafından görevlendirilecek İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulunun bir üyesi Kurula başkanlık yapar."

MADDE 49- *3796 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulunun vereceği görevleri yerine getirmek, hizmet ve faaliyetleri yürütmek üzere, Gençlik ve Spor Bakanı ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının belirleyeceği ikişer üye ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanının belirleyeceği bir üye olmak üzere toplam beş üyeden oluşan bir Yürütme Kurulu oluşturulur."

MADDE 50- *3796 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık Komitesi; Gençlik ve Spor Bakanlığından dört, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığından birer, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanlığından ikişer ve Türkiye Milli Paralimpik Komitesi Başkanlığından bir üye olmak üzere toplam onbeş üyeden oluşur. Yürütme Kurulu gerekli gördüğü takdirde Hazırlık ve Düzenleme Kurulunun onayını almak suretiyle bu Komiteye yeteri kadar yeni üye alabilir ve ihtiyaç halinde alt komiteler kurabilir."

MADDE 51- *3796 sayılı Kanunun 20 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Bu Kanun kapsamında yapılacak her türlü mal ve hizmet alımları, ceza ve ihaleden yasaklama hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi değildir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Kamu İhale Kurumunun görüşü üzerine Gençlik ve Spor Bakanlığınca belirlenir."

MADDE 52- *3796 sayılı Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 22- Bu Kanun kapsamındaki hizmet ve faaliyetleri yerine getirmek üzere görevlendirilen kişilere verilecek disiplin cezalarına ve genel hükümlere göre yapılacak işlemlere ait kararları almak üzere Gençlik ve Spor Bakanının başkanlığında Gençlik ve Spor Bakanlığı Müsteşarı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı, Spor Genel Müdürü, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı ve Türkiye Milli Paralimpik Komitesi Başkanından oluşan Onur Kurulu kurulur."

MADDE 53- *7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Bakanlık" tanımı aşağıdaki şekilde, 20 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Sanayi ve Ticaret Bakanlığıdır" ibaresi "Gümrük ve Ticaret Bakanlığıdır" şeklinde, 37 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Sanayi ve Ticaret Bakanlığının" ibaresi "Bakanlığın" şeklinde değiştirilmiştir.*

"Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,"

MADDE 54- *4054 sayılı Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 22- Rekabet Kurulu, Kurumun karar organı olup biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur.

Bakanlar Kurulu; üç üyeyi Bakanlığın, bir üyeyi Kalkınma Bakanlığının, bir üyeyi Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin her boş üyelik için kendi kurumları içinden veya dışından göstereceği ikişer aday arasından, birer üyeyi ise Yargıtay ve Danıştay'ın kendi kurumları içinden göstereceği ikişer aday arasından atar. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kontenjanından gelecek üyelerden birisi, Kurum personeli arasından atanır.

Bakanlar Kurulu, Kurul üyeleri arasından Başkan ve İkinci Başkanı atar."

MADDE 55- *4054 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (j) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.*

"e) Başkan Yardımcıları ve Baş Hukuk Müşavirini Başkanın teklifi üzerine atamak,"

MADDE 56- *4054 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.*

"k) Başkan Yardımcıları ve Baş Hukuk Müşaviri hariç Kurum personelini atamak."

MADDE 57- *4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin;*

a) (c) fıkrasının birinci ve ikinci bentleri ile üçüncü bendinin birinci ve ikinci cümleleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kurumun karar organı biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere dokuz üyeden oluşan Kamu İhale Kuruludur. Kamu İhale Kurulu üyeleri Maliye Bakanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atamayla birlikte Kurul Başkanını ve İkinci Başkanı da görevlendirir. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır.

Üyelerin en az dört yıllık öğrenim veren hukuk, iktisat, siyasal bilgiler, işletme, iktisadi ve idari bilimler, mimarlık ve mühendislik fakülteleri ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları gerekir. Kurul üyeliğine atanacak kişilerin; kamu kurum ve kuruluşlarında en az oniki yıl hizmetinin bulunması, kamu ihale mevzuatı ile ilgili yargılama, inceleme, denetleme, uygulama veya danışma konularında fiilen en az dört yıl çalışarak ulusal veya uluslararası ihale mevzuatı açısından kanıtlanmış niteliğe ve deneyime sahip olmaları, geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dâhil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir."

Kurul üyelerinin görev süresi dört yıldır. Bir üye bir defadan fazla seçilebilir."

b) (g) fıkrasının birinci bendinde yer alan "yedi üye" ibaresi "altı üye" şeklinde değiştirilmiştir.

c) (h) fıkrasının birinci bendinde yer alan "Kurul kararı ile" ibaresi "Bakan tarafından" şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın ikinci bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve mevcut ikinci cümle aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kurumda; Baş Hukuk Danışmanı kadrosuna atanacakların hukuk fakültesi mezunu olması ve mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaları ve meslekleri ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarında oniki yıl ve üzeri kamu hizmetinde bulunmaları; Kurum Müşaviri ve Başkanlık Müşaviri kadrolarına atanacakların en az

dört yıllık öğretim veren fakülteler ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtiçi ve yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları ve memuriyete esas kamu kurum ve kuruluşlarında en az oniki yıl ve üzeri kamu hizmetinde bulunmaları; Daire Başkanı kadrosuna atanacakların en az dört yıllık öğretim veren fakülteler ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtiçi ve yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları ve memuriyete esas kamu kurum ve kuruluşlarında en az on yıl ve üzeri kamu hizmetinde bulunmaları gerekir. Daire Başkanlarının ve diğer personelin ataması Başkan tarafından yapılır."

MADDE 58- *4734 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.*

"Üyeliğin devamı

GEÇİCİ MADDE 11-Mevcut Kurul üyeleri, görev sürelerini tamamlayıncaya kadar görevlerine devam eder.

Başkanlık Müşavirliğine atanmış sayılma

GEÇİCİ MADDE 12- Kurumda; Başkan Yardımcısı, Baş Hukuk Danışmanı ve Daire Başkanı unvanlı görevlerde bulunanların görevleri bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Bunlar ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen Başkanlık Müşaviri unvanlarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılırlar. Bu fıkra ile ihdas edilen Başkanlık Müşaviri unvanları, herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Birinci fıkraya göre Başkanlık Müşaviri unvanlarına atanmış sayılanların atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski unvanlarına ilişkin olarak ilgili mevzuatı uyarınca en son ayda aldıkları her türlü ödemelerin toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları yeni unvana ilişkin olarak ilgili mevzuatı uyarınca aldıkları her türlü ödemelerin toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca fark tazminatı olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları unvanlarında isteklerine bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

Birinci fıkraya göre Başkanlık Müşaviri olarak atanmış sayılanlar, Başkan tarafından belirlenen birimlerde, Başkan tarafından belirlenen görevleri yürütür."

MADDE 59- *10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Hizmetlerin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, genel sekretere yardımcı olmak üzere, norm kadroya uygun olarak genel sekreter yardımcısı atanabilir."

MADDE 60- *5216 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.*

"Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine İçişleri Bakanı tarafından atanır. Genel sekreter kadrosuna atananlar, genel idare hizmeti sınıfına dahil bakanlık genel müdürleri, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananlar bakanlık müstakil daire başkanları, 1. hukuk müşaviri ve daire başkanlığı kadrosuna atananlar ise bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynen yararlanırlar."

MADDE 61- *22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Kamu kurum ve kuruluşlarının 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamındaki araçlarının alımı, işletilmesi, bakım ve onarımı ile bürolarının ihtiyaçları; kamu konutlarının yapım, bakım, işletme ve onarımı ile emniyet hizmetlerinin gerektirdiği teçhizat alımıyla ilgili harcamalar il özel idaresi bütçesinden karşılanabilir."

MADDE 62- *5302 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, mevcut beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve mevcut altıncı fıkrasının son cümlesinde yer alan "kadrolarına" ibaresi "kadrolarında göreve başlatılırlar" şeklinde değiştirilmiştir.*

"Genel sekreter, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile atanır ve aynı usulle görevden alınır. Büyükşehir belediyesi bulunan illerde genel sekreter kadrosuna atananlar, genel idare hizmetleri sınıfına dahil bakanlık genel müdürleri, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananlar bakanlık bağımsız daire başkanları, 1. hukuk müşaviri ve daire başkanı kadrosuna atananlar ise bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardanaynen yararlanırlar; diğer illerde ise genel sekreter kadrosuna atananlar genel idare hizmetleri

sınıfına dahil bakanlık bağımsız daire başkanları, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananlar ise genel idare hizmetleri sınıfına dahil bakanlık daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen ek gösterge, makam, görev ve temsil tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödenen zam ve tazminatlardan aynı usul ve esaslar dahilinde yararlanırlar. Genel sekreter olarak atananların bu görevde geçen süreleri mesleki kıdemlerinde geçmiş sayılır.

İl özel idaresinde görev yapmakta iken genel sekreterliğe atananlar görevlerinin sona ermesinden itibaren il özel idaresinde bulunan uzman kadrosuna atanırlar. Diğer kurumlarda görev yapmakta iken genel sekreterliğe atananlar ise görevlerinin sona ermesinden itibaren, en son görev yaptıkları kurumdaki kadrolarına veya eşdeğer bir kadroya bir ay içinde atanırlar. Ayrıldıkları kadronun dolu olması ve eşdeğer kadronun bulunmaması halinde genel sekreterlikten önceki hizmet sınıfında durumlarına uygun bir göreve, bunun da mümkün olmaması halinde il özel idaresinde bulunan uzman kadrosuna atanırlar. Uzman olarak atananlar, doğrudan genel sekretere bağlı olarak çalışırlar."

MADDE 63- *10/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"g) Hava arama ve kurtarma hizmetleri konusunda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak."

MADDE 64- *5431 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "iki" ibaresi "üç" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 65- *5431 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 7- Genel Müdürlüğün ana hizmet birimleri şunlardır:

a) Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanlığı.
b) Uçuş Operasyon Daire Başkanlığı.
c) Hava Ulaşım Daire Başkanlığı.
d) Hava Seyrüsefer Daire Başkanlığı.
e) Hava Alanları Daire Başkanlığı.
f) Havacılık Güvenliği Daire Başkanlığı.
g) Sektörel Düzenleme ve Eğitim Daire Başkanlığı."

MADDE 66- *5431 sayılı Kanunun 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanlığı

MADDE 8- Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakım, onarım, tasarım, üretim ve uçuşa elverişlilik ile ilgili havacılık faaliyetlerinde bulunmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere verilen izin, ruhsat ve diğer yetkilendirmelerin esaslarını ve şartlarını uluslararası standartlara uygun olarak düzenlemek, gerekli izinleri vermek, bu işletmelerin faaliyetlerini denetlemek, yetkilerini yenilemek, askıya almak veya gerektiğinde iptal etmek ve bu amaçla yapılan uygulamalara ait kayıtları tutmak.

b) Hava araçları, hava araçlarının gövde, motor, pervane, elektrik, elektronik cihaz, sistem ve parçaları ile hava araçlarında kullanılan diğer teçhizatın uluslararası mevzuata uygun olarak uçuşa elverişlilik standartlarını belirlemek, bu kapsamda gerekli belge ve sertifikaları düzenlemek, denetlemek, yenilemek, iptal etmek ve kayıtlarını tutmak.

c) Ülkemizde üretilen hava aracı gövde, motor ve pervane ile diğer donanımların sivil hava araçlarında kullanımına imkân sağlayacak uçuşa elverişlilik ve gürültü standartlarını belirlemek; tasarım, üretim, bakım, onarım, tadilat ve yenileme yapan işletmeleri belirlenen standartlara uygun olarak yetkilendirmek, bu konuda denetlemeler yapmak, ilgili belgeleri düzenlemek, onaylamak, yetkileri yenilemek, gerektiğinde iptal etmek ve kayıtlarını tutmak.

d) Sivil havacılık alanında bakım, onarım, tasarım ve üretim konularında yeterlik belgesi gerektiren lisans ve sertifika işlemlerine esas olan düzenlemeleri yapmak, belgeleri vermek, onaylamak, yenilemek, gerektiğinde iptal etmek ve kayıtlarını tutmak.

e) Yeterlik belgesi gerektiren personelin ihtiyaç duyduğu eğitimlere ait standartları belirlemek, bu personeli yetiştiren eğitim kuruluşlarını yetkilendirmek, yapılan uygulamaların uluslararası standartlara uygunluğunu denetlemek, gerektiğinde iptal etmek ve kayıtlarını tutmak.

f) Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına üye başka bir ülke ya da uluslararası kuruluş tarafından tanzim edilmiş ya da geçerli kılınmış bir uçuşa elverişlilik

sertifikasını, bu sertifikaların tanzim ya da geçerlik şartlarını Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı standartlarının üzerinde ya da eşit olması şartıyla geçerli kılmak.

g) Ülkemiz tescilindeki tüm uçakların, belirlenen kurallara göre uçuşa elverişli olup olmadığını denetlemek, uygunluk sağlanmayan durumlarda uçuşa elverişlilik sertifikalarını askıya almak veya iptal etmek.

h) Görev alanına giren konularda yeterlik belgesi alacak personelin belge alması ile ilgili usul ve esasları belirlemek ve bunların yürütülmesini sağlamak.

i) Görev alanına giren konularda yeterlik belgesi alacak personeli yetiştiren kurumların eğitim esaslarını belirlemek, bunları ruhsatlandırmak, denetlemek ve kayıtlarını tutmak.

j) Görev ve sorumluluk alanına giren konularla ilgili yeterlik belgesi verilmesi ile bunların yenilenmesi hususunda teorik ve uygulamalı sınavların yapılması veya yaptırılması için yetki verilecek kuruluşları belirlemek ve uygunluğunu denetlemek.

k) Genel Müdür tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 67- *5431 sayılı Kanuna 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 8/A maddesi eklenmiştir.*

"Uçuş Operasyon Daire Başkanlığı

MADDE 8/A- Uçuş Operasyon Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakım, onarım, tasarım, üretim ve uçuşa elverişlilik dışındaki havacılık faaliyetlerinde bulunmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere verilecek izin, ruhsat ve diğer yetkilendirmelerin esaslarını ve şartlarını uluslararası standartlara uygun olarak düzenlemek, gerekli izinleri vermek, bu işletmelerin faaliyetlerini denetlemek, yetkilerini yenilemek, askıya almak veya gerektiğinde iptal etmek ve bu amaçla yapılan uygulamalara ait kayıtları tutmak.

b) Sivil havacılık alanında yeterlik belgesi gerektiren bakım, onarım, tasarım ve üretim ile hava trafik hizmetleri dışındaki personelin lisans ve sertifika işlemlerine esas olan düzenlemeleri yapmak, belgeleri vermek, onaylamak, yenilemek, askıya almak veya gerektiğinde iptal etmek ve kayıtlarını tutmak.

c) Yeterlik belgesi gerektiren personelin ihtiyaç duyduğu eğitimlere ve sağlık şartlarına ait standartları belirlemek, bu personeli yetiştirecek eğitim kuruluşları ile muayenelerini yapacak sağlık kuruluşlarını ve tabiplerini yetkilendirmek, gerektiğinde bu yetkiyi askıya almak veya iptal etmek, yapılan uygulamaların uluslararası standartlara uygunluğunu denetlemek ve kayıtlarını tutmak.

d) Sivil havacılık işletmelerinin her türlü faaliyetleri ile bu faaliyetlerinde kullandıkları sistem, tesis, donanım ve belgelerini, uluslararası sivil havacılık standartlarına uygun olarak, mevzuatla belirlenmiş usul ve esaslar içinde yürütmelerini denetlemek.

e) Sivil hava trafiğine açık hava alanlarını kullanan yerli ve yabancı tescilli hava araçları ve bunların mürettebatını, uçuş emniyetinin sağlanmasını teminen uluslararası kurallar çerçevesinde denetlemek, gerekli önlemleri almak ve yaptırımlar uygulamak.

f) Türk hava aracı sicilinde kayıtlı olan sivil hava araçlarının Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşmasına uygun olarak başka bir Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı üyesi ülke tarafından yetkilendirilmiş olan işletme bünyesinde operasyon yapma şartlarını ve ilgili ülke ile operasyon sorumluluklarını belirlemek, yetki devri yapmak veya almak, denetlemek, yaptırım uygulamak ve kayıtları tutmak, başka bir Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı üyesi ülke sicilinde kayıtlı olan sivil hava araçlarının, Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşmasına uygun olarak Türkiye'de Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş olan bir işletme bünyesinde operasyon yapma şartlarını ve ilgili ülke ile operasyon sorumluluklarını belirlemek, yetki devri yapmak veya almak, denetlemek, yaptırım uygulamak ve kayıtları tutmak.

g) Görev alanına giren konularda yeterlik belgesi alacak personelin belge alması ile ilgili usul ve esasları belirlemek ve bunların yürütülmesini sağlamak.

h) Görev alanına giren konularda yeterlik belgesi alacak personeli yetiştiren kurumların eğitim esaslarını belirlemek, bunları ruhsatlandırmak, denetlemek ve kayıtlarını tutmak.

i) Uçucu personelin uçuş görev saatlerine ve çalışma şartlarına ilişkin düzenlemeleri yapmak ve uygulamalarını denetlemek.

j) Görev ve sorumluluk alanına giren konularda yeterlik belgesi verilmesi ile bunların yenilenmesi hususunda teorik ve uygulamalı sınavların yapılması veya yaptırılması için yetki verilecek kuruluşları belirlemek ve uygunluğunu denetlemek.

k) Alkol, uyuşturucu ve diğer uyarıcı maddelerin etkisi altında iken uçuş operasyon ya da hizmetleri ile ilgili görevlerin ifa edilmemesi için gerekli önlemleri almak.

l) Havacılık işletmelerini, organizasyon, mali yapı ve personel yapısı ile ilgili olarak belirlenen şartlara uygunluğu bakımından denetlemek veya denetletmek.

m) Havacılık işletmelerine işletme ruhsatı vermek için oluşturulacak inceleme komisyonunun sekreterya hizmetlerini yürütmek.

n) Sivil hava aracının milliyetini tanımlayan tescil işaretinin kaydını tutmak, Türk Sivil Hava Aracı Siciline tescili ve tescil sertifikası ile terkini halinde tescilden düşme belgesini düzenlemek, mülkiyet haklarının sorgulanması ve talep edilen takyidatların tesisi ile fekkine ilişkin işlemleri yapmak, sicile kayıtlı hava araçlarının sahip ve işletici devir, temlik ve satış işlemlerini yapmak.

o) Genel Müdür tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 68- *5431 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (h) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (h) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (i) bendi eklenmiş ve mevcut (i) bendi (j) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.*

b) Ülkemiz hava alanlarına sefer yapan hava taşıma işletmelerinin uçuş tarifelerini ve seferlerini incelemek, onaylamak ve izinlerini vermek."

h) Trafiği yoğun hava alanlarında slot uygulanmasına ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak ve slot uygulanmasını sağlayacak kurum ve kuruluşların Bakan onayı çerçevesinde yetkilendirilmesine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.

i) Sivil havacılık faaliyetlerini geliştirmek ve serbest, adil, sürdürülebilir bir rekabet ortamı sağlamak amacıyla sınırlı olmak üzere; taşımacılık dahil sivil havacılık hizmetlerine ilişkin Bakanlık ilgili hizmet birimleri ve kuruluşlarıyla işbirliği yaparak gerektiğinde taban ve tavan ücret tespit etmek ve uygulamasını denetlemek. "

MADDE 69- *5431 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (d), (f) ve (k) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (e) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.*

d) Hava sahası kapasitesi ve kullanımına ilişkin olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde NOTAM ve Havacılık Bilgi Yayını yayımlamak veya

yayımlanmasını sağlamak, bunun dışında kalan hususlarda servis sağlayıcı kuruluşlar tarafından NOTAM ve Havacılık Bilgi Yayını yayımlanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, gerekli düzenlemeleri yapmak ve tedbirleri almak."

"f) Hava trafik yönetimi ile ilgili ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş ve teşkilatlarla çalışmalar yapmak, gerektiğinde mevzuat düzenlemeleri ile uygulamaların yapılmasını sağlamak ve takip etmek."

"k) Hava trafik personelinin sahip olması gereken eğitimin kapsamı ve niteliği ile hava trafik personeline eğitim verecek özel eğitim kuruluşlarının eğitim esaslarını belirlemek."

MADDE 70- *5431 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"f) Hava kargo acentelerini yetkilendirmek, buna ilişkin usul ve esasları belirlemek ve güvenlik kurallarına uymaları konusunda gerekli düzenlemeleri ve denetimleri yapmak."

MADDE 71- *5431 sayılı Kanuna 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 12/A maddesi eklenmiştir.*

"Sektörel Düzenleme ve Eğitim Daire Başkanlığı

MADDE 12/A- Sektörel Düzenleme ve Eğitim Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Sivil havacılık alanında uçuş emniyeti ve havacılık güvenliğinin sağlanmasını teminen hava aracı tasarımı, üretimi ve işletilmesi ile lisans gerektiren personel, işletme, hava alanı, hava trafik yönetimi ve diğer havacılık alanlarındaki mevzuat ihtiyacının belirlenmesi, ilgili mevzuatın hazırlanması, takibi ve güncellenmesi için gerekli çalışmaları yapmak.

b) Görev ve sorumluluğu altında bulunan konularda ihtiyaç duyulan mevzuatı hazırlamak ve bu konuda gerekli koordinasyonu sağlamak.

c) Ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak Genel Müdürlüğün ve sektörün sivil havacılıkla ilgili eğitim politikasını belirlemek ve belirlenen politika doğrultusunda ihtiyacı tespit etmek.

d) İhtiyaç duyulan eğitim programlarını belirlemek ve güncelliğini sağlamak.

e) Genel Müdür tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 72- *5431 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"MADDE 14- Strateji Geliştirme Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve mali hizmetler birimlerine verilen görevleri yerine getirmek.

b) Genel Müdürlük tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak."

MADDE 73- *5431 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde ve aynı fıkranın (c) bendinde yer alan "otuz" ibaresi "otuzbeş" şeklinde değiştirilmiştir.*

"a) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının veya bunlara denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının havacılık, uçak/uzay, makine, elektrik-elektronik, elektronik ve haberleşme, inşaat, bilgisayar, endüstri, meteoroloji, mimarlık, hukuk, iktisat, uluslararası ilişkiler, ekonomi, maliye, işletme ve kamu yönetimi bölümleri ile Genel Müdürlüğün görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen diğer bölümlerden veya en az dört yıllık eğitim veren hava harp okulundan mezun olmak."

MADDE 74- *5431 sayılı Kanunun 25 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"Genel Müdürlükte 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre pilot pozisyonunda çalıştırılan personel altmışsekiz yaşını doldurana kadar istihdam edilebilir."

MADDE 75- *5431 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Genel Müdürlük, görev ve yetki kapsamı içinde bulunan, yeterlik belgesini haiz veya yeni belge alacak sivil havacılık personelinin sınavları ve bunların denetimleri ile sivil havacılık işletmelerinin uluslararası sivil havacılık kural ve standartları, kanunlar ve yönetmelikler ile belirlenmiş her türlü denetim, yetkilendirme, ruhsat, sertifika ve lisans hizmetlerini Bakanlık onayı ile belirlenecek ücretler karşılığında yapar.

Genel Müdürlük ikinci fıkra kapsamında yapacağı denetimleri bağımsız denetim kuruluşlarına ve teknik gözetim şirketlerine yaptırabilir. Bu bağımsız denetim kuruluşları ve teknik gözetim şirketleri ile bunlar tarafından denetimle görevlendirilecek personelin sahip olması gereken nitelikler ve denetime ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlükçe çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

MADDE 76- *5431 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 8- Genel Müdürlük personelinden, en az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının veya bunlara denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının uçak/uzay, makine, elektrik, elektronik, inşaat, mekatronik, bilgisayar, endüstri, fizik, metalurji, meteoroloji, harita ve kadastro, jeodezi ve fotogrametri mühendisliklerinden mezun olanların, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren iki ay içerisinde başvurmaları halinde bu Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan Mühendis unvanlı pozisyonlara atamaları yapılabilir."

MADDE 77- *5431 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi ile 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 78- *5431 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvel ekteki şekilde değiştirilmiştir.*

MADDE 79- *5431 sayılı Kanunun eki (II) sayılı cetvel aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"(II) SAYILI CETVEL

POZİSYON UNVANI	*ADEDİ*
Havacılık Uzmanı	*40*
Havacılık Uzman Yardımcısı	*40*
Kontrol Pilotu	*10*
Mühendis	*75*
Hava Trafik Kontrolörü	*15*
AIM (Havacılık Bilgi Yönetimi) Uzmanı	*10*
Uçuş Tabibi	*5*
TOPLAM:	***195"***

MADDE 80- *4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.*

"Telekomünikasyon İletişim Başkanı müşterek kararname ile atanır."

MADDE 81- *5/5/2007 tarihli ve 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Araştırma" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 82- *5653 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine "Vakfı" ibaresinden sonra gelmek üzere "Mütevelli Heyeti" ibaresi eklenmiştir.*

MADDE 83- *5653 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine "Kültür ve Turizm Bakanı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlıklarının bağlı olduğu Bakanlar, Türk Dil Kurumu Başkanı," ibaresi eklenmiş ve aynı fıkranın (b) bendinde yer alan "Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanı" ibaresi "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanı" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 84- *5653 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, aynı fıkranın (a) bendinde yer alan "Vakfa" ibaresi "Enstitüye", (b) bendinde yer alan "Vakfı" ibaresi "Enstitüyü", (ç) bendinde yer alan "Vakıf" ibaresi "Enstitü" ve (d) bendinde yer alan "Vakıfla" ibaresi "Enstitü ile" şeklinde değiştirilmiştir.*

"Kültür Merkezi koordinasyon kurulları, Kültür Merkezlerinin bulunduğu ülkelerdeki büyükelçinin veya temsilcisinin başkanlığında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı temsilcisi, Kültür ve Tanıtma Müşaviri ile Eğitim Müşaviri, ilgili Kültür Merkezi müdürü, Kültür Merkezinin kurulduğu şehirde veya ülkede yaşayan tanınmış Türk işadamları, bilim adamları, kültür ve sanat adamları arasında Yönetim Kurulunun üç yıl için seçeceği üç üyeden oluşur. Başkentler dışında kurulan Kültür Merkezlerinin koordinasyon kurulu toplantılarına varsa o şehirdeki Dışişleri Bakanlığı temsilcisi de üye olarak katılır."

MADDE 85- *29/5/2009 tarihli ve 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiştir.*

"f) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

g) Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanlığı.

ğ) Hukuk Müşavirliği."

MADDE 86- *5902 sayılı Kanuna 7 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 7/A maddesi eklenmiştir.*

"Başkan yardımcıları

MADDE 7/A- (1) Başkana yardımcı olmak üzere en fazla iki Başkan Yardımcısı atanabilir.

(2) Başkan Yardımcıları, Başkan tarafından verilen görevleri yerine getirir ve Başkana karşı sorumludur."

MADDE 87*- 5902 sayılı Kanuna 13 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 13/A, 13/B ve 13/C maddeleri eklenmiştir.*

"Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

MADDE 13/A- (1) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve mali hizmetler birimlerine verilen görevleri yerine getirmek.

b) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanlığı

MADDE 13/B- (1) Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Afet ve acil durum yönetim merkezlerinin, ortak haberleşme ve bilgi sistemlerinin standardını belirlemek ve denetlemek.

b) Afet ve acil durumlara ilişkin her türlü bilgi, haberleşme, tahmin ve erken uyarı sistemlerini kurmak, kurdurmak, bakım ve onarımını yapmak veya yaptırmak, işletmek veya işletilmesini sağlamak.

c) E-Devlet uygulamalarının Başkanlık ile ilgili çalışmalarını yapmak, koordine etmek ve yürütmek.

ç) Afet ve acil durumlara yönelik coğrafi bilgi sistemini kurmak veya kurdurmak, formatlarını hazırlamak, il afet ve acil durum müdürlükleri arasındaki bilgi standartlarını oluşturmak.

d) Bilişim teknolojisindeki gelişmelere uygun olarak daha etkin ve verimli bilgi, belge ve iş akışı düzenini kurmak, buna yönelik yazılımları üretmek veya sağlamak.

e) Başkanlığın bilişim altyapısı ve haberleşme sisteminin kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, bunlarla ilgili güvenlik tedbirlerini almak, kripto merkezini kurmak, kurdurmak ve işletmek.

f) Bilişim teknolojisinin gelişimini izlemek, bilgi işlem donanım ve yazılımının kullanılmasında diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapmak.

g) Başkanlık birimleri ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak bilgi işlem sisteminin etkin ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak.

ğ) Afet ve acil durumlara yönelik veri tabanlarını kurmak, kurdurmak ve işletmek, uygulama yazılımlarını yapmak veya yaptırmak.

h) Başkanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmaları yapmak veya yaptırmak.

ı) Başkanlık hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve ilgili birimlerle işbirliği içinde veri tabanları oluşturmak.

i) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

Hukuk Müşavirliği

MADDE 13/C- (1) Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

a) 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapmak.

b) Başkan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak."

MADDE 88- *5902 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"(1) Başkan müşterek kararla, Başkan Yardımcısı Başbakan onayı ile diğer personel ise Başkan tarafından atanır.

(2) Başkan, Başkan Yardımcısı, Daire Başkanı ve I. Hukuk Müşaviri kadrolarına atanabilmek için, bu kadrolara atanacaklarda aranan genel şartlara ek olarak; en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olmak, kamu sektöründe veya özel sektörde atanacağı görev alanıyla ilgili en az beş yıllık iş tecrübesine sahip olmak gerekir."

MADDE 89*- 5902 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.*

"Dava ve icra takiplerinin devri

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Maliye Bakanlığı uhdesinde Hazine Avukatları tarafından Başkanlığı temsilen takip edilmekte olan dava dosyaları ve icra takiplerine ilişkin dosyalar, Maliye Bakanlığı ve Başkanlıkça müştereken belirlenecek esaslara göre bir yıl içinde Başkanlığa devredilir. Bu şekilde devredilen dava ve icra takipleri ile ilgili olarak devir tarihine kadar yapılmış her türlü işlem Başkanlık adına yapılmış sayılır."

MADDE 90*- 5902 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile (ğ) bendinin (2) numaralı alt bendi ve 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.*

MADDE 91*- 5902 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvel ekteki şekilde değiştirilmiştir.*

MADDE 92- *24/3/2010 tarihli ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin*

birinci fıkrasına aşağıdaki bent (ğ) bendi olarak eklenmiş ve mevcut (ğ) ve (h) bentleri (h) ve (ı) bentleri olarak teselsül ettirilmiştir.

"ğ) Yurtdışında yaşayan vatandaşlar ve kaybettirme halleri dışında vatandaşlıktan çıkmış olanlar ve çocukları için yurtiçinde ve yurtdışında eğitim, burs ve barınma desteği sağlamak."

MADDE 93- *5978 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent (ğ) bendi olarak eklenmiş ve mevcut (ğ) bendi (h) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.*

"ğ) Yurtdışından öğrenim görmek amacıyla ülkemize gelen öğrencilere burs, barınma, iaşe, sigorta, tedavi ve diğer giderlere ilişkin destek sağlamak."

MADDE 94- *5978 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (c) bendine aşağıdaki alt bent eklenmiştir.*

"a) Kurul; Başbakanın veya ilgili Bakanın başkanlığında Başkan, Adalet, Aile ve Sosyal Politikalar, Avrupa Birliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Dışişleri, Ekonomi, Gümrük ve Ticaret, İçişleri, Kültür ve Turizm, Maliye, Milli Eğitim, Milli Savunma ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının en az Genel Müdür düzeyindeki temsilcileri; Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürü, Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği temsilcisi ve yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın yoğun olarak bulundukları yerlerin başkonsolosluklarına veya Başkanlığa, yönetmelikte belirtilen şartları haiz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya kaybettirme halleri dışında vatandaşlıktan çıkanlar tarafından yapılan başvurular arasından Başkanın teklifi ve Başbakan veya ilgili Bakan oluruyla beş yıllığına seçilecek kişilerden oluşur. Kurula, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından uygun bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile mesleki yapılanmalar ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri de davet edilebilir. Başbakan veya ilgili Bakan, Kurul üyeleri veya temsilcilerinin katılımı ile ihtisas kurulları ve çalışma grupları oluşturabilir."

"5) Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarına ve kaybettirme halleri dışında vatandaşlıktan çıkmış olanlara sunulan kamu hizmetlerinin standartları ile ilgili görüş ve tavsiyelerde bulunmak."

MADDE 95- *5978 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) bendine aşağıdaki alt bent eklenmiştir.*

"a) Kurul; Başbakanın veya ilgili Bakanın başkanlığında, Başkan, Adalet, Dışişleri, İçişleri, Ekonomi, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür ve Turizm, Milli Eğitim ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile Diyanet İşleri Başkanlığının en az Genel Müdür düzeyindeki temsilcileri ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanı, Vakıflar Genel Müdürü, konu hakkında çalışma yapan dernekler, üniversiteler, araştırma merkezleri ve düşünce kuruluşlarından Başkanlığın teklifi ve Başbakan veya ilgili Bakanın oluru ile seçilecek konu uzmanı en fazla beş üye ve Başbakan veya ilgili Bakan tarafından uygun görülen diğer yetkililerin katılımıyla oluşur. Başbakan veya ilgili Bakan, Kurul üyeleri veya temsilcilerinin katılımı ile ihtisas kurulları ve çalışma grupları oluşturabilir. Kurul kararları kamu kurum ve kuruluşlarınca öncelikle değerlendirilir."

"3) Soydaş ve akraba topluluklara sunulan kamu hizmetlerinin standartları ile ilgili görüş ve tavsiyelerde bulunmak."

MADDE 96- *5978 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"a) Kurul; Başbakanın veya ilgili Bakanın başkanlığında, Başkan, Dışişleri, İçişleri, Maliye ve Milli Eğitim Bakanlıkları ile Diyanet İşleri Başkanlığının en az Genel Müdür düzeyindeki temsilcileri, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanı, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürü ve Yükseköğretim Kurulu tarafından görevlendirilecek iki kurul üyesi ve konu ile ilgili çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu temsilcilerinden her yıl Başbakan veya ilgili Bakan tarafından seçilen kişiler ve Başbakan veya ilgili Bakan tarafından uygun görülecek diğer yetkililerin katılımıyla oluşur. İlgili birimler Kurul tarafından alınan kararları uygulamakla yükümlüdürler. Başbakan veya ilgili Bakan, Kurul üyeleri veya temsilcilerinin katılımı ile ihtisas kurulları ve çalışma grupları oluşturabilir."

MADDE 97- *5978 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasının beşinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"Bu fıkra uyarınca çalıştırılacakların sayısı yetmişi geçemez."

MADDE 98- *5978 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"(5) Yurtdışından öğrenim görmek amacıyla ülkemize gelen öğrencilere, Yabancı Öğrenci Değerlendirme Kurulu tarafından belirlenen esaslar doğrultusunda verilecek burs, barınma, iaşe, tedavi, sigorta, harç, eğitim yardımı, giyim yardımı ve diğer giderler için Yabancı Öğrenci Değerlendirme Kurulu tarafından belirlenecek kurum veya kuruluşların bütçelerine Maliye Bakanlığı tarafından ödenek konulur."

MADDE 99- *13/10/2010 tarihli ve 6015 sayılı Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.*

"GEÇİCİ MADDE 1- (1) Devlet desteklerinin bildirimi, izlenmesi ve denetlenmesine ilişkin yönetmelikler 30/6/2013 tarihine kadar yürürlüğe konulur."

MADDE 100- *17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve sekizinci fıkrasında yer alan "10'u" ibaresi "30'u" şeklinde değiştirilmiştir.*

"(7) Başkanlıkta daire başkanı olarak atanabilmek için 657 sayılı Kanunda öngörülen şartların yanı sıra, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Uzmanlığına atanmak için öngörülen eğitim şartının da taşınması gerekir."

MADDE 101- *13/12/1983 tarihli ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Kamu kurum ve kuruluşları" ibaresi "Kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatına dahil birimleri" şeklinde değiştirilmiştir.*

MADDE 104- *Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

MADDE 105- *Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.*

(I) SAYILI CETVEL
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEŞKİLATI

Genel Müdür	*Genel Müdür Yardımcısı*	*Ana Hizmet Birimi*	*Danışma Birimi*	*Yardımcı Hizmet Birimi*
Genel Müdür	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1. Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanlığı*	*1. Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı*	*1. İnsan Kaynakları Müdürlüğü*
	Genel Müdür Yardımcısı	*2. Uçuş Operasyon Daire Başkanlığı*	*2. Hukuk Müşavirliği*	*2. Destek Hizmetleri Müdürlüğü*
	Genel Müdür Yardımcısı	*3. Hava Ulaşım Daire Başkanlığı*		
		4. Hava Seyrüsefer Daire Başkanlığı		
		5. Hava Alanları Daire Başkanlığı		
		6. Havacılık Güvenliği Daire Başkanlığı		
		7. Sektörel Düzenleme ve Eğitim Daire Başkanlığı		

(I) SAYILI CETVEL
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI TEŞKİLATI

Başkan	*Başkan Yardımcısı*	*Hizmet Birimleri*
Başkan	*Başkan Yardımcısı*	*1) Planlama ve Zarar Azaltma Dairesi Başkanlığı*
	Başkan Yardımcısı	*2) Müdahale Dairesi Başkanlığı*
		3) İyileştirme Dairesi Başkanlığı
		4) Sivil Savunma Dairesi Başkanlığı
		5) Deprem Dairesi Başkanlığı
		6) Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
		7) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı
		8) Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanlığı
		9) Hukuk Müşavirliği

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU *: BAŞBAKANLIK*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Ekonomik ve Mali İşler Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Sosyal ve Kültürel İşler Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***3***	***3***

KURUMU *: SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İPTAL EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Uçuş Standartları Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***1***	***1***

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU *: BAŞBAKANLIK*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Derecesi*	*Serbest Kadro Adedi*	*Toplam*
GİH	*Ekonomik, Sosyal ve Kültürel İşler Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari ve Mali İşler Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Başbakanlık Uzmanı*	*7*	*30*	*30*
GİH	*Başbakanlık Uzman Yardımcısı*	*9*	*20*	*20*
	TOPLAM		***52***	***52***

E: 2011/143, K: 2013/18

KURUMU *: BAŞBAKANLIK*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Başbakanlık Müşaviri*	*1*	*1*	*1*
	TOPLAM		***1***	***1***

KURUMU *: AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı*	*8*	*3*	*3*
GİH	*Mütercim*	*7*	*5*	*5*
GİH	*Çözümleyici*	*3*	*2*	*2*
GİH	*Programcı*	*3*	*1*	*1*
GİH	*Programcı*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*3*	*6*	*6*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*6*	*6*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*8*	*6*	*6*
GİH	*Memur*	*5*	*2*	*2*
GİH	*Memur*	*7*	*3*	*3*
GİH	*Memur*	*9*	*3*	*3*
GİH	*Sekreter*	*5*	*3*	*3*
GİH	*Sekreter*	*2*	*3*	*3*
TH	*İstatistikçi*	*5*	*1*	*1*
TH	*Tekniker*	*3*	*3*	*3*
TH	*Teknisyen*	*5*	*2*	*2*
	TOPLAM		***50***	***50***

KURUMU *: GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Gençlik ve Spor Uzmanı*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Gençlik ve Spor Uzman Yardımcısı*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*8*	*8*	*8*
GİH	*Memur*	*8*	*7*	*7*
EÖH	*Öğretmen*	*5*	*5*	*5*
EÖH	*Öğretmen*	*7*	*5*	*5*
TH	*Mimar*	*7*	*10*	*10*
TH	*Mühendis*	*7*	*10*	*10*
	TOPLAM		***65***	***65***

KURUMU *: EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
EMH	*Özel Güvenlik Denetleme Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*4*	*50*	*50*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*50*	*50*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*9*	*100*	*100*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*10*	*165*	*165*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*5*	*85*	*85*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*10*	*100*	*100*
TH	*Mühendis*	*7*	*20*	*20*
	TOPLAM		***571***	***571***

E: 2011/143, K: 2013/18

KURUMU *: SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam Kadro Adedi***
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Uçuş Operasyon Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Sektörel Düzenleme ve Eğitim Daire Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Uzman*	*5*	*4*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*4*	*2*	*2*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*5*	*2*	*2*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*6*	*1*	*1*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*4*	*2*	*2*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*1*	*1*
GİH	*Memur*	*9*	*5*	*5*
GİH	*Memur*	*10*	*2*	*2*
GİH	*Programcı*	*5*	*1*	*1*
TH	*İstatistikçi*	*8*	*1*	*1*
	TOPLAM		***25***	***25***

KURUMU *: AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Başkan Yardımcısı*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Afet ve Acil Durum Yönetimi Uzmanı*	*5*	*20*	*20*
AH	*Avukat*	*6*	*2*	*2*
	TOPLAM		***26***	***26***

KURUMU *: YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Uzmanı*	*7*	*40*	*40*
	TOPLAM		***40***	***40***

KURUMU *: TOPLU KONUT İDARESİ BAŞKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: MERKEZ*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Uzman*	*1*	*2*	*2*
GİH	*Uzman*	*2*	*4*	*4*
GİH	*Uzman*	*4*	*6*	*6*
TH	*Uzman*	*1*	*3*	*3*
TH	*Uzman*	*2*	*5*	*5*
TH	*Uzman*	*6*	*7*	*7*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*1*	*1*	*1*
AH	*Müşavir Avukat*	*3*	*3*	*3*
AH	*Müşavir Avukat*	*4*	*6*	*6*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*9*	*4*	*4*
	TOPLAM		***41***	***41***

KURUMU *: ADALET BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Hâkim Adayı*	*9*	*1.000*	*1.000*
	TOPLAM		***1.000***	***1.000***

KURUMU *: ADALET BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

Unvanı	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
Hâkim	*1*	*50*	*50*
Hâkim	*2*	*50*	*50*
Hâkim	*3*	*50*	*50*
Hâkim	*4*	*50*	*50*
Hâkim	*5*	*50*	*50*
Hâkim	*6*	*50*	*50*
Hâkim	*7*	*50*	*50*
Hâkim	*8*	*50*	*50*
Hâkim ve Savcı	*1*	*700*	*700*
Hâkim ve Savcı	*2*	*500*	*500*
Hâkim ve Savcı	*3*	*500*	*500*
Hâkim ve Savcı	*4*	*500*	*500*
Hâkim ve Savcı	*5*	*500*	*500*
Hâkim ve Savcı	*6*	*500*	*500*
Hâkim ve Savcı	*7*	*700*	*700*
Hâkim ve Savcı	*8*	*700*	*700*
TOPLAM		***5.000***	***5.000***

KURUMU *: GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı*	*7*	*300*	*300*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı*	*8*	*300*	*300*
GİH	*Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı*	*9*	*400*	*400*
	TOPLAM		***1.000***	***1.000***

KURUMU *: EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*4*	*552*	*552*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*5*	*500*	*500*
GİH	*Bilgisayar İşletmeni*	*10*	*1.500*	*1.500*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*4*	*418*	*418*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*5*	*400*	*400*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*10*	*1.000*	*1.000*
TH	*Mühendis*	*7*	*30*	*30*
SH	*Psikolog*	*7*	*100*	*100*
	TOPLAM		***4.500***	***4.500***

E: 2011/143, K: 2013/18

KURUMU *: SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*
TEŞKİLATI *: TAŞRA*

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	***Unvanı***	***Derecesi***	***Serbest Kadro Adedi***	***Toplam***
GİH	*Gençlik Merkezi Müdürü*	*1*	*20*	*20*
GİH	*Gençlik Merkezi Müdürü*	*2*	*30*	*30*
GİH	*Gençlik Merkezi Müdürü*	*3*	*35*	*35*
GİH	*Gençlik Merkezi Müdürü*	*4*	*45*	*45*
GİH	*Gençlik Merkezi Müdürü*	*5*	*50*	*50*
GİH	*Eğitim Uzmanı*	*7*	*10*	*10*
GİH	*Memur*	*8*	*10*	*10*
SH	*Sosyal Çalışmacı*	*5*	*8*	*8*
SH	*Sosyal Çalışmacı*	*6*	*12*	*12*
SH	*Psikolog*	*7*	*10*	*10*
	TOPLAM		***230***	***230***

(3) SAYILI LİSTE

KAMU İHALE KURUMU	
UNVAN	***SAYI***
Başkanlık Müşaviri	*14*
TOPLAM	***14***

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesi ve başvuru kararında, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 7., 8., 10., 36., 70., 87., 91., 128. ve 167. maddelerine dayanılmış, 125. maddesi ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

A- E.2011/143 Sayılı Başvuru Yönünden

1- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür.

Dava dilekçesinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın, kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde yer alan bilgilere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu, 25.4.2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49. Kuruluş Yıldönümü'nde yaptığı açılış konuşmasında *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."* ifadelerine yer verdiği, ayrıca 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali istemiyle açılan davada verilen kararda açıklanan görüşünün daha önceki kararlarda yer alan görüşlerinden farklı olduğu, bu nedenlerle Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda tarafsız olarak karar veremeyeceği ileri sürülerek 6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca reddi talep edilmiştir.

Hâkimin reddi kurumu, hâkimin bakacağı davada tarafsızlığını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir. Nitekim herkesin, kanuni ve tarafsız bir mahkeme önünde yargılanma hakkı bulunmaktadır. Bu nedenle hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda, hâkimin

kendi mahkemesinin yetki ve görevine giren belli bir davaya bakamayacağı veya reddedilebileceği kabul edilmiştir. Herkesin, tarafı olduğu davada hâkimin reddi talebinde bulunmak hakkı var ise de talebin incelenebilmesi için bazı usuli şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu şartların gerçekleşmesi durumunda talep içerik yönünden incelenebilecektir.

6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin, istişarî görüş ve düşüncelerini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacakları; 60. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hallerin olduğu iddiası ile reddolunabileceği; (2) numaralı fıkrasında, bu takdirde, Genel Kurul ya da bölümlerde ilgili üye katılmaksızın ret konusu hakkında kesin karar verileceği; (5) numaralı fıkrasında ise ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verileceği kurala bağlanmıştır.

Dava dilekçesinde hâkimin reddi talebi yönünden dayanılan hususlardan biri Wikileaks belgeleri olarak bilinen belgelerde yer aldığı ileri sürülen bilgilerdir. Ancak, bu belgelerin gerçekte var olup olmadığı kanıtlanamadığı gibi içerdiği bilgilerin doğru olup olmadığı da ortaya konulabilmiş değildir. Aksine, belgelerde ismi geçen birçok kişi gibi Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ tarafından da kamuoyunun bilgisine sunuldukları ilk andan itibaren anılan belgelerde var olduğu ileri sürülen bilgiler açıkça yalanlanmıştır. Ret talebi yönünden dayanılan hususlardan biri olan açılış konuşmasındaki sözler, Türk siyasal yaşamındaki uzlaşma kültürü eksikliğine ve temel siyasal sorunların siyasi arenada çözümü yerine yargı kurumlarına havale edilmesi eğilimine yönelik genel ve kişisel nitelikte bir eleştiri olup somut bir davaya ilişkin herhangi bir görüş veya düşünce içermediği gibi somut bir siyasi partiyi de hedef almamaktadır. Ret talebine dayanak yapılan hususlardan biri olan Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın geçmişte kimi dava dosyalarında kullandığı oylar, tamamen hâkimin yargısal görevine ilişkindir. Hâkimin geçmişte verdiği kararlar ve kullandığı oyların ret sebebi olarak kabul edilemeyeceği açıktır. Dolayısıyla, dava dilekçesinde hâkimin reddi nedeni olarak ileri sürülen hususlar, Kanun'da düzenlenen davaya bakılması yasak bir hâl veya ret sebebi olarak kabul edilemez.

Öte yandan, her hak gibi hâkimin reddini talep etme hakkının da amacına uygun olarak kullanılması gerekir. Aksi halde hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur. Somut dava dosyasında, varlığı ve içerdiği bilgilerin doğruluğu kanıtlanmamış aksine yalanlanmış olan ve hukuken delil değeri bulunmayan bir takım bilgi ve belgelere, yine ret sebebi olmadığı açık olan hâkimin önceki dava dosyalarında kullandığı oylara dayanılarak ret talebinde bulunulmuş olması, hâkimin reddini talep etme hakkının iyi niyetle ve amacına uygun olarak kullanılmadığını ortaya koymaktadır. Buna göre, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince ret talebinde bulunanlara takdiren 500 Türk Lirası disiplin para cezası uygulanmasına karar verilmesi gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle;

1- Hakimin reddi talebinin esastan REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- Talebin kötü niyetle yapıldığının KABULÜNE ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- Disiplin para cezasının talepte bulunan davacıya verilmesine, Serruh KALELİ, Burhan ÜSTÜN ile Nuri NECİPOĞLU'nun "*Para cezasının talepte bulunanların her birine verilmesi gerektiği*" yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Para cezası miktarının 500 Türk Lirası olarak esas alınmasına, OYBİRLİĞİYLE,

12.1.2012 gününde karar verilmiştir.

2- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, dosyanın 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantılarında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- E.2012/31 Esas Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN,

Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 11.4.2012 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARI

4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 24.10.2011 günlü, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 20. maddesi ile eklenen Geçici Madde 22'nin "*Bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla ikinci bölge hizmetini yapmamış İkinci Sınıf Emniyet Müdürlerinin Birinci Sınıf Emniyet Müdürü rütbesine terfi edebilmesi için ikinci bölgedeki en az hizmet süresi kadar fiilen zorunlu ikinci bölge hizmeti yapmış olması şarttır.*" biçimindeki ikinci fıkrasının iptaline karar verilmesi istemiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2012/31 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/143 sayılı dava dosyası ile birleştirilmesine, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/143 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 11.4.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararı ve ekleri, Raportör Yunus HEPER tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmünde kararname kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden

söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi

kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

Öte yandan, Anayasa'nın 91. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, yetki kanununda, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, süresi ile süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağının gösterilmesi gerekmektedir. TBMM İçtüzüğü'nün 90. maddesinin ikinci fıkrasında da kanun hükmünde kararnamelerin diğer bir kanun hükmünde kararname ile değiştirilebileceği veya yürürlükten kaldırılabileceği belirtilmiştir. Dava konusu 661 sayılı KHK'nin dayanağı olan 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aylık süre içinde Bakanlar Kurulunun birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabileceği düzenlenmiş; dolayısıyla Bakanlar Kuruluna yetki süresi içinde kalmak şartıyla, daha önce çıkarttığı KHK'yi, çıkartacağı bir başka KHK ile değiştirme veya yürürlükten kaldırma yetkisi verilmiştir.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 102. ve 103. Maddeleri Dışındaki Tüm Maddeleri ile Eki Cetvel ve Listelerin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 102. ve 103. maddeleri dışındaki tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gibi acil, ivedi, önemli ve zorunlu konuları düzenlemediği belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 88. Maddesiyle Değiştirilen, 5902 sayılı Kanun'un 20. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 88. maddesiyle değiştirilen, 29.5.2009 günlü, 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 20. maddesinin (2) numaralı fıkrası, 4.7.2012 günlü, 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 44. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2- KHK'nin 98. Maddesiyle Değiştirilen, 5978 Sayılı Kanun'un 28. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*Yabancı Öğrenci Değerlendirme Kurulu*" İbareleri

KHK'nin 98. maddesiyle değiştirilen, 24.3.2010 günlü, 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan "*Yabancı Öğrenci Değerlendirme Kurulu*" ibareleri, 9.5.2012 günlü, 6304 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. maddesiyle değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu ibarelere ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

3- KHK'nin 81. Maddesiyle 5.5.2007 Günlü, 5653 Sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu'nun 1. Maddesinin Birinci Fıkrasında, 82. Maddesiyle 5653 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin Birinci Fıkrasının (b) Bendinde, 83. Maddesiyle 5653 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) ve (b) Bentlerinde, 84. Maddesiyle 5653 Sayılı Kanun'un 5. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yapılan Değişiklikler

KHK'nin 81. maddesiyle Yunus Emre Araştırma Enstitüsünün adı Yunus Emre Enstitüsü olarak değiştirilmiş; 82. maddesiyle Başkanlık tanımı değiştirilmiş ve Kanun'da geçen Başkanlık ibarelerinin "*Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanlığını*" ifade ettiği belirtilmiş; 83. maddesiyle Vakıf organlarını düzenleyen 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu'nun 4. maddesi yeniden düzenlenerek Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının bağlı olduğu Bakanların ve Türk Dil Kurumu Başkanı'nın, Yunus Emre Vakfı Mütevelli Heyetinin ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı'nın, Yunus Emre Vakfı Yönetim Kurulunun tabii üyeleri arasına eklenmesi öngörülmüş; Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının ismi 656 sayılı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı şeklinde değiştirilmesi nedeniyle 5683 sayılı Kanun'da bu değişikliğe uyum amacıyla düzenleme yapılmış; 84. maddeyle Kültür Merkezi Koordinasyon Kurullarının görevlerinde değişiklik yapılmıştır.

5653 sayılı Kanun'da, Yunus Emre Vakfının kurulmasına ilişkin usul ve esasları ile vakfın amacı, organları, gelir kaynakları ve vergi muafiyetleri belirtilmiş olup Kanun'da, Vakfın kuruluşu, Vakıf resmi senedi ve Vakfın Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre tesciline ilişkin işlemlerin Kültür ve Turizm Bakanlığınca sonuçlandırılacağı düzenlenmiştir. Yunus Emre Vakfı, Türk Medeni Kanunu hükümlerine tabi olarak Kültür ve Turizm Bakanlığınca Ankara asliye hukuk mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil edilmek suretiyle kurulan ve Vakıflar Genel Müdürlüğünün denetiminde faaliyette bulunan bir vakıftır.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

6223 sayılı Yetki Kanunuyla kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi amacına yönelik olarak Bakanlar Kuruluna verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi, Bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları kapsamakta olup Bakanlık veya bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluş niteliğinde olmayan vakıfları içermemektedir. Bakanlar Kurulunun, 6223 sayılı Yetki Kanunu'na dayanarak bakanlık veya bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluş niteliğinde olmayan Yunus Emre Vakfının kuruluşuna, organlarına ve gelirlerine ilişkin düzenleme yapması mümkün değildir. Bu itibarla, Yunus Emre Vakfının kuruluşuna, organlarına ve gelirlerine ilişkin düzenlemeleri içeren dava konusu kurallar, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında değildir. İptali gerekir.

4- KHK'nin Diğer Kuralları

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda; KHK'nin, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle iptal edilen kuralları ile hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallarının 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında olduğu anlaşıldığından bu maddelere, fıkralara, cümleye, bölümlere, cetvellere ve listelere ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

KHK'nin 59. maddesiyle değiştirilen, 10.7.2004 günlü, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 21. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi yönünden Serruh KALELİ, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN,

KHK'nin 61. maddesiyle değiştirilen, 22.2.2005 günlü, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden ise Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Burhan ÜSTÜN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL ile Zühtü ARSLAN,

bu görüşe katılmamışlardır.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tüm Maddelerinin Anayasa'nın 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 102. ve 103. maddeleri dışındaki tüm maddeleri

ile eki cetvel ve listelerin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin düzenleme içerdiği, bu nedenle Anayasa'nın 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 9. Maddesiyle 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye Eklenen 37/A Maddesinin (2), (3) ve (4) Numaralı Fıkraları

KHK'nin 9. maddesiyle 640 sayılı KHK'ye eklenen 37/A maddesiyle, daha önce düzenlenmemiş bulunan Gümrük ve Ticaret Denetmenliği kadrosu kurulmuş ve bu kadroda görev yapacak kişilerin atanma, görevlendirme ve seçilme usul ve esasları düzenlenmiştir. 640 sayılı KHK'nin 37/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında Bakanlık taşra teşkilatında Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı istihdam edileceği belirtilmiş; (2) numaralı fıkrada Gümrük ve Ticaret Denetmenlerinin en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmelikle belirlenen fakülte veya yüksekokullar ile bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca onaylanan yabancı fakülte veya yüksekokullardan mezun olanlar arasından yapılan yarışma sınavı sonucuna göre mesleğe atanacakları hükme bağlanmış; (3) numaralı fıkrada bunların üç yıl çalışmak kaydıyla yeterlik sınavına girmeye hak kazanacakları ifade edilmiştir. (4) numaralı fıkrada ise Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yarışma sınavları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan ve 70. maddesinde korunan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

Gümrük ve Ticaret Denetmenliği ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcılığı kadrolarına giriş koşullarının belirlenmesi, Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan KHK'nin 9. Maddesiyle 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye Eklenen 37/A maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

2- KHK'nin 10. Maddesiyle 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 38. Maddesinin Birinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılan İkinci Cümlesi ve Maddeye Eklenen (2) ve (3) Numaralı Fıkralar

KHK'nin 10. maddesiyle, Gümrük ve Dış Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 640 sayılı KHK'nin 38. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye (2) ve (3) numaralı fıkralar eklenmiştir. Yürürlükten kaldırılan birinci fıkranın ikinci cümlesi, (3) numaralı fıkra olarak maddeye eklenmiş; (3) numaralı fıkra ile maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hükmü getirilmiştir. (2) numaralı fıkra ile Gümrük Muhafaza Memuru kadrosuna atanacakların başvuru tarihinde otuz yaşından gün almamış olmaları şartı getirilmiştir.

Gümrük Muhafaza Memuru kadrolarına giriş koşullarının belirlenmesi, yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan dava konusu kurallar, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

3- KHK'nin 13. Maddesiyle 1700 Sayılı Kanun'un 2. Maddesinin Birinci Fıkrasının (B) Bendine Eklenen Cümle ile (C) Bendinde Yapılan Değişiklik

KHK'nin 13. maddesiyle 1700 sayılı Dâhiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen cümle ile daha önce üç

kez mülakatta başarısız olanların bir daha kaymakam adaylığı yazılı sınavına katılamayacağı kuralı getirilmiş; aynı kuralın (C) bendinde yapılan değişiklikle kaymakam adaylığı sınavına giriş için gerekli olan 30 yaşını bitirmiş olmak koşulu 35'e yükseltilmiştir.

Kaymakam adaylığı kadrolarına giriş koşullarının belirlenmesi, yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan, dava konusu kurallar, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

4- KHK'nin 18. Maddesiyle 3201 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek Madde 29'un Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan *"…kadrolu veya…"* İbaresi

KHK'nin 18. maddesiyle 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrası ile emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin alımında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre yapılan merkezi sınava girenler arasından gerekli nitelik ve yeterliği taşıyanların seçiminin ve atanmalarının İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelik hükümlerine göre yapılması öngörülmektedir.

Emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu personelin alımına ilişkin koşulların belirlenmesi, yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan dava konusu kural, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptali gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

5- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin 9. maddesiyle 640 sayılı KHK'ye eklenen 37/A maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları, 10. maddesiyle 640 sayılı KHK'nin 38. maddesinin

birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan ikinci cümlesi ve maddeye eklenen (2) ve (3) numaralı fıkraları, 13. maddesiyle 1700 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen cümle ile (C) bendinde yapılan değişiklik, 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kadrolu veya…"* ibaresi dışında kalan diğer kurallarında, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir aykırılık saptanmadığından bu kurallara ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

KHK'nin 4. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 38. maddesine eklenen (4) numaralı fıkrası yönünden Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN,

KHK'nin 6. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesine eklenen (3) ve (4) numaralı fıkraları yönünden Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN,

KHK'nin 22. maddesiyle, 24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yapılan değişiklik yönünden Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Burhan ÜSTÜN, Erdal TERCAN ile Zühtü ARSLAN,

KHK'nin 24. maddesiyle, 11.11.1983 günlü, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'na eklenen Geçici Madde 13 yönünden Mehmet ERTEN,

KHK'nin 29. maddesiyle, 10.10.1984 günlü, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ikinci cümlesi yönünden Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Erdal TERCAN ile Zühtü ARSLAN,

KHK'nin 73. maddesiyle, 10.11.2005 günlü, 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendi ile (c) bendinde yapılan değişiklik yönünden Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN,

bu görüşe katılmamışlardır.

D- Kanun Hükmünde Kararname'nin İçerik Yönünden İncelenmesi

1- KHK'nin 16. Maddesiyle 3201 Sayılı Kanun'un Başlığı İle Birlikte Değiştirilen 85. Maddesinin ve 19. Maddenin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendiyle 3201 Sayılı Kanun'un 55. Maddesinin Üçüncü, Dokuzuncu ve Onbeşinci Fıkralarında Yapılan Değişikliklerin, (b) Bendiyle 3201 Sayılı Kanun'un 82. Maddesinin Üçüncü ve Dördüncü Fıkralarında Yapılan Değişikliklerin, (c) Bendiyle 3201 Sayılı Kanun'un 84. Maddesinin Son Fıkrasında Yapılan Değişikliğin, (ç) Bendiyle 3201 Sayılı Kanun'un Ek 28. Maddesinin İkinci Fıkrasında Yapılan Değişikliğin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, iptali istenen kurallarla getirilen *"performans değerlendirme sistemi"* ile genel çerçevesi çizilmeden ve sınırları belirlenmeden yürütme organına düzenleme yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

13.2.2011 günlü 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 110 ila 121. maddeleri yürürlükten kaldırılarak kamu kurum ve kuruluşlarında sicil uygulamasına son verilmiş; 122. maddesinde yapılan değişiklikle *"performans sistemi"* getirilmiştir. Buna göre, her kurum ve kuruluş yürütmekte olduğu hizmetlerin özelliklerine göre değerlendirme ölçütlerini kendisi belirleyecek ve memurun başarısının değerlendirilmesi ile kademe ve derece ilerlemelerinde bu ölçütler esas alınacaktır. Dava konusu kurallar ile 657 sayılı Kanun'a uyum maksadıyla, Emniyet Teşkilatı çalışanları yönünden de performans sistemine geçilmiş ve ayrıca merkezde, görevi performansın iyileştirilmesi için alınması gerekli görülen tedbirleri görüşmek ve önerilerde bulunmak olan *"Performans Değerlendirme Kurulu"* kurulmuştur.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri *"belirlilik ilkesi"* dir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir.

Anayasa'nın 7. maddesinde, "*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez*." denilmektedir. Buna göre, Anayasa'da kanun ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Farklı koşul ve durumlara göre sık sık değişik önlemler alma, bunları kaldırma ve süratli biçimde hareket etme zorunluluğunun bulunduğu alanlarda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamayacağı gibi yürütme organının yasama organı tarafından çerçevesi çizilmiş alanda ve değişen koşullara uyum sağlayabilecek esnekliğe sahip kriterlere uygun olarak, genel nitelikte hukuksal tasarruflarda bulunması, hukuk devletinin belirlilik ilkesine de aykırı değildir.

Anayasa'nın 128. maddesinde, *"Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir."* denilmektedir. Buna göre, Anayasa'nın 128. maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki görevleri yürüten bütün personelin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi gerekir. Ancak kanunla düzenlenme şartı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile özlük haklarının her türlü ayrıntısının kanunla belirlenmesi anlamına gelmemektedir. Kanun koyucunun, gerektiğinde sınırlarını belirlemek koşuluyla bazı konuların düzenlenmesini idareye bırakması Anayasa'nın 128. maddesine aykırı olmaz.

Emniyet Teşkilatı personelinin Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında devletin genel idare esaslarına göre yükümlü olduğu asli ve sürekli görevleri yürüten kamu görevlisi oldukları ve dava konusu kurallar ile getirilen performans değerlendirme sisteminin de memurların özlük işlerine ilişkin bulunduğu açıktır.

Dava konusu kurallar ile bireysel performans sisteminin Emniyet Teşkilatı personelinin başarı, yeterlilik ve ehliyetlerinin tespitinde, performansının geliştirilmesinde, kıdem sırasının tespitinde, rütbe terfiinde, görevde yükselmesinde, asli memurluğa atanmasında, branş işlemlerinde,

eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitiminde, ödüllendirilmesinde, istihdamında ve görev yeri değişikliğinde kullanılacağı, görevi performansın iyileştirilmesi için alınması gerekli görülen tedbirleri görüşmek ve önerilerde bulunmak olan Performans Değerlendirme Kurulunun kurulacağı belirtilmiştir. Bu şekilde konunun çerçevesi çizildikten sonra, değerlendirme sisteminin oluşturulması ve uygulanması, yetersizlik, hizmet içi eğitim, değerlendirme amirleri, haklarında performans değerlendirmesi yapılmayacaklar ve yapılamayanlar, itiraz başvurusunun yöntemi ve diğer hususlarda idareye birtakım kurallar koyarak kanunun uygulanmasını sağlamak yetkisi verilmesi "*belirlilik ilkesi*"ne aykırılık oluşturmadığı gibi yasama yetkisinin devri anlamına da gelmez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

2- KHK'nin 18. Maddesiyle 3201 Sayılı Kanun'a Eklenen Ek Madde 29'un Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*… ile diğer niteliklere …*" İbaresi ile İkinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin seçimi ve atanmalarında aranacak nitelikler ile personelin alımı ve ilk atamaya ilişkin hususların İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenmesini öngören dava konusu kural ile kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına, genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geldiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 7., 87. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

KHK'nin 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının birinci cümlesinde, emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin Emniyet Teşkilatına seçimi ve atanmalarının 657 sayılı Kanun'a göre yapılan merkezî sınava ilave olarak sözlü sınav veya hem sözlü hem de uygulamalı sınav puanı ile diğer niteliklere göre yapılması öngörülmüş; ikinci cümlesinde ise personelin alımı ve ilk atamaya ilişkin sınav ile sınav komisyonları ve aranacak niteliklerin ve diğer hususların İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Dava konusu kurallar ile emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin öncelikle 657 sayılı Kanun'a göre yapılan

merkezî sınavda başarılı olmaları şartı aranmakta; buna ek olarak idarece yapılacak yalnız sözlü sınav veya hem sözlü hem de uygulamalı sınavdan başarılı olmaları gerektiği, ilk atamaya ilişkin sınav, sınav komisyonları, personelde aranacak nitelikler ile personelin alımına ilişkin diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtilerek konunun çerçevesi çizilmiştir. Sınavların usul ve esaslarına ilişkin Kanun'da temel ilkelere yer verildikten sonra uzmanlık gerektiren ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların düzenlenmesinin idarece çıkarılacak yönetmeliğe bırakılması, yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 7. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 87. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

3- KHK'nin 20. Maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 22'nin İkinci Fıkrasının İncelenmesi

Başvuru kararında, itiraz konusu kural ile 2. sınıfta bekleme süresini doldurmak üzere olan personelin 1. sınıf olması için yeni bir şart getirilmesi ile o tarihe kadarki kazanılmış haklarının ortadan kaldırıldığı ve 3. sınıf emniyet müdürleri için getirilen geçiş hükümlerinin 2. sınıf emniyet müdürleri için getirilmemesinin eşitsizliğe yol açtığı, 3 yıllık bekleme süresini doldurmak üzere olan personelin bekleme süresinin sonunda incelemeye tabi tutulacakları yolundaki haklı beklentilerini ortadan kaldırmasının hukuk güvenliğini ihlal ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralla, birinci sınıf emniyet müdürlüğüne terfi için ikinci bölge hizmetini yapmış olmak şartı getirilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Kazanılmış haklara saygı ilkesi, hukukun genel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Kazanılmış hak, özel hukuk ve kamu hukuku alanlarında

genel olarak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel yasa kurallarının bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunmasıdır. Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın, yeni kanundan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel niteliğe dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük beklenen haklar, kazanılmış hak niteliği taşımadığından; KHK'nin yürürlüğe girmesinden önce ikinci sınıf emniyet müdürü olan kişilerin, birinci sınıf olmaları yönünden kazanılmış haklarından söz edilebilmesi olanaklı değildir.

Diğer taraftan, hukuk devleti ilkesinin gereklerinden biri olan hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Kanunlara güvenerek hayatını yönlendiren, hukuki iş ve işlemlere girişen bireyin, bu kanunların uygulanmasına devam edileceği yolunda oluşan beklentisinin mümkün olduğunca korunması hukuki güvenlik ilkesinin gereğidir.

3201 sayılı Kanun'un Geçici Madde 22'nin birinci fıkrası ile üçüncü sınıf emniyet müdürü rütbesinde bulunan personelin ikinci sınıf emniyet müdürü olarak terfi edebilmesi için, en az bir kez zorunlu ikinci bölge hizmetini yapmış veya bu bölgede fiilen çalışmaya başlamış olması kuralı getirilerek üçüncü sınıf emniyet müdürleri yönünden bir geçiş hükmü öngörülmüştür. Geçici Madde 22'nin dava konusu ikinci fıkrasında ise ikinci sınıf emniyet müdürlerinin birinci sınıfa terfi edebilmeleri için ikinci bölge hizmetini tamamlamaları şartı getirilmiş ancak, üçüncü sınıf emniyet müdürleri için getirilen geçiş hükmü ikinci sınıf emniyet müdürleri için öngörülmemiştir.

Teknik hizmetler sınıflarında görev yapan bir kısım emniyet müdürünün ikinci bölge hizmetleri, birinci bölgelerdeki personel yetersizliği, ikinci bölgelerdeki kadronun dolu olması gibi nedenlerle Bakanlar Kurulunun 6.8.1992 günlü, 3393 sayılı Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 29. maddesi uyarınca, kendi rızalarına bakılmaksızın ertelenebilmektedir.

Kanun koyucunun, birinci sınıf emniyet müdürü rütbesine yükselecek personelden daha önce hiç ikinci bölge hizmeti yapmamış olan personelin

terfisinin en az ikinci bölge hizmet süresi kadar ikinci bölgede çalışmaları halinde yapılmasını öngörerek uygulamada adaletin sağlanmasını amaçladığı anlaşılmaktadır. Ancak, KHK'nin yürürlüğe girdiği 2.11.2011 tarihinde birinci sınıf emniyet müdürü olma koşullarını taşıyan ikinci sınıf emniyet müdürlerinin, bu tarihten itibaren birinci sınıf emniyet müdürü olabilmek için en az ikinci bölge hizmet süresi kadar ikinci bölgede çalışmış olmaları gerekmektedir. Başka bir deyişle bu kişilerin birinci sınıf emniyet müdürü olmaları için gereken süre, en az ikinci bölge hizmet süresi kadar uzamaktadır. İkinci bölgeye atamaları yapıldığı halde kendi rızaları olmaksızın idarenin ihtiyaçları ve uygun görmesi ile bulundukları yerde bekletilen, ikinci bölge hizmetini yapamamış olan ve bu sebeple emsallerinden daha uzun süre ikinci sınıfta beklemek durumunda kalacak olan personel yönünden iptali istenilen kuralla hukuk güvenliği ilkesinin ihlali suretiyle hakkaniyete aykırılık oluşturulduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

Bu görüşe Zehra Ayla PERKTAŞ katılmamıştır.

4- KHK'nin 21. Maddesiyle 2015 Sayılı Kanun'un 1. Maddesinin İkinci Fıkrasına Eklenen Cümlenin İncelenmesi

a- Anlam ve Kapsam

Yurt tarımına örnek olması amacıyla Atatürk tarafından 1925 yılında kuruluşuna başlanılan Atatürk Orman Çiftliği, bizzat Atatürk tarafından bir süre işletildikten sonra diğer çiftlikler ve mülklerle birlikte hazineye bağışlanmıştır. Devirle ilgili olarak Atatürk, öncelikle Tapu İdaresine gerekli resmi belgelerin hazırlanması için direktif vermiş ve hazırlanan belgeleri 11.5.1937 günü imzalamıştır. Başbakanlığa yazdığı 11.6.1937 tarihli bir tezkere ile de bütün tesis, hayvan varlığı ve demirbaşları ile beraber Çiftliği hazineye bağışladığını bildirmiştir.

Çiftliğin, Atatürk tarafından hazineye bağışlanmasından sonra, kuruluşuna uygun bir şekilde yönetilmesi ve sürekli bir gelişme yolunda örnek işletmeler hâlinde ilerlemelerinin sağlanması amacıyla tarımsal bir

devlet teşekkülünün kurulması gerekli ve yararlı görülmüş; 13.1.1938 tarihinde yürürlüğe giren 3308 sayılı Kanunla "*Devlet Ziraat İşletmeleri*" faaliyete geçirilmiştir. Bu kapsamda, Kanun'un belirlediği esaslar çerçevesinde Orman Çiftliği de Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumuna devredilmiştir. Atatürk tarafından kurulmuş olan Bira Fabrikası ise bu dönem içinde (6.7.1937) Tekel Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumunun 28.2.1950 tarihinde kapatılmasıyla Çiftlik, 1.3.1950 tarihinden itibaren yerine kurulan Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yer almış, 24.3.1950 günlü, 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunuyla da Tarım Bakanlığına bağlı ve tüzelkişiliği haiz olmak üzere Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü kurulmuştur. Bu Kanun'a göre Çiftliğin işletilmesi esasları Tarım Bakanlığınca tespit edilecek, özel hukuk esaslarına göre idare olunacak olan Müdürlüğün işlemleri ve harcamaları 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi tutulmayacak, bu işlem ve harcamaların şekli, satın alma ve satma, yapma ve yaptırma, kiralama ve kiraya verme ve hesap usulleri, menkul ve gayrimenkul amortisman payları ve müdürlük ile personelin görev ve yetkileri Maliye ve Tarım Bakanlıklarınca birlikte tespit edilerek Bakanlar Kurulunca onanacak esaslar dairesinde yürütülecektir. Müdürlüğe ait gayrimenkuller ise Müdürlük adına tapuya tescil edilecektir.

5018 sayılı Kanun'a tabi olmayan Çiftliğin gayrimenkulleri üzerindeki tasarruf yetkisi 5659 sayılı Kanun'un 10. maddesinde düzenlenmiştir. *"Atatürk Orman Çiftliğinin bu Kanun'un yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzelkişilere devir ve temliki ve kamulaştırılması özel bir Kanunla izin alınmasına bağlıdır."* biçimindeki kurala göre Çiftliğin gayrimenkullerinin gerçek veya tüzel kişilere devir ve temlik ile kamulaştırılması mümkün olmakla birlikte bunun için öncelikle özel bir Kanunla Türkiye Büyük Millet Meclisinden izin alınması gerekmektedir. Bu kurala uygun olarak 19.6.1976 günlü, 2015 sayılı özel bir kanunla Atatürk Orman Çiftliği arazisinin 17500 metrekarelik kısmı Ankara Belediyesine satılmıştır. Anılan Kanun'un 2. fıkrasına göre belediyece hal yapmak maksadı dışı kullanmalara teşebbüs hâlinde bu arazi aynı bedelle Atatürk Orman Çiftliğine iade edilecektir.

Dava konusu kural, Belediyeye satılan 17500 metrekarelik taşınmazın, adalet hizmetlerinde veya Bakanlar Kurulunca belirlenecek diğer kamu hizmetlerinde kullanılması amacıyla ilgili kamu idaresine tahsis edilmek üzere bedelsiz olarak Hazineye devredilebileceğini öngörmüştür. Buna göre, dava

konusu kural ile Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün, Belediyeye satılan 17500 metrekarelik kısmı hal maksadı dışında kullanım hâlinde aynı bedelle satın alma hakkına istisna getirilmiştir.

b- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Dava dilekçesinde, Atatürk'ün özel mülkü olan Atatürk Orman Çiftliğini sağlığında Hazineye bağışladığı, dava konusu kuralın Anayasa'nın 35. maddesinde yer alan mülkiyet ve miras hakkı ile ilgili olması nedeniyle Atatürk Orman Çiftliğine iade edilmesi gereken arazinin bedelsiz olarak Hazineye devredilmesinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini gerçekleştiren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, yargı denetimine açık olan devlettir.

İtiraz konusu kuralla, bir kamu tüzel kişisi olan Ankara Büyükşehir Belediyesi adına tapuya kayıtlı bulunan taşınmaz üzerinde Atatürk Orman Çiftliğine tanınan satın alma hakkına istisna getirilmiştir. Buna göre, adalet hizmetlerinde veya Bakanlar Kurulunun belirleyeceği diğer kamu hizmetlerinde kullanılması amacıyla taşınmazın tamamının veya bir kısmının bedelsiz olarak Hazineye devredilmesi durumunda Atatürk Orman Çiftliğinin satın alma hakkı bulunmamaktadır. Kamu kurumlarının gereksinimlerinin karşılanması amacıyla getirilen kuralda kamu yararının gözetilmediği söylenemez.

Yasama yetkisinin genelliği ilkesi gereğince, Anayasa'ya aykırı olmamak koşuluyla her konu, kanun koyucu tarafından kanunla düzenlenebilir. Bu nedenle, kanun koyucunun kamu yararını dikkate alarak yaptığı bu düzenlemeyle bir kamu kurumunun tasarrufunda bulunan taşınmaz üzerindeki başka bir kamu kurumunun satın alma hakkına istisna getirmesinde Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 7., 87. ve 91. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

5- KHK'nin 29. Maddesiyle Değiştirilen 3056 Sayılı Kanun'un 20. Maddesinin İkinci Fıkrasının İkinci Cümlesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, teftiş kurulunun çalışma usul ve esasları ile müfettiş yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ve diğer hususların Başbakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceğinin öngörülmesinin yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralla, Teftiş Kurulu Başkanlığının görevlerini düzenleyen, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin son fıkrasında yapılan değişiklikle teftiş kurulunun çalışma usul ve esaslarının, müfettiş yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ile diğer hususların yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük haklarının kanunla düzenleneceği ifade edilmiştir. Başbakan'ın veya yetkili kılması üzerine Müsteşar'ın emri veya onayı ile Başbakan adına, Başbakanlık merkez teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla, kamu iktisadi teşebbüslerinde teftişin etkin bir şekilde yürütülmesi hususunda genel prensipleri tespit etmek, bu kuruluşlarla bunların iştirak ve ortaklıklarında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında, vakıflarda, derneklerde, kooperatiflerde, her seviyedeki işveren teşekküllerinde, her türlü inceleme, araştırma, soruşturma ve teftiş yapmak veya yaptırmak görevleri bulunan Başbakanlık müfettişi ve müfettiş yardımcılarının, Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında oldukları açıktır.

3056 sayılı Kanun'da Teftiş Kurulu Başkanlığının kuruluşu, görevleri ve yetkileri ile Başbakanlık müfettişliğine müfettiş yardımcısı olarak girileceği düzenlenerek konunun çerçevesi çizilmiştir. Dava konusu kural gereğince Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları, müfettiş yardımcılığına giriş ve yeterlilik sınavlarına başvuru süresi, sınavların kapsamı ve yapılması, değerlendirilmesi, sonuçlarının ilanı, sınavlara itiraz gibi hususlar ve müfettişliğe yükselmeye

ilişkin usul ve esaslar ile müfettiş yardımcılarının ne tür bir eğitime tabi tutulacakları ve bu kapsamda hangi görev, yetki ve sorumluluklarla donatılacakları yönetmelikle düzenlenecektir.

Teftiş Kurulu Başkanlığının kuruluşu, görev, yetki ve sorumluğu ile müfettiş yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ve diğer hususlara ilişkin olarak Kanun'da temel ilkelere yer verildikten sonra uzmanlık gerektiren ve teknik konulara ilişkin ayrıntılarla, değişen yeni koşullara uyarlanabilmesi için çalışma usul ve esaslarının düzenlenmesinin idarece çıkarılacak yönetmeliğe bırakılması, yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 7. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

6- KHK'nin 57. Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) Bendiyle 4734 Sayılı Kanun'un 53. Maddesinin (c) Fıkrasında Yapılan Değişikliklerin, (b) Bendiyle 4734 Sayılı Kanun'un 53. Maddesinin (g) Fıkrasının Birinci Bendinde Yapılan Değişikliğin, (c) Bendiyle 4734 Sayılı Kanun'un 53. Maddesinin (h) Fıkrasının Birinci Bendinde Yapılan Değişikliğin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kamu İhale Kurumunun idari özerkliği ile bağımsızlığının göstergesi olan tüm kurumsal ve örgütsel kontenjanların kaldırılarak, Kurul üyelerinin seçimi konusunda Bakanlar Kurulunun doğrudan tek seçici hale getirilmesinin Kamu İhale Kurumunun özerkliği ile bağımsızlığını ortadan kaldırdığı ve siyasallaşmasına yol açtığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 5. ve 167. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 123. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Dava konusu kural ile Kamu İhale Kurulunun oluşumu yeniden düzenlenmektedir. 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesi Kamu İhale Kurumunun hizmet birimlerini, karar organını, Kurumun ve birimlerin görev ve yetkilerini, Kurulun ve hizmet birimlerinin oluşumunu, personelin seçilme ve görevlendirilme usul ve esaslarını düzenlemektedir. Anılan kuralın (c) fıkrasında yapılan değişiklikle Kamu İhale Kuruluna seçilecek üyelerin Maliye Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulunca atanması kabul edilmiş; (g) bendinde yapılan değişiklikle toplantı yeter sayısı yediden altıya indirilmiş; (h) bendinde

yapılan değişiklikle başkan yardımcılarının atamasının Maliye Bakanınca yapılacağı düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 123. maddesinde, *"İdare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır."* denilmiş ancak, Anayasa'da "*yerinden yönetim esasları"*nın neler olduğu gösterilmemiştir. Buna karşılık, öğretide "*özerklik*" ve "*vesayet ilişkisi*" kavramlarının yerinden yönetim esasları arasında merkezî bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Bu bağlamda özerkliğin derecelerinden söz edilmekte ve kimi kurumların göreceli olarak daha özerk, kimi kurumların ise oldukça sınırlı bir alanda özerk olduklarına vurgu yapılmaktadır. Bununla birlikte, özerkliğin sınırları ve vesayet yetkisinin kapsamı kanunlarda farklı şekillerde düzenlenebilmektedir.

Kamu İhale Kurumu, özel kanunla kurulmuş, tüzel kişiliğe, idari ve mali özerkliğe sahip, Maliye Bakanlığının ilişkili kuruluşu durumunda bulunan; kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında olan veya kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek ve şikâyetleri incelemek şeklinde görevler verilmiş olan bir *"hizmet yerinden yönetim kuruluşu"*dur. Kamu İhale Kurumunun statüsü Anayasa'da değil, 4734 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir.

4734 sayılı Kanun'da, Kamu İhale Kurumunun, Kanun'da belirtilen esas, usul ve işlemlerin doğru olarak uygulanması konusunda görevli ve yetkili olduğu belirtilmiştir. Kamu İhale Kurumu, Kamu İhale Kurulu, Başkanlık ve hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Kamu İhale Kurulu, Kurumun karar organıdır. Kurulun, düzenleme, gözetim, araştırma, soruşturma, izin ve yaptırım yetkileri bulunmaktadır. Hiçbir organ, makam, merci ve kişi Kurulun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez. Kurumun yıllık hesapları ile gelir ve harcamalarına ilişkin iş ve işlemleri ise Sayıştay denetimine tabidir.

Dava dilekçesinde, Kamu İhale Kurumu gibi kurumların özerk yapıda olmaları nedeniyle kendi yöneticilerini bizzat kendilerinin seçme ve belirleme yetkisine sahip olmaları gerektiği ileri sürülmüştür. Kurumların özerkliğinin hangi unsurları içermesi gerektiği, hangi hallerde bir kurumun özerk sayılacağı konularında Anayasa'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda özerk kurumların karar ya da yönetim organlarının kendileri tarafından seçilmesinin zorunlu olduğu söylenemez. Bu itibarla, özerk bir

kurumun karar organını oluşturan üyelerin tamamının veya bir bölümünün siyasal organlar tarafından seçilmesine bakılarak bunun özerklikle bağdaşmayacağı ileri sürülemez.

Özerk kamu kurumlarının statüleri kanunlarda gösterilmektedir. Kamu kurumlarının kuruluş ve işleyişlerinin düzenlenmesi ve gerektiğinde bu kurumların varlığına son verilmesi hususlarında da kanun koyucunun takdir yetkisinin bulunduğu açıktır. Bu nedenle Kamu İhale Kurumunun organlarının nasıl oluşturulacağı, bu kurumun özerkliğinin hangi unsurları içereceği ve vesayet makamına hangi yetkilerin tanınacağı hususları da bu çerçevede ele alınmak durumundadır.

Kamu İhale Kurumunun statüsünün ve özerkliğinin düzenlenmesi hususunda Anayasa'da kanun koyucuyu sınırlandıran bir kural bulunmamaktadır. Bu itibarla, Kamu İhale Kurumunun özerkliğinin hangi unsurları içereceği, Kamu İhale Kurulu üyelerinin ve Başkanının hangi yöntemle göreve getirileceği ve bu süreçlerde vesayet makamına hangi yetkilerin tanınacağı hususlarında kanun koyucunun takdir yetkisinin bulunduğunun kabulü gerekir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 123. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralların, Anayasa'nın 5. ve 167. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

7- KHK'nin 58. Maddesiyle 4734 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici Madde 12'nin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kamu İhale Kurumunun kapatılmadığı, teşkilat yapısının değiştirilmediği, Başkan Yardımcısı, Baş Hukuk Danışmanı ve Daire Başkanlığı kadrolarının kaldırılmadığı, dolayısıyla kamu yararının gerektirdiği zorunluluk bulunmadığı halde, dava konusu kuralın sadece mevcut idarecileri görevden almak ve kadrolaşmak amacıyla getirildiği, bu hükümle görevleri sona erdirilerek bakanlık müşaviri unvanlı kadrolara atanan kişilerin ücretlerinin dondurularak kazanılmış haklarının ihlal edildiği, idari bir işlemle yapılması gereken görevden alma işleminin kanun ile yapıldığı ve bu yolla dava açma hakkının engellendiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 8., 36., 70. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 125. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Kural ile 4734 sayılı Kanun'a geçici 11. ve geçici 12. maddeler eklenmiştir. Geçici 11. madde ile mevcut üyelerin görev sürelerinin sonuna kadar üyeliklerinin devam edeceği; geçici 12. madde ile Kurum hizmet birimlerinin yeniden yapılandırılması nedeniyle mevcut Başkan Yardımcısı, Baş Hukuk Danışmanı ve Daire Başkanı unvanlı görevlerde bulunanların görevlerinin KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihte sona ereceği, bu kişilerin başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın Başkanlık Müşavirliğine atanmış sayılacakları, ihdas edilen Başkanlık Müşaviri unvanlarının herhangi bir sebeple boşalması halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı düzenlenmiştir. Diğer taraftan geçici 12. maddenin 2. fıkrasıyla başkanlık müşaviri kadrolarına atananların önceki mali haklarının korunması ve kendi istekleri ile başka kadro veya kurumlara geçenlere fark ödenmesinin sona ermesi ve 3. fıkrasıyla ise başkanlık müşaviri olarak atanmış sayılanların, Başkan tarafından belirlenen birimlerde ve Başkan tarafından belirlenen görevleri yürüteceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken kamu yararı konusunda Anayasa Mahkemesinin incelemesi yalnızca kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Kanun ile kamu yararının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini denetlemenin anayasa yargısıyla bağdaşmayacağı, bunun kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır.

KHK'nin genel gerekçesinde, yapılan düzenlemelerin kamu yönetimini hantal yapısından kurtarmaya yönelik olduğuna, bu sebeple yeni kurumsal yapılanma zorunluluğuna vurgu yapılmıştır. Bu amaçla, 661 sayılı KHK ile Kamu İhale Kurumu yeniden teşkilatlandırıldığı, yöneticilerin görev, yetki ve sorumlulukları ile atama usul ve koşulları yeniden düzenlendiği gözetildiğinde kuralın kamu yararı dışında bir amaçla getirildiği söylenemez. Yapılan somut düzenlemenin bu amaçları etkin bir şekilde gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığı yönündeki bir değerlendirme anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden biri kazanılmış haklara saygı gösterilmesidir. Kazanılmış

haklara saygı, hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucudur. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Dava konusu kuralda kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara yönelik bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahale söz konusu değildir. Bu kişilerin yeni atandıkları kadrodaki mali haklarının (ücret ve özel hizmet tazminatı toplamının), mevcut kadrolarındakine göre daha düşük olması halinde yeni kadrolarındaki gelirlerine eşitleninceye kadar aradaki farkın ödenmesi öngörülmektedir. Bu nedenle maddede sayılan görevlerde bulunanların görevlerine son verilerek aynı dereceli başkanlık müşavirliği ve araştırmacı unvanlı kadrolara atanmalarını öngören kuralın kazanılmış hakları ihlal ettiği söylenemez.

Diğer taraftan, dava konusu kuralla tek bir kişi hakkında bireysel nitelikte bir yürütme işlemi tesis edilmeyip, aksine genel ve soyut bir kural getirilmektedir. Soyut bir kuralın gerçekte tek bir kişiyi ya da sınırlı sayıda kişiyi ilgilendiriyor olması onun bu niteliğini ortadan kaldırmaz. Bireysel nitelikte bir işlemden söz edilebilmesi için somut olarak bir kişinin hukuki durumunda değişiklik yapan bir irade açıklamasının bulunması gerekir. Dava konusu kuralla doğrudan belirli bazı kişilerin hukuki durumunda değişiklik yapılmasına yönelik bir düzenleme söz konusu olmadığından bireysel işlemin varlığından söz edilemez. Kuralda belirtilen kadrolarda görev yapan kişilerin hukuki durumlarının düzenlemenin sonucundan etkilenmiş olması bu neticeyi değiştirmez.

Ayrıca, dava konusu kuralla, bazı kadrolarında görev yapan kamu görevlilerinin başkanlık müşaviri kadrolarına atanmış sayılmalarının öngörülmesi, Kamu İhale Kurumunun yeniden teşkilatlandırılması sonucu ortaya çıkan hukuki ve fiilî zorunluluklar nedeniyledir. Buna göre söz konusu işlemin sebep unsuru, Kurumun yeniden teşkilatlandırılması olup yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden tamamen farklıdır. Söz konusu hukuki ve fiili zorunluluklar nedeniyle kazanılmış haklar korunarak başka kadrolara atama yapılması, kanun koyucunun takdir alanı içindedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 8., 70. ve 91. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 1- 88. maddesiyle değiştirilen, 29.5.2009 günlü, 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 20. maddesinin (2) numaralı fıkrası,

2- 98. maddesiyle değiştirilen, 24.3.2010 günlü, 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan "*Yabancı Öğrenci Değerlendirme Kurulu*" ibareleri,

hakkında, 17.1.2013 günlü, E. 2011/143, K. 2013/18 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu fıkraya ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

B) Kapsam yönünden;

1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. maddeleri, 9. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (1) numaralı fıkrası, 11., 12., 14., 15., 16., 17. maddeleri, 18. maddesiyle 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kadrolu veya…"* ibaresi dışında kalan bölümü ile aynı Kanun'a eklenen ek 30. ve 31. maddeleri, 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. maddeleri, 29. maddesiyle, 10.10.1984 günlü, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 85., 86., 87. maddeleri, 88. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97. maddeleri,

98. maddesiyle değiştirilen, 5978 sayılı Kanun'un 28. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, 6304 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle yapılan ibare değişiklikleri dışında kalan bölümü, 99., 100., 101., 104., 105. maddeleri, eki (I) sayılı cetvelleri ile (1), (2) ve (3) sayılı listelere yönelik iptal istemleri, 17.1.2013 günlü, E. 2011/143, K. 2013/18 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bölümlere, cümleye, cetvele ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

2- 81., 82., 83. ve 84. maddelerine ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu maddelerin YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

C) Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. maddeleri, 9. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (1) numaralı fıkrası,11., 12., 14., 15., 16., 17., 18. maddesinin iptal edilen ibaresi dışında kalan bölümü, 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 85., 86., 87. maddeleri, 88. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98. maddesiyle değiştirilen, 5978 sayılı Kanun'un 28. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, 6304 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle yapılan ibare değişiklikleri dışında kalan bölümü, 99., 100., 101., 104., 105. maddeleri, eki (I) sayılı cetvelleri ile (1), (2) ve (3) sayılı listelere yönelik iptal istemleri, 17.1.2013 günlü, E. 2011/143, K. 2013/18 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bölümlere, cetvellere ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

2- a- 9. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarına,

b- 10. ve 13. maddelerine,

ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu maddelere ve fıkralara ilişkin YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

3- 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…*kadrolu veya*…" ibaresine ilişkin

iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu ibarenin YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

4- 29. maddesiyle 3056 sayılı Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ikinci cümlesine yönelik iptal istemi, 17.1.2013 günlü, E.2011/143, K.2013/18 sayılı kararla reddedildiğinden, bu cümleye ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

D) İçeriği itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 20. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 22'nin ikinci fıkrasına ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu fıkranın YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

2- a- 16. maddesiyle 3201 sayılı Kanunu'nun başlığı ile birlikte değiştirilen 85. maddesine,

b- 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının;

aa- Birinci cümlesinde yer alan "… *ile diğer niteliklere* …" ibaresine,

ab- İkinci cümlesine,

c- 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

aa- (a) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un 55. maddesinin üçüncü, dokuzuncu ve onbeşinci fıkralarında yapılan değişikliklere,

ab- (b) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un 82. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yapılan değişikliklere,

ac- (c) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un 84. maddesinin son fıkrasında yapılan değişikliğe,

aç- (ç) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un Ek 28. maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişikliğe,

ç- 21. maddesiyle, 19.6.1976 günlü, 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm Beşyüz Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümleye,

d- 29. maddesiyle değiştirilen 3056 sayılı Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesine,

e- 57. maddesinin birinci fıkrasının;

aa- (a) bendiyle 4.1.2002 günlü, 4734 sayılı Kamu İhale Kanun'un 53. maddesinin (c) fıkrasında yapılan değişikliklere,

ab- (b) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (g) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişikliğe,

ac- (c) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (h) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişikliğe,

f- 58. maddesiyle 4734 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'ye,

yönelik iptal istemleri, 17.1.2013 günlü, E. 2011/143, K. 2013/18 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, cümlelere, ibareye ve değişikliklere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

17.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 9. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının; 10. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 38. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan ikinci cümlesi ve maddeye eklenen (2) ve (3) numaralı fıkraların; 13. maddesiyle, 9.6.1930 günlü, 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen cümle ile (C) bendinde yapılan değişikliğin; 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…*kadrolu veya*…" ibaresinin; 20. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 22'nin ikinci fıkrasının; 81. maddesiyle, 5.5.2007 günlü, 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasında, 82. maddesiyle 5653 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, 83. maddesiyle 5653 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde, 84. maddesiyle 5653 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerin iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu maddelere ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VIII- SONUÇ

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin:

A) 1- 88. maddesiyle değiştirilen, 29.5.2009 günlü, 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 20. maddesinin (2) numaralı fıkrası, 4.7.2012 günlü, 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 44. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

2- 98. maddesiyle değiştirilen, 24.3.2010 günlü, 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin (5) numaralı fıkrasında yer alan "*Yabancı Öğrenci Değerlendirme Kurulu*" ibareleri, 9.5.2012 günlü, 6304 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. maddesiyle değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu ibarelere ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

B) 1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. maddeleri, 9. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (1) numaralı fıkrası, 11., 12., 14., 15., 16., 17. maddeleri, 18. maddesiyle 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kadrolu veya…"* ibaresi dışında kalan bölümü ile aynı Kanun'a eklenen ek 30. ve 31. maddeleri, 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. maddeleri, 29. maddesiyle, 10.10.1984 günlü, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 60., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 85., 86., 87. maddeleri, 88. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97. maddeleri, 98. maddesiyle değiştirilen, 5978 sayılı Kanun'un 28. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, 6304 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle yapılan ibare değişiklikleri dışında kalan bölümü, 99., 100., 101., 104., 105. maddeleri, eki (I) sayılı cetvelleri ile (1), (2) ve (3) sayılı listeleri, 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, cümleye, bölümlere, cetvellere ve listelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- 59. maddesiyle değiştirilen, 10.7.2004 günlü, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 21. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu cümleye ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- 61. maddesiyle değiştirilen, 22.2.2005 günlü, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6. maddesinin üçüncü fıkrası, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu fıkraya ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Burhan ÜSTÜN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- a- 81. maddesiyle, 5.5.2007 günlü, 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasında,

b- 82. maddesiyle 5653 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde,

c- 83. maddesiyle 5653 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde,

d- 84. maddesiyle 5653 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında,

yapılan değişiklikler, 6223 sayılı Kanun kapsamında olmadığından, bu değişikliklerin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C) 1- 1., 2., 3., 5., 7., 8. maddelerinin, 9. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının,11., 12., 14., 15., 16., 17., 19., 20., 21., 23., 25., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 85., 86., 87. maddelerinin, 88. maddesinin (1) numaralı fıkrasının, 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97. maddeleri, 98. maddesiyle değiştirilen, 5978 sayılı Kanun'un 28. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, 6304 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle yapılan ibare değişiklikleri dışında kalan bölümü, 99., 100., 101., 104., 105. maddelerinin, eki (I) sayılı cetvelleri ile (1), (2) ve (3) sayılı listelerin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara, bölüme, cetvellere ve listelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- a- 4. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 38. maddesine eklenen (4) numaralı fıkranın,

b- 6. maddesiyle, 3.6.2011 günlü, 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesine eklenen (3) ve (4) numaralı fıkraların,

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu fıkralara ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- a- 9. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının,

b- 10. maddesiyle 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 38. maddesinin birinci fıkrasının yürürlükten kaldırılan ikinci cümlesi ve maddeye eklenen (2) ve (3) numaralı fıkraların,

c- 13. maddesiyle, 9.6.1930 günlü, 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen cümle ile (C) bendinde yapılan değişikliğin,

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4- 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen;

a- Ek Madde 29'un;

aa- Birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…*kadrolu veya*…" ibaresinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

ab- Kalan bölümünün, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu bölüme ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- Ek Madde 30 ve Ek Madde 31'in, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

5- 22. maddesiyle, 24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yapılan değişikliğin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu değişikliğe ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Burhan ÜSTÜN, Erdal TERCAN ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

6- 24. maddesiyle, 11.11.1983 günlü, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'na eklenen Geçici Madde 13'ün Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddeye ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

7- 29. maddesiyle, 10.10.1984 günlü, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu cümleye ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Erdal TERCAN ile Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

8- 73. maddesiyle, 10.11.2005 günlü, 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen (a) bendi ile (c) bendinde yapılan değişikliğin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu değişikliklere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Burhan ÜSTÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

D) İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 20. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 22'nin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- a- 16. maddesiyle 3201 sayılı Kanunu'nun başlığı ile birlikte değiştirilen 85. maddesinin,

b- 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının;

aa- Birinci cümlesinde yer alan "… *ile diğer niteliklere* …" ibaresinin,

ab- İkinci cümlesinin,

c- 19. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

aa- (a) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un 55. maddesinin üçüncü, dokuzuncu ve onbeşinci fıkralarında yapılan değişikliklerin,

ab- (b) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un 82. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yapılan değişikliklerin,

ac- (c) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un 84. maddesinin son fıkrasında yapılan değişikliğin,

aç- (ç) bendiyle 3201 sayılı Kanun'un Ek 28. maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişikliğin,

ç- 21. maddesiyle, 19.6.1976 günlü, 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm Beşyüz Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlenin,

d- 29. maddesiyle değiştirilen 3056 sayılı Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin,

e- 57. maddesinin birinci fıkrasının;

aa- (a) bendiyle 4.1.2002 günlü, 4734 sayılı Kamu İhale Kanun'un 53. maddesinin (c) fıkrasında yapılan değişikliklerin,

ab- (b) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (g) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişikliğin,

ac- (c) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (h) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişikliğin,

f- 58. maddesiyle 4734 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, cümlelere, ibareye ve değişikliklere ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

17.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN

KARŞIOY YAZISI

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin kimi kuralları çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

İptaline karar verilen kurallardan 661 sayılı KHK'nin 9. maddesiyle 640 sayılı KHK'ye eklenen 37/A maddesiyle, daha önce düzenlenmemiş bulunan Gümrük ve Ticaret Denetmenliği kadrosunu kurulmuş ve bu kadroda görev yapacak kişilerin atanma, görevlendirme ve seçilme usul ve esasları düzenlenmiştir. 640 sayılı KHK'nin 37/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında Bakanlık taşra teşkilatında Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret Denetmen Yardımcısı istihdam edileceği belirtilmiş; (2) numaralı fıkrada Gümrük ve Ticaret Denetmenlerinin en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmelikle belirlenen fakülte veya yüksekokullar ile bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca onaylanan yabancı fakülte veya yüksekokullardan mezun olanlar arasından yapılan yarışma sınavı sonucuna göre mesleğe atanacakları hükme bağlanmış; (3) numaralı fıkrada bunların üç yıl çalışmak kaydıyla yeterlik sınavına girmeye hak kazanacakları ifade edilmiştir. (4) numaralı fıkrada ise Gümrük ve Ticaret Denetmeni ile Gümrük ve Ticaret

Denetmen Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yarışma sınavları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

KHK'nin 10. maddesiyle, Gümrük ve Dış Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 640 sayılı KHK'nin 38. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye (2) ve (3) numaralı fıkralar eklenmiştir. Yürürlükten kaldırılan birinci fıkranın ikinci cümlesi, (3) numaralı fıkra olarak maddeye eklenmiş; (3) numaralı fıkra ile maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hükmü getirilmiştir. (2) numaralı fıkra ile Gümrük Muhafaza Memuru kadrosuna atanacakların başvuru tarihinde otuz yaşından gün almamış olmaları şartı getirilmiştir.

Yine KHK'nin 13. maddesiyle 1700 sayılı Dâhiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen cümle ile daha önce üç kez mülakata başarısız olanların bir daha kaymakam adaylığı yazılı sınavına katılamayacağı kuralı getirilmiş; aynı kuralın (C) bendinde yapılan değişiklikle kaymakam adaylığı sınavına giriş için gerekli olan 30 yaşını bitirmiş olmak koşulu 35'e yükseltilmiştir.

KHK'nin 18. maddesiyle ise, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrası ile emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin alımında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre yapılan merkezi sınava girenler arasından gerekli nitelik ve yeterliği taşıyanların seçiminin ve atanmalarının İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelik hükümlerine göre yapılması öngörülmektedir.

6223 sayılı Yetki Kanun'unun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, kanunun amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un 2'nci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

661 sayılı KHK'nin 9. maddesiyle, daha önce düzenlenmemiş bulunan Gümrük ve Ticaret Denetmenliği kadrosunun kurulması ve bu kadroda görev yapacak kişilerin atanma, görevlendirme ve seçilme usul ve esaslarının düzenlenmesi ve bunların kadrolarının oluşturulması, KHK'nin 10. maddesiyle Gümrük Muhafaza Memuru kadrosuna atanacakların başvuru tarihinde otuz yaşından gün almamış olmaları şartı getirilmesi, KHK'nin 13. maddesiyle, daha önce üç kez mülakata başarısız olanların bir daha kaymakam adaylığı yazılı sınavına katılamayacağının öngörülmesi ve kaymakam adaylığı sınavına giriş için gerekli olan 30 yaşını bitirmiş olmak koşulunun 35'e yükseltilmesi, KHK'nin 18. maddesiyle, emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin alımında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre yapılan merkezi sınava girenler arasından gerekli nitelik ve yeterliği taşıyanların seçiminin ve atanmalarının İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelik hükümlerine göre yapılmasının öngörülmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin hususlar olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128'inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, "her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez". *Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece* "kamu hizmetlerine girme hakkı" *siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.*

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasanın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözkonusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir. Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91. maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

Anayasa Mahkemesi de, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı "233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"*nin Genel Müdür olarak atanabilmek için,* "yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak" *şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini Anayasa'nın 123. ve 128. maddelerinin, 91. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin çizdiği sınır dışında kaldığı gerekçesiyle reddetmiştir.*

İptaline karar verilen kurallarda Yetki Kanunu kapsamında KHK'nin 9. maddesiyle, daha önce düzenlenmemiş bulunan Gümrük ve Ticaret Denetmenliği kadrosunun kurulması ve bu kadroda görev yapacak kişilerin atanma, görevlendirme ve seçilme usul ve esaslarının düzenlenmesi ve bunların kadrolarının oluşturulması, KHK'nin 10. maddesiyle Gümrük Muhafaza Memuru kadrosuna atanacakların başvuru tarihinde otuz yaşından gün almamış olmaları şartı getirilmesi, KHK'nin 13. maddesiyle, daha önce üç kez mülakata başarısız olanların bir daha kaymakam adaylığı yazılı sınavına

katılamayacağının öngörülmesi ve kaymakam adaylığı sınavına giriş için gerekli olan 30 yaşını bitirmiş olmak koşulunun 35'e yükseltilmesi, KHK'nin 18. maddesiyle, emniyet hizmetleri sınıfı dışında kalan kadrolu veya sözleşmeli personelin alımında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre yapılan merkezi sınava girenler arasından gerekli nitelik ve yeterliği taşıyanların seçiminin ve atanmalarının İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelik hükümlerine göre yapılması öngörülürken, zorunlu olarak, oluşturulan kadrolara girişin koşulları da düzenlenmiştir. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Alparslan ALTAN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	

KARŞIOY
(Reddi Hakim)

Mahkememize 2011/143 Esas sayısı ile T.B.M.M. üyesi 115 milletvekili tarafından açılan 30.12.2011 tarih ve 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali davasın da Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'ın reddi talebi yer almış ise de, dosyanın 12.01.2012 tarihli ilk incelemesinde hakimin reddi talebi esastan reddedilmiş, talebin kötü niyetle yapıldığı oyçokluğu ile kabul edilmiş ise de, bu gibi hallerde uygulanacak para cezasının talepte bulunanlar dışında cezanın SOYUT bir niteleme ile sadece davacıya verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne aşağıdaki nedenler ile katılınmamıştır.

Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü halinde, bu kasta yaptırım uygulanması hukuk düzenince makul kabul görmeyen bir fiilin cezalandırılması isteminin gereğidir. Nitekim hukukun temel ilkelerinden bakıldığında HMK'nun 42. maddesi hukuksuz eyleme meşruiyet kazandırmamak için ceza öngörüsünde bulunmuş ve başvuruda bulunanlara bunlar arasında nasıl bir hukuksal ilişki olduğuna bakmaksızın talepte bululanlar yönünden her birinin cezalandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Nitekim genel usul hukuku hükümleri yanında özel nitelik taşıyan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında Anayasa Mahkemesinde yapılacak hakimin reddi taleplerinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması halinde BAŞVURUCULARIN HER BİRİNE disiplin para cezası verileceği hükmü çok açıktır.

Davacılar; Anayasa'nın 150. maddesince siyasi parti kimliklerine bakılmaksızın kendilerine iptal davası açma hakkı tanınan meclis üye tamsayısının 1/5 oranındaki asgari 110 milletvekilidir. Açılan davaların kabul görebilmesi için alt sınır 110 olup beklenmeyip üstünde olması haline ilişkin bir sınırlama bulunmamaktadır. Nitekim Türkiye Büyük Milet Meclisi tarafından imzalanarak tasdik edilen belge ile görülen bu davayı açanların Meclis üyeleri oldukları teyit edilmiş ve görülen bu davayı da asgari 115 kişinin bir araya gelerek açtığı anlaşılmıştır.

Bir an için dava açma için bir araya gelen iradenin zorunlu bir birliktelik içinde oldukları kabul edilse bile bu beraberlik açılmış davanın mahkemece kabulünün ön şartıdır. Örneğin değişik siyasi gruplardan 140 kişinin bir araya gelmesi ile açılan bir davada dava açan belgeye imza atanlardan 40 kişinin diğer talepler yanında reddi hakim talebinde bulunmamış veya bilahare feragat olmaları halinde görülen davada dava, kalan 100 kişi davacı yönünden 110 kişilik dava açma şartını oluşturmadığı için açılmamış mı sayılacaktır? veya dava tüm diğer talepler yönünden düşmüş mü olacaktır?

Dava açanların iradesi açılmış davanın kabul şartından bağımsız nitelikte olup dava açanlar arasındaki hukuksal ilişkiden kaynaklı bir zorunluluk değildir. Reddi hakim talebinden çekilenler yönünden kötü niyet araştırması yapılamayacak ve para cezası verilemeyecek olması – talepte bulunan ve bulunmayanlar arasında nasıl bir hukuki tespit yapmayı gerektiriyorsa da dava

açıp hakimin reddi talebinde bulunanların bu yöndeki iradesi dava açma için bir araya gelme zorunluluğunda bağımsız bir fikir –bir irade tezahürüdür.

Dava açanlar, açma yönünden gerekli biçimsel bir zorunluluk, dava konusu talepler yönünden ise ihtiyari bir birliktelik içindedirler. Davacılar arasında şekli bakımından mecburi dava arkadaşlığı vardır.

Mecburi dava arkadaşlığında; dava konusu hukuki ilişkide farklı davranmalarını önleyecek çok sıkı, iştirak halinde bir ortaklık olup, dava arkadaşları aynı şekilde ve birlikte hareket etmek zorundadırlar. İştirak halinde mülkiyet, adi ortaklık, miras şirketi gibi veya ilgililer hakkında tek bir karar verilmesi zorunluluğunu doğuran davalarda davacılar şekli bakımından mecbur dava arkadaşı durumundadırlar ve dava konusu hak ile aralarında zorunlu ilişki vardır.

Özel yasasına tabii olan Anayasa Mahkemesine iptal davası açma şeklinde izah edildiği anlamda dava açan asgari 110 kişinin hukuk usulü nitelemesi ile mecburi dava arkadaşı oldukları söylenemeyecektir. Aralarında şekli bakımından olan bu zorunlu birliktelik nedeniyle dava açma şartı yerine getirildikten sonra dava açanlar yönünden dava açmada asgari sayısal zorunluluk şartının altına düşmedikçe talep konusu haklar yönünden bağımsız ihtiyari davranmalarının önüne geçecek kısıtlayıcı bir hüküm mevzuatta yoktur.

Kaldı ki, davanın konusu, dava açanlar arası şahsa bağlı sıkı bir medeni hukuk ilişkisinden değil Kamu hukukundan doğan ve toplumun tümünü ilgilendiren bir yasa uygulamasının, demokratik toplum öznelerinden Anayasal denetim talebine ilişkin olup bu yönüyle de mecburi dava arkadaşlığı nitelemesinden ayrıldığı düşünülmektedir.

Aktif süje olan davanın konusu, toplumun tümünü ilgilendiren içerik taşıdığından, pasif süje olan dava açanlar olup, dava açmada birliktelik zorunluluğu içinde iseler de hak, yetki ve taleplerini hukuka uygun sorumluluk bilinci dahilinde kullanmak zorundadırlar, Aksine davranışın cezalandırılacağının öngörüldüğü hallerde ceza vermenin sınırını adaletle şekillendirilmiş toplumsal yarar düşüncesi oluşturur, ve cezaların önleme iyileştirme amaçları da göz önüne alınarak adaletli bir ölçü içinde biçimlenir. Hedef cezanın yaratacağı korkutuculuk ve caydırıcılıktan toplum adına yararlanma ilkesidir.

Ceza önlemi kimi suçlardan, niteliği, işleme biçimi, Devlet için zarar alanı, SUÇTAN ZARAR GÖRENİN KİMLİĞİ vb nedenler ile farklı düzenlemeler içerebilir.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY

661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 59. maddesiyle değiştirilen 10.07.2004 gün ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 21. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi "Hizmetlerin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, genel sekretere yardımcı olmak üzere, norm kadroya uygun olarak genel sekreter yardımcısı atanabilir." hükmünü içermektedir.

6223 sayılı Yetki Kanunu, Bakanlar Kuruluna mevcut bakanlıkların kurulması, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerinin belirlenmesi, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesi taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarının saptanması, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarının saptanması konularında Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi verildiği görülmektedir.

Dava konusu kural, Büyükşehir Belediyelerinin teşkilat yapısında değişiklik getirmektedir.

Bir bakanlığın bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşunda düzenleme yetkisi veren yasa ile herhangi bir bakanlığın bağlı, ilgili yada ilişkili olduğu söylenmeyecek belediyelerin teşkilat yapısında değişiklik getiren düzenleme Yetki Kanunu kapsamında değildir.

Merkezi idarenin belediye üzerinde vesayet yetkisi var ise de kendi başına tüzel kişiliğe sahip, merkezi idare tüzel kişiliği içinde bir birim olmayan yer yönünden yönetim kuruluşu, belediye, İçişleri veya herhangi bir bakanlığın bağlı veya ilgili kuruluşu değildir. İlişkili kuruluş kavramında ise kapsamın

belirsizliği, ilişkinin hukuki bir temeli olmayıp "yakınlık, ilintili müşterek çalışma alanları gibi" sosyal ve siyasi nitelemelere dayandığı gözetildiğinde, belediyenin hukuken herhangi bir bakanlığın ilişkili kurumu olduğu da söylenemeyecektir.

Anılan nedenler ile kuralın Yetki Kanunu'nun kapsamı dışında kaldığı, Yetki Kanunu'na aykırı bir alanda Kanun Hükmünde Kararname çıkarılamayacağı ve kaynağını Anayasa'dan almayan bu düzenlemenin yetkisinin Anayasa'nın 91. ve 6. maddelerine aykırı olduğu kanaati ile kuralı Yetki Kanunu kapsamında gören çoğunluk görüşüne katılınmamıştır.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY GEREKÇESİ

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında ret talebinin ***"kötü niyetle yapıldığının anlaşılması"*** ve ***"esas yönünden kabul edilmemesi"*** hâlinde, ***"disiplin para cezası"*** verileceği öngörülmekte, (6) numaralı fıkrasında da ret talebinin ***"açıkça"*** kötüye kullanıldığının tespiti aranmaktadır.

Söz konusu kurallar uyarınca disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için, ret talebinin kötü niyetle yapılması ve ret talebi olarak gösterilen sebeplerin esastan kabul edilmemesi şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Bu şartlardan birinin gerçekleşmesi disiplin para cezası verilebilmesi için yeterli olamayacağı gibi ret talebinin açıkça kötüye kullanıldığının da tespit edilmesi gerekmektedir.

Davacı ret sebeplerini,

- Kamuoyunda *"WikiLeaks Belgeleri"* olarak bilinen belgelere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu iddiası,

- *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır"* biçimindeki 25 Nisan 2011 tarihli konuşma metninden yapılan alıntı,

ve bunları pekiştiren

- 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali başvurusunda istikrar kazanmış görüşünden vazgeçerek iptal isteminin reddi yönünde kullandığı oy,

olarak gösterdikten sonra, bu sebeplerin Cumhuriyet Halk Partisi'nin tarafı olduğu davalarda, reddedilenin tarafsız davranamayacağına ilişkin kuşkulara neden olduğunu ileri sürmüştür.

İleri sürülen bu iddia, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde incelenerek, söz konusu sebeplerin tarafsız hareket edemeyeceği kanısını haklı kılan hâl kapsamında olmadığı düşüncesiyle Davacının ret talebi esastan reddedilmiştir.

Ret talebinin esastan reddedilmiş olması, talebin kötü niyetle yapıldığı anlamını taşımayacağı gibi salt reddedilme nedeniyle disiplin para cezası verilemeyeceği de açıktır. Disiplin para cezası verilebilmesi için kanunun tanıdığı bu hakkın açıkça kötüye kullanıldığının (kötü niyetle yapıldığının) tespit edilmesi gerekmektedir.

Ret talebinin, kimi internet sitelerinden elde edilebilmesi mümkün olan ret sebeplerine dayanması, belirtilen ret sebeplerinin içerikleri, ret talebinin sunuluş biçimi, anlatım düzeni ve yargılama sürecindeki ileri sürülüş zamanı, Davacı tarafından açılan ve ret taleplerini de içeren diğer iptal davalarının konuları arasındaki benzerlik ve bu iptal başvurularındaki ret taleplerinin başvuru yönteminin ve ret sebeplerinin ayırımsız aynı olması dikkatle incelendiğinde, **ret talebi başvurusunun, kanunun tanıdığı bir hakkın kanuni sınırlar içinde kullanıldığını ve yargılamanın düzenli biçimde işleyişini önlemek ve kamu düzenini bozmak gibi bir amaç taşımadığını, dolayısıyla da bu hakkın açıkça kötüye kullanılmadığını göstermektedir.**

Açıklanan nedenle Davacıya disiplin para cezası verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6223 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak kararlaştırılan 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) iptali istenilen ve aşağıda belirtilen maddelerinde;

MADDE 4- 634 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 38 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(4) Mütercim kadrosuna atanacakların merkezi sınava ilave olarak usul ve esasları yönetmelikle belirlenen yarışma sınavında da başarılı olmaları gerekir."

MADDE 6- 3/6/2011 tarihli ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(4) Koordinasyon Ofislerinin kurulacağı yerler ve süresi ile Ofislerin çalışma usul ve esasları; bu Ofislerde, Bakanlık ve bağlı kuruluşların personelinden görevlendirilenler ile bunlara yardımcı olmak üzere mahallinden temin edilen ve Ofis hizmetlerinde çalışan personelin niteliği, sayısı, görev süresi ve bunlara ödenecek ücretlerin belirlenmesi, personele yapılacak ödemeler dışında kalan diğer harcamaların neler olacağı ve harcamaya ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca belirlenir."

MADDE 22- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yer alan *"giriş sınavının yapıldığı yılın Ocak ayının son günü"* ibaresi *"giriş sınavının yapıldığı tarih"* şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 29- 3056 sayılı Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrası *"Başbakanlık Müfettişliğine Müfettiş Yardımcısı olarak girilir. Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları, Müfettiş Yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir"* şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 59- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Hizmetlerin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, genel sekretere yardımcı olmak üzere, norm kadroya uygun olarak genel sekreter yardımcısı atanabilir."

MADDE 61- 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşlarının 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamındaki araçlarının alımı, işletilmesi, bakım ve onarımı ile bürolarının ihtiyaçları; kamu konutlarının yapım, bakım, işletme ve onarımı ile emniyet hizmetlerinin gerektirdiği teçhizat alımıyla ilgili harcamalar il özel idaresi bütçesinden karşılanabilir."

MADDE 73- 5431 sayılı Kanun'un 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde ve aynı fıkranın (c) bendinde yer alan "*otuz*" ibaresi "*otuzbeş*" şeklinde değiştirilmiştir.

"a) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının veya bunlara denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının havacılık, uçak/uzay, makine, elektrik-elektronik, elektronik ve haberleşme, inşaat, bilgisayar, endüstri, meteoroloji, mimarlık, hukuk, iktisat, uluslararası ilişkiler, ekonomi, maliye, işletme ve kamu yönetimi bölümleri ile Genel Müdürlüğün görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen diğer bölümlerden veya en az dört yıllık eğitim veren hava harp okulundan mezun olmak."

şeklindeki konular düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesinde, olağan dönemde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler ile Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin düzenlenemeyeceği, yine çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerin Yetki Kanunu'nun kapsamı içinde olması gerektiği öngörülmüştür.

Anayasa'nın *"Hizmete girme"* başlıklı 70. maddesinde *"Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."*denilmekte ve söz konusu kural, Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi düzenlemeler içinde yer almaktadır.

661 sayılı KHK'nin iptali istenilen **4. maddesinde** mütercim olarak atanacakların merkezi sınava ek olarak yarışma sınavında da başarılı olma koşulunun aranması**, 6. maddesinde** Gençlik ve Spor Bakanlığının yurt

dışında kurduğu Koordinasyon Ofislerinde çalıştırılmak üzere mahallinden personel temin edilmek istenmesi, **22. maddesinde** avukatlık mesleğinden hâkim adaylığına geçmek isteyenlerde aranan yaş ile ilgili koşulda giriş sınavının yapıldığı tarihin esas alınması, **29. maddesinde** Başbakanlık Müfettiş Yardımcılığına seçilme (giriş) hükmüne yer verilmesi, **73. maddesinde** havacılık uzmanı ve uzman yardımcılığı pozisyonlarında istihdam edilebilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinde belirtilen genel şartlara ek olarak yaş ve eğitim düzeyi ile ilgili şartların belirlenmesi husuları düzenlenmektedir.

Söz konusu düzenlemelerde yer alan kuralların, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olduklarında ve bu hakkın da Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi yasaklanan alan içinde yer aldıklarında duraksama bulunmamaktadır.

Buna göre, 661 sayılı KHK'nin 4., 6., 22., 29. ve 73. maddelerinde yer alan ve yukarıda tırnak içinde belirtilen kurallar, Anayasa'nın 91. maddesi ile olağan dönemde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler için yasaklanan alanı düzenlemekte ve bu halleriyle Anayasa'ya aykırılık oluşturmaktadır.

Ayrıca, 661 sayılı KHK'nin dayanağı olan 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı "Yetki Yasası" ile kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, bu hizmetlerin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütme ve kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memur, işçi, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliklerinin artırılmasının sağlanması için, atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme konularında düzenlemeler yapmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname (KHK) çıkarma yetkisi verilmiştir.

661 sayılı KHK'nin **6. maddesinde** Ofis hizmetlerinde çalışan personele ödenecek ücretin belirlenebileceği, **59. maddesinde** Büyükşehir Belediyesinde norm kadroya uygun olarak genel sekreter yardımcısının atanabileceği, **61. maddesinde** kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak kimi harcamaların il özel idaresi bütçesinden karşılanabileceği öngörülmektedir. Söz konusu düzenlemelerin istihdam edilen personelin ücret konusu ve yerel yönetimlerle ilgili olduklarında tereddüt bulunmamaktadır.

6223 sayılı "Yetki Yasası"nda Bakanlar Kuruluna kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilenlerin ücret konularının düzenlenmesiyle ilgili KHK çıkarma yetkisi verilmediği gibi yerel yönetimleri ilgilendiren konularda da KHK çıkarma yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla 661 sayılı KHK'nin 6., 59. ve 61. maddeleriyle 6223 sayılı "Yetki Yasası"nın kapsamı dışındaki alanın düzenlediği, böylece kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisinin Bakanlar Kurulunca kullanılarak düzenlemelerin gerçekleştirildiği anlaşılmakta, bunun da Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır..

Açıklanan nedenlerle 661 sayılı KHK'nin **4., 6., 22., 29., 59., 61**. ve **73**. maddelerinin iptali gerektiğinden, redde ilişkin çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- 6.4.2011 günlü, 6223 Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "Kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir. 661 sayılı KHK'nin 4., 22., 29. ve 73. maddeleri ise memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Oysa yukarıda ifade edildiği üzere 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle söz konusu kurallar Yetki Kanun'u kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralların iptali gerektiği kanaatine vardığımızdan, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

2- 6.4.2011 günlü, 6223 Yetki Kanunu'nun incelenmesinde "Mahalli İdarelerin" bu Kanun kapsamında olmadığı, diğer bir deyişle Kanun'un hiçbir maddesinde "Mahalli İdarelerle" ilgili düzenleme yapılabilmesi konusunda

yetki verilmediği anlaşılmaktadır. Oysa 661 sayılı KHK'nin 59. ve 61. maddeleri ile bir mahalli idare birimi olan "İl Özel İdaresi" ile ilgili düzenlemeler yapıldığı görülmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralların Yetki Kanunu kapsamı dışında kalması ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmesi nedeniyle iptaline karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaştığımızdan; çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Recep KÖMÜRCÜ	Burhan ÜSTÜN

DEĞİŞİK GEREKÇE

1- 6.4.2011 günlü, 6223 Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "Kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir. 661 sayılı KHK'nin 9., 10., 13. ve 18. maddeleri ise memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Oysa yukarıda ifade edildiği üzere 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenle yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir değişle söz konusu kurallar Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralların iptaline bu gerekçeyle katılmıyoruz.

Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN

KARŞIOY YAZISI

Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığı gerekçesiyle DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA yer olmadığına dair KARŞIOY:

İptal davasını açan Parti tarafından Başkan Haşim KILIÇ'ın reddi talebinin kötü niyetle yapıldığına ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince disiplin para cezası uygulanmasına ilişkin çoğunluk kararına aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum:

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında *"Ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi halinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verilir"* denilmiş; (6) numaralı fıkrasında *"Bu Kanun anlamında disiplin para cezasından maksat, bireysel başvuru hakkını veya ret talebini* ***açıkça kötüye kullandığı*** *tespit edilen başvurucular aleyhine verilen … para cezası"* olduğu belirtilmiştir. Buna göre para cezası verilebilmesi için öncelikle talebin esastan reddedilmesi gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Talepte kötü niyet olup olmadığı talebin yerinde olup olmadığı hususundan bağımsız olarak ayrıca incelenecek, varlığı **açıkça** saptanmışsa kötü niyete ilişkin para cezasına hükmedilebilecektir.

Reddi hakim talep etme hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetinin ve adil yargılanma hakkının gereğince kullanılmasını güvence altına alan bir hukuk müessesesidir. Temel hakların kötüye kullanılması gerekçesi, çoğu kez hakkın özüne dokunacak nitelikte kısıtlayıcı düşüncelere yönelebildiğinden, ihtiyatla kullanılmalı ve ancak açık, nesnel koşulların oluşması halinde başvurulmalıdır. Bu nedenle reddi hakim talepleri yönünden de kötü niyetin varlığı açık, somut ve nesnel delillere dayanmalıdır. Talebin gerekçelerinin yetersiz olması, davacının daha önce de benzeri nitelikte, kabul edilmeyen taleplerde bulunması, davacının mahkemeye ve hakime karşı itimatsızlığının bilinmesi, tek başına kötü niyetin kanıtlarını oluşturamazlar.

Olayda davacının reddi hakim talebinde bulunmasının kendi açısından hassasiyet yaratan bazı beyan ve olgulara dayandığı, bu bağlamda:

- Başkan Haşim KILIÇ'ın aleni bir konuşmada kullandığı ifadeler siyaset alanına giren eleştirilerdir. İyi işleyen demokrasilerde yüksek yargı başkanlarının siyaset alanına yönelik, ifade özgürlüğü kapsamında da olsa,

yorum veya değerlendirme yapmaları olağan değildir. Öte yandan, Anayasa'nın 150. maddesine göre iptal davası açma hakkı Cumhurbaşkanına, iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis gruplarına ve TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere ait olup, bunlardan Cumhurbaşkanının dava açması uygulamasına uzun süredir rastlanmadığı, iktidar partisinin dava açtığının ise hiç görülmediği bilinmektedir. Bu durumda eleştirinin hedefinin ana muhalefet olduğu açıktır.

- WIKILEAKS belgeleri her ne kadar hukuki bir işleme veya karara esas alınabilecek nitelikte değillerse de bunlarda geçen anlatımların davalı partide menfi yönde sübjektif kanaat veya kuşku uyandırmaya elverişli oldukları

anlaşılmaktadır.

Başkan Haşim KILIÇ'ın derdest olan davada tarafsız hareket edemeyeceği yönünde somut bir ret nedeni bulunmamakla birlikte Sayın Başkan'dan kaynaklanan nedenlerle davacıda bir hassasiyet doğmuş olduğu, dosyadaki evraktan anlaşılmaktadır. Bu nedenle olayda açıkça kötü niyet bulunduğu söylenemez. Para cezasına hükmedilmemesi gerekir.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesine göre hakimin reddi isteminin reddedilmesi halinde disiplin para cezası verilebilmesi için bu hakkın açıkça kötü niyetle kullanıldığının tesbiti gerekmektedir. Bu durumda talebin esastan reddedilmiş olması kanunun tanıdığı bu hakkın kötü niyetle kullanıldığı anlamına gelmeyeceği açıktır.

Bu nedenle davacıya disiplin para cezası verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesinin (4) numaralı fıkrası, 6. maddesinin (4) numaralı fıkrası, 22., 29., 59., 61. ve 73. maddelerinin iptali isteminin reddine, 20. maddesinin ise iptaline karar verilmiştir.

1) 59., 61. maddeler yönünden yapılan inceleme;

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde Kararname çıkarma yetkisi sınırlı bir yetki olup, maddenin ikinci fıkrasında da "Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını gösterir." denilmek suretiyle bu yetkinin kapsamı da gösterilmiştir.

Anayasa'nın 148. maddesinde Anayasa Mahkemesi, kanunların ve kanun hükmünde kararnamelerin Anayasaya şekil ve esas bakımından uygunluğunu denetleyeceği hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi içtihatlarına göre, Mahkeme kanun hükmünde kararnamenin denetimini yaparken sadece Anayasa hükümlerine uygunluğu yönünden değil aynı zamanda kanun hükmünde kararnamenin dayanağı olan yetki kanunu hükümlerine uygunluğunu da incelemektedir. Dava konusu kararnamenin dayanağı olan 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda, Bakanlar Kurulunun bakanlıkların birleştirilmesi, kaldırılması, yeni bakanlıklar kurulması, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerinin yeniden belirlenmesi konularında kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapabileceği belirtildiğinden, kanun hükmünde kararnamenin dayandığı yetki yasasının belirlediği sınırlar içinde düzenleme yapabileceği açıktır.

Bu durumda 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 59. maddesi ile 5216 sayılı Büyük Şehir Belediyesi Kanunu'nun 21. maddesinde yapılan değişiklik, 61. maddesi ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6. maddesinde yapılan değişiklik yerel yönetimlerle ilgili olup 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamı dışında kaldığından Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdır, iptali gerekmektedir.

2) 4. maddenin (4) numaralı fıkrası, 6. maddenin (4) numaralı fıkrası, 22. maddesi, 29. maddenin (d) bendinin ikinci paragrafı, 73. madde yönünden yapılan inceleme;

Anayasa'nın 7. maddesinde, "Yasama Yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez." hükmü yer almıştır. Anayasa'nın 87. maddesinde ise , "Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek" Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinde "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." denilmektedir.

Yukarıya aynen alınan madde hükümlerinden yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olup devredilemeyeceği, kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin ise kendine özgü istisnai bir yetki olduğu ve Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen sınırlar içinde kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın "siyasi haklar ve ödevler" başlıklı Dördüncü Bölümünde yer alan 70. madde de ise "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayırım gözetilemez." hükmü yer almıştır. Madde hükmü ile kamu hizmetlerine girme hakkı düzenlenirken, hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayırım gözetilemeyeceği de belirtilmek suretiyle bu hakkın güvence altına alındığı açıktır.

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, 6. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, 22. maddesinde, 29 maddesinin (d) bendinin ikinci paragrafında ve 73. maddesinde yer alan düzenlemelerde kamu hizmetine alınmada bazı ölçütlere yer verildiği, bu haliyle Anayasa'nın 91. maddesine göre kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyecek olan "siyasi haklar ve ödevler" başlıklı bölümde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkıyla ilgili 70. madde kapsamında düzenlemeler yapıldığı açıktır. Bu durumda yukarıda belirtilen kurallar Anayasa'nın 91. maddesi ile bağdaşmadığından, iptali gerekmektedir.

3) 20. madde yönünden yapılan inceleme;

24.10.2011 günlü, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 20. maddesiyle 3201 sayılı Kanuna eklenen geçici 22. maddenin son fıkrasında "Bu maddenin yayım tarihi itibariyle ikinci bölge hizmetini yapmamış ikinci sınıf emniyet müdürlerinin birinci sınıf emniyet müdürlerinin rütbesine terfi edebilmesi için ikinci bölgedeki en az hizmet süresi kadar fiilen zorunlu ikinci bölge hizmeti yapmış olması şarttır." denilmektedir.

Hukuk devletinde kazanılmış hak ilkesinden daha geniş olan hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, yürürlükteki yasalara güvenerek hukuksal durumlarını düzenleyenlerin bu güven duygularının zedelenmemesini gerektirir. Dolayısıyla itiraz konusu kuralla getirilen düzenleme ikinci bölgede hizmet yapmamış olanlar için böyle bir beklenti yaratmasına karşın, hukuk güvenliğini sarstığı gerekçesiyle yasa koyucunun bu yönde düzenleme yapmaya zorlanmasının Anayasal dayanağının bulunmadığı açıktır. Diğer taraftan statüleri aynı olmayan kişilere aynı kuralların uygulanmasının hukuksal eşitliği bozacağı tabii bulunmaktadır.

Bu nedenle itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olmadığından iptal isteminin reddi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle 24.10.2011 günlü 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesinin (4) numaralı fıkrası, 6. maddesinin (4) numaralı fıkrası, 22. maddesi, 29. maddesinin (d) bendinin ikinci paragrafı, 59., 61. ve 73. maddelerinin iptali gerektiği, 20. maddesinin iptali isteminin ise reddi gerektiği düşüncesiyle, bu maddeler yönünden verilen çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞI GÖRÜŞ

24.10.2011 günlü, 661 sayılı "Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin"; tümünün ve dava dilekçesinde gösterilen bazı maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istenmiştir. Söz konusu KHK'nin 22. ve 29. maddelerinde getirilen düzenlemelerin, Anayasa'nın 91. maddesi gereğince KHK ile düzenlenemeyecek alanlardan olan kamu hizmetine girme hakkı yönünden incelenmesi gerekmektedir.

661 sayılı KHK'nin 22. maddesi şu şekildedir: *"24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yer alan "giriş sınavının yapıldığı yılın Ocak ayının son günü" ibaresi "giriş sınavının yapıldığı tarih" şeklinde değiştirilmiştir".* Avukatlık mesleğinden hakim ve savcı adaylığına geçebilmek için gerekli şartları düzenleyen 2802 sayılı Kanun'un 8. maddesinin birinci fıkrasının k bendinin değişiklikten sonraki hali şu şekildedir:

"ADAYLARIN NİTELİKLERİ

Madde 8- Adaylığa atanabilmek için:

….

k) Avukatlık mesleğinden adaylığa geçmek isteyenler için; yukarıdaki (ı) bendi hariç diğer şartları taşımakla birlikte, mesleklerinde fiilen en az beş yıl çalışmış, ***"giriş sınavının yapıldığı tarih"*** *itibariyle "kırkbeş" yaşını doldurmamış ve kendi aralarında yapılacak olan yazılı yarışma sınavında ve mülakatta başarılı olmak, şarttır."*

Görüldüğü gibi kural, hâkim adaylığına atanabilmek için adaylarda bulunması gereken şartları düzenlemektedir. Yapılan değişiklikten önce, "giriş sınavının yapıldığı yılın Ocak ayının son günü" esas alınmaktaydı. Böylece, 661 sayılı KHK'nin 22. maddesi ile avukatlık mesleğinden hâkim ve savcı adaylığına geçmek isteyenlerde aranan yaş şartında giriş sınavının yapıldığı tarihin esas alınması kabul edilmiş olmaktadır.

Avukatlık Kanunu m. 1,1'de, avukatlığın kamu hizmeti ve serbest bir meslek olduğu belirtilmektedir. Bu hüküm gereği acaba avukatın Anayasa m.

128 anlamında memur veya kamu görevlisi olduğu söylenebilir mi? Avukatlık, niteliği itibariyle kamu hizmeti olarak kabul edilmekle birlikte, aynı zamanda serbest bir meslektir. Serbest çalışan bir avukatı, Anayasa m. 128 anlamında memur veya kamu görevlisi saymak mümkün değildir. O nedenle de, serbest çalışan avukatlıktan, hakim ve savcı adaylığına geçiş, bir kamu görevlisinin görev yerinin değişimi olarak kabul edilemez.

Daha önce kamu hizmetinde bulunmayan avukatın, hakim ve savcı adaylığına geçişiyle birlikte kamu hizmetine girmesi sözkonusu olmaktadır. Dolayısıyla, inceleme konusu kural da, daha önce kamu hizmetinde bulunmayan bir kimsenin ilk kez kamu hizmetine girmesine ilişkin şartları düzenlemektedir. O nedenle, 661 sayılı KHK'nin 22. maddesiyle düzenlene husus, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen kamu hizmetine girme hakkı kapsamında değerlendirilmelidir.

Anayasa m. 91,1, cümle ikiye göre "*Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez*". Anayasa'nın ikinci kısım dördüncü bölümünde 70. maddede düzenlenen kamu hizmetine girme hakkının da 91. madde kapsamında olduğu açıktır. O nedenle, avukatlıktan hakim ve savcı adaylığına geçişe ilişkin şartları düzenleyen 661 sayılı KHK'nin 22. maddesi, kamu hizmetine girme hakkına ilişin olduğundan KHK ile düzenlenememesi gerekir.

Benzer şekilde, 661 sayılı KHK'nin 29. maddesiyle de Başbakanlık müfettiş yardımcılığına ilişkin 3056 sayılı Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmiştir. Hüküm şu şekildedir: *"Başbakanlık Müfettişliğine Müfettiş Yardımcısı olarak girilir. Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları, Müfettiş Yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir".* Hükmün değişiklikten önceki hali ise *"Teftiş Kurulunun çalışma usul ve esasları, müfettişlerin seçilmesi ve yetiştirilmesi ile diğer hususlar, bir yönetmelikle tesbit edilir" şeklindedir.*

Görüldüğü gibi, bu hüküm de daha önce kamu hizmetinde olmayan kimselerin Başbakanlık müfettiş yardımcılığına girmesine ilişkin olup, bu kapsamda seçilmesinin de yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir. Şu halde, burada da kamu hizmetine girmeye ilişkin bir husus yine KHK ile

düzenlenmiş olmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesi gereğince bu hususun da KHK ile düzenlenememesi gerekir. Bu yönde verilen Mahkememiz kararları da bulunmaktadır. (örneğin bkz. 29.11.2012 tarih, E.2011/100, K.2012/91 sayılı Karar).

Mahkememiz çoğunluk görüşünde, gerek avukatlıktan hakim ve savcı adaylığına geçiş; gerekse başbakanlık müfettiş yardımcılığına giriş, kamu hizmetine girme hakkı ile bağlantılı görülmediğinden Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna varılmıştır. Oysa yukarıda belirtilen gerekçelerle, bu hususların da Anayasa m. 70'de düzenlenen kamu hizmetine girme hakkına dahil olduğu açıktır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, 661 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 22. ve 29. maddelerinin Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırı olduğu ve iptali gerektiği kanaatinde olduğumdan, çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 24.10.2011 tarihli ve 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 61. maddesiyle, 22.2.2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 6. maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilmiştir. Buna göre, "il özel idaresi bütçesinden, emniyet hizmetlerinin gerektirdiği teçhizat alımıyla ilgili harcamalar yapılabilir" şeklindeki fıkra, "Kamu kurum ve kuruluşlarının 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamındaki araçlarının alımı, işletilmesi, bakım ve onarımı ile bürolarının ihtiyaçları; kamu konutlarının yapım, bakım, işletme ve onarımı ile emniyet hizmetlerinin gerektirdiği teçhizat alımıyla ilgili harcamalar il özel idaresi bütçesinden karşılanabilir" şeklinde değiştirilerek il özel idarelerinin harcama yükümlülükleri artırılmış ve bu suretle görevleri genişletilmiştir.

661 sayılı KHK'nın dayanağı olan 6223 sayılı Yetki Kanunu; (a) Bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların kurulması ile görev, yetki ve teşkilatına ilişkin konularda ve (b) kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerine ilişkin atanma, nakil ve görevlendirme gibi bazı konularda düzenleme yapmaya izin vermektedir.

İl özel idaresi, 5302 sayılı Kanun'un 3. maddesinde "İl halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmaktadır. İl özel idaresi, her hangi bir bakanlığın bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşu olmadığı gibi dava konusu düzenlemenin il özel idarelerinde istihdam edilen kişilerle ilgili bir yönü de bulunmamaktadır.

Nitekim Mahkememiz, kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında yer alan sosyal hizmet kuruluşlarının il özel idarelerine devrini öngören 633 sayılı KHK'nın geçici 9. maddesinin ilgili fıkralarını, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle, oybirliğiyle iptal etmiştir (E. 2011/82, 2012/150, K.T: 11.10.2012).

Dava konusu kuralın da aynı gerekçeyle iptali gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne katılamıyorum.

2. 661 sayılı KHK'nın 22. maddesiyle, 24.2.1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 8. maddesinin birinci fıkrasının avukatlıktan hakim ve savcı adaylığına geçişin şartlarını düzenleyen (k) bendinde değişiklik yapılmıştır. Değişiklikten sonra (k) bendi şu hali almıştır: "*Avukatlık mesleğinden adaylığa geçmek isteyenler için; yukarıdaki (ı) bendi hariç diğer şartları taşımakla birlikte, mesleklerinde fiilen en az beş yıl çalışmış,* ***giriş sınavının yapıldığı tarih*** *itibariyle kırkbeş yaşını doldurmamış ve kendi aralarında yapılacak olan yazılı yarışma sınavında ve mülâkatta başarılı olmak, şarttır*". Kuralla, geçiş için gerekli olan kırkbeş yaşın hesaplanmasında dikkate alınan "giriş sınavının yapıldığı yılın Ocak ayının son günü" ibaresi, "giriş sınavının yapıldığı tarih" şeklinde değiştirilmiştir.

Diğer yandan, aynı KHK'nın 29. maddesiyle, 10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi değiştirilerek, diğer hususlar yanında, "Müfettiş Yardımcılarının seçilmesi"ne dair hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi uyarınca, "Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." Dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevlerden olan ve Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen "kamu hizmetine girme hakkı", 91. madde gereğince kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanan haklardan biridir.

İptali istenen kurallar, hakim ve savcı adaylığı ile müfettiş yardımcılığına giriş şartlarına dair düzenlemeler mahiyetindedir. Bu mesleklere girişte hangi şart ve niteliklerin aranacağı, bu kamu hizmetine girecek kişilerin kimler arasından ve nasıl seçileceği gibi hususlar, kamu hizmetine girme hakkının uygulanmasına ilişkin olup, Anayasa'nın 91. maddesi uyarınca kanun hükmünde kararnameyle düzenlenemeyecek "yasak alan" içine girmektedir.

Nitekim Mahkememiz, 661 sayılı KHK'nın 9., 10. ve 13. maddeleriyle değiştirilen, gümrük ve ticaret denetmen yardımcılığı, gümrük muhafaza memurluğu ve kaymakam adaylığına girişe dair kuralları, Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin oldukları gerekçesiyle iptal etmiştir. Aynı şekilde, Mahkememiz daha önce verdiği birçok kararda "müfettiş yardımcılarının seçilmesi"ne ilişkin hususların yönetmelikle düzenleneceğini öngören KHK kurallarını aynı gerekçeyle iptal etmiştir. (Örneğin E.2011/79, K.2013/69, K.T: 6.6.2013; E. 2011/100, K. 2012/91, K.T: 29.11.2012).

Açıklanan nedenlerle, 661 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 22. ve 29. maddeleriyle değiştirilen dava konusu kuralların Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu ve iptal edilmeleri gerektiği kanaatindeyim.

Üye
Zühtü ARSLAN

Esas Sayısı : 2011/131
Karar Sayısı : 2013/22
Karar Günü : 31.1.2013

İPTAL DAVASINI AÇANLAR : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 117 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : A- İptal davası ile ilgili, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

B- 26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddelerinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına,

karar verilmesi istemidir.

I- HÂKİMİN REDDİ, İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"HAKİMİN REDDİ TALEBİ

Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36 ncı maddesinde, "adil yargılanma hakkı" düzenlenmiş; 138 inci maddesinde ise, "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler." denilmiştir.

Yargıçların bağımsızlığına gerekçe oluşturan, Anayasa, yasa ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesine ilişkin bu kuraldan yargıçların tarafsızlığı anlaşılmalıdır. Yargıçlara yönelik "meslek ahlakı standartlarını" oluşturmak amacıyla belirlenen ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 27.06.2006 gün ve 315 sayılı kararıyla benimsenen, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul ettiği 2003/43 sayılı "Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkeleri" de yargıcın bağımsızlığı ile tarafsızlığına ilişkin bağlayıcı hükümler içermektedir.

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri şöyledir:

"Değer 1: BAĞIMSIZLIK

İlke: Yargı bağımsızlığı, hukuk devletinin ön koşulu ve âdil yargılanmanın temel garantisidir. Bundan dolayı hâkim, hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını temsil ve muhâfaza etmelidir.

Uygulama:

1.1 Hâkim, doğrudan ya da dolayısıyla her hangi bir sebeple ya da her hangi bir yerden gelen müdâhale, tehdit, baskı, teşvik ve tüm hâricî etkilerden uzak, hâkimin olayları değerlendirmesi temelinde, vicdânî hukuk anlayışı ile uyum içerisinde bağımsız olarak yargısal işlevini yerine getirmelidir.

1.2 Hâkim, genelde toplumdan, özelde ise karar vermek zorunda olduğu ihtilâfın taraflarından bağımsızdır.

1.3 Hâkim, yasama ve yürütme organlarının etkisi ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fîlen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmelidir de.

1.4 Hâkim, yargısal görevlerini yerine getirirken, tek başına karar vermek zorunda olduğu hususlarda diğer yargıçlardan da bağımsızdır.

1.5 Hâkim, yargının kurumsal ve eylemsel bağımsızlığını sürdürmek ve arttırmak için, yargısal görevlerinin ifasına yönelik koruma tedbirlerini almalı ve bunları artırmalıdır.

1.6 Hâkim, yargı bağımsızlığını sürdürmede esas olan yargıya yönelik kamusal güveni güçlendirmek amacıyla, yargı etiği ile ilgili yüksek standartlar sergilemeli ve bunları ilerletmelidir.

Değer 2: TARAFSIZLIK

İlke: Tarafsızlık, yargı görevinin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinin esasıdır. Bu prensip, sadece bizâtihî karar için değil aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerlidir.

Uygulama:

1. Hâkim, yargısal görevlerini tarafsız, önyargısız ve iltimassız olarak yerine getirmelidir.

2. Hâkim, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde olmalıdır.

3. Hâkim, duruşma ve karar aşamalarında, kendisini yargılamadan zorunlu olarak el çektirecek olasılıkları makul ölçüler içerisinde asgariye indirecek şekilde hareket etmelidir.

4. Hâkim, önündeki bir dava veya önüne gelme ihtimâli olan bir konu hakkında, bilerek ve isteyerek; yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça âdilânelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak hiçbir yorumda bulunmamalıdır. Ayrıca hâkim, her hangi bir şahsın ya da meselenin âdil yargılanmasını etkileyebilecek alenî olsun veya olmasın her hangi bir yorum da yapmamalıdır.

5. Hâkim, tarafsız olarak karar veremeyeceği durumda veya makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide tarafsız olarak karar veremeyeceği izlenimi yaratması halinde, yargılamanın her hangi bir aşamasına katılmaktan çekinmelidir. Sınırlı sayıda sayılmamakla birlikte bu durum aşağıdaki ihtimâllerde söz konusu olur:

6. Hâkimin, yargılama aşamasında delil kâbilinden tartışılan olaylarla ilgili kişisel bir bilgiye sahip olması veya davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olması veya,

7. Hâkimin ihtilâf konusu davada, olaya ilişkin bir tanıklığının olması ya da daha önceden bu konuda avukat olarak hizmet vermiş olması veya,

8. Hâkim ya da hâkimin ailesinden birisinin ihtilâf konusu dava sonuçlarıyla ilgili ekonomik bir çıkarının olması. Davaya bakmaya devam edecek yeni bir mahkemenin kurulamaması halinde veya hiçbir şeyin yapılmamasının durumun aciliyeti nedeniyle ciddi şekilde adaletsizliğe yol açacağı halde hâkime, görevden el çektirmek gerekmez."

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin yukarıda aynen yer verilen "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri hiçbir yoruma ve ek açıklamaya ihtiyaç göstermeyecek derecede açıktır.

Kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde (http://www.wikileaks.ch/origin/186_18.html) yer alan 03 ANKARA 4862 kodlu yazıda, "4. (C) Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan tüm reformları -- kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Parti Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir." ifadeleri yer almaktadır.

Kamuoyuna yansıyan ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç tarafından da yalanlanmayan belgeye dayalı bilgilere göre, Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyükelçiliği yetkililerine olumsuz değer yargılarında bulunduğu anlaşılmış, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile de Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğmuştur.

Yasama ve yürütme organlarının siyasi söylemlerinden ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fiilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmesi de gereken bir yüksek yargıcın, hem de yabancı bir ülkenin Büyükelçiliğine iç siyasete ilişkin değerlendirmelerde bulunmasındaki tuhaf ötesi gariplik bir yana, yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü, Anayasaya şekil ve esas bakımından; Anayasa değişikliklerini ise şekil bakımından denetlemek ve bireysel başvuruları karara bağlamakla Anayasal olarak görevli Anayasa Mahkemesinin bir üyesinin, TBMM'nin çıkardığı yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü ve Anayasa

değişikliklerini gerek gördüğü durumlarda Anayasa Mahkemesine taşımakla Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet Partisi hakkında şikayetvari olumsuz görüş beyan etmenin de ötesinde, hiç kimseyi yüceltmeyecek sözler söylemesi; yargıcın bireysel bağımsızlığını koruyamadığını, kara vermek zorunda olduğu ihtilafın taraflarından bağımsız kalamadığını, sadece bizatihi karar için değil, aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerli olan tarafsızlık ilkesiyle bağdaşmayan eylemler içinde bulunduğunu, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde bulunmadığını; önüne gelme ihtimâli olan davalar hakkında, yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça adilanelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak yorumlarda bulunduğunu, hiçbir yoruma ihtiyaç göstermeyecek açıklıkta ortaya koymaktadır.

Somut olayda, ekte yer alan belgeler ve bu belgeler çerçevesinde kamuoyu önünde yapılan aleni tartışma ve değerlendirmeler karşısında, Sayın Başkan Haşim Kılıç'ın derin bir sessizliğe bürünerek, usulen yalanlama yoluna dahi gitmemiş olması, kamuoyunda ABD Ankara Büyükelçiliğine Cumhuriyet Halk Partisini şikayet eder mahiyetteki sözleri söylediği ve olumsuz değerlendirmelerde bulunduğu ve dolayısıyla davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olduğu şeklinde anlaşılmış ve Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu işbu davada bir yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin ciddi kuşkuların yerleşmesine yol açmıştır.

25 Nisan 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49 uncu Kuruluş Günü Töreninde yapılan açılış konuşmasındaki şu sözler de Sayın Haşim Kılıç'a aittir:

"Anayasanın 175 inci maddesinde Anayasa değişikliği için öngörülen nitelikli çoğunluk anlayışının içinde, uzlaşmaya dönük örtülü bir yaklaşım olduğu düşünülebilirse de, bu, çoğunluğu elde edenlerin azınlıkta kalan diğer görüşleri ve farklılıkları yok sayma, dışlama ya da dayatma yolunu haklı kılamaz. Ancak, nitelikli çoğunluk dışındaki görüş sahiplerinin de bu gücü bloke etme, etkisizleştirme gibi davranış sergilemelerine de izin verilemez. Doğal hukukla örtüşen evrensel değerler üzerinde geniş katılımlı bir iradeyi oluşturmak zor değildir. Yeter ki demokrasinin müzakere imkânlarından faydalanarak çözüm bulma iradesi samimiyetle ortaya konulabilsin. Toplumun tanıklığında ortaya konulan bu samimi duruşlar, çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" noktasındaki düşünce sahiplerinin haksızlığını açıkça ortaya koyacaktır. Siyaset kurumları, geçmişte yaşanan fahiş hatalarla hesaplaşarak, sorunlara çözüm önerilerini cesaretle sunabilmelidirler. Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesi'ne dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı Haşim Kılıç'a göre, Anayasanın 175 nci maddesinde aranan nitelikli çoğunluk, uzlaşmaya dönük açık bir kural değil, sadece örtülü bir yaklaşım olarak düşünülebilir ve Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet partisinin, siyasal iktidarın çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" anlayışıyla çıkardığı yasal düzenlemeleri, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine götürmesi, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı"dır.

CHP'nin Anayasa Mahkemesine dava açmasına ilişkin olarak kamuoyunda kahve sohbeti düzeyinde sürdürülen güncel siyasi tartışmalar esnasında, sadece Anayasa Mahkemesine iptal davası açma yetkisi bulunan Anamuhalefet Partisini aşağılamayı ve toplum nezdinde itibarsızlaştırmayı değil, aynı zamanda Başkanı olduğu Yüksek Mahkemenin demokratik sistem içindeki işlevi ile Anayasal varlık nedenini de sorgulayan bu sözleri, herhangi bir siyaset insanı değil, Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı söyleyebilmiştir. Dahası bu sözler, günümüz Türkiye'sinin kâbusu olduğu üzere, dostlar arasında yapılan özel bir sohbetin ortam veya telefon dinlemesi suretiyle elde edilmesi ve medyaya servisi yoluyla kamuoyuna yansımamış; yazılı ve görsel tüm medyanın takip ettiği Yüksek Mahkemenin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde -6223 sayılı Yetki Yasasının siyasal iktidarın sayısal çoğunluğuna dayalı olarak kabul edildiği 06.04.2011 tarihinden 20 gün sonra 25.04.2011 tarihinde- yapılmıştır.

Demokratik siyasal sistemlerde bir siyasi partinin muhatabı, diğer siyasi partilerdir. Dolayısıyla, herhangi bir siyasi parti hakkında siyasi değerlendirme, eleştiri ve suçlamaları yapacak olanlar da halkın oylarına talip olan diğer siyasi partilerdir. Anayasasında demokratik hukuk devleti ile kuvvetler ayrılığı ilkelerini benimsemiş ve yargıç bağımsızlığı ile tarafsızlığına yer vermiş bir ülkede, Anayasa Mahkemesi Başkanının herhangi bir siyasi partiyi bırakınız suçlamayı, eleştirmesi dahi hiçbir şekilde mümkün olamaz. Hele bu suçlamanın, Başkanı olduğu Mahkemenin demokrasilerdeki işlevi ile varlık nedenini de yok sayarak Anayasa Mahkemesine dava açmak gibi Anayasal bir hakkın kullanımı, muhalefet görevinin bir parçası ve temel hak ve özgürlükler ile halkın çıkarlarını korumanın gereği ile ilgili olması, açıklanabilir olmanın uzağındadır.

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanının amacı ve hedefi, "kör kör parmağım gözüne" kadar açık ve herhangi bir yoruma ihtiyaç duymayacak kadar belirgin bir şekilde Anamuhalefet Partisini, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı" ile suçlaması; hukuksal konumu ve statüsü ile mesleki deneyimi göz önüne alındığında, ancak, Anamuhalefet Partisine karşı alt benliğe yerleşmiş katı önyargının, üst benliğin kontrol işlevini parçalayarak açığa çıkacak derecede güçlü olmasıyla mümkün olabilir ve bu durum tarafsızlığın yitirildiğinin en belirgin göstergesidir.

Öte yandan, Sayın Haşim Kılıç Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçildiği 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 8 adet yetki yasasının iptali başvurularına üye ve başkan sıfatıyla katılmıştır.

Bu Yetki Yasaları ve Anayasa Mahkemesi kararları ile Sayın Haşim Kılıç'ın kullandığı oylar şöyledir:

1- 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin açtığı davada, AYM 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı Kararı ile 3755 sayılı Yetki Yasasını, Anayasanın 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, karşıoy kullanmıştır.

2- 24.06.1993 günlü 3911 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı Kararı ile 3911 sayılı Yetki Yasası, "verilen yetkinin belirsiz olduğu", "yetki yasasında bulunması gereken öğeleri içermediği", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu olup olmadığının tespitinin olanaksız olduğu", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

3- 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı Kararı ile 3990 sayılı Yetki Yasası, "verilen KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olmadığı", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu", "öngörülen amaç, konu ve kapsamın somut ve belirgin nitelikte olmadığı" gerekçeleriyle Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile İptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, iptali yönünde oy kullanmakla beraber, KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olması gerektiği görüşüne katılmamıştır.

4- 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı Yetki Kanununun iptali için TBMM Üyeleri Hasan KORKMAZCAN, Bülent ECEVİT ve 113 Milletvekilinin açtığı davada, AYM 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı Kararı ile 4109 sayılı Yetki Yasasını, "erkler ayrılığı", "demokratik hukuk devleti" "yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkelerine aykırı olduğu, "nerelerin il, nerelerin ilçe olacağı konusunda belirsizlik yarattığı", "kapsam ve ilkelerinin belirsiz olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

5- 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı Kararı ile 4113 sayılı Yetki Yasasını, "yetki yasasında, çıkarılacak KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkelerinin belirgin ve somut biçimde gösterilmemesi", "yasama yetkisinin devrini doğurması" gerekçeleriyle Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

6- 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açtığı davada, AYM 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı Kararı ile 4183 sayılı Yetki Yasasını, "amaç, kapsam ve ilkelerin belirsiz olduğu", "Bakanlar Kurulu'na geniş kapsamlı KHK çıkarma yetkisi verildiği", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanındığı" gerekçeleriyle, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

7- 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararı ile 4588 sayılı Yetki Yasasını, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmesi", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

8- 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanununun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı davada, AYM'nin 27 Ekim 2011 Perşembe günü yapılan oturumunda, 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oyun üstün sayılmasından dolayı iptal istemi reddedilmiştir.

Her dosyanın kendi içinde değerlendirilmesi gerekeceği kural olmakla birlikte, Sayın Haşim Kılıç'ın Yetki Yasaları konusunda 1993 yılından bu yana istikrar kazanmış görüşünden dönerek iptal isteminin reddi yönünde oy kullanması, kamuoyunda AKP'yi Anayasa Mahkemesi Başkanının kurtarması şeklinde değerlendirilmiş ve bu değerlendirme Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin yerleşen ciddi kuşkuları pekiştirmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 59 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan, Başkan ve üyelerin istişari görüş ve düşüncesini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacaklarına ilişkin kural ile 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "Başkan ve üyeler tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabilirler." hükmüne dayanarak Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç hakkında reddi hakim talebinde bulunuyoruz.

…

III. GEREKÇELER

26.09.2011 Tarihli ve 654 Sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddelerinin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama

yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim; 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 8 adet yetki yasasının iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan, sonuncusu olan 6223 sayılı Yetki Yasası hariç, 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı, 24.06.1993 günlü ve 3911 sayılı, 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı, 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı, 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı, 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Yasaları; Anayasa Mahkemesinin sırasıyla 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı; 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı; 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı; 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı; 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı; 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı; 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararları ile iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkemenin anılan 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun

takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

denilmiştir.

Dava konusu hukuki olayda ise, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 03.03.2011 tarihli 73 ncü Birleşiminde, Genel Seçim tarihinin öne alınarak, Genel Seçimin 12 Haziran 2011 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Bundan 25 gün sonra, Yetki Yasasına ilişkin "Yasa Tasarısı" Başbakanlıkça 28.03.2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Başka bir anlatımla Yetki Yasa Tasarısı, Genel Seçime 2,5 ay kala TBMM'ye sevk edilmiş; siyasal iktidarın TBMM'deki sayısal çoğunluğuna dayalı olarak da 06.04.2011 tarihinde kabul edilmiştir. TBMM'de 06.04.2011 tarihinde kabul edilen Yetki Yasası, 14 gün TBMM'de bekletildikten sonra Cumhurbaşkanlığına 19.04.2011 tarihinde sunulabilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının çıkarılmasındaki öncelikli anayasal sorun, "ivedilik" ile ilgilidir. İvedilik, "önemli ve zorunlu" konunun KHK yoluyla düzenlenmesinin olmazsa olmaz koşuludur ve yasama dahil bütün süreçleri kapsamaktadır. Yasama organı çıkardığı yasanın ivediliğine inanıyorsa, söz konusu yasanın ivedi olarak yürürlüğe girmesi için gereğini yerine getirmek durumundadır. TBMM Genel Kurulunda 06.04.2011 tarihinde kabul edilen 6223 sayılı Yasa, 14 gün TBMM'de bekletilmiş ya da unutulmuş, ancak 19.04.2011 tarihinde Cumhurbaşkanlığına gönderilebilmiştir. Bu nasıl ivediliktir ki, hiçbir yasanın başına gelmeyen durum, ivediliği anayasal ilke olan yetki yasasının başına gelebilmiştir. Burada, yetki yasasının çıkarılmasındaki ilkelerle birlikte, kamu yararı ilkesinin de ihlal edildiği yadsınamaz bir gerçektir.

Öte yandan, genel seçim, şekli bakımından anayasal iki yetkili organın, yasama ve yürütme organlarının birbirlerine bağlı olarak yenilenmesi; özü bakımından da, Anayasayı değiştirme yetkisi de bulunan kural koyucu organın ve buna bağlı olarak

ülkenin hukuksal yapısının ve yönetim programının belirlendiği en önemli ve etkin demokratik müessesedir. Seçim kararı almak, demokratik toplum düzeninin gereklerini yerine getirme yönünden, egemenliğin sahibi iradeye başvurmaktır. Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan "demokratik hukuk devleti" ilkesi, demokratik toplum düzeninin ve "bir yaşam biçimi" olan demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işletilmesinin adaletli bir hukuk düzeni ve hukuk güvenliği içinde gerçekleşmesini, aynı zamanda da devlete duyulan güveni içerir.

Ortada, KHK'lerle düzenlemelere gidilmesi yönünde, "önemli, zorunlu ve ivedi durum" yok ve yasama organının ve dolayısıyla yürütme organının yenilenmesine karar verilmiş iken, hem mevcut Bakanlar Kurulunu hem de seçimden sonra kurulacak Bakanlar Kurulunu kapsayacak ve aynı zamanda da gelecek yasama organını ipotek altına alacak şekilde, Bakanlar Kuruluna 6 ay süreyle, KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi yasama yetkisinin devri anlamına da gelmektedir. 6 aylık sürenin uzunca bir bölümü, henüz kurulu olmayan ve ne zaman kurularak göreve başlayacağı belli olmayan bir Bakanlar Kurulunu kapsamaktadır ki burada da, hukuk devletinin "belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleriyle birlikte, KHK'lere ilişkin "önemli, zorunlu ve ivedi durum" ilkesinin ihlali söz konusudur.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra; (1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına;

(b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilerek adeta tüm kamu kurum ve kuruluşları kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla geçiştirilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Tüm bunlara ve Anayasa Mahkemesinin içtihat haline gelmiş yerleşik kararlarına rağmen; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu"nun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 6223 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 27 Ekim 2011 Perşembe günü yapılan oturumunda, 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle, bu güne kadar istikrar kazanmış görüşünün aksine iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oydan dolayı iptal istemi OY ÇOKLUĞU ile reddedilmiştir.

Gerekçeli karar yayınlanmadığı için, Yüksek Mahkemenin içtihat haline gelmiş yerleşik kararlarından dönme gerekçelerini bilemiyoruz. Ancak, söz konusu dönmenin, Anayasanın 146 ncı ve 147 nci maddelerinde 12.09.2010 tarihli ve 5982 sayılı Yasanın 16 ncı ve 17 nci maddeleri ile yapılan değişiklikler ve Anayasaya 5982 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle eklenen geçici 18 inci maddesiyle Yüksek Mahkemenin üye yapısının siyasal iktidar tarafından değiştirilmiş olmasıyla uzaktan veya yakından herhangi bir ilgisinin olmamasını da demokrasimizin geleceği ve Anayasamızdaki kuvvetler ayrılığı ile yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri bağlamında temenni ediyor ve önemsediğimizi belirtiyoruz.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak 654 sayılı KHK'ye kadar 22 adet KHK çıkarılmıştır. Yazılı ve görsel medyada yer alan haberlerden Bakanlar Kurulunun hızını alamadığı ve dolayısıyla bunlara yenilerini ekleyeceği anlaşılmaktadır. Nitekim, 6223 sayılı Yetki Yasasının Anayasa Mahkemesinin 27 Ekim 2011 Perşembe günü yapılan oturumunda iptal edilmemesi üzerine yeni bir KHK furyası daha başlamış ve iki gün içinde 11 KHK daha yayımlanarak KHK sayısı 34'e çıkmıştır.

Öyle ki, söz konusu KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır. Bu durum göz önüne alındığında, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebilmesi için, Anayasa Mahkemesinin içtihat haline gelmiş kararlarına göre, "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç Anayasal koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmesi şöyle dursun, Bakanlar Kurulunun yönetmelikle kurallaştırmanın

dahi asgari gerekleri olan araştırma, inceleme, ihtiyaçları tespit etme ve giderme yollarını belirleme gibi ciddi hiçbir hazırlığının olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren yasal düzenlemelerin KHK'lere konu oluşturamayacağının en açık, belirgin ve tartışmasız göstergesidir.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını hiç kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlamak için geliştirilen oyunlardır. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Kamu hizmeti yürütmekle görevli kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapıları, kamu hizmeti üretme usul ve esasları, personel sistemi ve hizmet üretme süreçleri paramparça edilmiştir. Yapılan düzenlemelerde 3046 sayılı Kanuna dahi uyulmamaktadır. Bakanlar Kurulu uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini de değiştirmektedir. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak hukuk devleti ilkesine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçları ve çözüm yollarını tespitten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşleri alınıp üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır. Demokratik devletin ve çağdaş demokrasinin özü budur.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsız ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bunun en açık, bariz ve doğrudan örneklerine Yüce Mahkemeye açılan iptal davalarında yer verilmişti. 654 sayılı KHK de bunlardan birini oluşturmaktadır.

26.09.2011 tarihli ve 654 sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" ile 29.06.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 401 inci maddesinde değişiklik yapılmakta ve 28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasına (z) bendi ile 03.06.2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye geçici 6 ncı madde eklenmektedir.

6223 sayılı Yetki Kanununun kapsama ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendindeki "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak" ifadesinden sonra, (5) numaralı alt bendinde, 3143 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, (7) numaralı alt bendinde 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ve (17) numaralı alt bendinde ise 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname sayılmakla birlikte; "İlkeler ve yetki süresi" başlıklı 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendin yer alan ""Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak" ifadesinden sonra (4) numaralı alt bendinde aynen, "İç ve dış ticarete yönelik hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesini sağlamak üzere yeni bir bakanlık kurulmasını (…) göz önünde bulundurur" denilmiştir.

Yetki Yasasının bağlayıcı bu hükmüne göre Bakanlar Kurulunun, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının iç ticarete ilişkin İç Ticaret Genel Müdürlüğü ile Türkiye'nin dış ticarete ilişkin Dış Ticaret Müsteşarlığını birleştirerek yeni bir bakanlık kurması gerekir iken, 637 sayılı KHK ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Ekonomi Bakanlığına dönüştürülmüş; 640 sayılı KHK ile de Sanayi ve Ticaret Bakanlığının İç Ticaret Genel Müdürlüğü ile Gümrük Müsteşarlığı birleştirilerek Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kurulmuştur. CHP ise 640 sayılı KHK'nin 6223 sayılı Yetki Yasasına aykırılığından dolayı Anayasa Mahkemesine iptal davası açmıştır.

654 sayılı KHK ile ise, 6223 sayılı Yetki Yasasının 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin (4) numaralı alt bendine aykırı olan 640 sayılı KHK'de değişiklik yapılmaktadır.

640 sayılı KHK, 6223 sayılı Yetki Yasasında (md. 2/1-a-4) belirtilen ilkelerle uyuşmadığı için Anayasanın 91 inci maddesine aykırı olduğuna göre, 654 sayılı KHK de aynı gerekçeyle Anayasanın 91 inci maddesine aykırıdır.

Öte yandan, 640 sayılı KHK, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsama ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde (19) alt bent halinde sıralanan yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında sayılmamıştır. Maddenin (20) numaralı alt bendinin kapsamı içinde olduğu da ileri sürülemez. Çünkü, (20) numaralı alt bent, her neyi kapsadığı ileri sürülüyorsa, mutlak anlamda 6223 sayılı Yetki Yasasının yürürlüğünden önceki yasa ve yasa gücündeki kararnameleri kapsamak durumundadır. 6223 sayılı Yetki Yasasının kendinden sonra yürürlüğe giren ve girecek olan yasa ve yasa gücünde kararnameleri kapsaması hukuken mümkün değildir. Bu bağlamda, 654 sayılı KHK'nin 1 inci maddesiyle, 6223 sayılı Yetki Yasasından sonra yürürlüğe girmiş olan 640 sayılı KHK'ye eklenen geçici 6 ncı maddesi, hukuken yoklukla malul olduğundan, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 91 inci maddesine aykırıdır.

654 sayılı KHK'nin 1 inci maddesiyle 401 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 2 nci maddesiyle 22 nci maddesine (z) bendi eklenen 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu da 640 sayılı KHK gibi 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında değildir. 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsama ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde (19) alt bent halinde sıralanan yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında 6762 sayılı Kanun ile 2499 sayılı Kanun sayılmadığı gibi (20) numaralı alt bendin kapsamı içinde oldukları da ileri sürülemez. Çünkü, 6223 sayılı Kanunun kapsama ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde aynen, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden

belirlenmesine ilişkin olarak" denildiğine, 6762 ve 2499 sayılı Kanunlar da bakanlıkların veya kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat ve görevlerinin belirlendikleri kanunlar olmak yerine, ticareti ve sermaye piyasasını düzenleyen kanunlar olduklarına göre, (20) numaralı alt bendin kapsamına her neyin girdiği ileri sürülüyorsa, girdiği ileri sürülen alanlarda yapılabilecek düzenleme, (a) bendinde belirtilen, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin" olmak zorundadır.

Oysa, 654 sayılı KHK'nin 1 inci maddesiyle 6762 sayılı kanunun 401 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, pay sahipleri arasında Devlet, il özel idaresi, belediye ve diğer kamu tüzel kişileri, sendikalar, dernekler, vakıflar, kooperatifler ve bunların üst kuruluşları bulunan anonim şirketlerde ve iştiraklerinde esas mukavelelerde bazı nevi hisse senetlerine tanınan imtiyaz haklarının, 29.03.2011 tarihli ve 6215 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren "altı ay" içinde esas mukavele değişikliği yoluyla ortadan kaldırılacağına, aksi durumda ilgili esas mukavele hükümlerinin bu sürenin dolduğu tarihte kendiliğinden geçersiz hale geleceğine ve esas mukavelede öngörülen imtiyazların tümünün kanunen sona ereceğine ilişkin düzenlemedeki, "altı ay" ibaresi "bir yıl" şeklinde değiştirilmekte ve ayrıca "bir yıl"a çıkarılan süreyi, aynı maddeyle 640 sayılı KHK'ye eklenen geçici 6 ncı madde ile de Gümrük ve Ticaret Bakanına üç aya kadar uzatma yetkisi verilmektedir.

Bu bağlamda, 6762 sayılı Kanun, teşkilat kanunu olmadığı gibi, yapılan değişiklik de "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin" değildir ve yapılan değişikliğin kamusal bir hizmetle ilgisi bulunmadığı gibi imtiyazlı hisse senetlerindeki imtiyazın ortadan kaldırılmasına, yani ticari usule ilişkindir.

654 sayılı KHK'nin 2 nci maddesiyle ise 2499 sayılı Sermaye Piyasası kanununda Sermaye Piyasası Kurulunun sermaye piyasasına ilişkin görev ve yetkilerinin düzenlendiği 22 nci maddesine (z) bendi eklenmektedir. Sermaye Piyasası Kurulu bakanlık olmadığı gibi, yapılan değişiklikle kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımı yeniden düzenlenmek yerine, Sermaye Piyasası Kuruluna yeni görev ve yetkiler verilmektedir.

Bu bağlamda, Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan 640 sayılı KHK ile 6762 sayılı Yasa ve 2499 sayılı Yasada düzenlenmiş alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere Bakanlar Kurulu, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan 640 sayılı KHK ile 6762 sayılı Yasa ve 2499 sayılı Yasada düzenlenmiş alanlarda "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" koşulları da gerçekleşmediği halde hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Türkiye Büyük Millet Meclisine ait yasama yetkisinin demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan bir şekilde gasp edilmesi olduğundan, 26.09.2011 tarihli ve 654 sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin tümü ile ayrı ayrı tüm maddeleri, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır ve iptali gerekir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

29.06.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmaması; 26.09.2011 tarihli ve 654 sayılı "Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" ile yapılan düzenlemelerin Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" şartlarını taşımaması nedenleriyle, 654 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin tümünün ve ayrı ayrı tüm maddelerinin yürürlüğünün durdurularak hukuk sistemimizin telafisi olanaksız zarar ve ziyanlardan korunması gerekeceği düşünülmektedir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin dava konusu maddeleri şöyledir:

"MADDE 1- 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 401 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "altı ay" ibaresi "bir yıl" şeklinde değiştirilmiş ve 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Süre uzatımı yetkisi

GEÇİCİ MADDE 6- (1) 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 401 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen süreyi üç aya kadar uzatmaya Gümrük ve Ticaret Bakanı yetkilidir."

MADDE 2- 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"z) Sermaye piyasasında kurumsal yönetim ilkelerini tespit ve ilan etmek, yatırım ortamının iyileştirilmesine katkıda bulunmak üzere, borsada işlem gören halka açık anonim ortaklıklardan halka açıklık oranları, yatırımcı sayısı ve niteliği, dâhil oldukları endeks ve belirli bir zaman dilimindeki işlem yoğunluğunu dikkate alarak belirlemiş olduğu gruplarda yer alanların kurumsal yönetim ilkelerine kısmen veya tamamen uymalarını zorunlu tutmak, buna ilişkin usul ve esasları belirlemek, getirilen uyum zorunluluğuna aykırı işlemlerin hukuka aykırılığının tespiti veya iptali için her türlü teminattan muaf olarak ihtiyati tedbir istemek, dava açmak, açılan davada uyum zorunluluğunun yerine getirilmesi sonucunu doğuracak şekilde karar alınmasını istemek."

MADDE 3- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 29.12.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri oranındaki üyeleri iptal davası açmaya yetkilidirler. Anılan Kanun'un 38. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca, dava dilekçesinde kendilerine tebligat yapılmak üzere iki üyenin adının gösterilmesi ve dilekçeyi onların imzalaması yeterli olup davayı açan diğer milletvekillerinin imzalarının bulunması aranmaz. Ancak, dava dilekçesinde imzaları bulunan milletvekillerinin, diğer milletvekilleri adına hâkimin reddi talebinde bulunabilmeleri için, dava açan imza altına alınmış belgede dava konusu edilmek istenen talepler kapsamı içinde hâkimin reddi isteminin de yer aldığına ilişkin bir talep konusunun bulunması gerekir.

Dava açan imza altına alınmış belgede dava konusu edilmek istenen talepler kapsamı içinde hâkimin reddi isteminin de yer aldığına ilişkin bir talep konusu bulunmadığından, hâkimin reddi talebinin reddine, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karar bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Berrak YILMAZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen Kanun Hükmünde Kararname kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin kapsamına öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddelerinin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun Hükmünde Kararname'nin ayrı ayrı tüm maddelerinin 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı, amacına ve ilkelerine aykırılık taşıdığı belirtilerek Anayasa'nın 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1- Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. Maddesi

Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle;

a- 29.6.1956 günlü, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesinin değişiklik yapılan üçüncü fıkrası, 26.4.2012 günlü, 6300 sayılı Bazı Kanunlar ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve

Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle değiştirildiğinden,

b- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 6'nın (1) numaralı fıkrası ile düzenlenen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesi, 13.1.2011 günlü, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1533. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile yürürlükten kaldırıldığından,

konusu kalmayan bu fıkralara ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2- Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. Maddesi

Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesiyle, 28.7.1981 günlü, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (z) bendi, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 139. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

3- Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. ve 4. Maddeleri

Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesi yürürlük, 4. maddesi yürütme maddesidir. Yürürlük maddesi, yasal düzenlemelerin ne zaman yürürlüğe gireceğini, yürütme maddesi de yasal düzenlemeleri yürüten makamı göstermekte ve yapım tekniği açısından her tür yasal düzenlemede bulunmakta, yazılmamış olması yasal düzenlemelerin geçerliliğini de etkilememektedir. Yürütme maddesi, yasal düzenlemelerin hangi makam tarafından yürütüleceğini belirtmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. ve 4. maddeleri 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğu anlaşıldığından bu kurallara ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddelerinin Anayasa'nın 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun Hükmünde Kararname'nin ayrı ayrı tüm maddelerinin, Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen sınırların dışında

düzenlendiği ve bu nedenle Anayasa'nın 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun Hükmünde Kararname'nin, hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilen dışında kalan diğer kurallarında, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediğinden bu kurallara yönelik iptal isteminin reddi gerekir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A) 1- 1. maddesiyle;

a- 29.6.1956 günlü, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesinin değişiklik yapılan üçüncü fıkrası,

b- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 6'nın (1) numaralı fıkrası,

2- 2. maddesiyle, 28.7.1981 günlü, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (z) bendi,

hakkında, 31.1.2013 günlü, E.2011/131, K.2013/22 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu fıkralara ve bende ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

B) 3. ve 4. maddelerine yönelik iptal istemleri, 31.1.2013 günlü, E. 2011/131, K. 2013/22 sayılı kararla kapsam yönünden reddedildiğinden, bu maddelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

C) 3. ve 4. maddelerine yönelik iptal istemleri, 31.1.2013 günlü, E. 2011/131, K. 2013/22 sayılı kararla Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden reddedildiğinden, bu maddelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

31.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A) 1- 1. maddesiyle;

a- 29.6.1956 günlü, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesinin değişiklik yapılan üçüncü fıkrası, 26.4.2012 günlü, 6300 sayılı Bazı Kanunlar ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle değiştirildiğinden,

b- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 6'nın (1) numaralı fıkrası ile düzenlenen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesi, 13.1.2011 günlü, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1533. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile yürürlükten kaldırıldığından,

konusu kalmayan bu fıkralara ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

2- 2. maddesiyle, 28.7.1981 günlü, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (z) bendi, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 139. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

B) 3. ve 4. maddeleri, 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE,

C) 3. ve 4. maddelerinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere ilişkin iptal isteminin REDDİNE,

31.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN

Esas Sayısı : 2011/144
Karar Sayısı : 2013/23
Karar Günü : 31.1.2013

İPTAL DAVASINI AÇANLAR : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 116 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 26.9.2011 günlü, 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

1- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

2- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel'in, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- HÂKİMİN REDDİ, İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"I- HAKİMİN REDDİ TALEBİ

Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36 ncı maddesinde, "adil yargılanma hakkı" düzenlenmiş; 138 inci maddesinde ise, "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler." denilmiştir.

Yargıçların bağımsızlığına gerekçe oluşturan, Anayasa, yasa ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesine ilişkin bu kuraldan yargıçların tarafsızlığı anlaşılmalıdır. Yargıçlara yönelik "meslek ahlakı standartlarını" oluşturmak amacıyla belirlenen ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 27.06.2006 gün ve 315 sayılı kararıyla benimsenen, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul ettiği 2003/43 sayılı "Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkeleri"de yargıcın bağımsızlığı ile tarafsızlığına ilişkin bağlayıcı hükümler içermektedir.

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri şöyledir:

"Değer 1: BAĞIMSIZLIK

İlke: Yargı bağımsızlığı, hukuk devletinin ön koşulu ve âdil yargılanmanın temel garantisidir. Bundan dolayı hâkim, hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını temsil ve muhâfaza etmelidir.

Uygulama:

1.1 Hâkim, doğrudan ya da dolayısıyla her hangi bir sebeple ya da her hangi bir yerden gelen müdâhale, tehdit, baskı, teşvik ve tüm hâricî etkilerden uzak, hâkimin olayları değerlendirmesi temelinde, vicdânî hukuk anlayışı ile uyum içerisinde bağımsız olarak yargısal işlevini yerine getirmelidir.

1.2 Hâkim, genelde toplumdan, özelde ise karar vermek zorunda olduğu ihtilâfın taraflarından bağımsızdır.

1.3 Hâkim, yasama ve yürütme organlarının etkisi ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fîlen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmelidir de.

1.4 Hâkim, yargısal görevlerini yerine getirirken, tek başına karar vermek zorunda olduğu hususlarda diğer yargıçlardan da bağımsızdır.

1.5 Hâkim, yargının kurumsal ve eylemsel bağımsızlığını sürdürmek ve arttırmak için, yargısal görevlerinin ifasına yönelik koruma tedbirlerini almalı ve bunları artırmalıdır.

1.6 Hâkim, yargı bağımsızlığını sürdürmede esas olan yargıya yönelik kamusal güveni güçlendirmek amacıyla, yargı etiği ile ilgili yüksek standartlar sergilemeli ve bunları ilerletmelidir.

Değer 2: TARAFSIZLIK

İlke: Tarafsızlık, yargı görevinin tam ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinin esasıdır. Bu prensip, sadece bizâtihî karar için değil aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerlidir.

Uygulama:

1. Hâkim, yargısal görevlerini tarafsız, önyargısız ve iltimassız olarak yerine getirmelidir.

2. Hâkim, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde olmalıdır.

3. Hâkim, duruşma ve karar aşamalarında, kendisini yargılamadan zorunlu olarak el çektirecek olasılıkları makul ölçüler içerisinde asgariye indirecek şekilde hareket etmelidir.

4. Hâkim, önündeki bir dava veya önüne gelme ihtimâli olan bir konu hakkında, bilerek ve isteyerek; yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça âdilânelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak hiçbir yorumda bulunmamalıdır. Ayrıca hâkim, her hangi bir şahsın ya da meselenin âdil yargılanmasını etkileyebilecek alenî olsun veya olmasın her hangi bir yorum da yapmamalıdır.

5. Hâkim, tarafsız olarak karar veremeyeceği durumda veya makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide tarafsız olarak karar veremeyeceği izlenimi yaratması halinde, yargılamanın her hangi bir aşamasına katılmaktan çekinmelidir. Sınırlı sayıda sayılmamakla birlikte bu durum aşağıdaki ihtimâllerde söz konusu olur:

6. Hâkimin, yargılama aşamasında delil kâbilinden tartışılan olaylarla ilgili kişisel bir bilgiye sahip olması veya davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olması veya,

7. Hâkimin ihtilâf konusu davada, olaya ilişkin bir tanıklığının olması ya da daha önceden bu konuda avukat olarak hizmet vermiş olması veya,

8. Hâkim ya da hâkimin ailesinden birisinin ihtilâf konusu dava sonuçlarıyla ilgili ekonomik bir çıkarının olması. Davaya bakmaya devam edecek yeni bir mahkemenin kurulamaması halinde veya hiçbir şeyin yapılmamasının durumun aciliyeti nedeniyle ciddi şekilde adaletsizliğe yol açacağı halde hâkime, görevden el çektirmek gerekmez."

Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkelerinin yukarıda aynen yer verilen "Bağımsızlık" ve "Tarafsızlık" değerleri hiçbir yoruma ve ek açıklamaya ihtiyaç göstermeyecek derecede açıktır.

Kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde (http://www.wikileaks.ch/origin/186 18.html) yer alan 03 ANKARA 4862 kodlu yazıda, "4. (C) Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan tüm reformları -- kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Parti Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir." ifadeleri yer almaktadır.

Kamuoyuna yansıyan ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç tarafından da yalanlanmayan belgeye dayalı bilgilere göre, Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyükelçiliği yetkililerine olumsuz değer yargılarında bulunduğu anlaşılmış, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile de Sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğmuştur.

Yasama ve yürütme organlarının siyasi söylemlerinden ve bu organlarla uygun olmayan ilişkilerden fiilen uzak olmakla kalmayıp, aynı zamanda öyle görünmesi de gereken bir yüksek yargıcın, hem de yabancı bir ülkenin Büyükelçiliğine iç siyasete ilişkin değerlendirmelerde bulunmasındaki tuhaf ötesi gariplik bir yana, yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü, Anayasaya şekil ve esas bakımından; Anayasa değişikliklerini ise şekil bakımından denetlemek ve bireysel başvuruları karara bağlamakla Anayasal olarak görevli Anayasa Mahkemesinin bir üyesinin, TBMM'nin çıkardığı yasaları, yasa gücünde kararnameleri, TBMM İçtüzüğünü ve Anayasa

değişikliklerini gerek gördüğü durumlarda Anayasa Mahkemesine taşımakla Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet Partisi hakkında şikayetvari olumsuz görüş beyan etmenin de ötesinde, hiç kimseyi yüceltmeyecek sözler söylemesi; yargıcın bireysel bağımsızlığını koruyamadığını, karar vermek zorunda olduğu ihtilafın taraflarından bağımsız kalamadığını, sadece bizatihi karar için değil, aynı zamanda kararın oluşturulduğu süreç açısından da geçerli olan tarafsızlık ilkesiyle bağdaşmayan eylemler içinde bulunduğunu, mahkemede ve mahkeme dışında, yargı ve yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyu, hukuk mesleği ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde bulunmadığını; önüne gelme ihtimâli olan davalar hakkında, yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça adilanelik vasfını makul ölçüler çerçevesinde etkileyecek veya zayıflatacak yorumlarda bulunduğunu, hiçbir yoruma ihtiyaç göstermeyecek açıklıkta ortaya koymaktadır.

Somut olayda, ekte yer alan belgeler ve bu belgeler çerçevesinde kamuoyu önünde yapılan aleni tartışma ve değerlendirmeler karşısında, Sayın Başkan Haşim Kılıç'ın derin bir sessizliğe bürünerek, usulen yalanlama yoluna dahi gitmemiş olması, kamuoyunda ABD Ankara Büyükelçiliğine Cumhuriyet Halk Partisini şikayet eder mahiyetteki sözleri söylediği ve olumsuz değerlendirmelerde bulunduğu ve dolayısıyla davanın bir tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olduğu şeklinde anlaşılmış ve Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu işbu davada bir yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin ciddi kuşkuların yerleşmesine yol açmıştır.

25 Nisan 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde yapılan açılış konuşmasındaki şu sözler de Sayın Haşim Kılıç'a aittir:

"Anayasanın 175 inci maddesinde Anayasa değişikliği için öngörülen nitelikli çoğunluk anlayışının içinde, uzlaşmaya dönük örtülü bir yaklaşım olduğu düşünülebilirse de, bu, çoğunluğu elde edenlerin azınlıkta kalan diğer görüşleri ve farklılıkları yok sayma, dışlama ya da dayatma yolunu haklı kılamaz. Ancak, nitelikli çoğunluk dışındaki görüş sahiplerinin de bu gücü bloke etme, etkisizleştirme gibi davranış sergilemelerine de izin verilemez. Doğal hukukla örtüşen evrensel değerler üzerinde geniş katılımlı bir iradeyi oluşturmak zor değildir. Yeter ki demokrasinin müzakere imkânlarından faydalanarak çözüm bulma iradesi samimiyetle ortaya konulabilsin. Toplumun tanıklığında ortaya konulan bu samimi duruşlar, çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" noktasındaki düşünce sahiplerinin haksızlığını açıkça ortaya koyacaktır. Siyaset kurumları, geçmişte yaşanan fahiş hatalarla hesaplaşarak, sorunlara çözüm önerilerini cesaretle sunabilmelidirler. Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesi'ne dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır."

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı Haşim Kılıç'a göre, Anayasanın 175 inci maddesinde aranan nitelikli çoğunluk, uzlaşmaya dönük açık bir kural değil, sadece örtülü bir yaklaşım olarak düşünülebilir ve Anayasal olarak yetkilendirilmiş Anamuhalefet partisinin, siyasal iktidarın çoğunlukçu, dayatmacı ve "ben yaptım oldu" anlayışıyla çıkardığı yasal düzenlemeleri, iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine götürmesi, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı"dır.

CHP'nin Anayasa Mahkemesine dava açmasına ilişkin olarak kamuoyunda kahve sohbeti düzeyinde sürdürülen güncel siyasi tartışmalar esnasında, sadece Anayasa Mahkemesine iptal davası açma yetkisi bulunan Anamuhalefet Partisini aşağılamayı ve toplum nezdinde itibarsızlaştırmayı değil, aynı zamanda Başkanı olduğu Yüksek Mahkemenin demokratik sistem içindeki işlevi ile Anayasal varlık nedenini de sorgulayan bu sözleri, herhangi bir siyaset insanı değil, Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanı söyleyebilmiştir. Dahası bu sözler, günümüz Türkiye'sinin kâbusu olduğu üzere, dostlar arasında yapılan özel bir sohbetin ortam veya telefon dinlemesi suretiyle elde edilmesi ve medyaya servisi yoluyla kamuoyuna yansımamış; yazılı ve görsel tüm medyanın takip ettiği Yüksek Mahkemenin 49 ncu Kuruluş Günü Töreninde -6223 sayılı Yetki Yasasının siyasal iktidarın sayısal çoğunluğuna dayalı olarak kabul edildiği 06.04.2011 tarihinden 20 gün sonra 25.04.2011 tarihinde-yapılmıştır.

Demokratik siyasal sistemlerde bir siyasi partinin muhatabı, diğer siyasi partilerdir. Bu bağlamda, herhangi bir siyasi parti hakkında siyasi değerlendirme, eleştiri ve suçlamaları yapacak olanların da halkın oylarına talip olan diğer siyasi partiler olacağında kuşku yoktur. Anayasasında demokratik hukuk devleti ile kuvvetler ayrılığı ilkelerini benimsemiş ve yargıç bağımsızlığı ile tarafsızlığına yer vermiş bir ülkede, Anayasa Mahkemesi Başkanının herhangi bir siyasi partiyi bırakınız suçlamayı, eleştirmesi dahi hiçbir şekilde mümkün olamaz. Hele bu suçlamanın, Başkanı olduğu Mahkemenin demokrasilerdeki işlevi ile varlık nedenini de yok sayarak Anayasa Mahkemesine dava açmak gibi Anayasal bir hakkın kullanımı, muhalefet görevinin bir parçası ve temel hak ve özgürlükler ile halkın çıkarlarını korumanın gereği ile ilgili olması, açıklanabilir olmanın uzağındadır.

Anayasa Mahkemesinin Sayın Başkanının amacı ve hedefi, "kör kör parmağım gözüne" kadar açık ve herhangi bir yoruma ihtiyaç duymayacak kadar belirgin bir şekilde Anamuhalefet Partisini, "Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığı" ile suçlaması; hukuksal konumu ve statüsü ile mesleki deneyimi göz önüne alındığında, ancak, Anamuhalefet Partisine karşı alt benliğe yerleşmiş katı önyargının, üst benliğin kontrol işlevini parçalayarak açığa çıkacak derecede güçlü olmasıyla mümkün olabilir ve bu durum tarafsızlığın yitirildiğinin en belirgin göstergesidir.

Öte yandan, Sayın Haşim Kılıç Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçildiği 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali başvurularına üye ve başkan sıfatıyla katılmıştır.

Bu Yetki Yasaları ve Anayasa Mahkemesi kararları ile Sayın Haşim Kılıç'ın kullandığı oylar şöyledir:

1) 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin açtığı davada, AYM 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı Kararı ile 3755 sayılı Yetki Yasasını, Anayasanın 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, karşıoy kullanmıştır.

2) 24.06.1993 günlü 3911 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı Kararı ile 3911 sayılı Yetki Yasası,"verilen yetkinin belirsiz olduğu", "yetki yasasında bulunması gereken öğeleri içermediği", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu olup olmadığının tespitinin olanaksız olduğu", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

3) 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı Kararı ile 3990 sayılı Yetki Yasası, "verilen KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olmadığı", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu", "öngörülen amaç, konu ve kapsamın somut ve belirgin nitelikte olmadığı" gerekçeleriyle Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile İptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ, iptali yönünde oy kullanmakla beraber, KHK çıkarma yetkisinin ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olması gerektiği görüşüne katılmamıştır.

4) 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı Yetki Kanununun iptali için TBMM Üyeleri Hasan KORKMAZCAN, Bülent ECEVİT ve 113 Milletvekilinin açtığı davada, AYM 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı Kararı ile 4109 sayılı Yetki Yasasını,"erkler ayrılığı", "demokratik hukuk devleti" "yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkelerine aykırı olduğu, "nerelerin il, nerelerin ilçe olacağı konusunda belirsizlik yarattığı", "kapsam ve ilkelerinin belirsiz olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

5) 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı Yetki Kanununun iptali için Anavatan Partisinin açtığı davada, AYM 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı Kararı ile 4113 sayılı Yetki Yasasını, "yetki yasasında, çıkarılacak KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkelerinin belirgin ve somut biçimde gösterilmemesi", "yasama yetkisinin devrini doğurması" gerekçeleriyle Anayasanın 2 nci 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

6) 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı Yetki Kanununun iptali için Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açtığı davada, AYM 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı Kararı ile 4183 sayılı Yetki Yasasını, "amaç, kapsam ve ilkelerin belirsiz olduğu", "Bakanlar Kurulu'na geniş kapsamlı KHK çıkarma yetkisi verildiği", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanındığı" gerekçeleriyle, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak OYBİRLİĞİ ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

7)29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararı ile 4588 sayılı Yetki Yasasını, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmesi","verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal etmiş; Sayın Haşim KILIÇ iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

8) 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Kanununun iptali için Fazilet Partisinin açtığı davada, AYM 20.03.2001 tarihli ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı Kararı ile 4615 sayılı Yasanın 1 inci ve 2 nci maddelerinde yer alan "idari" ibaresini, "idarî hak kavramının, memurların ve diğer kamu görevlilerinin malî ve sosyal hakları dışında kalan tüm haklarını ifade etmesi nedeniyle belirsizlik içermesi", "idari haklara ilişkin düzenlemelerin Anayasanın 91 inci maddesindeki yasak alan içinde olması" "Malî ve sosyal haklar dışındaki idarî hak kavramı içinde nitelenebilecek konuların önemli, zorunlu ve ivedi durumlar kapsamında düşünülemeyeceği" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bularak oyçokluğu ile iptal etmiş; Sayın Haşim Kılıç iptali yönünde oy kullanmış ve iptal gerekçelerinin tamamına katılmıştır.

9) 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı Yetki Kanununun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı davada, AYM'nin 27.10.2011 tarihli ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oyun üstün sayılmasından dolayı iptal istemi reddedilmiştir.

Her dosyanın kendi içinde değerlendirilmesi gerekeceği kural olmakla birlikte, Sayın Haşim Kılıç'ın Yetki Yasaları konusunda 1993 yılından bu yana istikrar kazanmış görüşünden ve bu görüşlerindeki, "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanınması" "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçelerinden dönerek iptal isteminin reddi yönünde oy kullanması, kamuoyunda AKP'yi Anayasa Mahkemesi Başkanının kurtarması şeklinde değerlendirilmiş ve bu değerlendirme Sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin yerleşen ciddi kuşkuları pekiştirmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 59 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan, Başkan ve üyelerin istişari görüş ve düşüncesini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacaklarına ilişkin kural ile60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, "Başkan ve üyeler tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabilirler." hükmüne dayanarak Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Haşim Kılıç hakkında reddi hakim talebinde bulunuyoruz."

"…

III. GEREKÇELER

1) 26.09.2011 Tarihli ve 660 Sayılı "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Tümü ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Ekindeki (I) Sayılı Cetvelin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu

ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin

konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim; 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 9 adet yetki yasasının iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan başvurulardan, sonuncusu olan 6223 sayılı Yetki Yasası hariç, 06.06.1991 günlü ve 3755 sayılı,24.06.1993 günlü ve 3911 sayılı, 18.05.1994 günlü ve 3990 sayılı,31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı, 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı, 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı, 21.12.2000 günlü ve 4615 sayılı Yetki Yasaları; Anayasa Mahkemesinin sırasıyla 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı;16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı; 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı; 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı; 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı; 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı; 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27, 20.03.2001 günlü ve E.2001/9, K.2001/56 sayılı kararları ile iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkemenin anılan 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek

yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

denilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra; (1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet

birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına;

(b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilerek adeta teşkilatlanmaya ilişkin tüm yasa ve yasa gücünde kararnameler kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla geçiştirilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Tüm bunlara ve kanun hükmünde kararnamenin, 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesinden sonra 20.09.1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle Anayasanın 64 üncü maddesine girdiğinden bu güne kadarki Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına rağmen; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu"nun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 6223 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 27.10. 2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararı ile 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle, bu güne kadar istikrar kazanmış görüşünün aksine iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan ve bu Dava Dilekçesinin "Hakimin Reddi Talebi" bölümünde belirtilen nedenlerle reddi hakim talebinde bulunulan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oydan dolayı iptal istemi OY ÇOKLUĞU ile reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10. 2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre;

"… 6223 sayılı Kanunun iki konuda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verdiği görülmektedir:

Bunlardan birincisi özetle "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi"dir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

İkincisi ise "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler" yapılması için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yetki kanunu, çıkarılacak KHK'lerin konusunu ve kapsamını bu şekilde belirleyip sınırlandırmıştır. Yetki yasalarında, çıkarılması için izin verilen KHK'lerin konusunun belirlenmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte belirlenen bu konunun mutlaka dar kapsamlı olması gerektiği yönünde Anayasada herhangi bir kural bulunmamaktadır. Kaldı ki, yetki kanunlarında KHK'lerle düzenlenmesi için yetki verilen konunun kapsamının sınırlı mı yoksa geniş mi olduğu şeklindeki bir irdelemenin, sübjektif değerlendirmeleri ortaya çıkaracağı hususu, izahı gerektirmeyecek derecede açıktır. Ayrıca, konu ve kapsamın belirlenmiş olduğunun söylenebilmesi için, hangi yasalarda değişiklik yapılacağının yetki kanununda mutlaka sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir. Bu nedenle, dava konusu yasa kurallarında, bir kısım kanunların isimleri sıralandıktan sonra belirlenen bu iki konuyla ilgili "diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler"de de değişiklik yapılabileceğinin ifade edilmiş olması, konunun belirli olmadığı iddiasına dayanak teşkil edebilecek bir husus değildir. Zira konu ve kapsamın belirtilmiş olması kaydıyla, belirlenen bu konu ve kapsamın sınırları içine hangi yasa ya da KHK'lerin girdiğinin yetki yasasında sayma yoluyla gösterilmesi şart değildir. Bu husus 1961 ve 1982 Anayasalarının konuyla ilgili düzenlemelerinin karşılaştırılmasından da açıkça anlaşılmaktadır. Şöyle ki, 1961 Anayasasının konuyla ilgili 64 üncü maddesinde "Yetki veren kanunda …yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin açıkça gösterilmesi" şartı aranmışken, 1982 Anayasasının 91 inci maddesinde böyle bir şarta yer verilmemiştir. Yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin yetki yasasında açıkça gösterilmesi şart olmadığına göre, hangi kanunlarda ya da KHK'lerde değişiklik yapılacağının yetki kanununda sayma yoluyla gösterilmesi de şart değildir.

(…)

Bir başka anayasaya aykırılık iddiası ise, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK'ler çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun bulunmadığına ilişkindir. Dava konusu yetki yasasıyla çıkarılması için izin verilen KHK'ler olağan kanun hükmünde kararnamelerdir. Bu tür KHK'lerin çıkarılabilmesi için acil, ivedi,

önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu itibarla, yetki kanunlarının ve KHK'lerin anayasaya uygunluğunun incelenmesinde Anayasada öngörülmeyen yeni şartlar ihdas edilmesi mümkün olmadığı gibi, neyin "önemli", "ivedi" ve "zorunlu" olduğuna anayasaya uygunluk denetimi yapan yargı organının karar vermesi de bu organın işlevine uygun değildir. Ayrıca bu kavramların sübjektif nitelik taşıdığı ve göreceli olduğu da açıktır. Bu nedenle, yetki yasası ve buna bağlı olarak KHK çıkarılmasını gerektiren acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olup olmadığının incelenmesi, Anayasada öngörülen çerçevenin dışına taşacak ölçüde bir denetim yapılması anlamına gelebilecektir. Oysa yetki yasaları üzerindeki denetimin, Anayasada öngörülen çerçevenin sınırları içinde kalması gerekir. Bu nedenle, KHK çıkarılması için yetki verilen konunun acil, ivedi, önemli ve zorunlu olup olmadığının incelenmesine gerek görülmemiştir."

Bu dava dilekçesinde Yüksek Mahkemenin iki farklı kararından uzun alıntı yapılmıştır. Bunlardan birincisi 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararı, diğeri ise 27.10. 2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararıdır.

İki karar arasındaki farklılıklar üzerine çok şey söylenebilir; söylenecektir. Özeti, Anayasa Mahkemesinin geçmişini inkâr ettiği ve çağdaş demokrasiyi yüceltmenin erdemine artık nefesinin yetmediğidir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10. 2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüşe göre;

6223 sayılı Yasanın kapsamına;

- Birincisi, "'Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi' ve bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi" için Yetki Yasasında tek tek sayılan 19 adet kanun ve kanun hükmünde kararname ile bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

- İkincisi ise, 'Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler' yapılması için" Yetki Yasasında sayılan 6 adet kanun ve kanun hükmünde kararnamelerle bu konuyla ilgili diğer kanun ve kanun hükmünde kararnameler;

girmektedir.

Başka bir anlatımla, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımını ve dolayısıyla teşkilat yasalarını konu alan bütün yasa ve yasa gücünde kararnameler ile kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarını konu alan tüm personel kanunları ile kanun hükmünde kararnameler, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamındadır ve dolayısıyla teşkilat ve personeli konu alan tüm yasa ve yasa gücünde kararnamelerin Yetki Kanununun kapsamında olması, Anayasanın 87 nci maddesine göre "Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek" anlamına geldiği gibi kapsamı da belirli olduğu için Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırılık oluşturmamaktadır.

Bu yorum, "Kamu hizmetlerinin kapsamı ile kamu hizmetlerini yürütecek her türlü kamu kurum ve kuruluşunun teşkilatı ile görev ve yetkilerini; bağlılık, ilgililik ve ilişkililik ilişkilerini; hizmet üretme süreçlerini; memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ve diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esasları ile mali, sosyal ve diğer her türlü özlük hakları ile sorumluluklarını; kamu hizmetlerinin finansman biçimleri ile harcama usul ve esaslarını yeniden belirlemek amacıyla yürürlükte bulunan tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik ve yeni düzenlemeler yapmak üzere Bakanlar Kuruluna yetki vermektir." şeklindeki bir yetki yasasının da konusu ve kapsamı -6223 sayılı Yetki Yasasından daha da- belirgin, kısa, öz ve anlaşılabilir olduğundan, Anayasaya daha da uygun olacağı anlamına gelmektedir.

Bu yoruma, Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesi nedeninin, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanması ile Anayasa Komisyonu Başkanının da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." biçiminde görüş bildirmesini de görmezden gelip, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatlarını da yok sayarak, "KHK çıkarılabilmesi için acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durumun olması gerektiğine dair Anayasada her hangi bir düzenleme yer almamaktadır." saptamasını da eklersek;

Seçimler yapıldıktan sonra Bakanlar Kurulunun hazırladığı yetki yasası tasarısına TBMM'nin yetki vermesini sağladıktan sonra -75'şer günlük bütçe süreci hariç- bir sonraki genel seçimler sonuçlanıp TBMM açılana kadar TBMM'yi kapatmak; acil, ivedi, önemli ve zorunlu bir durum olmadığı sürece de TBMM'yi toplantıya çağırmamak gerekecektir.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı Kararındaki (6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Görüş, net bir biçimde bunu söylemektedir.

Bu görüş, Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetini değil, bambaşka bir devleti tanımlamakta; tanımlanana ne dendiği de herkes tarafından bilinmektedir.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak 35 adet KHK çıkarılmış; bir tanesi yürürlükten kaldırıldığı için geriye yürürlükte 34 adet KHK kalmıştır.

Öyle ki, söz konusu KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını hiç kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlamak için geliştirilen oyunlardır. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Kamu hizmeti yürütmekle görevli kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapıları, kamu hizmeti üretme usul ve esasları, personel sistemi ve hizmet üretme süreçleri altüst edilmiştir. Yapılan düzenlemelerde 3046 sayılı Kanuna dahi uyulmamaktadır. Bakanlar Kurulu uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini de değiştirmektedir.

Hatta bu değişiklikleri 657 ve 662 sayılı KHK'lerde örneğine yer verildiği üzere aynı gün görevlerini düzenlediği kurumu, aynı gün kapatmaya vardırabilmektedir. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak hukuk devleti ilkesine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçları ve çözüm yollarını tespitten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşleri alınıp üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır. Demokratik devletin ve çağdaş demokrasinin özü budur.

Varlığını Anayasaya borçlu olan Anayasa Mahkemesinin bu yalın gerçeği görmezden gelerek tüm teşkilat ve personel yasalarının parlamenter süreç dışında yapılmasını, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 8 inci, 11 inci, 87 nci ve 91 inci maddelerine rağmen teşvik etmesinin, hukuksal hiçbir gerekçesi yoktur; olamaz.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasa Mahkemesinin 91 inci maddeye ilişkin Danışma Meclisinde ileri sürülen görüşler ile Anayasanın Başlangıcı ve Birinci Kısmında kurulan demokratik parlamenter sistemin niteliğinden hareketle öngördüğü ve içtihat haline getirdiği "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsız ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bunun en açık, bariz ve doğrudan örneklerine Yüce Mahkemeye açılan iptal davalarında yer verilmişti. 660 sayılı KHK de bunlardan birini oluşturmaktadır.

26.09.2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesinin (3) numaralı fıkrası ile 28.07.1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa 18.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanunla eklenen ek 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmakta; 2499 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesiyle kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir şekilde kurulmuş olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun her türlü varlıkları, borç ve alacakları, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtları ve diğer dokümanları ile nakit ve benzerleri hiç bir işleme gerek kalmaksızın, 660 sayılı KHK'nin geçici 5 inci maddesiyle Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna devredilmektedir.

Bilindiği üzere yasaların lafzi yorumunda dahi kısım, bölüm, madde, fıkra, bent, alt bent silsilesi ve bütünlüğü büyük bir önem taşımaktadır. Bir alt bendin ilgili olduğu bent, bendin ilgili olduğu fıkra, fıkranın ilgili olduğu madde, maddenin ilgili olduğu bölüm, bölümün ilgili olduğu kısım bağlamında değerlendirilmesi genel kuraldır.

6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamı, 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler; (a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak; (1) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (19) 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, (20) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilişkilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve düzenlemeleri kapsar." şeklinde hüküm altına alınmış; (b) bendinde ise, "Kamu Kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak; (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, (…) (7) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde, yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilmiştir.

Yasanın 1 inci maddesinin gerekçesinde de aynen, "Kanunun amacını ve kapsamını belirleyen bu maddede, kamu hizmetlerinin düzenli, hızlı ve etkin bir şekilde

yürütülmesini sağlamak üzere, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi ve kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmektedir." ifadelerine yer verilmiştir.

Oysa, 660 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunun ek 1 inci maddesi ve dolayısıyla 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameler arasında sayılmamıştır.

Öte yandan, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamına ilişkin 1 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet yasa ve yasa gücünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet yasa ve yasa gücünde kararname arasında sayılmayan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin (20) numaralı alt bendinde yer alan, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ifadesi ile (b) bendinin (7) numaralı alt bendinde yer alan "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," ifadesi kapsamı içinde oldukları da ileri sürülemez. Çünkü, (20) ve (7) numaralı alt bentler içinde değerlendirilebileceği ileri sürülür ise bu durum, (20) numaralı alt bentten önce sayılan 19 alt bendin ve (7) numaralı alt betten önce sayılan (6) alt bendin boşu boşuna sayıldıkları anlamına gelir ki, yasakoyucuyu boş işlerle uğraşan bir angarya merkezi değildir. Yasakoyucunun kapsamı geniş tutmak için bu yolu seçtiği ileri sürülüyor ise, 25 yasayı sayan yasakoyucunun, eğer kapsama almak istiyor ise örneğin 2500 yasayı da sayabileceğini ve saymasının önünde de hiçbir engelin bulunmadığını kabul etmek gerekir. Diğer yandan, bu değerlendirme kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin olsun olmasın -2919 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 26.04.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 05.05.1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu vb. dahil- tüm teşkilat ve usul kanunları ile KHK'lerin,

(20) numaralı alt bendin; personele ilişkin hükümler taşıyan tüm kanun ve KHK'lerin ise (7) numaralı alt bendin kapsamı içinde olduğu gibi Anayasanın Başlangıcı ile Birinci Kısmında kurulan Türkiye Cumhuriyetinin temel nitelik ve özellikleriyle bağdaşmayan bir iddia olmaktan öteye geçemez.

Çünkü, bu durumda yasakoyucunun (1)'den (19)'a kadar 19 adet ve (1)'den (6)'ya kadar 6 adet yasa ve yasa gücünde kararnameyi saymak yerine, doğrudan, "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ile "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yürürlüğe girecek kanun ve kanun hükmünde kararnameler de dahil olmak üzere tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde," demesi ve böylece söz konusu müneccimliği de içeren iddiaya hukuki bir taban oluşturması gerekirdi.

6223 sayılı Yetki Yasasının yürürlüğe girişinden sonra yürürlüğe girecek kanun ve KHK'ler de dahil tüm yasa ve yasa gücünde kararnameleri kapsamına alan bir düzenleme nasıl ki, Anayasanın 91 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki, yetki kanununun çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını ve ilkelerini göstereceği kuralı ile Başlangıcının dördüncü fıkrası, 2 nci maddesi ve yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve devredilemeyeceğine ilişkin 7 nci maddesi karşısında Anayasal koruma göremeyecek ise, aynı anlama gelen bir yorumun da aynı gerekçelerle koruma göremeyeceği açıktır.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, Yetki Yasası'nın Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması, verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirlemesi ve dolayısı ile söz konusu istisnai yetki ile Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olan yasama yetkisi kapsamında Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır.

Yürürlüğe girecek olanlar da dahil tüm teşkilat, personel ve usul yasalarına ilişkin düzenleme yetkisinin Bakanlar Kuruluna verilmesi, hiç tartışma yoktur ki yasama yetkisinin devridir. Aksine bir düşünce, TBMM'nin ve dolayısıyla kuvvetler ayrılığına dayalı demokratik rejimin varlığının ve gerekliliğinin tartışmaya açılarak

inkarı kadar, Anayasa Mahkemesinin varlığının ve gerekliliğinin de tartışmaya açılarak inkarı anlamına gelir.

Kaldı ki, Anayasa Mahkemesinin 27.10. 2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararında;

"… 6223 sayılı Kanunun iki konuda Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verdiği görülmektedir:

Bunlardan birincisi özetle "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi"dir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

İkincisi ise "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler" yapılması için KHK çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yetki kanunu, çıkarılacak KHK'lerin konusunu ve kapsamını bu şekilde belirleyip sınırlandırmıştır." denildiğine;

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, bakanlık teşkilat kanunu olmadığı gibi, 660 sayılı KHK ile yapılan yeni düzenlemeler de "kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine", "yeni bakanlık kurulmasına", "var olan bakanlıkların birleştirilmesine", "bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesine" ilişkin olmayıp, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu adıyla yeni bir teşkilat kurmak olduğuna göre;

660 sayılı KHK ile yapılan düzenlemeler, Anayasa Mahkemesinin 27.10. 2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre de, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında değildir.

Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, 2496 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi, 1993 yılından bu yana yürürlüktedir. Yürürlüğe girdiği tarihten bu yana değişikliğe uğramamıştır. 1993 yılında bu yana 9 yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı dahil 18 yıl yasal düzenleme yapılmaz iken; 660 sayılı KHK'nin Bakanlar Kurulunca kabul edildiği 26.09.2011 tarihinde, o gün, hemen ve aniden değiştirilmezler ise kamu hizmeti ve faaliyetlerin, bundan şu ya da bu şekilde olumsuz etkileneceği, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" durumunun söz konusu olduğu ileri sürülemez. Bu bağlamda iptali istenen 660 sayılı KHK'nin iptali istenen tüm madde ve ekleri, Anayasanın 91 inci maddesine bu açıdan da aykırıdır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere,26.09.2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki (I) Sayılı Cetvel, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III- YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

1) 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılan 2496 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi ve dolayısıyla 2496 sayılı Kanun, bakanlık teşkilat kanunu olmadığı gibi, tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak amacıyla; sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını, düzenlemek ve denetlemek amacını taşıyan bir usul kanunudur.660 sayılı KHK ile yapılan yeni düzenlemelerin de "kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine", "yeni bakanlık kurulmasına", "var olan bakanlıkların birleştirilmesine", "bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesine" ilişkin olmaması gerçeği karşısında; 660 sayılı KHK ile yapılan düzenlemelerin, Anayasa Mahkemesinin 27.10. 2011 günlü ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı (Başkanın oyundan dolayı 6216 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre çoğunluk sayılan) Kararına göre de, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmadığı açıktır. Öte yandan, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin, Yetki Yasasının amaç ve ilkeleriyle bağdaşmaması yanında Anayasanın öngördüğü" ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" şartlarını taşımaması nedenleriyle, 660 sayılı KHK'nin tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki (I) Sayılı Cetvelin yürürlüğünün durdurularak tüm yurttaşların ileride telafisi mümkün olmayan zarar ve ziyanlardan korunması gerekeceği değerlendirilmektedir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

V. SONUÇ VE İSTEM

02.11.2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 26.09.2011 tarihli ve 660 sayılı "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin;

I) İptal davasıyla ilgili ilk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Kanunun 59 uncu ve 60 ıncı maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim Kılıç'ın reddine,

II) 1) Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki (I) Sayılı Cetvel, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine;

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali istenilen kuralları içeren maddeleri şöyledir:

Amaç ve kapsam

MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak,*

bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, denetim standartlarını belirlemek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak yetkisini haiz Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun kuruluş, teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasında;*

a) Bağımsız denetçi: Bağımsız denetim yapmak üzere, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yeminli mali müşavir ya da serbest muhasebeci mali müşavirlik ruhsatını almış meslek mensupları arasından Kurum tarafından yetkilendirilen kişileri,

b) Bağımsız denetim: Finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanmasını,

c) Bağımsız denetim kuruluşu: Bağımsız denetim yapmak üzere, Kurum tarafından yetkilendirilen sermaye şirketlerini,

ç) Bakan: Başbakan veya görevlendireceği Bakanı,

d) Bakanlık: Kurumun ilişkili olduğu Bakanlığı,

e) Başkan: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Başkanını,

f) İkincil düzenleme: Bu Kanun Hükmünde Kararname ile verilen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek üzere Kurum tarafından çıkarılan yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemleri,

g) Kalite güvence sistemi: Denetimde gerekli kaliteyi ve kamuoyunun yapılan bağımsız denetime olan güvenini sağlamak amacıyla bağımsız denetim kuruluşu ya da bağımsız denetçi tarafından yapılan işin, belirlenen standart ve ilkelere uygun olarak yapılmasını temin etmek için oluşturulan sistemi,

ğ) Kamu yararını ilgilendiren kuruluşlar: Halka açık şirketler, bankalar, sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, finansal kiralama şirketleri, varlık yönetim şirketleri, emeklilik fonları, ihraççılar ve sermaye piyasası kurumları ile faaliyet alanları, işlem hacimleri, istihdam ettikleri çalışan sayısı ve benzeri ölçütlere göre önemli ölçüde kamuoyunu ilgilendirdiği için Kurum tarafından bu kapsamda değerlendirilen kuruluşları,

h) Kurul: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunu,

ı) Kurum: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunu,

i) Meslek mensubu: 3568 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirleri,

j) Türkiye Muhasebe Standartları: Kurul tarafından onaylanarak Türkiye Muhasebe Standardı ve Türkiye Finansal Raporlama Standardı adıyla yayımlanan muhasebe standartlarını,

k) Türkiye Denetim Standartları: Kurul tarafından onaylanarak Türkiye Denetim Standardı adıyla yayımlanan uluslararası standartlarla uyumlu denetim standartlarını,

ifade eder.

Kurumun teşkilatı

MADDE 3- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz ve idari özerkliğe sahip, Başbakanlıkla ilişkili Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kurulmuştur. Başbakan, Kurumun yönetimi ile ilgili yetkilerini gerekli gördüğü takdirde bir Bakan eliyle yürütebilir.*

(2) Kurum; Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurumun merkezini değiştirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Kurum, gerekli gördüğü yerlerde temsilcilik açabilir.

Kurulun oluşumu

MADDE 4- *(1) Kurul; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından önerilecek dörder aday arasından ikişer kişi, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bağlı olduğu Bakanlıklar ile Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek ikişer aday arasından birer kişi olmak üzere, Bakanlar Kurulu tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.*

(2) Bakanlar Kurulu, üyelerden birini Başkan olarak atar. Kurul, Başkanın önerisi üzerine üyelerden birini İkinci Başkan olarak seçer.

(3) Kurul üyeliklerine atanacakların;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (l), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımaları,

b) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler ile ticari bilimler fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları veya bu dallarda yüksek lisans yapmış olmaları ve muhasebe, finans, vergi, denetim ve hukuk alanlarından birinde en az on yıllık deneyim sahibi olmaları,

c) Öğretim elemanları arasından Kurul üyeliklerine atanacakların ise iktisat, işletme, maliye ve muhasebe alanlarında en az on yıl süreyle öğretim üyesi veya öğretim görevlisi olarak görev yapmış olmaları,

şarttır.

(4) Üyeliğe atanacakların son üç yılda; bağımsız denetim faaliyetinde bulunmamış, bir bağımsız denetim kuruluşunda yönetim kurulu üyeliği yapmamış veya bir bağımsız denetim kuruluşunca istihdam edilmemiş olması ya da doğrudan veya dolaylı olarak bir bağımsız denetim kuruluşu ile ortaklık ilişkisinin olmaması zorunludur.

Görev süreleri

MADDE 5- *(1) Kurul Başkan ve üyelerinin görev süresi altı yıldır. Süresi biten Başkan ve üyeler yeniden atanamazlar. Başkanlığın veya üyeliğin görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalması halinde, boşalan yere bir ay içinde 4 üncü maddedeki esaslara göre atama yapılır. Bu şekilde atanan kişiler, yerine atandıklarının süresini tamamlar ve bunlardan iki yıl veya daha az süreyle görev yapanlar bir defalığına tekrar atanabilir.*

(2) Kurul Başkan ve üyelerinin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak, ciddi hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremeyecekleri, atanmaları için gerekli şartları kaybettikleri veya durumlarının 6 ncı maddeye aykırı olduğu anlaşılanların görevleri Bakanlar Kurulu kararı ile sona erdirilir.

Yasaklar

MADDE 6- *(1) Kurul Başkan ve üyeleri, bilimsel amaçlı ders ve konferans gibi etkinlikler hariç olmak üzere, Kurumdaki resmi görevlerinin dışında resmi veya özel hiçbir görev alamaz, serbest meslek faaliyetinde bulunamaz, Kurumun düzenlemek ve denetlemekle yetkili olduğu sektör veya alanla ilgili ortaklıklarda pay sahibi olamaz, hakemlik ve bilirkişilik yapamaz ve ticaretle uğraşamazlar.*

(2) Kurul Başkan ve üyeleri göreve başlamadan önce kendilerinin veya eş ve velayeti altındaki çocuklarının sahibi bulunduğu menkul kıymetlerden Hazine tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin olanlar hariç olmak üzere Kurumun düzenlemek ve denetlemekle sorumlu olduğu kuruluşların her türlü sermaye piyasası araçlarını eş, evlatlık, üçüncü dereceye kadar, bu derece dahil kan ve ikinci dereceye kadar, bu derece dahil kayın hısımları dışındakilere otuz gün içinde satmak suretiyle elden çıkarmak zorundadır. Kurul üyeliklerine atanmalarından itibaren otuz gün içinde bu fıkraya uygun hareket etmeyen üyeler, üyelikten çekilmiş sayılır. Bu durum, Kurul kararı ile tespit edilir ve Bakana bildirilir.

(3) Kurul Başkan ve üyeleri, görevlerinden ayrılmalarını izleyen iki yıl içinde Kurumun denetlemekle ve düzenlemekle görevli olduğu sektör ve alandaki özel kuruluşlarda görev alamazlar.

(4) Birinci ve ikinci fıkra hükümleri Kurum personeli hakkında da uygulanır. Danışmanlık ve avukatlık gibi hizmetleri yürütmek üzere Kurumla sözleşme yapanlar, sözleşme süresince Kurumun faaliyet alanı ile ilgili başka iş yapamazlar.

(5) Kurul üyeleri ve diğer personel, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve ticari sırları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamazlar.

(6) Kurul Başkan ve üyeleri 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununa tabidir.

Yemin

MADDE 7- *(1) Kurul Başkan ve üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda, görevlerinin devamı süresince Kurulun işlerini tam bir dikkat, dürüstlük ve tarafsızlık ile yürüteceklerine, kanun hükümlerine aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin ederler.*

(2) Yemin için yapılan başvuru Yargıtay tarafından acele işlerden sayılır. Kurul Başkan ve üyeleri yemin etmedikçe göreve başlayamazlar.

Kurulun çalışma esasları

MADDE 8- *(1) Kurul görevini yaparken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci ve kişi; Kurulun kararını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez.*

(2) Kurul haftada en az bir defa olmak üzere, gerekli hallerde toplanır. Toplantıyı Kurul Başkanı, yokluğunda ise İkinci Başkan yönetir. Her bir toplantının gündemi toplantıdan en az bir gün önce Başkan, yokluğunda İkinci Başkan tarafından hazırlanarak Kurul üyelerine bildirilir. Gündem maddelerine geçmeden önce Başkan tarafından Kurumun faaliyetleri hakkında Kurula bilgi verilir. Gündeme yeni madde eklenebilmesi için toplantı başlamadan önce bir üyenin öneride bulunması ve önerilen maddenin gündeme eklenmesinin Kurulca kabul edilmesi gerekir.

(3) Kurul, en az altı üyenin hazır bulunmasıyla toplanır ve en az beş üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz. Ancak, toplantıda karar için gerekli nisabın sağlanamadığı durumlarda, bir sonraki toplantıda oylarda eşitlik olması halinde Başkanın bulunduğu tarafın oyu üstün sayılarak karar alınır. Kurul kararı tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen işgünü, toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır.

(4) Özel kanunlardaki süreler saklı kalmak üzere, Kurul kararı, alındığı toplantı tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde gerekçeleri, varsa karşı oy gerekçeleri ve imzaları ile birlikte tekemmül ettirilmek zorundadır. Kurulun düzenleme mahiyetinde olmayan kararları, gerekçeleri, varsa karşı oy gerekçeleri ve imzaları ile birlikte tekemmül ettirildikleri tarihte yürürlüğe girer.

(5) Geçerli mazereti olmaksızın bir takvim yılında toplam üç toplantıya katılmayan veya bir toplantıya katıldığı ve karşı oy kullanmadığı halde Kurul kararlarını süresi içinde imzalamayan veya karşı oy gerekçesini süresi içinde yazmayan Kurul üyeleri, üyelikten çekilmiş sayılır. Bu durum Kurul kararı ile tespit edilir.

(6) Kurul üyeleri kendisi, eşi, evlatlıkları ve üçüncü dereceye kadar, bu derece dahil kan ve ikinci dereceye kadar, bu derece dahil kayın hısımlarıyla ilgili konularda müzakere ve oylamaya katılamazlar.

(7) Kurulun düzenleme ve denetleme mahiyetindeki kararları, tekemmül etmesinden itibaren en geç üç işgünü içinde Bakanlığa gönderilir.

(8) Kurul ikincil düzenlemeleri hazırlarken, katılımı ve saydamlığı sağlamak üzere, ilgili tarafların görüşlerine başvurur.

(9) Kurul tarafından alınan düzenleyici nitelikteki kararlar yayımlanmak üzere Başbakanlığa gönderilir ve en geç yedi gün içinde Resmi Gazetede yayımlanır. Kurulun denetleyici nitelikteki kararları uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurulur. Kurul, yayımlanması ülke ekonomisi ve kamu düzeni açısından sakıncalı olan denetleyici nitelikteki kararların yayımlanmamasına karar verebilir.

(10) Yaptırım öngören kararlar dahil tüm Kurul kararları, tekemmül etmeleri ve ilgililere tebliğ edilmeleri veya usulüne uygun olarak duyurulmaları ile birlikte uygulanabilir ve para cezaları tahsil edilebilir hale gelir.

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 9 - *(1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:*

a) Tabi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olanlara ait finansal tabloların; ihtiyaca uygunluğunu, şeffaflığını, güvenilirliğini, anlaşılabilirliğini, karşılaştırılabilirliğini ve tutarlılığını sağlamak amacıyla, uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak.

b) Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulamasına yönelik ikincil düzenlemeleri yapmak ve gerekli kararları almak, bu konuda kendi alanları itibarıyla düzenleme yetkisi bulunan kurum ve kuruluşların yapacakları düzenlemeler hakkında onay vermek.

c) Finansal tabloların; işletmelerin finansal durumunu, performansını ve nakit akışlarını Türkiye Muhasebe Standartları doğrultusunda gerçeğe uygun olarak sunumunu, kullanıcıların ihtiyaçlarına uygunluğunu, güvenilirliğini, şeffaflığını, karşılaştırılabilirliğini ve anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla, kamu yararını da gözetmek suretiyle, bilgi sistemleri denetimi dahil, uluslararası standartlarla uyumlu ulusal denetim standartlarını oluşturmak ve yayımlamak.

ç) Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluş şartlarını ve çalışma esaslarını belirlemek, bu şartları taşıyan kuruluşları ve bağımsız denetim yapacak meslek mensuplarını yetkilendirerek listeler halinde ilan etmek ve bunları oluşturacağı resmi sicile kaydederek Kurumun internet sitesinde kamuoyunun erişimine sürekli olarak açık tutmak.

d) Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetleri ile denetim çalışmalarının, Kurumca yayımlanan standart ve düzenlemelere uyumunu gözetlemek ve denetlemek.

e) İnceleme ve denetimler sonucunda aykırılıkları saptanan bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyet izinlerini askıya almak veya iptal etmek.

f) Bağımsız denetim yapacak meslek mensuplarına yönelik sınav, yetkilendirme ve tescil yapmak, disiplin ve soruşturma işlemlerini yürütmek, sürekli eğitim standartları ile mesleki etik kurallarını belirlemek, bunlara yönelik olarak kalite güvence sistemini oluşturmak ve bu alanlardaki eksikliklerin düzeltilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak.

g) Yabancı ülkelerin Kurulun görev alanıyla ilgili konularda yetkili birimleriyle işbirliği yapmak, mütekabiliyet esasına göre Türkiye'de bağımsız denetim yapmasına yetki verilen yabancı ülke denetim kuruluşları ve denetçilerini listeler halinde ilan etmek ve bunları oluşturacağı resmi sicile kaydederek Kurumun internet sitesinde kamuoyunun erişimine sürekli olarak açık tutmak.

ğ) Denetimin bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanmasına, denetime olan güven ile denetimin kalitesinin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapmak ve gerekli tedbirleri almak.

h) Düzenlemek ve denetlemekle görevli olduğu alanla ilgili ikincil düzenlemeleri yapmak ve bu konularda gerekli kararları almak.

ı) Görev alanıyla ilgili uluslararası uygulama ve gelişmeleri izlemek, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu ile muhasebe ve denetim alanında çalışmalar yapan diğer uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak, lisans ve telif anlaşmaları akdetmek ve gerektiğinde bu kuruluşlara üye olmak.

i) Muhasebe standartları ve denetim standartlarının benimsenmesi ve uygulanması ile görev alanıyla ilgili konularda kamu bilincinin yerleştirilmesine yönelik olarak toplantı, konferans ve benzeri etkinlikler ile gerekli yayınlarda bulunmak.

j) Kurumun ana stratejisini, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak, Kurumun hizmet birimleri ve bunların görevleri hakkında öneride bulunmak.

k) Kurumun ana stratejisi ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçesini görüşmek ve karara bağlamak.

l) Kurumun performansını ve mali durumunu gösteren raporları onaylamak.

m) Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak.

n) Başkanın önerisi üzerine, Başkan Yardımcıları ve Daire Başkanlarını atamak.

o) Çalışma ve danışma komisyonlarının üyelerini belirlemek.

ö) Mevzuatla verilen diğer benzeri görevleri yapmak.

Başkanlık

MADDE 10- *(1) Başkanlık, Kurul kararlarını uygulamakla ve diğer konularda Kurula yardımcı olmakla görevlidir. Başkanlık; Başkan, Başkan Yardımcıları ve hizmet birimlerinden oluşur.*

Başkan

MADDE 11- *(1) Kurul Başkanı, Kurumun da Başkanı olup, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Bu sorumluluk, Kurum çalışmalarının yürütülmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve gerektiğinde kamuya duyurulması görev ve yetkilerini kapsar.*

(2) Başkana; izin, hastalık, yurtiçi ve yurtdışı görevlendirme, görevden alınma ve görevde bulunmadığı diğer hallerde İkinci Başkan vekâlet eder.

Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 12- *(1) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:*

a) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek, toplantıları idare etmek, gündeme alınmayan başvurular hakkında gerekli işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin olarak Kurula bilgi vermek.

b) Kurul kararlarının yayımlanmasını veya tebliğini sağlamak, bu kararların gereğinin yerine getirilmesini temin etmek ve uygulanmasını izlemek.

c) Hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmak.

ç) Kurulun belirlediği stratejilere, amaç ve hedeflere uygun olarak, Kurumun yıllık bütçesi ile mali tablolarını hazırlamak.

d) Kurul ile hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışmasını sağlamak, hizmet birimleri arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek.

e) Yıllık faaliyet raporlarını hazırlamak, Kurumun faaliyet gösterdiği alanda strateji, politikalar ve ilgili mevzuat ile Kurum ve çalışanların performans ölçütleri hakkında çalışma ve değerlendirme yapmak ve bunları Kurula sunmak.

f) Kurumun diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürütmek ve Kurumu temsil etmek.

g) Kurul tarafından atananlar dışındaki Kurum personelini atamak.

ğ) Kurumun yönetimi ile ilgili diğer görevleri yerine getirmek.

(2) Başkan, Kurula ilişkin olmayan görev ve yetkilerinden bir kısmını, sınırlarını açıkça belirlemek ve yazılı olmak kaydıyla, alt kademelere devredebilir.

Başkan Yardımcıları

MADDE 13- *(1) Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere üç Başkan Yardımcısı atanır. Başkan Yardımcılığına atanacaklarda, 4 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen şartlar aranır. Başkan Yardımcıları görev ve yetkilerinden bir kısmını, sınırlarını açıkça belirlemek ve yazılı olmak kaydıyla, alt kademelere devredebilir.*

Hizmet birimleri

MADDE 14- *(1) Kurumun hizmet birimleri, daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmış hizmet birimlerinden oluşur. Daire başkanlıklarının sayısı dokuzu geçemez.*

(2) Hizmet birimleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen faaliyet alanı, görev ve fonksiyonlarına uygun olarak Kurumun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

(3) Kurumda hizmet birimi olarak Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı kurulur. Hukuk, basın ve halkla ilişkiler gibi alanlarda ihtiyaca göre sayıları onu geçmemek üzere Başkanlık Müşaviri görevlendirilebilir.

(4) Kurumda insan kaynakları ve eğitim, idari ve mali işler, bilişim ve benzeri faaliyetleri yürütmek üzere İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı kurulur. Bu Daire Başkanlığında biri Kurulun özel büro hizmetlerini yürütmek üzere en çok dört adet müdürlük kurulabilir.

Kurum personelinin statüsü

MADDE 15- *(1) Kurumun Başkan Yardımcıları, Daire Başkanları, Başkanlık Müşavirleri ve meslek personeli kadro karşılığı sözleşmeli statüde istihdam edilir. Kadro karşılığı sözleşmeli çalışan Kurum personeli ücret, mali ve sosyal haklar dışında; Kurumun kadrolu diğer personeli ise her türlü hak ve yükümlülükleri yönünden 657 sayılı Kanuna tabidir.*

(2) Kurumun hizmet birimlerinde uzmanlık gerektiren işlerde meslek personeli çalıştırılması esastır. Hizmet birimlerinde istihdam edilecek diğer personelin nitelikleri Başkanın önerisi üzerine Kurulca belirlenir.

(3) İlgili kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelden ihtisasına ihtiyaç duyulanlar gerekli hallerde Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir.

(4) Kurul üyeleri ve Kurum personeli hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. 4483 sayılı Kanun uyarınca soruşturma izinleri Kurul Başkan ve üyeleri için Bakan, Kurum personeli için Başkan tarafından verilir.

Meslek personeli

MADDE 16- *(1) Meslek personeli, uzman ve uzman yardımcılarından oluşur.*

(2) Uzman yardımcısı kadrolarına atanabilmek için 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak;

a) En az dört yıllık lisans eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler ile ticari bilimler fakültelerinden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak,

b) Merkezi yarışma sınavından belirlenen asgari puanları almış olmak ve Kurum tarafından yapılacak özel yarışma sınavında başarılı olmak,

c) Sınavın yapıldığı tarih itibarıyla otuzbeş yaşını doldurmamış olmak,

şartları aranır.

(3) Uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl fiilen çalışmak, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde yabancı dil puanı almak veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olmak ve Kurumca belirlenen konuda tez hazırlamak kaydıyla yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Yeterlik sınavında başarılı olanlar uzman kadrosuna atanırlar. Mazereti olmaksızın sınava girmeyen veya sınavda iki defa başarısız olanlar durumlarına uygun kadrolara atanmak üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

(4) Meslek personelinin mesleğe alınmaları, atanmaları, yetiştirilmeleri, giriş ve yeterlik sınavları ile çalışma usul ve esasları Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

Ücretler, mali ve diğer sosyal haklar

MADDE 17- *(1) Kurul Başkan ve üyelerinin aylık ücretleri; en yüksek Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler toplamını geçmemek üzere, Bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir. En yüksek Devlet memuruna ödenenlerden gelir vergisine tabi olmayanlar bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre de gelir vergisine tabi olmazlar. 657 sayılı Kanun ve diğer mevzuat uyarınca en yüksek Devlet memurunun yararlanmış olduğu sosyal hak ve yardımlardan, Kurul Başkan ve üyeleri de aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.*

(2) Kurumun kadro karşılığı sözleşmeli personelinin ücretleri ile diğer mali hakları, birinci fıkrada Kurul üyeleri için belirlenen ücret tavanını geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Kurul tarafından tespit edilir.

Emeklilik ve hizmet sürelerinin değerlendirilmesi

MADDE 18- *(1) Kurul Başkan ve üyeliğine atananlar ile Kurum personeli 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine tabidir. Sosyal güvenlik hak ve yükümlülüklerinin tespitinde; Kurul Başkanı bakanlık müsteşarı, Kurul üyeleri bakanlık müsteşar yardımcısı, Başkan Yardımcıları genel müdür, Daire Başkanları genel müdür yardımcısı, Başkanlık Müşaviri bakanlık müşaviri, meslek personeli ise kazanılmış hak aylık dereceleri itibarıyla karşılık gelen Başbakanlık Uzman ve Başbakanlık Uzman Yardımcıları ile denk statüde kabul edilir.*

(2) Kurul Başkan ve üyeliklerine atananlardan atama yapılmadan önce kanunla kurulmuş diğer sosyal güvenlik kurumlarına bağlı olanların, istekleri halinde bu kurumlara bağlılıkları devam eder ve bunlar hakkında yukarıdaki hükümler uygulanmaz.

(3) Kurul Başkan ve üyeliklerine atananların Kurulda görev yaptıkları sürece önceki görevleriyle olan ilişikleri kesilir. Ancak kamu görevlisi iken üyeliğe atananlar, memuriyete giriş şartlarını kaybetmemeleri kaydıyla, görev sürelerinin sona ermesi veya görevden ayrılma isteğinde bulunmaları ve otuz gün içinde eski kurumlarına

başvurmaları durumunda atamaya yetkili makam tarafından bir ay içinde mükteseplerine uygun bir kadroya atanır. Atama gerçekleşinceye kadar bunların almakta oldukları her türlü ödemelerin Kurum tarafından yapılmasına devam olunur. Bir kamu kurumunda çalışmayanlardan Kurul Başkan ve üyeliğine seçilip yukarıda belirtilen şekilde görevi sona erenlere, herhangi bir görev veya işe başlayıncaya kadar, almakta oldukları her türlü ödemeler, Kurum tarafından verilmeye devam edilir. Bu fıkrada belirtilen nedenlerle üyeliği sona erenlere Kurum tarafından yapılacak ödeme üç ayı geçemez.

(4) Bu hükümler, akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklı kalmak üzere, üniversitelerden gelen Başkan ve üyeler ile Kurum personeli hakkında da uygulanır.

Kurumun bütçesi

MADDE 19- *(1) Kurumun gelirlerinin, giderlerini karşılaması esastır. Kurumun bütçesi 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirlenen usul ve esaslara göre hazırlanır ve kabul edilir. Ancak, genel bütçeden Kuruma Hazine yardımı yapılabilir.*

(2) Kurumun gelirleri; Hazine yardımı, muhasebe ve denetim standartlarının telif hakları ve diğer gelirlerden oluşur.

Kurumun iç ve dış denetimi

MADDE 20- *(1) Kurumun iç denetimi, Kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir.*

(2) Kurum, faaliyetlerine ilişkin olarak her yılın Mart ayı sonuna kadar, bir önceki yıla ait kararların ve yaptığı ikincil düzenlemelerin ekonomik ve sosyal etkilerini analiz eden ve Kurumun performans hedefleri ile uygulama sonuçlarının karşılaştırılmasını ve değerlendirilmesini içeren bir faaliyet raporu hazırlar.

(3) Kurumun yıllık faaliyet raporu, mali tabloları ve bütçe kesin hesabı Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

(4) Yıllık faaliyet raporu, Sayıştayın mali denetim raporu ile Kurul kararları ve ikincil düzenlemeler, işlemler, araştırma ve soruşturmalar her yılın Mayıs ayı sonunda Kurumun internet sayfasında ve resmi bültenleriyle kamuoyunun bilgisine sunulur.

Hizmet satın alınması ve geçici komisyon oluşturulması

MADDE 21- *(1) Geçici veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki işler için dışarıdan hizmet satın alınabilir.*

(2) Standart oluşturma süreçlerinde ve uygulama dönemlerinde ihtiyaç duyulduğunda bağımsız denetim konusundaki bilgi ve deneyimlerinden yararlanmak amacıyla uygulama alanında uzmanlaşmış memurlar, kamu görevlileri ve diğer kişiler ile 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesi uyarınca öğretim elemanı görevlendirilmek suretiyle geçici çalışma ve danışma komisyonları oluşturulabilir. Azami dokuzar kişiden oluşan bu komisyonlarda görevlendirileceklerde aranılacak nitelikler ile komisyonların çalışma usul ve esasları Kurul tarafından belirlenir.

(3) Bu maddeye göre kurum dışından görevlendirilenlere çalışmalara katılmaları karşılığında ayda dört günden fazla olmamak ve her toplantı günü için (2000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşmamak üzere Kurul tarafından belirlenecek tutarda ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın huzur hakkı ödenir. 2547 sayılı Kanunun 38 inci maddesi uyarınca görevlendirilenler, anılan maddede öngörülen ücretten ayrıca yararlandırılmazlar.

Kadrolar

MADDE 22- *(1) Kurumda istihdam edilecek personele ilişkin kadro unvan ve dereceleri, ekli (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvelde yer alan toplam kadro sayısı geçilmemek ve mevcut kadro unvanları ile 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak üzere, kadro unvan ve derecelerinin değiştirilmesi ile boş kadroların iptali Bakanlar Kurulunca yapılır. Söz konusu personele ilişkin kadroların kullanılmasına dair usul ve esaslar bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvele göre Kurul tarafından belirlenir.*

Kamu yararını ilgilendiren kuruluşların bağımsız denetimi

MADDE 23- *(1) Kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarda denetim sadece bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılır.*

(2) Kamu yararını ilgilendiren kuruluşların denetimini yapacak bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesi sürecinde Kurum, bunların ilgili olduğu sektörü düzenleme ve denetleme yetkisini haiz kurul, kurum veya kuruluşların görüşünü alır.

(3) Kurum, bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesine yönelik olarak 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca yapılacak düzenlemelerde, kamu yararını ilgilendiren kuruluşların ilgili olduğu sektörü düzenleme ve denetleme yetkisini haiz kurul, kurum veya kuruluşlarca talep edilmesi halinde, bunların görüşünü almak suretiyle sektörün özelliğine göre farklı ölçütler belirleyebilir.

Denetimden doğan sorumluluk

MADDE 24- *(1) Bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler; denetledikleri finansal tablo, bilgi ve raporlara ilişkin olarak hazırladıkları bağımsız denetim raporlarının denetim standartlarına aykırı olması ile bu raporlardaki yanlış, eksik ve yanıltıcı bilgi ve kanaatler nedeniyle doğabilecek zararlardan hukuken sorumludurlar. Bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler, verdikleri hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla genel şartları Hazine Müsteşarlığınca belirlenen sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Kurulca belirlenir.*

Kurumca yapılacak incelemeler

MADDE 25- *(1) Kurumca yapılacak seçilmiş denetim dosyalarının yeterli testini içeren kalite güvence sistemi incelemeleri; bağımsız denetim kuruluşlarınca gerçekleştirilmiş denetim çalışmalarının Kurum standart ve düzenlemeleri çerçevesinde gözden geçirilmesi ve bu kuruluşların faaliyetlerinin Kurum düzenlemelerine uygunluğunun denetimi ile harcanan kaynakların nitelik ve niceliği, alınan denetim ücreti ve bağımsız denetim kuruluşunun iç kontrol sistemi ile ilgili değerlendirmesini kapsar. İncelemeler, kamu yararını ilgilendiren kuruluşları denetleyen bağımsız denetim kuruluşları için asgari üç yılda bir, diğerleri için ise asgari altı yılda bir yapılır. Kurumun; planlanmış bu incelemeler yanında ihbar, şikayet, bildirim gibi durumlarda ve gerekli görülen diğer hallerde inceleme yapma ve yaptırma yetkisi saklıdır.*

(2) Bağımsız denetçilerin kalite güvence sistemi incelemeleri ise, usul ve esasları Kurul tarafından belirlenen ilkelere uygun olarak Kurum tarafından yapılır. Bu incelemelerin yürütülmesi için Kurum bünyesinde yeterli sayıda kalite güvence uzmanı istihdam edilir.

(3) Kurum, incelemeleri kendi meslek personeli eliyle yürütebileceği gibi, gerekli hallerde kanunlarla belirli alanları düzenleme ve denetleme yetkisini haiz olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun ilgili denetim birimleri vasıtasıyla da yürütebilir. İnceleme faaliyetleri, ilgili kuruluşların görüşü alınmak suretiyle Kurulca her yıl hazırlanan yıllık inceleme planı kapsamında yürütülür.

(4) Bu maddeye göre yapılacak inceleme sonuçları her yıl bir raporla kamuoyuna açıklanır.

(5) Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşları, yapılan incelemeler sonucunda tespit edilen görüş ve öneriler doğrultusunda gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler. Kurumca belirlenen sürede gerekli tedbirleri almayanlar hakkında uyarı, lisansın askıya alınması ve iptali de dahil olmak üzere uygun yaptırımlar uygulanır.

(6) İnceleme için görevlendirilen kişiler; ilgili rapor, defter, belge ve çalışma kâğıtları ile elektronik, manyetik ve benzeri ortamlarda tutulanlar dahil tüm kayıtları ve sair bilgi ihtiva eden vasıtaları incelemeye ve bunların örneklerini almaya, işlem ve hesapları denetlemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir. İlgili kişi ve kuruluşlar da istenilen bilgi, belge, defter ve sair vasıtaların örneklerini ibraz etmek, yazılı ve sözlü bilgi vermek ve tutanakları imzalamakla yükümlüdürler. Kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzel kişiler özel kanunlarda yazılı gizlilik ve sır saklama hükümlerini ileri sürerek bilgi vermekten imtina edemezler.

(7) İnceleme için görevlendirilenler tarafından istenecek rapor, defter, belge ve çalışma kâğıtları ile elektronik, manyetik ve benzeri ortamlarda tutulanlar dahil tüm kayıtların ve sair bilgi ihtiva eden vasıtaların ibraz veya teslim edilmemesi veya gerekli görülen diğer hallerde, Kurumun gerekçeli bir yazı ile yetkili sulh ceza hakiminden talepte bulunması üzerine, sulh ceza hakiminin istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi halinde ilgililer nezdinde arama yapılabilir. Aramada bulunan ve incelenmesine lüzum görülen defterler ve belgeler ayrıntılı bir tutanakla tespit olunur ve yerinde incelemenin mümkün olmadığı hallerde muhafaza altına alınarak inceleme yapanın çalıştığı yere sevkedilir. Arama sonucunda alınan defter ve belgeler üzerindeki incelemeler en geç üç ay içinde sonuçlandırılarak bir tutanakla sahibine geri verilir. İncelemelerin haklı sebeplere dayanılarak üç ay içinde bitirilmesine imkân olmayan hallerde, sulh ceza hakiminin vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

Diğer hükümler

MADDE 26- *(1) Kanuni defterlerin Kurulca yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak tutulması ve finansal tabloların bu standartlara göre düzenlenmesi şarttır. Ancak, 5018 sayılı Kanun kapsamındaki idareler ile bilanço esasında defter tutmakla yükümlü bulunmayanlar bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi değildir.*

(2) Kurul, değişik işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için uluslararası muhasebe standartlarından farklı düzenlemeler yapmaya yetkilidir.

Düzenleyici işlemler

MADDE 27- *(1) Kurul; 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (b), (ç) ve (d) bentlerinde yer alan yetkilerinin kullanılmasına yönelik usul ve esasları çıkaracağı yönetmeliklerle belirler.*

(2) Kurumun hazırlayacağı ikincil düzenleme taslakları kamuoyunun bilgisine sunulmak üzere en az yedi gün süreyle uygun vasıtalarla duyurulur.

(3) Kanunlarla belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kurulmuş bulunan kurum ve kurullar, Kurulun onayını almak ve Kurul tarafından yayımlanan standartlarda yer alan esaslara uygun olmak kaydıyla Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartlarına ek olarak kendi alanları için geçerli olacak ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeler yapabilirler.

Tebligat

MADDE 28- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yapılacak tebligatlar hakkında 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.*

Görüşlerin bildirilmesi

MADDE 29- *(1) İlgili kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Kurum tarafından istenen görüşler, ilgililer tarafından en geç otuz gün içinde bildirilir. Bu süre, ivedi durumlarda Kurul tarafından kısaltılabilir. Bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları görüş bildirmek için ek süre isteyebilir.*

Kurul kararlarına karşı yargı yolu

MADDE 30- *(1) Kurul kararları kesindir. Kurulun düzenleyici ve denetleyici nitelikteki kararlarına karşı açılacak davalar, ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülür. Danıştay, Kurul kararlarına karşı yapılan başvuruları acele işlerden sayar.*

Türk Ticaret Kanununun uygulanması

MADDE 31- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede hüküm bulunmayan hallerde 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun bağımsız denetimle ilgili hükümleri uygulanır.*

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 32- *(1) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (III) sayılı cetvele aşağıdaki sıra eklenmiştir.*

"9) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu"

(2) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesine "Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu," ibaresi eklenmiştir.

(3) 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Mevcut standartların ve diğer düzenlemelerin geçerliliği

GEÇİCİ MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Kurum tarafından yayımlanacak standart ve düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, bu hususlara ilişkin mevcut düzenlemelerin uygulanmasına devam edilir.*

(2) Denetim standartları ve bağımsız denetimle ilgili olarak diğer kanunlarda yer alan hükümlerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırılık teşkil eden hükümleri uygulanmaz.

İlk Kurul üyelerinin atanması

GEÇİCİ MADDE 2- *(1) 4 üncü maddede öngörülen atamalar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlük tarihinden itibaren bir ay içerisinde yapılır. 2499 sayılı Kanunun bu Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılan ek 1 inci maddesine dayanılarak atanan Kurul Başkan ve üyelerinin görevleri bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer.*

(2) Kurul, Başkan ve üyelerinin atama tarihini izleyen altı ay içinde Kurum teşkilatını oluşturarak Kurumun faaliyete geçmesini sağlar.

İlk atanan üyelerin yenilenmesi

GEÇİCİ MADDE 3*- (1) Kurul Başkanı hariç olmak üzere, ilk atanan üyelerin dörtte biri iki yılda bir yenilenir. İkinci yılın sonunda kura sonucu üyelikleri sona eren üyeler bir defalığına tekrar atanabilir.*

Uzman personel istihdamı

GEÇİCİ MADDE 4- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde, bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (1) sayılı cetvelde yer alan uzman kadro sayısının yüzde otuzunu geçmemek üzere, uzman yardımcılığı sınavına giriş için aranan öğrenim şartını taşımak ve başvuru tarihinde kırk yaşını doldurmamış olmak şartıyla;*

a) Mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve meslek içi eğitim sonrasında yapılan yeterlik sınavında başarılı olup, Kurula üye veren kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmakta olanlar,

b) Yükseköğrenim kurumlarında araştırma görevlisi veya öğretim elemanı olarak çalışmış olanlardan, muhasebe, finans, denetim veya hukuk alanlarında doktora çalışmalarını tamamlayanlar,

Kurum tarafından yapılacak sınavda başarılı olmaları halinde uzman kadrosuna atanabilir.

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunda uzman ve uzman yardımcısı olarak görev yapanlar, Kurum tarafından yapılacak sınavda başarılı olmaları halinde uzman veya

uzman yardımcısı kadrosuna atanabilir. Bunların, Kurulda uzman ve uzman yardımcısı olarak geçen hizmet süreleri; öğrenim durumları itibarıyla yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla kazanılmış hak aylığı derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır ve bu sürelerin önceden kıdem tazminatı, toplu ödeme, emekli ikramiyesi, işten ayrılma tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmemiş olan kısmı 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre ödenecek emekli ikramiyesinin hesabına esas alınacak toplam hizmet süresine dahil edilir.

Hak ve alacakların devri

GEÇİCİ MADDE 5- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun her türlü varlıkları, borç ve alacakları, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtları ve diğer dokümanları ile nakit ve benzerleri hiçbir işleme gerek kalmaksızın Kuruma devredilmiş sayılır.*

(2) Devir konusunda ortaya çıkacak tereddütleri gidermeye Bakan yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 33- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

Yürütme

MADDE 34- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.*

(1) SAYILI CETVEL

KURUMU : KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	*Unvanı*	*Kadro Derecesi*	*Kadro Adedi*
GİH	*Başkan Yardımcısı*	*1*	*3*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*9*
GİH	*I. Hukuk Müşaviri*	*1*	*1*
GİH	*Başkanlık Müşaviri*	*1*	*10*

GİH	*Müdür*	*1*	*4*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*1*	*1*
AH	*Avukat*	*1*	*1*
AH	*Avukat*	*3*	*1*
AH	*Avukat*	*5*	*1*
GİH	*Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri*	*1*	*1*
GİH	*Uzman*	*1*	*5*
GİH	*Uzman*	*2*	*5*
GİH	*Uzman*	*3*	*10*
GİH	*Uzman*	*4*	*10*
GİH	*Uzman*	*5*	*10*
GİH	*Uzman*	*6*	*10*
GİH	*Uzman*	*7*	*10*
GİH	*Uzman Yardımcısı*	*8*	*10*
GİH	*Uzman Yardımcısı*	*9*	*40*
GİH	*Mütercim-Tercüman*	*5*	*2*
GİH	*Programcı*	*1*	*1*
GİH	*Programcı*	*5*	*1*
GİH	*Çözümleyici*	*2*	*1*
GİH	*Çözümleyici*	*4*	*1*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*3*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*4*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*5*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*6*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*7*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*8*	*4*
GİH	*Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni*	*9*	*4*
TH	*Kütüphaneci*	*4*	*1*
GİH	*Sekreter*	*5*	*5*
GİH	*Sekreter*	*6*	*5*
TH	*Teknisyen*	*4*	*1*
GİH	*Koruma ve Güvenlik Görevlisi*	*10*	*2*
GİH	*Şoför*	*5*	*3*
YH	*Hizmetli*	*13*	*5*
	TOPLAM		*198*

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

A- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür.

Dava dilekçesinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın, kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde yer alan bilgilere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu, 25.4.2011 tarihinde Anayasa Mahkemesinin 49. Kuruluş Yıldönümü'nde yaptığı açılış konuşmasında "*Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır.*" ifadelerine yer verdiği, ayrıca 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali istemiyle açılan davada verilen kararda açıklanan görüşünün daha önceki kararlarda yer alan görüşlerinden farklı olduğu, bu nedenlerle Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu davalarda tarafsız olarak karar veremeyeceği ileri sürülerek 6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca reddi talep edilmiştir.

Hâkimin reddi kurumu, hâkimin tarafsız kalamayacağı şüphesi bulunan bir davaya bakmamasını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir. Nitekim adil yargılanma hakkı tarafsız bir mahkeme önünde yargılanma hakkını da içerir. Bu nedenle hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda ya davaya bakması yasaklanmış ya da taraflarca reddedilebileceği kabul edilmiştir.

6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin, istişarî görüş ve düşüncelerini ifade etmiş olduğu dava ve işlere bakamayacakları; 60. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyelerinin tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hâllerin olduğu iddiası ile reddolunabileceği; (2) numaralı fıkrasında, bu takdirde, Genel Kurul ya da bölümlerde ilgili üye katılmaksızın ret konusu hakkında kesin karar verileceği; (5) numaralı fıkrasında ise ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verileceği kurala bağlanmıştır.

Dava dilekçesinde hâkimin reddi talebi yönünden dayanılan hususlardan biri Wikileaks belgeleri olarak bilinen belgelerde yer aldığı ileri sürülen bilgilerdir. Ancak, bu belgelerin gerçekte var olup olmadığı kanıtlanamadığı gibi içerdiği bilgilerin doğru olup olmadığı da ortaya konulabilmiş değildir. Aksine, belgelerde ismi geçen birçok kişi gibi Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ tarafından da kamuoyunun bilgisine sunuldukları ilk andan itibaren anılan belgelerde var olduğu ileri sürülen bilgiler açıkça yalanlanmıştır. Ret talebi yönünden dayanılan hususlardan biri olan açılış konuşmasındaki sözler, Türk siyasal yaşamındaki uzlaşma kültürü eksikliğine ve temel siyasal sorunların siyasi arenada çözümü yerine yargı kurumlarına havale edilmesi eğilimine yönelik genel ve kişisel nitelikte bir eleştiri olup somut bir davaya ilişkin herhangi bir görüş veya düşünce içermemektedir. Ret talebine dayanak yapılan hususlardan sonuncusu olan Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın geçmişte kimi dava dosyalarında kullandığı oylar, tamamen hâkimin yargısal görevine ilişkindir. Hâkimin geçmişte verdiği kararlar ve kullandığı oyların ret sebebi olarak kabul edilemeyeceği açıktır. Dolayısıyla, dava dilekçesinde hâkimin reddi nedeni olarak ileri sürülen hususlar, Kanun'da düzenlenen davaya bakılması yasak bir hâl veya ret sebebi olarak kabul edilemez.

Öte yandan, her hak gibi hâkimin reddini talep etme hakkının da amacına uygun olarak kullanılması gerekir. Aksi halde hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur. Somut dava dosyasında, varlığı ve içerdiği bilgilerin doğruluğu kanıtlanmamış aksine yalanlanmış olan hukuken delil değeri bulunmadığı açık bir takım bilgi ve belgelere, yine ret sebebi olmadığı açık olan hâkimin önceki dava dosyalarında kullandığı oylara dayanılarak ret talebinde bulunulmuş olması, hâkimin reddini talep etme hakkının iyi niyetle ve amacına uygun

olarak kullanılmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince ret talebinde bulunanlara takdiren 500 TL disiplin para cezası uygulanmasına karar verilmesi gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle:

1- Hâkimin reddi talebinin esastan REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- Talebin kötü niyetle yapıldığının KABULÜNE ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- Disiplin para cezasının talepte bulunan davacıya verilmesine, Serruh KALELİ, Burhan ÜSTÜN ile Nuri NECİPOĞLU'nun "*Para cezasının talepte bulunanların her birine verilmesi gerektiği*" yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Para cezası miktarının 500 Türk Lirası olarak esas alınmasına, OYBİRLİĞİYLE,

karar verilmiştir.

B- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 12.1.2012 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Murat ARSLAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmünde kararname kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tüm Maddelerinin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK ile ek 1. maddesi yürürlükten kaldırılan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde sayılan 19 adet kanun ve kanun hükmünde kararname ile (b) bendinde sayılan 6 adet kanun ve kanun hükmünde kararname kapsamında yer almadığı, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun bakanlık teşkilat kanunu olmadığı ve KHK ile yapılan yeni düzenlemelerin "*kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine*", "*yeni bakanlık kurulmasına*", "*var olan bakanlıkların birleştirilmesine*", "*bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların yeniden belirlenmesine*" ilişkin olmadığı, bu nedenle 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmayan KHK'nin Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İptali istenen KHK ile daha önce Başbakanlığın ilgili kuruluşu olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yerine getirilen "*Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturma ve yayınlama*" görevine yeni görevler de eklenerek "*uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak, bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, denetim standartlarını belirlemek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız*

denetim alanında kamu gözetimi yapmak üzere" Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kurulmuştur. Bu kurum, KHK'nin 3. maddesi ile Başbakanlıkla ilişkilendirilmiştir.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

1- KHK'nin 5. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 26.4.2012 günlü, 6300 sayılı Bazı Kanunlar ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları

Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 5. maddesiyle değiştirildiğinden, konusu kalmayan fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2- KHK'nin 26. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 26. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan, "*uluslararası muhasebe standartlarından farklı düzenlemeler yapmaya yetkilidir.*" ibaresi, 6300 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle "*9 uncu madde uyarınca belirlenen standartlardan farklı düzenlemeler yapmaya, bağımsız denetimin kapsamını ve içeriğini belirlemeye yetkilidir. Bu düzenlemeler, ilgili standartların cüz'ü addolunur.*" şeklinde değiştirildiğinden, konusu kalmayan fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

3- KHK'nin 27. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 27. maddesinin (3) numaralı fıkrası, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 148. maddesiyle değiştirildiğinden, konusu kalmayan fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

4- KHK'nin 30. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 30. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 2.7.2012 günlü, 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un 71. maddesiyle değiştirildiğinden, konusu kalmayan fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

5- KHK'nin Geçici 3. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrası

KHK'nin geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 6300 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle değiştirildiğinden, konusu kalmayan fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

6- KHK'nin Diğer Kuralları

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda; KHK'nin, hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallar, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında kaldığından Anayasa'nın 91. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tüm Maddelerinin Anayasa'nın 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

1- KHK'nin 16. Maddesinin (2), (3) ve (4) Numaralı Fıkraları

KHK'nin 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun meslek personelinin uzman ve uzman yardımcılarından oluşacağı ifade edilmiş, (2) numaralı fıkrasında Uzman Yardımcılığı kadrolarına atanabilme koşulları düzenlenmiş, (3) numaralı fıkrasında Uzman Yardımcılığından Uzmanlığa geçiş koşulları belirlenmiş, (4) numaralı fıkrasında ise bu kadrolarda görev yapanların mesleğe alınmaları, atanmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavlarıile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın "*Kamu hizmetlerine girme hakkı*" başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında ise hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve ikinci kısmının "*Siyasi Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunda Uzmanlık ve Uzman Yardımcılığı kadrolarına giriş koşullarının belirlenmesi, Anayasa'nın 70. maddesine göre kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme olduğundan KHK'nin 16. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN bu görüşlere değişik gerekçeyle katılmışlardır.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

2- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin 16. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları ve hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallarının Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer vermediği anlaşıldığından bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölümlere ve cetvele ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

KHK'nin 4. maddesi, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve geçici 2. maddesi yönünden Mehmet ERTEN ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamışlardır.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

26.9.2011 günlü, 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A) 1- 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası,

2- 26. maddesinin (2) numaralı fıkrası,

3- 27. maddesinin (3) numaralı fıkrası,

4- 30. maddesinin (1) numaralı fıkrası,

5- Geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası,

hakkında, 31.1.2013 günlü, E.2011/144, K.2013/23 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu fıkralara ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

B) Kapsam yönünden, 1., 2., 3., 4. maddeleri, 5. maddesinin (2) numaralı fıkrası, 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. maddeleri, 16. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 17., 18., 19., 20., 21., 22. maddeleri, 23. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkraları, 24., 25. maddeleri, 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 27. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, 28., 29., 31., 32. maddeleri, geçici 1. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, geçici 2., geçici 4., geçici 5., 33. ve 34. maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel'e yönelik iptal istemleri, 31.1.2013 günlü, E.2011/144, K.2013/23 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara ve cetvele ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

C) Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

1- 1., 2., 3., 4. maddeleri, 5. maddesinin (2) numaralı fıkrası, 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. maddeleri, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 14., 15. maddeleri, 16. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 17., 18., 19., 20., 21., 22. maddeleri, 23. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkraları, 24., 25. maddeleri, 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 27. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, 28., 29., 31., 32. maddeleri, geçici 1. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, geçici 2. maddesi, geçici 4., geçici 5., 33. ve 34. maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel'e yönelik iptal istemleri, 31.1.2013 günlü, E.2011/144, K.2013/23 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara ve cetvele ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

2- 16. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarına ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu fıkralara ilişkin YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

31.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

26.9.2011 günlü, 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 16. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkralara ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII- SONUÇ

26.9.2011 günlü, 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A) 1- a- 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 26.4.2012 günlü, 6300 sayılı Bazı Kanunlar ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 5. maddesiyle değiştirildiğinden,

b- 26. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan, "*uluslararası muhasebe standartlarından farklı düzenlemeler yapmaya yetkilidir.*" ibaresi, 6300 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle "*9 uncu madde uyarınca belirlenen standartlardan farklı düzenlemeler yapmaya, bağımsız denetimin kapsamını ve içeriğini belirlemeye yetkilidir. Bu düzenlemeler, ilgili standartların cüz'ü addolunur.*" şeklinde değiştirildiğinden,

c- 27. maddesinin (3) numaralı fıkrası, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 148. maddesiyle değiştirildiğinden,

ç- 30. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 2.7.2012 günlü, 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun'un 71. maddesiyle değiştirildiğinden,

d- Geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 6300 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle değiştirildiğinden,

konusu kalmayan bu madde ve fıkralara ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

B) 1., 2., 3., 4. maddeleri, 5. maddesinin (2) numaralı fıkrası, 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. maddeleri, 16. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 17., 18., 19., 20., 21., 22. maddeleri, 23. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkraları, 24., 25. maddeleri, 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 27. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, 28., 29., 31., 32. maddeleri, geçici 1. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, geçici 2., geçici 4., geçici 5., 33. ve 34. maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel'i, 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara ve cetvele ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C) 1- 1., 2., 3. maddeleri, 5. maddesinin (2) numaralı fıkrası, 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15. maddeleri, 16. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 17., 18., 19., 20., 21., 22. maddeleri, 23. maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkraları, 24., 25. maddeleri, 26. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 27. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, 28., 29., 31., 32. maddeleri, geçici 1. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları, geçici 4., geçici 5., 33. ve 34. maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel'in, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere, fıkralara ve cetvele ilişkin iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- a- 4. maddesinin,

b- 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

c- Geçici 2. maddesinin,

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere ve fıkraya ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Mehmet ERTEN ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT' ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- 16. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Kanun'un 66.

maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

31.1.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Erdal TERCAN	Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN

KARŞIOY YAZISI

26.9.2011 günlü, 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 16. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

660 sayılı KHK'nin 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun meslek personelinin uzman ve uzman yardımcılarından oluşacağı ifade edilmiş, (2) numaralı fıkrasında uzman yardımcılığı kadrolarına atanabilme koşulları düzenlenmiş, (3) numaralı fıkrasında uzman yardımcılığından uzmanlığa geçiş koşulları belirlenmiş, (4) numaralı fıkrasında ise bu kadrolarda görev yapanların mesleğe alınmaları, atanmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavlarıile çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

6223 sayılı Yetki Kanununun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, Kanunun amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin Bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut Bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan Bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un ikinci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

660 sayılı KHK'nin iptali istenen kurallarıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunda uzman ve uzman yardımcılığına atanma koşullarının düzenlenmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin bir husus olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, *"her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez"*. Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece *"kamu hizmetlerine girme hakkı"* siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasa'nın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözkonusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı *"233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"*nin Genel Müdür olarak atanabilmek için, *"yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak"* şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini reddetmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91. maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

İptaline karar verilen kurallarda Yetki Kanunu kapsamında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunda uzman ve uzman yardımcılığı kadroları oluşturulduğundan, zorunlu olarak bu kadrolara girişin koşulları da düzenlenmiştir. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Alparslan ALTAN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye
Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

KARŞIOY
(Reddi Hakim)

Mahkememize 2011/144 Esas sayısı ile T.B.M.M. üyesi 116 milletvekili tarafından açılan 26.9.2011 tarih ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali davasın da Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddi talebi yer almış ise de, dosyanın 12.1.2012 tarihli ilk incelemesinde hakimin reddi talebi esastan reddedilmiş, talebin kötü niyetle yapıldığı oyçokluğu ile kabul edilmiş ise de, bu gibi hallerde uygulanacak para cezasının talepte bulunanlar dışında cezanın SOYUT bir niteleme ile sadece davacıya verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne aşağıdaki nedenler ile katılınmamıştır.

Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü halinde, bu kasta yaptırım uygulanması hukuk düzenince makul kabul görmeyen bir fiilin cezalandırılması isteminin gereğidir. Nitekim hukukun temel ilkelerinden bakıldığında HMK'nun 42. maddesi hukuksuz eyleme meşruiyet kazandırmamak için ceza öngörüsünde bulunmuş ve başvuruda bulunanlara bunlar arasında nasıl bir hukuksal ilişki olduğuna bakmaksızın talepte bululanlar yönünden her birinin cezalandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Nitekim genel usul hukuku hükümleri yanında özel nitelik taşıyan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında Anayasa Mahkemesinde yapılacak hakimin reddi taleplerinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması

halinde BAŞVURUCULARIN HER BİRİNE disiplin para cezası verileceği hükmü çok açıktır.

Davacılar; Anayasa'nın 150. maddesince siyasi parti kimliklerine bakılmaksızın kendilerine iptal davası açma hakkı tanınan meclis üye tamsayısının 1/5 oranındaki asgari 110 milletvekilidir. Açılan davaların kabul görebilmesi için alt sınır 110 olup beklenmeyip üstünde olması haline ilişkin bir sınırlama bulunmamaktadır. Nitekim Türkiye Büyük Milet Meclisi tarafından imzalanarak tasdik edilen belge ile görülen bu davayı açanların Meclis üyeleri oldukları teyit edilmiş ve görülen bu davayı da asgari 116 kişinin bir araya gelerek açtığı anlaşılmıştır.

Bir an için dava açma için bir araya gelen iradenin zorunlu bir birliktelik içinde oldukları kabul edilse bile bu beraberlik açılmış davanın mahkemece kabulünün ön şartıdır. Örneğin değişik siyasi gruplardan 140 kişinin bir araya gelmesi ile açılan bir davada dava açan belgeye imza atanlardan 40 kişinin diğer talepler yanında reddi hakim talebinde bulunmamış veya bilahare feragat olmaları halinde görülen davada dava, kalan 100 kişi davacı yönünden 110 kişilik dava açma şartını oluşturmadığı için açılmamış mı sayılacaktır? veya dava tüm diğer talepler yönünden düşmüş mü olacaktır?

Dava açanların iradesi açılmış davanın kabul şartından bağımsız nitelikte olup dava açanlar arasında ki hukuksal ilişkiden kaynaklı bir zorunluluk değildir. Reddi hakim talebinden çekilenler yönünden kötü niyet araştırması yapılamayacak ve para cezası verilemeyecek olması – talepte bulunan ve bulunmayanlar arasında nasıl bir hukuki tespit yapmayı gerektiriyorsa da dava açıp hakimin reddi talebinde bulunanların bu yöndeki iradesi dava açma için bir araya gelme zorunluluğunda bağımsız bir fikir –bir irade tezahürüdür.

Dava açanlar, açma yönünden gerekli biçimsel bir zorunluluk, dava konusu talepler yönünden ise ihtiyari bir birliktelik içindedirler. Davacılar arasında şekli bakımından mecburi dava arkadaşlığı vardır.

Mecburi dava arkadaşlığında; dava konusu hukuki ilişkide farklı davranmalarını önleyecek çok sıkı, iştirak halinde bir ortaklık olup, dava arkadaşları aynı şekilde ve birlikte hareket etmek zorundadırlar. İştirak halinde mülkiyet, adi ortaklık, miras şirketi gibi veya ilgililer hakkında tek bir karar verilmesi zorunluluğunu doğuran davalarda davacılar şekli bakımından

mecbur dava arkadaşı durumundadırlar ve dava konusu hak ile aralarında zorunlu ilişki vardır.

Özel yasasına tabii olan Anayasa Mahkemesine iptal davası açma şeklinde izah edildiği anlamda dava açan asgari 110 kişinin hukuk usulü nitelemesi ile mecburi dava arkadaşı oldukları söylenemeyecektir. Aralarında şekli bakımından olan bu zorunlu birliktelik nedeniyle dava açma şartı yerine getirildikten sonra dava açanlar yönünden dava açmada asgari sayısal zorunluluk şartının altına düşmedikçe talep konusu haklar yönünden bağımsız ihtiyari davranmalarının önüne geçecek kısıtlayıcı bir hüküm mevzuatta yoktur.

Kaldı ki, davanın konusu, dava açanlar arası şahsa bağlı sıkı bir medeni hukuk ilişkisinden değil Kamu hukukundan doğan ve toplumun tümünü ilgilendiren bir yasa uygulamasının, demokratik toplum öznelerinden Anayasal denetim talebine ilişkin olup bu yönüyle de mecburi dava arkadaşlığı nitelemesinden ayrıldığı düşünülmektedir.

Aktif süje olan davanın konusu, toplumun tümünü ilgilendiren içerik taşıdığından, pasif süje olan dava açanlar olup, dava açmada birliktelik zorunluluğu içinde iseler de hak, yetki ve taleplerini hukuka uygun sorumluluk bilinci dahilinde kullanmak zorundadırlar, Aksine davranışın cezalandırılacağının öngörüldüğü hallerde ceza vermenin sınırını adaletle şekillendirilmiş toplumsal yarar düşüncesi oluşturur, ve cezaların önleme iyileştirme amaçları da göz önüne alınarak adaletli bir ölçü içinde biçimlenir. Hedef cezanın yaratacağı korkutuculuk ve caydırıcılıktan toplum adına yararlanma ilkesidir.

Ceza önlemi kimi suçlardan, niteliği, işleme biçimi, Devlet için zarar alanı, SUÇTAN ZARAR GÖRENİN KİMLİĞİ vb nedenler ile farklı düzenlemeler içerebilir.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında ret talebinin ***"kötü niyetle yapıldığının anlaşılması"*** ve ***"esas yönünden kabul edilmemesi"*** hâlinde, ***"disiplin para cezası"*** verileceği öngörülmekte, (6) numaralı fıkrasında da ret talebinin ***"açıkça"*** kötüye kullanıldığının tespiti aranmaktadır.

Söz konusu kurallar uyarınca disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için, ret talebinin kötü niyetle yapılması ve ret talebi olarak gösterilen sebeplerin esastan kabul edilmemesi şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Bu şartlardan birinin gerçekleşmesi disiplin para cezası verilebilmesi için yeterli olamayacağı gibi ret talebinin açıkça kötüye kullanıldığının da tespit edilmesi gerekmektedir.

Davacı ret sebeplerini,

- Kamuoyunda *"WikiLeaks Belgeleri"* olarak bilinen belgelere göre, 2003 yılında ABD Büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisi aleyhinde bir takım beyanlarda bulunduğu iddiası,

- *"Ümit ediyorum ki bu gayret, Anayasa Mahkemesine dava açmak suretiyle sorun çözme kolaycılığını da ortadan kaldıracaktır"* biçimindeki 25 Nisan 2011 tarihli konuşma metninden yapılan alıntı,

ve bunları pekiştiren

- 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun iptali başvurusunda istikrar kazanmış görüşünden vazgeçerek iptal isteminin reddi yönünde kullandığı oy,

olarak gösterdikten sonra, bu sebeplerin Cumhuriyet Halk Partisi'nin tarafı olduğu davalarda, reddedilenin tarafsız davranamayacağına ilişkin kuşkulara neden olduğunu ileri sürmüştür.

İleri sürülen bu iddia, 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde incelenerek, söz konusu sebeplerin tarafsız hareket edemeyeceği kanısını haklı kılan hâl kapsamında olmadığı düşüncesiyle Davacının ret talebi esastan reddedilmiştir.

Ret talebinin esastan reddedilmiş olması, talebin kötü niyetle yapıldığı anlamını taşımayacağı gibi salt reddedilme nedeniyle disiplin para cezası verilemeyeceği de açıktır. Disiplin para cezası verilebilmesi için kanunun tanıdığı bu hakkın açıkça kötüye kullanıldığının (kötü niyetle yapıldığının) tespit edilmesi gerekmektedir.

Ret talebinin, kimi internet sitelerinden elde edilebilmesi mümkün olan ret sebeplerine dayanması, belirtilen ret sebeplerinin içerikleri, ret talebinin sunuluş biçimi, anlatım düzeni ve yargılama sürecindeki ileri sürülüş zamanı, Davacı tarafından açılan ve ret taleplerini de içeren diğer iptal davalarının konuları arasındaki benzerlik ve bu iptal başvurularındaki ret taleplerinin başvuru yönteminin ve ret sebeplerinin ayırımsız aynı olması dikkatle incelendiğinde, **ret talebi başvurusunun, kanunun tanıdığı bir hakkın kanuni sınırlar içinde kullanıldığını ve yargılamanın düzenli biçimde işleyişini önlemek ve kamu düzenini bozmak gibi bir amaç taşımadığını, dolayısıyla da bu hakkın açıkça kötüye kullanılmadığını göstermektedir.**

Açıklanan nedenle Davacıya disiplin para cezası verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Mehmet ERTEN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6223 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak kararlaştırılan 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK);

*"**MADDE 4-***
(1)...
(2)…
(3) Kurul üyeliklerine atanacakların;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (l), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımaları,

b) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler ile ticari bilimler fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları veya bu dallarda yüksek lisans yapmış olmaları ve muhasebe, finans, vergi, denetim ve hukuk alanlarından birinde en az on yıllık deneyim sahibi olmaları,

c) Öğretim elemanları arasından Kurul üyeliklerine atanacakların ise iktisat, işletme, maliye ve muhasebe alanlarında en az on yıl süreyle öğretim üyesi veya öğretim görevlisi olarak görev yapmış olmaları,

şarttır.

(4) Üyeliğe atanacakların son üç yılda; bağımsız denetim faaliyetinde bulunmamış, bir bağımsız denetim kuruluşunda yönetim kurulu üyeliği yapmamış veya bir bağımsız denetim kuruluşunca istihdam edilmemiş olması ya da doğrudan veya dolaylı olarak bir bağımsız denetim kuruluşu ile ortaklık ilişkisinin olmaması zorunludur.",

*"**MADDE 13-** (1) Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere üç Başkan Yardımcısı atanır. Başkan Yardımcılığına atanacaklarda, 4 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen şartlar aranır…",*

*"**GEÇİCİ MADDE 2-** (1) 4 üncü maddede öngörülen atamalar, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlük tarihinden itibaren bir ay içerisinde yapılır…",*

denilmektedir.

Anayasa'nın 91. maddesinde, olağan dönemde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler ile Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin düzenlenemeyeceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın *"Hizmete girme"* başlıklı 70. maddesinde *"Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez."*denilmekte ve söz konusu kural, Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi düzenlemeler içinde yer almaktadır.

660 sayılı KHK'nin 4. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'na atanacaklarda, 657 sayılı Kanunda belirtilen kimi kurallara ek olarak aranacak olan diğer koşullar, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının bir ve ikinci cümlelerinde, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu Başkanına yardımcı olmak üzere başkan yardımcıları atanması ve bunlarda aranacak koşullar, Geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde Kurul üyeliklerine yapılacak atamalarda öngörülen süre düzenlenmektedir.

Söz konusu düzenlemelerin, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olduklarında ve bu hakkın da Anayasa'nın dördüncü bölümündeki siyasi haklar ve ödevler ile ilgi yasaklanan alan içinde yer aldığında duraksama bulunmamaktadır.

Buna göre, 660 sayılı KHK'nin 4. maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkraları, 13. maddesinin (1) fıkrasının bir ve ikinci cümleleri, Geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi Anayasa'nın 91. maddesi ile olağan dönemde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler için yasaklanan alanı düzenlemekte ve bu haliyle Anayasa'ya aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenle 660 sayılı KHK'nin yukarıda alıntı olarak yer verilen kuralları, Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğundan iptaline karar verilmesi gerekir.

Üye
Mehmet ERTEN

DEĞİŞİK GEREKÇE

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında **istihdam eden** memurlar, işçiler sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir. 660 sayılı KHK'nin 16. maddesi memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Oysa

yukarıda ifade edildiği üzere 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle söz konusu kural Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralın iptaline bu gerekçeyle katılıyoruz.

Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN

KARŞIOY YAZISI

I- Reddi hakim talebinin kötü niyetle yapıldığı gerekçesiyle DİSİPLİN PARA CEZASI UYGULANMASINA yer olmadığına dair KARŞIOY:

İptal davasını açan Parti tarafından Başkan Haşim KILIÇ'ın reddi talebinin kötü niyetle yapıldığına ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince disiplin para cezası uygulanmasına ilişkin çoğunluk kararına aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum:

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında *"Ret talebinin kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi halinde, talepte bulunanların her birine Mahkemece beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası verilir"* denilmiş; (6) numaralı fıkrasında *"Bu Kanun anlamında disiplin para cezasından maksat, bireysel başvuru hakkını veya ret talebini* ***açıkça kötüye kullandığı*** *tespit edilen başvurucular aleyhine verilen … para cezası"* olduğu belirtilmiştir. Buna göre para cezası verilebilmesi için öncelikle talebin esastan reddedilmesi gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Talepte kötü niyet olup olmadığı talebin yerinde olup olmadığı hususundan bağımsız olarak ayrıca incelenecek, varlığı **açıkça** saptanmışsa kötü niyete ilişkin para cezasına hükmedilebilecektir.

Reddi hakim talep etme hakkı Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetinin ve adil yargılanma hakkının gereğince kullanılmasını güvence altına alan bir hukuk müessesesidir. Temel hakların kötüye

kullanılması gerekçesi, çoğu kez hakkın özüne dokunacak nitelikte kısıtlayıcı düşüncelere yönelebildiğinden, ihtiyatla kullanılmalı ve ancak açık, nesnel koşulların oluşması halinde başvurulmalıdır. Bu nedenle reddi hakim talepleri yönünden de kötü niyetin varlığı açık, somut ve nesnel delillere dayanmalıdır. Talebin gerekçelerinin yetersiz olması, davacının daha önce de benzeri nitelikte, kabul edilmeyen taleplerde bulunması, davacının mahkemeye ve hakime karşı itimatsızlığının bilinmesi, tek başına kötü niyetin kanıtlarını oluşturamazlar.

Olayda davacının reddi hakim talebinde bulunmasının kendi açısından hassasiyet yaratan bazı beyan ve olgulara dayandığı, bu bağlamda:

- Başkan Haşim KILIÇ'ın aleni bir konuşmada kullandığı ifadeler siyaset alanına giren eleştirilerdir. İyi işleyen demokrasilerde yüksek yargı başkanlarının siyaset alanına yönelik, ifade özgürlüğü kapsamında da olsa, yorum veya değerlendirme yapmaları olağan değildir. Öte yandan, Anayasa'nın 150. maddesine göre iptal davası açma hakkı Cumhurbaşkanına, iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis gruplarına ve TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere ait olup, bunlardan Cumhurbaşkanının dava açması uygulamasına uzun süredir rastlanmadığı, iktidar partisinin dava açtığının ise hiç görülmediği bilinmektedir. Bu durumda eleştirinin hedefinin ana muhalefet partisi olduğu açıktır.

- WIKILEAKS belgeleri her ne kadar hukuki bir işleme veya karara esas alınabilecek nitelikte değillerse de bunlarda geçen anlatımların davalı partide menfi yönde sübjektif kanaat veya kuşku uyandırmaya elverişli oldukları anlaşılmaktadır.

Başkan Haşim KILIÇ'ın derdest olan davada tarafsız hareket edemeyeceği yönünde somut bir ret nedeni bulunmamakla birlikte Sayın Başkan'dan kaynaklanan nedenlerle davacıda bir hassasiyet doğmuş olduğu, dosyadaki evraktan anlaşılmaktadır. Bu nedenle olayda açıkça kötü niyet bulunduğu söylenemez. Para cezasına hükmedilmemesi gerekir.

II- KHK Kurallarına İlişkin Karşıoy Gerekçeleri:

KHK'nin 4. maddesinde Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun oluşumu, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Başkan Yardımcılıkları, Geçici 2. maddesinde ilk kurul üyelerinin atanması

düzenlenmiştir. Kurallara göre, bir kamu hizmeti olan söz konusu görevlere daha önce kamu hizmetine girmemiş kişiler atanabilmektedir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi hakların ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Siyasi haklar ve ödevler arasında yer alan kamu hizmetlerine girme hakkı Anayasa'nın 70. maddesinde yer almış olup, dördüncü bölümde bulunmaktadır. Buna göre, kamu hizmetlerine girişe ilişkin düzenlemeler kanun hükmünde kararname konusu yapılamaz.

İptali istenen kurallarla düzenlenen konularda, ilk kez kamu hizmetine girişe ilişkin hükümlere yer verildiğinden Anayasa'nın 91. maddesine aykırıdırlar. İptalleri gerekir.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ
(Reddi Hakim)

6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (5) numaralı fıkrasında red talebinin "kötü niyetle yapıldığının anlaşılması" ve "esas yönünden kabul edilmemesi" halinde talepte bulunanların her birine beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar "disiplin para cezası" verileceği düzenlenmiştir. Aynı maddenin (6) numaralı fıkrasında ise, bu Kanun anlamında disiplin para cezasının bireysel başvuru hakkını veya red talebini "açıkça kötüye kullandığı" tesbit edilen başvurucular aleyhine verilen para cezası olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi disiplin para cezasına hükmedilebilmesi için red talebinin kötü niyetle yapılması (açıkça kötüye kullanılması) ve talebin esastan kabul edilmemesi koşullarının birlikte bulunması gerekmektedir.

Bu durumda her somut olayda olayın özelliğine göre "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığı" hususu mahkemece takdir edilecektir.

E: 2011/144, K: 2013/23

Davada, davacının hakimin reddi talebinin reddedildiği açıktır. Ancak dosyanın incelenmesinden bu talebin kötü niyetle yapıldığı konusunda herhangi bir belge ve bilgi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenle kararın "hakimin reddi talebinin kötü niyetle yapıldığının kabulü ile talepte bulunanlar hakkında disiplin para cezası uygulanması" yolundaki kısmına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Esas Sayısı : 2011/123
Karar Sayısı : 2013/26
Karar Günü : 6.2.2013

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 116 milletvekili (E. 2011/123)

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR :

1- Aksaray İdare Mahkemesi (E. 2012/10)
2- Balıkesir İdare Mahkemesi (E. 2012/63)
3- Yozgat İdare Mahkemesi (E. 2012/86)

DAVA ve İTİRAZLARIN KONUSU : 25.8.2011 günlü, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin;

A- İlk ve esas incelemelerinde, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

B- 1) Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) ve (2) sayılı cetveller ile (1), (2) ve (3) sayılı listelerin;

2) 1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (a) bendinin,

b- (c) bendinde yer alan *"…güncel teknik ve modeller ışığında"* ibaresinin,

c- (d) bendinde yer alan *"…öğrencilerin…"* ibaresinin,

3- 23. maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarının,

4- 37. maddesinin;

a- (3) numaralı fıkrasının *"Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır."* biçimindeki son cümlesinin,

b- (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"yazılı ve"* ibaresinden sonra gelen *"/veya…"* ibaresinin,

5- 42. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"… ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen ünvanlı kadrolardaki yöneticiler dahil)…"* ibaresinin,

6- Geçici 3. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 10., 13., 17., 20., 24., 36., 41., 42., 49., 50., 55., 56., 87., 90., 91., 125., 128. ve 167. maddelerine aykırı olmaları nedeniyle iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I- HÂKİMİN REDDİ, İPTAL DAVASI VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İLE İTİRAZ BAŞVURULARININ GEREKÇELERİ

A- Dava Dilekçesinin Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"A- HAKİMİN REDDİ TALEBİ:

Anayasanın 36'ncı maddesi "Hak arama hürriyeti" başlığı altında "adil yargılanma hakkı"nı düzenlemiştir. 138'inci madde hükmüne göre ise "Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar, Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler."

Yargıçların Anayasa, yasa ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesine ilişkin bu kuraldan tarafsızlık anlaşılmalıdır. Hakimler ve Savcılar

Kanunu ile ve Yargıçlara yönelik "meslek ahlakı standartlarını" oluşturmak amacıyla oluşturulmuş ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihli oturumunda kabul edilen 2003/43 Sayılı "Birleşmiş Milletler Bangolar Yargı Etiği İlkeleri" de yargıcın tarafsızlığının önemine ilişkin hükümler içermektedir.

"Tarafsızlık, yargıcın, yargısal görevlerini önyargısız olarak yerine getirmesidir. Yargıç Mahkemede de mahkeme dışında da, yargıç tarafsızlığı açısından kamuoyunun ve dava taraflarının güvenini sağlayacak ve artıracak davranışlar içerisinde olmalıdır. Kendisini yargılamadan zorunlu olarak el çektirecek olasılıkları en aza indirecek şekilde hareket etmelidir.

Kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde (http://www.wikileaks.ch/origin/186_18.html) yeralan ve kamuoyuna yansıyan bilgilere göre Anayasa Mahkemesi Başkanı sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin o tarihteki büyükelçisine olumsuz değer yargılarında bulunduğu anlaşılmış, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile sayın Başkanın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğmuştur. Bir yargıcın önüne gelme olasılığı olan bir dava ya da konu hakkında, yargılama aşamasının sonuçlarını veya sürecin açıkça âdilânelik niteliğini etkileyecek veya zayıflatacak hiçbir yorumda bulunmaması gerekmektedir. Yargıç, her hangi gerçek veya tüzel kişinin ya da meselenin âdil yargılanmasını etkileyebilecek alenî olsun veya olmasın her hangi bir yorum da yapmamalıdır. Aksi halde, yani tarafsız olarak karar veremeyeceği durumda veya makul olarak ortalama düşünme yeteneği olan bir kişide tarafsız olarak karar veremeyeceği izlenimi yaratması halinde, yargılamanın her hangi bir aşamasına katılmaktan çekinmelidir. Bu da reddi talebi konusunda taraflara haklılık veren bir nedendir.

Somut olayda ekte yeralan belgelere göre, ABD büyükelçisine Cumhuriyet Halk Partisini şikayet eder mahiyetteki sözler ve değerlendirmelerin, kamuoyu tarafından medya aracılığı ile öğrenildiği ve sayın Haşim Kılıç'ın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu işbu davada bir yargıç tarafsızlığı ile karar veremeyeceğine ilişkin ciddi kuşkuların doğduğu izahtan varestedir.

İnternet sitesinde yeralan bilgilere göre, 03 ANKARA 4862 kodlu yazıda, "4. (C) Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan

tüm reformları -- kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir." ifadeleri sayın başkan tarafından da yalanlanmamıştır.

Bu nedenlerle Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki yasanın 47. maddesinin "Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyeleri tarafsız hareket edemeyecekleri kanısını haklı kılan hallerin dava açılmadan veya iş Mahkemeye gelmeden önce mevcut olduğu iddiası ile reddolunabilirler."biçimindeki hükmüne dayanarak, Mahkeme Başkanı sayın Haşim Kılıç hakkında reddi hakim talebinde bulunuyoruz.

B. İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ:

"II. İptal Talebinin Gerekçesi

1) 25.08.2011 Tarihli ve 652 Sayılı "Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Tümünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki (1) Sayılı Cetvel, (2) Sayılı Cetvel, (1) Sayılı Liste (2) Sayılı Liste ve (3) Sayılı Listenin Anayasaya Aykırılığı

Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrasında, "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;" belirtildikten sonra 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında "hukuk devleti" ilkesine yer verilmiş; 6 ncı maddesinde, hiç kimse ve hiçbir organın kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 7 nci maddesinde, Yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği; 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve yasalara uygun olarak yerine getirileceği kuralları getirilmiş; 87 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi verilmesi TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 91 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstereceği hükme bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında da vurgulandığı üzere, Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında KHK çıkarma yetkisinin kendine özgü ve ayrık bir yetki olduğu anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla yetki yasalarının, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi doğuracak biçimde yaygınlaştırılıp genelleştirilmemesi gerekir. KHK'ler ancak ivedilik gerektiren belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konulmak durumundadır.

Anayasanın 91 inci maddesinin Danışma Meclisi'nde görüşülmesi sırasında KHK çıkarabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir ..." biçiminde açıklanırken; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "Kanun hükmünde kararname, yasama meclisinin acil bir durumda, kanun yapmak için geçecek sürede çıkaracağı kanun ihtiyacı, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için kurulmuştur." denilerek aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

Yetki yasasında Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulunun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. KHK'nin, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilmemeli, değişik biçimlerde yorumlamaya elverişli olmamalıdır. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Anayasa Mahkemesinin 1990'lardan bu yana verdiği kararlarda, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermesi için, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması gerekeceğine yönelik içtihat oluşturduğu gözlenmektedir (06.02.1990 günlü ve E.1988/62, K.1990/3). Yüksek Mahkeme, 16.10.1993 günlü ve E.1993/26, K.1993/28 sayılı kararında ise, "KHK'lar, ancak ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasaları temel alınarak etkin önlemler ve zorunlu düzenlemeler için yürürlüğe konur." demiştir. İvedilik koşulu ile etkin önlemler

ve zorunlu düzenlemeleri taşımayan hususlarda KHK çıkarma yetkisi verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği açıktır.

Nitekim; 1990 yılından bu yana, Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi veren 8 adet yetki yasasının iptali için Anayasa Mahkemesine yapılan başvurular sonuncusu olan 6223 sayılı Yetki Yasası hariç diğerleri aşağıdaki gerekçelerle iptal edilmiştir. Bunlar sırasıyla şöyledir:

i) 06.06.1991 günlü, 3755 sayılı "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Görev ve Yetkileri ile Bunların Personelinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler Yapılmasına Dair Yetki Kanunu"nun iptali için Sosyaldemokrat Halkçı Parti'nin açtığı iptal davası sonucunda; 3755 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 12.12.1991 günlü ve E.1991/27, K.1991/50 sayılı Kararı ile Anayasanın 91 inci ve 153 üncü maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal edilmiştir.

ii) 18.05.1994 günlü, 3990 sayılı "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Özlük Haklarının Yeniden Düzenlenmesine, Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilatlanmalarına, 08.06.1949 tarihli ve 5434 sayılı, 19.07.1972 tarihli ve 1615 sayılı, 12.03.1982 tarihli ve 2634 sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnameler Çıkarılması Amacı İle Yetki Verilmesine Dair Kanun"un iptali için Anavatan Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 3990 sayılı Yetki Yasası; AYM'nin 05.07.1994 tarihli ve K.1994/44-2 sayılı Kararı ile "verilen KHK çıkarma yetkisi ivedi, zorunlu ve önemli durumlara ilişkin olmadığı", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu", "öngörülen amaç, konu ve kapsam somut ve belirgin nitelikte olmadığı" gerekçeleriyle Anayasanın 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile İptal edilmiştir.

iii) 24.06.1993 günlü 3911 sayılı "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Hakkındaki Bazı Kanunlar ile Teşkilat Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu"nun iptali için Anavatan Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 3911 sayılı Yetki Yasası; AYM'nin 16.09.1993 tarihli ve E.1993/6, K.1993/28 sayılı Kararı ile "verilen yetkinin belirsiz olduğu", "yetki yasasında bulunması gereken öğeleri içermediği", "verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu olup olmadığının tesbiti olanaksız olduğu", "yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal edilmiştir.

iv) 31.05.1995 günlü ve 4109 sayılı "İl ve İlçe Kurulmasına Dair Yetki Kanunu"nun iptali için TBMM Üyeleri Hasan KORKMAZCAN, Bülent ECEVİT ve

113 Milletvekilinin açtığı iptal davası sonucunda 4109 sayılı Yetki Yasası; AYM'nin 04.07.1995 günlü ve E.1995/35, K.1995/26 sayılı Kararı ile "Erkler ayrılığı", "Demokratik hukuk Devleti" "Yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkelerine aykırı olduğu, nerelerin il, nerelerin ilçe olacağı konusunda "belirsizlik yarattığı", "kapsam ve ilkelerinin belirsiz olduğu" gerekçesiyle Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal edilmiştir.

v) 08.06.1995 günlü ve 4113 sayılı "Patent, Faydalı Model, Marka, Coğrafî İşaretler, Endüstriyel Tasarımlar, Yaş Sebze ve Meyve Ticareti, Toptancı Halleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Turistik Otelciler ve Turizm İşletmecileri Birliğinin Kuruluşu, Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri İle Gıda Konularının Düzenlenmesine ve Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanununun Mer'iyet ve Tatbik Şekli Hakkında Kanun İle Sermaye Piyasası Kanunu ve Gümrük Kanununun Bazı Hükümlerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu"nun iptali için Anavatan Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 4113 sayılı Yetki Yasası; AYM'nin 19.09.1995 tarihli ve E.1995/39, K.1995/45 sayılı Kararı ile "yetki yasasında, çıkarılacak KHK'lerin konu, amaç, kapsam ve ilkelerinin belirgin ve somut biçimde gösterilmemesi", "yasama yetkisinin devrini doğurması" gerekçeleriyle Anayasanın 2 nci 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal edilmiştir.

vi) 31.08.1996 günlü ve 4183 sayılı "Kamu Personeli ile Emeklilerin Mali, Sosyal ve Diğer Haklarında Düzenlemeler Yapılmasına Dair Yetki Kanunu"nun iptali için Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL'in açtığı iptal davası sonucunda 4183 sayılı Yetki Yasası; AYM'nin 02.10.1996 günlü ve E.1996/61, K.1996/35 sayılı Kararı ile "amaç, kapsam ve ilkelerin belirsiz olduğu", "Bakanlar Kurulu'na geniş kapsamlı KHK' çıkarma yetkisi verildiği", "yürütme organına, TBMM'ne ait bulunan yasama yetkisini sınırsız biçimde kullanma olanağı ve yürütmeye yasama karşısında üstünlük tanındığı" gerekçeleriyle, Anayasanın 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYBİRLİĞİ ile iptal edilmiştir.

vii) 29.06.2000 günlü ve 4588 sayılı "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilât, Görev ve Yetkilerine İlişkin Konularla Kamu Personeli Arasındaki Ücret Dengesizliklerinin Giderilmesi ve Kamu Malî Yönetiminde Disiplinin Sağlanması İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu"nun iptali için Fazilet Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 4588 sayılı Yetki Yasası; AYM'nin 05.10.2000 tarihli ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararı ile "sınırlarının geniş ve belirsiz olması", "yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelmesi", "verilen yetkinin önemli, ivedi

ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemesi" gerekçeleriyle Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı bulunarak OYÇOKLUĞU ile iptal edilmiştir.

Yüksek Mahkemenin anılan 05.10.2000 tarih ve E.2000/45, K.2000/27 sayılı Kararında;

"Anayasanın 87 nci maddesine göre, ancak, belli konularda KHK çıkarma yetkisi verilmesi gerekirken dava konusu Yasa'yla her konuyu kapsayacak biçimde genel bir yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu, ayrık tutulan iki kurum dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarını yeniden örgütleyebilecek, bunların görev ve yetkilerini yeniden düzenleyebilecek, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin ücret, aylık, disiplin ve cezaları ile emeklileri hakkında kanun ve KHK'lerde değişiklik yapabilecek, Devletin gelirleri ve harcamalarına ilişkin tüm mevzuatı 'kamu malî yönetimi' kavramı içinde değerlendirerek yeni kurallar getirebilecektir. Sınırları geniş ve belirsiz konularda düzenleme yapmak üzere Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen 'belli konu'larda verilen yetki olarak değerlendirilemez.

Öte yandan, yasa, Anayasanın 91 inci maddesinde belirtilen öğeleri de içermemektedir. Yasa'nın 1 inci maddesinde çıkarılacak KHK'lerin "kapsam" ve konusu içiçe girmiş, kapsamının çok geniş ve sınırsız olması nedeniyle de verilen yetkinin 91 inci maddede öngörülen yasak alana girip girmediğinin denetimi olanaksız hale gelmiştir. Konu ve kapsamdaki bu sınırsızlık ve belirsizlik, TBMM'ne ait olan yasama yetkisinin yürütme organına devri anlamına gelir. Amaç, konu, ilke ve kapsamla ilgili sınırların belirli olması gerekirken bunlara uyulmadan KHK çıkarma yetkisi verilmesi Anayasanın 7 nci maddesine aykırılık oluşturur.

Yasa'nın 2 nci maddesinde, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin ivedi ve zorunlu hallerde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yetkinin "önemli, ivedi ve zorunlu" durumlarla sınırlandırılması, dava konusu Yetki Yasası'nda olduğu gibi bunun takdirinin Bakanlar Kuruluna bırakılmasıyla değil, amacın, kapsamın ve konunun içeriği yönünden ivedi ve zorunlu olduğunun yasakoyucu tarafından saptanmasıyla olanaklıdır. Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeler ivedi ve zorunlu olarak nitelendirilemez. Dava konusu Yasa'nın amaç ve kapsamındaki genişlik ve sınırsızlık, verilen yetkinin önemli, ivedi ve zorunlu durumları içerip içermediğinin tespitine imkan vermemektedir.

Açıklanan nedenlerle Yetki Yasası'nın 1 inci maddesiyle 2 nci maddesinin birinci fıkrası Anayasanın Başlangıç'ının dördüncü paragrafı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

denilmiştir.

Dava konusu hukuki olayda ise, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 03.03.2011 tarihli 73 ncü Birleşiminde, Genel Seçim tarihinin öne alınarak, Genel Seçimin 12 Haziran 2011 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Bundan 25 gün sonra, Yetki Yasasına ilişkin "Yasa Tasarısı" Başbakanlıkça 28.03.2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Başka bir anlatımla Yetki Yasa Tasarısı, Genel Seçime 2,5 ay kala TBMM'ye sevk edilmiş; siyasal iktidarın TBMM'deki sayısal çoğunluğuna dayalı olarak da 06.04.2011 tarihinde kabul edilmiştir. TBMM'de 06.04.2011 tarihinde kabul edilen Yetki Yasası, 14 gün TBMM'de bekletildikten sonra Cumhurbaşkanlığına 19.04.2011 tarihinde sunulabilmiştir.

6223 sayılı Yetki Yasasının çıkarılmasındaki öncelikli anayasal sorun, "ivedilik" ile ilgilidir. İvedilik, "önemli ve zorunlu" konunun KHK yoluyla düzenlenmesinin olmazsa olmaz koşuludur ve yasama dahil bütün süreçleri kapsamaktadır. Yasama organı çıkardığı yasanın ivediliğine inanıyorsa, söz konusu yasanın ivedi olarak yürürlüğe girmesi için gereğini yerine getirmek durumundadır. TBMM Genel Kurulunda 06.04.2011 tarihinde kabul edilen 6223 sayılı Yasa, 14 gün TBMM'de bekletilmiş ya da unutulmuş, ancak 19.04.2011 tarihinde Cumhurbaşkanlığına gönderilebilmiştir. Bu nasıl ivediliktir ki, hiçbir yasanın başına gelmeyen durum, ivediliği anayasal ilke olan yetki yasasının başına gelebilmiştir. Burada, yetki yasasının çıkarılmasındaki ilkelerle birlikte, kamu yararı ilkesinin de ihlal edildiği yadsınamaz bir gerçektir.

Öte yandan, genel seçim, şekli bakımından anayasal iki yetkili organın, yasama ve yürütme organlarının birbirlerine bağlı olarak yenilenmesi; özü bakımından da, Anayasayı değiştirme yetkisi de bulunan kural koyucu organın ve buna bağlı olarak ülkenin hukuksal yapısının ve yönetim programının belirlendiği en önemli ve etkin demokratik müessesedir. Seçim kararı almak, demokratik toplum düzeninin gereklerini yerine getirme yönünden, egemenliğin sahibi iradeye başvurmaktır. Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan "demokratik hukuk devleti" ilkesi, demokratik toplum düzeninin ve "bir yaşam biçimi" olan demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işletilmesinin adaletli bir hukuk düzeni ve hukuk güvenliği içinde gerçekleşmesini, aynı zamanda da devlete duyulan güveni içerir.

Ortada, KHK'lerle düzenlemelere gidilmesi yönünde, "önemli, zorunlu ve ivedi durum" yok ve yasama organının ve dolayısıyla yürütme organının yenilenmesine karar verilmiş iken, hem mevcut Bakanlar Kurulunu hem de seçimden sonra kurulacak Bakanlar Kurulunu kapsayacak ve aynı zamanda da gelecek yasama organını ipotek altına alacak şekilde, Bakanlar Kuruluna 6 ay süreyle, KHK çıkarma yetkisi verilmesi, Anayasanın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi yasama yetkisinin devri anlamına da gelmektedir. 6 aylık sürenin uzunca bir bölümü, henüz kurulu olmayan ve ne zaman kurularak göreve başlayacağı belli olmayan bir Bakanlar Kurulunu kapsamaktadır ki burada da, hukuk devletinin "belirlilik" ve "öngörülebilirlik" ilkeleriyle birlikte, KHK'lere ilişkin "önemli, zorunlu ve ivedi durum" ilkesinin ihlali söz konusudur.

6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;" denildikten sonra; (1) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine; (2) numaralı alt bendinde, mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine; (3) numaralı alt bendinde, mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına;

(b) bendinde ise, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına; "ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir." gibi belirsiz ve sınırsız ifadelere yer verilerek Yetki Yasasının amacı ortaya konmak istenmiştir.

Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise, Yetki Yasasının kapsamına ilişkin olarak, "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;" denilip,

(a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak;" ifadesinden sonra, 19 alt bent halinde 19 yasa ve KHK sayılmış ve (20) numaralı alt bendinde, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin

görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar." denilerek adeta tüm kamu kurum ve kuruluşları kapsama alınmak istenmiş;

(b) bendinde ise, "Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak;" denildikten sonra 6 alt bent halinde 5 yasa ve 1 KHK sayılmış ve (7) numaralı alt bendinde ise, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin hükümlerinde" ifadesiyle de neredeyse tüm kamu personeli hakkında Bakanlar Kuruluna her türlü düzenlemede bulunma yetkisi verilmesi hedeflenmiştir.

Oysa yetki yasalarının, Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması ve verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirleyerek Bakanlar Kurulu'na çerçeveyi çizmesi ve niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren düzenlemeleri kapsamaması gerekmektedir.

Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, bu yetki ile Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır. Ancak, 6223 sayılı Yetki Yasasının, amacı, kapsamı ve ilkeleri de konusu gibi geniş içerikli, her yöne çekilebilecek, yuvarlak ve genel anlatımlarla gösterilerek, her okuyanın değişik şekillerde yorumlamasına açık hale getirilmiştir. Verilen yetkinin konu, amaç, kapsam ve ilkeler yönünden belirgin duruma getirilmesi, başka bir anlatımla somutlaştırılması, yürürlüğe konulacak KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının, 91 inci maddede belirlenen yasak alana girip girmediklerinin, önemli, ivedi ve zorunlu bir durum için düzenlenip düzenlenmediklerinin saptanabilmesi yönünden gereklidir.

Herhangi bir yetki yasasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasadaki öge ve ölçütlere, Anayasa Mahkemesi kararları ile getirilen yorumlara uygun olması gerekir. Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi kararlarda açıklanan gerekçelerin göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılar.

Tüm bunlara ve Anayasa Mahkemesinin içtihat haline gelmiş yerleşik ikararlarına rağmen; 06.04.2011 tarihli ve 6223 sayılı "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve

Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu"nun iptali için Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı iptal davası sonucunda 6223 sayılı Yetki Yasası, AYM'nin 27 Ekim 2011 Perşembe günü yapılan oturumunda, 14 üyenin oyunun 7'ye 7 çıkması nedeniyle, bu güne kadar istikrar kazanmış görüşünün aksine iptal isteminin reddi yönünde oy kullanan Mahkeme Başkanı Sayın Haşim KILIÇ'ın kullandığı oydan dolayı iptal istemi OY ÇOKLUĞU ile reddedilmiştir.

Gerekçeli karar yayınlanmadığı için, Yüksek Mahkemenin içtihat haline gelmiş yerleşik kararlarından dönme gerekçelerini bilemiyoruz. Ancak, söz konusu dönmenin, Anayasanın 146 ncı ve 147 nci maddelerinde 12.09.2010 tarihli ve 5982 sayılı Yasanın 16 ncı ve 17 nci maddeleri ile yapılan değişiklikler ve Anayasaya 5982 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle eklenen geçici 18 inci maddesiyle Yüksek Mahkemenin üye yapısının siyasal iktidar tarafından değiştirilmiş olmasıyla uzaktan veya yakından herhangi bir ilgisinin olmamasını ümit ediyoruz.

Bakanlar Kurulu tarafından 6223 sayılı Yetki Yasasına dayanılarak 653 sayılı KHK'ye kadar;

- 632 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü Maddesinin (B) Fıkrası ile 4924 sayılı Kanun Uyarınca Sözleşmeli Personel Pozisyonlarında Çalıştırılanların Memur Kadrolarına Atanması Amacıyla Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair KHK

- 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 634 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 635 sayılı Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 636 sayılı Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK

- 637 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 641 sayılı Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi ile Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 643 sayılı 3046 Sayılı Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK,

- 646 sayılı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının Kurulması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 647 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 649 sayılı Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 650 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 651 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

- 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,

- 653 sayılı Ekonomi Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair KHK,

Olmak üzere 22 adet KHK çıkarılmıştır. Yazılı ve görsel medyada yer alan haberlerden Bakanlar Kurulunun hızını alamadığı ve dolayısıyla bunlara yenilerini ekleyeceği anlaşılmaktadır. Nitekim, 6223 sayılı Yetki Yasasının Anayasa Mahkemesinin 27 Ekim 2011 Perşembe günü yapılan oturumunda iptal edilmemesi üzerine yeni bir KHK furyası daha başlamış ve iki gün içinde 12 KHK daha yayımlanarak KHK sayısı 34'e çıkmıştır.

Öyle ki, yukarıdaki KHK'lerin içeriğine girmeden isimlerinden de anlaşılacağı üzere, KHK'lerden bazıları daha bir ay yürürlükte kalmadan değişikliğe uğramıştır. Bu durum göz önüne alındığında, TBMM'nin Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebilmesi için, "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç Anayasal koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmesi şöyle dursun, Bakanlar Kurulunun yönetmelikle kurallaştırmanın dahi asgari gerekleri olan araştırma, inceleme, ihtiyaçları tespit etme ve giderme yollarını belirleme gibi ciddi hiçbir hazırlığının olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren yasal düzenlemelerin KHK'lere konu oluşturamayacağının en açık, belirgin ve tartışmasız göstergesidir.

Bakanlar Kurulunun ülkemize yaşattığı kelimenin tam anlamıyla bir tür "yap-boz oyunu"dur. Yap-boz oyunu olmadığını Yüksek Mahkemenin sayın üyeleri dahil hiç kimse ileri süremez. Ancak, yap-boz oyunları, okul öncesi çocukların eğlenerek öğrenmelerini sağlamak için geliştirilen oyunlardır. Yap-boz oyunları ile okul öncesi çocukların, anlamsız parçaları zihinsel çaba göstererek anlamlı bütünlere dönüştürmeleri ve dolayısıyla zihinlerinde kurguladıkları bütüne ulaşabilmeleri için de her defasında yeniden deneyerek düşünme ve çözüm yolları üretme yetilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu ise, 6223 sayılı Yasayla aldığı yetkiye dayanarak, yap-boz oyununu Türkiye'nin hukuk sistemi üzerinde oynamaktadır. Kamu hizmeti yürütmekle görevli kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat yapıları, kamu hizmeti üretme usul ve esasları, personel sistemi ve hizmet üretme süreçleri içine fil girmiş züccaciye dükkânına

dönmüştür. Bakanlar Kurulu uzun süreli ve çok yönlü çalışmayı gerektiren alanlarda hiçbir hazırlığa dayalı olmadan kural koymakta, daha koyduğu kuralı uygulama ve sonuçlarını izleme ve değerlendirme aşamalarına geçmeden değiştirmekte; durmamakta, değiştirdiğini de değiştirmektedir. Hiçbir hukuksal öngörülebilirlik olmadığı için de değiştirdiği değişikliği değiştirdiğinin üzerinde yarın başka bir değişikliğe gitmeyeceği de belirsizliğini korumaktadır.

Bakanlar Kurulunun hukuksal öngörülebilirliği ortadan kaldırması ve hukuksal belirsizlik yaratarak hukuk devleti ilkesine aykırı uygulamalar içine girmesini sağlayan ise, Anayasanın 7 nci maddesiyle Türk Milleti adına TBMM'ye verilen devredilemez nitelikteki yasama yetkisini kullanıyor olmaktan kaynaklanmaktadır.

Parlamento, Fransızca "parler", İtalyanca "parlare" yani "konuşmak" mastarlarından türetilmiş bir sözcüktür ve "konuşulan yer" anlamına gelmektedir. Demokrasilerde yasalar, uzun süreli ve çok yönlü araştırma, inceleme ve değerlendirmelere dayalı olarak ihtiyaçları ve çözüm yollarını tespitten sonra parlamentoların komisyon ve alt komisyonları ile genel kurulunda konuşularak, tartışılarak ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile etkilenen toplumsal kesimlerin ve bunların temsilcisi örgütlerin görüşleri alınıp üzerinde asgari mutabakat sağlanmaya çalışılarak yasalaşmaktadır. Demokratik devletin özü budur.

Kaldı ki, Anayasa yasama yetkisini Türk Milleti adına TBMM'ye vermiş ve bu yetkiye -Anayasanın 91 inci maddesindeki ayrık ve spesifik durum hariç- devredilmezlik atfetmiştir. Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte bulunması şartının gerçekleşmediği alanlarda 6223 sayılı Yasayla Bakanlar Kuruluna konu ve kapsamı sınırsızlık ve belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesi ve Bakanlar Kurulunun da bu yetkiyi "yap-boz oyunu" oynar gibi kullanması, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan parlamenter demokratik sisteme karşı girişilmiş örtülü bir yürütme organı darbesidir. Bu örtülü darbenin siyasal iktidarın yasama organındaki sayısal üstünlüğüne dayalı olarak yasama organının bilgisi ve ilgisi dahilinde yapılıyor olması, yapılanın Anayasanın özü ve sözüyle bağdaşmayan siyasal bir darbe olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Bunun en açık, bariz ve doğrudan örneklerine Yüce Mahkemeye açılan iptal davalarında yer verilmişti. 652 sayılı KHK de bunlardan birini oluşturmaktadır.

25.08.2011 tarihli ve 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameyle, milli eğitime ilişkin Anayasal kurallar ile 3046 sayılı Kanundaki teşkilatlanma esasları ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel

Kanunundaki eğitimin milliliğine ilişkin hiçbir düzenleme dikkate alınmadan, Türkiye Cumhuriyetinin milli eğitim politikasını tespit etmek ve uygulamakla yükümlü Bakanlığın teşkilatı, görevleri, yetkileri, istihdam politikaları ve hizmet üretme süreçlerinde köklü değişiklikler yapılmıştır.

652 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılan 30.04.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun, 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasında 19 alt bent halinde tek tek sayılan yasa ve yasa gücünde kararnameler içinde sayılmadığı çok açıktır.

3797 sayılı Yasanın, 6223 sayılı Yetki Yasasının "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasının (20) numaralı alt bendinde yer alan, "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde," ifadesinin kapsamı içinde olduğu da değerlendirilemez. Çünkü, (20) numaralı alt bent içinde değerlendirilebileceği ileri sürülür ise bu durum bir yandan, (20) numaralı alt bentten önce sayılan 19 alt bendin boşu boşuna sayıldığı anlamına gelir ki, böylesine bir yorum yasakoyucuyu boş işlerle uğraşan bir angarya merkezi haline indirgemek konumuna sokarken; diğer yandan, bu değerlendirme kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin -2919 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği Teşkilat Kanunu, 30.03.2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun vb. dahil- bütün teşkilat ve usul kanunlarının (20) numaralı alt bendin kapsamı içinde olduğu gibi hukuka giriş derecesinde hukuk mantığından yoksun uçuk-kaçık bir iddiadan öteye geçemez. Bu uçuk-kaçık iddia da, Anayasanın 91 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki, yetki kanununun çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin kapsamını göstereceği kuralı ile yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve devredilemeyeceğine ilişkin 7 nci maddesi karşısında Anayasal koruma göremez. Çünkü, Yetki Yasası'nda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin "amaç", "kapsam" ve "ilkeleri"nin belirlenmesinden amaç, Yetki Yasası'nın Anayasanın belirlediği ögeleri belli bir içeriğe kavuşturarak somutlaştırması, verilen yetkiyi hiçbir tartışmaya yol açmayacak açıklıkta belirlemesi ve dolayısı ile söz konusu yetki ile Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olan yasama yetkisi kapsamında Bakanlar Kurulu'nun neleri gerçekleştirebileceğinin açıklığa kavuşturulmasıdır.

Öte yandan, 6223 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin kapsama ilişkin (2) numaralı fıkrasında "Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;"

denilip; (a) bendinde, "Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin olarak" ifadesinden sonra 19 alt bentte tek tek kapsamdaki yasa ve yasa gücünde kararnameler sayıldığına ve (20) numaralı alt bentte de "Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin görev, yetki, merkez, taşra ve yurt dışında teşkilatlanma esasları, kadrolar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerine ilişkin hükümlerinde, (…) yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar" denildiğine göre; yapılacak düzenlemelerin "kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesine ilişkin" olması hukuksal bir zorunluluktur. Oysa, 652 sayılı KHK ile kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında dağılımı yeniden belirlenmek yerine, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevlerinin düzenlendiği 3797 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılarak, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri yeniden düzenlenmektedir.

Bu bağlamda, Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan 3797 sayılı Yasayla düzenlenmiş alanlarda hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, 30.04.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (13.12.1983 tarihli ve 179 sayılı, 08.06.1984 tarihli ve 208 sayılı, 23.10.1989 tarihli ve 385 sayılı, 09.04.1990 tarihli ve 419 sayılı, 28.08.1991 tarihli ve 454 sayılı KHK'lerin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun), 12.05.1992 tarihli ve 21226 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten, 652 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırıldığı 14.09.2011 tarihine kadar yürürlükte kalmıştır. Yürürlüğe girdiği tarihten, yürürlükten kaldırıldığı tarihe kadar da tümden değiştirilerek yürürlükten kaldırılmasını "zorunlu" kılan "ivedi" ve "önemli" bir durum ortaya çıkmamıştır. 652 sayılı KHK'nin Bakanlar Kurulunca kabul edildiği 25.08.2011 tarihinde, 3797 sayılı Kanunun o gün, hemen ve aniden değiştirilmemesi halinde, Türk Milli Eğitiminin bundan şu ya da bu şekilde olumsuz etkileneceği, "ivedilik, "zorunluluk" ve "önemlilik" durumu da söz konusu değildir. Bu bağlamda, 3797 sayılı Kanunu, 25.08.2011 tarihinde hemen ve birdenbire tümden yürürlükten kaldırmayı ve yerine yeni bir teşkilat ve görev kanunu getirmeyi zorunlu kılacak, Türkiye Cumhuriyetinin resmi dilinde veya alfabesinde ya da Anayasanın 42 nci maddesinde belirtilen eğitim ve öğretim esaslarında değişiklik olması gibi bir ivedilik ve önemlilik durumu söz konusu olmamıştır.

Başka bir anlatımla, 652 sayılı KHK'nin Bakanlar Kurulunca kabul edildiği, Cumhurbaşkanınca onaylandığı ve Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiği

tarihlerde, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti ilkeleri üzerinde yükselen Türkiye Cumhuriyetinin Anayasası ve bu Anayasanın öngördüğü demokratik siyasal rejimi ve 42 nci maddesinde belirtilen eğitim ve öğretim esasları hala yürürlüktedir; 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu ortadan kaldırılmamıştır; Türkiye Cumhuriyetinin resmi dili Türkçedir ve alfabesi değişmemiştir.

Bu bağlamda, Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" gibi üç koşulun birlikte gerçekleşmiş olması durumunun esamisi dahi okunmaz iken; milli eğitim hizmetlerini yürütmek üzere Milli Eğitim Bakanlığının teşkilatı ile görev ve yetkilerinin, istihdam politikaları ile hizmet üretme süreçlerinin kanun hükmünde kararname ile düzenlenerek 3797 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması, Anayasanın Başlangıç bölümünün dördüncü fıkrası ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddeleriyle bağdaşmaz.

Yukarıda açıklandığı üzere Bakanlar Kurulu 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla düzenlenen alanlarda anılan Kanunu yürürlükten kaldıran ve yeni esaslar temelinde hukuksal tasarruflara girişen yasal düzenlemeler getirdiği; "milli eğitim" gibi Anayasal düzeyde kurallaştırılmış bir alanda, "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" koşulları gerçekleşmediği halde, Bakanlar Kurulu kanun hükmünde kararname ile düzenlemelerde bulunarak Türkiye Büyük Millet Meclisine ait yasama yetkisini demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan bir şekilde gasp ettiği için, 25.08.2011 tarihli ve 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel, (2) Sayılı Cetvel, (1) Sayılı Liste, (2) Sayılı Liste ve (3) Sayılı Liste, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

2) 25.08.2011 Tarihli ve 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinin Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında "Millî Eğitim Bakanlığının görevleri şunlardır:" denildikten sonra (a) bendinde, "Okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle

donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek." ifadesine yer verilmiştir.

Bu düzenlemeye göre, adında "Milli" ibaresi olan Türkiye'nin Eğitim Bakanlığının görevi, okul öncesi, ilk ve orta öğretim öğrencilerini; hangi ulusun ya da topluluğun veya cemaatin ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel nitelikleri yönünden geliştireceği belirli olmayan ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel değerler bağlamında geliştirmek ve kapitalist birikim (üretim, yatırım ve bölüşüm) sisteminin gelişim sürecindeki tarihsel bir evresine karşılık gelen küresel rekabetçi (emperyalist sömürgeleştirme de denilebilir) döneminin gerektirdiği (neleri gerektiriyorsa) bilgi ve becerilerle donatmaktır.

Anayasa ve Milli Eğitim Temel Kanunu gibi hukuksal zorunluluklar bir yana, iktisat tarihi veya iktisat teorileriyle az ya da çok ilgilenmiş herhangi bir kalemden, "küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan" gibi anlamsız ve kör bir ifade çıkamaz. Bu ifade ancak, teorisi ve dolayısıyla bilimi olmayan işletme tekniği ile uğraşanlar tarafından belki dile getirilebilir ve "… küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan …" gibi bir ifade, herhangi bir ülkenin milli ya da gayri milli eğitim bakanlığının görevleri arasında değil; olsa olsa herhangi bir şirketin stratejik planının hizmet içi eğitim programında politika stratejisi olarak yer alabilir.

Çünkü, kapitalist üretim sisteminin ülkeden ülkeye, coğrafyaya, bölgeye, zamana ve kültürlere göre değişiklik gösterdiği, bu bağlamda Alman kapitalizmi, İngiliz kapitalizmi, Uzakdoğu Asya kapitalizmi gibi nitelemelerin olduğu; kapitalizmin sürekli yükselen bir çizgide ilerlemek yerine, 20-30 yıllık periyotlar halinde genişleme – tepe – daralma – dip şeklinde seyreden dalgalı bir çizgi izlediği; daralma dönemlerinde devlet müdahalesinin artarak piyasaların rekabetten uzaklaştığı; genişleme dönemlerinde ulusal kalkınmacı politikaların çözülerek rekabetin küresel düzeyde yoğunlaştığı tüm iktisat tarihçileri tarafından paylaşılan olgusal gerçekliklerdir. Dahası, Keynezyenlerden, Post Keynezyenlere, Neoklasiklerden, Monetaristlere, Rasyonel Beklentilerden, Arz Yönlü İktisatçılara kadar tüm iktisat okullarının özgül iktisat teorileri bağlamında konjonktür ve kriz analizleri vardır. Bu bağlamda, kapitalist ekonomik sistem her zaman, daima ve sürekli bir biçimde küresel düzeyde rekabetçi olmayabilmekte; hatta genellikle olmamaktadır.

Kaldı ki günlük konuşma dilinde kapitalizm ile piyasa ekonomisi eş anlamda kullanılmakta ve piyasa ile de ders kitaplarındaki pedagojik yanı öne çıkan, soyut tam rekabet piyasası kastedilmektedir. Ancak günlük kullanımın aksine, iktisat teorisinde soyut tam rekabet piyasası, dayandığı varsayımlar gereği firmalar arası rekabeti dışlayan, piyasada firmalar arasında rekabetin olmadığına veya olamayacağına vurgu yapan uç bir durumu ifade etmektedir. Dayandığı varsayımlar ise, piyasada aynı homojen malı üreten çok sayıda satıcı ve alıcının bulunması ve satıcı ve alıcıların hiçbir şekilde fiyatı etkileyememesi; endüstriye giriş ve çıkışta hiçbir engelin bulunmaması; işgücü dahil üretim faktörlerinin tam hareketliliği; tüm satıcı ve alıcıların piyasa hakkında o andaki ve gelecekteki bilgilerin tamamına herhangi bir maliyete katlanmaksızın sahip olması; ekonomide olumlu ya da olumsuz dışsallıklar ile ölçek ekonomilerinin olmaması varsayımlarıdır. Bu varsayımlar altında ekonomiye dışarıdan müdahalede bulunulmaz ise, piyasa "Pareto Optimumu" anlamında mükemmel çalışmaktadır. Ancak gerçek hayatta böyle bir piyasa bulunmamaktadır ve bundan dolayı da ekonomiyle ilgisi olan hiç kimse böyle bir piyasanın varlığına inanmamaktadır.

Teoride ideal bir durumu ifade eden soyut tam rekabet piyasası, iktisatçıların aksak rekabet piyasalarını incelemelerinde ve etkinlik kayıplarını analiz etmelerinde başvurdukları kurgusal bir referans model işlevi görmektedir.

Uluslararası ticaret, tarihsel süreç içinde farklı aşamalardan geçmiştir. 18. yüzyıla kadarki ticari kapitalizm döneminde uluslararası ticaret, dünyanın değişik coğrafi bölgelerinde az bulunan kaynakların ticareti üzerine oturmuş; ticari kazançlar, farklı malların mekanlararası değişiminden kaynaklanan kıtlık rântlarına el konulması şeklinde sürdürülmüştür. Malların çok olduğu bölgelerden az olduğu bölgelere doğru hareketi uluslararası işbölümünün gözlemlenerek teorileştirilmesine yol açmıştır. Dış ticaretin serbestleşmesini öngören Klasik Dış Ticaret Teorisinin böylesine basit bir gözlemi veri alması, gözlemin basitliği ve teorinin sadeliği altında, teknolojik üstünlüğe dayalı İngiliz sanayisinin rekabet gücünü perdeleme işlevini de üstlenmiş bulunmaktadır. Gerek Adam Smith'in "mutlak üstünlükler", gerek David Ricardo'nun "karşılaştırmalı üstünlükler" teorilerinde, karşılaştırmaya esas alınan örnek ürünler, günümüz dış ticaretinin işleyişine ışık tutacak derecede ilginç öğreticilikler içermektedir. Her iki teori İngiltere'nin kumaşta, Portekiz'in ise şarapta uzmanlaşmasını önermektedir. Kumaş, dönemin katma değeri en yüksek sanayi ürünüdür ve İngiltere uyguladığı korumacı politikalarla kumaş üretiminde teknolojik üstünlüğü ele geçirmiş durumdadır. Portekiz'e önerilen şarap ise, dünyanın her tarafında aynı ilkel metotla üretildiğinden katma değeri en düşük olan ürünlerden biridir.

Klasik Teorinin çağdaş versîyonu olan Neoklasik Dış Ticaret Teorisinde ise, uluslararası ticaret, üretim faktörlerinin dağılımındaki farklılığa indirgenmiş; Ricardo'nun mukayeseli üstünlüğü ve dolayısıyla uluslararası maliyet farklılıkları, üretim teknikleri dışsal ve dolayısıyla tüm ülkeler için veri ve ülkeler arası verimlilik seviyeleri aynı kabul edildiğinden, emek ve sermaye faktörlerinin göreli bolluğu ile açıklanmıştır. Tam rekabet, sabit yada azalan verimler, üretim sürecinin dışında belirlenen teknik ilerleme ve üretim faktörlerinin hareketsizliği varsayımlarına dayanan Neoklasik Teoride, her ülke göreli bol, bol olduğu için de ucuz olan üretim faktörünün kullanıldığı üretim alanlarında uzmanlaşarak maliyetlerini düşürür ve maliyet avantajına sahip olduğu üretim alanlarına dayalı olarak uluslararası ticarete mal sunar ise, bu işbölümünden tüm ülkeler kazançlı çıkacak ve bunun yan bir çıktısı olarak da üretim faktörlerinin fiyatları uluslararası boyutta eşitlenme eğilimine girecektir. Tüm bunların gerçekleşmesi için ise, devletin ekonomiye müdahale etmemesi gerekecektir.

Ancak uluslararası ticaretin reel çerçevesi, yukarıdaki analizin epey dışında gerçekleşmektedir. 18. yüzyılda başlayan sanayileşme ile birlikte uluslararası ticarette öncelik, malların mekanlararası nispi kıtlığından, malların üretim maliyetlerinin farklılığına kaymıştır. Birincisi uluslararası işbölümü ve uzmanlaşmaya dayalı iken, ikincisi uluslararası rekabete ve dolayısıyla verimlilik farklarına dayalıdır. Sanayi kapitalizminde Neoklasik Teorinin varsayımlarının tersine tam rekabet yerine tekelci rekabet, ölçeğe göre sabit yada azalan verimler yerine artan verimler, üretim faktörlerinin hareketsizliği yerine fiziksel ve finansal sermaye hareketliliği şartları geçerlidir ve teknik ilerleme üretim sürecinin dışında değil, tam anlamıyla merkezinde yer almakta ve verimlilik farklarının temelinde de teknoloji yatmaktadır.

Tüm bunlar, ekonomik gelişmenin sağlanabilmesi ve uluslararası piyasalarda rekabet edebilir bir ekonomik altyapının kurulabilmesi, yaşatılması ve derinleştirilerek ilerletilmesi için ekonomik üretkenliği ve verimliliği esas alan uzun dönemli stratejik yatırım, ticaret ve teknoloji politikalarına sağlam gerekçeler oluşturmakta ve dolayısıyla eğitim sisteminin bilim-teknoloji-sanayi üçlüsünün alt bileşeni haline getirilmesini gerekli kılmaktadır. Günümüzün Gelişmiş Ülkelerinin büyüme ve kalkınma tarihleri de bu gerekçeleri doğrulamaktadır.

Dolayısıyla Bakanlar Kurulundan, "küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan" gibi anlamsız ve kör bir ifadeyle Neoliberal İdeolojiyi komiklik derecesinde kutsamaya kalkışmak yerine, vurguyu ekonomik üretkenlik ve verimlilik ile yaratıcılığa yaparak, eğitim sistemine tüm zaman ve mekânlar ile her piyasa koşulunda geçerli olan bir işlevsellik kazandırması beklenir.

Öte yandan, Bakanlar Kurulunun, eğitimin ulusal ve evrensel düzlemde Yurtta ve Dünyada "işbirliğini", "dostluğu", "kardeşliği", "dayanışmayı" ve "barışı" üretme; insan kişiliğini geliştirme, beşeriyete değer verme ve toplumsalı yüceltme; eşit düzeyde ve eşitlerarası ilişki kurma, birlikte üretme ve takım çalışması becerisi kazandırma gibi pedegojik amaçlı temel işlevleri ile millilik niteliğini, "İnsan insanın kurdudur." temelindeki "küresel düzeyde rekabet" anlayışına feda etmemesi gerekir. Eğitim, insanın içgüdülerini yücelterek insanı zooloji bilimine konu edindirmeyi amaçlamak yerine, içgüdüsel istemleri körelterek sosyalleşmesini sağlamayı ve dolayısı ile tarih bilimine konu edindirmeyi ilke edinmek durumundadır.

Eğitim sistemi, bir ulusun geleceğini belirleyen en önemli etmendir. Eğitim politikalarında bugün yapılan bir değişiklik etkisini uzun yıllar sonra gösterir. Bu bağlamda, eğitim sisteminin bugün için geçerli gibi görünmekle beraber, görünen geçerliliğini yarınlara taşıyacağı tartışmalı olan küresel piyasa şartları temelinde kurgulanması, ulusun geleceğinin tehlikeye atılmasıdır.

Öte yandan, her devletin bir kuruluş felsefesi vardır; eğitim politikası da bu kuruluş felsefesinin uzantısıdır.

Her ülke, geçmişten gelen ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihsel birikim, deneyim ve ayırt edici özelliklerinin ışığında bugünkü gereksinimlerine yanıt verirken, geleceğini de biçimlendirmeyi amaçlayan -siyasal rejimle bağlantılı- eğitim politikaları geliştirir.

Çağdaş demokrasilerin eğitim politikalarının ortak bileşenleri, ulusal değerler ile özgür akıl ve bilimin ışığında evrenselliği hedefleyen, üretken ve verimli çalışan, bireysel özgürlüğü ve özgür düşünceyi yücelten, toplumsal sorumluluğun bilincinde olan uygar yurttaşlar yetiştirmektir.

Nitekim, Türkiye'yi çağdaş uluslar topluluğunun bir parçası ve çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmak için Cumhuriyeti kuran, devrimleri gerçekleştiren ve çağdaş demokrasiyi tüm kural ve kurumlarıyla içselleştirmeyi hedefleyen Türkiye Cumhuriyetinin eğitim politikası;

Anayasanın 42 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır." şeklinde temellendirilmiş;

14.06.1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2 nci maddesinde, söz konusu Anayasal temel üzerine eğitim politikası;

"Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır." şeklinde bina edilmiş;

30.04.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile de söz konusu Anayasal temel üzerine kurulan binayı yönetmek için,

"Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Türk Milletinin milli, ahlaki, manevi, tarihi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren, ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş vatandaş olarak yetiştirmek

üzere, Bakanlığa bağlı her kademedeki öğretim kurumlarının öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütmek, takip ve denetim altında bulundurmak" görevleri, Milli Eğitim Bakanlığına verilmiştir.

Bakanlar Kurulu tarafından 25.08.2011 tarihinde kabul edilen 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 44 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (ve dolayısıyla 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi) yürürlükten kaldırılırken; 652 sayılı KHK'nin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi ile bunun yerine, "Okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek." hükmü getirilmiştir.

652 sayılı KHK'nin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi kaynağını Anayasanın 42 nci maddesi yerine, Neoliberal İdeolojiden almakta ve ekonomik sistemin her zaman ve daima küresel düzeyde rekabetçi olacağı ve şu anda da olduğu gibi ham bir hayalin peşinde sürüklenmenin de ötesinde yukarıda açıklandığı üzere uluslararası düzeydeki tekelci rekabetin temelinde yatan üretkenlik ve verimlilik farklarını da işletme tekniğinin teorisizliğe dayalı körlüğü içinde belirsizleştirmektedir.

Anayasanın Başlangıcının birinci fıkrasında, Anayasanın; Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ile Atatürk inkılâp ve ilkeleri doğrultusunda; beşinci fıkrasında, hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılamayacağı; fikir, inanç ve kararıyla anlaşılacağı; 2 nci maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir huku devleti olduğu; 42 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, eğitim ve öğretimin Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin denetim ve gözetimi altında yapılacağı; 167 nci maddesinde, Devletin para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemesini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alacağı; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleyeceği;

dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek mali yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Bakanlar Kuruluna yetki verilebileceği kurallarına yer verilmiştir.

Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığının, okul öncesi, ilk ve orta öğretim öğrencilerini, Türk tarihi ve milli değerleri ile çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, bedeni, zihni, ahlaki, insani, manevi, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden, Atatürk Milliyetçiliği ile ilke ve devrimlerine ve çağdaşlaşma hedefine bağlı, özgür ve bilimsel düşünce gücüne sahip, bireyselliği ve toplumsal sorumluluk duygusu gelişmiş, insan haklarına saygılı, Anayasanın başlangıcında belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal hukuk devletini benimsemiş yurttaşlar olarak yetiştirmek; ilgi ve yetenekleri doğrultusunda mesleki açıdan yönlendirerek hayata hazırlamak; yaratıcı, üretken ve verimli çalışmanın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmak, yürütmekten kaçınamayacağı Anayasal görevleridir.

Milli Eğitim Bakanlığının kuruluşu ile görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlendiği bir yasada, Türk tarihi ve milli değerleri ile Türkiye Cumhuriyetinin ifadesini Anayasada bulan kuruluş felsefesi yokmuş gibi bunlara hiç değinmeden sadece, "Okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri(n) bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden" geliştirilmesinden söz edilerek, sanki "Dünya yurttaşı" yetiştirilmesi hedefleniyormuşçasına, eğitim ve öğretimin Devletin kuruluş felsefesinden ve Cumhuriyetin temel niteliklerinden arındırılarak yansızlaştırılması gibi safiyane bir görüntü verilirken; eğitimin ekonomik amacı yapıcılık, yaratıcılık, üretkenlik ve verimliliği artırmak değil de sanki Neoliberal İdeolojiyi kutsamakmış gibi hemen devamında "küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan" ifadesine yer verilerek eğitime, tüm zaman ve mekânlar ile her piyasa koşulunda geçerli olacak kalıcı bir ideolojik işlev yüklenmesi ve böylece eğitim sisteminin Neoliberal İdeoloji ile temellendirilmesi, Anayasanın Başlangıcının birinci ve beşinci fıkraları ile 2 nci, 42 nci ve 167 nci maddesindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Bu durum, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş felsefesi ve temel nitelikleri, 14.06.1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2 nci maddesinde zaten yer alıyor; 652 sayılı KHK'de de yer alması tekrar mahiyetinde olacaktır gerekçesinin ardına sığınılarak geçiştirilecek bir durum da değildir.

Çünkü, 652 sayılı KHK ile TOKİ Başkanlığının ya da Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının veya Orman ve Su İşleri Bakanlığının değil, adında "Milli" ibaresi olan Milli Eğitim Bakanlığının kuruluşu ile görev, yetki ve sorumluluklarına yer verilmekte ve Milli Eğitim Bakanlığına 3797 sayılı Kanunda verilen görevler yürürlükten kaldırılarak yeniden düzenlenmektedir. Dahası, bu yeniden düzenlemede, Anayasal kurallar dikkate alınmazken, 3797 sayılı Kanundaki düzenleme başka bir içeriğe büründürülmenin de ötesinde Milli Eğitim Bakanlığının görevleri bağlamında eğitim sistemine kaynağını Anayasadan almayan ideolojik bir işlev yüklenmektedir.

Diğer yandan, 30.04.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında bulunmamaktadır. Dava Dilekçemizin "Gerekçeler" bölümünün 1 inci maddesinde ayrıntılarıyla açıklandığı üzere, Bakanlar Kurulunun 6223 sayılı Yetki Yasasının kapsamında olmayan alanlarda ilkeleriyle uyuşmayan, "ivedi", "zorunlu" ve "önemli" önlemler içermeyen hukuksal tasarruflara girişerek yasal düzenlemelerde bulunması, Anayasanın Başlangıcının dördüncü fıkrası ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerindeki kurallara bu açıdan da aykırılık oluşturmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi, Anayasanın Başlangıcının birinci, dördüncü ve beşinci fıkraları ile 2 nci, 7 nci, 42 nci, 87 nci, 91 inci ve 167 nci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

3) 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (c) Bendindeki "… güncel teknik ve modeller ışığında …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendinde, Milli Eğitim Bakanlığına, eğitim sistemini yeniliklere açık, dinamik, ekonomik ve toplumsal gelişimin gerekleriyle uyumlu biçimde güncel teknik ve modeller ışığında tasarlamak ve geliştirmek görevleri verilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, bir haber ajansı, reklam veya kamuoyu araştırma şirketi değil; milli eğitime ilişkin görevleri, Anayasanın başlangıcı ile 2 nci maddesindeki kurallar temelinde ve 42 nci maddesindeki "Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre" yürütmekle yükümlü olan Türkiye Cumhuriyetinin Milli Eğitim Bakanlığıdır.

Eğitim sistemi, bir ulusun geleceğini belirleyen en önemli etmendir. Eğitim politikalarında bugün yapılan bir değişiklik etkisini, 25-30 yıl gibi uzun bir sürenin sonunda gösterir. Eğitim teknik ve modellerinin salt güncel olması nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yasa ile uygulanmaya zorlanması, konu eğitim ise doğru bir yaklaşım olamaz. Çünkü, güncel olan her şey popüler olabilir; fakat doğru ve aynı zamanda gerekli ve eğitim politikası ile tutarlı olabilmesi, sınanarak test edilmesinden geçer. Okulöncesi, ilk ve ortaöğretim öğrencilerini bir üst öğrenime ve hayata hazırlamakla yükümlü Milli Eğitim Bakanlığından, ne olduğu ve ne sonuç doğuracağı belirsiz güncel teknik ve modellerin peşinden sürüklenmesi değil; bilimselliği test edilerek sınanmış, sonuçları öngörülebilir olan ve eğitim sistemi ile uyumu tartışma götürmeyen teknik ve modeller ışığında eğitim sistemini tasarlamak ve geliştirmek beklenmelidir. Eğitim sisteminin güncel teknik ve modeller ışığında tasarlanarak geliştirilmesi, eğitim sistemini içinden çıkılamaz bir karmaşaya sürükleyecek yakın bir tehlikedir ve örnekleri de son yıllarda bolca görülmektedir.

Anayasanın 42 nci maddesine göre, "Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre" yürütülmesi gereken eğitim sisteminin, güncel teknik ve modeller ışığında tasarlanarak geliştirilmesi, Anayasanın 42 nci maddesindeki anılan kuralla bağdaşmaz.

Kaldı ki, güncel teknik ve modeller ışığında ibaresi, hukuksal anlamda, belirlilik içermediği gibi öngörülebilir de değildir. Yasa kuralları, hiçbir tartışmaya yer vermeyecek şekilde açık, anlaşılabilir ve sonuçları öngörülebilir olmalıdır. Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi böylesine bir belirsizliği ve öngörüsüzlüğü kabul etmez.

Yukarıda açıklandığı üzere, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendindeki, "… güncel teknik ve modeller ışığında …" ibaresi Anayasanın 2 nci ve 42 nci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

4) 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (d) Bendindeki "kız" İbaresinden Sonra Gelen "… öğrencilerin …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, "Kız öğrencilerin, özürlülerin ve toplumun özel ilgi bekleyen diğer kesimlerinin

eğitime katlımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek." görevleri Milli Eğitim Bakanlığına verilmektedir.

Düzenlemede "özürlü öğrencilerin", denilmez iken, "kız" ibaresinden sonra ayrıca "öğrencilerin" tamlamasına yer verilerek "kız öğrencilerin" denilmesinin, bir anlatım hatası olmadığı ve düzenlemenin de "kızların" veya "kız çocuklarının" ya da "kız vatandaşların" eğitime katılımını pozitif ayrımcılık yoluyla yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmeyi amaçlamadığı açık bir husustur. Çünkü, amaç kızlara/kız çocuklarına/kız vatandaşlara pozitif ayrımcılık uygulayarak eğitime katılımlarını yaygınlaştırmak olsaydı, Anayasanın 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında belirtildiği üzere "kız 'çocuklar'ın" ya da 42 nci maddesinin beşinci fıkrasında yer aldığı üzere "kız … vatandaşlar"ın ifadesine yer verilmesi veya sadece "kızların" denilmesi gerekirdi. Tam tersine "kız öğrencilerin" denilmiş olmakla, eğitime katılmış oldukları baştan kabul edilmenin de ötesinde özellikle vurgulanan kız öğrencilerin, "eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek" görüntüsü altında "başörtüsü/türbanı" okul öncesi eğitim kurumları ile ilk ve ortaöğretime Milli Eğitim Bakanlığı eliyle taşımanın amaçlandığı, olurya okul idarecileri ile öğretmenlerden karşı gelenler olur ise, bunların da "uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek" ifadesiyle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bertaraf edileceği net bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Bakanlar Kurulu bu düzenlemeyle, okul öncesi ile ilk ve orta öğretim kurumlarında Devlet eliyle nur topu gibi bir "başörtüsü/türban" sorunu yaratmış bulunmaktadır.

Şöyleki; bu düzenlemeyle birlikte, kız öğrenciler aileleri ile sosyal çevrelerinin zorlamasıyla okullarına "başörtülü/türbanlı" gitmeye başlayacaklar; okul idarecileri ile öğretmenler, söz konusu öğrencileri Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarını gerekçe göstererek okul ya da sınıflara almak istemeyince, "başörtülü/türbanlı" kız öğrencilerimiz, ailelerinin yönlendirmesi ve bu tür eylemlerde profesyonelleşmiş abi ve ablalarının desteğinde eylem başlatacaklar ve bu eylemlerin yaygınlaşarak kitleselleşmesi sonucunda ise, doğal olarak "başörtülü/türbanlı" öğrencilerimizin eğitime katılım sorunu ortaya çıkacaktır. Söz konusu bentte, Milli Eğitim Bakanlığına, "eğitime katlımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek." görevleri de verildiğine göre, Milli Eğitim Bakanlığı, "başörtülü/türbanlı" kız öğrencilerimizin eğitime katılımını yaygınlaştırmak için okul öncesi ile ilk ve orta öğretim kurumlarında "başörtüsü/türban serbestliği" politikasını geliştirerek uygulamaya koyacak ve politikanın yaygınlaşması için de uygulamasını yurt genelinde koordine edecektir.

Böylece, "başörtüsü/türban" Milli Eğitim Bakanlığı eliyle, ilk ve orta öğretime ve hatta okul öncesi eğitim kurumlarına girecektir. Maddede "kızların" veya "kız çocukların" ya da "kız yurttaşların" yerine "kız öğrencilerin" denilerek zaten eğitime katılmış bulunan ve dolayısıyla eğitime katılım sorunu bulunmayan kız öğrencilerin eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirilmesinden söz edilmesinin nedeni budur.

Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 14 üncü maddesinde; "Taraf Devletler çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler." denilmektedir. Çocuğun din ve vicdan özgürlüğü, bunun bilincine varacak ruh ve beden gelişimini tamamladığı belli bir yaş ve olgunluğa erişmesi ile mümkündür. Bu ise 18.08.1997 gün ve 4306 sayılı Yasa'da öngörülen sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimin bitirilmesi sonucunda alınan ilköğretim diploması ile mümkün olabilecektir. İlköğretim çağındaki kız öğrencilerin ebeveynlerinin zorlamasıyla "başörtüsü/türban" takmaya zorlanmalarına olanak sağlayacak düzenlemeler yapılması, Anayasanın 41 inci maddesinin son fıkrasındaki Devletin, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyacak önlemleri alacağı kuralıyla bağdaşmadığı gibi 90 ıncı maddesinin beşinci fıkrasıyla da uyuşmaz.

Anayasanın 176 ncı maddesinde, Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkelerin düzenlendiği Başlangıç kısmının Anayasa metninden sayılacağı belirtilmiştir.

Anayasanın Başlangıç'ında, Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve inkılâp ve ilkeleri doğrultusunda; Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde; hiçbir düşünce ve görüşün Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılâplarıyla medeniyetçiliği karşısında korunma göremeyeceği ve lâiklik ilkesi gereği kutsal din duygularının Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı; her Türk vatandaşının medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirmek hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu fikir, inanç ve kararıyla anlaşılması, sözüne ve ruhuna bu yönlerde de saygı gösterilmesi, mutlak bir sadakatle yorumlanıp uygulanması gerektiğini bildirmesi bu niteliğinin kanıtıdır.

Atatürk ilkelerinin en önemlisi lâikliktir. Temelde sosyal, kültürel ve estetik nedenlere dayalı bir toplumsal olgu niteliğini taşıyan giyim, çevre koşulları, kişisel görüşler, kültür ve gelenekle biçimlenir. Değişip gelişmesi de bu nedenlere bağlıdır. Bunların dışında dinsel inanç ya da dinsel kurallarla doğrudan ilişki ve bağlantı kurularak yapılan düzenleme, hem devrim yasalarını, hem de lâiklik ilkesini ilgilendirir.

Türkiye için lâiklik anlayışı, tarihsel gelişimi nedeniyle özellik taşımakta ve özenle korunması zorunlu bir ilke olarak yaşatılmaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin 21.10.1971 günlü ve 53/76 sayılı; 03.07.1980 günlü ve 19/48 sayılı; 25.10.1983 günlü ve 2/2 sayılı ve 04.11.1986 günlü ve 11 / 26 sayılı kararlarında lâikliğin hukuksal, sosyal, siyasal tanımları yanında, ulusal ve hukuksal değeri geniş biçimde belirtilmiş, özenle korunması gereken anayasal ilke niteliği vurgulanmış, Türk Ulusu'nun yücelmesi bakımından lâikliğin Anayasada öngörülen kimi sınırlamaları zorunlu kılan bir neden, Anayasada benimsenmiş bütün temel ilkelere egemen bir düşünce olduğu yinelenerek ortaya konulmuştur.

Anayasa Mahkemesinin 07.03.1989 günlü ve E.1989/1, K.1989/12 sayılı kararında;

"Çağdaşlaşmayı hızlandıran ve Türk Devrimi'nin kaynağı olan lâiklik ilkesi toplumun akıl ve bilim dışı düşüncelerle yargılardan uzak kalmasını amaçlar. Böylece Devlet, bilimsel gereklere uygun biçimde, kurumlaşmış, hukukla düzenlenmiş, karşılıklı saygı, hoşgörü ve anlayışa katkıda bulunan lâiklik, ulusal birliği sağlamıştır. Düşünce ve inanç özgürlüğü, kişileri ve toplum kesimlerini birbirine güvenle bağlayan uluslaşmayı sağlayan, ulusal dayanışmayı da güçlendiren özgür düşünce, özgür inanç, çağdaş uygarlığa yöneliş ulusal yaşamda önemli bir aşamadır. Lâikliğin, insana, dine saygısı, dini kendi yerinde tutan anlayışı, akla, bilime, sanata, çağdaş yönetim biçimine ve tüm uygar gereklere kapıyı açmıştır. Atatürk'ün din hakkındaki sözleri anımsanacak olursa, lâiklik uygulamasının dine karşı olmadığı, dini kötülemediği, din düşmanlığı anlamına gelmediği ve dini asla yadsımadığı açıktır. Cumhuriyet ve demokrasi, şeriat düzeninin karşıtıdır. Genelde bir tür düşün ve anlayış biçimi, dünya görüşü sayılan bu ilke, "ümmet"ten, "ulus"a geçmenin itici gücü olmuştur.

Bu yolla dogmatik değerlerin yerine akılcı ve insancıl değerler geçmiş, dinsel duygular sahibinin vicdanında dokunulmaz yerini almıştır. Değişik din ve mezheplere inananlar, bu ayrımlara karşın birlikte yaşama gereğini benimseyerek devletin kendilerine karşı eşit yaklaşımından güven duymuşlardır. Böylece bölünmeler durmuş, iç barış sağlanmış, yurttaşlar, ulus bilinciyle, Türkiye Cumhuriyetini kuran Türk Ulusu'nun bireyleri olmuşlardır. Hukuk devleti, hukukun üstünlüğü ilkesi gücünü lâiklikten almış, milliyetçilik ilkesi lâiklikle tamamlanmış, Türk Devrimi lâiklikle anlam kazanmıştır. Bu ilkenin Anayasadan çıkarılması da olanaksızdır. Lâiklik, dinsellikle bilimselliği birbirinden ayırmış, özellikle dinin, bilimin yerine geçmesini önleyerek uygarlık yürüyüşünü hızlandırmıştır. Gerçekte lâiklik din-devlet işleri ayrılığı biçiminde daraltılamaz. Boyutları daha büyük, alanı daha geniş bir uygarlık, özgürlük

ve çağdaşlık ortamıdır. Türkiye'nin modernleşme felsefesi, insanca yaşama yöntemidir, insanlık idealidir. Lâik düzende özgün bir sosyal kurum olan din, devlet kuruluşuna ve yönetimine egemen olamaz. Devlete egemen ve etkin güç, dinsel kurallar ve gerekler değil, akıl ve bilimdir. Din, kendi alanında, vicdanlardaki yerinde, Tanrı-insan arasındaki inanış olgusudur. Kişinin iç-inanç dünyasının düzenleyicisi olan dinin, devlet işlerinde söz sahibi ve çağdaş değerlerle, hukukun yerine geçerek yasal düzenlemelerin kaynağı ve dayanağı olması düşünülemez.

Hukukun ikiliğini, ayrıcalık ve eşitsizlikleri kaldıran, dinsel sömürüyü önleyen, siyasal ve sosyal kurumları güçlendiren lâiklik, öğretim ve eğitime de ışık tutmuştur. Lâik öğretim ve eğitim bilimsel çalışmaların en olumlu ortamıdır. Dine karşı yansızlık nasıl dine karşıtlık olarak alınamazsa, lâik öğretim-eğitim de inanç özgürlüğü engeli sayılamaz. Öğretim ve eğitimin zorunluluk koşulları, inanç özgürlüğünü ortadan kaldırmaz. Bu özgürlük de anayasal güvenceye bağlanmıştır. Ancak, din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.

Devlete, dinsel konularda denetim ve gözetim hakkı tanınması, din ve vicdan özgürlüğünün demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı bir sınırlama sayılamaz. Devlet-din özdeşliğinin yol açtığı zararlar lâiklikle önlenmiş çağdaş uygarlık yolu lâiklik ilkesiyle açılmış bağımsız bir hukuk kurumu olarak yeni yapısına kavuşmuştur. Demokrasiye geçişin de aracı olan lâiklik, Türkiye'nin yaşam felsefesidir. Lâik devlette, kutsal din duyguları politikaya, dünya işlerine, hukuksal düzenlemelere kesinlikle karıştırılamaz. Bu tür düzenlemeler, dinsel gerekler ve düşüncelerle değil, bilimsel verilerden yararlanılarak kişi ve toplum gereksinimlerine göre yapılır. Bireyin özgür iradesine bağlı din duygularının zorlamadan korunması da bu biçiminde sağlanmış olmaktadır. Eğitsel ve kültürel yaşantıyı yönlendirmek amacıyla lâikliğe aykırı eğitim ve öğretim de gerçekleştirilemez.

Anayasanın 130 uncu maddesinde öngörülen "çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan" düzen, laiklik ilkesinin gözardı edildiği bir ortam olamaz. Devletin varlığı ve bağımsızlığı, ulusun ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhine davranılamayacağını da içeren bu maddenin, ulusallık, bağımsızlık ve ulusal birlik için katkılarının lâikliği dışarda bırakması düşünülemez. Aklın ve gözlemin yönlendirdiği bilimsel çalışmaya katılacak kimselerin bilimsel gerekler dışında bir etkiyle karşılaşmaksızın yetiştirilmeleri gerekir. Eğitim, yalnız bilimsel istemler doğrultusunda yapılması, doğmalardan ye bilime ters düsen etkilerden uzak tutulmasıyla sağlanır."

denilmiştir.

Lâiklik, Türk Devrimi'nin ve Anayasal Cumhuriyetin özü ve ulusal yaşamın temelidir. Laiklik ilkesiyle bağdaşmayan düzenlemeler Anayasa karşısında geçerli olamaz. Anayasadaki lâiklik ilkesine ve lâik eğitim kuralına karşı eylemlerin demokratik bir hak olduğu savunulamaz. Anayasal ayrıcalığa sahip lâiklik ilkesi; tüm hak ve özgürlüklerin güvencesidir.

Öte yandan, Cumhuriyetin temel niteliklerinin düzenlendiği Anayasanın 2 nci maddesinde, Başlangıç'taki temel ilkelere yollama yapılmakla yetinilmemiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu ayrıca belirtilmiştir.

Bu bağlamda, siyasal bir simge haline gelen, "başörtüsü/türban"ın orta öğretim ve ilköğretim yanında okul öncesi eğitim kurumlarına da sokulmasını amaçlayan, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendindeki, "… öğrencilerin …" ibaresi Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci maddesine aykırıdır.

Anayasanın 10 uncu maddesindeki eşitlik kavramıyla yasalar önünde eşitlik, başka bir anlatımla hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Bu kuralla kimi kişilere ya da topluluklara aynı durumda bulunan yurttaşlardan daha çok, daha geniş, hak ve yetkiler tanıyarak yasa karşısında eşitlik ilkesinin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumdaki kimselerin yasalarla aynı işleme tabi tutulmasını sağlamak ve yasalar karşısında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlerle yurttaşlar arasında ayrım gözetilmesini önlemektir.

Anayasanın 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasındaki, çocuklar, yaşlılar özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak önlemlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağına yönelik hüküm, maddede sayılanlar lehine Devletin yapacağı pozitif ayrımcılığa ilişkin olup; belirli bir dine mensup olanlardan mensup oldukları dinin kurallarını belirli bir şekilde yorumlayan belirli bir gruba giyim konusunda ayrıcalık tanınmasını kapsamaz. Din konusunda inançlarına, bakmaksızın tüm yurttaşlara eşit davranan lâik devlette, din ve mezhep ayrılığı veya dinsel kuralların farklı yorumlanması, kişiler arasında hiçbir ayrıma neden olamaz. Dava konusu kural ise, giyim konusunda İslâmı farklı yorumlayan belirli bir kesimce İslâmî olduğu ileri sürülen başörtüsüne ayrıcalık tanımakla eşitlik ilkesine biçimsel yönden ters düşmektedir. Bu nedenle, iptali istenen "… öğrencilerin …" ibaresi, Anayasanın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesiyle de bağdaşmamaktadır.

Anayasanın 136 ncı maddesinde, Diyanet İşleri Başkanlığının lâiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşünüşlerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek görevlerini yapacağı belirtilirken; 652 sayılı KHK'nin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi ile Milli Eğitim Bakanlığı ayrışmayı teşvik edici uygulamalara zorlanmaktadır.

Kızların okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına, referansını dinsel inançların yorumundan alan başörtüsü ya da türbanla gelmelerinin ve okul ve sınıflar içinde bu şekilde bulunmalarının sağlanması, kişiler arasında daha çocuk yaşlarda sosyal görüş, inanç, din ve mezhep ayrılığının kışkırtılarak bölünmelerine yol açabilecek, sonuçta devlet ve ulus bütünlüğünü, kamu düzenini ve güvenini bozabilecek niteliktedir. Kişiler arasında ayrımcılığın 18 yaş öncesi çocukluk döneminde devlet eliyle kışkırtılması ve çocukların kamplara bölünerek birbirine farklı bakmalarının sağlanması, toplumun geleceği için büyük bir tehlikedir.

Dinsel kuralları belirli bir şekilde yorumlayarak kendini toplumun diğer kesimlerinden farklılaştıranların örtünme sitiline, "evet, İslami örtünme stili budur ve bu stille öğretim kurumlarına girmek serbesttir" denilmekle, devlet bir yandan yurttaşlar arasında ayrımcılığı daha çocuk yaşlarda körüklerken; diğer yandan, kamu hukuku alanında bu hukukun gereklerine göre yapılabilecek giyimi düzenleme yetkisini, dinsel olura bağlamış olmakta ya da pozitif hukuka uhrevi bir içerik kazandırmaktadır. Söz konusu düzenleme, dinsel kurallardan arındırılmış devlet düzenine, giyim nedeniyle dinsel bir elatmada bulunmadır. Dine dayalı kuralların hukuk kuralı yerine geçirilmesiyle temelde siyasal ve hukuksal bir kurum olan devletin din özgürlüğü yönünden yansızlığı bozulmaktadır. Dolayısıyla söz konusu düzenleme Anayasanın 24 üncü maddesine de aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi, dinsel kaynaklı düzenlemelerin Anayasa karşısında geçerli olamayacağına ilişkin olarak içtihat oluşturmuştur. Anayasa Mahkemesi'nin 21.10.1971 günlü ve 53/76 sayılı; 03.07.1980 günlü ve 19/48 sayılı; 25.10.1983 günlü ve 2/2 sayılı, 04.11.1986 günlü ve 11/26 sayılı, 07.03.1989 günlü ve E.1989/1, K.1989/12 sayılı, 09.04.1991 günlü ve E.1990/36, K.1991/8 sayılı, 16.01.1998 günlü ve E.1997/1 (SPK), K.1998/1, Refah Partisi kararı, 22.06.2001 günlü ve E.1999/2 (SPK), K.2001/2 sayılı Fazilet Partisi kararı, 05.06.2008 günlü ve E. 2008/16, K.2008/116 sayılı, 30.07.2008 günlü ve E.2008/1 (SPK), K.2008/2 sayılı kararlar söz konusu içtihattaki sürekliliği ortaya koymaktadır.

Dinsel kaynaklı düzenlemelerle dinin siyasete alet edilerek kamu düzeninin bozulması konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de içtihat oluşturduğu görülmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 4 ncü Dairesinin 29.06.2004 tarihli ve Büyük Dairenin 10.11.2005 tarihli Leyla Şahin kararlarında, sözleşmeci devletlerin dinsel sembollerin kullanımına ilişkin düzenlemeleri söz konusu olduğunda takdir hakkının geniş olduğunu, bu konuyla ilgili kuralların ulusal geleneklere bağlı olarak bir ülkeden diğerine değişiklik göstermesi ve "başkalarının haklarını koruma"nın ve "kamu düzeni"nin gerekleri konusunda Avrupa'nın ortak bir anlayışı bulunmamasının bunu zorunlu kıldığını, başörtüsünün yasaklanmasının Türkiye'nin koşulları dikkate alındığında "başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması" ile "kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması" bakımından demokratik bir toplumda zorunlu bir tedbir niteliğinde olduğunu kabul etmiştir.

15.02.2001 tarihli Dahlab-İsviçre kararında türban taktığı için ilköğretim kurumlarında öğretmenlik yapması engellenen öğretmenin başvurusunu reddederken, türbanın cinsiyetler arası eşitlik ilkesiyle bağdaşması güç olan dini bir simge olduğunu, buna izin verilmesinin diğer dinlerin giyim sembollerinin de kullanımını beraberinde getireceğini, okullarda devletin tarafsızlığını tehlikeye düşüreceğini ve yasaklamanın altında önemli bir kamu yararının bulunduğunu, sonuç olarak öğretim faaliyetinde başörtüsü takma yasağının başkalarının hak ve özgürlüklerinin, kamu güvenliğinin ve kamu düzeninin korunması amacıyla orantılı ve demokratik bir tedbir olduğunu ifade etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 3 ncü Dairesinin 31.07.2001 ve Büyük Dairenin 13.02.2003 tarihli Refah Partisi kararlarında da başörtüsü takma özgürlüğünün başkalarının hak ve özgürlüklerinin, kamu düzeni ve güvenliğinin korunması gereğiyle çatışması durumunda sınırlanabileceğini, laiklik ilkesine saygı gösterilmemesi şeklindeki bir tutumun sözleşmeden yararlanamayacağı, üniversitelerde çoğunluğa mensup dinin gereklerini yerine getirmeyen ya da başka dinlere mensup öğrenciler üzerinde baskı kurulmasını engelleyecek önlemlerin sözleşmeye uygun olduğu, laik üniversitelerde çeşitli inançlara mensup öğrencilerin barış içinde bir arada yaşamalarını ve dolayısıyla da kamu düzeni ve başkalarının inançlarının korunmasını teminen söz konusu dine ilişkin ritüel ve simgeleri sergilemenin yeri ve şeklini belirleme hususunda sınırlamalar öngörülebileceği kabul edilmiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere Anayasa Mahkemesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları gözetildiğinde, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde, "Kız" ibaresinden sonra gelen "… öğrencilerin …" ibaresi Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 10 uncu, 24 üncü, 42 nci ve 90 ıncı maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

5) 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 23 üncü Maddesinin (5) ve (6) Numaralı Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı KHK'nin 23 üncü maddesinde İnşaat ve Emlak Grup Başkanlığının görevleri düzenlenmekte ve maddendin (2) numaralı fıkrasında, Bakanlığın, kamu kurum ve kuruluşlarına ait veya tahsisli taşınmazların kendisine tahsisini veya devrini talep edebileceği veya kullanım protokolleri yapabileceği; bu protokoller ile oluşan yükümlülüklerini Toplu Konut İdaresi Başkanlığına veya inşaat işleri ile ilgili araştırma, proje, taahhüt, finansman ve yapım işlemleri konusunda görevli ve yetkili kamu tüzel kişiliğine sahip diğer kurum ve kuruluşlara yaptırabileceği;

(3) numaralı fıkrasının (a) bendinde, yapılmasının gerekli olduğuna Bakanlık tarafından karar verilen eğitim öğretim tesislerinin, Bakanlık tarafından verilecek ön proje ve belirlenecek temel standartlar çerçevesinde, kendisine veya Hazineye ait taşınmazlar üzerinde ihale ile belirlenecek gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine kırkdokuz yılı geçmemek şartıyla belirli süre ve bedel üzerinden kiralama karşılığı yaptırılabileceği; (b) bendinde, bu amaçla Maliye Bakanlığınca, gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine Hazineye ait taşınmazların bedelsiz devredilebileceği; bu taşınmazların sözleşme süresince amacı dışında kullanılamayacağına, Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıklarından izin alınmaksızın devredilemeyeceğine dair tapu kütüğüne şerh konulacağı; (c) bendinde, kira bedeli ve kiralama süresinin tespitinde; taşınmazın gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine ait olup olmadığı, bedelsiz Hazine taşınmazı devredilip devredilmediği, yatırımın maliyeti, eğitim öğretim donanımının bu kişiler tarafından sağlanıp sağlanmayacağı, kiralama konusu taşınmaz ve üzerindeki eğitim öğretim tesislerinde eğitim öğretim hizmetleri dışındaki hizmetlerin ve alanların işletilmesinin kiralayana verilip verilmeyeceği hususlarının dikkate alınacağı;

(4) numaralı fıkrasında, Bakanlığın kullanımında bulunan eğitim öğretim tesislerinin, öngörülecek proje ve belirlenecek esaslar doğrultusunda yenilenmesinin, tesislerdeki eğitim öğretim hizmet alanları dışındaki hizmet ve alanların işletilmesi karşılığında, sözleşmeyle gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine yaptırılabileceği;

Hüküm altına alınmakta ve (5) numaralı fıkrasında aynen "Birinci fıkra hariç bu maddeye göre yapılacak iş ve işlemler, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi değildir." denilirken; (6) numaralı fıkrasında ise, "Birinci fıkra hariç bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile ihale yöntemi; gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinde aranılacak nitelikler, sözleşmelerin kapsamı ve konuya ilişkin diğer hususlar, Bakanlık, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığınca müştereken hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir." hükmüne yer verilmektedir.

08.09.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun Kapsam başlıklı 1 inci maddesinin birinci fıkrasında, genel bütçeye dahil dairelerle (Milli Eğitim Bakanlığı genel bütçeye dahildir) katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin satım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi işlerinin 2886 sayılı Kanuna tabi olduğu; 04.01.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun Amaç başlıklı 1 inci maddesinde, Kanunun amacının, kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu krum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu; Kapsam başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri (Milli Eğitim Bakanlığı genel bütçe kapsamındadır) ile özel bütçeli idarelerin, il özel idareleri ve belediyelerin, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, birlikler ve tüzel kişilerin her türlü kaynaktan karşılanan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin 4734 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Bu bağlamda, 652 sayılı KHK'nin 23 üncü maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtilen ihale konusu işler, 2886 Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun kapsamı içinde bulunmaktadır ve 652 sayılı KHK'nin 23 üncü maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkraları ile ise, 2886 ve 4734 sayılı Kanunlarda örtülü değişiklik yapılmaktadır.

Oysa, 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun gibi, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu da 6223 sayılı Yetki Kanununun kapsamında değildir. Üstelik 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, kamu krum ve kuruluşlarının teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin teşkilat ve görev kanunu değil, 4734 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde belirtildiği üzere, ihalelerde uygulanacak esas ve usullerin belirlendiği esas ve usul kanunudur.

Bakanlar Kurulunun, 6223 sayılı Yetki Kanunun kapsamında olmayan hususlarda düzenlemelerde bulunarak 2886 ve 4734 sayılı Kanunlarda örtülü değişiklikler yapması, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, 2886 sayılı Kanunun İlkeler başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, Kanunun yürütülmesinde ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalelerde açıklık ve rekabetin sağlanmasının esas olsuğu; 4734 sayılı Kanunun temel ilkeler başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında ise, 4734 sayılı Kanuna göre yapılacak ihalelerde, idarelerin, saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.

2886 ve 4734 sayılı Kanunlarda ihalelerde uygulanacak usul ve esaslar belirlendiğine ve söz konusu usul ve esaslar, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılması ile ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliği, kamuoyu denetimini amaçladığına; idarelerin de söz konusu amaçlara ulaşılmasını sağlamak yükümlülüğü olduğuna ve tüm bunlarda kamu yararı bulunduğuna göre, 2886 ve 4734 sayılı Kanunların kapsamında olan ihale konusu işlerin söz konusu kanunların kapsamı dışına çıkarılmasında kamu yararı bulunmadığı açıktır. Çünkü, ihtiyaçların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda belirlenen esas ve usuller dahilinde karşılanmasında kamu yararı var ise, söz konusu Kanunların kapsamı dışına çıkarılmasında, kamu yararı dışında başka bir amaç güdülüyor demektir.

Kamu yararına sonuç doğurmayacak, kamu hizmetinin nitelikleriyle bağdaşmayan böylesine bir durumun, Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ile bağdaştırılamayacağı açıktır. Çünkü bir hukuk devletinde tüm kamu işlemlerinin nihai amacı, kamu yararı olmalıdır. Kamu hizmetinin gerekleriyle bağdaşmayan, adil ve makul olmayan bir düzenlemenin, kamu yararına olduğu ve hukuk devleti ilkesi ile bağdaştığı söylenemez.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında vurgulandığı üzere, hukuk devletinin vazgeçilmez öğeleri içinde yer alan yasaların kamu yararına dayanması ilkesiyle bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara egemen olması ve özellikle kamusal ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılanması yanında ekonomik etkinliğe ulaşılmasında da çok önemli işlevleri olan ihalelerde saydamlık ve rekabetin sağlanması ilkesinin kamu yararına ulaşmadaki

etkisini yasa koyucunun gözardı etmemesi ve bunu yasalara en iyi şekilde yansıtması zorunludur.

Bu itibarla düzenleme kamu yararı ilkesiyle de bağdaşmadığından Anayasanın 2 nci maddesine bu açıdan da aykırılık oluşturmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 23 üncü maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkraları, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

6) 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasındaki, "… Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." Tümcesinin Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasında; öğretmenlerin Bakanlıkça belirlenen hizmet bölge veya alanlarında en az üç eğitim-öğretim yılı görev yapmasının esas olduğu ve bunların yer değiştirme suretiyle atamalarının her yıl yapılan atama plan ve programları çerçevesinde eğitim öğretim faaliyetlerini etkilemeyecek şekilde sonuçlandırılacağı belirtildikten sonra son tümcesinde, "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." hükmüne yer verilmiştir.

652 sayılı KHK'nin 44 üncü maddesiyle yürürlükten kaldırılan, 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 61 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları;

"Öğretmenlerin hizmet bölgelerinde en az üç eğitimöğretim yılı görev yapması esastır. Bunların il içi ve iller arası yer değiştirmeleri Bakanlıkça belirlenecek esaslar doğrultusunda saptanacak hizmet puanı sırasına göre haziran, temmuz ve ağustos aylarında yapılır.

Bakanlıkça belirlenen özürler nedeniyle yapılacak yer değiştirmeler, eğitim ve öğretim faaliyetlerini aksatmamak kaydıyla bu sürelerle sınırlı değildir."

Şeklinde hüküm altına alınmış;

3797 sayılı Kanunun 61 inci maddesine göre hazırlanarak 06.05.2010 tarihli ve 27573 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 36 ncı maddesine göre "sağlık durumu özrüne" dayalı yer değiştirmelerin zamana bağlı olmaksızın; 37 nci maddesine göre "eş durumu özrüne" dayalı atamaların Ocak ve Ağustos aylarında; 38 inci maddesine göre "öğrenim durumu özrüne" dayalı atamaların Ağustos ayında; 39 uncu maddesine göre "genel ve özel hayatı etkileyen nedenlere bağlı yer değiştirmelerin" ise zamana bağlı olmaksızın yapılması öngörülmüştür.

652 sayılı KHK'nin 37 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasında ise, Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmelerin yaz tatillerinde yapılacağı belirtilmektedir.

Anayasanın 17 nci maddesinde, herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme; 20 nci maddesinde, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu kurallarına yer verilmiş; 41 inci maddesinde, ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve Devletin ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli önlemleri alacağı belirtilmiş; 56 ncı maddesinde ise Devlete, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlama görevi verilmiştir.

Diğer kamu görevlileri gibi öğretmenlerin de, görev yaptıkları yerde çeşitli nedenlerle maddi varlığına veya özel hayatına karşı tehdit ve saldırılar olabilir; aile hayatı ve şerefi tehlike altına girebilir ve tüm bu nedenlerle bir an önce görev yerinden ayrılması gerekebilir. Kendisinin, eşinin ya da çocuklarının sağlığı ve yaşamı tehlikede olabilir ve bunun için tedavinin olacağı yere atamasının yapılması gerekebilir. Eşinin görev yeri değişmiş olabilir ve aile birliğinin sağlanması için bir an önce eşinin bulunduğu mahalle atamasının yapılması gerekebilir.

Diğer kamu görevlilerinin özre bağlı yer değiştirmeleri her zaman yapılırken; eğitim-öğretimin aksatılmaması adına özrün niteliğine göre öğretmenler için elbette bir takım kısıtlamalar getirilebilir; ancak, hiçbir ayrım yapılmadan tüm özür grupları için atamaların sadece yaz tatili ile sınırlandırılması, Anayasanın 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesiyle bağdaşmaz ve Anayasanın 17 nci, 20 nci, 41 inci ve 56 ncı maddelerinde Devlete verilen görevlerle uyuşmaz.

Devlet, öğretmenler ile eş ve çocuklarının da can güvenliğini, sağlığını, onur ve haysiyetini korumak ve öğretmenlerin de aile birliğini sağlamakla yükümlüdür.

Bu itibarla, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki, "… Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." tümcesi, Anayasanın 10 uncu, 17 nci, 20 nci, 41 inci ve 56 ncı maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

7) 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasının Birinci Tümcesinde, "yazılı ve" İbaresinden Sonra Gelen "…/veya …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı KHK'nin 37 nci maddesinin (8) numaralı fıkrasında, okul ve kurum müdürlerinin, yazılı ve/veya sözlü olarak yapılacak okul veya kurum müdürlüğü sınavında başarılı olmak kaydıyla, hizmet süreleri, performans ve yeterlikleri dikkate alınarak il millî eğitim müdürünün teklifi üzerine vali tarafından atanacağı ve bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esasların yönetmelikle düzenleneceği kuralına yer verilmiştir.

652 sayılı KHK yürürlüğe girmeden önce 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine göre hazırlanarak 04.03.2006 tarihli ve 26098 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama ve Görevde Yükselme Yönetmeliği yürürlükte idi.

Anılan Yönetmeliğin 5 inci maddesinde göre merkez ve taşradaki şube müdürlüğü kadrolarına yapılan atamalar yazılı sınav sonuçlarına göre yapılacağı hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 88 inci maddesi ile 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun 56 ncı maddesine dayanılarak hazırlan ve 13.08.2009 tarihli ve 27318 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 11 inci maddesine göre, eğitim kurumu müdürlüğüne, müdür başyardımcılı ve yardımcılığına ilk defa atanacaklar için Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünce merkezi sistemle yazılı olarak veya elektronik ortamda seçme sınavı yapılacağı; 18 inci, 19 uncu ve 20 nci maddelerinde ise atamaların sınav sonucuna göre yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenlemelere göre Yönetmelikler, kariyer ve liyakat ilkelerini esas alarak yazılı sınavı öngörüyor ve yazılı sınav sonuçlarına göre atanmaları gibi nesnel kurallara dayanıyordu.

652 sayılı KHK'nin 37 nci maddesinin (8) numaralı fıkrasında ise, okul ve kurum müdürlüklerine yapılacak atamalarda, okul veya kurum müdürlüğü sınavı yapılacağı belirtilmekle birlikte, "yazılı ve/veya sözlü" denilmek suretiyle, idareye sadece yazılı, sadece sözlü veya hem yazılı hem sözlü sınav yapma yetkisi birden verilerek yapılacak sınav konusunda hukuki belirsizlik yaratılmanın yanında, sadece sözlü sınav yapılarak öznel değerlendirmelere açık bir şekilde yönetici atanmasının yolu da açılmıştır.

Anayasanın 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında belirtilen hukuk devletinin unsurlarından biri de, vatandaşlara hukuk güvenliği sağlanmasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda "belirlilik ve öngörülebilirlik" gerektirir. Hukuk devletinde yargı denetiminin sağlanabilmesi için yönetimin görev ve yetkilerinin sınırının yasalarda açıkça gösterilmesi bir zorunluluktur.

İdareye sadece yazılı veya sadece sözlü yada hem yazılı hem sözlü sınav yapma yetkisi veren düzenleme, belirlilik ve öngörülebilirlik özellikleri taşımaması yasama yetkisinin amacına uygun biçimde kullanılmasına elverişli olmadığı gibi hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Bu bağlamda "… /veya sözlü …" ibaresi Anayasanın 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin E.1985/1, K.1986/4 sayılı Kararında "Yasa koyucuya verilen düzenleme yetkisi, hiçbir şekilde kamu yararını ortadan kaldıracak veya engelleyecek... biçimde kullanılamaz" denilmiştir. Söz konusu düzenleme ile idareye yazılı sınav yapmadan sadece sözlü sınavla okul veya kurum müdürlüğü atama yetkisi verilmektedir. Kurum veya okul müdürlüğüne yapılacak atamalarda adaylar arasında yapılacak sınav bir yarışma sınavıdır. Yarışma sınavları, herkese aynı zaman dilimi içinde aynı soruların sorulmasını, verilen yanıtların nesnel belgelerinin olmasını ve ölçme değerlendirmenin nesnel kriterlere dayalı olarak yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu ölçütler göz önüne alındığında, okul veya kurum müdürü atamalarının yazılı sınav sonuçlarına veya yazılı sınavda belirli bir puanın üzerinde not alanlar arasında yapılacak sözlü sınav sonuçlarına dayandırılması gerekir. Nesnelliği tartışmalı olan sözlü sınav ile okul veya kurum müdürü atanacak olmasının, hangi kamu amacına yöneldiğini açıklamak imkansızdır.

Kamu yararına sonuç doğurmayacak, kamu hizmetinin nitelikleriyle bağdaşmayan, adalet anlayışına aykırı ve makul olmayan böyle bir durumun, Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ile bağdaştırılamayacağı açıktır. Çünkü bir hukuk devletinde tüm kamu işlemlerinin nihai amacı, kamu yararıdır. Bir hukuk devleti, adil ve makul olmak durumundadır. Kamu hizmetinin gerekleriyle bağdaşmayan, adil ve makul olmayan bir düzenlemenin, kamu yararına olduğu ve hukuk devleti ilkesi ile bağdaştığı söylenemez.

Anayasa Mahkemesinin bir çok kararında vurgulandığı üzere, hukuk devletinin vazgeçilmez öğeleri içinde yer alan yasaların kamu yararına dayanması ilkesiyle bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara egemen olması ve özellikle bir ülkenin geleceğinin biçimlendirilmesinde çok önemli işlevleri olan eğitim ve öğretimin düzenlenmesinde yasa koyucunun bu esası gözardı etmemesi ve bunu en iyi şekilde yansıtması zorunludur.

Bu itibarla düzenleme kamu yararı ilkesiyle de bağdaşmadığından Anayasanın 2 nci maddesine bu açıdan da aykırılık oluşturmaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesinin (8) numaralı fıkrasının birinci tümcesinde, "yazılı ve" ibaresinden sonra gelen "…/veya …" ibaresi, Anayasanın 2 nci ve 91 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

8) 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 42 nci Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının Birinci Tümcesindeki, "… ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen unvanlı kadrolardaki yöneticiler dahil) …" İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı KHK'nin "Sözleşmeli personel ve ek ödeme" başlıklı 42 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Bakanlık merkez teşkilatında; Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkan ve Üyesi, Genel Müdür, Rehberlik ve Denetim Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı, Bakanlık Müşaviri, I. Hukuk Müşaviri, Grup Başkanı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Özel Kalem Müdürü, Millî Eğitim Uzmanı, Hukuk Müşaviri ve Millî Eğitim Uzman Yardımcısı kadrolarına atananların, kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak

çalıştırılabileceği; bu şekilde çalıştırılacak personele, 652 sayılı KHK'ye ekli (II) sayılı cetvelde unvanlar itibarıyla yer alan taban ve tavan ücretleri arasında kalmak üzere, Bakanın onayı ile belirlenecek tutarda aylık brüt sözleşme ücreti ödeneceği; söz konusu personele çalıştıkları günlerle orantılı olarak, hastalık ve yıllık izinler dâhil, Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ayrıca ikramiye ödeneceği; bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışmalar yaptıkları tespit edilenlere, Bakanın onayı ile Haziran ve Aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarına kadar ayrıca teşvik ikramiyesi ödenebileceği;

(2) numaralı fıkrasında birinci fıkrada belirtilen kadrolarda fiilen çalışanlar ile Millî Eğitim Başdenetçileri, Denetçileri ve Denetçi Yardımcılarına, 657 sayılı Kanunda belirtilen en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil);

a) 9 ila 7 nci derecelerden aylık alanlara % 25'ini,

b) 6 ila 4 üncü derecelerden aylık alanlara % 30'unu,

c) 3 ila 1 inci derecelerden aylık alanlara % 35'ini,

geçmemek üzere Bakanlıkça tespit edilecek usûl ve esaslar çerçevesinde her ay aylıkla birlikte peşin olarak damga vergisi hariç herhangi bir kesintiye tabi olmaksızın fazla çalışma ücreti ödeneceği;

hükümlerine yer verildikten sonra (3) numaralı fıkrasında ise aynen, "Kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilenler ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen unvanlı kadrolardaki yöneticiler dâhil) hariç olmak üzere, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı kadrolarında fiilen çalışan personele en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) % 200'ünü geçmemek üzere her ay ek ödeme yapılabilir. Bakanlık merkez teşkilatı ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinde görevlendirilen ve ek ders ücreti almayan öğretmenler de bu ek ödemeden yararlanır. …" denilmektedir.

Kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilen üst kademe yöneticilerine 42 nci maddenin (3) numaralı fıkrasında yer alan ek ödemenin yapılmaması anlaşılabilir bir düzenlemedir. Çünkü, kadro karşılığı olarak sözleşmeli istihdam edilen üst kademe yöneticilerine, 657 sayılı Kanun hükümlerine göre istihdam edilen ve mali hakları 657 sayılı Kanuna göre ödenen öğretmenlere göre hayli yüksek tutulan aylık sözleşme ücretine ek olarak birer aylık sözleşme ücreti tutarında yılda dört ikramiye ödenmesi ve

ayrıca ek olarak aylık sözleşme ücreti tutarında iki teşvik ikramiyesi ödenmesi, ayrıca bunlara ek olarak maktu fazla çalışma ücreti ödenmesi kurala bağlanmakta; buna karşın, öğretmenlere 657 sayılı Kanuna göre ödenen aylıkları ve ek ders ücretleri dışında, 652 sayılı KHK ile herhangi bir ödeme öngörülmediği gibi aylıkları ve ek ders ücretleri de artırılmamaktadır.

Başka bir anlatımla, Milli Eğitim Bakanlığında öğretmen kadrolarında bulunanlar hariç tüm personelin almakta oldukları aylıkları; sözleşme ücreti, bağlantılı ikramiye, teşvik ödemesi ve maktu fazla çalışma ücreti ile ek ödeme şeklinde artırılır iken; aylıkları artırılmamış olan öğretmenler, ek ödemeden de mahrum bırakılmaktadır.

Anayasanın 10 uncu maddesinde, kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilir ve Devlet organları ile idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları kuralı getirilirken; 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında ise, Devletin çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alacağı hükme bağlanmıştır.

Kamu görevlilerinin yürüttükleri kamu hizmetlerinin önemine, önceliğine, Devlet ve toplum yaşamındaki özelliğine, çalışma koşullarına ve zorluk derecesine göre kamu görevlilerinin ücretlerini belirlemek yasakoyucunun takdir hakkı içindedir.

Ancak, 652 sayılı KHK'nin çıkarılması dışında her şey yerli yerinde durur ve hiçbir değişiklik söz konusu değilken, Milli Eğitim Bakanlığının öğretmen kadrolarında çalışan öğretmenler dışında tüm personelinin aylıklarının şu ya da bu şekilde artırılması; buna karşın, Milli Eğitim Bakanlığının bel kemiğini oluşturan ve asli görevi olan eğitim ve öğretim hizmetlerini fiilen yürüten öğretmenlerin ise ek ödemeden mahrum bırakılarak aylıklarının diğer Bakanlık çalışanlarına göre nispi olarak gerilemeye maruz kılınması, Anayasanın 10 uncu maddesindeki yasa önünde eşitlik ile 55 nci maddesindeki ücrette adalet sağlanması ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 652 sayılı KHK'nin 42 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki "… ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen unvanlı kadrolardaki yöneticiler dâhil) …" ibaresi Anayasanın 10 uncu ve 55 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

9) 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 3 üncü Maddesinin (1), (2), (3) ve (4) Numaralı Fıkralarının Anayasaya Aykırılığı

652 sayılı KHK'ni,n geçici 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlık merkez teşkilatında; Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve Üyesi, Genel Müdür, Teftiş Kurulu Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Bakanlık Müşaviri, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Özel Kalem Müdürü, Şube Müdürü kadrolarında bulunanlar ile Bakanlık taşra teşkilatında İl Müdürü kadrolarında bulunanların görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği; bunlardan Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrosunda bulunanların ilgisine göre ekli (3) sayılı listede şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrolarına, diğerlerinin ise aynı listede ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacakları; bu fıkra ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadroları ile şahsa bağlı kadroların herhangi bir sebeple boşalması hâlinde bu kadroların hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı;

(2) numaralı fıkrasında, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlıkta Eğitim Müşaviri, Eğitim Ataşesi ve Eğitim Ataşe Yardımcısı kadrolarında bulunanların görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği; bu kadrolarda bulunanların, ilgili mevzuatına göre görev süreleri daha önce dolmamak kaydıyla, 1/7/2012 tarihini geçmemek üzere Eğitim Müşaviri, Eğitim Ataşesi ve Eğitim Ataşe Yardımcısı kadrolarına yeni bir atama yapılıncaya kadar bulundukları ülkelerdeki yurtdışı teşkilatına ait işleri yürütmeye devam edecekleri;

(3) numaralı fıkrasında, birinci fıkraya göre Bakanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılanların bu kadrolara atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları yeni kadrolara ilişkin olarak aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca fark tazminatı olarak ödeneceği; atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteklerine bağlı olarak herhangi

bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verileceği;

(4) numaralı fıkrasında ise, birinci fıkraya göre Bakanlık Müşaviri kadroları ile şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen kadrolara atanmış sayılanların, Bakan tarafından belirlenen birimlerde, Bakan tarafından belirlenen görevleri yürütecekleri;

Hüküm altına alınmaktadır.

Görevden almaların atamadaki usule göre olacağı idare hukukunun temel ilkelerinden biridir. Nitekim, 23.04.1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usullerine İlişkin Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, 2451 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde gösterilen unvanları taşıyan görevlere Bakanlar Kurulu kararı ile, (2) sayılı Cetvelde gösterilen unvanları taşıyan görevlere ise müşterek kararla atama yapılacağı; ikinci fıkrasında ise, bunların nakilleri ve görevden alınmalarının da aynı usule göre olacağı kurala bağlanmıştır.

2451 sayılı Kanuna ekli (2) sayılı cetvele göre, Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve Üyesi, Genel Müdür, Teftiş Kurulu Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Bakanlık Müşaviri, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri ve İl İdare Şube Başkanı (İl Müdürü) müşterek kararla; Şube Müdürleri ise 04.03.2006 tarihli ve 26098 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği hükümlerine göre yapılan sınav sonucunda atanmaktadırlar.

652 sayılı KHK'ni,n geçici 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla ise, Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve Üyesi, Genel Müdür, Teftiş Kurulu Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Bakanlık Müşaviri, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri ve İl Müdürü kadrolarına üçlü kararnameyle; Şube Müdürü kadrolarına ise yarışma sınavı sonucuna göre atananlar, yasayla görevlerinden alınmakta; müsteşar, müsteşar yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve üyesi, genel müdür, Teftiş Kurulu Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı I. Hukuk Müşaviri kadrosunda bulunanlar Bakanlık Müşaviri kadrolarına; Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrosunda bulunanların ilgisine göre ekli (3) sayılı listede şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrolarına atanmaktadırlar.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğunun bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukukî güvenliğin bir sonucu da kazanılmış haklara saygı gösterilmesi ilkesidir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş olan haktır. Kişilerin hukuk düzenine güvenerek elde ettikleri hakların sonradan çıkarılacak yasal düzenlemelerle ihlal edilmemesi bu ilkenin gereğidir. Aksine düzenleme Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturur.

657 sayılı Kanunun Temel ilkeler başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde kariyer, Devlet memurlarına yaptıkları hizmetler için gerekli bilgilere ve yetişme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır şeklinde; liyakat ise, Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır şeklinde tanımlanmıştır.

3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunda yer alan ana hizmet, danışma ve denetim ile yardımcı birimlerden, 652 sayılı KHK'nin geçici 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında sayılı kadro görev unvanlarına ilişkin birimlerin tamamı kapatılmayıp, birçoğu aynı veya başka isimler altında 652 sayılı KHK'de Milli Eğitim Bakanlığı altında teşkilatlandırıldığına; ismi değiştirilen ve değiştirilmeyen söz konusu teşkilatlardaki Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve Üyesi, Genel Müdür, Teftiş Kurulu Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Bakanlık Müşaviri, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Özel Kalem Müdürü, Şube Müdürü ve Bakanlık taşra teşkilatında İl Müdürü kadrolarında bulunanlar, söz konusu görevlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde yükseldiğine ve dolayısıyla bu görevler kendileri

yönünden hukuken kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüştüğüne ve söz konusu genel müdürlük ve daire başkanlıklarının bir çoğu ile il müdürlüklerinin tamamının kapatılması gibi hukuksal bir zorunluluk da söz konusu olmadığına göre, bu görevleri statü hukukuna göre yürüten kamu görevlilerinden genel müdür ve üstü kadrolarda bulunanların yasayla "Bakanlık Müşavirliği", genel müdür yardımcısı ve astı kadrolarda bulunanların ise ilgisine göre ekli (3) sayılı listede şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadroları gibi pasif görevlere atanmaları, Yasanın öngördüğü güvenliklerinin ortadan kaldırılarak, statü hukukunun gereği olan kazanılmış haklarının ellerinden alınması demektir. Kaldı ki, İl Müdürlüklerinin hiç biri kapatılmazken, şahsa bağlı il müdürlüğü kadrosu yaratılması da 657 sayılı Kanuna göre mümkün değildir. Dolayısıyla, kazanılmış hakları ortadan kaldıran söz konusu düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Öte yandan geçici 3 üncü maddenin (3) numaralı fıkrasında, birinci fıkraya göre Bakanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılanların bu kadrolara atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları yeni kadrolara ilişkin olarak aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca fark tazminatı olarak ödeneceği belirtilerek; atamaları bu şekilde yapılanların mali haklarının korunduğu gibi bir izlenim yaratılmaktadır.

Ancak fıkrada, "toplam net tutarının" ibaresinden sonra parantez içinde "bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır" ifadesine yer verilerek, kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin müsteşarın en son aldığı net maaşı 100 TL ve Bakanlık Müşavirinin maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay müsteşar maaşı 111 TL, Bakanlık Müşaviri maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, müsteşar iken Yasayla Bakanlık Müşavirliği görevine atanan kişiye herhangi bir ödemede bulunulmayacak, kişinin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak

90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, Yasa ile hem müsteşar, hem genel müdür "Bakanlık Müşaviri" görevine atanmaktadır. Anayasanın 10 uncu maddesindeki, "yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasada öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Statü hukukunda müsteşar ile genel müdür farklı hiyerarşik kademe ve kadro unvanlarına karşılık geldiği halde; bunlar bir, aynı ve eşitlermiş gibi müsteşardan genel müdüre olanların Yasayla "Bakanlık Müşaviri" görevlerine atanmaları Anayasanın 10 uncu maddesindeki "yasa önünde eşitlik ilkesi" ile bağdaşmaz.

Anayasanın 36 ncı maddesinde, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu; 125 inci maddesinde ise, idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtilmiştir.

Kamu görevlilerinin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkelerine göre yükseldikleri ve hukuki güvenliğe sahip kılındıkları müsteşar, müsteşar yardımcısı, genel müdür, ve benzeri kadro unvanlarından, "Bakanlık Müşavirliği" görevine olağan hukuki yol olan idari işlemle atamalarının yapılması durumunda kullanabilecekleri Anayasal güvence altındaki hak arama özgürlüğü ile yetkili yargı mercilerine dava açma haklarının, Yasayla atanmaları suretiyle ellerinden alınması Anayasanın 36 ncı ve 125 inci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev esasları Hakkında Kanunun 27 nci maddesinde, bakanlıklarda, özel önem ve öncelik taşıyan konularda bakanlık makamına yardımcı olmak üzere özel yeteneği olanlardan bakanlık müşaviri atanabileceği ve bakanlık müşavirlerinin bakanlık makamına bağlı olduğu hükmüne yer verilmiş ve aynı hüküm 652 sayılı KHK'nin 26 ncı maddesinde benzer ifadelerle yinelenmiştir.

657 sayılı Kanunda ise, memuriyet kadroları; kadro unvanı, görev unvanı, hizmet sınıfı ve mesleki kariyerlerine göre sınıflandırılmış; 33 üncü maddesinde kadrosuz memur çalıştırılamayacağı; 39 uncu maddesinde, 657 sayılı Kanuna tabi kurumlarda sınıflar dışında memurluk kadroları ihdas edilemeyeceği; 45 inci maddesinde ise hiçbir memurun sınıfının dışında ve sınıfının içindeki derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılamayacağı kurallarına yer verilmiştir.

Hukuksuz bir biçimde, Bakanlık Müşavirliği ile şahsa bağlı kadrolara atanmış bulunanların, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatındaki hizmet sınıfları ile meslek kariyerlerinden unvanlı veya unvansız hangi kadrolara ait hangi görevleri yürüteceği de belirtilmeden, Bakanın uygun göreceği gibi sınırsız bir yetki kapsamında, Bakanın uygun göreceği birimlerde çalıştırılabileceği gibi belirsiz bir görevlendirmeye tabi tutulmaları, Anayasa ve İdare Hukukunun genel ilkeleri bir yana mantıkla da bağdaşmamaktadır.

Bakana tanınan söz konusu yetki bağlamında Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı iken, 652 sayılı KHK ile Bakanlık Müşavirliğine atanan tarih öğretmeni kariyerli kamu görevlisi, örneğin, Milli Eğitim Bakanlığı Artvin İl Müdürlüğünün Şavşat İlköğretim Bölge Okulunda tarih dersi vermek üzere görevlendirilebilecektir.

Yasa koyucu, Anayasanın 128 inci maddesi uyarınca, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerini kanunla düzenlerken, Anayasanın 11 inci maddesi gereğince, Anayasanın diğer hükümlerine de uygun hareket etmek zorundadır.

Böyle bir düzenlemede Anayasanın gözetilmesi gereken hükümlerinden birisi de, 2 nci maddesi ve bu maddede yer alan hukuk devleti ilkesidir.

Anayasanın 2 nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan devlettir.

Sosyal hukuk devleti, toplum ve çalışma yaşamında adalete ve eşitliğe dayalı bir hukuk düzeni kurmak; kazanılmış hakları korumak durumundadır. Hukukta kazanılmış hakların korunması, hukuki güvenliğin kanıtı, uygunluğun ölçüsüdür.

Hukuk devletinin temel unsurları arasında "kazanılmış haklara saygı" yer almaktadır. Bu nedenle 128 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca yapılacak tüm düzenlemelerin, memurların ve kamu görevlilerinin kazanılmış haklarını koruması gerekir. Aksine düzenleme, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları, Anayasanın 2 nci 10 uncu, 36 ncı, 125 inci ve 128 inci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III. Yürürlülüğün Durdurulması İsteminin Gerekçesi:

1) 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun 6223 sayılı Yetki Kanununun kapsamında olmaması, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasanın öngördüğü "ivedilik", "zorunluluk" ve "önemlilik" şartlarını taşımaması nedenleriyle 652 sayılı KHK'nin tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin yürürlüğünün durdurularak Milli Eğitim sistemimizin telafisi olanaksız zararlardan korunması gerekeceği değerlendirilmektedir.

2) Kaynağını Anayasanın 42 nci maddesi yerine, Neoliberal İdeolojiden alan ve eğitim ve öğretimi Devletin kuruluş felsefesinden ve Cumhuriyetin temel nitelikleri ile Türk tarihi ve milli değerlerinden arındıran; eğitimin ulusal ve evrensel düzlemde Yurtta ve Dünyada işbirliğini, dostluğu, kardeşliği, dayanışmayı ve barışı üretme, insan kişiliğini geliştirme, toplumsalı yüceltme; eşit düzeyde ve eşitlerarası ilişki kurma gibi pedegojik amaçlı temel işlevlerini, "küresel düzeyde rekabet" anlayışına feda eden; eğitimin ekonomik amacı yapıcılık, yaratıcılık, üretkenlik ve verimliliği artırmak değil de rekabetçi piyasalara işgücü yetiştirmekmiş gibi düzenlemeler içeren 652 sayılı KHK'nin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi, Türk ulusunun geleceğini tehlikeye attığı için ileride telafisi olmayan zararlara yol açacaktır. Bu itibarla yürürlüğünün durdurulması gerekir.

3) Eğitimin "çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre" yürütülmesi Anayasal bir zorunluluk iken; ne olduğu ve ne sonuç doğuracağı belirsiz, sınanarak test edilmemiş ve eğitim sistemi ile uyumu sağlanmamış "güncel teknik ve modeller ışığında" tasarlanarak geliştirilecek olmasına dayalı belirsizlik, ileride telafisi mümkün olmayan zararlara yol açacaktır. Eğitim sisteminin bir ulusun geleceğini belirleyen en önemli etmen olduğu ve eğitim politikalarında bugün yapılan bir değişikliğin etkisini, 25-30 yıl gibi uzun bir

sürenin sonunda göstereceği göz önüne alındığında, "güncel teknik ve modeller ışığında" tasarlanacak eğitim sisteminin çocuklarımızın, gençlerimizin, insanlarımızın ve ülkemizin yakın geleceği üzerindeki olumsuz etkileri, uygulama anında gözlenemeyecek; doğru şeyler yapıldığı varsayımı altında güncel teknik ve modellerin eğitim sistemini esir alması süreklilik kazanacaktır. Dolayısıyla, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendindeki, "… güncel teknik ve modeller ışığında …" ibaresinin yürürlüğünün durdurulması gereceği düşünülmektedir.

4) Kız öğrencilerin, eğitime katlımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek görüntüsü altında, okul öncesi eğitim kurumları ile ilk ve orta öğretim kurumlarında Devlet eliyle "başörtüsü/türban" sorunu yaratılması, çocuklarımızın üzülerek zarar görmelerine, hiç yoktan toplumsal çekişme ve çatışma ortamı yaratılmasına yol açacak ve laik devleti, dinsel kural koyma yada kurallarını dine dayandırma gibi Cumhuriyetin temel nitelikleriyle bağdaşmayan bir açmaza sokacaktır. Bu durumdan çocuklarımız, ulusumuz ve Cumhuriyetimiz telafisi olmayan zararlar görecektir.

5) Milli Eğitim Bakanlığının ihaleli işlerinin, ihalelerde açıklık ve rekabeti öngören ve bu yanıyla bir yandan ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şarlarla karşılanmasını sağlarken, diğer yandan ekonomik etkinliğe ulaşılmasına katkıda bulunan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunundaki esas ve usullerin kapsamı dışına çıkarılması, kamusal ihtiyaçların karşılanmasında usulsüzlük, yolsuzluk, kayırmacılık gibi kriminal olayların artmasına ve kamusal kaynakların etkinlikten ve verimlilikten uzak savurganca kullanılmasına yol açacaktır. Bu bağlamda 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 23 üncü maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarının yürürlüğünün durdurulması gerekeceği değerlendirilmektedir.

6) Diğer kamu görevlilerinin özre bağlı yer değiştirmeleri her zaman yapılırken; eğitim-öğretimin aksatılmaması adına özrün niteliğine göre hiç bir ayrım yapılmadan tüm özür grupları için öğretmen atamaların sadece yaz tatili ile sınırlandırılması, öğretmenler ile eş ve çocuklarının can güvenliğinin, sağlığının, onur ve haysiyetinin tehlikeye atılması demektir. Devlet, öğretmenler ile eş ve çocuklarının da can güvenliğini, sağlığını, onur ve haysiyetini korumak ve öğretmenlerin de aile birliğini sağlamakla yükümlü olduğundan, bu görevlerinin aksaması öğretmenler ile ailelerinin ileride telafisi olmayan zararlara uğramalarına neden olabilecektir. Bu itibarla, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki, "… Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." Tümcesinin yürürlüğünün durdurulması gereceği değerlendirilmektedir.

7) Okul ve kurum müdürlüklerine yapılacak atamaların sadece sözlü sınav sonuçlarına göre de yapılabilecek olması, okul ve kurum yöneticiliğinde kariyer ve liyakat ilkelerinin dışlanarak siyasal kadrolaşma gidilmesini teşvik edecek; bu durum da kamu hizmetlerinin yetkin ellerde verimli, etkin, kaliteli ve hukuka uygun yürütülmesini sekteye uğratarak ileride telafisi olanaksız toplumsal refah kayıpları ile beşeri zararların doğmasına neden olacaktır.

8) Milli Eğitim Bakanlığına ait kadrolarda çalışan tüm personelin aylıkları artırılırken; Bakanlığın bel kemiğini oluşturan ve eğitim ve öğretim hizmetlerini fiilen yürüten, bu yanıyla da Bakanlığın varlık nedeni olan öğretmenlerin aylıklarının sabit tutularak çalışmanın teşvik edilmemesi, öğretmenlerin moral ve motivasyonunu olumsuz etkileyerek, eğitim ve öğretimden beklenen sonuçlara ulaşılamamasına yol açacaktır. Bu durumun telafisi imkansız zararlara neden olacağı açıktır. Dolayısıyla, 652 sayılı KHK'nin 42 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki "… ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen unvanlı kadrolardaki yöneticiler dâhil) …" ibaresinin yürürlüğünün durdurulması gerekeceği düşünülmektedir.

9) Milli Eğitim Bakanlığının şube müdürü ve üzerinde görev yapan personelinin atanmalarındaki usulün aksine yasayla görevlerinden alınarak; genel müdür ve üzerindeki kadro unvanlarında görev yapan personelinin yasayla "Bakanlık Müşaviri", astında görev yapanların ise, şahsa bağlı genel müdür yardımcısı, daire başkanı, il müdürü vb. kadrolara atanmaları ve Bakan tarafından belirlenen birimlerde, Bakan tarafından belirlenen görevleri yürütecek olmaları, söz konusu kişilerin şu anda ve ileride telafisi mümkün olmayan zararlarına yol açacaktır. Bu bağlamda, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının yürürlüğünün durdurulması gerekeceği değerlendirilmektedir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. Sonuç ve İstem

14.09.2011 tarihli ve 28054 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 25.08.2011 tarihli ve 652 sayılı "Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin;

1) Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel, (2) Sayılı Cetvel, (1) Sayılı Liste (2) Sayılı Liste ve (3) Sayılı Listesi, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine;

2) 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi, Anayasanın Başlangıcının birinci, dördüncü ve beşinci fıkraları ile 2 nci, 7 nci, 42 nci, 87 nci, 91 inci ve 167 nci maddelerine;

3) 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendindeki "… güncel teknik ve modeller ışığında …" ibaresi, Anayasanın 2 nci ve 42 nci maddelerine;

4) 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendindeki "kız" ibaresinden sonra gelen "… öğrencilerin …" ibaresi, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 10 uncu, 24 üncü, 42 nci ve 90 ıncı maddelerine;

5) 23 üncü maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkraları, Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 7 nci, 87 nci ve 91 inci maddelerine;

6) 37 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki, "… Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." tümcesi, Anayasanın 10 uncu, 17 nci, 20 nci, 41 inci ve 56 ncı maddelerine;

7) 37 nci maddesinin (8) numaralı fıkrasının birinci tümcesinde, "yazılı ve" ibaresinden sonra gelen "…/veya …" ibaresi, Anayasanın 2 nci ve 91 inci maddelerine;

8) 42 nci maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci tümcesindeki, "… ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen unvanlı kadrolardaki yöneticiler dahil)…" ibaresi, Anayasanın 10 ncu ve 55 inci maddelerine;

9) Geçici 3 üncü maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları, Anayasanın 2 nci 10 uncu, 36 ncı, 125 inci ve 128 inci maddelerine;

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

B- E.2012/10 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Aksaray İli Merkez Yapılcan İlköğretim Okulu'nda sınıf öğretmeni olarak görev yapan davacının eğitim denetmeni olan eşinin 11.08.2011 tarih ve 132240 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü işlemi ile Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü emrinden alınıp Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü emrine atandığı, bunun üzerine davacı tarafından eş mazereti nedeniyle Antalya iline atanma istemiyle yaptığı başvurunun 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin 3. fıkrası gerekçe gösterilerek davaya konu 05.10.2011 tarih ve 66951 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü işlemiyle reddedildiği görülmüş olup; dava konusu işlemin dayanağını oluşturan 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinin aşağıda açıklayacağımız gerekçelerle Anayasa'ya aykırı bulunduğu görüşüne ulaşılmıştır.

ANAYASAYA AYKIRILIK VE İTİRAZ GEREKÇELERİ

Yukarıda yer verildiği üzere Anayasa'nın 10. maddesi ile kanun önünde hiçbir ayrım gözetilmeksizin herkesin eşit olduğu; Devlet organlarının ve idari makamların bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etme yükümlülüğünün bulunduğu kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 41. maddesi ile de, Devletin, ailenin huzur ve refahının korunması için gerekli tedbirleri alması gerektiği; çocukların ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahip oldukları hususları düzenleme altına alınmıştır.

Dava konusu işlemin dayanağı 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin 3. fıkrasında ise Öğretmenlerin Bakanlıkça belirlenen hizmet bölge veya alanlarında en az üç eğitim öğretim yılı görev yapmaları halinde yer değiştirme suretiyle atama talebinde bulunabilecekleri ve söz konusu atama taleplerinin her yıl yapılan atama plan ve programları çerçevesinde eğitim öğretim faaliyetlerini etkilemeyecek şekilde sonuçlandırılacağı hususu belirlendikten sonra, özür gruplarına bağlı yer değiştirmelerin ise ancak yaz tatillerinde yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

Özür grubuna (sağlık, eş mazeretine) bağlı yer değiştirme taleplerinin karşılanmasının, normal (hizmet bölgesi, çalışma süresi ve hizmet puanı esasına dayanan) yer değiştirme taleplerinin karşılanmasından daha önemli olduğu hususu izahtan varestedir.

Buna karşın, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin 3. fıkrası ile, Bakanlıkça belirlenen hizmet bölge veya alanlarında en az üç eğitim öğretim yılı görev yapan öğretmenlerin yer değiştirmeleri suretiyle atanmaları konusunda her yıl yapılan atama plan ve programları çerçevesinde "eğitim öğretim faaliyetlerini etkilemeyecek şekilde sonuçlandırılması" ilkesi benimsenirken, mümkün olduğunca ivedilikle ve diğer atama taleplerine nazaran evleviyetle karşılanması gereken özür grubuna bağlı yer değiştirme taleplerinin ise "ancak yaz tatillerinde karşılanacağı" ilkesinin benimsenmesi Anayasa'nın 10. maddesinde kurala bağlanan "eşitlik ilkesine" aykırılık arzetmektedir.

Diğer taraftan, doğası gereği aile müessesinin huzur ve refahı, eşlerin ve çocukların birlikte yaşaması ile mümkün olabilecek iken, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesi ile getirilen kısıtlama (özür grubuna bağlı yer değiştirme taleplerinin ancak yaz tatillerinde karşılanması) nedeniyle (dava konusu olayda olduğu üzere) eşlerin yaklaşık bir yıl süre ile ayrı kalmasına sebebiyet verildiği gibi çocukların ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkının yaklaşık bir yıl süreyle kısıtlanmasına neden olunduğu görülmektedir.

Ayrıca belirli süreler ile zorunlu olarak naklen atamaya tâbi meslek mensuplarının eşleri ve çocukları için bu durumla müteaddit kereler karşılaşma durumunun söz konusu olduğuna da vurgu yapılması gerekmektedir.

İzah edilen nedenler gereğince, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinin, Anayasa'nın 10. maddesinin 1. ve 5. fıkraları ile 41. maddesinin 2. ve 3. fıkralarına aykırı olduğu düşünülmüştür.

SONUÇ

Yukarıda yer verilen gerekçeler veri alındığında, uyuşmazlıkta uygulanacak 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinin, Anayasa'nın 10. maddesinin 1. ve 5. fıkralarına, 41. maddesinin 2. ve 3. fıkralarına aykırı olduğu kanaatine varılarak, konunun incelenmesi için dava dosyasındaki bilgi ve belgelerin onaylı örneklerinin

yer aldığı dosyanın kararımızın aslı ile birlikte Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine ve Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar veyahut Anayasa'nın 152. maddesinin 3. fıkrasında öngörülen sürenin sona ermesine değin davanın geri bırakılmasına, 12/01/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

C- E.2012/63 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Davacı ... tarafından, eşi tarafından şiddete maruz bırakıldığı gerekçesiyle olağanüstü hallere bağlı olarak İstanbul iline naklen atanması yolunda yapmış olduğu başvurunun 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 37/3. maddesinde yer alan "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." hükmü uyarınca ilan edilecek tarihlerde başvurmadığından bahisle reddine ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 24.11.2011 tarih ve 79214 sayılı işleminin iptali istemiyle Milli Eğitim Bakanlığı'na karşı açılan davada; dava konusu işlemin sebep unsurunu teşkil eden 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin "Atama" başlıklı 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinde yer alan "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." şeklindeki hükmün Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna varılmıştır. Şöyle ki;

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. maddesinde: "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmü, 17. maddesinde: "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." hükmü, 41. maddesinde: "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar." hükmü, 49. maddesinde: "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır." hükmü ve 50. maddesinde: "Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar." hükmü yer almaktadır.

14.09.2011 tarih ve 28054 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yayımı tarihinde yürürlüğe giren 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında

Kanun Hükmünde Kararnamenin "Atama" başlıklı 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinde yer alan "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmeden önce yürürlükte bulunan 3797 sayılı Kanunun Atama ve Yer Değiştirme" başlıklı 61. maddesinde yer alan; "Öğretmenlerin hizmet bölgelerinde en az üç eğitim öğretim yılı görev yapması esastır. Bunların il içi ve iller arası yer değiştirmeleri Bakanlıkça belirlenecek esaslar doğrultusunda saptanacak hizmet puanı sırasına göre haziran, temmuz ve ağustos aylarında yapılır. Bakanlıkça belirlenen özürler nedeniyle yapılacak yer değiştirmeler, eğitim ve öğretim faaliyetlerini aksatmamak kaydıyla bu sürelerle sınırlı değildir. Özüre dayalı yer değiştirmeler, özür ve hizmet gereklerinin birlikte karşılanması temelinde gerçekleştirilir. Bu özürler gruplandırılarak önem ve öncelik sırasına konulur ve gruplarına göre puanlandırılır." hükmü uyarınca öğretmenlerin genel ve özel hayatı etkileyen nedenlere bağlı yer değiştirme talepleri özür durumunun ortaya çıktığı dönemde durumunun aciliyet ve önemine binaen değerlendirilip karşılanmaktayken, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesi ile yalnızca yaz döneminde değerlendirmeye tabi tutulup karşılanacağı düzenlenmiştir.

Bilindiği üzere, Devlet; ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması, çalışanların hayat seviyesinin yükseltilmesi konularında Anayasa ile görevli kılınmış olup, ailelerin, ananın ve çocukların yaşam ve çalışma hakkını ihlal eden durumların ortaya çıktığı durumlarda zaman mefhumu gözetmeksizin gerekli önlemleri alması gerekmektedir. Devletin ailenin huzur ve refahını korumasına imkan tanıyan enstrümanlardan olan naklen atama gibi idari kurum ve usullerin, kanun hükümleri ile süre yönünden sınırlandırılmasının, mağduriyetlere sebebiyet verebileceği, bunun da toplumdaki hukuk devleti inancını zedeleyeceği değerlendirilmektedir.

Bu durumda, yukarıda belirtilen gerekçeler ile, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin "Atama" başlıklı 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinde yer alan "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." Yasa hükmünün, adalet ilkesini düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. maddesi, kişi haklarını düzenleyen 17. maddesi, ailenin korunmasını düzenleyen 41. maddesi, çalışma hakkını düzenleyen 49. ve çalışma şartlarını düzenleyen 50. maddesine aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin "Atama" başlıklı 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinde yer alan "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." hükmünün Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2., 17., 41., 49. ve 50. maddelerine aykırı olduğu gerekçesi ile iptaline karar verilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. maddesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Kanunu'nun 40. maddesi gereğince, başvuru kararının aslı, başvuru karar tutanağı ve dava dosyasındaki ilgili belgelerin onaylı suretleri ile birlikte oluşturulacak dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine, Anayasa Mahkemesi'nce bu konuda karar verilinceye kadar ya da beş ay içinde karar verilmesine yürürlükteki hükümlere göre karar verilmek üzere davanın geri bırakılmasına, kararın bir suretinin taraflara tebliğine, 16/05/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

D- E.2012/86 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

"Davacı ... vekili AV. ... tarafından, Yozgat İli, Boğazlıyan İlçesi, Ovakent İlköğretim Okulu'nda öğretmen olarak görev yapmakta olan davacının, çocuğunun sağlık özrü nedeniyle Kayseri İline atanması istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin 23.11.2011 günlü, 15953 sayılı işlemin iptali istemiyle MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'na karşı açılan davada, dava konusu işlemin dayanağı olan 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinin Anayasa hükümlerine aykırı olduğu yolundaki davacı itirazı ciddi bulunduğundan, 6216 sayılı Yasanın 40. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nce "somut norm denetimi" yapılmak üzere Anayasaya aykırılık itirazında bulunulması gerektiği sonucuna varılarak gereği görüşüldü:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 11'inci maddesinin ikinci fıkrasında kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı belirtilmiş; 152'nci maddesinde de, "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddî olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddî görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır.

Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

UYUŞMAZLIĞIN MADDİ ÇERÇEVESİ:

Yozgat İli, Boğazlıyan İlçesi, Ovakent İlköğretim Okulu'nda öğretmen olarak görev yapmakta olan davacının, çocuğu hakkında "kompleks parsiyel epilepsi" tanısı konulması ve Kayseri Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi tarafından düzenlenen 28.10.2011 günlü, 962/50734 sayılı heyet raporunda hastanın çocuk nörolojisi olan bir merkezde ikamet etmesinin uygun olacağının belirtilmesi, davacının görev yaptığı Boğazlıyan ilçesi veya Yozgat ilinde çocuk nörolojisi bölümünün ise bulunmaması nedeniyle davacı tarafından 15.11.2011 tarihli dilekçe ile çocuğunun sağlık özrü nedeniyle çocuk nörolojisi bölümü bulunan Kayseri İline atamasının yapılması isteminde bulunulduğu, istemin dava konusu işlemle 652 sayılı KHK'nın 37. maddesinin 3. fıkrasında yer alan "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." hükmüne dayanılarak, ancak bakanlıkça belirlenen dönemler içinde sağlık özrü nedeniyle atama yapılabileceği gerekçesiyle reddedilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İTİRAZ EDİLEN YASA KURALI:

652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinde; "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." hükmüne yer verilmiş ve özür grubu atamaları yılda bir kez ile sınırlandırılmıştır.

ANAYASA'YA AYKIRILIK İTİRAZIMIZIN NEDENLERİ:

Dayanılan Anayasa Kuralları:

1- "Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

2- "Madde 13- Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

3- "Madde 17- Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

Anayasa'ya Aykırılık Nedenleri:

Cumhuriyetin temel nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmuş, bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

Öte yandan, Anayasanın "Temel Haklar ve Ödevler" başlığını taşıyan ikinci kısmının "Genel Hükümler" başlığını taşıyan birinci bölümünde yer alan ve 03.10.2001 günlü, 4709 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile değişik 13. maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiş, aynı kısmın "Kişinin Hakları ve Ödevleri" başlığını taşıyan ikinci bölümünde yer alan 17. maddesinde de, herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu kurala bağlanmıştır.

Anılan hükümler uyarınca temel hak ve hürriyetler arasında yer aldığı kuşkusuz olan "yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme" hakkının Anayasal düzeyde korunmasına özen gösterildiği görülmektedir. Bu nedenle bu hakka ilişkin kısıtlamaların ve sınırlamaların kanunla yapılması zorunluluk teşkil etmekte, kanunla yapılan sınırlama sırasında ise Anayasanın 13. maddesi ile getirilen ilke ve ölçütlere uyulması gerekmektedir. Başka bir anlatımla "yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme" hakkının kullanıma ilişkin sınırlamalar yapılması sırasında yasakoyucunun sınırsız bir hareket alanı bulunmamaktadır.

Toplumsal düzenin, bir çok hak ve özgürlüklerin sınırlanmasını yad a bu hakların kullanımının belirli kurallara bağlanmasını gerektirdiği açıktır. Ancak bu sınırlamaların yapılması sırasında keyfi bir tutum içine girilmesinin önlenmesi için Anayasakoyucu ya da yüksek yargı organları tarafından geliştirilmiş ilke ve ölçütler bulunmaktadır.

Sınırlamada temel ölçüt kamu düzenidir. Ancak, temel hak ve özgürlüklerin kullanımına yönelik yapılacak düzenlemelerde ve getirilecek sınırlamalarda yasakoyucu dahi, Anayasanın 13. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sınırlamanın "demokratik toplum düzeninin gereklerine" ve "ölçülülük" ilkesine aykırı olamayacağına ilişkin ilkelere uymak zorundadır.

"Demokratik toplum düzeninin gerekleri" ölçütünün esin kaynağı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesidir. Bu ölçüte göre, özgürlüklere getirilen sınırlamalar demokratik toplum düzeni çerçevesi dışına çıkmamalıdır. Özgürlükleri sınırlamanın sınırı olarak gösterilen demokratik toplumdan ne anlaşılması gerektiği ise, bu maddeye ilişkin gerekçede, "genellikle kabul gören demokratik rejim anlayışına aykırı olmama" olarak belirtilmiştir. Genel olarak, demokratik toplum düzeninin gereklerinden, batılı anlamda, çağdaş-hürriyetçi demokrasilerin genel ve evrensel niteliklerini anlamak gerektiği söylenebilir. Anayasa Mahkemesi kararlarında da, "kişinin sahip olduğu dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunulup tümüyle kullanılamaz hale getiren kısıtlamaların, demokratik toplum düzeninin gerekleriyle uyum içinde sayılmayacağı" belirtilmektedir. Öte yandan, maddede yer alan ölçülülük ilkesinin bir gereği olarak ta, yapılacak sınırlamanın elverişli, gerekli ve orantılı olması gerekmektedir. Ölçülülük ilkesinin en temel ölçütü kullanılan araç ile güdülen amacın uyumlu bir oran içinde olmasıdır.

Kişinin sahip olduğu hak ve hürriyetler önem dereceleri göz önünde bulundurularak Anayasa'da yer almıştır. Bu bağlamda, Anayasanın 17. maddesinde yer alan yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı bireyin en önemli hakkıdır. Kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmelerinin mutlu ve huzurlu olabilmelerinin başlıca şartı, ihtiyaç duydukları anda sağlık hizmetlerine ulaşıp bu hizmetlerden yararlanabilmeleridir. Devlet için bir görev ve kişiler için de bir hak olan bu amacın gerçekleştirilmesine bu haktan yararlanmayı zorlaştırıcı ya da zayıflatıcı düzenlemeler Anayasa'ya aykırı düşer.

Sağlık hizmetleri doğrudan yaşama hakkı ile ilgili olması nedeniyle diğer kamu hizmetlerinden farklıdır. Sağlık hizmetinin temel hedefi olan insan sağlığı, mahiyeti itibarıyla ertelenemez ve ikame edilemez bir özelliğe sahiptir. İnsanın en temel hakkı olan sağlıklı yaşam hakkı ile bu yaşamın sürdürülmesindeki yeri tartışmasız olan sunulan hizmete ulaşma olanağının bu çerçevede değerlendirilerek diğer kamu hizmetleri ile bu yönden farklılığının gözetilmesi gerekir.

Anayasanın 13 üncü maddesinde öngörülen ölçülülük ve demokratik toplumun gereklerine uygunluk ilkeleri iptali istenen kural bakımından da geçerlidir. Nitekim Anayasa Mahkemesinin 15.10.2002 tarih ve E.2001/309, K.2002/91 sayılı kararında "... sınırlamaların da temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunmaması, demokratik toplum düzeninin gerekli kıldığından fazla olmaması ve ulaşılmak istenilen amacı aşmaması, başka bir anlatımla ölçülülük ilkesiyle uyum içinde bulunması zorunludur" denilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne koşut olarak çoğu zaman ölçülülük ve demokratik toplumun gereklerine uygunluk ilkelerini bir arada kullanmakta ve meşru bir nedene dayansa bile yasal sınırlamanın "demokratik bir toplumda zorunlu bir tedbir niteliği taşımasını" aramaktadır. Bu ilkeler bizim Anayasamızda temel hak ve özgürlüklere ilişkin genel bir koruma maddesi olan 13 üncü madde içinde yer aldığına göre, AİHM'nin bu yaklaşımının, temel hak ve özgürlükleri sınırlayıcı tüm yasal düzenlemelerde gözönünde tutulması, insan hakları kavramının evrensel niteliğine de uygun düşer.

Somut olayda, öğretmen olan davacının, yürüttüğü kamu hizmetinin niteliği ve önemi gözetilerek atama ve nakil hakkından yararlanmasının belirli kural ve koşullara bağlanarak kısıtlanmasına, davacının yürüttüğü görevin yansımasının diğer bireylerin eğitim hakkı ile ilgili olması ve eğitim hakkından yararlanan bireylerin mağdur olmalarının engellenmesi amacıyla olanak bulunacağı kuşkusuzdur. Ancak atama ve nakil hakkından daha farklı olan özür grubu atamaları konusunda idare tarafından yapılacak düzenlemelerin öğretmenlerin Anayasal haklarının ölçüsüz sınırlanması sonucunu doğurmaması gerekmektedir. Bu şekilde yapılacak bir sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesindeki demokratik toplum düzeninin gerekleriyle ve ölçülülük ilkesi ile bağdaşmayacağı açıktır. Bu güne kadar uygulana gelen sistemde sağlık, eş ve öğrenim özrü nedeniyle özür grubu atamaları yapılmakta ve bu atamalar eğitim ve öğretim hizmetlerine ara verilen dönemlerde gerçekleştirilmekte iken bu durumdan vazgeçilerek özür grubu atamalarının yalnızca yaz tatillerinde yapılmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Özür grubu atamalarının tamamı Anayasal bir hakka ilişkin olmakla birlikte Anayasal hakların da kendi içinde önem sıralaması bulunduğu gözetildiğinde kişinin en temel hakkı olan yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı çerçevesi içinde yer alan sağlık özrü kapsamında yapılacak sınırlamanın, sınırlanan Anayasal hak ile elde edilmek istenilen yarar arasında ölçülü bir denge kurulmasını gerekli kılacağı kuşkusuzdur. Yalnızca yaz tatillerinde yapılacak atamanın kamu personeli veya bakmakla yükümlü olduğu kişi hakkında, örneğin atama döneminden 1 gün sonra konulacak teşhisler nedeniyle 1 yıl gibi sağlık hizmetleri için önemli bir zaman dilimi olan süre kadar gecikilmesi veya sağlık hizmetine ulaşımın güçleşmesi sonucunu doğuracak olması nedeniyle 652 sayılı KHK ile getirilen "bakanlıkça belirlenen özür gruplarına

bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." şeklindeki düzenlemenin Anayasanın 17. maddesi ile güvence altına alınan "yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme" hakkının demokratik toplum düzeninin gerekleri ile uyumlu olmayacak şekilde ölçüsüz sınırlanması anlamı taşıyacak olması nedeniyle Anayasanın 13. maddesine ve yine bu nedenle bu şekilde bir sınırlamanın Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan sosyal hukuk devleti ilkesine uygun olmayacağı tartışmasızdır.

Sonuç olarak; itiraza konu kanun hükmünde kararname kuralının Anayasanın 2, 13 ve 17. maddelerine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

İSTEM ve SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 37. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesi olan; "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." hükmünün Anayasa'mızın 2. maddesine, 13. maddesine ve 17. maddesine aykırı olduğu ve Anayasa Mahkemesi'nce iptali gerekeceği düşüncesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca itiraz yoluyla incelenmek üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, yine başvurumuzun Anayasa Mahkemesi'nce kabul edilmesinden başlayarak anılan 40. madde uyarınca beş ay süre ile Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklenmesine, kararımıza dava dosyamızın onaylı bir örneğinin eklenmesine, kararımızın bir örneğinin taraflara tebliğine, 28/06/2012 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi."

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin iptali istenen kuralları ile eki (I) ve (II) Sayılı Cetvel, (1), (2) ve (3) Sayılı Listesi şöyledir:

Amaç ve kapsam

MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; Anayasa, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile kalkınma plan ve programları doğrultusunda millî eğitim hizmetlerini yürütmek üzere, Millî Eğitim Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir.*

Görevler

MADDE 2- *(1) Millî Eğitim Bakanlığının görevleri şunlardır:*

a) Okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek.

b) Eğitim ve öğretimin her kademesi için ulusal politika ve stratejileri belirlemek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve denetlemek, ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek.

c) Eğitim sistemini yeniliklere açık, dinamik, ekonomik ve toplumsal gelişimin gerekleriyle uyumlu biçimde güncel teknik ve modeller ışığında tasarlamak ve geliştirmek.

ç) Eğitime erişimi kolaylaştıran, her vatandaşın eğitim fırsat ve imkânlarından eşit derecede yararlanabilmesini teminat altına alan politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve koordine etmek.

d) Kız öğrencilerin, özürlülerin ve toplumun özel ilgi bekleyen diğer kesimlerinin eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek.

e) Özel yetenek sahibi kişilerin bu niteliklerini koruyucu ve geliştirici özel eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek.

f) Yükseköğretim kurumları dışındaki eğitim ve öğretim kurumlarını açmak, açılmasına izin vermek ve denetlemek.

g) Yurtdışında çalışan veya ikamet eden Türk vatandaşlarının eğitim ve öğretim alanındaki ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çalışmaları ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde yürütmek.

ğ) Yükseköğretim dışında kalan ve diğer kurum ve kuruluşlarca açılan örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumlarının denklik derecelerini belirlemek, program ve düzenlemelerini hazırlamak.

h) Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı ortaöğretim kurumlarının program ve denklik derecelerinin belirlenmesi ile yönetmeliklerinin hazırlanmasında işbirliğinde bulunmak.

ı) Yükseköğretimin millî eğitim politikası bütünlüğü içinde yürütülmesini sağlamak için, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek.

i) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

Teşkilat

MADDE 3- *(1) Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatından oluşur.*

(2) Bakanlık merkez teşkilatı ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Bakan

MADDE 4- *(1) Bakanlık teşkilatının en üst amiri olan Bakan, Bakanlık icraatından ve emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden Başbakana karşı sorumlu olup aşağıdaki görev, yetki ve sorumluluklara sahiptir:*

a) Bakanlığı, Anayasaya, kanunlara, hükümet programına ve Bakanlar Kurulunca belirlenen politika ve stratejilere uygun olarak yönetmek.

b) Bakanlığın görev alanına giren konularda politika ve stratejiler geliştirmek, bunlara uygun olarak yıllık amaç ve hedefler oluşturmak, performans ölçütleri belirlemek, Bakanlık bütçesini hazırlamak, gerekli kanunî ve idarî düzenleme çalışmalarını yapmak, belirlenen stratejiler, amaçlar ve performans ölçütleri doğrultusunda uygulamayı koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek.

c) Bakanlık faaliyetlerini ve işlemlerini denetlemek, yönetim sistemlerini gözden geçirmek, teşkilat yapısı ve yönetim süreçlerinin etkililiğini gözetmek ve yönetimin geliştirilmesini sağlamak.

ç) Faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

Müsteşar ve Müsteşar Yardımcıları

MADDE 5- *(1) Müsteşar, Bakandan sonra gelen en üst düzey kamu görevlisi olup Bakanlık hizmetlerini, Bakan adına ve onun emir ve yönlendirmesi doğrultusunda, mevzuat hükümlerine, Bakanlığın amaç ve politikaları ile stratejik planına uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla, Bakanlık birimlerine gereken emirleri verir, bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Müsteşar, bu hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumludur.*

(2) Müsteşara yardımcı olmak üzere beş Müsteşar Yardımcısı görevlendirilebilir.

Hizmet birimleri

MADDE 6- *(1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:*

a) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
b) Ortaöğretim Genel Müdürlüğü.
c) Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü.
ç) Din Öğretimi Genel Müdürlüğü.
d) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
e) Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü.
f) Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü.
g) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü.
ğ) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
h) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.
ı) Rehberlik ve Denetim Başkanlığı.
i) Strateji Geliştirme Başkanlığı.
j) Hukuk Müşavirliği.
k) İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü.
l) Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
m) Bilgi İşlem Grup Başkanlığı.
n) İnşaat ve Emlak Grup Başkanlığı.
o) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.
ö) Özel Kalem Müdürlüğü.

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

MADDE 7- *(1) Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Okul öncesi ve ilköğretim okul ve kurumlarının yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.

b) Okul öncesi ve ilköğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.

c) İlköğretim öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarının giderilmesi ve maddî yönden desteklenmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

ç) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

MADDE 8- *(1) Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Ortaöğretim okul ve kurumlarının yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.

b) Ortaöğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.

c) Ortaöğrenim öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarının giderilmesi ve maddî yönden desteklenmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

ç) Her kademedeki öğrencilere yönelik dernek ve vakıflar ile gerçek ve diğer tüzel kişilerce açılacak veya işletilecek yurt, pansiyon ve benzeri kurumların açılması, devri, nakli ve kapatılmasıyla ilgili esasları belirlemek ve denetlemek.

d) Yükseköğretim politikasının, strateji ve amaçlarının belirlenmesi, geliştirilmesi ve etkili bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirleri almak.

e) Yükseköğretime giriş sistemine ilişkin usûl ve esasların belirlenmesinde ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

f) 2547 sayılı Kanun ile Bakanlığa verilmiş olan görevleri yerine getirmek.

g) Ülkemizin hizmete ihtiyaç duyduğu alanları belirleyerek yurtdışına yükseköğrenim görmek amacıyla gönderileceklerde aranacak nitelikler, bunların sayıları, burs durumları, yurtdışındaki öğrenim aşamaları, öğrenim planları ve dönüşlerinde istihdamlarının sağlanması ile ilgili işleri yürütmek ve koordinasyonu sağlamak.

ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

MADDE 9- *(1) Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Meslekî ve teknik eğitim ve öğretim veren okul ve kurumların yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.

b) Meslekî ve teknik eğitim ve öğretim veren okul ve kurumların eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.

c) Eğitim-istihdam ilişkisini güçlendirecek, meslekî eğitimi yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek.

ç) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

MADDE 10- *(1) Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) İmam-hatip liselerinin yönetimine ve öğrencilerinin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.

b) İlköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında din kültürü ve ahlâk eğitim ve öğretimine ait programlar ile ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

MADDE 11- *(1) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) İlgili bakanlıklarla işbirliği içinde, özel eğitim sınıfları, özel eğitim okulları, rehberlik ve araştırma merkezleri, iş okulları ve iş eğitim merkezleri ile aynı seviye ve türdeki benzeri okul ve kurumların yönetimine ve öğrencilerin eğitim ve öğretimine yönelik politikalar belirlemek ve uygulamak.

b) İlgili bakanlıklarla işbirliği içinde, özel eğitim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

MADDE 12- *(1) Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Zorunlu eğitim dışında, eğitim ve öğretimi hayat boyu devam edecek şekilde yaygınlaştırmak amacıyla politikalar oluşturmak, bunları uygulamak, izlemek ve değerlendirmek.

b) Yaygın eğitim ve öğretim ile açık öğretim hizmetlerini yürütmek.

c) Örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya bitirmiş vatandaşlara yaygın eğitim yoluyla genel veya meslekî ve teknik öğretim alanlarında eğitim ve öğretim vermek.

ç) Yaygın eğitim ve öğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç-gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak ve Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak.

d) Yaygın özel öğretim kurumlarıyla ilgili hizmetleri yürütmek.

e) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre aday çırak, çırak, kalfa ve ustaların genel ve meslekî eğitimlerini sağlamak.

f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü

MADDE 13- *(1) Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın ilgili birimleriyle işbirliği içinde, yükseköğretim dışındaki her kademedeki özel öğretim kurumlarının açılmasına izin vermek ve bunları denetlemek.

b) 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunuyla Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

MADDE 14- *(1) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Eğitim ve öğretimin teknoloji ile desteklenmesine yönelik işleri yürütmek.

b) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bilişim teknolojileri ile bilişim ürünlerinin kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütmek.

c) Merkezî sistemle yürütülen resmî ve özel yerleştirme, bitirme, karşılaştırma sınavlarını planlamak, uygulamak ve değerlendirmek.

ç) Yaygın eğitim ve öğretime yönelik olarak bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı program, film ve benzeri yayınları hazırlamak veya hazırlatmak, yayınlamak veya yayınlatmak.

d) Eğitim ve öğretimde uygulanan yeni teknoloji ve gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek.

e) Eğitim ve öğretimde teknolojik imkânların tüm yurt çapında etkin ve yaygın biçimde kullanılmasını ve her öğrencinin bilgi teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak.

f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü

MADDE 15- *(1) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Öğretmenlerin nitelikleri ve yeterliklerinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik politikaları oluşturmak, bu amaçla ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

b) Bakanlık öğretmenleri ile talepleri hâlinde özel öğretim kurumları eğitim personeline yönelik olarak; meslek öncesi ve meslek içi eğitimi vermek veya verdirmek, gelişmeleri için kurslar açmak veya açtırmak, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek.

c) Öğretmenlere yönelik olarak verilecek eğitime ilişkin konularda inceleme ve araştırmalar yapmak.

ç) Görev alanına giren konularda kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak; bunlarla ortak çalışma, araştırma, eğitim programları düzenlemek, danışma kurulları ve komisyonlar oluşturmak.

d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Öğretmenlere verilecek meslek öncesi, meslek içi ve diğer eğitimlere ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

MADDE 16- *(1) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşlarla ilgili işbirliği çalışmaları ile ilgili mevzuat çerçevesinde ikili anlaşmalara ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.

b) Bakanlığın diğer birimleri tarafından yürütülen ve uluslararası işbirliğine dayanan projelerin koordinasyonunu sağlamak.

c) 16/12/1960 tarihli ve 168 sayılı Yabancı Memleketlerde Türk Asıllı ve Yabancı Uyruklu Öğretmenlere Sosyal Yardım Yapılması Hakkında Kanunla Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek.

ç) Yabancı hükümet ve kuruluşlardan sağlanan veya ülkemiz tarafından yabancılara verilen burslarla, kendi hesabına öğrenim yapmak üzere ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin görev ve hizmetleri yerine getirmek.

d) Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızın ve çocuklarının; öncelikle millî ve kültürel kimliklerini koruyucu, yaşadıkları toplumla uyum içinde olmalarını sağlayıcı ve eğitim düzeylerini yükseltici önlemler almak, bulundukları ülkenin eğitim imkânlarından verimli bir şekilde yararlanmaları bakımından gerekli eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütmek, yurda dönüşlerinde eğitim sistemimize uyumlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak.

e) Eğitim ve öğretim alanında ülkemizle dil, tarih veya kültür birliği bulunan ülke ve topluluklar ile diğer ülkelerle işbirliğine yönelik işleri yürütmek.

f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Rehberlik ve Denetim Başkanlığı

MADDE 17- *(1) Rehberlik ve Denetim Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın görev alanına giren konularda Bakanlık personeline, Bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına ve gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek.

b) Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek.

c) Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle işbirliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletmek.

ç) Bakanlık teşkilatı ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usûlsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturmalar yapmak.

d) Bakanlık teşkilatı ile personelinin idarî, malî ve hukukî işlemleri hakkında denetim, inceleme ve soruşturma yapmak.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Denetime tâbi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmak zorundadır. Millî Eğitim Denetçileri, görevleri sırasında kamu kurum ve kuruluşları ve kamuya yararlı dernekler ile gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup kanunî engel bulunmadıkça bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

Strateji Geliştirme Başkanlığı

MADDE 18- *(1) Strateji Geliştirme Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak.

b) Bakanlık hizmet birimleri, taşra teşkilatı ile okul ve kurumlar için performans ölçütlerinin oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapmak.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Hukuk Müşavirliği

MADDE 19- *(1) Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın taraf olduğu adlî ve idarî davalarda, tahkim yargılamasında ve icra işlemlerinde Bakanlığı temsil etmek, dava ve icra işlemlerini takip etmek, anlaşmazlıkları önleyici hukukî tedbirleri zamanında almak.

b) Bakanlık hizmet ve faaliyetleriyle ilgili olarak diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarını, Bakanlık birimleri tarafından düzenlenecek her türlü mevzuat, sözleşme ve şartname taslaklarını, Bakanlık ile üçüncü kişiler arasında çıkan her türlü uyuşmazlığa ilişkin işleri ve Bakanlık birimlerince sorulacak diğer işleri inceleyip hukukî mütalaasını bildirmek.

c) Bakanlıkça hizmet satın alma yoluyla temsil ettirilecek dava ve icra takiplerini izlemek, koordine etmek ve denetlemek.

ç) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmalarını temin etmek amacıyla gerekli hukukî teklifleri hazırlayıp Bakana sunmak.

d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Birinci fıkrada belirtilen her türlü dava ve takip işleri ile diğer görevler, Bakanlığın Hukuk Müşavirleri ve Avukatları aracılığıyla yerine getirilir. Gerekli hâllerde dava ve takip işleri Hazine Avukatları aracılığıyla veya ihtiyaç duyulması hâlinde Bakanlıkça belirlenecek usûl ve esaslar çerçevesinde 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinde öngörülen doğrudan temin usûlü ile avukatlar veya avukatlık ortaklıkları ile yapılacak avukatlık sözleşmeleri yoluyla yürütülür.

(3) Davalarda temsil yetkisi bulunan Hukuk Müşavirleri ve Avukatların bir listesi Bakanlıkça ilgili Cumhuriyet başsavcılığı ve bölge idare mahkemesi başkanlıklarına verilir. Bu listelerin birer nüshası, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından adlî yargı çevresinde, bölge idare mahkemesi tarafından idarî yargı çevresinde bulunan mahkemelere gönderilir. Yüksek mahkemeler ve bölge adliye mahkemesindeki duruşmalarda temsil yetkisini kullanacakların isimleri ilgili mahkemelerin başsavcılıklarına veya başkanlıklarına bildirilir. Listede isimleri yer alan Hukuk Müşavirleri ve Avukatlar, baroya kayıt ve vekâletname ibrazı gerekmeksizin temsil yetkilerini kullanırlar. Temsil yetkisi sona erenlerin isimleri anılan mercilere derhal bildirilir.

(4) Bakanlık lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekâlet ücretlerinin Avukatlara dağıtımı hakkında, 2/2/1929 tarihli ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü

MADDE 20- *(1) İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın insan gücü politikası ve planlaması ile insan kaynakları sisteminin geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak.

b) Bakanlık personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.

c) Bakanlığın öğretmenler dışındaki personeli için eğitim planını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek.

ç) Eğitim faaliyetleri ile ilgili dokümantasyon, yayım ve arşiv hizmetlerini yürütmek.

d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü

MADDE 21- *(1) Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) 5018 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, kiralama ve satın alma işlerini yürütmek, temizlik, güvenlik, aydınlatma, ısınma, onarım, taşıma ve benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak.

b) Bakanlığın taşınır ve taşınmazlarına ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmek.

c) Genel evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.

ç) Bakanlık sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini planlamak ve yürütmek.

d) Ders kitaplarını, kaynak ve yardımcı eğitim dokümanlarını, ders ve laboratuvar araç ve gereçleri ile basılı eğitim malzemelerini, makine, teçhizat ve donatım ihtiyaçlarını temin etmek.

e) Bakanlığa bağlı döner sermaye işletmeleri ile ilgili işleri yürütmek.

f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Bilgi İşlem Grup Başkanlığı

MADDE 22- *(1) Bilgi İşlem Grup Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Bakanlık projelerinin Bakanlık bilişim altyapısına uygun olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek, bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunun gerektirdiği önlemleri almak, politikaları ve ilkeleri belirlemek, kamu bilişim standartlarına uygun çözümler üretmek.

b) Bakanlık birimleri ile taşra teşkilatının bilgi işlem ve otomasyon ihtiyacını karşılamak ve işletimini sağlamak, Bakanlığın bilgi işlem hizmetlerini yürütmek.

c) Bakanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmaları yapmak.

ç) Bakanlık hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve ilgili birimlerle işbirliği içinde veri tabanları oluşturmak.

d) Bakanlığın mevcut bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak.

e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

İnşaat ve Emlak Grup Başkanlığı

MADDE 23- *(1) İnşaat ve Emlak Grup Başkanlığının görevleri şunlardır:*

a) Okul ve kurum binaları dâhil, taşınmazlara ilişkin her türlü satım, yapma, yaptırma, bakım, onarım ve tadilat işlerini; bunlara ait kontrol, koordinasyon ve mimari proje çalışmalarını yürütmek.

b) Kamulaştırma işlemlerini yürütmek.

c) Bakanlığa ait arsa, bina ve tesisleri, ilgili birimlerle koordine ederek, imar durumu ve uygunluğu yönünden incelemek, ihtiyaçlarını tespit etmek ve programlamak.

ç) Bakanlığın ihtiyaç duyduğu her türlü tesis ve hizmet binaları ile ihtiyaç duyulan okul ve eğitim yerleşkesi, sosyal donatı gibi eğitim tesislerini, Hazinenin mülkiyetinde bulunan arazi, arsa ve binaların gerçek bedeli üzerinden devri karşılığında ve/veya bedeli Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine bu amaçla konulan ödeneklerden veya döner sermaye gelirlerinden karşılanmak üzere, kiralamak, satın almak, yapmak, yaptırmak veya düzenlenen protokoller çerçevesinde Toplu Konut İdaresi Başkanlığına veya inşaat işleri ile ilgili araştırma, proje, taahhüt, finansman ve yapım işlemleri konusunda görevli ve yetkili kamu tüzel kişiliğine sahip diğer kamu kurum ve kuruluşlarına doğrudan yaptırmak ve bu amaçla yapılacak iş ve işlemleri yürütmek.

d) Okul ve eğitim yerleşkesi gibi eğitim tesislerinin okul ve eğitim tesisi olarak kullanılmak kaydıyla gerçek kişilere veya özel hukuk tüzel kişilerine kiralanmasına ilişkin işleri yürütmek.

e) Bakanlık taşınmaz ve demirbaşlarını sigortalatmak, kiraya vermek, işletmek, kamu kurumları arasında taşınmaz ve aynî hak devri ile Bakanlığa yapılacak taşınmaz bağış işlemlerinin yürütülmesinde mevzuata yönelik değerlendirmeleri, teknik-ekonomik etütleri ve rantabilite hesaplarını yapmak, izlemek, her aşamada takip etmek ve yürütmek.

f) Bakanlık demirbaşlarının bakım ve onarım işlerini yürütmek.

g) Bakanlığa ait sosyal tesislerle ilgili işleri yürütmek.

ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarına ait veya tahsisli taşınmazların kendisine tahsisini veya devrini talep edebilir veya kullanım protokolleri yapabilir. Bu protokoller ile oluşan yükümlülüklerini Toplu Konut İdaresi Başkanlığına veya inşaat işleri ile ilgili araştırma, proje, taahhüt, finansman ve yapım işlemleri konusunda görevli ve yetkili kamu tüzel kişiliğine sahip diğer kurum ve kuruluşlara yaptırabilir.

(3) a) Yapılmasının gerekli olduğuna Bakanlık tarafından karar verilen eğitim öğretim tesisleri, Bakanlık tarafından verilecek ön proje ve belirlenecek temel standartlar çerçevesinde, kendisine veya Hazineye ait taşınmazlar üzerinde ihale ile belirlenecek gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine kırkdokuz yılı geçmemek şartıyla belirli süre ve bedel üzerinden kiralama karşılığı yaptırılabilir.

b) Bu amaçla Maliye Bakanlığınca, gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine Hazineye ait taşınmazlar bedelsiz devredilebilir. Bu taşınmazların sözleşme süresince amacı dışında kullanılamayacağına, Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıklarından izin alınmaksızın devredilemeyeceğine dair tapu kütüğüne şerh konulur.

c) Kira bedeli ve kiralama süresinin tespitinde; taşınmazın gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine ait olup olmadığı, bedelsiz Hazine taşınmazı devredilip devredilmediği, yatırımın maliyeti, eğitim öğretim donanımının bu kişiler tarafından sağlanıp sağlanmayacağı, kiralama konusu taşınmaz ve üzerindeki eğitim öğretim tesislerinde eğitim öğretim hizmetleri dışındaki hizmetlerin ve alanların işletilmesinin kiralayana verilip verilmeyeceği hususları dikkate alınır.

(4) Bakanlığın kullanımında bulunan eğitim öğretim tesislerinin, öngörülecek proje ve belirlenecek esaslar doğrultusunda yenilenmesi; tesislerdeki eğitim öğretim hizmet alanları dışındaki hizmet ve alanların işletilmesi karşılığında, sözleşmeyle gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine yaptırılabilir.

(5) Birinci fıkra hariç bu maddeye göre yapılacak iş ve işlemler, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi değildir.

(6) Birinci fıkra hariç bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile ihale yöntemi; gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinde aranılacak nitelikler, sözleşmelerin kapsamı ve konuya ilişkin diğer hususlar, Bakanlık, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığınca müştereken hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

MADDE 24- *(1) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin görevleri şunlardır:*

a) Bakanlığın basın ve halkla ilişkilerle ilgili faaliyetlerini planlamak ve bu faaliyetlerin belirlenecek usûl ve esaslara göre yürütülmesini sağlamak.

b) 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa göre yapılacak bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru bir şekilde sonuçlandırmak üzere gerekli tedbirleri almak.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Özel Kalem Müdürlüğü

MADDE 25- *(1) Özel Kalem Müdürlüğünün görevleri şunlardır:*

a) Bakanın çalışma programını düzenlemek.

b) Bakanın resmî ve özel yazışmalarını, protokol ve tören işlerini düzenlemek ve yürütmek.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Bakanlık Müşavirleri

MADDE 26- *(1) Bakanlıkta, özel önem ve öncelik taşıyan konularda Bakana yardımcı olmak üzere otuz Bakanlık Müşaviri atanabilir.*

Ortak görevler

MADDE 27- *(1) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü ve Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, sorumluluk alanlarıyla ilgili konularda aşağıdaki görevleri de yerine getirirler:*

a) Eğitim ve öğretime ilişkin hedef, politika ve standartlar belirlemek.

b) Eğitim ve öğretimi etkileyen faktörleri tespit etmek, toplum ve sektör bazında ihtiyaç ve beklentileri karşılamak üzere araştırma ve geliştirme faaliyetleri yapmak.

c) Öğrencilerin, plan ve programlarda tespit edilen amaçlar doğrultusunda yöneltme ve geliştirilmelerine ilişkin rehberlik çalışmaları yapmak.

ç) Öğretim programları, ders kitapları, öğretmen kılavuz kitapları ile diğer ders araç ve gereçlerine yönelik araştırmalar yapmak, geliştirilmelerine katkı sağlayıcı çalışmalar yapmak ve ilgili birimlere sunmak.

d) Özel eğitim, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek.

e) Okul, ilçe, il ve ülke düzeyinde yapılan eğitim, öğretim ve yönetim hizmetleri ile ilgili ölçme ve değerlendirme sonuçlarını değerlendirmek.

f) Eğitim ve öğretim sürecine diğer kurum, kuruluş ve bireylerin katılımını sağlamak.

g) Eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere, eğitim bina ve tesisleri ile eğitim araç ve gereçlerinin planlanması, projelendirilmesi ve üretilmesinde ilgili birimlerle işbirliği yapmak.

ğ) Eğitim ve öğretim kurumlarının öğretime açılması ve kapatılmasına ilişkin usûl ve esasları belirlemek.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

MADDE 28- *(1) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Bakanlığın bilimsel danışma ve karar organıdır.*

(2) Kurul, eğitim sisteminin tüm kademelerini temsil edecek nitelikte bir Başkan ile on üyeden oluşur. Kurul Başkan ve üyeleri dört yıllık süreyle atanır. Bu süre her defasında bir yıl olmak üzere en fazla üç defa uzatılabilir. Kurul Başkanı ve üyeleri, en az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarından mezun olmuş, eğitim alanında yaptığı çalışma ve yayınlarla temayüz etmiş;

a) Eğitim ile ilgili alanlarda öğretim üyeleri,

b) En az on yıl süreyle öğretmenlik veya okul yöneticiliği yapmış olanlar,

c) Kamu görevlileri,

arasından seçilir.

(3) Hizmet birimlerinin amirleri oy kullanmamak şartıyla, kendi birimlerini ilgilendiren konuların görüşülmesi sırasında Kurula katılır.

(4) Kurul kararları, Bakan onayı ile yürürlüğe girer.

(5) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının çalışma usûl ve esasları, Başkan ve üyelerin diğer nitelikleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

(6) Talim ve Terbiye Kurulu, evrensel değer ve standartları gözönünde bulundurarak, kalite, eşitlik ve etkililik ilkeleri ile millî ve toplumsal değerlere dayalı bir eğitim sistemi oluşturmak amacıyla aşağıdaki görevleri yerine getirir:

a) Eğitim sistemini, eğitim ve öğretim plan ve programlarını, ders kitaplarını hazırlatmak, hazırlananları incelemek veya inceletmek, araştırmak, geliştirmek ve uygulama kararlarını Bakan onayına sunmak.

b) Bakanlık birimlerince hazırlanan eğitim ve öğretim programları, ders kitapları, yardımcı kitaplar ile öğretmen kılavuz kitaplarını incelemek, inceletmek ve nihaî şeklini vererek Bakanın onayına sunmak.

c) Yurtdışı eğitim ve öğretim kurumlarından alınmış, ilköğretim ve ortaöğretim diploma ve öğrenim belgelerinin derece ve denkliklerine ilişkin ilke kararlarını Bakanın onayına sunmak.

ç) Eğitim ve öğretimle ilgili konularda Bakanlığın diğer birimleri tarafından oluşturulacak politika ve stratejilerin belirlenmesinde işbirliği yapmak.

d) Millî Eğitim Şûrasının sekreterya hizmetlerini yürütmek.

Millî Eğitim Şûrası

MADDE 29- *(1) Millî Eğitim Şûrası, Bakanlığın en yüksek danışma kuruludur. Eğitim ve öğretim ile ilgili gerekli görülen konuları tetkik etmek ve tavsiye niteliğinde kararlar almakla görevlidir.*

(2) Şûranın oluşumu ile çalışma usûl ve esasları yönetmelikle belirlenir.

Taşra teşkilatı

MADDE 30- *(1) Bakanlık, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.*

(2) Her ilde ve ilçede bir millî eğitim müdürlüğü kurulur. İlçe millî eğitim müdürlükleri, görev ve hizmetleri yürütürken il millî eğitim müdürlüklerine karşı da sorumludur. İl ve ilçelerin sosyal ve ekonomik gelişme durumları, nüfusları ve öğrenci sayıları göz önünde bulundurularak, bu müdürlükler farklı tip ve statülerde kurulabilir ve bunlara farklı yetkiler verilebilir. İş durumuna ve ihtiyaca göre millî eğitim müdürlüklerine bağlı olarak ayrı il ve ilçe birimleri de kurulabilir.

(3) İl millî eğitim müdürlükleri bünyesinde, millî eğitim müdürüne bağlı olarak Eğitim Denetmenleri Başkanlığı oluşturulur.

Yurtdışı teşkilatı

MADDE 31- *(1) Bakanlık, 13/12/1983 tarihli ve 189 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname esaslarına uygun olarak yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.*

Çalışma grupları

MADDE 32- *(1) Bakanlık görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve konu ile ilgili uzmanların katılımıyla geçici çalışma grupları oluşturabilir.*

Yöneticilerin sorumlulukları

MADDE 33- *(1) Bakanlığın her kademedeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.*

Yetki devri

MADDE 34- *(1) Bakan, Müsteşar ve her kademedeki Bakanlık yöneticileri, sınırlarını açıkça belirtmek ve yazılı olmak kaydıyla, yetkilerinden bir kısmını alt kademelere devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.*

Koordinasyon ve işbirliği

MADDE 35- *(1) Bakanlık, hizmet ve görevleriyle ilgili konularda, diğer bakanlıkların ve kamu kurum ve kuruluşlarının uyacakları esasları mevzuata uygun*

olarak belirlemekle, kaynak israfını önleyecek ve koordinasyonu sağlayacak tedbirleri almakla görevli ve yetkilidir.

(2) Bakanlık, diğer bakanlıkların hizmet alanına giren konulara ilişkin faaliyetlerinde, ilgili bakanlıklara danışmak ve gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

(3) Bakanlık, hizmet alanına giren konularda mahallî idarelerle koordinasyonu sağlar.

Düzenleme yetkisi

MADDE 36- *(1) Bakanlık görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idarî düzenlemeler yapabilir.*

Atama

MADDE 37- *(1) 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunun eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurların atamaları Bakan tarafından yapılır.*

(2) Bakan, gerekli gördüğü hâllerde atama yetkisini merkez teşkilatında alt kademelere, illerde valilere devredebilir.

(3) Öğretmenlerin Bakanlıkça belirlenen hizmet bölge veya alanlarında en az üç eğitim öğretim yılı görev yapması esastır. Bunların yer değiştirme suretiyle atamaları her yıl yapılan atama plan ve programları çerçevesinde eğitim öğretim faaliyetlerini etkilemeyecek şekilde sonuçlandırılır. Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır.

(4) Öğretmenlerin yer değiştirme suretiyle atamalarında uyulacak temel ilkeler, özür grupları, hizmet bölgeleri ve alanları, hizmet puanı ve diğer hususlara ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

(5) Özüre dayalı yer değiştirme istekleri hizmet puanı sıralamasındaki yetersizlik sonucu yerine getirilemeyenlere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 72 nci maddesi kapsamına girenlerin hakları saklı kalmak kaydıyla, istekleri hâlinde istekte bulundukları yere atanmaya hak kazanıncaya kadar, aylıksız izin verilebilir. Bu şekilde

aylıksız izin verilen öğretmenler, bağlı bulundukları il millî eğitim müdürlüklerine bu amaçla tahsis edilmiş bulunan boş öğretmen kadrolarına aylıksız izinli olmak şartıyla atanır. Bunların atandıkları bu kadrolar aylıksız izin süresiyle sınırlı olarak saklı tutulur. Ancak, aylıksız izne ayrılan öğretmenler, üçüncü yıl sonuna kadar istedikleri yere atamalarının yapılamaması hâlinde durumlarına uygun boş öğretmen kadrolarına öncelikle atanırlar.

(6) Öğretmenlerin atamaları Bakanlıkça il/ilçe emrine veya doğrudan eğitim kurumuna yapılır. Bakanlıkça il/ilçe emrine atama yapılması hâlinde, öğretmenlerin atandıkları ildeki görev yerleri, hizmet puanları ve yeterlikleri dikkate alınarak il millî eğitim müdürünün teklifine göre valilerce belirlenir.

(7) İl millî eğitim müdürü, ilçe millî eğitim müdürü, okul ve kurum müdürü olarak görev yapanların yer değiştirmeleri, hizmet süreleri, performans ve yeterlikleri dikkate alınarak bölge hizmeti ve rotasyon esasına göre yapılır. Bunların yer değiştirmelerine ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

(8) Okul ve kurum müdürleri; yazılı ve/veya sözlü olarak yapılacak okul veya kurum müdürlüğü sınavında başarılı olmak kaydıyla, hizmet süreleri, performans ve yeterlikleri dikkate alınarak il millî eğitim müdürünün teklifi üzerine vali tarafından atanır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kadrolar

MADDE 38- *(1) Kadroların tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.*

(2) Bakanlığa tahsis edilmiş bulunan serbest kadrolar; Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak Bakanlık tarafından hazırlanan yönetmelikte belirlenen norm kadro sayılarına uygun olarak öğretmen kadroları dışındaki kadrolar merkez ve taşra birimlerine, öğretmen kadroları ise branşlar esas alınarak okul ve kurumlara dağıtılır. Dağıtım cetvellerinin vizesine ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikte düzenlenir. İl millî eğitim müdürlüklerine, 37 nci madde çerçevesinde aylıksız izne ayrılma talebinde bulunan öğretmenlerin izin verilmeden önce atamalarında kullanılmak amacıyla yeterli sayıda boş öğretmen kadrosu tahsis edilir. Kapatılan veya norm kadro sayısı azalan okul ve kurumların ihtiyaç fazlası boş öğretmen kadroları il millî eğitim müdürlüklerine aktarılır.

Öğretmenlerin emekliliği

MADDE 39- *(1) Öğretmenlerin emeklilik işlemleri Haziran ve Temmuz ayları içinde yapılır. Bu aylar dışında emeklilik işlemi yapılabilmesi, görev yapılan il sınırları içinde emeklilik talebinde bulunan personelin sınıf ve branşında öğretmen fazlasının bulunması ve işlemin Bakanlıkça uygun görülmesine bağlıdır.*

Uzman ve Denetçi istihdamı

MADDE 40- *(1) Bakanlık merkez teşkilatında; Millî Eğitim Uzmanları ve Uzman Yardımcıları ile Millî Eğitim Denetçileri ve Denetçi Yardımcıları istihdam edilir.*

(2) Uzman Yardımcılığı ve Denetçi Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık lisans eğitimi veren eğitim, fen-edebiyat, hukuk, siyasal bilgiler, iktisadî ve idarî bilimler, iktisat, işletme fakülteleri ile hizmet birimlerinin görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçindeki veya yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.

(3) Uzman Yardımcılığı ve Denetçi Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl fiilen çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları tezin oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilâve süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların Millî Eğitim Uzmanı ve Millî Eğitim Denetçisi kadrolarına atanabilmeleri, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgarî (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlara veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile süresi içinde yabancı dil yeterliği

şartını yerine getirmeyenler Uzman Yardımcısı ve Denetçi Yardımcısı unvanını kaybeder ve Bakanlıkta durumlarına uygun başka kadrolara atanırlar.

(4) Uzman Yardımcıları ve Denetçi Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

İl Eğitim Denetmenleri

MADDE 41- *(1) İl millî eğitim müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Eğitim Denetmenleri Başkanlığında İl Eğitim Denetmenleri ve İl Eğitim Denetmen Yardımcıları istihdam edilir. İl eğitim denetmen yardımcıları, en az dört yıllık yüksek öğrenimi ve öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti bulunan öğretmenler arasından yarışma sınavı ile mesleğe alınırlar. Bu görevde üç yıllık yetişme dönemini takiben yapılacak yeterlik sınavında başarılı olanlar il eğitim denetmeni kadrolarına atanır.*

(2) İl eğitim denetmenleri ve denetmen yardımcılarının alanlarında uzmanlaşmaları için gerekli tedbirler alınır. İl eğitim denetmenlerinin, her hizmet bölgesinde iki yıldan az olmamak üzere Bakanlıkça belirlenecek süreler kadar çalışmaları esastır.

(3) İl eğitim denetmenleri ve denetmen yardımcıları, ildeki her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini yürütür.

(4) Hizmet bölgelerinin oluşturulması ve bu bölgelerdeki çalışma süreleri; Eğitim Denetmenleri Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışmaları; il eğitim denetmenleri ve denetmen yardımcılarının nitelikleri, sınav ve yetişme şekilleri, atanmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usûl ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(5) Denetime tâbi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmak zorundadır. İl eğitim denetmenleri, görevleri sırasında kamu kurum ve kuruluşları ve kamuya yararlı dernekler ile gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup kanunî engel bulunmadıkça bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

Sözleşmeli personel ve ek ödeme

MADDE 42- *(1) Bakanlık merkez teşkilatında; Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkan ve Üyesi, Genel Müdür, Rehberlik ve Denetim Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı, Bakanlık Müşaviri, I. Hukuk Müşaviri, Grup Başkanı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Özel Kalem Müdürü, Millî Eğitim Uzmanı, Hukuk Müşaviri ve Millî Eğitim Uzman Yardımcısı kadrolarına atananlar, kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak personele, bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvelde unvanlar itibarıyla yer alan taban ve tavan ücretleri arasında kalmak üzere, Bakanın onayı ile belirlenecek tutarda aylık brüt sözleşme ücreti ödenir. Söz konusu personele çalıştıkları günlerle orantılı olarak, hastalık ve yıllık izinler dâhil, Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ikramiye ödenir. Bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışmalar yaptıkları tespit edilenlere, Bakanın onayı ile Haziran ve Aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarına kadar teşvik ikramiyesi ödenebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile bu fıkra kapsamındaki personele yapılacak diğer ödemeler Bakanlar Kurulunca belirlenir.*

(2) Birinci fıkrada belirtilen kadrolarda fiilen çalışanlar ile Millî Eğitim Başdenetçileri, Denetçileri ve Denetçi Yardımcılarına, 657 sayılı Kanunda belirtilen en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil);

a) 9 ila 7 nci derecelerden aylık alanlara % 25'ini,

b) 6 ila 4 üncü derecelerden aylık alanlara % 30'unu,

c) 3 ila 1 inci derecelerden aylık alanlara % 35'ini,

geçmemek üzere Bakanlıkça tespit edilecek usûl ve esaslar çerçevesinde her ay aylıkla birlikte peşin olarak damga vergisi hariç herhangi bir kesintiye tabi olmaksızın fazla çalışma ücreti ödenir. Fazla çalışma ücretinin usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(3) Kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilenler ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen unvanlı kadrolardaki yöneticiler dâhil) hariç olmak üzere, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı kadrolarında

fiilen çalışan personele en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) % 200'ünü geçmemek üzere her ay ek ödeme yapılabilir. Bakanlık merkez teşkilatı ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinde görevlendirilen ve ek ders ücreti almayan öğretmenler de bu ek ödemeden yararlanır. Ek ödemenin oranı ile usûl ve esasları; görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, personelin sınıfı, kadro veya görev unvanı, derecesi, atanma usûlü ile emsali veya benzeri görev ve unvanlarda bulunan personele malî haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler dâhil almakta oldukları toplam ödeme tutarları gibi kriterler birlikte veya ayrı ayrı dikkate alınarak, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakan tarafından belirlenir. Bu ödemelerde 657 sayılı Kanunun aylıklara ilişkin hükümleri uygulanır ve bu ödemelerden damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz. Bu fıkrada belirtilen ek ödemeden yararlananlara 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesi uyarınca ek ödeme yapılmaz.

(4) Öğretmen kadrolarında bulunan ve fiilen öğretmenlik yapanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki öğretmen unvanlı kadrolarda fiilen yöneticilik yapanlar dâhil) haricindeki Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı personeline, fiilen yapılmayan ders karşılığı ek ders ücreti ödenmez.

Özel eğitim giderleri

MADDE 43- *(1) Özürlü sağlık kurulu raporu düzenlemeye yetkili sağlık kurum veya kuruluşlarınca verilen sağlık kurulu raporuyla asgarî % 20 oranında özürlü olduğu tespit edilen ve özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından da eğitsel değerlendirme ve tanılamaları yapılarak 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında açılan özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde verilen destek eğitimini almaları uygun görülen görme, işitme, dil-konuşma, spastik, zihinsel, ortopedik veya ruhsal özürlü bireylerin eğitim giderlerinin her yıl Maliye Bakanlığınca belirlenen tutarı, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten karşılanır. Bu özürlü bireylerin özür grupları ve dereceleri ile özür niteliğine göre eğitim programlarının kapsamı ve eğitim süreleri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle yönetmelikle belirlenir.*

(2) Birinci fıkrada belirtilen eğitim hizmetini sunan veya yararlananların gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle fazladan ödemeye sebebiyet vermeleri durumunda bu tutarlar, iki katı ve kanunî faiziyle birlikte ilgililerden müteselsilen tahsil edilir. Bu fiillerin özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri tarafından tekrarı hâlinde, ayrıca kurum açma izinleri iptal edilir.

Atıflar, değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 44- *(1) 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Mevzuatta anılan Kanuna yapılan atıflar bu Kanun Hükmünde Kararnameye veya ilgili hükümlerine; kapatılan kurul veya birimlere yapılan atıflar ilgisine göre bu Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan kurul veya birimlere yapılmış sayılır.*

(2) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümünden çıkarılmış ve ekli (2) sayılı listede belirtilen kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

(3) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasında yer alan "İlköğretim Müfettişleri ve Müfettiş Yardımcıları" ibaresi "Millî Eğitim Denetçileri ve Millî Eğitim Denetçi Yardımcıları ile İl Eğitim Denetmenleri ve İl Eğitim Denetmen Yardımcıları," şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendine, "Ürün Denetmen Yardımcıları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Millî Eğitim Uzman Yardımcıları ve Millî Eğitim Denetçi Yardımcıları," ve "Ürün Denetmenliğine," ibaresinden sonra gelmek üzere "Millî Eğitim Uzmanlığına ve Millî Eğitim Denetçiliğine," ibaresi eklenmiş, anılan bentte yer alan "Eğitim Müfettiş Yardımcıları" ibaresi "İl Eğitim Denetmen Yardımcıları", "Eğitim Müfettişliğine" ibaresi "İl Eğitim Denetmenliğine" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 152 nci maddesinin "II- Tazminatlar" kısmının "A- Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (g) bendine "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Denetçi ve Denetçi Yardımcıları" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Millî Eğitim Denetçi ve Denetçi Yardımcıları" ibaresi eklenmiş, (h) bendinde yer alan "Eğitim Müfettişleri" ibaresi "Millî Eğitim Uzmanları ve İl Eğitim Denetmenleri" şeklinde değiştirilmiştir.

c) Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendine "Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanları," ibaresinden sonra gelmek üzere "Bakanlık Rehberlik ve Denetim Başkanları," ibaresi eklenmiş, (g) bendinde yer alan "Eğitim Müfettişleri," ibaresi "Millî Eğitim Uzmanları, Millî Eğitim Denetçileri ve İl Eğitim Denetmenleri" şeklinde değiştirilmiştir.

ç) Eki (II) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "1. Başbakanlık ve Bakanlıklarda" başlıklı bölümünde yer alan "Serbest Bölge Müdürü" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Millî Eğitim Bakanlığı Bilgi İşlem Grup Başkanı ile İnşaat ve Emlak Grup Başkanı," ibaresi, aynı Cetvelin "4. Başbakanlık ve Bakanlıklarda" başlıklı bölümünde yer alan "Başkanlık Daire Başkanı," ibaresinden sonra gelmek üzere "Millî Eğitim Bakanlığı Grup Başkanı," ibaresi eklenmiştir.

d) Eki (IV) sayılı Makam Tazminatı Cetvelinin 7 nci sırasına "Gelir İdaresi Grup Başkanı" ibaresinden önce gelmek üzere "Millî Eğitim Bakanlığı Grup Başkanı," ibaresi, 8 inci sırasının (a) bendine "Aile ve Sosyal Politikalar Denetçileri" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Millî Eğitim Denetçileri" ibaresi, (b) bendine "Avrupa Birliği İşleri Uzmanları" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Millî Eğitim Uzmanları" ibaresi eklenmiştir.

Yeniden yapılanma sürecinde görevlerin yürütülmesi

GEÇİCİ MADDE 1- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan hükümlere göre Bakanlığın yeniden yapılanması tamamlanıncaya kadar, yeni kurulan birimlere ve kurullara verilen görevlerin, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden önce bu görevleri yerine getirmekte olan birimler, kurullar ve personel tarafından yürütülmesine devam edilir.*

Dava ve takip dosyalarının devri

GEÇİCİ MADDE 2- *(1) Maliye Bakanlığı uhdesinde Hazine Avukatları tarafından Bakanlığı temsilen takip edilmekte olan dava dosyaları ve icra takiplerine ilişkin dosyalar, Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken belirlenecek esaslara göre bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Bakanlığa devredilir. Bu şekilde devredilen dava ve icra takipleri ile ilgili olarak devir tarihine kadar yapılmış her türlü işlem Bakanlık adına yapılmış sayılır.*

Personele dair geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 3- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlık merkez teşkilatında; Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve Üyesi, Genel Müdür, Teftiş Kurulu Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı, I. Hukuk Müşaviri, Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Bakanlık Müşaviri, Basın ve Halkla İlişkiler*

Müşaviri, Özel Kalem Müdürü, Şube Müdürü kadrolarında bulunanlar ile Bakanlık taşra teşkilatında İl Müdürü kadrolarında bulunanların görevleri hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bunlardan Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrosunda bulunanlar ilgisine göre ekli (3) sayılı listede şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrolarına, diğerleri ise aynı listede ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Bu fıkra ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadroları ile şahsa bağlı kadroların herhangi bir sebeple boşalması hâlinde bu kadrolar hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlıkta Eğitim Müşaviri, Eğitim Ataşesi ve Eğitim Ataşe Yardımcısı kadrolarında bulunanların görevleri hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bu kadrolarda bulunanlar, ilgili mevzuatına göre görev süreleri daha önce dolmamak kaydıyla, 1/7/2012 tarihini geçmemek üzere Eğitim Müşaviri, Eğitim Ataşesi ve Eğitim Ataşe Yardımcısı kadrolarına yeni bir atama yapılıncaya kadar bulundukları ülkelerdeki yurtdışı teşkilatına ait işleri yürütmeye devam eder.

(3) Birinci fıkraya göre Bakanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılanların bu kadrolara atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır), atanmış sayıldıkları yeni kadrolara ilişkin olarak aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ücret, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca fark tazminatı olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteklerine bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atananlara fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(4) Birinci fıkraya göre Bakanlık Müşaviri kadroları ile şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen kadrolara atanmış sayılanlar, Bakan tarafından belirlenen birimlerde, Bakan tarafından belirlenen görevleri yürütür.

(5) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Eğitim Müfettişi ve Eğitim Müfettiş Yardımcısı kadrolarında bulunanlar, İl Eğitim Denetmeni ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarına, başka bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bunların Eğitim Müfettişi ve Eğitim Müfettiş Yardımcısı olarak geçirdikleri süreler, İl Eğitim Denetmeni ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı olarak geçmiş sayılır.

(6) Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrolarında bulunanlar, Rehberlik ve Denetim Başkanlığında ilgisine göre Millî Eğitim Başdenetçisi, Denetçisi ve Denetçi Yardımcısı kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bunların Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığında Başmüfettiş, Müfettiş ve Müfettiş Yardımcısı kadrolarında geçirdikleri süreler Rehberlik ve Denetim Başkanlığında Başdenetçi, Denetçi ve Denetçi Yardımcısı olarak geçmiş sayılır.

(7) 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümünde yer alan boş ve dolu Başmüfettiş, Müfettiş, Müfettiş Yardımcısı, Eğitim Müfettişi ve Eğitim Müfettiş Yardımcısı kadrolarının unvanı sırasıyla Başdenetçi, Denetçi, Denetçi Yardımcısı, İl Eğitim Denetmeni ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı olarak değiştirilmiştir.

Bütçe işlemleri

GEÇİCİ MADDE 4- *(1) Bakanlığın 2011 malî yılı harcamaları, 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar kapatılan birim ve kurulların 2011 yılı bütçesinde yer alan ödeneklerden karşılanır.*

Kadro değişiklikleri

GEÇİCİ MADDE 5- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesindeki sınırlamalara bağlı olmaksızın boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece, dolu kadrolarda derece değişikliği yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.*

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl süreyle Millî Eğitim Uzman Yardımcısı, Millî Eğitim Denetçi Yardımcısı ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarına yapılacak açıktan atamalar, yılı merkezî yönetim bütçe kanunlarında yer alan açıktan atama sayı sınırlamasına tâbi değildir.

Düzenleyici işlemler

GEÇİCİ MADDE 6- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasına ilişkin düzenlemeler bir yıl içinde yürürlüğe konulur. Bu düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.*

Yurtdışı teşkilatının düzenlenmesi

GEÇİCİ MADDE 7- *(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı ve yurtdışı birimlerinin 31/12/2012 tarihine kadar kaldırılmasına, birleştirilmesine veya bulundukları merkezler veya ülkelerin değiştirilmesine Bakan yetkilidir.*

Sorunların giderilmesi

GEÇİCİ MADDE 8- *(1) Bakanlığın yeniden yapılanması sebebiyle gerçekleştirilen kapatma, devir, personel geçişi ve nakli, diğer geçiş işlemleri ile kadro, demirbaş devri ve benzeri hususlara ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Bakan yetkilidir.*

Yürürlük

MADDE 45- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*

Yürütme

MADDE 46- *(1) Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.*

(I) SAYILI CETVEL
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEŞKİLATI

Müsteşar	*Talim ve Terbiye Kurulu*	*Müsteşar Yardımcısı*	*Hizmet Birimleri*
Müsteşar	*Talim ve Terbiye Kurulu*	*Müsteşar Yardımcısı* *Müsteşar Yardımcısı* *Müsteşar Yardımcısı* *Müsteşar Yardımcısı* *Müsteşar Yardımcısı*	*1) Temel Eğitim Genel Müdürlüğü* *2) Ortaöğretim Genel Müdürlüğü* *3) Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü* *4) Din Öğretimi Genel Müdürlüğü* *5) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü* *6) Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü* *7) Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü* *8) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü* *9) Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü* *10) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü* *11) Rehberlik ve Denetim Başkanlığı* *12) Strateji Geliştirme Başkanlığı* *13) Hukuk Müşavirliği* *14) İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü* *15) Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü* *16) Bilgi İşlem Grup Başkanlığı* *17) İnşaat ve Emlak Grup Başkanlığı* *18) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği* *19) Özel Kalem Müdürlüğü*

(II) SAYILI CETVEL
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI SÖZLEŞME ÜCRET CETVELİ
(BRÜT TL)

	EN AZ	EN ÇOK
Müsteşar		3.443
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı	3055	3.200
Müsteşar Yardımcısı	3.022	3.164
Genel Müdür, Rehberlik ve Denetim Başkanı, Strateji Geliştirme Başkanı	2.794	3.002
Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi	2.030	2.850
I. Hukuk Müşaviri	2.009	2.813
Bilgi İşlem Grup Başkanı, İnşaat ve Emlak Grup Başkanı	1.952	2.720
Bakanlık Müşaviri, Grup Başkanı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Özel Kalem Müdürü	1.894	2.644
Millî Eğitim Uzmanı, Hukuk Müşaviri		
Kadro Derecesi 1	1.879	2.587
Kadro Derecesi 2	1.846	2.523
Kadro Derecesi 3	1.827	2.504
Kadro Derecesi 4	1.807	2.486
Kadro Derecesi 5	1.788	2.467
Kadro Derecesi 6	1.769	2.448
Kadro Derecesi 7	1.749	2.428
Millî Eğitim Uzman Yardımcısı	863	1.952

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU	: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI			
TEŞKİLATI	: MERKEZ			
İPTAL EDİLEN KADROLARIN				
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	Müsteşar Yardımcısı	1	2	2
GİH	Teftiş Kurulu Başkanı	1	1	1
GİH	Talim ve Terbiye Kurul Üyesi	1	5	5
GİH	Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürü	1	1	1
GİH	İlköğretim Genel Müdürü	1	1	1

GİH	*Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Kız Teknik Öğretim Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yükseköğretim Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Dış İlişkiler Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Personel Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*1*	*35*	*35*
GİH	*Okuliçi Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yayımlar Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Öğretmene Hizmet ve Sosyal İşler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İşletmeler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Sağlık İşleri Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Ortaöğrenim Burs ve Yurtlar Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Daire Başkanı*	*1*	*69*	*69*
GİH	*Araştırmacı (Özelleştirme)*	*13*	*50*	*50*
GİH	*Uzman (Özelleştirme)*	*12*	*50*	*50*
GİH	*Eğitim Uzmanı*	*1*	*50*	*50*
	TOPLAM		*287*	*287*

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU	*: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI*			
TEŞKİLATI	*: MERKEZ*			
İHDAS EDİLEN KADROLARIN				
SINIFI	*UNVANI*	*DERECESİ*	*SERBEST KADRO ADEDİ*	*TOPLAM*
GİH	*Temel Eğitim Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Rehberlik ve Denetim Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İnsan Kaynakları Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Destek Hizmetleri Genel Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Bilgi İşlem Grup Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*İnşaat ve Emlak Grup Başkanı*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Grup Başkanı*	*1*	*100*	*100*
GİH	*Millî Eğitim Uzmanı*	*7*	*50*	*50*
GİH	*Millî Eğitim Uzman Yardımcısı*	*9*	*400*	*400*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*1*	*3*	*3*
GİH	*Hukuk Müşaviri*	*5*	*5*	*5*
GİH	*Müsteşar Özel Kalem Müdürü*	*1*	*1*	*1*
GİH	*Şube Müdürü*	*1*	*35*	*35*
AH	*Avukat*	*1*	*5*	*5*
AH	*Avukat*	*4*	*7*	*7*
	TOPLAM		*618*	*618*

KURUMU	*: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI*			
TEŞKİLATI	*: TAŞRA*			
İHDAS EDİLEN KADROLARIN				
SINIFI	*UNVANI*	*DERECESİ*	*SERBEST KADRO ADEDİ*	*TOPLAM*
AH	*Avukat*	*1*	*20*	*20*
AH	*Avukat*	*2*	*20*	*20*
AH	*Avukat*	*5*	*20*	*20*
AH	*Avukat*	*6*	*20*	*20*
AH	*Avukat*	*7*	*50*	*50*
	TOPLAM		*130*	*130*

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU	*: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI*		
TEŞKİLATI	*: MERKEZ*		
İHDAS EDİLEN KADROLARIN			
SINIFI	*UNVANI*	*SERBEST KADRO ADEDİ*	*TOPLAM*
GİH	*Bakanlık Müşaviri*	*95*	*95*
GİH	*Genel Müdür Yardımcısı*	*40*	*40*
GİH	*Daire Başkanı*	*85*	*85*
GİH	*Şube Müdürü*	*370*	*370*
	TOPLAM	*590*	*590*

KURUMU	*: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI*		
TEŞKİLATI	*: TAŞRA*		
İHDAS EDİLEN KADROLARIN			
SINIFI	*UNVANI*	*SERBEST KADRO ADEDİ*	*TOPLAM*
GİH	*İl Müdürü*	*74*	*74*
	TOPLAM	*74*	*74*

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesi ve başvuru kararlarında, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 10., 13., 17., 20., 24., 36., 41., 42., 49., 50., 55., 56., 87., 90., 91., 125., 128. ve 167., maddelerine dayanılmış, 163. maddesi ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

A- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 8.12.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür.

Dava dilekçesinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın kamuoyunda Wikileaks belgeleri olarak bilinen ve bir internet sitesinde yer alan yazıda "*Kapsamlı reformların önde gelen savunucularından, Anayasa Mahkemesi Hakimi Haşim Kılıç, 1 Ağustos tarihinde bize özel olarak CHP'nin mevcut problemleri için kendini suçlaması gerektiğini aktarmıştır. CHP, muhalefet etmek görüntüsünü vererek ya da çok çekişme yarattıktan sonra isteksizce "her şeyi" – demokrasi yanlısı ortaya atılan tüm reformları- kabul ederek, kendisi için prensipsiz ve erişilemez bir imaj yaratmakta. CHP, Hükümet doğru şeyi yapsa bile, sanki tek işinin AK Parti Hükümetinin yaptığı her şeye muhalefet etmek gibi davranmak olduğunu söylemiştir. Bu da seçmenleri kaçırıyor demiştir.*" ifadelerinin yer aldığı, kamuoyuna yansıyan ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ tarafından da yalanlanmayan belgeye dayalı bilgilere göre, Cumhuriyet Halk Partisi hakkında Amerika Birleşik Devletlerinin Ankara Büyükelçiliği yetkililerine olumsuz değer yargılarında bulunduğu, bu konudaki gizli görüşmenin kamuoyuna yansıması ile de Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın Cumhuriyet Halk Partisinin tarafı olduğu bir davada tarafsız karar veremeyeceği izlenimi doğduğu, davanın tarafıyla ilgili gerçek bir önyargı veya tarafgirlik içerisinde olması nedeniyle bağımsızlığını koruyamadığı, bu nedenle tarafsız olarak karar veremeyeceği ileri sürülerek, 6216 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 60. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca reddi talep edilmiştir.

Hâkimin reddi kurumu, hâkimin bakacağı davada tarafsızlığını sağlamaya yönelik olup temel bir hak olan adil yargılanma hakkıyla ilişkilidir. Nitekim herkesin, kanuni ve tarafsız bir mahkeme önünde yargılanma hakkı bulunmaktadır. Bu nedenle hukukumuzda, hâkimin tarafsız kalamayacağı varsayılan veya tarafsızlığından kuşku duyulabilecek durumlarda, hâkimin kendi mahkemesinin yetki ve görevine giren belli bir davaya bakamayacağı veya reddedilebileceği kabul edilmiştir. Herkesin, tarafı olduğu davada hâkimin reddi talebinde bulunmak hakkı var ise de talebin incelenebilmesi için bazı usuli şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu şartların gerçekleşmesi durumunda talep içerik yönünden incelenebilecektir.

6216 sayılı Kanun'un 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri oranındaki üyeleri iptal davası açmaya yetkilidirler. Anılan Kanun'un 38. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca, dava dilekçesinde kendilerine tebligat yapılmak üzere iki üyenin adının gösterilmesi ve dilekçeyi onların imzalaması yeterli olup davayı açan diğer milletvekillerinin imzalarının bulunması aranmaz. Ancak, dava dilekçesinde imzaları bulunan milletvekillerinin, diğer milletvekilleri adına hâkimin reddi talebinde bulunabilmeleri için, içeriğinde yer alan talep konularının yanında hâkimin reddi konusunda verdikleri yetkiyi yansıtan açık iradelerinin de dava dilekçesinden anlaşılması gerekir.

Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinde dava dilekçesine imza verenler yönünden iptali istenilen düzenlemeler yanında hâkimin reddi istemini de içeren bir yetkilendirme bulunmadığından, hâkimin reddi talebinin OYBİRLİĞİYLE reddine karar verilmiştir.

B- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 8.12.2011 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karar bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

C- Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki hâkimin reddi talebinin reddine yönelik karara karşı yapılan itiraz üzerine, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 29.12.2011 gününde yapılan toplantı sonucunda:

İptal başvurusunda bulunanların, hâkimin reddi talebinin reddine yönelik kararın tebliği üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından onaylanan imzalarını da içeren 22.12.2011 tarihli dilekçe ile yaptıkları itiraz başvurusunda; iptal davasının açılması ve başkan ile üyelerin reddinin, Anayasa'nın 150. maddesi ve 6216 sayılı Kanun ile düzenlendiğini, belirtilen mevzuatta başkan ve üyelerin reddi hakkında iptal davası için belirlenen kuralların dışında, ayrıca bir yetkilendirmede bulunmasının öngörülmediğini, yürürlükteki mevzuat uyarınca ayrıca bir grup kararı ya da yetkilendirme yapılmasına gerek bulunmadığından Anayasa ve kanunlarda öngörülmeyen kuralların aranmasının hukukla bağdaşmadığını belirterek hâkimin reddi talebinin reddine ilişkin karara itiraz etmişler ve hâkimin reddi konusundaki istemlerinin yeniden görüşülmesini talep etmişlerdir.

Dava dilekçesinde imzaları bulunan milletvekillerinin, 22.12.2011 günlü dilekçeleri incelendiğinde, taleplerinin hâkimin reddi talebinin reddine yönelik 8.12.2011 günlü, E.2011/126 sayılı karara itiraz mahiyetinde olduğu, yeniden hâkimin reddi talebinde bulunulmadığı, usuli eksikliğin giderilmiş olduğu ve itirazın kabul edilmesinden sonra hâkimin reddi talebinin tekrar görüşülmesini istedikleri anlaşılmıştır.

Anayasa'nın 153. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, "*Anayasa Mahkemesi kararları kesindir.*"; 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde, "*Mahkeme kararları kesindir.*"; anılan Kanun'un 60. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ise "*Bu takdirde, Genel Kurul ya da bölümlerde ilgili üye katılmaksızın ret konusu hakkında kesin karar verilir.*" denilmiştir. Bu kurallardan anlaşılacağı üzere, hâkimin reddine ilişkin verilecek kararlar da dâhil olmak üzere Anayasa Mahkemesi kararları kesin niteliktedir. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesinin kararlarına karşı itiraz dâhil olmak üzere hiçbir kanun yoluna başvurulamaz.

Açıklanan nedenlerle, hâkimin reddi konusundaki istemin yeniden görüşülmesi talebinin, itiraz mahiyetinde olduğu, Anayasa'nın 153. maddesinin birinci fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 60. maddesinin (2) numaralı, 66. maddesinin (1) numaralı fıkraları uyarınca Anayasa Mahkemesi kararlarının kesin olması ve kararlara karşı itiraz yolunun bulunmaması nedeniyle REDDİNE, Alparslan ALTAN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN ile Celal Mümtaz AKINCI'nın "*Başvurunun yeniden hâkimin reddi talebi niteliğinde olması nedeniyle esasının görüşülmesi*" yolundaki karşıoyları ve 6216 sayılı Kanun'un 65. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

IV- BİRLEŞTİRME KARARLARI

25.8.2011 günlü, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; 37. maddesinin; (3) numaralı fıkrasının *" Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır."* biçimindeki son cümlesinin iptaline karar verilmesi istemiyle yapılan E. 2012/10, E.2012/63 ve E.2012/86 sayılı itiraz başvurularına ilişkin davaların, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2011/123 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin E.2011/123 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, E.2012/10 sayılı itiraz başvurusu için 9.2.2012, E.2012/63 sayılı itiraz başvurusu için 15.6.2012 ve E.2012/86 sayılı itiraz başvurusu için 12.9.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararları ve ekleri, Raportör Hasan Tuna GÖKSU tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu Kanun Hükmünde Kararname kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine

verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, "*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*" denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında "*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*"in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, "*Bakanlar Kurulu*"na ancak kanun hükmünde kararnameyle

düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Tümünün Anayasa'ya Aykırılığı İddiasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin dayanağı olan 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun Anayasaya aykırı olduğu ve iptali gerekeceği, iptal edilmesi halinde ise KHK'nin dayanaktan yoksun kalacağı belirtilerek KHK'nin tümünün Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesinin 27.10.2011 gün ve E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararı ile 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun Anayasa'ya aykırılığı iddiasına dayalı iptal isteminin reddine karar verildiğinden KHK'nin tümüne yönelik Anayasa'ya aykırılık iddiası dayanaksız kalmıştır. İptal isteminin reddi gerekir.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eki (I) ve (II) Sayılı Cetveller ile (1), (2) ve (3) Sayılı Listelerin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddeleri ile Eki (I) ve (II) sayılı cetveller ile (1), (2) ve (3) sayılı listelerin 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gibi acil, ivedi, önemli ve zorunlu konuları düzenlemediği belirtilerek Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

1- KHK'nin 8. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (ç) Bendi

KHK'nin 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde

Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2- KHK'nin 21. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (e) Bendi

KHK'nin 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi, 662 sayılı KHK'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

3- KHK'nin 23. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (e) Bendinde Yer Alan *"Bakanlık taşınmaz ve demirbaşlarını sigortalatmak, kiraya vermek, işletmek"* İbaresi ile (f) ve (g) Bentleri

KHK'nin 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan *"Bakanlık taşınmaz ve demirbaşlarını sigortalatmak, kiraya vermek, işletmek"* ibaresi ile (f) ve (g) bentleri, 662 sayılı KHK'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu ibare ve bendlere ilişkin iptal istemleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU fıkranın (e) bendinde yer alan *"Bakanlık taşınmaz ve demirbaşlarını sigortalatmak, kiraya vermek, işletmek"* ibaresi yönünden bu görüşe katılmamıştır.

4- KHK'nin 27. Maddesi

KHK'nin 27. maddesi, 662 sayılı KHK'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu maddeye ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

5- KHK'nin 37. Maddesinin (7) Numaralı Fıkrası

KHK'nin 37. maddesinin (7) numaralı fıkrası, 662 sayılı KHK'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan

bu fıkraya ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

6- KHK'nin 42. Maddesi

KHK'nin 42. maddesi, 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu maddeye ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

7- KHK'nin Eki (II) Sayılı Cetveli ile Bağlı Listeleri

KHK'nin eki (II) Sayılı Cetveli ile bağlı listeleri, 666 sayılı KHK'nin 1. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu Cetvel ile listelere ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

8- KHK'nin Diğer Kuralları

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesinde Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak olarak belirlenmiş ve yetkinin kapsamı iki başlık altında tespit edilmiştir. Yetkinin kapsamına ilk olarak kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenmesi girmektedir. Bu çerçevede gerekli görülmesi halinde yeni bakanlıklar kurulması, var olan bakanlıkların birleştirilmesi, bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının yeniden belirlenmesi için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu amaçla;

1- Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2- Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3- Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına, ilişkin kanun hükmünde kararname çıkarılabilecektir.

İkinci olarak, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına ilişkin olarak değişiklikler ve yeni düzenlemeler yapılması için kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde yapılan inceleme sonucunda; KHK'nin, hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler ile Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi uyarınca iptal edilenler dışında kalan diğer kuralları 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun kapsamında kaldığından Anayasa'nın 91. ve 163. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

D- Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa'nın 91. ve 163. Maddeleri Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, KHK'nin ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) ve (2) sayılı cetveller ile (1), (2) ve (3) sayılı listelerin Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin düzenleme içerdiği, bu nedenle Anayasa'nın 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu kurallar Anayasa'nın 163. maddesi yönünden de incelenmiştir.

1- KHK'nın 17. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan " *…gerçek ve…*" ile "*…gizli dahi olsa…*" İbareleri

KHK'nin 17. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Rehberlik ve Denetim Başkanlığının görevleri sayıldıktan sonra (2) numaralı fıkranın birinci cümlesinde, denetime tâbi olan gerçek kişilerin gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmak zorunda olduğu kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında *"Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler..."*in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan Anayasa'nın *"Özel hayatın gizliliği"* başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu ve özel hayatın gizliliğine dokunulamayacağı; ikinci fıkrasında, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstünün, özel kâğıtlarının ve eşyasının aranamayacağı ve bunlara el konulamayacağı, yetkili merciin kararının yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen ve *"Kişinin Hakları ve Ödevleri"* başlıklı ikinci bölümünde yer alan özel hayatın gizliliği hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…gerçek ve…"* ile *"…gizli dahi olsa…"* ibareleriyle gerçek kişilerin özel hayatı kapsamında olan bilgi ve belgelerin kendilerinden alınma koşullarının belirlenmiş olması, özel hayatın gizliliği hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan kurallar, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kural, Anayasa'nın 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 163. maddesi yönünden incelenmemiştir.

2- KHK'nin 40. Maddesinin (2), (3) ve (4) Numaralı Fıkraları

KHK'nin 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Bakanlık merkez teşkilatında, Millî Eğitim Uzmanları ve Uzman Yardımcıları ile Millî Eğitim Denetçileri ve Denetçi Yardımcılarının istihdam edileceği, (2) numaralı fıkrasında Millî Eğitim Uzmanları ve Uzman Yardımcıları ile Millî Eğitim Denetçileri ve Denetçi Yardımcılarının mesleğe giriş şartları; (3) numaralı fıkrasında yeterlilik alma ve kadroya atanma şartları; (4) numaralı fıkrasında ise

mesleğe alınma, yetiştirilme, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında *"Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler..."*in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Öte yandan, Anayasa'nın *"Kamu hizmetlerine girme hakkı"* başlıklı 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 70. maddesinde düzenlenen ve *"Siyasi Haklar ve Ödevler"* başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak kanun hükmünde kararname ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

KHK'nin 40. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarıyla bir kamu hizmeti olan Millî Eğitim Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığı ile Millî Eğitim Denetçiliği ve Denetçi Yardımcılığına giriş koşullarının belirlenmiş olması, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olduğundan kurallar, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına aykırıdır. İptalleri gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL bu görüşe katılmamışlardır.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Burhan ÜSTÜN bu görüşlere değişik gerekçeyle katılmışlardır.

Kural, Anayasa'nın 91. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden Anayasa'nın 163. maddesi yönünden incelenmemiştir.

3- KHK'nin Geçici 5. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrası

KHK'nin geçici 5. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla, dava konusu KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl süreyle Millî Eğitim Uzman Yardımcısı, Millî Eğitim Denetçi Yardımcısı ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarına yapılacak açıktan atamaların, yılı merkezî yönetim bütçe kanunlarında yer alan açıktan atama sayı sınırlamasına tâbi olmayacağı kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 163. maddesinde, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemeyeceği belirtilmiştir. Buna göre, bütçede değişiklik sonucunu doğuran düzenlemelerin kanun hükmünde kararname ile yapılması mümkün değildir.

KHK'nin geçici 5. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla, dava konusu KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl süreyle Millî Eğitim Uzman Yardımcısı, Millî Eğitim Denetçi Yardımcısı ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarına yapılacak açıktan atamaların, yılı merkezî yönetim bütçe kanunlarında yer alan açıktan atama sayı sınırlamasına tâbi olmayacağı belirtilerek bütçede değişiklik yapıldığından kural, Anayasa'nın 163. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

4- KHK'nin Diğer Kuralları

KHK'nin 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan " *…gerçek ve…*", "*…gizli dahi olsa…*" ibareleri, 40. maddesinin (2), (3), (4) numaralı fıkraları ve geçici 5. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilenler dışında kalan diğer kurallarında, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası ve 163. maddesi uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediğinden bu kurallara ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ KHK'nin 43. Maddesinin (2) numaralı fıkrası yönünden bu görüşe katılmamışlardır.

E- Kanun Hükmünde Kararname'nin İçerik Yönünden İncelenmesi

1- KHK'nin 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendi

Dava dilekçesinde, Mili Eğitim Bakanlığının kuruluşu ile görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlendiği bir kanun hükmünde kararnamede, Türk tarihi ve milli değerleri ile Atatürk ilke ve inkılâplarına hiç değinilmediği ve dolayısıyla eğitim ve öğretimin Devletin kuruluş felsefesinden, Cumhuriyetin temel niteliklerinden ve Atatürk ilke ve inkılâplarından uzaklaştırıldığı; eğitimin ekonomik amacının yapıcılık, yaratıcılık, üretkenlik ve verimliliği artırmak

olması gerekirken bunun yerine neoliberal ideolojiyi kutsayan bir yaklaşım tarzının benimsendiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 42., 87., 91. ve 167. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek Milli Eğitim Bakanlığı'nın görevleri arasında sayılmıştır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 42. maddesinin üçüncü fıkrasında: *"Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılamaz"* denilerek eğitim ve öğretimin Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda yapılacağı açıkça ifade edilmiş ve eğitim ve öğretim hizmetlerinin ana çerçevesi belirtilmiştir. Ayrıca milli eğitimin temel esaslarının belirlendiği 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde, yine Anayasa'nın 42. maddesinin üçüncü fıkrasıyla da uyumlu olarak, Türk Milli Eğitiminin genel amacının Türk Milletinin bütün fertlerini Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı fertler olarak yetiştirmek olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle dava konusu düzenlemede okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihnî, ahlakî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak Milli Eğitim Bakanlığı için bir görev olarak belirlenirken, Türk tarihi ve milli değerleri ile Atatürk ilke ve inkılâplarına değinilmemesi, eğitim ve öğretimin Devletin kuruluş felsefesine, Cumhuriyetin temel niteliklerine ve Atatürk ilke ve inkılâplarına aykırı olarak gerçekleştirilebileceği anlamına gelmemektedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 42. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 7., 87., 91. ve 167. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

2- KHK'nin 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (c) Bendinde Yer Alan *"…güncel teknik ve modeller ışığında"* İbaresi

Dava dilekçesinde, dava konusu ibarenin hukuk devleti ilkesinin gerektirdiği öngörülebilirlik ve belirliliği sağlamadığı, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre yürütülmesi gereken eğitim sisteminin ne olduğu ve ne sonuç doğuracağının belirsiz olduğu, güncel teknik ve modeller ışığında gerçekleştirilmesinin Anayasa'da ifade edilen eğitimle ilgili temel ilkelere aykırı olduğu belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 42. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, eğitim sistemini yeniliklere açık, dinamik, ekonomik ve toplumsal gelişimin gerekleriyle uyumlu biçimde güncel teknik ve modeller ışığında tasarlamak ve geliştirmek Milli Eğitim Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır.

Anayasa koyucu, Anayasa'nın 42. maddesinin üçüncü fıkrasında, eğitim ve öğretimin Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre düzenlenmesini yasama faaliyetinde bulunulurken yerine getirmesi gereken bir zorunluluk olarak görmüş ve kanun koyucunun bu konudaki takdir yetkisinin çerçevesini belirlemiştir. Anayasa'nın 42. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen *"çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre…"* ibaresi, kanun koyucu tarafından eğitim ve öğretim politikaları belirlenirken çağın gerektirdiği güncel gelişmelerin ve yeniliklerin dikkate alınmasını gerekli kılmaktadır. Kanun koyucu bu zorunluluktan hareketle dava konusu kural olan *"…güncel teknik ve modeller ışığında"* ibaresi ile *"çağdaş bilim ve eğitim esasları"* standardını somutlaştırmış, böylelikle yaşanan güncel gelişmelerin eğitim sisteminde takip edilebilmesini olanaklı kılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 42. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

Kuralın, Anayasa'nın 2. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

3- KHK'nin 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (d) Bendinde Yer Alan "*…öğrencilerin…*" İbaresi

Dava dilekçesinde, düzenlemede *"özürlü öğrenciler"* ibaresi yer almadığı halde, *"kız"* ibaresinden sonra ayrıca *"öğrencilerin"* tamlamasına yer verildiği, bu ibarenin yer almasının bir anlatım hatası olmadığı, düzenlemenin *"kızların"* veya *"kız çocuklarının"* ya da *"kız vatandaşların"* eğitime katılımını pozitif ayrımcılık yoluyla yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmeyi amaçlamadığı, kız öğrencilerin *"eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek"* görüntüsü altında *"başörtüsü/türbanı"* okul öncesi eğitim kurumları ile ilk ve ortaöğretime Milli Eğitim Bakanlığı eliyle taşınmasının amaçlandığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 10., 24., 42. ve 90. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, kız öğrencilerin, özürlülerin ve toplumun özel ilgi bekleyen diğer kesimlerinin eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek Milli Eğitim Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır.

Ülkemizde kız çocuklarının eğitim hakkından yararlanması konusunda önemli eksiklikler olduğu bilinen bir gerçektir. Anayasa'nın 42. maddesinin birinci fıkrasında *"Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz"* denilerek herkesin eğitim ve öğrenim hakkından yararlanabilmesi devlete bir görev olarak verilmektedir. Dava konusu kural ile kız öğrencilerin eğitime katılımını yaygınlaştıracak politika ve stratejiler geliştirilerek bu konudaki eksikliğin giderilmesi amaçlanmış ve kız çocukları lehine eğitim imkânları artırılmak istenmiştir. Bu nedenle dava konusu düzenlemede geçen kız *"öğrencileri"* ibaresinin kullanımının, kanun koyucunun takdir hakkını kullanmasından ibaret olduğu, bu yönde bir ifade kullanımının kız çocukları lehine eğitim imkânlarının artırmaktan öteye bir anlam taşımadığı anlaşılmaktadır. Kanun koyucu tarafından madde metninde *"kız öğrencilerin"* ibaresinden sonra ayrıca

"özürlülerin" ve *"toplumun özel ilgi bekleyen diğer kesimlerinin"* ibarelerinin kullanılması, dava konusu düzenlemeyle ulaşılmak istenen amacın eğitim hakkını kullanmak isteyen kız çocukları lehine gerekli altyapıyı hazırlamak ve geliştirmek olduğu anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 42. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

Kuralın, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 10., 24. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

4- KHK'nin 23. maddesinin (5) ve (6) Numaralı Fıkraları

Dava dilekçesinde, KHK'nin 23. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtilen ihale konusu işlerin niteliği itibarıyla, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun kapsamı içinde bulunduğu ve söz konusu bu kanunlarla kamu yararının sağlanması amaçlandığı, oysa dava konusu kurallar ile (2), (3) ve (4) numaralı fıkralardaki işlerin 2886 ve 4734 sayılı kanunların kapsamından çıkarılarak bu kanunlarda örtülü değişiklik yapıldığı ve bu sebeple kamu yararının bertaraf edildiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7. ve 87. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurallarda, 23. maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen ihale konusu işler hariç, (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında ifade edilen ihale konusu işlerde 2886 sayılı Kanun ile 4734 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı, bunun yerine Milli Eğitim Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığınca müştereken hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmektedir.

Hukuk devletinin ögeleri arasında, kanunların kamu yararına dayanması ilkesi de yer almaktadır. Bu ilkenin anlamı, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli kişiler yararına olarak herhangi bir yasa kuralının konulamayacağıdır. Demokratik hukuk devletinde kamu yararının takdiri ve bu amaca ulaşmak için değişik ölçütlerin seçimi kanun koyucunun tasarrufundadır. Kanun koyucu halkın çıkarlarını en iyi şekilde

belirleyebilecek organ konumuyla, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği konusunda takdir yetkisine sahiptir. Söz konusu takdir yetkisi anlayışının Bakanlar Kurulu tarafından kanun hükmünde kararname çıkarılmasında da geçerli olduğunun kabulü gerekir. Buradaki sınır söz konusu takdir yetkisinin anayasal sınırlar içinde kullanılmasıdır.

Bakanlar Kurulu, dava konusu düzenlemeler ile belirli bir kamu yararı anlayışından hareketle, KHK'nin 23. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında sayılan Milli Eğitim Bakanlığı'nın görev ve yetkisi kapsamında bulunan ihale konusu işlerde kamu yararını sağlama adına 2886 ve 4734 sayılı kanunların değil, (6) numaralı fıkrada belirtilen bakanlıklar ve kurumlarca müştereken hazırlanıp Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmeliğin uygulanmasının uygun olacağına karar vermiştir. Söz konusu tercih Bakanlar Kurulunun ihale konusu işlerde kamu yararını sağlamaya dönük takdir yetkisinin kullanımından ibarettir. Ayrıca, Anayasa'da, Milli Eğitim Bakanlığı da dâhil, kamu kurumlarının görev ve yetkisi kapsamında bulunan ihale konusu işlerle ilgili olarak kamu yararının mutlaka *"kanun"* ya da 2886 ve 4734 sayılı kanunlar uygulanarak sağlanacağına ilişkin emredici bir hüküm de bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

Kuralların, Anayasa'nın Başlangıç'ı, 7. ve 87. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

5- KHK'nin 37. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasındaki, *"Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır."* Biçimindeki Son Cümlesi

Dava dilekçesi ve başvuru kararlarında, diğer kamu görevlileri gibi öğretmenlerin de görev yaptıkları yerde çeşitli nedenlerle maddi varlığına veya özel hayatına karşı tehdit ve saldırılar olabileceği, bu nedenle bir an önce görev yerinden ayrılmasının gerekebileceği, kendisinin, eşinin ya da çocuklarının sağlığının ve yaşamının tehlikede olabileceği ve bunun için tedavi olacağı yere atamasının yapılmasının gerekebileceği, eşinin görev yerinin değişmiş

olabileceği ve aile birliğinin sağlanması için bir an önce eşinin bulunduğu mahalle atamasının yapılmasının zorunlu olabileceği, buna rağmen dava konusu kural ile hiçbir ayrım yapılmadan tüm özür grupları için atamaların sadece yaz tatili ile sınırlandırılmasının kabul edilebilir olmadığı, kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmelerinin başlıca şartının, ihtiyaç duydukları anda sağlık hizmetlerine ulaşıp bu hizmetlerden yararlanabilmeleri olduğu, devletin ailenin huzur ve refahı özellikle ananın ve çocukların korunması, çalışanların hayat seviyesinin yükseltilmesi konularında Anayasa ile görevli kılınmış olduğu, ailelerin, ananın ve çocukların yaşam ve çalışma hakkını ihlal eden durumların ortaya çıktığı şartlarda zaman mefhumu gözetmeksizin gerekli önlemlerin almasını gerektiği, devletin ailenin huzur ve refahını korumasına imkan tanıyan araçlardan olan naklen atama gibi idari usullerin, kanun hükümleri ile süre yönünden sınırlandırılmasının mağduriyetlere sebebiyet vereceği, bununda toplumdaki hukuk devleti inancını zedeleyeceği ve ayrıca sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı sınırlandırılırken kanun koyucunun *"eşitlik ilkesi"* ile *"demokratik toplum düzeninin gereklerine"* ve *"ölçülülük"* ilkesine aykırı düzenlemelerde bulunamayacağı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 10., 13., 17., 41., 49., 50. ve 56. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenecek özür gruplarına bağlı yer değiştirmelerin yılda bir defa olmak üzere yaz tatillerinde yapılacağı öngörülmüştür.

Anayasa'nın 13. maddesine göre temel hak ve özgürlüklere yönelik sınırlamalar, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı gibi hak ve özgürlüklerin özlerine de dokunamaz.

Çağdaş demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Temel hak ve özgürlükleri büyük ölçüde kısıtlayan ve kullanılamaz hale getiren sınırlamalar hakkın özüne dokunur. Temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların yalnız ölçüsü değil, koşulları, nedeni, yöntemi, kısıtlamaya karşı öngörülen kanun yolları gibi güvenceler hep demokratik toplum düzeni kavramı içinde değerlendirilmelidir. Bu nedenle, temel hak ve özgürlükler, istisnai olarak ve ancak özüne dokunmamak koşuluyla demokratik toplum düzeninin gerekleri için zorunlu olduğu ölçüde ve ancak kanunla sınırlandırılabilirler. Demokratik bir toplumda temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın, bu sınırlamayla güdülen amacın

gerektirdiğinden fazla olması düşünülemez. Demokratik hukuk devletinde güdülen amaç ne olursa olsun, kısıtlamaların, bu rejimlere özgü olmayan yöntemlerle yapılmaması ve belli bir özgürlüğün kullanılmasını önemli ölçüde zorlaştıracak ya da ortadan kaldıracak düzeye vardırılmaması gerekir.

Anayasa'nın 41. maddesinde "*Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar*" denilmiştir. Aileyi Türk toplumunun temeli olarak tanımlayan Anayasa'nın 41. maddesinde ailenin birey ve toplum hayatındaki önemine işaret edilmiş, devlete ailenin korunması için gerekli düzenlemeleri yapması ve teşkilatı kurması konusunda ödevler yüklenmiştir. Uluslararası hukukun temel belgelerinden olan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 16. ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 10. maddelerinde de ailenin toplumun doğal ve temel unsuru olduğu ve devlet tarafından korunması gerektiği belirtilmiş; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde herkesin aile hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu kabul edilmiştir.

Anayasa'nın 50. maddesinde ise "*Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamaz*" denilerek, çalışma şartlarının çalışanın yaşına, cinsiyetine ve gücüne uygun olması, çalışanın korunması ve çalışmanın verimi açısından gerekli olan şartların sağlanması gerektiği belirtilmektedir. Anayasa'nın bu hükmü uyarınca devlet, çalışma şartlarını iyileştirerek çalışanların hayat seviyesini yükseltilmesi konusunda sorumlu olup bireylerin çalışma hakkını ihlal eden sonuçların ortaya çıktığı durumlarda gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Eğitim ve öğretim hizmetleri sunulurken bu hizmeti sunan öğretmenlerin tabi olacağı özür gruplarının ve bu özür gruplarına dayanan yer değiştirme taleplerinin yıl içindeki beyan zamanının ve sayısının belirlenmesi kural olarak idarenin takdir yetkisindedir. Bakanlar Kurulu dava konusu düzenleme ile takdir yetkisini kullanmış, öğretmenlerin tabi olacağı özür gruplarının ve bu özür gruplarına dayanan yer değiştirme taleplerinin yıl içindeki beyan zamanının ve sayısının belirlenmesinde Milli Eğitim Bakanlığını yetkili kılmıştır. Ancak, söz konusu yetki kullanılırken özür gruplarının, yer değiştirmeye tabi öğretmenlerin Anayasa ile güvenceye kavuşturulmuş ailenin korunması ve uygun şartlarda çalışma haklarına olan farklı etkileri göz önüne alınmalı ve bu kapsamda özür

grupları arasında önem ve öncelik sıralaması yapılmalıdır. Başka bir ifadeyle yer değiştirme taleplerinin yıl içindeki beyan zamanı ve sayısı belirlenirken her bir özür grubu için farklı ve alternatif atama politikası oluşturulmalı ve böylelikle bireysel yarar ile kamu yararı arasında adil ve makul bir denge kurulmalıdır. Zira, yer değiştirmede kriter olarak alınacak özür guruplarının yer değiştirmeye tabi öğretmenlerin ve ailelerinin yaşamlarına olan etkileri ve aciliyet durumları birbirinden tamamen farklıdır. Bu hususun idarece gözetilmesi gerekirken, özür grupları arasında önem ve öncelik sıralaması yapılmadan, özür gruplarının yer değiştirmeye tabi öğretmenlerin Anayasa ile güvenceye kavuşturulmuş ailenin korunması ve uygun şartlarda çalışma haklarına yönelik farklı etkilerinin dikkate alınmadığı tek bir yer değiştirme politikası oluşturulmuş ve bu politika gereği yer değiştirme sadece yaz aylarında olmak üzere yılda bir defa ile sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede, dava konusu kural özellikle, yer değiştirmeye tabi öğretmenlerin veya aile üyelerinin tıbbi zorunluluk gereği il dışında tedavi görmesinin kaçınılmaz olduğu veya eşin başka bir ile tayininin çıkması sonucu sağlık ve eş özrünün söz konusu olduğu durumlarda, yıl içinde yer değiştirmeyi olanaksız kılmaktadır. Anılan temel hakların öğretmenler tarafından kullanılabilmesini zorlaştırarak bireysel yarar ile kamu yararı arasında adil ve makul bir denge gözetmeyen kuralın ilgili hakların özüne dokunduğu açıktır.

Diğer taraftan, Anayasa'nın 56. maddesinde *"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir"* denilerek bireylerin korunmuş çevre şartlarında beden ve ruh sağlığı içinde yaşamasını sürdürmesini sağlamak devletin görevi olarak kabul edilmiştir.

Sağlık hizmetleri doğrudan yaşam hakkı ile ilgili olup diğer kamu hizmetlerinden farklı ve öncelikli bir konuma sahiptir. Kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmelerinin, mutlu ve huzurlu olabilmelerinin başlıca şartı, ihtiyaç duydukları anda sağlık hizmetlerine ulaşıp ihtiyaç duydukları oranda bu hizmetlerden yararlanabilmeleridir. Devlet için bir görev ve kişiler içinde bir hak olan bu amacın gerçekleştirilmesinde, bu haktan yararlanmayı zorlaştırıcı ya da zayıflatıcı düzenlemeler Anayasa'ya aykırı düşer. Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden yararlanma her şeyden önce sağlıklı bireylerin varlığı ile mümkündür. Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerin ilgililerce kullanılabilmesini mümkün kılan sağlık hizmetleri, bu işleviyle doğrudan yaşama hakkı ile ilgilidir ve bu nedenle de diğer kamu hizmetlerinden farklılık arz etmektedir. Sağlık hizmetlerinden yararlanmanın bireyler açısından taşıdığı önem açıkken, dava konusu kural ile yer değiştirmeye

tabi öğretmenlerin veya aile üyelerinin yıl içinde görev yapılan il dışında tıbbi zorunluluk gereği tedavi olmak durumunda kalabilecekleri dikkate alınmamış, özür grupları arasında önem ve öncelik sıralaması yapılmayarak sağlık özrü sadece yaz aylarında olmak üzere yılda bir defa ile sınırlandırılmıştır. Sağlık hizmetinin temel hedefi olan insan sağlığının, mahiyeti itibarıyla ertelenemez ve ikame edilemez bir özelliğe sahip olduğu dikkate alınırsa, sağlık özrü gerekçesiyle yıl içinde yer değiştirme talebinde bulunan öğretmenlerin bu taleplerinin dava konusu kurala dayanılarak reddedilmesi hakkın özüne müdahale niteliğindedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 13., 41., 50. ve 56. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 13., 41., 50. ve 56. maddelerine aykırı bulunarak iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 10., 17. ve 49. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

6- KHK'nin 37. Maddesinin (8) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "yazılı ve" İbaresinden Sonra Gelen "…/*veya* …" İbaresi

Dava dilekçesinde, dava konusu kural ile okul ve kurum müdürlüklerine yapılacak atamalarda, okul veya kurum müdürlüğü sınavı yapılacağı belirtilmekle birlikte, *"yazılı ve/veya sözlü"* denilmek suretiyle, idareye sadece yazılı, sadece sözlü veya hem yazılı hem sözlü sınav yapma yetkisi birden verilerek yapılacak sınav konusunda hukuki belirsizlik yaratıldığı ve bunun hukuki güvenliği ihlal ederek idarenin yargısal denetimini zorlaştırdığı, ayrıca idareye sadece sözlü sınav yapabilme yetkisi verilerek öznel değerlendirmelere açık bir şekilde yazılı sınav yapmadan sadece sözlü sınavla okul veya kurum müdürlüğü atama yetkisi verildiği, nesnelliği tartışmalı olan sözlü sınav ile okul veya kurum müdürü atanacak olmasının kamu yararını bertaraf ettiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, okul ve kurum müdürlerinin yazılı ve/veya sözlü olarak yapılacak okul veya kurum müdürlüğü sınavında başarılı olmak kaydıyla, hizmet süreleri, performans ve yeterlikleri dikkate alınarak il millî eğitim müdürünün teklifi üzerine vali tarafından atanacağı düzenlenmektedir.

Hukuk devletinin ögeleri arasında, kanunların kamu yararına dayanması ilkesi de vardır. Bu ilkenin anlamı kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli kişiler yararına olarak herhangi bir yasa kuralının konulamayacağıdır. Demokratik hukuk devletinde kamu yararının takdiri ve bu amaca ulaşmak için değişik ölçütlerin seçimi ilke olarak kanun koyucunun tasarrufundadır. Kanun koyucu halkın çıkarlarını en iyi şekilde belirleyebilecek organ konumuyla, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği konusunda takdir yetkisine sahiptir. Söz konusu takdir yetkisi anlayışının Bakanlar Kurulu tarafından kanun hükmünde kararname çıkarılmasında da geçerli olduğunun kabulü gerekir. Buradaki sınır söz konusu takdir yetkisinin anayasal sınırlar içinde kullanılmasıdır.

İdareye, yapacağı işlem ve eylemlerde sınırları çizilmiş belli ölçüde hareket serbestîsi veren bir takdir yetkisinin tanınması, kamu hizmetlerinin eksiksiz ve kesintisiz olarak sunulması için gereklidir. İdarenin bütün işlem ve eylemlerinin nihai amacı kamu yararı olduğundan idareye takdir yetkisi tanınmasının nedenlerinden biri de kamu yararını gerçekleştirme amacıdır. Diğer bir ifadeyle kamu yararını gerçekleştirme adına idareye, sınırları çizilmiş belli ölçüde hareket serbestîsi veren bir takdir yetkisinin verilmesi toplumsal ihtiyaçların gereği gibi karşılanabilmesi için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Ancak idareye tanınan takdir yetkisinin hukuk içerisinde keyfilik içermeyecek şekilde ölçülü olarak kullanılması gerekir.

Bakanlar Kurulu, dava konusu düzenlemeler ile belirli bir kamu yararı anlayışından hareketle, Milli Eğitim Bakanlığına, okul ve kurum müdürlüklerine yapılacak atamalarda sadece yazılı, sadece sözlü veya hem yazılı hem sözlü sınav yapma yetkisi vermiş ve takdir yetkisini bu yönde kullanmıştır. Söz konusu tercih Bakanlar Kurulunun anılan görevlere atanmada kamu yararını sağlamaya dönük takdir yetkisinin kullanımından ibarettir. Bu nedenle kadroların ihdası, serbest bırakılması, değişikliği ve kadroların kullanımına dair yasal çerçeveyi oluşturan 190 sayılı KHK kapsamında yer alan kadro unvanlı bir görev olmayıp, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 88. maddesinde öngörüldüğü üzere öğretmenlere asıl görevlerinin yanı sıra verilebilen ikinci bir görev niteliği taşıyan, bir kadro olmayan ve ilgili personelin mevcut kadrosu uhdesinde iken diğer bir görevin ikinci görev olarak yürütüldüğü okul ve kurum müdürlüğü görevlerine yapılacak atamaların yazılı ve/veya sözlü sınav usullerinden hangisi tercih edilerek yapılacağının idarenin takdir yetkisi kapsamında olduğunun kabulü gerekir.

Hukuk devletinin en vazgeçilmez unsurunun idarenin işlem ve eylemlerinin yargısal denetime tabi olduğu kuşkusuzdur. Zira, söz konusu yargısal denetim idareyi hukuka bağlı kılmakta ve keyfi uygulamalardan kaçınmasını sağlamaktadır. Dava konusu düzenleme ile kurala bağlanan hususlar arasında, Bakanlığa tanınan okul ve kurum müdürlerini atama yetkisini yargısal denetimden muaf tutan herhangi bir norm bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Bakanlığın dava konusu kural ile kendisine tanınan atama yetkisini kullandığı her durumda, ilgililer bu atama yetkisine ilişkin idari kararları yargı organları önüne taşıyabilecek ve denetime tabi tutabileceklerdir.

Ayrıca, dava konusu düzenleme ile yargısal denetime engel herhangi bir kural öngörülmediği gibi, yargısal denetimden önce, atamaya ilişkin süreçte idarenin gözetmesi gereken belli standartlar da getirilmiştir. Düzenlemede, *"okul ve kurum müdürleri; yazılı ve/veya sözlü olarak yapılacak okul veya kurum müdürlüğü sınavında başarılı olmak kaydıyla, hizmet süreleri, performans ve yeterlikleri dikkate alınarak il millî eğitim müdürünün teklifi üzerine vali tarafından atanır."* denilerek yazılı ve/veya sözlü sınavda başarılı olunduktan sonra, *"hizmet süresi"*, *" performans"* ve *"yeterlik"* gibi kriterler dikkate alınarak atamanın il milli eğitim müdürünün teklifi üzerine vali tarafından yapılacağı kural altına alınmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

Kuralın, Anayasa'nın 91. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

7- KHK'nın Geçici 3. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) Numaralı Fıkraları

Dava dilekçesinde, kariyer ve liyakat esasları gözetilmeden mevcut idarecilerin görevden alındığı, bunun hukuki güvenlik ilkesine aykırı olduğu ve kazanılmış hakları ihlal ettiği, bu hükümle görevleri sona erdirilerek bakanlık müşaviri kadrolarına atanan kişilerin ücretleri dondurularak kazanılmış haklarının ellerinden alındığı, idari bir işlemle yapılması gereken görevden alma işleminin kanun ile yapıldığı ve bu yolla dava açma hakkının engellendiği, görevden alınanlardan şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrolarına ve bakanlık müşaviri kadrolarına atananların görevlendirmesi konusunda Bakan'a sınırsız

bir yetki verilerek kazanılmış hakların ihlal edildiği, statüleri farklı olan birçok kamu görevlisi arasında hiçbir ayrım gözetilmeksizin tümünün şahıslara bağlı kadrolara ve bakanlık müşaviri kadrosuna atanmasının eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 10., 36., 125. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurallardan (1) numaralı fıkrada; KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlık merkez teşkilatında görev yapan bazı üst düzey kamu görevlilerinin görevlerinin sona ermesi ve bunlardan Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı (anahizmet ve yardımcı hizmet birimi), Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrosunda bulunanların ilgisine göre KHK'ya ekli (3) sayılı listede şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı, Şube Müdürü ve İl Müdürü kadrolarına, diğerlerinin ise aynı listede ihdas edilen bakanlık müşaviri kadrolarına hâlen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacakları; bu fıkra ile ihdas edilen şahsa bağlı kadrolar ile bakanlık müşaviri kadrolarının herhangi bir sebeple boşalması hâlinde bu kadroların hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı belirtilmektedir. Diğer taraftan, (2) numaralı fıkrada, KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihte Bakanlıkta Eğitim Müşaviri, Eğitim Ataşesi ve Eğitim Ataşe Yardımcısı kadrolarında bulunanların görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği; bu kadrolarda bulunanların, ilgili mevzuatına göre görev süreleri daha önce dolmamak kaydıyla, 1.7.2012 tarihini geçmemek üzere anılan kadrolara yeni bir atama yapılıncaya kadar bulundukları ülkelerdeki yurtdışı teşkilatına ait işleri yürütmeye devam edecekleri düzenlenmektedir. (3) numaralı fıkrada ise birinci fıkraya göre bakanlık müşaviri kadrolarına atanmış sayılanların eski mali haklarının korunması ve kendi istekleri ile başka kadro veya kurumlara geçenlere fark ödenmesinin sona ermesi öngörülürken, (4) numaralı fıkrada, birinci fıkraya göre şahıslarına bağlı olarak ihdas edilen kadrolar ile bakanlık müşaviri kadrolarına atanmış sayılanların, Bakan tarafından belirlenen birimlerde, Bakan tarafından belirlenen görevleri yürütecekleri belirtilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesindeki "*hukuk devleti*" ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması zorunludur. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken "*kamu yararı*" konusunda Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme yalnızca kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığı ile sınırlıdır. Kanun ile kamu yararının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini denetlemenin anayasa yargısıyla bağdaşmayacağı, bunun kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır.

KHK'nin genel gerekçesinde, küreselleşme ve toplumun tüm alanlarında geniş çaplı bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı ile yeni bir eğitim paradigmasının oluşturulmasının zorunluluk arz ettiği, yaşanan gelişmeler karşısında eğitim alanında yeni bir organizasyona gidilmesinin kaçınılmaz olduğuna işaret edilerek Bakanlığın mevcut teşkilat yapısının karmaşık, olması gerekenden büyük ve hantal olduğu, bu durumun işleyiş süreçlerinde bazı aksaklıklara neden olduğu ve dolayısıyla mevcut yönetim yapısıyla etkin bir eğitim hizmeti sunulamayacağı belirtilmektedir. Genel gerekçeden, kanun koyucu tarafından, Bakanlık teşkilatında yeni bir yapılanmaya gidilmesi durumunda bu sorunların çözümünde daha iyi sonuçlara ulaşılacağı değerlendirilerek, Bakanlık teşkilatında yeni bir yönetim yapısının oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun amacının kamu yararını sağlamaya dönük olduğu konusunda kuşku yoktur. Bunun ötesinde yapılan somut düzenlemenin bu amaçları etkin bir şekilde gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığı yönündeki bir değerlendirme anayasallık denetiminin kapsamı dışındadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesinin temel gereklerinden birisi kazanılmış haklara saygı gösterilmesidir. Kazanılmış haklara saygı, hukuk güvenliği ilkesinin bir sonucudur. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Dava konusu kuralda kişilerin bulunduğu statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara yönelik bir düzenleme öngörülmediğinden kazanılmış hakları ihlal eden bir müdahale söz konusu değildir. Bu kişilerin yeni atandıkları kadrodaki mali haklarının (ücret ve özel hizmet tazminatı toplamının), mevcut kadrolarındakine göre daha düşük olması halinde yeni kadrolarındaki gelirlerine eşitleninceye kadar aradaki farkın ödenmesi öngörülmektedir. Bu nedenle maddede sayılan görevlerde bulunanların görevlerine son verilerek aynı dereceli bakanlık müşaviri kadrolarına atanmalarını öngören kuralın kazanılmış hakları ihlal ettiği söylenemez.

Diğer taraftan, dava konusu kuralla tek bir kişi hakkında bireysel nitelikte bir yürütme işlemi tesis edilmeyip, aksine genel ve soyut bir kural getirilmektedir. Soyut bir kuralın gerçekte tek bir kişiyi ya da sınırlı sayıda kişiyi ilgilendiriyor olması onun soyut niteliğini ortadan kaldırmaz. Bireysel nitelikte bir işlemden söz edilebilmesi için somut olarak bir kişinin hukuki durumunda değişiklik yapan bir irade açıklamasının bulunması gerekir. Dava konusu kuralla

bazı kişilerin hukuki durumunda değişiklik yapılmasına yönelik bir irade açıklamasında bulunulmadığından bireysel işlemin varlığından söz edilemez. Kuralda belirtilen kadrolarda görev yapan kişilerin hukuki durumlarının düzenlemenin sonucundan etkilenmiş olması, bu sonucu değiştirmez.

Kuralın dolaylı şekilde hak arama özgürlüğü ilgili olması nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesi yönünden de incelemesi yapılmıştır.

Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesinin birinci fıkrasında, *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."* denilerek yargı mercilerine davacı ve davalı olarak başvurabilme ve bunun doğal sonucu olarak da iddia, savunma ve adil yargılanma hakkı güvence altına alınmıştır. Dava konusu kurallarla, Milli Eğitim Bakanlığının anılan kadrolarında yapılan değişiklikler, söz konusu unvanların kaldırılması sonucu ortaya çıkan hukukî ve fiili zorunluluklar nedeniyledir. Buna göre söz konusu işlemin sebep unsuru, Milli Eğitim Bakanlığındaki bazı kadroların kaldırılması olup yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden farklıdır. Genel nitelikte olduğu sonucuna ulaşılan yasal düzenlemeyle oluşturulan bu durumun, sebep unsuru yönünden hukuka uygun olup olmadığının tespitinin anayasal bir sorun olduğu ve bu yöndeki denetimin Anayasa Mahkemesince yapılması gerektiği açıktır. Anılan atama işleminin doğrudan kanunla değil, idari işlemle yapılmasının öngörülmesi durumunda dahi kanunlara uygunluk denetimi yapmakla sınırlı bir yetkiye haiz olan idari yargı yerlerinin, işlemin sebep unsurunun Anayasa'ya uygun olup olmadığını tartışması ve bu yönde bir denetim yapması mümkün olmadığından bu işlemin doğrudan kanun hükmünde kararname ile yapılmasının hak arama hürriyetini sınırladığı söylenemez.

Çerçevesi kanunla belirlenmek kaydıyla kamu görevlilerinin çalışma koşullarının ve görevlerinin değiştirilmesi her zaman mümkündür. Bu nedenle bir memuriyet kadrosuna bağlanan görevlerde değişiklik yapılması, o kadroda görev yapan memurların kazanılmış haklarının ihlali olarak değerlendirilemez. Diğer bir ifadeyle kamu görevlileri, atandıkları tarih itibarıyla mevzuatta öngörülen görevlerle sınırlı olarak çalıştırılabilecekleri yolunda bir kazanılmış hakka sahip değillerdir. Dava konusu kuralla, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde şahıslarına bağlı kadrolara ve bakanlık müşaviri kadrolarına atanan görevlilerin

Bakan tarafından belirlenen birimlerde, Bakan tarafından belirlenen görevleri yürüteceklerinin öngörülmesi, bu kişilerin bulundukları statülerden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklara yönelik bir düzenleme olmadığından kazanılmış hakların ihlalinden söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

Kuralların, Anayasa'nın 10. ve 128. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

25.8.2011 günlü, 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'nun iptal edilmesi halinde dayanaksız hale geleceği yönünden ileri sürülen iptal istemi, 6.2.2013 günlü, E.2011/123, K.2013/26 sayılı kararla reddedildiğinden, Kararname'nin tümünün yürürlüğünün durdurulması isteminin REDDİNE,

B- 1- 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi,

2- 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi,

3- 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e), (f) ve (g) bentleri,

4- 27. maddesi,

5- 37. maddesinin (7) numaralı fıkrası,

6- 42. maddesi,

7- Eki (II) Sayılı Cetvel'i ile bağlı listeleri,

hakkında, 6.2.2013 günlü, E.2011/123, K.2013/26 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu maddelere, fıkraya, bentlere, cetvele ve listelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

C- Kapsam yönünden;

1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. maddeleri, 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi dışında kalan bölümü, 9., 10.,11., 12. maddeleri, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c) ve (ç) bentleri, 14., 15., 16. maddeleri, 17. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin *"…gerçek ve…"*, *"…gizli dahi olsa…"* ibareleri dışında kalan bölümü, 18., 19., 20. maddeleri, 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) bentleri ile teselsül ettirilen (g) bendi, 22. maddesi, 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (ğ) bentleri ile (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkraları, 24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33 ., 34., 35., 36. maddeleri, 37. maddesinin (1), (2), (4), (5), (6) ve (8) numaralı fıkraları ile (3) numaralı fıkrasının son cümlesi dışında kalan bölümü, 38., 39. maddeleri, 40. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 41., 43., 44., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4. maddeleri, geçici 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 6., geçici 7., geçici 8., 45., 46. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel'e yönelik iptal istemleri, 6.2.2013 günlü, E.2011/123, K.2013/26 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölümlere ve cetvele ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

D- 1- Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

a- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. maddeleri, 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi dışında kalan bölümü, 9., 10.,11., 12. maddeleri, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c) ve (ç) bentleri, 14., 15., 16. maddeleri, 17. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin *"…gerçek ve…"*, *"…gizli dahi olsa…"* ibareleri dışında kalan bölümü, 18., 19., 20. maddeleri, 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) bentleri ile teselsül ettirilen (g) bendi, 22. maddesi, 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (ğ) bentleri ile (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkraları, 24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33 ., 34., 35., 36. maddeleri, 37. maddesinin (1), (2), (4), (5), (6) ve (8) numaralı fıkraları ile (3) numaralı fıkrasının son cümlesi dışında kalan bölümü, 38., 39. maddeleri, 40. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 41., 43., 44., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4. maddeleri, geçici 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 6., geçici 7., geçici 8., 45., 46. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel'e

yönelik iptal istemleri, 6.2.2013 günlü, E.2011/123, K.2013/26 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölümlere ve cetvele ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

b- 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"… gerçek ve…"*, *"…gizli dahi olsa…"* ibarelerine ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

c- 40. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarına ilişkin iptal hükmünün yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle, bu fıkraların YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

2- Anayasa'nın 163. maddesinin birinci fıkrası yönünden;

a- Geçici 5. maddesinin (2) numaralı fıkrasına ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

E- İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 37. maddesinin (3) numaralı fıkrasının *"Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır."* biçimindeki son cümlesine ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

2- a- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

aa- (a) bendine,

ab- (c) bendinde yer alan *"… güncel teknik ve modeller ışığında…"* ibaresine,

ac- (d) bendinde yer alan *"… öğrencilerin…"* sözcüğüne,

b- 23. maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarına,

c- 37. maddesinin (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"yazılı ve"* ibaresinden sonra gelen *"/veya…"* ibaresine,

d- Geçici 3. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarına,

yönelik iptal istemleri, 6.2.2013 günlü, E. 2011/123, K. 2013/26 sayılı kararla reddedildiğinden, bu fıkralara, bende, ibarelere ve sözcüğe ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

6.2.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII- İPTAL HÜKMÜNÜN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Kanun, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır.

25.8.2011 günlü, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 40. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkralara ilişkin iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VIII- SONUÇ

25.8.2011 günlü, 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A- 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu'na yönelik iptal istemi, 27.10.2011 günlü, E.2011/60, K.2011/147 sayılı kararla reddedildiğinden, Kararname'nin tümüne yönelik iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B- 1- a- 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi, 11.10.2011 günlü, 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile yürürlükten kaldırıldığından,

b- 37. maddesinin (7) numaralı fıkrası, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ile değiştirildiğinden,

c- 42. maddesi, 11.10.2011 günlü, 666 sayılı Kamu Görevlilerinin Mali Haklarının Düzenlenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından,

d- Eki (II) Sayılı Cetvel'i ile bağlı listeleri, 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığından,

konusu kalmayan bu maddeye, fıkraya, bende, cetvele ve listelere ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

2- 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (e) bendinde yer alan *"Bakanlık taşınmaz ve demirbaşlarını sigortalatmak, kiraya vermek, işletmek,"* ibaresi, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- (f) ve (g) bentleri, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu bentlere ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

4- 27. maddesi, 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 78. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile değiştirildiğinden, konusu kalmayan bu maddeye ilişkin iptal istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. maddeleri, 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi dışında kalan bölümü, 9., 10.,11., 12. maddeleri, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c) ve (ç) bentleri, 14., 15., 16. maddeleri, 17. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin *"…gerçek ve…"*, *"…gizli dahi olsa…"* ibareleri dışında kalan bölümü, 18., 19., 20. maddeleri, 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) bentleri ile teselsül ettirilen (g) bendi, 22. maddesi, 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (ğ) bentleri ile (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkraları, 24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33 ., 34., 35., 36. maddeleri, 37. maddesinin (1), (2), (4), (5), (6) ve (8) numaralı fıkraları ile (3) numaralı fıkrasının son cümlesi dışında kalan bölümü, 38., 39. maddeleri, 40. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 41., 43., 44., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4. maddeleri, geçici 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 6., geçici 7., geçici 8., 45., 46. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel'i, 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölümlere ve cetvele ilişkin iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- 1- 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. maddeleri, 8. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi dışında kalan bölümü, 9., 10.,11., 12. maddeleri, 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c) ve (ç) bentleri, 14., 15., 16. maddeleri, 17. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin *"…gerçek ve…"*, *"…gizli dahi olsa…"* ibareleri dışında kalan bölümü, 18., 19., 20. maddeleri, 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) bentleri ile teselsül ettirilen (g) bendi, 22. maddesi, 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (ğ) bentleri ile (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı fıkraları, 24., 25., 26., 28., 29., 30., 31., 32., 33 ., 34., 35., 36. maddeleri, 37. maddesinin (1), (2), (4), (5), (6) ve (8) numaralı fıkraları ile (3) numaralı fıkrasının son cümlesi dışında kalan bölümü, 38., 39. maddeleri, 40. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 41. maddesi, 43. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 44., geçici 1., geçici 2., geçici 3., geçici 4. maddeleri, geçici 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 6., geçici 7., geçici 8., 45., 46. maddeleri ile eki (I) Sayılı Cetvel'in, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve bu maddelere, fıkralara, bentlere, bölümlere ve cetvele ilişkin iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…gerçek ve…"*, *"…gizli dahi olsa…"* ibarelerinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- 40. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ile Muammer TOPAL'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA; iptal hükümlerinin, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4- 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu fıkraya ilişkin iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

5- Geçici 5. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 163. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E- İçerikleri itibariyle Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen;

1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (a) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- (c) bendinde yer alan *"… güncel teknik ve modeller ışığında…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

c- (d) bendinde yer alan *"… öğrencilerin…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 23. maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

3- 37. maddesinin;

a- (3) numaralı fıkrasının *"Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır."* biçimindeki son cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

b- (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "yazılı ve" ibaresinden sonra gelen *"/veya…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Geçici 3. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

6.2.2013 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN
Üye Muammer TOPAL	Üye Zühtü ARSLAN	

KARŞIOY YAZISI

25.8.2011 günlü, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 40. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları çoğunluk kararıyla Anayasa'nın 91. maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

652 sayılı KHK'nin 40. maddesinin (1) numaralı fıkrasında Bakanlık merkez teşkilatında Millî Eğitim Uzmanları ve Uzman Yardımcıları ile Millî Eğitim Denetçileri ve Denetçi Yardımcıları istihdam edileceği belirtilmiş, (2) numaralı fıkrasında Millî Eğitim Uzmanları ve Uzman Yardımcıları ile Millî Eğitim Denetçileri ve Denetçi Yardımcılarının mesleğe giriş şartları, (3) numaralı fıkrasında yeterlilik alma ve kadroya atanma şartları, (4) numaralı fıkrada ise mesleğe alınma, yetiştirilme, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği kurala bağlanmıştır.

6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (a-3) bendinde, Kanun'un amaçlarından birinin kamu hizmetlerinin Bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek, mevcut Bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan Bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmiş ve aynı Kanun'un ikinci fıkrasında da ilgili kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği belirtilmiştir.

652 sayılı KHK'nin iptali istenen kurallarıyla Bakanlık Merkez Teşkilatında Millî Eğitim Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığı ile Millî Eğitim Denetçiliği ve Denetçi Yardımcılığına atanma koşullarının düzenlenmesi teşkilat ve kadroların belirlenmesine ilişkin bir husus olduğundan Yetki Kanunu'na aykırılık bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin kadrolarının ve bu kadrolara atanacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, kamu görevlisi olarak atanacak kişilerle ilgili tüm ayrıntıların sadece yasayla düzenlenmesi gerektiği ve bu konuda idarî düzenlemeler yapılmasının Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı düşeceği iddiası yerinde değildir. Anayasa'nın bir maddesinin yasayla düzenleneceğini öngördüğü bir

konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile doğrudan ilgili olmadıkça, ya da KHK ile düzenlenemeyeceği Anayasa'da özel olarak belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa'nın 70. maddesine göre, *"her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez"*. Maddede Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin görevin gerektirdiği nitelikler dışında, dil, din, mezhep, renk, siyasi düşünce, cinsiyet ve benzeri ayırım gözetilmeksizin kamu hizmetlerine girme hakkına sahip bulundukları belirtilmiştir. Böylece *"kamu hizmetlerine girme hakkı"* siyasi hak ve ödevler kapsamında, vatandaşlık bağına bağlı olarak kullanılabilecek bir hak olarak düzenlenmiştir. Düzenlemenin temel hakka ilişkin niteliği bundan ibarettir. Yoksa, bunun dışında kamu görevlerine giriş, atanma, görev değişikliğine ilişkin tüm düzenleme ve uygulamaların temel hakkın düzenlenmesi ve 91. madde anlamında yasak alan kapsamında görülmesi yerinde değildir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Anayasa'nın belirtilen bölümlerinde birçok temel hak ve özgürlük düzenlenmiş bulunmaktadır. Sözkonusu temel hak ve özgürlüklerin kapsama alanları ve ilgili oldukları hususlar geniş bir biçimde yorumlandığında KHK'lerle yapılacak tüm düzenlemelerin bu hak ve özgürlüklerle bağlantılarının bulunduğu ileri sürülebilecektir. Böyle bir yorumdan hareket edilmesi halinde yasak alan kapsamı oldukça genişleyecek ve KHK ile düzenlenebilecek alan kalmayacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin, 6.1.1987 günlü, E:1986/15 ve K:1987/1 sayılı kararında, dolaylı biçimde kişi hak ve özgürlüklerini ilgilendirmeyecek bir düzenleme düşünmenin oldukça güç olduğu, bu nedenle de dolaylı bir ilginin varlığına dayanılarak sonuca gitmenin isabetli sayılamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, yasak alanın kapsamının, temel hak ve özgürlüklerle doğrudan ilgili düzenlemeleri kapsayacak, dolaylı olarak ilgili düzenlemeleri ise kapsam dışında bırakacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, 16.5.1989 günlü, E:1989/4 ve K:1989/24 sayılı kararında, 3.11.1988 günlü, 347 sayılı *"233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri*

*Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"*nin Genel Müdür olarak atanabilmek için, *"yükseköğrenim görmüş olmak, dört yılı kamuda, altı yılı özel sektörde geçmek şartıyla en az on yıl hizmeti bulunmak, kamu hizmeti bulunmayanlarda ise özel sektörde asgari onbeş yıl çalışmış olmak, Genel müdürlük görevini yerine getirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahip olmak"* şartlarını getiren 1. maddesine yönelik iptal istemini reddetmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesi kapsamına giren alanlarda düzenleme yapılmış olmasından söz edilebilmesi için 91. maddede belirtilen hak ve alanlarla ilgili doğrudan bir düzenleme yapılmış olması gerekir.

İptaline karar verilen kurallarda Yetki Kanunu kapsamında Bakanlık Merkez Teşkilatında Millî Eğitim Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığı ile Millî Eğitim Denetçiliği ve Denetçi Yardımcılığı kadroları oluşturulduğundan, zorunlu olarak bu kadrolara girişin koşulları da düzenlenmiştir. Bu nedenle anılan kuralların Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen yasak alana ilişkin düzenlemeler içerdiğinden söz etmek mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kurallara yönelik iptal isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle kuralın iptaline yönelik çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Alparslan ALTAN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	

KARŞIOY GEREKÇESİ

I- Dava Açıldıktan Sonra Değiştirilen Kurallar Yönünden

25.8.2011 günlü, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin bazı maddelerinin iptali istemiyle 11.11.2011 tarihinde açılan davadan sonra 11.10.2011 günlü 662 sayılı KHK ile anılan KHK'nin 21. maddesinin (e) bendine bir ibare eklenmesi; 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinden bir bölümün çıkarılması; 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasına da bir ibare eklenmesi sonucu yapılan değişikliklerin, ilgili oldukları dava konusu kuralların tümünü etkilediği gerekçesiyle bu maddelerin esasının incelenmesine gerek görülmeyerek "karar verilmesine yer olmadığı" yolunda karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesine yapılan iptal başvurularının konusunu oluşturan kuralların tümüyle yasal değişikliğe uğramaları halinde, iptal davalarının doğrudan soyut norm denetimine ilişkin oldukları da gözetildiğinde, söz konusu başvurular hakkında esastan karar verilmesinde, hukuki yarar bulunmamakta ise de yapılan değişikliğin, dava konusu kuralın bir bölümüne yönelik olması durumunda, kalan bölüm hakkında incelemenin sürdürülmesi gerekir. Aksi halde dava konusu kurallarda, daha sonraki yasal düzenlemelerle yapılacak en küçük değişiklikler o kuralların, iptal davası yoluyla Anayasal denetiminin engellenmesi sonucunu doğurur. Böyle bir sonucu, Anayasa yargısının amacı ve işleviyle bağdaştırmak olanaksızdır.

Açıklanan nedenlerle 652 sayılı KHK'nin, tümü değiştirilmeyerek sadece ibare eklenen veya çıkarılan kurallarının kalan bölümlerinin Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılarak esas hakkında karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

II- 43. Maddenin (2) Numaralı Fıkrası Yönünden

652 sayılı KHK'nin 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, birinci fıkrada belirtilen eğitim hizmetini sunan veya yararlananların, gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle fazladan ödemeye sebebiyet vermeleri halinde karşılaşacakları yaptırımlar düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasına göre, Anayasa'nın ikinci kısmının ikinci bölümünde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevlerinin

KHK'lerle düzenlenmesi olanaklı değildir. Suç ve cezalara ilişkin esasların düzenlendiği 38. maddeye Anayasa'nın ikinci kısmının, ikinci bölümünde yer verildiğinden, yasaklanan eylemleri ve bunlara uygulanacak cezaları içeren kurallar, ancak yasa ile getirilebilir.

652 sayılı KHK'nin 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, hukuka aykırı eylemler ve bunlara uygulanacak yaptırımlar belirtilerek, Anayasa'nın 91. maddesi uyarınca, KHK'lerle düzenlenemeyecek olan ikinci kısım, ikinci bölümde yer alan 38. madde kapsamına giren bir düzenleme yapılmıştır. Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olan bu düzenlemenin iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

III- Diğer Kurallar Yönünden

652 sayılı KHK'nin Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen KHK'lerle düzenlenemeyecek alana ilişkin hükümler içermesi nedeniyle iptal edilen hükümleri dışında kalan dava konusu maddelerinden, Anayasa'nın diğer maddelerine aykırı bulunarak iptal edilenlerin, öncelikle idarenin KHK'ler konusundaki yetkisinin sınırlı olup, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesiyle bağdaşmayacak biçimde geniş bir düzenleme yetkisi kullanamayacağına ilişkin E: 2011/113; K: 2012/108 sayılı karardaki karşıoy gerekçesi doğrultusunda farklı gerekçe ile iptaline karar verilmesi iptal isteminin reddedildiği maddelerin ise aynı gerekçe ile iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

6223 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak kararlaştırılan 652 sayılı (KHK) Kanun Hükmünde Kararname'nin 43. maddesinin iptali istenilen ikinci fıkrasında, özel eğitim sunan ve yararlananların gerçek dışı beyanla fazladan ödemeye neden olmaları halinde bu tutarların iki katının ilgililerden tahsil edileceği, bu fiillerin özel eğitim sunanlarca tekrar edilmesi durumunda ayrıca kurum açma izinlerinin de iptal edileceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 91. maddesinde, olağan dönemde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler ile Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yar alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin düzenlenemeyeceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın *"Suç ve cezalara ilişkin esaslar"* başlıklı 38. maddesinde, suç ve ceza belirlenirken uyulması gereken temel ilke ve esasların neler olduğu gösterilmiştir. Suç ve cezaya ilişkin ilkeleri içeren bu kural, Anayasa'nın ikinci kısım ikinci bölümünde *"Kişinin Hakları ve Ödevleri"* ile ilgili düzenlemeler içinde yer almaktadır.

652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 43. maddesinin ikinci fıkrasında, biri gerçek dışı beyanla fazla ödemeye neden olunması halinde tutarın iki katının tahsil olunacağı, diğeri de özel eğitim sunanlarca fiilin tekrar edilmesi durumunda kurum açma izninin ayrıca iptal edileceği düzenlenmektedir. İptali istenilen bu düzenlemelerin, suç ve cezaya ilişkin kurallar olduğunda ve Anayasa'nın ikinci kısım ikinci bölümündeki kişi hakları ve ödevleriyle ilgi yasaklanan alan içinde yer aldığında duraksama bulunmamaktadır. Buna göre, 652 sayılı KHK'nin 43. maddesinin ikinci fıkrası, olağan dönemde çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler için yasaklanan alanı düzenlemekte ve bu haliyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenle kuralların iptali gerektiğinden, redde ilişkin çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye
Mehmet ERTEN

DEĞİŞİK GEREKÇE

6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun 1. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi "Kamu kurum ve kuruluşlarında **istihdam edilen** memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına" ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere, Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektedir. 652 sayılı KHK'nin 40. maddesi memuriyet statüsüne alınmaya ilişkin bir düzenleme niteliğindedir. Oysa

yukarıda ifade edildiği üzere 6223 sayılı Yetki Kanunu'nun belirtilen hükmü salt "istihdam edilen" kamu görevlileri bakımından bir düzenleme yapılabilmesi konusunda yetki vermektedir. Diğer bir deyişle, söz konusu kural Yetki Kanunu kapsamı dışında kalmakta ve bu mahiyeti itibariyle de Anayasa'nın 91. maddesine aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, anılan kuralın iptaline bu gerekçeyle katılıyoruz.

Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN

KARŞIOY YAZISI

1- KHK'nin 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, maddenin birinci fıkrasında belirtilen eğitim hizmetini sunan veya yararlananların gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle fazladan ödemeye sebebiyet vermeleri durumunda bu tutarların, iki katı ve kanuni faiziyle birlikte ilgililerden müteselsilen tahsil edileceği, bu fiillerin özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri tarafından tekrarı halinde ayrıca kurum açma izinlerinin iptal edileceği öngörülmüştür.

Fıkranın öngördüğü düzenleme, belli eylemlere para cezası verilmesi ve izin iptali niteliğindeki yaptırımlardır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası gereğince, temel haklar kanun hükmünde kararname konusu yapılamaz. Kanun hükmünde kararname ile bir takım cezai yaptırımların düzenlenmesi Anayasaya aykırı olduğundan, kuralın iptali gerekir.

2- KHK'nin 2. maddesinin Milli Eğitim Bakanlığının görevlerinin sayıldığı (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde *"okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedeni, zihni, ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek, öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek"* yer almaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu, 17. maddesinde herkesin yaşama, maddi

ve manevi varlığını geliştirme hakkına sahip olduğu, 42. maddesinde eğitim ve öğretimin Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre yapılacağı belirtilmiştir.

Kuralda, okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencilerin küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gereklerine göre yetiştirilmeleri öngörülmekte ise de anılan sistemin hukuken geçerli ve toplum tarafından benimsenmiş bir tanımı bulunmamaktadır. Dünyada ve toplumumuzda önemli bir kesim tarafından finansal işlemlerle sağlanan yapay ve temelsiz ekonomik büyümenin ve reel üretime dayanmaması nedeniyle iflası şimdiden belli olan geçici bir sistemin gerekleri olarak görülen global ekonomi politikalarının, milli eğitime esas alınamayacağı açıktır. Öğrencilerin, okul öncesi dönemden başlayarak devlet eliyle, global kapitalizmin gereklerine uygun olarak zihinsel yönden şekillendirilmelerinin ve özgür düşünce yetenekleri kazandırılmadan yüksek öğrenime hazırlanmalarının Milli Eğitim Bakanlığının görevi olduğu anlamına gelen kural, gerçekte kamu yararı amacına yönelik olsa bile salt lafzı itibariyle dahi Anayasa'nın 2, 17. ve 42. maddelerine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

25.8.2011 günlü, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasında "Birinci fıkrada belirtilen eğitim hizmetini sunan ve yararlananların gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle fazladan ödemeye sebebiyet vermeleri durumunda bu tutarlar, iki katı ve kanuni faiziyle birlikte ilgililerden müteselsilen tahsil edilir. Bu fiillerin özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri tarafından tekrarı halinde, ayrıca kurum açma izinleri iptal edilir." denilmektedir.

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi verme sınırlı bir yetki olup, maddenin ikinci fıkrasında da "Yetki kanunu, çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararname'nin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp

çıkarılmayacağını gösterir." denilmek suretiyle bu yetkinin kapsamı da gösterilmiştir.

Anayasa'nın 148. maddesinde Anayasa Mahkemesi, Kanunların, Kanun Hükmünde Kararnamelerin Anayasa'ya şekil ve esas bakımından uygunluğunu denetleyeceği hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi içtihatlarına göre, Anayasa Mahkemesi bu denetimi yaparken Kanun Hükmünde Kararname'nin sadece Anayasa hükümlerine uygunluğu değil, aynı zamanda Kararname'nin dayanağı olan Yetki kanununu hükümlerine de uygunluğunu incelemektedir.

Dava konusu 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin dayanağı olan 6.4.2011 günlü ve 6223 sayılı Yetki Kanununda;

Bu Kanunun amacı, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere;

a) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasındaki dağılımının yeniden belirlenerek;

1) Mevcut bakanlıkların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, yeni bakanlıklar kurulmasına, anılan bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarıyla hiyerarşik ilişkilerine,

2) Mevcut bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların bağlılık ve ilgilerinin yeniden belirlenmesine veya bunların mevcut, birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıklar bünyesinde hizmet birimi olarak yeniden düzenlenmesine,

3) Mevcut bakanlıklar ile birleştirilen veya yeni kurulan bakanlıkların görev, yetki, teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine, taşrada ve yurt dışında teşkilatlanma esaslarına,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen memurlar, işçiler, sözleşmeli personel ile diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak üzere, bunların atanma, nakil, görevlendirilme, seçilme, terfi, yükselme, görevden alınma ve emekliye sevk edilme usul ve esaslarına,

ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektedir.

Görüldüğü gibi 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Kanunu'nda; müeyyide uygulanması konusunda idareye Kanun Hükmünde Kararname ile herhangi bir düzenleme yapma yetkisi verilmediği açıktır. Bu durumda Yetki Kanunu'nun amacı ve kapsamı dışında kalan konularda kanun hükmünde kararname ile bir düzenleme yapılması Anayasa'nın 91. maddesi karşısında mümkün değildir.

Açıklanan nedenle 25.8.2011 günlü, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 91. maddesine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

I- ALFABETİK İNDEKS

1- İptal ve İtiraz Davaları

A

1. 22.5.1930 günlü, 1632 sayılı **Askeri Ceza Kanunu**'nun; 1- 47. maddesinin birinci fıkrasının 22.3.2000 günlü, 4551 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinin, 2- 31.3.2005 günlü, 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının "Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…" bölümünün, 3- 26.2.2008 günlü, 5739 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 10. maddesinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemi. **(K: 2013/16, E: 2012/80) ……... 3955**

2. 11.10.2011 günlü, 664 sayılı **Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**'nin; A- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki cetvel ve listelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına, C- 1- 3. maddesinin, 2- 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar,…" ibaresinin, 3- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve…" ibaresinin, 4- 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendindeki yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 5- 9. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, 6- 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendinde yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 7- 11. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendinde yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 8- 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 9- 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, 10- 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin, 11- 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "…değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen

faaliyetlere ilişkin…" ibaresinin, 12- 22. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, 13- 24. maddesinin; a- (2) numaralı fıkrasının "Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır." biçimindeki birinci cümlesinin, b- (3) numaralı fıkrasının, 14- 27. maddesinin; a- (1) numaralı fıkrasında yer alan "… Bakanlar Kurulunun teklifi ve …" ibaresinin, b- (2) numaralı fıkrasının, 15- Geçici 1. maddesinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 11., 36., 70., 91., 104., 112., 123., 124., 128. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesi istemi. **(K: 2013/10, E: 2011/141)…… 3751**

3. 24.10.2011 günlü, 661 sayılı **Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname**'nin; A- İlk ve esas incelemelerinde 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 102. ve 103. maddeleri dışındaki tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin, C- 1- 9. maddesiyle 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (4) numaralı fıkrasının, 2- 13. maddesiyle 9.6.1930 günlü, 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen "Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar." biçimindeki cümlenin, 3- 16. maddesiyle değiştirilen 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 85. maddesinin, 4- 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının; a- Birinci cümlesinde yer alan "…ile diğer niteliklere…" ibaresinin, b- İkinci cümlesinin, 5- 19. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'un 55., 82., 84. ve Ek 28. maddelerinde yapılan değişikliklerin, 6- 20. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 22'nin ikinci fıkrasının, 7- 21. maddesiyle 19.6.1976 günlü, 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlenin, 8- 29. maddesiyle değiştirilen 10.10.1984 günlü, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci

cümlesinin, 9- 57. maddesinin; a- (a) bendiyle 4.1.2002 günlü, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasında yapılan değişikliğin, b- (b) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (g) fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliğin, c- (c) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (h) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişikliğin, 10- 58. maddesiyle 4734 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 7., 8., 10., 36., 70., 87., 91., 128. ve 167. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/18, E: 2011/143)**…….. **4005**

D

4. 17.2.2012 günlü, 6278 sayılı **Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu**'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 26. maddesinde yer alan; 1- "…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…" ibaresinin, 2- "…ya da 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla…" ibaresinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 7., 8., 10., 88., 112., 123., 128., 137. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/17, E: 2012/19)**…… **3973**

G

5. A- İptal davası ile ilgili, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 26.9.2011 günlü, 654 sayılı **Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname**'nin, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddelerinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesi istemi. **(K: 2013/22, E: 2011/131)**…… **4165**

İ

6. 3.5.1985 günlü, 3194 sayılı **İmar Kanunu**'nun 9.12.2009 günlü, 5940 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 42. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "…yapının sahibine," ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemi. **(K: 2013/8, E: 2012/93)…….. 3715**

K

7. 26.9.2011 günlü, 660 sayılı **Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**'nin; 1- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, 2- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel'in, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/23, E: 2011/144)…… 4193**

M

8. 25.8.2011 günlü, 652 sayılı **Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin**; A- İlk ve esas incelemelerinde, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 1) Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) ve (2) sayılı cetveller ile (1), (2) ve (3) sayılı listelerin; 2) 1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; a- (a) bendinin, b- (c) bendinde yer alan "…güncel teknik ve modeller ışığında" ibaresinin, c- (d) bendinde yer alan "…öğrencilerin…" ibaresinin, 3- 23. maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarının, 4- 37. maddesinin; a- (3) numaralı fıkrasının "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." biçimindeki son cümlesinin, b- (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "yazılı ve" ibaresinden sonra gelen "/veya…" ibaresinin, 5- 42. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "… ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen ünvanlı kadrolardaki yöneticiler dahil)…" ibaresinin, 6- Geçici 3. maddesinin (1), (2), (3) ve

(4) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 10., 13., 17., 20., 24., 36., 41., 42., 49., 50., 55., 56., 87., 90., 91., 125., 128. ve 167. maddelerine aykırı olmaları nedeniyle iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/26, E: 2011/123)**…….. **4265**

T

9. 7.6.2012 günlü, 6326 sayılı **Turist Rehberliği Meslek Kanunu**'nun; 1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "…turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna,…" ibaresinin, 2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; a- (b) bendinde Birlik tanımında geçen, "Turist rehberleri odaları birliklerini," ibaresinin, b- (f) bendinde yer alan "…ve birliklerini…" ibaresinin, 3- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; a- (c) bendinde yer alan "…birliklerin…" ve "…birlikler tarafından…" ibarelerinin, b- (ç) bendinde yer alan "Birliklerin…" sözcüğünün, c- (d) bendinde yer alan "Birlikler…" sözcüğünün, 4- 4. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…ilgili birliğin…" ibaresinin, 5- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…birlikler…" sözcüğünün, 6- 8. maddesinin; a- (1) numaralı fıkrasının "Birden fazla meslek birliği kurulabilir." biçimindeki ikinci cümlesinin, b- (8) numaralı fıkrasında yer alan "Birlikler,…" sözcüğünün, 7- 10. maddesinin; a- (1) numaralı fıkrasında yer alan "…birliklerin organları…" ibaresinin, b- (14) numaralı fıkrasında yer alan "…birliklerin ise…" ibaresinin, 8- 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…" ibaresinin, Anayasa'nın 10., 123., 124. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/9, E: 2012/95)** ……. **3731**

10. 18.5.2004 günlü, 5174 sayılı **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu**'nun; A) 1- 38. maddesinin beşinci fıkrasının, 2- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının "…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler." bölümünün, Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar

verilmesi istemidir. B) 1- 16. maddesinin beşinci fıkrasının, 2- 40. maddesinin üçüncü fıkrasının, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemi. **(K: 2013/1, E: 2012/128) (YD)……..……..** **3693**

11. 18.5.2004 günlü, 5174 sayılı **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu**'nun; 1- 16. maddesinin "Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." biçimindeki beşinci fıkrasının, 2- 38. maddesinin "Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." biçimindeki beşinci fıkrasının, 3- 40. maddesinin "Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." biçimindeki üçüncü fıkrasının, 4- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının "…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler" bölümünün, Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemi. **(K: 2013/7, E: 2012/128)…….. 3697**

12. 10.10.2011 günlü, 658 sayılı **Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**'nin: 1- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, 2- Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 87., 91., 123. ve 163. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi. **(K: 2013/11, E: 2011/146) ……... 3901**

II- YASA NUMARASINA GÖRE İPTAL VE İTİRAZ DAVALARI DİZİNİ

Yasa No	*İptali İstenilen Hükümlerin Yer Aldığı Yasanın Adı*	*Karar*	*Esas*	*Tür*	*Sf*
652	Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; A- İlk ve esas incelemelerinde, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 1) Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) ve (2) sayılı cetveller ile (1), (2) ve (3) sayılı listelerin; 2) 1- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; a- (a) bendinin, b- (c) bendinde yer alan "…güncel teknik ve modeller ışığında" ibaresinin, c- (d) bendinde yer alan "…öğrencilerin…" ibaresinin, 3- 23. maddesinin (5) ve (6) numaralı fıkralarının, 4- 37. maddesinin; a- (3) numaralı fıkrasının "Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yaz tatillerinde yapılır." biçimindeki son cümlesinin, b- (8) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "yazılı ve" ibaresinden sonra gelen "/veya…" ibaresinin, 5- 42. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "… ile öğretmen kadrolarında bulunanlar (örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğretmen ünvanlı kadrolardaki yöneticiler dahil)…" ibaresinin, 6- Geçici 3. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 10., 13., 17., 20., 24., 36., 41., 42., 49., 50., 55., 56., 87., 90., 91., 125., 128. ve 167. maddelerine aykırı olmaları nedeniyle iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.	2013/26	2011/123	İPT İTZ	4265

654	A- İptal davasıyla ilgili, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddelerinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesi istemi.	2013/22	2011/131	İPT	4165
658	Türkiye Su Enstitüsünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin: 1- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, 2- Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Listesi'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 8., 87., 91., 123. ve 163. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.	2013/11	2011/146	İPT	3901
660	Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; 1- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, 2- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eki (1) Sayılı Cetvel'in, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.	2013/23	2011/144	İPT	4193
661	Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde	2013/18	2011/143	İPT İTZ	4005

	Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin; A- İlk ve esas incelemelerinde 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 102. ve 103. maddeleri dışındaki tüm maddeleri ile eki cetvel ve listelerin, C- 1- 9. maddesiyle 3.6.2011 günlü, 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen 37/A maddesinin (4) numaralı fıkrasının, 2- 13. maddesiyle 9.6.1930 günlü, 1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine eklenen "Kaymakam adaylığı yazılı sınavına daha önce mülakatta üç kez başarısız olanlar katılamazlar." biçimindeki cümlenin, 3- 16. maddesiyle değiştirilen 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 85. maddesinin, 4- 18. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 29'un birinci fıkrasının; a- Birinci cümlesinde yer alan "…ile diğer niteliklere…" ibaresinin, b- İkinci cümlesinin, 5- 19. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'un 55., 82., 84. ve Ek 28. maddelerinde yapılan değişikliklerin, 6- 20. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 22'nin ikinci fıkrasının, 7- 21. maddesiyle 19.6.1976 günlü, 2015 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Arazisinden 167 Dönüm 500 Metrekarelik Kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlenin, 8- 29. maddesiyle değiştirilen 10.10.1984 günlü, 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 20. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin, 9- 57. maddesinin; a- (a) bendiyle 4.1.2002 günlü, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrasında yapılan değişikliğin, b- (b)				

	bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (g) fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişikliğin, c- (c) bendiyle 4734 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (h) fıkrasının birinci bendinde yapılan değişikliğin, 10- 58. maddesiyle 4734 sayılı Kanun'a eklenen Geçici Madde 12'nin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 7., 8., 10., 36., 70., 87., 91., 128. ve 167. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.				
664	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; A- İlk ve esas incelemelerinde, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine, B- Tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekindeki cetvel ve listelerin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına, C- 1- 3. maddesinin, 2- 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…Başbakan tarafından belirlenecek diğer bakanlar,…" ibaresinin, 3- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…Başbakan ve ilgili Bakan tarafından seçilecek birer üye ve…" ibaresinin, 4- 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (ğ) bendindeki yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 5- 9. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, 6- 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (o) bendinde yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 7- 11. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (k) bendinde yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 8- 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (h) bendinde yer alan "Başbakan veya ilgili Bakan ve…" ibaresinin, 9- 13. maddesinin (3) numaralı fıkrasının, 10- 14. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin, 11- 16. maddesinin	2013/10	2011/141	İPT	3751

	(1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "…değerlendirmek, önceliklendirmek, faydalı olacağı değerlendirilen faaliyetlere ilişkin…" ibaresinin, 12- 22. maddesinin (2) numaralı fıkrasının, 13- 24. maddesinin; a- (2) numaralı fıkrasının "Yüksek Kurum Başkanı ile Kurum Başkanları, müşterek kararla atanır." biçimindeki birinci cümlesinin, b- (3) numaralı fıkrasının, 14- 27. maddesinin; a- (1) numaralı fıkrasında yer alan "… Bakanlar Kurulunun teklifi ve …" ibaresinin, b- (2) numaralı fıkrasının, 15- Geçici 1. maddesinin,Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 11., 36., 70., 91., 104., 112., 123., 124., 128. ve 134. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesi istemi.				
1632	Askeri Ceza Kanunu'nun; 1- 47. maddesinin birinci fıkrasının 22.3.2000 günlü, 4551 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle değiştirilen (A) bendinin birinci ve ikinci cümlelerinin, 2- 31.3.2005 günlü, 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 8. maddesinin ikinci fıkrasının "Sırf askerî suçlar ile bu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında, kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile…" bölümünün, 3- 26.2.2008 günlü, 5739 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen ek 10. maddesinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemi.	2013/16	2012/80	İTZ	3955
3194	İmar Kanunu'nun 9.12.2009 günlü, 5940 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle değiştirilen 42. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "…yapının sahibine," ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemi.	2013/8	2012/93	İTZ	3715
5174	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun; A) 1- 38. maddesinin beşinci fıkrasının, 2- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının "…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim	2013/1	2012/128	İTZ YD	3693

	kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler." bölümünün, Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir. B) 1- 16. maddesinin beşinci fıkrasının, 2- 40. maddesinin üçüncü fıkrasının,Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemi.				
5174	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun; 1- 16. maddesinin "Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." biçimindeki beşinci fıkrasının, 2- 38. maddesinin "Üst üste iki dönem meclis başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." biçimindeki beşinci fıkrasının, 3- 40. maddesinin "Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler." biçimindeki üçüncü fıkrasının,4- Geçici 10. maddesinin birinci fıkrasının "…üst üste iki dönem süresince meclis başkanlığı, yönetim kurulu başkanlığı, konsey başkanlığı ve Birlik Başkanlığı görevlerinde bulunanlar aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı görevlere yeniden seçilemezler" bölümünün, Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istemi.	2013/7	2012/128	İTZ	3697
6278	Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle 1.11.1983 günlü, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun başlığıyla birlikte değiştirilen 26. maddesinde yer alan; 1- "…veya belirli bir görevi ifa etmek üzere kamu görevlileri arasından Başbakan tarafından görevlendirilenlerin…" ibaresinin, 2- "…ya da 5271	2013/17	2012/19	İPT	3973

	sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giren suçları işledikleri iddiasıyla…" ibaresinin, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 7., 8., 10., 88., 112., 123., 128., 137. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.				
6326	Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun; 1- 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "…turist rehberleri odaları birliklerinin kuruluşuna,…" ibaresinin, 2- 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; a- (b) bendinde Birlik tanımında geçen, "Turist rehberleri odaları birliklerini," ibaresinin, b- (f) bendinde yer alan "…ve birliklerini…" ibaresinin, 3- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;a- (c) bendinde yer alan "…birliklerin…" ve "…birlikler tarafından…" ibarelerinin, b- (ç) bendinde yer alan "Birliklerin…" sözcüğünün, c- (d) bendinde yer alan "Birlikler…" sözcüğünün, 4- 4. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "…ilgili birliğin…" ibaresinin, 5- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…birlikler…" sözcüğünün, 6- 8. maddesinin; a- (1) numaralı fıkrasının "Birden fazla meslek birliği kurulabilir." biçimindeki ikinci cümlesinin, b- (8) numaralı fıkrasında yer alan "Birlikler,…" sözcüğünün, 7- 10. maddesinin; a- (1) numaralı fıkrasında yer alan "…birliklerin organları…" ibaresinin, b- (14) numaralı fıkrasında yer alan "…birliklerin ise…" ibaresinin, 8- 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "…meslek kuruluşlarının görüşü alınarak Bakanlık tarafından yürürlüğe konulan…" ibaresinin, Anayasa'nın 10., 123., 124. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemi.	2013/9	2012/95	İPT	3731

III- ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI DİZİNİ

1- Karar Numarasına Göre

Karar	Esas	Dava Türü*	Sayfa
2013/1	2012/128	YD……..	3693
2013/7	2012/128	İİD……..	3697
2013/8	2012/93	İİD……..	3715
2013/9	2012/95	İİD……..	3731
2013/10	2011/141	İİD……..	3751
2013/11	2011/146	İİD……..	3901
2013/16	2012/80	İİD……..	3955
2013/17	2012/19	İİD……..	3973
2013/18	2011/143	İİD……..	4005
2013/22	2011/131	İİD……..	4165
2013/23	2011/144	İİD……..	4193
2013/26	2011/123	İİD……..	4265

2- Esas Numarasına Göre

Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
2011/123	2013/26	İİD……..	4265
2011/131	2013/22	İİD……..	4165
2011/141	2013/10	İİD……..	3751
2011/143	2013/18	İİD……..	4005
2011/144	2013/23	İİD……..	4193
2011/146	2013/11	İİD……..	3901
2012/19	2013/17	İİD……..	3973
2012/80	2013/16	İİD……..	3955
2012/93	2013/8	İİD……..	3715

***İİD:** İptal ve İtiraz Davası, **YD:** Yürürlüğü Durdurma Kararı

2012/95	2013/9	İİD……...	3731
2012/128	2013/1	YD……...	3693
2012/128	2013/7	İİD……...	3697

3- Resmi Gazete Tarihine Göre

RG Tarihi	Sayısı	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
17.01.2013	28531	2012/128	2013/1	YD……	3693
23.01.2013	28537	2012/80	2013/16	İİD……	3955
23.03.2013	28596	2012/128	2013/7	İİD……	3697
28.03.2013	28601	2012/93	2013/8	İİD……	3715
12.05.2013	28645	2012/19	2013/17	İİD……	3973
25.05.2013	28657	2012/95	2013/9	İİD……	3731
12.07.2013	28705	2011/143	2013/18	İİD……	4005
13.08.2013	28734	2011/131	2013/22	İİD……	4165
10.12.2013	28847	2011/144	2013/23	İİD……	4193
28.12.2013	28865	2011/141	2013/10	İİD……	3751
31.12.2013	28868	2011/146	2013/11	İİD……	3901
31.12.2013	28868	2011/123	2013/26	İİD……	4265

4-Karar Tarihine Göre

Karar Tarihi	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
10.01.2013	2012/128	2013/1	YD……..	3693
10.01.2013	2012/128	2013/7	İİD……..	3697
10.01.2013	2012/93	2013/8	İİD……..	3715
10.01.2013	2012/95	2013/9	İİD……..	3731
10.01.2013	2011/141	2013/10	İİD……..	3751
10.01.2013	2011/146	2013/11	İİD……..	3901
17.01.2013	2012/80	2013/16	İİD……..	3955
17.01.2013	2012/19	2013/17	İİD……..	3973
17.01.2013	2011/143	2013/18	İİD……..	4005
31.01.2013	2011/131	2013/22	İİD……..	4165
31.01.2013	2011/144	2013/23	İİD……..	4193
06.02.2013	2011/123	2013/26	İİD……..	4265

IV- ANAYASA MADDELERİ DİZİNİ*

Başlangıç: 3839, 3840, 3847, 3849, 3856, 3858, 3895, 3933, 3988, 3993, 3994, 3996, 4106, 4121, 4243, 4369, 4376, 4377, 4378, 4379, 4380

m. 2: 3702, 3703, 3704, 3708, 3709, 3710, 3722, 3724, 3726, 3728, 3729, 3730, 3839, 3840, 3847, 3849, 3850, 3851, 3856, 3858, 3861, 3862, 3867, 3871, 3872, 3873, 3874, 3895, 3933, 3962, 3963, 3964, 3967, 3968, 3970, 3972, 3988, 3989, 3991, 3993, 3994, 3996, 3999, 4001, 4002, 4003, 4106, 4110, 4114, 4116, 4117, 4119, 4121, 4125, 4126, 4127, 4158, 4188, 4190, 4243, 4369, 4372, 4376, 4377, 4378, 4379, 4380, 4381, 4384, 4386, 4387, 4388, 4390, 4404, 4405

m. 5: 3988, 3993, 3994, 3996, 4123, 4125

m. 6: 3839, 3854, 3856, 3867, 3868, 3869, 3933, 3988, 3993, 3994, 3996, 4110, 4147, 4188, 4190, 4369, 4372

m. 7: 3839, 3840, 3850, 3851, 3859, 3860, 3863, 3864, 3869, 3870, 3871, 3874, 3933, 3953, 3954, 3988, 3993, 3994, 3996, 4106, 4114, 4115, 4116, 4117, 4121, 4122, 4123, 4157, 4188, 4190, 4243, 4369, 4372, 4376, 4377, 4379, 4380

m. 8: 3839, 3865, 3871, 3933, 3988, 3993, 3994, 3996, 4125, 4128

m. 10: 3744, 3745, 3962, 3963, 3967, 3968, 3970, 3988, 3993, 3994, 3996, 4117, 4119, 4158, 4378, 4379, 4381, 4384, 4387, 4390

m. 11: 3838, 3839, 3854, 3856, 3932, 4105, 4188, 4242, 4368

m. 13: 3702, 3704, 4381, 4384

m. 17: 4381, 4384, 4404, 4405

m. 20: 3844, 4373

* Anayasa maddeleri, kararların esas inceleme aşamasından itibaren indekslenmiş olup, iptal ve itiraz başvurularının gerekçe bölümlerinde dayanılan maddeleri içermemektedir.

m. 24: 4378, 4379

m. 35: 4121

m. 36: 3871, 3874, 3894, 3951, 4125, 4127, 4154, 4261, 4387, 4389, 4390

m. 38: 3722, 3723, 3724, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 4402, 4403

m. 41: 4381, 4382, 4384

m. 42: 3895, 4376, 4377, 4378, 4379, 4405

m. 49: 4381, 4384

m. 50: 4381, 4382, 4384

m. 56: 4381, 4383, 4384

m. 58: 3895

m. 67: 3702, 3704, 3711

m. 70: 3845, 3871, 3874, 3884, 3935, 3940, 3952, 3954, 4110, 4111, 4112, 4125, 4128, 4141, 4150, 4157, 4160, 4161, 4163, 4246, 4252, 4259, 4263, 4374, 4399

m. 81: 3895

m. 87: 3839, 3840, 3933, 3953, 3954, 4106, 4116, 4117, 4121, 4122, 4157, 4188, 4190, 4243, 4369, 4372, 4376, 4377, 4379, 4380

m. 88: 3988, 3993, 3994, 3996

m. 90: 4378, 4379

m. 91: 3838, 3839, 3840, 3842, 3843, 3844, 3845, 3846, 3871, 3874, 3879, 3880, 3883, 3884, 3885, 3888, 3892, 3893, 3896, 3898, 3899, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935, 3938, 3939, 3940, 3941, 3945, 3946, 3949, 3950, 3952, 3953, 3954, 4104, 4105, 4106, 4109, 4110, 4111, 4112, 4113, 4121, 4122, 4125, 4128, 4129, 4134, 4135, 4136, 4137, 4141, 4142, 4143, 4147, 4150, 4151, 4152, 4153, 4156, 4157, 4159, 4160, 4161, 4163, 4187, 4188, 4189, 4190, 4192, 4242, 4243, 4246, 4247, 4248, 4250, 4251, 4252, 4253, 4259, 4260, 4263, 4367, 4368, 4369, 4372, 4373, 4374, 4375, 4376, 4377, 4384, 4386, 4391, 4395, 4396, 4398, 4399, 4400, 4401, 4402, 4403, 4404, 4405, 4407

m. 103: 3895

m. 104: 3850, 3851, 3852, 3853, 3865

m. 112: 3853, 3868, 3869, 3988, 3993, 3994, 3996

m. 123: 3744, 3745, 3747, 3849, 3850, 3855, 3859, 3860, 3861, 3933, 3934, 3988, 3993, 3994, 3996, 4123, 4124, 4125, 4142

m. 124: 3745, 3747, 3863, 3864

m. 125: 3871, 4126, 4127, 4387, 4390

m. 127: 3746

m. 128: 3859, 3860, 3861, 3883, 3940, 3988, 3992, 3993, 3994, 3996, 4000, 4001, 4114, 4115, 4116, 4117, 4122, 4123, 4141, 4142, 4160, 4252, 4387, 4390, 4398

m. 134: 3847, 3848, 3849, 3850, 3851, 3852, 3853, 3854, 3856, 3858, 3859, 3860, 3861, 3862, 3863, 3864, 3866, 3867, 3889, 3891, 3895, 3896, 3899

m. 135: 3702, 3703, 3704, 3708, 3710, 3712, 3744, 3745, 3746, 3747

m. 137: 3988, 3991, 3993, 3994, 3996

m. 138: 3988, 3993, 3994, 3996

m. 148: 3838, 3898, 3932, 3993, 4104, 4156, 4187, 4242, 4367, 4368, 4406

m. 150: 3886, 3894, 3943, 3951, 4144, 4155, 4255, 4262

m. 152: 3704, 3962

m. 153: 3877, 3879, 3880, 3937, 3938, 4131, 4132, 4134, 4135, 4136, 4137, 4248, 4249, 4250, 4393, 4396

m. 163: 3839, 3843, 3846, 3933, 3934, 3935, 3938, 4105, 4188, 4243, 4369, 4372, 4373, 4374, 4375, 4392, 4396

m. 167: 4123, 4125, 4376, 4377

m. 174: 3895